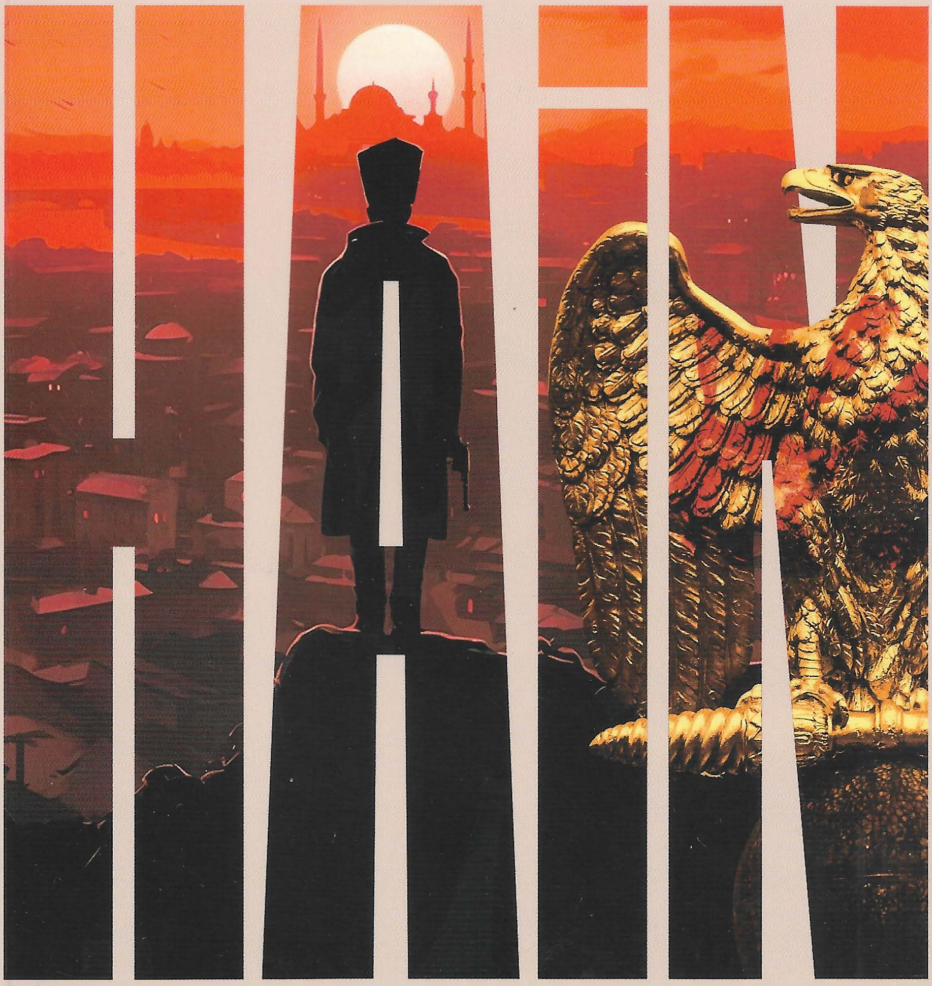
SELİM ERDOĞAN

HAİN MEZARIMA TÜKÜRECEKLER!

Kronik

ROMAN

Kronik

HAİN
Mezarıma Tükürecekler

—

SELİM ERDOĞAN

KRONİK KİTAP: 435
Tarihî Roman: 4

YAYIN YÖNETMENİ
Adem Koçal

EDİTÖR
Can Uyar

KAPAK TASARIMI
Kutan Ural

MIZANPAJ
Kronik Kitap

1. Baskı, Ekim 2023, İstanbul

ISBN
978-625-6989-96-2

KRONİK KİTAP
Şakayıklı Sk. N°8, Levent
İstanbul – 34330 – Türkiye
Telefon: (0212) 243 13 23
Faks: (0212) 243 13 28
kronik@kronikkitap.com

Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 49639

www.kronikkitap.com
kronikkitap

BASKI VE CİLT
Optimum Basım
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1
34295 K. Çekmece / İstanbul
Telefon: (0212) 463 71 25
Matbaa Sertifika No: 41707

YAYIN HAKLARI
Bu kitabın Türkiye'deki tüm yayın hakları Kronik Yayıncılık A.Ş.'ye aittir. Tanıtım amacıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

SELİM ERDOĞAN

HAİN

MEZARIMA TÜKÜRECEKLER!

Kronik

Selim Erdoğan

Dr. Selim Erdoğan 1972 yılında Ankara'da doğdu. İlk öğrenimini İltekin İlkokulu, orta öğrenimi i Ankara Tevfik Fikret Lisesi'nde tamamladıktan sonra Hacettepe Üniversitesi Hidrojeoloji Mühendisliği Bölümünden 1996 yılında mezun oldu. Aynı bölümde yüksek lisansı tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden 2009 yılında doktora derecesini aldı.

2005 yılından beri muharebe coğrafyaları konusunda çalışmaktadır. Başta Millî Mücadele sahaları olmak üzere, muharebe alanlarında harp coğrafyası araştırmaları ve tarihi korunan alan yönetimi üzerine çalışmalar yapmakta olan Selim Erdoğan, Kurtuluş Savaşı'na yönelik çeşitli monografiler ve araştırmalar yayınlamaktadır. Sakarya Meydan Muharebesi ve Büyük Taarruz'un geçtiği alanlarda saha araştırmalarını yürüten Selim Erdoğan, bu süreçte her iki muharebe sahasında 200 km'den fazla siper parçası haritalayıp, 5.000'den fazla kayıp Kurtuluş Savaşı şehidinin yerinin belirlenmesine öncülük etmiştir. Dr. Selim Erdoğan hâlen Türk Tarih Kurumu'nda görev yapmaktadır.

Yayınevimizdeki diğer eserleri:

Sakarya: Türk Bitti Demeden Bitmez

Büyük Taarruz: Dağlarda Tek Tek Ateşler Yanıyordu

İstiklal: Vatanımda Bir Tek Düşman Kalmasın

Dakikalar İçinde Millî Mücadele

Başta ebedi Başkomutan ve
Başöğretmen Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere,
Türk vatanının kurtuluşunda,
Cumhuriyet'in kuruluşunda ve 100 yıldır
onun korunmasında canıyla, kanıyla, teriyle,
fikriyle katkısı olmuş tüm yurtseverlere...

Bu romanın yazımında en az benim kadar pay sahibi olan, başta eşim Hande Akan Erdoğan olmak üzere aileme,

Hayalime inanan, destekleyen ve gerçekleşmesini sağlayan Kronik Kitap ailesinden Adem Koçal'a, Cüneyt Dalgakıran'a, editörüm Can Uyar'a, Yüksel Bağcı'ya, Ali Kaan Cerit'e, Murtaza Özeren'e, Ömer Can Uğurlu'ya, Oğuz Şen'e, Emre Kaya'ya,

Romanın güzel kapağı için "kapakların efendisi" Kutan Ural'a,

Okuma ve redaksiyon katkısı için Mehmet Yılmaz'a, Azime Özeren'e,

Yerinde dokunuşlarla ayrıntılarda yer bulan Polat Safi'ye, Burak Enver'e, Erhan Çavdaroğlu'na

ve tabii ki satır aralarındaki pati izleriyle Üzüm Hanım ile İncir Bey'e en içten teşekkürlerimle...

1

Dip

"Ölüm hiçbir şeydir. Asıl korkunç olan hiç yaşamamış olmaktır."

–VICTOR HUGO

4 Ağustos 1921, Perşembe
Ankara İstiklâl Mahkemesi

"Gereği düşünüldü!

Sanık Cevat Ömer oğlu Ahmet Muhtar, muhakemat süresince sükûtundan, üzerine atılı bulunan suçları kabul ettiği anlaşılmış, derdest edildiği vakitte suç delillerini beraberinde bulundurmasından, geçmiş tasarrufları da dikkate alınarak suçlu bulunmuştur. İstanbul'dan gelen istihbarat raporu da malûmdur. Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun mezkûr fıkraları muvacehesinde idamına, infazın 7 Ağustos Pazar günü sabah 8 evvelde…"

Bir an başı döner, sendeleyecek olur. Tutar kendisini. Günlerdir durduğu gibi dimdik durmaya çalışır.

Daracık, ışıksız odada genzini yakan tütün kokusu ve artık bir uğultudan ibaret, Mahkeme Reisi'nin sesi. Kapının ağır ağır, sonu gelmeyecekmiş gibi açılması. Belli ki şimdi içeri iri kıyım iki jandarma girecek, kollarından sürüyerek iki aydır yattığı zindana götürecek.

Ahmet Muhtar'ın Balat'ta başlayan kısa öyküsü, Ankara'da Kuyulu Kahve'nin karşısındaki bir darağacında, tezek kokuları ve saksağan kahkahaları arasında nihayete erecek.

Ne Priştine'de sırtına giren Sırp hançeri ne de Kürtün Kabaktepe'de midesinde patlayan Rus mermisi…

Nasıl ki o zaman gıkı çıkmadıysa, bugün de hiç ses etmeyecek.

Konuşmayan, gülmeyen, ağlamayan, hep susan bu tuhaf adam, Ahmet Muhtar, sırlarıyla birlikte bu dünyadan geçip gidecek.

Vücudunda taşıdığı onca yaranın izi, hatta omuzundaki Çatalca yadigârı şarapnel, hiçbirisi artık sızlamamaktadır.

Artık yalnızca beyninde yankılanıp duran bir ses ve ruhunu derin, kör bir kuyuya çeken o kelime vardır: "*İhanet!*"

"*Bir bardak su istesem, içine tükürürler mi? Ben olsam tükürürdüm.*"

Sonra daha beteri gelir aklına.

"*Duyunca babam mezarıma tükürür mü?*"

O an düşer omuzları, başı. İşte o an biter takati. Ciğerleri çürümüş de bir tek nefese muhtaç olmuşçasına derin bir iç çeker. Tüm yaraları aynı anda sızlamaya başlar. Her yara onlarca yüz geçirir gözlerinin önünden. Kanlar içinde yatan, mezarları bile bir daha asla bulunamayacak onlarca tanıdık yüz! Adanalı Yaşar Çavuş, Bolayırlı Akif, Beyşehirli Çoban Mehmet, Mülâzım Ali Rıza ve elbette Yalvaçlı Köselerin Sadık…

Gözlerinin içine öfkeyle, tiksinerek bakan onlarca, yüzlerce kanlı yüz!

HAİN!

Bu kadar kısa bir kelime nasıl bunca ağırlığı taşıyabilir? Telaffuzu bu kadar kolayken neden işitmesi bu kadar zordur? Pekiyi, şikâyet etmeye hakkı var mıdır? Kendisi seçmemiş midir bu yolu? Bile isteye omuzlamamış mıdır bu yükü? İhanet ederken her şey iyidir hoştur da hain olduğunun ortaya çıkması mıdır canını yakan?

Hem neden kimse sormaz "*neden?*" diye.

Acı bir tebessüm yüzünden gelir geçer:

"*Çünkü ihanetin sebebi olmaz. Önünde sonunda bedeli olur!*"

En son ne zaman acımıştır bu kadar canı?

Hatırlar…

–İKİ YIL ÖNCE–

5 Ağustos 1919
Cibali, İstanbul

– Allah kabul etsin Ahmet Muhtar!

"Sağ olasın Ziya Amca, seninkini de."

– Var mı bir gelişme? Nezarette falan da mı bir görev vermiyorlar?

"Yok be amca. Zaten Harbiye balık istifi olmuş. Sırf ben değil ki, belki var on bin zabit, bekliyoruz öyle işte. Allah büyük."

– Allah büyük de sandal küçük be evladım. Otur otur paslanır insan. Sonra çalışmak istersin de dermanın olmaz. Ararsın da iş bulamazsın. Böyle oyalayacaklarsa ayrıl gayrı askeriyeden, geç bir işin başına.

Mahallelinin meraklı sorularına maruz kalacağını bilerek gelmiştir aslında Cuma'ya. Aylardır kaçabildiği kadar kaçmış, ama bir yerde teslim olmuştur artık. Evin arkasındaki Gül Camii'ne gelerek sonunda mahallelinin içine girmeye karar vermiştir.

Camiden çıkınca da hemen eve dönmek istemez. Orada kendinden hiçbir şey yoktur ki! Eğer anası, babası da olmasa bir yatak ve birkaç parça eşyadan ibaret, daracık, soğuk bir bina. Hepsi bu! Semt aynıdır da evde kendi ruhundan iz yoktur. Bir yıl önce, o üsera kampındayken büyük yangında doğup büyüdüğü ev de yanmıştır. Kaybettikleri sadece o eski ahşap ev değildir. Çocukluğu, yaramazlıkları, komşu kavgaları, anasına söylediği ilk yalan, babasından yediği son tokat, hepsi kül olup gitmiştir Yavuz Selim Mahallesi'yle birlikte. Cibali, Fener, Balat, neredeyse Fatih'in tamamı yanmış, geriye sur kapısına yakın birkaç bina kalmıştır. "*Komşu komşunun külüne muhtaç*" demişlerdir ya, gerçekten de komşunun komşuya verebileceği külden başka bir şey kalmamıştır. Varlıklı aileler vakit geçirmeden evlerini yeniden yaptırmaya koyulmuş, babası ise zar zor Şerefiye Sokak'taki bu evi bulabilmiştir. Sahibi, Demetrios Efendi yangından o kadar korkmuştur ki, evini iki günde boşaltıp

kaçmıştır İzmir'e. İstanbul'un ikide bir yükselen alevlerinden uzak, güvende bir hayat sürmek istemektedir belli ki. Ondan kiraladıkları bu küçücük evi bir türlü yuva olarak benimseyememiştir Ahmet Muhtar. Üst kattaki cumbalı köşk odada yanan kuzineli soba da, üstünde fokurdayan çaydanlık da aynıdır ama her evin kendine has bir kokusu vardır ya, buradaki başkasının kokusudur.

Cuma'dan çıkan ameleler de işbaşı yapınca, bütün Cibali'yi çekiç, testere sesleri sarar. Çakılan her mıh yaşadıkları felaketleri çekip çekip çıkartır aklının kuytularından. Koşarcasına atar kendisini surun dışına. Atar atmaz da önünden bir İngiliz devriye arabası geçer.

"*Ah ulan! Ah, edecek çok küfür var da!*"

Eminönü'ne doğru yürürken kafasını çevirip soluna bakmamaya çalışır. Galata Kulesi'nin tepesindeki kocaman İngiliz bayrağını her görüşünde içindeki öfke biraz daha kabarmaktadır. Kıyıya çekilmiş gemi ölülerinin direğindeki Devlet-i Âliyye sancaklarıysa tekrar tekrar kimin galip kimin mağlup olduğunu vurmaktadır yüzüne. Sahilde fazla oyalanmadan Yeni Cami'nin arkasına sapar.

"*Bugün kimseye dalaşma Ahmet Muhtar! Bir kahve iç, kendine gel. Hava güzel, tadını çıkar. Kavga etme bugün.*"

Peyami'nin köhne iskemlelerinden birine oturur. Sokağın başında, sonunda Rus seyyar satıcılar, aralarda volta atan ikişerli işgal askerleri. Kahvesini beklerken Üsküplü Hamdi Efendi'nin sesini duyar.

– Yapamadın Pera'da, Galata'da, yine geldin buraya sığındın öyle mi? İki kahve, üç sohbet, bugünü de devirdin diyelim. Yarın; bıkmadın mı be adam, her gün her gün?

"Ooo en sevdiğim reji kâtibi! Hoş geldin Hamdi Beyciğim, yine pek hoş geldin. Pederimin eksikliğini hissettirmezsin, sağ olasın. Aynı şeyleri yapmaktan değil de, her gün aynı dırdırı çekmekten bıktım, doğrudur."

– Azizim yanlış bir şey mi söylüyorum? Bir ömür böyle geçer mi? Daha ne kadar sürecek hayata kırgınlığın? Kalk gayrı ayağa yahu! Bozgunu yaşayan tek zabit sen misin? Bir sen mi yenildin? Sen kalkmazsan, zabitleri kalkmazsa, nasıl kalkacak devlet ayağa?

"Koskoca İmparatorluk, bencileyin Ahmet Muhtar fakirin koltuk değnekliğine düşmüşse, zaten kopsun kıyamet be kardeşim! Onca omuzu, göğsü kalabalık paşaları yok mu Zat-ı Şâhane'nin? Onlar birer ikişer yalılarına çekilmiş nargile fokurdatırken ben mi kurtaracağım memleketi?"

– Haa diyorsun ki 'onlar bir yürüsün, ben zaten koşarım'. Al işte, buyur, bak Erzurum'da bir şeyler oluyor. Mustafa Kemal adı sıkça duyulmaya başladı. Omzu ne kadar kalabalıktır bilmem ama Erzurum giderek kalabalıklaşıyor Ahmet Muhtar.

Ahmet Muhtar'ın bakışları yüzüne perde inmişçesine bir anda değişir. Kaşları çatılır, ceplerini sinirli hareketlerle karıştırmaya başlar. Bulduğu paketten bir sigara kâğıdı çekip alırken bir anda durur, derin bir nefes alır. Kendisini sakinleştirmeye çalışır gibidir. Farkında bile değildir Hamdi'nin kendisini hayretle izlediğinin. Torbadan çıkardığı bir parça tütünü yine sinirli hareketlerle sarar. Kafasını sertçe kaldırıp gözlerini Hamdi'ye dikerken, elindeki şey artık sigaradan başka her şeye benzemektedir.

"Ne demeye getiriyorsun Üsküplü? 'Hürriyet, Müsavat, Uhuvvet, Adalet' mi diyorsun? Yeminini hatırla mı diyorsun? Hâlâ akıllanmadın mı? Hâlâ mı Enver fedailiği yapıyorsun bre alık? Adamlar bastı gitti, Avrupa'da sefa sürüyor, çilesi bize kaldı! Boyunları devrilsin! Lanet gelsin onlara da, onların peşine takıldığım güne de!"

– Ülen üsera kampında yarım aklını da mı aldılar? Ne alâkası var Mustafa Kemal'in, Kâzım Karabekir'in ittihatçılıkla? Onca yılını verdin Cemiyet'e, bir kez adlarını mı duydun? Adamın o cepheden bu cepheye koşturmaktan başı döndü be! Ben Çanakkale'den beri takip ediyorum. Nezaretten arkadaşlara da sordum geçen. Her rütbesini harp meydanında hak ederek kazanmış bir kumandan olduğunu söylediler. Enver'le de arası yıllardır kötüymüş. Cemiyetten uzak duruyormuş hep. Bu adam mı sefa sürüyor? Haydi oradan be! Nefret gözlerini kör etmiş iyice!

Hamdi'nin söylediklerini işitmez gibidir. Sigarasının dumanına dalıp gitmiş, geçmişin hayaletleriyle boğuşmaktadır yine. Böyle

durumlarda etrafına çok güzel duvar örer, işine gelmeyeni kulaklarından buyur etmez. Bu aynı zamanda Ahmet Muhtar'ın korkusuna hükmetme şeklidir. Senelerdir harp meydanlarında en canhıraş patlamalarda, en dehşetli feryatlarda aklını yitirmemişse, bu sayededir. Yine kapatmıştır kapısını. Hamdi ne söylerse söylesin, konuya son noktayı o koyacaktır.

"Tek başına mı kurtaracak memleketi Mustafa Kemal Paşa'n? Etrafına toplayacağı hampaları ne olacak peki? Bilmiyor muyuz ki zabit milleti kâmilen İttihatçı? Üç gün sonra Paşa'nı devirip başa geçmeyecekler mi? Yeter Üsküplü, yeter gayrı. Bırak hayal kurmayı! Ayaklarınız yere bassın be!"

Sesinin tonu giderek yükselir. Az önceki dalgın, düşünceli, yorgun adam gitmiş, Ahmet Muhtar'ın içinde biriken öfke bendini yıkmıştır.

"Dedesi gelir 'ticaret yap' diye akıl verir. Arkadaşı eline silah verip cepheye geri yollamaya kalkar. Hâlâ bir hürriyet, müsavat safsatası! Neremiz müsavi ulan? Gündüzüm geceme bile müsavi değil benim. Ay sonunda peşinatı bitiyor kiranın. Sonra... Paşalar Alman dostlarının yanında rahat, oh! Biz burada... Birader de takılmış bunların peşine. Senin teraneyi şimdi gidip akşam da bir fasıl ondan dinleyeceğim. Direnişmiş, peh! Kalbini kırarım Üsküplü, değiştir sayfayı. İkinci sayfa haberlerine geç ya da ben müsaadeni isteyeyim."

– Diyen gitti kardeşim. Yalnız şunu bil, ahalinin ağzındasın bir süredir. En azından daha az konuş artık. Hır gür çıkarıp durma. Pera'da, Galata'da İngiliz'in, Ferit'in borusu öter de, sokaklar hâlâ Enver'in. Sağda solda adın geçiyor ve pek de hoş anılmıyorsun, bilesin.

İşte yine aynı umursamaz tavır. Ahmet Muhtar yine kulaklarına zırh kuşanmış, ruhunu oradan uzaklaştırmıştır. Uzun uzun Sansarayan Hanı'nın gösterişli kapısına, yanındaki evin cephe süslerine bakar.

"Biz felaket olmadan önce tedbir almayı bilen bir millet değiliz vesselam. Sonra ağlaya ağlaya onarmaya çalışırız, huyumuz batsın. Daha önce on kere yanmış Fener, Balat. Hâlâ ne diye ahşap bina yaparsın be adam? Bak bu gayrimüslimler bu işi biliyor. Git Cibali'ye,

yanmadan kalan ne varsa taştan. Biz sarayları, camileri, hamamları taştan yaparız, evleri değil. İnsanın kıymeti bu kadar bizde. Git bak, yanmış evinin yerine yine aynısını, ahşaptan yapıyor bizimkiler. Mahalleler yanıyor, nice sonra zor yanacak taş evlere değil, yatırımı itfaiyeye yapıyorsun. Nerede akıl, nerede ha?"

Ani bir hareketle ayağa kalkar, Hamdi'nin karşısına dikilir. Yana düşürdüğü fesiyle, önü açık yeleği ve dudaklarının ucuna tutturduğu sigarasıyla askerden çok bir külhanbeyi vardır reji kâtibinin karşısında. Şimdi alev alev gözlerini Hamdi'ninkilere dikmiş, taarruza başlamıştır.

"Senin İttihatçıların da böyle. Ben de böyleydim. Memleket elden gidene kadar aval aval baktık. Mısır gitti, eyvallah. Balkan gitti, eyvallah. Şimdi İstanbul'u Erzurum'dan mı kurtaracak ittihatçı paşaların? Nerede akıl ulan, nerede ha?"

Sigarasını tek fiskede karşı kaldırıma fırlatır. Fesini düzeltir, yeleğini ilikler. Kolordu kumandanının yanına girecekmiş gibi üstünü başını çırpar, çeki düzen verir. Sakinleşmiş, sesine hayat tavsiyesi veren bir muallim havası gelmiştir.

"Bak kâtip efendi! Şimdi bu üç beş eski teşkilatçı, işsizlikten kendilerine vazife yaratıyorlar. Ağaları Almanya'da, bunlar da başsız kaldı ya, yumurtası gelmiş tavuk gibi oraya buraya koşturuyorlar. Bunların yolu yol değil. Memleket bu İttihatçılar yüzünden boka battı hâlâ can simidi diye bunlara sarılıyorsunuz. Ben yokum, asla da olmayacağım. Sana da tavsiyem, uzak dur bu heriflerden. Söyle bu maceracı kardeşlere, benden de uzak dursunlar. Zararım dokunmasın onlara. Haydi eyvallah!"

Elleri arkada belinde, avare adımlarla Mısır Çarşısı'na doğru yürür gider. Kâtip Hamdi Bey öfkeli dostunun ardından bakakalır. Alışıktır bu tavrına. O anda daha fazla üstüne gitmemesi gerektiğinden emin olduğu kadar, ertesi sabah kahvesini içmeye yanına geleceğinden de emindir.

– Oooo... Tıbbiye-i Şahane'nin yüz akı, Sertabip Osman Nuri Bey, teşriflerinizle bahtiyar olduk evladım. Safalar getirdin. Zulmet-i cemalinizden anladığımız kadarıyla Payitahtı bugün de kurtaramamışsınız İngilizlerden.

"Eveeet, kıymetli pederim, Paşakapısı'nın başefendisi gibi kapıda elinde değnekle karşılamasa olmazdı zaten. Akşam-ı şeriflerinizi hayrolsun babacığım. Sizlere afiyet olsun. Ben çekilip erken yatacağım."

– Hay hay evladım, elbette çekil. Çok yoruldun bütün gün itin uğursuzun ardında dolaşmaktan tabii. Yıllarca yalvardık, dil döktük, bulaşma bu İttihatçılara, taşıdığı adın hakkını veren bir tabip ol dedik. Sen yıllarca sözümüze kulak asmayıp, şimdi gidip Enver'in dökün tüleriyle mi düşer kalkar oldun?

Yüzü bir anda değişir Osman Nuri'nin. Lafı uzatmak istemese de, boğazındaki yumruyu çıkarmadan sofayı terk edemez. Bir delinin donuk bakışları inmiştir gözlerine. Usulca omzuna eğilir babasının. Sesindeki tüm gemileri yakmaya hazır sükûnet ürkütür Cevat Ömer Bey'i.

"Kulağıma bu adı bana sorup da mı okudunuz? Tıbbiye'ye gönderirken bana mı danıştınız peder bey? Şimdi bana bakınca her ne görüyorsanız bu sizin eserinizdir. Şu anda bana bakıp kızdığınız da aslında bizzat kendi yenilg.."

– Höst! Yıkıl, git zıbar yat! Görmeyeyim de bari gönlüm katlansın! Defol!

Kabağın önünde sonunda kendi başına patlayacağını bilen Ahmet Muhtar da artık kendini tutamaz. Otuz beş yaşında koskoca adamın çocuk gibi azarlanmasına kayıtsız kalamaz.

"Tamam değil mi baba? Yetmez mi? Bırak ağabeyim yatsın. Hepimiz yatalım gayrı. Sabah olunca salim kafayla konuşsak?"

Nitekim beklediği olur. Hırsını alamamış Cevat Ömer Bey bir hışım ona döner.

– Ulan ikinize iki kahramanın adını verdik. Devlete, ümmete faydalı adamlar olun istedik. Hâle bak! Eşkıya abisini koruyan

berduş kardeş! Birisini eli neşter tutsun diye bin bir ricayla Tıbbiye'ye soktuk. Herif arka kapıdan belinde silahla çıktı. Şimdi İstanbul'da dağ bulamadı, Teşvikiye tepelerinde komitacılık yapıyor. Öbürü harpten akıllandı da döndü sandık. Kurtardı kendini komitacılardan diye sevindik. Kafasını ırakı sofrasından kaldırsa, uçkurunu bir bağlasa zabit olduğunu hatırlayacak belki. De gidin zıbarın ikiniz de!

Sessizlik.

Babalarının gözünde iki hayal kırıklığı, kendi bedenlerinde iki ayrı öfke, merdivenden ağır ağır çıkarken tek duyulan yorgun basamakların gıcırtısıdır. Ağabeyi sıkılı yumruklarına tezat yumuşak adımlarla kaybolur daracık odanın karanlığında. O ise her gece aynı kavgayı, aynı cümlelerle yapmaktan yorgundur.

"*Otuz yaşında adam, hâlâ baba evinde yaşarsan olacağı bu değil mi alık Ahmet Muhtar? Yarından tezi yok, yeni bir yer bulmalı, ama neresi? Yvette'te temelli kalamam. Ne o öyle, karı koca gibi.*"

Hızını alamayıp arkasından bağıran, söylenen babasını artık işitmemektedir. Usulca bir hayalet gibi süzülür o da kapıdan. Üstünü başını çıkarmadan kendisini öylece yatağa bırakır. Eve sızacak kadar sarhoş gelmiştir ama akşam akşam bu içtima kafasını açmıştır.

Bütün gece bir sağa bir sola döner. Gecenin sessizliğini ağabeyinin horultusu ve yatağın vicdansız gıcırtısı bölmese, şerbet gibi bir İstanbul yaz gecesidir. Neden sonra bu ahenksiz koroya bir cırcır böceği de katılır. Gece viran Cibali'nin üstüne örttüğü kapkara örtüsünü kaldırırken yorgunluktan uyuya kalır.

Belli ki bu sabah Üsküplü Hamdi, kahvesini yalnız içecektir.

Günün ilk ışıkları uğramaz Ahmet Muhtar'ın gözlerine. Yarı sersem kendine geldiğinde neredeyse öğlen olmuştur. Önce bir müddet tavanı, eskimiş süslemeleri seyreder. Aklına yangından sonra evi alelacele boşaltıp İzmir'e kaçan asıl sahipleri gelir. Üç ay önce Yunanlar geldiğinden beri daha mutludurlar herhâlde. Yine de

onların yokluğu sayesinde alıştıkları mahallede başlarını sokacak bir çatı altı bulmuşlardır. Sonra küçücük odayı daha da daraltmamak için duvarlara özenle gömülmüş oyma ceviz dolapları inceler, çapaklı, kısık, uyku mahmuru gözlerle. Yataktan hiç çıkası yoktur da, daha uyandığı anda daracık odada ufunet basmaya başlamıştır bile. Ağabeyi mi? Osman Nuri çoktan uyanıp kaçmıştır evden.

Elini attığı ibrik bir tüy hafifliğiyle kalkınca talihine küfreder. Osman Nuri ondan önce davranmıştır. Yüzünü yıkamak için gidip caminin şadırvanından su doldurmaktan başka çaresi yoktur.

"Ah be abi!"

Aşağıya indiğinde tüketilmiş kahvenin kokusuyla kendine gelir. Etraftaki inşaatlarda ameleler çoktan işe koyulmuş, armoniden uzak, ritimsiz vuruşlarla hayata karşı öfkelerini çivilerden çıkarmaktadır. Babası muhtemelen, oğul diye büyüttüğü iki hayal kırıklığını görmemek için kahvaltısını yapar yapmaz çıkmış, soluğu Kara Sarıklı'daki kahvehanede almıştır. Arzuhalci Ethem Efendi'yle akşama kadar İttihatçılara beddua edecek, İngiliz belasından tez zamanda kurtarması için Allah'a yalvaracaklar. Sonra eski bahriyeli Hayri Bey "*Allah İngiliz başımıza bela olurken neden duymadı niyazınızı? O zaman kapalı olan dua kapısı neden şimdi açılsın?*" diye soracak. Ethem Efendi kâinatın sırrını verirmişçesine "*Neden olacak efendi? O vakit cenabet İttihatçılar vardı başımızda. Onlar gitti gayrı. Tüm rahmet, bereket kapıları açılmıştır*" diyecek.

"*Aman aman! Öyle yemeğine siniri burnunda gelir yine. Birader de yok, bana sarmadan savuşmak en iyisi.*"

Aynada yüzüne bakar. Saç sakal birbirine karışmıştır iyice.

"*Yüzümü camide yıkarım. Bir de berbere uğramak şart. Eminönü'ndeki dilsize gideyim. En azından boş boş konuşup canımı sıkmaz.*"

Süratle giyinir. Babası her an gelecekmiş de yakalanacakmış gibi telaşla cüzdanını, kösteğini, tütün paketini ceplerine doldurur.

"*Bunca dan dun, kafam şişti. Gece Tatyos Efendi iyi gelir. Sonra da Yvette. Gece de onda kalabilirsem…*"

Kapıdan ilk olarak kafasını uzatır, son anda babasına yakalanıp yakalanmadığına bakar. Her şey yolundadır ama sokağın üst başından anasının iki ağır güğüm yüklenmiş geldiğini görünce içi cız eder. Hiçbir zaman çok hayırlı bir evlat olmamıştır belki ama onu bu şekilde bırakıp da gidecek kadar da vicdansız değildir. Koşa koşa gider yanına.

"Ah anacığım, beni uyandırsaydın ya. Hazır evdeyken ben yapsam ya şu işleri."

Feride Hanım, yıllarca cepheden gelecek bir kara haberin korkusuyla yaşamış, ardından oğlunun esaretinde ömründen ömür gitmiş sessiz bir ana. Şimdi 'yeter ki gözümün önünde sağ salim olsun' deyip, ondan gelen her cefaya katlanmakta. Ahmet Muhtar'ın ona şu iki adımlık yol için yaptığı iyiliği bile çok büyük bir lütuf gibi kabullenişi de bundandır.

– Sağ ol oğlum, Allah eza cefa vermesin. Akşam da Allah'ını seversen vakitlice gel de babanın mangalını alevlendirme, e mi kuzum?

"Anacığım akşam ben gelmeyeceğim. Maçka Silahhanesi'nde Eyüp var bizim. Ona gideceğim. Gece nöbetçiymiş. Onunla oturacağız."

Yalan, yalan, yine yalan. Bu hayatta anasına söylediği kadar yalanı kime söylemiştir ki? Onu en çok seven, en kolay kandırılabilen olduğundan mı? Başlarda cepheye giderken üzülmemesi için söylediği beyaz yalanlar zamanla değişmiş, artık rengârenk bir hâl almıştır. Demin onu ağır yük taşırken gördüğünden daha derin bir vicdan azabı duyar içinde.

– Tamam oğlum. Yaramaz, muzır yerlere gitme de. Ne olsa devlet kapısı orası. Bir şeyler hazırlayayım mı size? Aç kalmayın arkadaşınla.

"Yok anacığım, sen düşünme o tarafını. Eyüp'ün çok becerikli bir çavuşu var. Aç koymaz bizi, merak etme."

Al işte, yine yalan, daha çok yalan. Dallı budaklı, yalan içinde yalanlar! Üsera kampından dönüp de İstanbul'da başıbozuğa

düştüğünden beri yaptığı her şeyden, ağzından çıkan her kelimeden iğrenir hâle gelmiştir.

"*Ne vakit bu kadar pis bir herif oldun? Gözlerine bakmaya kıyamayan ananı nasıl bu kadar rahat kandırabilirsin Ahmet Muhtar? Nasıl iğrenç bir mahlûkatsın sen!*"

Kendine söve söve hızla sokağı iner. Her gün yaptığı gibi Cibali Karakolu'nun önündeki polisleri selamlayıp Balat'a doğru giden İngiliz kamyonlarına sövdükten sonra Eminönü'nün yolunu tutar.

Haliç'te demirli muhrip ölülerine kafasını çevirip bakmaz yine.

Yaklaşık yirmi dakikalık yürüyüş kendine getirir Ahmet Muhtar'ı. Cibali'deki inşaat gürültüleri, babasının kızgınlıkları, kendi iç hesaplaşmaları… Bir an yüzüne değen yaz güneşi ve Haliç'in masmavi sularına teslim eder, teyakkuzda bekleyen öfke kıtalarını. Bir an önce berbere gidip yeniden insana benzemek niyetindedir. Eminönü'ne vardığında burnuna değen okkalı kahve kokusu kafasını karıştırır bir an. Sonra hemen kendine gelir, kararlı adımlarla Balkapanı'na döner; gökten serpilmiş gibi, sokak boydan boya Ruslarla doludur.

"*Ülen İstanbul'u işgal edenler İngilizler mi yoksa bunlar mı? Yer gök Rus dolu! Bu nedir böyle anasını satayım!*"

Bolşevikler Moskova'yı ele geçirdikten hemen sonra Çar yanlısı Beyaz Rus Ordusu ile Kızıl Ordu amansız bir iç savaşa tutuşmuş, İngilizler ve Fransızlar da bu savaşta Beyaz Ordu'ya büyük destek vermişlerdir. Ancak sonunda Wrangel ve Denikin'in kuvvetleri yenilmiş ve eski müttefikleri çareyi bu mağlup insan selini gemilerle Kırım'dan kaçırmakta bulmuştur.

Yüzlerce gemi!

Kadını erkeği, zengini fakiri, askeri sivili, yüz elli bin kadar Beyaz Rus İstanbul'a getirilmiştir. Yenilginin, işgalin, yoksulluğun üstüne bir de bu mülteci akınıyla İstanbul o andan itibaren küçük kıyameti yaşamaya başlamıştır. Askerlerin büyük kısmı kurulan kamplara alınmışlarsa da, sayısı seksen bini bulan siviller şehrin dört bir yanına

yayılmıştır. Varlıklı aristokrat aileler otellerde, tuttukları evlerde hayatlarına kaldıkları yerden devam ederken, yoksul köylüler kiliselerde, okullarda, boş buldukları viran binalarda ya da İngilizlerin onlar için yaptırdığı derme çatma kulübelerde yaşam mücadelesi vermeye başlamışlardır. Bir yandan sanatkâr ve zanaatkâr olanların İstanbul'da yaşama kattıkları, öte yandan yoksul köylülerin beraberinde getirdiği ekonomik yük, salgın hastalık ve diğer sorunlar. Kendi sosyal yaşamlarını Payitaht'a nakledenler Pera'da, Tepebaşı'nda, hatta Şişli'de gece kulüpleri, dansingler açmakta, İstanbul'un eğlence hayatını yavaş yavaş ele geçirmektedir. Yoksul ama alımlı Rus kızlarına ise hava kararıktan sonra Yüksek Kaldırım'da, Tarlabaşı'nda rastlamak mümkündür. Bu kaotik ortam İstanbul'un Levanten muhitlerinden başlayarak kontrolsüz bir dönüşüme neden olmaktadır. O zamana kadar Galata Köprüsü bir hudut görevi görmüş, Pera ve Galata'daki Avrupaî yaşam tarzına sahip Levantenleri karşı kıyıdaki muhafazakâr Müslümanlardan tedricî bir geçişle ayırmıştır. Ama şimdi Ruslar her yerdedir ve Konstantinapol'ü İstanbul'un bağrına acımasız bir katilin hançeri gibi yavaş yavaş sokmaktadırlar.

Bir sessiz istila yaşanmaktadır.

Sonra Ahmet Muhtar'ın gözüne genç bir Rus kadın ilişir. Belli ki gece dansinge gitmeden evvel kuaförde saçını yaptırmaya çıkmıştır. Yüzüne hınzırca bir gevşeklik yayılır.

"*Dert değil. Gelsinler. Yeter ki işgal edenler bunlar olsun.*"

Dar saten kıyafetinin içinde göz alıcı endamıyla kıvırarak yürüyen aşüftenin ardına takılır. Sonra fark eder ki, etrafında bu ayaklı kıyametlerden onlarcası var!

"*Boşuna Balkapanı dememişler sokağa. Bütün ballar buraya toplanmış, ne güzel!*"

Kurduğu tatlı hayalleri sürükleye sürükleye Tahtakale'nin köşesine vardığında yolları ayırma zamanı gelmiştir. Bir müddet daha bu kısa ama tatlı serüvenin arkasından baktıktan sonra iç geçirerek girer Dilsiz'in dükkânına.

Dilsiz Avni, her zaman gülen adam. Onca yolu tepip, kendi mahallesinin esnafı dururken bu daracık, basık, kasvetli yere gelmesinin sebebi Avni'nin güler yüzü müdür, yoksa hiç konuşmaması mı? Çok kısa bir selamlaşmanın ardından sandalyeye kurulur Ahmet Muhtar. El kol hareketleriyle Avni'ye saçlarını subay gibi kısaltmasını, sakalları kesmesini, bıyıklarına dokunmamasını anlatır. Aslında hiç de gerek yoktur izahata. Aynadaki insan sureti, kıldan tüyden birbirine girmiş, hâl-i pür melâldir. Nitekim daha o meramını anlatmaya çabalarken başlamıştır makas şıkırtısı.

Bir saat kadar sonra gözünü açıp da aynaya bakınca gördüğüyle gurur duyar Ahmet Muhtar. Bir ferahlama, bir coşku hızla yayılır hücrelerine. Kulaklarına varan ağzını geri toplayamaz, hayran hayran bakar aynaya bir müddet. Dilsize attığı sevgi dolu bakış dile gelmiş konuşmakta, 'hem başımı ağrıtmadığın hem de beni yeniden insan evladına benzettiğin için teşekkür ederim' demektedir.

Bu keyifle çıkar Avni'nin yanından. Loş dükkândan yaz güneşine çıkınca yüzüne vuran sıcaklık yeniden yaşadığını hissettirir. Bir anda gözüne dolan güneşe çevirir başını gözlerini kısarak. Fesini düzeltir, ceketinin kollarını, eteklerini çekiştirir. Öyle ya, fiyakası yerine gelmiştir iyice. Etrafına bakınır; kadınlı erkekli İstanbul ahalisi yaşamaya devam etmektedir.

Sanki işgal altında değilmiş, dört bir yanlarında İngiliz'i, Fransız'ı, Rus'u, Yunan'ı yokmuş gibi!

Yanlarından süngülü Lee Enfield'larıyla geçen İngiliz askerleri Binbaşı Ahmet Muhtar için Henri'dir, düşmandır belki ama İstanbul çoktan onları Rumlar gibi, Ermeniler gibi kanıksamıştır. Artık onlar "aman boş ver, gâvur işte" hemşeriliğinin parçası olmuşlardır.

Pekiyi ya kanıksamanın da ötesinde, bu Henriler geldikten sonra yaşamaya başlayanlar, işgal zenginleri; Rejans'ta akşam yemeğine bir masa kapabilmek için servet dökenler neydi? Bunca yoksulluğun içinde bu kadar varlıklı olmalarının sebebi İngilizlere, Fransızlara kucak açmaları, el etek öpmeleri değil midir?

Yani, bir şekilde yaşam sürmektedir İstanbul'da.

O da bu günden itibaren yeniden yaşamaya başlayacaktır. Kimseye kucak açmayacaktır belki ama kimseden de kaçmayacaktır.

"*Senin savaşın bitti Ahmet Muhtar. Seni savaştıranlar Almanya'da, Avusturya'da kral'lar gibi sefa sürerken sen neden kendini kör kuyularda merdivensiz bırakmaktasın?*"

Canlanmış, nefes almaya başlamıştır yeniden. Artık ne Üsküplü'nün ne Gül Camii'nde Ziya Amca'nın canını sıkmasına izin verecektir. Üç aydır alamadığı maaşını sormak ve son bir karar vermek için Harbiye'ye çevirir yolunu. Müstafi subay olmanın eşiğindedir.

Uzunçarşı'dan yokuş yukarı çıkarken sıcak iyiden iyiye bunaltır ama cakası bozulsun istemez. Çıkartmaz ceketini, sıkar dişini. Harbiye Nezâreti'nin kapısından girerken Salih'le karşılaşır. Bu güzel günün getirdiği hoş bir sürprizdir bu da. Erkân-ı Harp Binbaşısı Mehmet Salih, Mekteb-i Harbiye'den de Kurmay Okulu'ndan da devre arkadaşı, çok sevdiği bir dostudur. İstanbullu olduğu için onunla her zaman ayrı bir hukuku olmuş, birlikte pek çok güzel anı biriktirmiştir. Kurmay Okulu'nda sınıflarının birincisi olduğu için 'Paşa' dediği dostunu hararetle kucaklar.

– Dur yahu, dur be deli! Kıracaksın iman tahtamı.

"Kardeşim, özlemişim seni. Kaç zamandır aklımdaydın. İstanbul'da olduğunu bilmiyordum."

– Buradayım epeydir. Mütarekeden evvel en son 3ncü Ordu'daydım. Sonra buraya geldim, 1nci Şube'ye. Altı aydır da Nezâret başyaverliği yapıyorum. Haberin olmadı mı? Hiç mi gelip gitmedin Nezâret'e yahu?

"Yok be Salih. Ayaklarım gelmiyor bu tarafa, ne yalan söyleyeyim? Haberim olsa sana uğramaz mıyım? Altı ay dedin. İşin zor. Kaç nazır eskittin?"

Gülüşürler. Salih mavi gözlerini sayıların arasında hızla dolaştırır.

"Sanırım yedi oldu. Nazım Paşa'nın da gözü kapıdadır, ha bugün ha yarın. Zaten bir zamandır Süleyman Şefik Paşa'nın adı geçiyor. Hayırlısı. Yahu böyle ayaküstü olmaz. Gel, birer kahve içelim. Onca zaman sonra bulmuşum, iki lafın belini kırmadan hayatta bırakmam."

Kapıyı açar açmaz, sabahtan beri içilmiş bir pakete yakın sigaranın acı kokusu saplanır Ahmet Muhtar'ın burnuna. Bir şey söylemez ama mektepte ağzına tütün koymayan arkadaşının sıkıntılı hâli dikkatini çeker. Oda Dilsiz Avni'nin dükkânını aratmayacak derecede kasvetli, insanı sürekli uykuya davet edecek derecede loştur. Salih posta erine iki sade kahve söyledikten sonra masanın gerisine değil, geçip dostça karşısına oturur misafirinin.

– Eee Deli Ahmet Muhtar! Anlat hele. Ne yapmaktasın, nerelerdesin? En son 1917 sonbaharında Berlin'de karşılaşmıştık, değil mi? Vay canına, iki sene olmuş.

"Doğru yahu, iki sene olmuş. Berlin'deydi, evet. Enver Efendi'nin peşinde dolandığımız zamanlar. Kayıp zamanlar!"

Düşüncelere dalar gider. Konu Berlin'e gelince Ahmet Muhtar'ın bir anda bambaşka bir ruha bürünmesi Salih'i şaşırtır. Daha çok hayret ettiğiyse arkadaşının Enver Paşa hakkında kullandığı menfi sözlerdir.

– Hayırdır Ahmet Muhtar! Sen toz kondurmazdın Enver'e. Tek kelime edecek olsak tepelemeye kalkardın. Sıdkın mı sıyrıldı, ne oldu?

"Neyse ne, boş ver Enver'i, Cemal'i. Sen kendinden bahset. İyi görmedim seni Salih. Buranın hâli ne böyle? Ben de cigara içerim de, sen âdeta yemişsin be kardeşim! Zehir gibi içerinin havası."

Salih yerinden ok gibi fırlar. Pencereleri ve kapıyı açınca bir anda odaya dolan taze hava bile içerideki sıkıntıyı süpürüp atamaz.

– Sıkıntı çok kardeşim, sıkıntı büyük. Aslında senin de bildiğin şeyler ama biz burada daha şiddetli yaşıyoruz bu zelzeleyi. Müstakil bir devletin, koskoca Devlet-i Âliyye'nin Harbiye Nezâreti mi, İngiliz komutanının özel kalemi mi belli değil. Mütemadiyen diken üstündeyiz.

"Buraya da mı giriyorlar?"

– Girmek mi? Zaten hep buradalar. Nazır Paşa'nın eli kolu bağlı. Aşağıda, şubelerde direnmeye çalışan, bir şeyler yapmaya uğraşan bazı subaylar var ama nereye kadar? Fark edince Nazır'a baskı yapıp görevden aldırıyorlar. İngiliz'in Yüzbaşısı gelip Miralay azarlıyor burada.

"Vay anasını. Sokaktan daha betermiş durum burada. Ben de 'Nezâret'te bir vazife verilse' diye bekliyorum aylardır, iyi mi?"

– Aman kardeşim sakın. Gerekirse git bir kolorduya ama karargâha sakın gelme. Konya, Sivas, Ankara, birine yollamaya çalışırız seni. İstersen ben Miralay İsmet Bey'le konuşurum. Askerî Şura muamelatına umum müdür oldu evvelsi gün. Onu da çok tutmazlar orada. Hazır oradayken bir şeyler yapabilirse ne âlâ, olmazsa zaten öyle de aylıkları alamıyoruz böyle de. Git yat evinde.

Salih'in anlattıkları kafasında dönüp duranları iyice yerli yerine oturtmuştur. Anadolu'ya gidip yeni bir maceraya atılmaya niyeti yoktur ama arkadaşının anlattığı gibi bir cendereye de girmeyecektir. Uzun zamandır aklındaki askerlikten istifa etme fikrini hayata geçirme vaktinin geldiğini anlamıştır.

"Yok be Salih. Kolorduydu, kıtaydı, ne farkı olacak? Senden tek farkım, sana gelen emir bana iki gün sonra ulaşacak. Kepazelik aynı, rezalet diz boyu. Bitmişiz biz."

– Yok, öyle deme. Bazı kolordular için için fokurdamaya başladı. Sivas, Erzurum'da 15nci Kolordu, Ankara'da 20nci. Erzurum'da bir direniş hareketi var. Ne derece ciddidir bilemiyorum şu anda ama buradan bazı paşaların da orayla irtibatta olduğunu tahmin ediyorum. O kolordulara gidersen en azından bizim gibi her gün hakaretlere maruz kalmazsın.

Bir an başını kaldırır. Acı bir tebessüm geçer Ahmet Muhtar'ın yüzünden. Gözlerinde 'ne olur yapma, girme bu konuya' dercesine yalvaran bir bakış, sessizliğinde ise geleceğini geçmişinde kaybetmişlerin feryadı vardır. O an en sevdiği arkadaşının yanında bile ne kadar yalnız olduğunu, hatta koskoca cihanda yapayalnız olduğunu hisseder.

– Bırakmışsın kendini Deli Ahmet Muhtar. Yakışmıyor sana, üstünde sakil duruyor bu efkâr, bu sükûnet. Oysa karşılaştığımızda kıpır kıpırdın her zamanki gibi, için içine sığmıyordu. Bak gördün mü? Yarım saatte senin ruhunu da soğurdu aldı bu uğursuz bina. Neyse, kapatalım bu mevzuları. Bak ne diyeyim sana? Akşam bir meyhane yapalım. Güzel günlerden, mektep zamanlarından konuşuruz. Ne dersin?

Salih'in asla değişmeyen 'affeden baba' şefkati! Tam uçurumun kenarındayken güçlü ellerle tutup alan o dost eli. O anda tam olarak ihtiyaç duyduğu da budur Ahmet Muhtar'ın. Sonra Nazım'ı hatırlar. Yıllar da geçse, aralarına yollar da girse, 'aman' deyip devrilirken yetişip omuz verecek kale duvarları! Tıraşlı, temiz yüzünü aynada gördüğü anki kadar mutludur.

"Ne diyeyim be Salih? 'Allah' derim. Ne güzel olur. Eski günlerdeki gibi. Alman'ın birahanesine kaçtığımız günler gibi."

– Bak şöyle yapalım; benim bir iki saat işim var. Sonra Nazır Paşa'dan izin alır biraz erken çıkarım. Sen o arada Direklerarası'nda Mersin Efendi'nin mekânında otur, çay kahve iç. Ben seni orada bulurum. Sonra Şehzâdebaşı'nda yeni açılan bir yer var. Gider 'mücrim gibi titreyip ağlarız istikbalimize'.

Tam da istediği budur. Her gün aynı şeyleri yapmaktan, aynı yüzleri görmekten sıkılmıştır Ahmet Muhtar. Bu değişiklik iyi gelecektir. El sıkışıp vedalaşırlar. Tam kalkmış kapıya doğru giderken kendini tutamaz.

"Salih! İyi ki varsın be kardeşim. Çok özlemişim ülen seni!"

– Bana bak, romantik romantik konuşmalar falan, hayrolsun inşallah! De haydi yürü git, Allah'ın delisi!

Mermer merdivenlerden inerken yürüyüşü bile değişmiş, omuzları dikleşmiştir.

Nezâret'ten meydana çıkınca sağına soluna öylesine bakınır. Keyfi öylesine yerindedir ki, az ötedeki Fransız askerlerinin şımarık kahkahalarını işitmez bile. Sanki ortalıkta yoklarmışçasına

önlerinden yürür gider Vezneciler'e doğru. Elleri belinde, nereden duyduysa aklında kalmış alafranga bir melodiyi ıslığıyla çala çala varır Fevziye'ye.

"Vay anasını! Burası da sinema mı oldu? Koskoca Fevziye, hey yavrum hey! Hem de Emperyal Sineması, peh peh peh!"

Mersin Efendi'nin yerini hatırlamaya çalışır. Direklerarası'nda ne çok şey değişmiştir. Meşk edilen kahvehanelerin bazıları artık yoktur.

Zor da olsa bulur Mersin'in yerini. Oturur, bir çay söyler. İkindiden çıkanlar da yavaş yavaş iskemleleri doldurmaya başlamışlardır. Türklerin, özellikle de muhafazakâr kesimin tercih ettiği Direklerarası'nda çaycılar, kahvehaneler, tuluat sergilenen tiyatrolar vardır. Dârülelhan talebeleri de sık sık sahne alırlar ama Direklerarası'ndaki mekânlarda Tatyos Efendi'nin, Serkis Sucuyan'ın, Udi Şekerci Cemil'in ya da Dede Efendi gibi daha klasik sanatkârların eserleri Türk musikisinin usta isimleri tarafından seslendirilir. Karşıyı, Galata demhânelerini tercih etmedikleri sürece, alkollü ama alaturka eğlence arayanlar Şehzâdebaşı'ndaki bir iki mekâna mahkûmdurlar. Direklerarası'na meşke gelenler daha çok çay, kahve, şerbet tüketirler.

Yok mudur ey mahpeyker zerre insafın senin?

"Ne zamandır gelmemiştim. İyi oldu be Salih. Ne çok değişmiş buralar böyle?"

– Çok değişti, çok. Ne yapalım istersin? "Bir iki kadeh içelim" diyorsan burada olmaz. Kadırga'ya inelim.

"Yok be, böyle gayet iyi. Rakıyı sonra da içeriz. Buranın meşkini özlemişim. Bir semaver isteyelim, ustalar çalsın söylesin, biz dinleyelim. Olmaz mı?"

– Olmaz mı? Tabii olur. Eski günlerdeki gibi. O zaman da böyle bir plan yapardık da sonradan sen su koyuverirdin.

O kadar özlemiştir ki Salih'in ona böyle sataşmasını, kızamaz bile.

"Ah ülen! Şimdi Nazım da şurada olsaydı. 'Bunun çocukluğu da böyleydi, oyunbozandı' diye bir tokat da o çarpsaydı ya!"

Gülüşürler. Biraz sonra semaverleri de gelir. Ahmet Muhtar çıkarttığı bir parça kâğıda utana sıkıla bir şeyler karalayıp çaycıya verir.

"Kardeşim, şunu sanatkârlara iletir misin?"

Pusulayı alan kemancı gülümseyerek bir 'hay hay' çeker. Kısa bir peşrevin ardından Ahmet Muhtar'ın dileği yerine gelir.

"*Kimseye etmem şikâyet, ağlarım ben hâlime.*
Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbâlime..."

Pangaltı'da geçirdikleri güzel günler, aldıkları cezalar, çocukça münakaşaları, hoşlanıp da ancak uzaktan izledikleri güzel Rum kızları...

Gece bastırıp da birisi Cibali'nin, diğeri Sofular'ın yolunu tutarken gönüllerinde ne gam ne keder vardır. Ahmet Muhtar çok uzun zamandır ilk kez eve bu kadar keyifli dönmektedir.

"Eee... Bu gece anasona da bulanmadık! Peder Bey neyimizi beğenmeyip de laf edecek bakalım?"

Peşi sıra gelen ayak seslerine irkilir o anda. Gecenin karanlığı içinde bir saka, omuzunda su kaplarıyla, topukları Arnavut kaldırımını takırdatarak gelmektedir.

"Bu saatte ne suyu be herif? Keyiften kalkanlara gusül suyu mu taşırsın? Allah akıl fikir versin!"

İri yarı sucu yanından gelip geçer. Dev gibi çınarların yaprakları müsaade ettikçe ayın şavkı sokağa değmektedir ama hepsi bu. Evlerde yanan bir tek kandil bile yoktur. Fatih'in üzerine ürkütücü bir karanlık çökmüştür belki ama gece alabildiğine huzurludur.

İnsanı tedirgin edecek derecede huzurlu.

– Dün hiç görünmedin ortalıkta Binbaşı. Hayır olsun inşallah. Pek sakin bir gün oldu. Kahvemi içerken Enver'e söven, Anadolu'ya

giden zabitlere 'enayi' diyen bir Ahmet Muhtar'ın yokluğunu hissetti İstanbul.

"Yok be Üsküplü, yine sövdüm sövmesine de, boş boş konuşup beni zıvanadan çıkaran bir Reji kâtibi yoktu yanımda."

– Bir belaya bulaşmadın inşallah? Kavga da etmedin kimseyle?

"Yok be yahu! Abarttın ki o kadar olur! Bizim Harbiye'den Salih'le karşılaştım Nezâret'te. Onunla laflarken geceyi etmişiz."

– Hayırdır? Ne işin vardı Nezâret'te? Maaş konusu mu?

"Maaş, olursa belki bir vazife. Sen sormadan ben söyleyeyim; o işin sonu karanlık. Benim başka bir yol çizmem gerek kendime. Belki ticaret, belki seninki gibi bir kâtiplik işi?"

Ahmet Muhtar kafasında askerliği bitirmiştir bitirmesine de, sermayesiz ticareti nasıl yapacağını kendisi de bilmemektedir. Kâtipliğin ise askerlikten hiçbir farkı kalmamıştır. Devletin ağzına bakan hiçbir çalışanın cebi aylardır para görmemektedir.

"Hesap ettim; Nezâret'ten alacağım aşağı yukarı 70 lira. Ama bu bir dükkân döndürmeye yetmez. Bir okka peynir olmuş 110 kuruş. Ancak evin kirası, zaruri ihtiyaçları karşılanır bu parayla. O da birkaç ay. Ne yaparım bilemedim. Bıçak kemiğe dayandı be birader."

Hamdi'nin de diyeceği yoktur. O da aylardır depoya girenden çıkandan aldığı avanta olmasa, o bir kilo peynirin yüzünü görecek durumda değildir.

– Ne diyeyim sana Ahmet Muhtar? Ne desem kızacaksın, ahlâk dersi vermeye kalkacaksın. Düzen bu hâle geldi, mayamız perişan oldu. Köyü olan şanslı. Çekip gitti, ekip biçip bir şekilde geçiniyor. Biz ne yapalım? 'Hava parası, cıva parası' deyip hayatta kalmaya çalışıyoruz.

Üsküplü öylesine normalleşmiş bir düzenden bahsetmektedir ki, rüşvet aldığını gizlemek, bu kokuşmuşluğun parçası olduğu için utanmak artık unutulmuş duygular hâline gelmiştir.

– Her sabah gelip içtiğin bu kahve nereden, nasıl geliyor sanırsın? Bak birazdan bir torba yeni harman tütününü cebine koyup

gideceksin. Yani demem o ki, olağanüstü bir vakitteyiz. Ayıp, günah kalmadı. Sen de, ben de bunun parçasıyız.

"Yahu sana dediğim bir şey mi var Üsküplü? Durum ortada. Ben ne yapabilirim, bana onu söyle!"

– Bence sen bu ecnebilerin firmalarında çalışabilirsin. Yabancı dil biliyorsun, yazıp çiziyorsun. Avrupa'yı gördün, öğrendin. Mesela seyahat kumpanyaları var, sigorta acenteleri var. Onlar sana iş verir. Senin gibi adamlar arıyorlar. Maaş derdi de yok. Git Galata'ya, Karaköy'e. On kapı çalsan illâ ki biri açılır be kardeşim.

Bu öneri ona da mantıklı gelmiştir. Devletle hukukunu tamamen kesmediği sürece bu kısır döngüden çıkamayacağının farkındadır. Bu kez sükûtu öfkesinden değil, kabulünden gelmektedir. Kahvesinden son bir yudum alırken başıyla Hamdi'yi onaylar.

"Hamdi be, bir şey diyeceğim de…"

– Tamam deli Binbaşı, tamam. Tütünün hazır. Yarın da gel. Merakta bırakma beni.

Ahmet Muhtar bir torba tütünü alır, tebessümle selamını verir ve Reji kâtibinin odasından çıkar. Atölye binalarının, depoların arasından geçerken, bütün çirkinliğine rağmen, buranın Cibali'deki en sevdiği yer olduğunu düşünür. Önce Taksim'e tramvayla gitmek geçer aklından. Elini cebine atar.

"İki, üç, üç de bunlar; sekiz kuruş!"

Derin bir iç çeker. İstese de istemese de Şişhane'ye yürüyerek çıkacaktır.

"Vıcık vıcık, ter içinde! Bu sıcakta o kalabalık çekilmezdi zaten."

Karaköy'den Boğazkesen yolunu tutar. Yokuşun başında, çeşmede soluklanmak için durduğunda hemen ardında beliren bir karaltıyla irkilir. İnsan azmanı bir saka, kaplarını doldurmak için omuz başında bitivermiştir.

"Geç kardeşim, işini gör sen. Seninki ekmek parası."

– Eyvallah beyim.

Ağustos sıcağı kavurmaktadır Payitahtı. Bu öğlen güneşinde kravat takıp ceket giymek zorunda olanlar için âdeta bir cehennemdir

İstanbul. Sucunun işi bitince çeşmenin buz gibi suyuyla elini, yüzünü, ensesini iyice serinletir.

"Aslında bu havada Hacı Osman'a, bentlerin oraya gitmek, çınarların gölgesinde yatıp uyumak var da..."

Sudan ayrılıp kendini Galata yokuşlarına vurmak çok zor gelir. O anda zihninde Üsküplü'nün sözleri yankılanır.

"*Git Galata'ya, Karaköy'e. On kapı çalsan biri illâ ki açılır.*"

Belki de soğuk suyla temas etmek kafasına iyi gelmiştir. Daha serinkanlı, mantıklı düşünmeye başlamıştır yeniden. Sıcağı da, yokuşu da bir yana bırakıp yeniden yola düşer. Galata'dan Pera'ya yaklaştıkça şehrin nasıl da değiştiğine hayret eder önce. Galata da güzeldir. Şık binaları, apartmanları vardır ama ellerinde çantalarla koşuşturan kodaman bankerleri, onları daha da parlatmak için var olan terzileri, manifaturacıları, ayakkabıcılarıyla, görkemli mermer kapılardan sokağa kafasını uzatmış koca koca şirket tabelalarıyla âdeta devasa bir iş hanı gibidir. Pera ise mutsuz insanlar denizinde bir kahkaha adasıdır. Şehirdeki gülen, gülebilen yegâne insan topluluğu uzunca bir caddeye, Cadde-i Kebir'e toplanmış gibidir. Ülkedeki işgalle, yoksullukla hiçbir ilgisi olmayan, kendilerine ufak bir Paris yaratmış, her milletten işini bilenlerin, gemisini her hâlükârda yürütenlerin İstanbul'udur Pera. Pera'yı 'Küçük Paris' yapansa, bu şehirde lüks ve eğlenceye harcayacak parası ve bunu sindirecek midesi olanlara sunduğu sınırsız imkânlardır.

Özellikle Rusların gelişinin ardından peşi sıra açılan gece kulüpleri ve dansingler, barlar ve meyhaneler caddenin çehresini de hızla değiştirmiştir. Artık yeni yapılan apartman ve hanlar bu yeni yaşam tarzına göre inşa edilmektedir. Öylesine tuhaf bir sosyal bölünme vardır ki, Pera'da cemiyetin kendi içinde bile hiyerarşik katmanlar ortaya çıkmıştır. Cercle d'Orient'ın kapısından herkes girebilir ama en üst kattaki Rose Noir'a kabul edilecek kişinin ya kendisinin ya da yanındaki hanımın cemiyetin tanınmış bir siması olması gereklidir. Savaş zengini Türkler, varlıklı Levanten aileler, İngiliz, Fransız ve İtalyan üst

düzey komutanlar kendi sosyetik yapılarını oluşturmuşlar, geleneksel Osmanlı aristokrasisini yerle yeksan etmişlerdir. Pera sosyetesi bir yıl gibi kısa bir sürede kendi yazılı olmayan kurallarını koymuş, savaşın ve yıkımın giremediği bir rüya âlemi kurmuştur kendisine.

Peki, Ahmet Muhtar'ın içine yuvarlandığı dipsiz kuyudan kurtulup bu anason kokulu gökkuşağı ülkesine dahil olması mümkün müdür? Bunun için kendisine yol gösteren Üsküplü Hamdi bu yolu denememiş midir? Yine de önündeki seçenekler içerisinde en makul olanı bu değil midir? İngilizceyi, Almancayı bu kadar iyi konuşan Ahmet Muhtar'ın bu dünyada bir şansı olacak mıdır?

Düşünceler içerisinde Cadde-i Kebir'i adımlarken ayakları onu yine bildik bir kapıya getirir: Zambak Sokak, nümero 12.

"Yvette evdedir inşallah! Onun kulağı deliktir. Belki bize açılacak bir kapı vardır bildiği."

Birinin seni güzel gözlerle, gördüğüne sevinen dudaklarla karşılaması…

Ahmet Muhtar bu kızıl saçlı Fransız kızın kapısını çalmayı en çok da bu yüzden sevmektedir. Yine öyle olur. Bir yüz güldüğünde ancak bu kadar güzel olabilir.

– Oh mon dieu! T'es ici ma cherie! Ahmet t'es ici!*

Sanki yıllardır görmemiş gibi sarılır Ahmet Muhtar'a.

"Ah be deli kız! Ne yapacağım ben seninle?"

– Eh bien, biliyorum yapacak zevkli şeyler! Önce o şeyler mi, yoksa birer konyak mı içmek ister mon amour?

"Yvette, mon amour, ter içindeyim. Su gibiyim. Bir nefeslenelim. Konyak olur bak. Sonrasına sonra bakarız."

Ne Ahmet Muhtar'ın yorgunluğu ne de konyak molası özleyen bir kadınla özlediğinin arasına girebilir. Zaten Ahmet Muhtar'ın da bu işvelere karşı koymaya niyeti yoktur.

Teslim olur.

Yvette günlerdir görmemiştir öfkeli aşığını ama özlediğine değer.

---

* Fr. Aman Tanrım! Buradasın sevgilim! Ahmet, buradasın!

– Bu gece çalışmıyorum. Kal sen de, gitme! Seni domuz, sabaha kadar istiyorum bundan. Kaçmak yok, d'accord?

"Tamam ama önce bir iki saatlik bir işim var. Asma suratını hemen! Daha çok görüşebilmemiz için. Ordudan ayrılıyorum. İş için bakmam gereken birkaç yer var. Sonra akşam döneceğim, söz!"

Yvette'in yüzünde hem şaşkınlık hem de beklemediği bir müjdenin sevinci bir aradadır.

– Ama sen askersin Ahmet. Ne yapacaksın bundan sonra? Var senin aklında bir şeyler.

"Var gibi. Sizinkilerin şirketlerinde, İngiliz kumpanyalarında falan. Bizim Levantenlerin acenteleri de olur. Bakacağım münasip bir şeyler."

– Oh arrete! Sanırım var bir iş. Monsieur…, Monsieur quoi? Ah oui, Monsieur Papazoglou. Nikos Papazoglou. Odun, tahta ticareti yapıyor.

"Keresteci yani…"

– Oui, keresteci. Beşiktaş'taymış yeri. Nasıl diyordunuz? Hah, 'gâvurca' bilen Türk arıyor bu adam. Dün kulüpteydi. Katregadis'le konuşuyorlardı.

Ahmet Muhtar gökte aradığını yerde bulmuştur. Belki çalışacağı yer evine uzak olacaktır ama sıkışıp kaldığı dar muhitten çıkmak ona da iyi gelecektir.

"Sen bir tanesin Yvette. Vakit kaybetmeden gideyim. Dönüşte de bir hamama uğrar, tertemiz gelirim. Sonra da sen 'yeter' diyene kadar gece bizim."

Yataktan kalkarken kızı son bir kez sevgiyle öpmek gelir içinden. İstanbul'dan, boğazını sıkan bu şehirden hâlâ bir parça keyif alıyorsa, sebebi biraz da bu çılgın Fransız kızıdır. Bir kez daha en ihtiyaç duyduğu anda imdadına yetişmiş, iyilik meleği olmuştur.

"*Durumlar biraz düzelse, koluma takıp götürsem, 'ana bak bu gelinin' desem ne der acaba bizimkiler? Kesin yüreklerine iner!*"

Bir an aklından geçen bu fikir yüzündeki ışığı alır götürür. Başkalarının yazdığı hikâyelerde figüranlık yapmaya alışmıştır Ahmet Muhtar. Kendi hayallerinin başrolünde olmak ürkütücü gelir.

"*Saçmalama Ahmet Muhtar! Sen kim, evlenmek kim? Hem de bir gayrimüslimle!*"

Kapıyı çekip çıkarken ayakları yeniden yere basmış, onu Beşiktaş'a götürmeye başlamıştır bile.

Beşiktaş yoluna düşerken güneş pençelerini İstanbul'dan çekmiş, Ahmet Muhtar gibi yayan yapıldak âdemleri rahat bırakmıştır. Taksim'e geldiğinde tramvayla Osmanbey'e gitmeyi, oradan da eski Ermeni Mezarlığı'nın yanından Maçka Kışlası'na yürümeyi düşünür. Akaretler'den Dolmabahçe'ye inmek daha cazip gelmiştir belli ki. Sonra aklına harcamaya kıyamadığı sekiz kuruşu gelir.

"Ulan düştüğümüz hâle bak! Hay ben üç kuruş maaşı veremeyen Harbiye Nazırı gibi..."

Mecburen Büyük Kabristan'ın yanından Ayas Paşa caddesine döner. Tam sefaretin önünden geçerken Harbiye Nazırı'ndan arta kalan küfürleri de Almanlara sarf etmeyi unutmaz. O sırada aklına Adanalı Yaşar Çavuş gelir.

"*Ne derdi şimdi burada olsaydı Yaşar? Ne acayip küfürleri vardı yahu! Güfte yapar gibi söverdi vicdansız. Büyük sanatkârdı. Neydi o, eşiğindekini, beşiğindekini diye mazmunlu kafiyeli söylediği? Neydi?*"

Yaşar Çavuş'un edebî külliyatını düşünerek Asker Hastanesi'nin önüne geldiğinde az gerisinden gelen bir patırtıya istemsizce döner. Mezarlığın köşesindeki çeşmenin başında bir saka kaplarını doldurmaya durmuştur.

"*Ulan bu insan azmanı sabah Karaköy'de gördüğüm değil mi? Koca şehrin suyunu bir tek saka mı taşıyor?*"

Sonra aklına bir gece önce Fatih'te rastladığı sucu gelir.

"*Böylesi tevafukla insan ancak hala kızıyla evlenir! Ulan diyeceğim ki 'herif beni izliyor, hafiye'. İyi de neden? Kim ne yapsın bencileyin müstafi bir zabiti?*"

Adama biraz daha dikkatli bakınca aslında çeşmeden su falan doldurmadığını, kaçamak bakışlarla kendisini izlediğini fark eder.

"Var sende bir iş saka efendi ama dur bakalım."

Bu garip refakatçiyi peşine takıp Beşiktaş'a götürmeye, bir daha tesadüf ederlerse de derdini, niyetini sormaya karar verir.

Çınar gölgelerine sığınarak, rastladığı işgalci askerleri başlarına musallat eden İttihatçılara söverek varır Sinan Paşa Camii'nin önüne. Yıldız Caddesi'nin başındaki tramvay deposunun yanına geldiğinde durup etrafına bakınır.

"*Şurada odun kömür depoları var. Beride evler. Bu herifin yazıhanesi nerede ola ki? Deposu mu var acep?*"

Sırtlarında küfelerle iskeledeki mavnalardan depolara odun, mangal kömürü çeken amelelerden birisini çevirip sormaya niyetleniyorken, tramvay deposunun tam karşısında, ahşap bir binanın ikinci katındaki kirli, paslı tabelayı görür.

"N.A. Papazoglou. Dépôt de Bois de Construction.* Hah, aradığım bu adam!"

Üstüne başına çeki düzen verip girer kasvetli kapıdan içeri. Bu kadar çok para kazanan bir tüccar için şaşırtıcı derecede döküntü durumdadır bina. Basınca kırılıverecekmiş hissi uyandıran merdivenler onu üst kattaki ofise götürür.

– Buyur efendi! Ne istemiştin?

"Bay Nikos Papazoğlu'nu arıyorum. Adım Ahmet Muhtar. Bir arkadaşım bahsetti. Nikos Efendi yabancı dil bilen Türk arıyormuş. Ben o aradığı kişiyim."

Tombul, Wilhelm bıyıklı, gözlüklü adam Ahmet Muhtar'ı tepeden tırnağa süzer. Kılığı kıyafeti, varlıklı bir tüccar olsa da, parasını yemeyi pek bilmediği hissi uyandırmaktadır. Adam bıyıklarını burarken gözlüğünün üzerinden karşısındakini küçümseyen bir bakış atar.

– Kendine o kadar güveniyorsun yani! Var mı Avrupa dillerin? Daha önce hiç kereste işi yaptın?

---

* Dépôt de Bois de Construction: Kereste Deposu.

"Almanca ve İngilizceyi iyi bilir, konuşurum. Az çok Fransızca da anlarım. Evvelce askerdim. Hiç kerestecilik yapmadım."

– Âlâ! Al madem, şurada yazanları oku bana efendi.

Ahmet Muhtar adamın adından, aksanından Rum olduğunu anlamıştır. Uzattığı kâğıdı alır. Sanki bütün ömrü bu evrakların arasında geçmişçesine, kendinden emin bir edayla okuduğunu anlamaya, anladığını anlatmaya başlar.

"Sanırım bu bir sevk irsaliyesi ya da depoya girdi makbuzu. Fransızca. Panhellenik Kumpanyası'na ait *Thrak* adlı bir gemiyle yirmi ton kömür gelmiş Pire Limanı'ndan. Cesar Joffredy alacakmış bunları. Altta onun ve sizin adlarınız var ama imzalarınız yok."

Adamın küçümseyen bakışları da, umursamaz tavrı da bir anda değişir. Gözlüğünü çıkarıp masaya bırakırken Ahmet Muhtar'ı daha alıcı gözle incelemektedir.

– Ne demiştiniz adınıza?

"Ahmet Muhtar adım."

– Hangi arkadaşınız verdi benim adımı size?

"Monsieur Katregadis'tir kendisi. Siz de tanıyorsunuz onu sanırım."

– Tanırım evet. Kulüpten arkadaşınız mıdır Georgios?

"Evet, doğrudur."

– Âlâ. Maşallah, maşallah! Sanırım sizinle çalışabiliriz Monsieur Muhtar. Peki burada tam olarak ne yapacaksınız, biliyor musunuz?

"Hayır, henüz değil. Ama sizin için yabancı dil bilen bir Türk olmamın önemli olduğunu anladım. Gerisini hızlı öğrenirim."

Nikos Papazoglou'nu en çok etkileyen Ahmet Muhtar'ın bu kendinden emin ve güven veren havasıdır. Arkasına yaslanır. Ukala tavrını da masaya, gözlüğünün yanına bırakmıştır.

– İşimiz inşaatlara kereste temin etmek. Kendimiz de binalar yapıyoruz. Arada İzmit'ten, Silivri'den kömür de getiriyoruz buraya ama bir süredir sıkıntı çok. Bu kış zor geçecek kuzum.

"Anlıyorum. Sanırım ben ekseriyetle bunlarla alâkalı evrak, tercüme işlerini yapacağım."

– Evet Bay Muhtar. Siz sadece size verdiğim işi yapacaksınız. Eksiğini fazlasını değil, sadece size verdiğim işi. Bu da daha çok resmî kurumlarda bu evrakların takibi olacak. Bunun karşılığında da iyi bir para alacaksınız.

Ahmet Muhtar duymak istediğini duymuştur. Kendisinden beklenen zaten aşina olduğu kırtasiye işlerinden ibarettir. Alacağı para konusunun ise üzerinde durmaz. Aylardır maaşını alamayan ve cebinde sadece sekiz kuruşu olan eski bir asker için öncelikli olan ortalama bir gelirinin olmasıdır, bu gelirin ne kadar yüksek olduğu değil. Onun maddiyatı hiç dile getirmemesi belli ki Papazoglou'nun da hoşuna gitmiştir.

– Başlangıç için yirmi lira alacaksınız Monsieur Muhtar. Daha sonra bunu tekrar gözden geçiririz. Uygun mudur sizin için?

Yirmi lira! İki bin kuruş! Bu beklediğinden daha iyi bir meblağdır. Sevincini gizlemesi zor olmaz, zira öfkeli bir yanı da adının her eksik söylenişinde giderek kabarmaktadır.

"Bir istirhamım olacak Monsieur Papazoglou. Adım Ahmet Muhtar. Tam söylenmesine özen gösteririm."

Nikos Papazoglou gözlüğünü takar. Bıyığını burarken yeni çalışanının ne kadar tuhaf olduğunu düşünmektedir. Daha eleman aramaya yeni başlamışken kendiliğinden çıkagelen ve beklemediği kadar meziyetli olan bu adamı hiç şüphe etmeden, bu kadar kolay kabul ettiği için kendine kızar. Bir patron olarak yeniden dizginleri ele alma vaktidir.

– Pekâlâ Bay Ahmet Muhtar. Yarın sabah dokuz evvelde burada olunuz. Giyiminiz güzel. Bu şekilde özen göstermenizi rica ederim.

Ayağa kalkar, otoriter bir samimiyetle elini uzatır.

– Hayırlı olsun Bay Ahmet Muhtar. Yarın görüşmek üzere.

"Hayırlı günler Monsieur Papazoglou."

Sahilden yürürken keyfine diyecek yoktur. Yolunu Karaköy'e kadar uzatmaya, Şişhane'ye tünelle çıkmaya karar verir. Fındıklı Camii'nin önüne geldiğinde aklına Yvette gelir ve düşünmeden Molla Çelebi Hamamı'na dalar.

Bu gece tertemiz, mis gibi sabun kokan bir adama sarılmak herkesten çok Yvette'in hakkıdır.

Gözlerini açtığında önce nerede olduğunu anlayamaz, yerini yadırgar. Mahmur gözlerle etrafına bakındığında gözüne ilk ilişen yüksek tavanlı geniş odanın karşı köşesindeki gramofon olur. Ardından üzerinde yattığı darmadağınık saten çarşaf ve yanı başında yarı çıplak uzanan Yvette...

Yorucu ama keyifli geçen bir gecenin sonunda, kimseden azar işitmediği, boş nasihatlerle zihninin bulandırılmadığı huzurlu bir uyku uyumuştur. Tam o anda artık gitmesi gereken bir işi olduğunu hatırlar. Telaşla fırlar yataktan. Uyku sersemi gözlerle ceketinin iç cebinden sökercesine çıkardığı kösteğine bakar.

"Oh! Çok şükür! Daha vakit var. Hemen çıkarsam yetişirim."

Alelacele giyinir. Banyodaki zambak kolonyasıyla yüzüne son bir hovarda dokunuşu yapar. Sevgiyle uğurlanmayı beklememektedir zaten ama yine de uyanmaya niyeti olmayan Yvette'in gidişinden haberi olsun ister. Eğilip hoyratça bir öpücük alır dudağından.

"Ben çıkıyorum yavrum. Papazoglou'na söz verdim. Yarım saate orada olmam gerek."

Yvette gözünü bile açmadan, yarı mütebessim bir ifadeyle yattığı yerden yolcu eder aşığını.

– Au revoir ma cherie.

Bu kadar sıcaklık Ahmet Muhtar'ı gülümsetmeye yeter.

"*Bak sen şu yosmaya! Alacağını aldı tabii, devirmiş kıçını yatıyor yüzümüze bakmadan!*"

Merdivenlerden koşarcasına iner. Gümüşsuyu'ndan hızlı adımlarla Dolmabahçe'ye yürürken bir an aklına evvelsi gün birkaç kez karşılaştığı sucu gelir. Sağına, soluna, etrafına bakınır.

"*Deli olma Ahmet Muhtar! Ekmeğinin derdindeki gariban sakadan bile işkilleniyorsun.*"

Söz verdiği gibi, tam vaktinde karşısındadır Keresteci Nikos Efendi'nin.

– Rüstem! Bir kahve getir Ahmet Muhtar Bey'e!

Patronu, tıpkı evvelsi akşam bıraktığı gibi, bir beyefendi saygısıyla karşılamıştır Ahmet Muhtar'ı.

– Hayırlı sabahlar Bay Ahmet Muhtar. Masanız yan odada. Orada bir dosya göreceksiniz. Muhtevasının sizin için bir önemi yok. İvedi olarak dosyayı Pera'ya götüreceksiniz. Nümero 471'de, beşinci katta sizi bekliyorlar. Orada evrakların imzaları tamamlandıktan sonra dosyayı size söyleyecekleri kişiye, Karaköy'de Çinili Han'a götürüp teslim edeceksiniz. Sizden bugünlük istediğim bu kadar. Ne eksik, ne fazla. Anlaşıldı mı Bay Ahmet Muhtar?

"Anlaşıldı efendim. Dosyayı önce Pera'ya, oradan da Karaköy'e götüreceğim. Çinili Han'da gideceğim kişiyi Pera'da söyleyecekler. Müsaadenizle ben dosyayı alıp çıkayım."

– Kolay gelsin size. Ha bu arada, unutmadan, akşam işiniz bitince Pont D'Argent'a geliniz. Monsieur Katregadis'in misafiri olacağız. Başka bir programınız yoksa tabii…

Ahmet Muhtar bir anda buz keser. Arkadaşı olarak tanıttığı Le Pont d'Argent'ın sahibi Georgios Katregadis'i sadece bir kez Yvette'i izlemeye gittiğinde görmüştür, hepsi bu.

"*Nereden çıktı şimdi bu? Yvette mi bahsetti acaba? Yoksa Katregadis neden beni davet etsin?*"

Bir bahaneyle bu geceyi savuşturmak ve zaman kazanmaktan başka çare göremez.

"Aslında bu akşam için güzel bir hanıma sözüm var Monsieur Papazoglou. Bilirsiniz, güzel hanımlar bekletilmeye gelmez. Bir başka akşam olursa seve seve icabet ederim ben de."

– Ah ne yazık! Aslında arkadaşınızı da getirebilirdiniz ama madem öyle diyorsunuz, öyle olsun. Başka bir zaman.

Papazoglou'nun yüzündeki yapmacık tebessüm iyice rahatsız etmiştir Ahmet Muhtar'ı. Kahvesini alır ve düşünceler içinde geçer yan odaya.

Loş, evrak raflarıyla kaplı kasvetli odanın ortasında bomboş bir masa ve masanın ortasında kalınca bir dosya...

Kahvesini içerken dosyayı açar ve evraklara göz atmaya başlar. Bunlar evvelsi gün sevk irsaliyesini okuduğu teslimata aittir.

"*Cesar Joffredy, sigortacı. Ne işi olur ki bir sigortacının yirmi ton kömürle? Böyle servet sahibi oluyor demek ki bu herifler.*"

Dosyadakiler sıradan bir ticarî sevkiyat evraklarıdır. Strasbourg'dan Marsilya'ya gelen kok kömürü oradan Yunanistan'ın Pire Limanı'na gelmiş, oradan da *Thrak* gemisiyle İstanbul'a yola çıkarılmıştır. Yirmi ton kömür Zeytinburnu'na indirilecek ve Joffredy tarafından teslim alınacaktır.

"*İyi de, İstanbul'a gelen kömürün indirildiği yerler belli. Burada gümrük muamele evrakları da yok. Zeytinburnu'nda, hele hele bu kadar büyük miktarda kömürün ne işi var?*"

Evraklara öylesine dalmış, kafasında o kadar çok soru biriktirmiştir ki yanı başında onu dikkatle izleyen bir çift gözün varlığını fark edemez.

– Sizden sadece bu dosyayı söylediğim yere, söylediğim kişiye götürmenizi istemiştim Bay Ahmet Muhtar! Ne eksik ne de fazla. Meraklı çalışanları sevmem efendi! Şimdi derhâl burayı terk ediniz. İstanbul'da maaşını alamadığı için yeni iş arayan tek eski zabit siz değilsiniz. Bana meraklı değil, dediğimi harfiyen yapan adam lazım.

Ahmet Muhtar'ın başından aşağı kaynar sular dökülmüştür. Büyük bir şaşkınlık içinde meramını anlatmaya çalışır.

"Bakınız Monsieur Papazoglou, ben sadece bir hata yapmamak için..."

– Hatayı yaptınız zaten Bay Ahmet Muhtar! Önce Monsieur Katregadis'in arkadaşı olduğunuzu söyleyerek yalancı oldunuz. Sizi sorup soruşturmadan kapımdan içeri alacağımı düşünmemiştiniz değil mi? Georgios sizi tanımıyor ve dahası benim adam aradığımı da kimseye söylememiş. Şimdi de onca vakit dosyayı dikkatle incelediniz. Siz neyin peşindesiniz bilmiyorum ama ben şüpheyle yaşamayı sevmem. Şimdi derhâl terk edin burayı!

Yalanı ortaya çıkan, çocuk gibi azarlanan ve kovulan bir insan ne yapar?

Kaybedecek bir şeyi kalmamışsa, en beklenmedik olanı!

"Şimdi orada bir dur bakalım Nikos Efendi! Karşında çocuk yok, elini kolunu sallayarak azarlamaya kalkma, kırmaya kalbinden başlarım, bu bir!"

Hiddetle üzerine yürüyen Ahmet Muhtar'ın ürkütücü yüzüyle karşılaşmayı hiç beklemeyen Papazoglou sendeler, masaya yaslanarak düşmemeyi başarır. Ama asıl taarruz daha yeni başlamaktadır.

– Dur! Ne yapıyorsun be adam? Dur, gelme!

"Kesme sözümü, daha bitirmedim! İkincisi, Katregadis midir, Katergaris midir, ne boktur, arkadaşım değildir ama tanırım. Kavatın önde gidenidir! Sen ona söylerken bir arkadaşım duymuş, bana iletti. Nesi yalan lan bunun? O kavat için 'arkadaşım' deyip paye vermişim, buna sevineceğine bir de beni yalancı mı çıkarmış o pezevenk de?"

– Dur Monsieur Muhtar, dur kurbanın olayım!

"Muhtar değil lan! Ahmet Muhtar! Hem siz ne haltlar çeviriyorsunuz burada? Ruslar bombaladığından beri Ereğli'den, Zonguldak'tan kömür gelmiyor İstanbul'a. İzmit'ten, Silivri'den gelen de yetmiyor, geçen kış bütün şehir dondu. Dışarıdan getirilen de önce Galata Rıhtımı'ndaki gemilere veriliyor. İngilizler kuş uçurtmuyor. Siz Zeytinburnu'nda nasıl bir tezgâh kurdunuz bakayım, de hele!"

– Hayır, yok öyle bir şey! Yanlış anlamışsınız kuzum!

"Neyse ne! Beni ilgilendirmez. Ne bok yerseniz yiyin. Ama az önce bana ettiğin onca hakaretin de sana bir bedeli olacak elbet. Bu dümeninizi Nafia Nezareti'nin ya da İngilizlerin duymasını istemiyorsan, hemen yarın Cibali Şerefiye Sokak nümero 16'ya iki araba kömür yıkacaksın. Öyle kırıntı falan değil ha, en kalitelisinden! Bu da benim sana kestiğim cezadır. Bana 'yalancı' dedin, köpek gibi kovmaya kalktın. İki araba kömüre canını bağışladım say!"

Tombul keresteci boncuk boncuk terlemiş, meyve posası gibi masaya yığılıp kalmıştır.

"Anladın mı beni Nikos Efendi? Millet sobasında yakmaya iki okkasını bulamazken senin herkesten gizli tonlarca Alman kömürü getirdiğini duyunca İngilizler sana neler yapmaz, iyi düşün!"

– Tamam kuzum, tamam. Düşünecek ne var? İki araba kömür dediğin nedir ki? Sakin ol. Yarın evinde olacak!

"Hah şöyle. Şimdi gidiyorum, ama sen kovduğun için değil. Dediğim gibi, güzel bir hanıma sözüm var. Sen de yürü git, şu pantolonunu falan değiştir. Hamama git yıkan! Daha mesanesine sahip olamayan adamı Katergaris kulübüne sokmaz."

Büyük umutlarla girdiği kapıdan yine işsiz, ama rahatlamış olarak çıkar Ahmet Muhtar.

"*Ulan Envercisiyle, Kemalcisiyle dalaşmaktan bu pezevenkleri unutmuşuz. İyi geldi sabah sabah. Zaten huzurlu, sakin gün senin neyine bre alık Ahmet Muhtar? Baban sana bu adı savaşasın diye vermedi mi?*"

Tramvay deposunun önüne çıkınca sağına soluna, etrafına bakınır. Gidebileceği tek yer zaten o anda olmak istediği yerdir.

Yvette'in evinin yolunu tutar.

– C'est pas grave.* Üzülme, buluruz başka bir iş. Amerika, İsviçre şirketleri var. Onlar daha iyi. Askersin sen, yapamazsın savaştığın adamlarla.

Yvette bütün şirinliğiyle onu teselli etmeye çalışadursun, Ahmet Muhtar'ın aklında bir tek soru dönüp durmaktadır.

"*Nasıl?*"

Nasıl bulacaktır ecnebi şirketlerinde yeni bir işi? Tek tek kapıları çalarak, "*eleman arıyor musunuz?*" diye sorarak olacak şey değildir. Yvette ona bir şans sunmuş, oysa her şeyi berbat etmiştir. Şimdi ona yeni bir şans verecek, yabancı firmalara yönlendirecek tanıdığı olup olmadığını düşünmektedir.

* Fr. Önemli değil.

– Tu m'ecoutes? Ça suffit. Tu dois l'oublier mon amour.* Ben kızlara da sorarım bu gece. Onlar bilirler.

Oturduğu yatağın sağını solunu çekiştirir, çarşafı düzeltir, sanki hayatındaki tek bozuk şey oymuş gibi. Sonra kaldırır başını, kendini zorlayarak gülümser Yvette'e. Kızcağız onu sakinleştirmek, ruhundaki fırtınaları dindirebilmek için çırpınmaktadır. Çeker onu ince belinden kendine doğru Ahmet Muhtar. O an karşısında annesi Feride Hanım'ın şefkati vardır, sevgilisinin dişiliği değil. Yaslar başını göğsüne, öylece kalır bir süre. Yeniden fırtınalı denize çıkmadan önce sakin limanında son birkaç saatini geçiren bir kaptan gibidir. Kalp atışlarını dinler sevgilisinin, işleyen saatin tik taklarını dinler gibi. Yvette de farkındadır bu sığınma ihtiyacının. Sesini çıkarmadan sadece saçlarını okşar hırçın aşığının. Huzurun, dinginliğin tadını çıkarır Ahmet Muhtar.

Akşama doğru gözlerini açtığında bu kez yadırgamaz yerini. Yorgunluktan, gerginlikten sızıp kalmıştır Yvette'in göğsünde. O çok ihtiyacı olan huzurlu öğlen uykusundan kalktığında her şeye yeniden başlayabilecek güce sahip olduğunu fark eder. Tek başına kalıp biraz düşünmeye, ilk adımını atacağı sağlam basamağı bulmaya ihtiyacı vardır. Yanı başında sırtını dönmüş uyuyan Yvette'in omuz başına bir öpücük kondurur. Kedi gibi mırlayarak verdiği tepkiye güler. Çıkmadan önce banyo musluğundan akan şehir şebekesinin tadını çıkarır, sinek kaydı tıraşını olur.

"*Usturam, kolonyam, hatta yedek gömleğim bile var burada. Karı koca gibi bir şey olduk biz. Bir de doğru dürüst aş kaynasa şu mutfakta.*"

Mutfakta kaynayan aş!

"*Bunun için para lazım, o da sende yok Ahmet Muhtar. Şimdi çık ve o parayı kazanmanın yolunu bul!*"

Yolu uzundur. Topu topu sekiz kuruş parası vardır ve onlar da göçebeliği bırakmış, çoktan yerleşik düzene geçmiştir cebinde.

* Fr. Beni dinliyor musun? Yeter. Unutman lazım sevgilim.

Cadde-i Kebir'den Galata'ya, oradan Karaköy'e kadar neredeyse tüm tabelaları okuyarak yürür.

"*Akşam eve varınca bir düşünelim bakalım, aklımda hangileri kalmış olacak? Kapılarını çalmaya onlardan başlarım.*"

Köprü'den Eminönü'ne geçerken dünyası da değişir. Şirketler, acenteler, tüm iş hayatı gerisinde, Karaköy'de kalmıştır. Köprünün ortasında dönüp Cibali tarafında bakar. Odun toptancıları, sigara fabrikası, tütün depoları, beş yüz yıllık surların yapamadığını yapmış, şehri denizden koparmıştır.

"*Hoş, bu dağ gibi uzanan çirkin binalar olmasa da görülecek ne kaldı ki Cibali'de, Fener'de? Ne varsa alevler aldı götürdü.*"

Karakolun önündeki polislere selam verip surdan içeri girerken aklında ertesi gün kahvesini Hamdi'nin yanında içtikten sonra doğruca Salih'in yanına, Harbiye Nezareti'ne gitmek vardır. Olanı biteni ona da anlatacak, akıl danışacaktır.

"*Hem eli kolu uzundur onun. Hüsamettin Amca'nın tanıdıkları da olabilir. Sabah ola hayrola.*"

Şerefiye Sokak'ın büklüm yerine geldiği sırada, Gül Camii'nin alt köşesinde, hamamın karşısında görür onu. Birkaç gündür İstanbul'un her yerinde karşısına çıkan sucu şimdi de evinin önündedir. Papazoglou'ndan kalan son birkaç damla öfke bileklerine hücum eder.

"Hey, sen! Bak bakayım buraya! Dolu mu kapların? Getir hele, ben alayım."

İnsan irisi sucu boş, donuk gözlerle birkaç saniye baktıktan sonra, hantal adımlarla hızlı hızlı Gül Camii'nin yanındaki sokağa dalar. Artık şüphesinde haklı olduğundan emin, koşar peşi sıra Ahmet Muhtar da. Yıkıntının önüne geldiğinde etrafına bakınır, kimsecikler yoktur.

"*Nereye kayboldu yahu dev gibi adam?*"

Sonra bir anda aklına camiin altındaki dehlizler gelir. Tereddütsüz iner toprak setten aşağı. Tam ilk odanın ortasına gelmiştir ki, karşıdan, karanlığın içinden devasa bir kütle ona doğru gelir. Çenesine

kadar bıyıkları, uzun saçları ve heybetli yapısıyla insandan ziyade cehennemden fırlayıp gelmiş şeytani bir yaratık gibidir. Bir an koca binanın üzerine yıkıldığını sanır Ahmet Muhtar. Belki de bu sayede, eğilerek bu Gulyabani'nin ilk hamlesini savuşturmayı başarır. Yanından savrularak geçen adam kaçıp dehlizden çıkacak yerde gerisingeri dönerek tekrar hücuma geçer. Neyle, neden dövüştüğünü bilmeyen Ahmet Muhtar dev adamın hantallığından yararlanıp bir kez daha kurtarır kendini. Adam her hamlesinde çöküntü salonun bir ucundan diğerine savrulmaktadır. Bu şekilde boşa koşuşturmak yerine, ufak tefek hasmının üzerine ağır ağır yürümek aklına geldiğinde, bir elinin de arkasında olduğunu fark eder Ahmet Muhtar. Buz gibi ifadesiz bir yüz, ölüymüşçesine donuk gözler ve arkasına gizlediği eliyle ölüm emin adımlarla ona doğru gelmektedir. O anda başka çaresi kalmadığını fark eder ve o da elini beline atar.

Sonra…

Sonrası keskin bir acı ve sonsuz bir karanlık!

2

Araf

" Ne için yaşadığını anlaman için,
ne uğrunda ölebileceğini bilmen gerekir."

–MARTIN LUTHER KING

8 Ağustos 1919, Gece yarısı
Bekirağa Nezarethanesi, Beyazıt

Ağıt yakar gibi gıcırdayarak açılan döküm kapıdan süzülen iki gölge…

Günlerdir hamam yüzü görmemiş, kara sakalları almış başını gitmiş. Ama bu gece düğüne gider gibi tertemiz tıraşlarını olmuş, çiçek kolonyalarını sürmüşler. Gecenin bu vakti insan bu hâlde ya zamparalığa ya sehpaya gider.

Kut Kahramanı Halil Paşa ve İttihatçıların Küçük Talat'ı, başlarında üç gardiyan, karanlık koridoru hızlı adımlarla aşıp müştemilat odasına varırlar. Burası Beyazıt Meydanı'nda sehpaya çıkmadan önce idamlıkların beyaz gömleklerini giydikleri, dünyalıklarını bir bez torbaya koyup başefendiye bıraktıkları yerdir. Burası vedalaşma, helalleşme mabedidir. Kapıda iki gardiyan, içeride Halil Paşa, Küçük Talat ve başefendi. Oysa idamlıklar buraya teker teker alınır.

Beş dakika sonra açılır müştemilatın kapısı. Önde başefendi, ardında ise…

İki idamlık mı?

Hayır.

Bu gece Beyazıt Meydanı'nda sehpa kurulmamıştır. Başefendinin arkasından çıkanların da üzerinde beyaz önlük yoktur. Boz şayak üniformaları, astragan kalpaklarıyla iki polis komiseri, başefendi ve iki gardiyanın peşi sıra Bekirağa Bölüğü'nün kapısına hızlı adımlarla yürürler.

– Paşam biz burada ayrılıyoruz. Sabah sayıma kadar firarınızı kimse anlamayacak. Üzerinizdeki üniformalar sayesinde de dışarı çıkınca İngiliz ve Fransız inzibatlarının arasından sorunsuz geçersiniz. Beyaz eldivenler vazifeli olduğunuzu gösteriyor. Sakın çıkartmayın. Meydanı geçince tam karşıda, Alibey Yokuşu'nun köşesinde sizi bir arkadaşımız bekliyor olacak. Ondan sonrası ona emanetsiniz.

"Sağ olasın Şâdi Efendi. Ziya, Reşat, Allah sizden de razı olsun çocuklar. Gerisini biz hâllederiz. Siz daha fazla sıkıntıya düşmeyin."

– Yolunuz açık olsun Paşam. Allah'a emanet olun.

Askerce bir selam yetmez. Zor günler arkadaşları kardeş, kardeşleri can yapmaktadır. Sarılıp helâlleşirler. Hızlı adımlarla Divan Yolu'nu geçtikleri sırada Alibey Yokuşu'nun başından, zifiri karanlığın içinden bir gemici feneri onlara göz kırpar.

– Geçmiş olsun Paşam. Ben Bahriye Mülazımı Naci. Sahilde sizi bekleyen bir motor var. Ama önce şu emanetleri alın. Yanınızda bulunsun.

"Ooo! Luger! Güzel. Dokuz milimetre değildir tabii."

– Yok Paşam. İngilizler sıkı denetliyor. Bizdekilerin de namluları hep değişti. 7,65 olduk kâmilen.

"Sağlık olsun. Yedekleri yok mu?"

– Burada Paşam. Umarım mecbur kalmazsınız. Allah keyiften sıkmayı nasip etsin.

Karanlıkta belli olmasa da Halil Paşa'nın yüzüne bir tebessüm yayılır.

"Keyifle sıkmak. O dediğini ne zaman yapabildik be çocuk? Neyse, de hayde, yolcu yolunda gerek."

Karakol Teşkilatı'ndan bir fedai iki gün evvel Erzurum'dan, Mustafa Kemal Paşa'dan gelen pusulayı ilettiği sırada Halil Paşa Bekirağa Bölüğü'nde mahpus, mahkemesini beklemektedir. Kurmay Mektebi'nden arkadaşı olan Mustafa Kemal Paşa İngilizlerin onu yargılayıp asmasından endişe ettiğini, bir fırsat yaratıp kaçmasını yazmıştır. Pusulada ayrıca kendisini Anadolu'da başlayan direnişte yanında görmek istediğini, onun için Garbî Anadolu Umum Kuvay-ı Milliye Kumandanlığı'nı düşündüklerini belirtmektedir. Bunun üzerine o da, yanında Küçük Talat da olduğu hâlde polis komiseri üniformasıyla Bekirağa Nezarethanesinden firar etmiştir.

Sakin ama hızlı adımlarla Alibey Yokuşu'ndan Kumkapı'ya doğru inerken aniden duraksar.

"Mülazım Efendi, inşallah motor bizi Kadırga'da beklemiyordur. Orada hem istasyon hem de iskele var. Kesin İngiliz zabitleri de vardır. Kadırga Hastanesi de bu saatte bile kaynıyordur. Kucaklarına düşeriz alimallah!"

– Yok Paşam. Şükrü Binbaşım her şeyi hesap etti, endişeniz olmasın. Fındıkkıran'ın burnundaki kayalıklara yanaşacak motor.

"Kurnazdır Yenibahçeli, yamandır ki çok fena. İşi o tertiplediyse bu Henrileri sulu götürür susuz getirir maşallah."

İçi rahatlamıştır. Keyifle bir "Altın hızma mülayim" mırıldanacaktır da, yeri değildir.

"Ülen bu süvari komiserleri de amma havalı ha! Paşa hâlimizle bizim böyle fiyakalı üniformamız yoktu be!"

Bir yandan ceketinin kordonlarını çekiştirmekte, bir yandan da fenerin şavkında pantolonunun kırmızı zıhına bakmaktadır.

"Ne len bu paşa yaverleri gibi? Daha az dikkat çekecek bir şey bulsaymış ya Yenibahçeli! Kesin muzırlık olsun diye, mahsus yapmıştır. Sonra bize bakıp eğlenecek aklı sıra."

Teğmen Naci gülümser, tek kelime etmez. Aklına cebindeki diğer emanet gelir.

– Paşam, sigaranız.

"Hah işte bu pek şık oldu. Hay atana rahmet çocuk. Ver, ver hele!"

Yakar cigarasını. Bir tane de Küçük Talat'a uzatır. Karanlık ama şerbet gibi bir İstanbul gecesidir. Artık keyfine diyecek yoktur. Kendini tutmaz.

Altın hızmav mülayim, seni Hak'tan dileyim.
Yaz künü temmuz tabak, sen terle men sileyim

Nişanca'ya varınca sağa sapıp viran barakaların arasına girerler. Demiryoluna vardıklarında önlerindeki simsiyah denize belli belirsiz vuran yarım ayın şavkı da olmasa bir uçuruma gider gibidirler. Teğmen kendinden emin bir hareketle kıymetli emanetlerini durdurup menfezin gerisinde mevzilendirir. Ardından yalnız olduklarından emin olana kadar uzun uzun etrafı izler. Burnuyla avının yerini anlamaya çalışan bir kurt gibi dikkat kesilmiştir. Teğmen Naci'nin bu temkinli hâli Halil Paşa'ya ne kadar emin ellerde olduklarını hissettirmiştir ama Küçük Talat için aynı şeyi söylemek mümkün değildir.

– Hayırdır Paşa? Bir aksilik mi var?

"Rahat ol Talat Efendi. Aksilik olmasın diye bütün bunlar. Yenibahçeli Şükrü işini de bilir, o işi kime yaptıracağını da."

Neden sonra karanlığın içinden göz kırpan fener; bir, iki, üç kez yanıp sönen kırmızı bir ışık.

– Paşam biz hazırız. Hayri sizi Selimiye'ye geçirecek. Ama açığa varmadan motoru çalıştıramaz. Kıyıdaki akıntıdan çıkmak için sizin de onunla birlikte bir müddet kürek çekmeniz gerekecek. Affedin.

"Ne demek çocuk? Paslandık zaten kaç haftadır."

Çarşaktan tırmanıp demiryolunu aşarlar. El yordamıyla düşe kalka sahile varırlar. Derme çatma kömür iskelesinden dikkatle geçip kendilerini Hayri'nin motoruna atarlar.

– Selametle Paşam. Kısa süre de olsa bir kahramana yoldaşlık yapmak benim için şerefti. Biz Bahriyeliyiz ama hayat bu. Bakarsınız bir gün emrinizde savaşmak da nasip olur.

"Allah'a emanet ol Mülazım Efendi. Nasipse bir gün tekrar görüşürüz. Fenerini kaybetme. Bu fener sana yürüyeceğin yolu da gösterecek, varacağın limanı da. Haydi, eyvallah!"

Bilinmeze yola çıkan, son nefesini dişlerinin arasına almış serdengeçtilerin kayıtsızlığı ve barut kokusunu özlemiş bir askerin vuslat için sabırsızlığı: Halil Paşa'nın Mülazım Naci'yi askerce selamlarken yüzündeki tebessümün anlattıkları. Genç teğmen bir bakışta görür bunları. Çakı gibi bir topuk selamıyla karşılık verir uzaklaşan tekneye.

Üç karaltı asılırlar küreklere.

Kaderleri onları hiç beklenmedik yerlere götürecek, hiç ummadıkları yol arkadaşları verecektir onlara.

Karlık Bayırı'ndan karaya ayak bastıklarında ikisinin de kolları iflas etmiş durumdadır. Boğazı motorla geçmek neyse de sahile yaklaşınca yine bileğe kuvvet, akıntılarla boğuşmak zorunda kalmışlardır. Sonunda Üsküdar'a vardıklarında Halil Paşa da, Küçük Talat da perişan hâldedir. Toza toprağa bulanarak geçtikleri sokaklar onları Karacaahmet'in köşesinde bekleyen bir faytona ve tanıdık, mütebessim bir yüze çıkarır.

– Hoş geldin Paşam, safalar getirdin. Geçmiş olsun. Siz de hoş geldiniz Talat Bey.

"Yenibahçeli söyle de bilelim, neyin hesabını gördün yahu? Mahvettin bizi kör karanlık ummanlarda."

İki eski arkadaş hasretle sarılırlar. Yenibahçeli Şükrü, Halil Paşa'dan bir dönem sonra mezun olmuştur Harbiye'den ama sonrasında Teşkilat-ı Mahsusa'da yaptıklarıyla sevdirmiştir kendisini Cemiyet'teki tüm erkâna.

– Tam zamanında aldık seni Bekirağa'dan Paşam. Ali İhsan Paşa'yı, Yakup Şevki Paşa'yı Malta'ya süren İngilizler seni ayırıp mahpusta bekletince bir terslik olduğunu anladık. Enver'le akrabalığın yüzünden bu Henriler seni ya asacak ya da Enver'e karşı şantaj için tutacaklardı. Her şekilde felaket. Tam o sırada Erzurum'dan

Mustafa Kemal Paşa'dan haber gelince endişelerimizde haklı olduğumuzu anlayıp harekete geçtik. Ama yukarıda Allah var; bir terslik olursa diye de çok korktuk. Neyse, Allah'a şükür, sapasağlam aldık oradan Kut Aslanını.

Gülüşürler, bir daha sarılırlar.

"Evet, planımız nedir Şükrü?"

– Paşam kızmazsan bu sünnet çocuğu kıyafetlerine bir müddet daha katlanacaksınız. En azından Gebze'ye kadar. Orada tebdil-i kıyafet edersiniz. Demiryolu hattı boyunca İngiliz kışlaları var. Maltepe'yi geçmeden o yola inemeyiz. Bağların, bostanların arasından geçip Kayışdağı'nı bir aşalım, sonrası kolay. Yolcu yolunda gerek Paşam. Sabah olmadan Gebze'yi tutmaya bakalım.

Fayton gecenin sessizliğinde gıcırdayarak hareket eder. Karacaahmet Mezarlığı'nın yanından, Nuh Kuyusu'ndan Altunizâde'ye çıkıp bostanların arasına girerler. Ne yolun sarsıntısı ne de ağustos böceklerinin sesi iki yorgun yolcuyla gözlerini zorlayan uykunun arasına girebilir. Başlar iki yana düşer.

Yenibahçeli Şükrü kıymetli emanetlerine şefkatli bir baba sıcaklığıyla bakar, sigarasından derin bir nefes çeker.

– Bir fırtına tuttu bizi, deryaya kardı.

– Paşam geldik.

Faytonla sabaha kadar yapılan yolculuk bile iki Bekirağa firarisinin göz kapaklarındaki ağırlığı kaldırmayı başaramamıştır. Halil Paşa nerede, kiminle olduğunu anlamak için gözlerini ovuşturarak şaşkın şaşkın bakınırken Yenibahçeli çevik bir hareketle arabadan atlar. Ceviz ağacının gölgesine konmuş derme çatma bir masa ve birkaç iskemle, hemen ötesinde bir bağ evi.

"Hay Allah razı olsun be Şükrü. Şimdi bir şişe rakı, biraz da peynir varsa…"

Yenibahçeli'nin kahkahası ve ardından bıçakla kesilmişçesine bir sessizlik.

– Keşke Paşam, keşke. Onun da vakti gelir elbet. Çevririz şuracıkta bir kuzu. İnşallah!

"*Keşke...*"

O an tüm tatlı hayalleri, dünyevi zevkleri kökünden koparıp alan uğursuz kelime.

– Bugün buradayız Paşam. Yarın sabah bir arkadaş katılacak bize. Onu bekleyeceğiz. Şu vakitlerde firar ettiğiniz de anlaşılmış olmalı. İngilizler deli divane sizi arıyorlardır her yerde. Refakatçiniz de gelince yarın gece Dil İskelesi'nden sizi karşıya, Hersek'e uğurlayacağız. Ama önce o tarafın asayişinden de emin olmamız lazım.

"Kemal Paşa'yla da irtibatımız var mıdır? Haberdar edildi mi firarımızdan?"

– Bugün akşama kadar bir terslik olmazsa, benden Karakol'a nahoş bir havadis gitmezse, durum Erzurum'a duyurulacak. Sonra da Kemal Paşa'dan yeni talimat bekleyeceğiz.

"Yeni talimat. Açık değil mi zaten? Kütahya'ya gidip kumandayı almayacak mıyım?"

-Hayır Paşam. O eğer İngilizler plandan haberdar olursa onları yanıltıp sizi başka yerlerde aratmak içindi. Kemal Paşa'nın fikriydi. Sizi tehlikeye atmak istemedi.

"Ah Kemal!"

Yüzündeki gülümsemeye engel olamayan Halil Paşa başını "bilmeliydim" der gibi iki yana sallar. Burada şaşkınlığını gizleyemeyen Küçük Talat'tır. Yolculuğun başından beri ilk kez söze karışır.

– Kemal Paşa'nın fikri, öyle mi? Yahu nasıl oluyor da bu adama bu kadar güveniyorsunuz kuzum? Hem o kim ki ta Erzurum'dan buraya ferman yazıyor? Ne zaman verdik yularımızı biz bunlara böyle Halil Paşa?

"Olay şu ki Talat Efendi, şu an bu topraklarda ondan gayrı güvenebileceğin süvari yoktur. Aferin be Kemal! Bak ondan başkası akıl edemez bunları, o başkadır. Özlemişim kardeşimi. Hayırlısıyla yanına bir varalım da."

– Nasıl? Kütahya'ya değil, Erzurum'a mı gideceğiz?

"Evet Mösyö Talat. Kemal'in yanına, istiklâle gideceğiz. Ama evvela ondan bir haber alalım da. Güvende olduğumuzdan emin olmadan yola çıkarmaz bizi ne olsa."

Küçük Talat'ın yüzündeki hayret ifadesi tenine yapışıp kalmıştır. O an Mustafa Kemal hakkında aslında ne kadar az şey bildiğini fark eder. Daldığı derin düşünceler onu hep Doktor Nazım'ın hatırında kalan bir tek cümlesine çıkarır.

"*O bizi, Enver'i pek sevmez.*"

Susmayı tercih eder, her zamanki gibi.

– Hayırlısı.

Halil Paşa keyifle sigarasını yakarken Şükrü Bey müsaade isteyip kalkar. Fesini düzeltir, üstüne başına çeki düzen verip faytona biner.

– Akşamüstü kısmetse görüşürüz. Bakarsınız güzel bir şişe sürprizle gelirim, kim bilir?

"Helal sana be Yenibahçeli! Senin gibi kardeşi olana bu cihanda ölüm mü var?"

Küçük Talat ise huzursuz, düşüncelidir.

– Hayırlısı.

Fayton geldiği yoldan ağır ağır uzaklaşırken ağaçtan bir ceviz düşer. Kut Kahramanı yavaşça eğilip yerden alır.

"Bak Talat Efendi, bunu böyle avuçlayıp kırmaya kalkarsan yeşil kabuğu elini boyar, kapkara eder. Bizim köylüler işini bilir. Bunu böyle yaprakla tutup öyle ezer taşla. Bak böyle!"

Sanki her gün yapıyormuşçasına usta bir vuruşla cevizi kırar Halil Paşa.

"Yani Küçük Efendi, bilmiyorsan bilen birine güveneceksin. Ne yaptığını bilene teslim edeceksin cevizi. Yoksa berbat olursun."

Açtığı cevizi keyifle ağzına atarken yarısını da yol arkadaşına uzatır.

Ağacın yaprakları arasından süzülen sabah güneşi yüzüne vurmaktadır.

Halil Paşa da güneşin doğudan yükselmekte olduğunun farkındadır.

8 Ağustos 1919, Gece yarısı
Üsküdar

– Uslu duracak mısın? Bak yine ana bacı söveceksen çıkarmam ağzındakini. Ben konuşurum sen dinlersin.

Ahmet Muhtar gözünü açtığında loş, önündeki masaya konmuş kandilin zayıf şavkına muhtaç bir odadadır. Karşısındaki adamsa karanlık bir siluet ve kibar bir sesten ibaret. Elleri arkasında, bir sandalyeye sıkı sıkı bağlanmış, ağzında da bir bez tomarı. Ensesindeki sızı ona birkaç saat önce son gördüğü suratı, o suratsa bıçağının yerini hatırlatır. Ani bir hareketle elini beline atmak ister ama, nafile. Birkaç saniye öfkeden kudurmuş bir boğa gibi debelenir ama bu, sandalyeyle birlikte yere devrilmekten başka bir şeye yaramaz. Bağırır, bağırmaya çalışır, böğürür ama boşuna. Tahta, tozlu zeminle hemzemin olmuş suratındaki kasılmalar giderek zayıflar. Sakinleştiğinden değil, yorgunluktan bırakır kendini. O ana kadar görmediği iki iri kıyım karartı daha belirir yanında. Tutup kaldırırlar.

– Tekrar sorayım Binbaşı. Sessiz, uslu duracak mısın? İki beyefendi gibi konuşabilecek miyiz?

Öfkesini birkaç nefeste ciğerlerinden atar. Karanlığa alışan gözleri üzerleri beyaz çarşaflarla örtülmüş mobilyaları, ağır kadife perdelerle sıkı sıkıya kapatılmış pencereleri seçer. Çaresiz başını onaylar gibi isteksizce sallarken hâlâ bakışlarından bir delinin cinneti fışkırmaktadır. Karartı kımıldar. Uzanıp Ahmet Muhtar'ın ağzını serbest bırakır.

-Güzel. O hâlde şimdi önce şu çaputu çıkararak başlayalım. Ümit ederim, birazdan iplerini de çözeriz. Bacak bacak üstüne atıp birer de cigara yakarız ha, ne dersin Binbaşı?

Ahmet Muhtar başını boynunu sağa sola esnetir. Dilinin ucuna gelen en sin-kaflı küfürleri iri bir lokma gibi geri yutar.

"Ne binbaşısı be? Binbaşıya benzer bir hâlim mi var? Hem ben binbaşı olsam sen kimsin ki bana bu muameleyi yapabilesin? Erkân-ı Harp Reisi mi? Kimsiniz ulan siz? Kimsin sen?

Karanlıktaki adamın yükselen ses tonuna ve bu patlayan öfkeye tepkisi ince ama belirgin bir kahkaha olur. Boşluktan bir sandalyeyi gürültüyle çekip tutsağının yanı başına oturuverir.

– Ne deseydim? "Muhtar" deyip daha mı delirtseydim seni bre deli Ahmet Muhtar?

Bu sırıtık ifade, kandilin şavkına çıkınca parlayan bu muzip çocuk suratı!

"Ulan Şükrü! Ulan Yenibahçeli, sen canına mı susadın? Ulan uslu duracağız dediysek az evvel ant içtim, aha üçten dokuza şart olsun alacağım canını!"

– Höst! Ben senin karın mıyım avanak, bana talâk verirsin? Hem nasıl kıyacaksın bana ha, nasıl?

"Bak terese! Hâlâ sırıtıp duruyor. Ülen sen nasıl kıydın bana? Off, ensem hâlâ zonkluyor! Ülen vicdansız, Allahsız Yenibahçeli!"

– Ne edeydim? 'Gel' desek gelecek miydin? Etrafta bize saya söve gezen adamsın!

"Tamam ülen tamam, çöz şu ellerimi. Ama bak o enseme vuran ayıoğlu ayıyı elimden kimse alamaz. Onun burnunu eline her hâlükârda vereceğim."

– Tamam kardeşim, tamam. Çözüyorum. Bir sakin ol gayrı.

Bağlarından kurtulunca bir hışımla ayağa fırlar. Yenibahçeli Şükrü kendisine komik gelen bu hırçınlığı keyifle izlerken tablasından bir sigara çıkarır. Ağzını vura vura iyice sıkılayıp kibriti çakar. Ahmet Muhtar ise kollarını, ensesini esnetmektedir. İçinden ağız dolusu sövmek gelir. Sonra verdiği sözü anımsar, sabır çekerek az önce elini kolunu bağlayan dört ayaklı mahpushanesine geri oturur.

"Eee… Anlat bakalım. Sebeb-i ziyaretim nedir? Neredeyim? Niye buradayım? Ne oldu bana?"

– Sondan başlayalım. En son ne hatırlıyorsun?

Ahmet Muhtar içinden bir 'sabır' daha geçirir. Uzun bir gece olacağı bellidir.

"Reji'deki Hamdi'nin yanından çıkmış eve dönüyordum. Surdan içeri tam girmiştim, böyle karakolu geçer geçmez, bir herif gördüm az ileride."

Susar. O an gerisini hatırlamak için gözlerini kısıp zihnini zamanda yolculuğa çıkarır.

– Anlıyorum. Hayatında ilk kez bir herif gördün sanırım?

"Sus be adam, dalga geçme. Dur, suratını hatırlamaya çalışıyorum o köpeğin."

Yenibahçeli kalkar, arkadaki sehpaya yürür. Şarıltıyla sürahiden bardağa dolan suyun sesi Ahmet Muhtar'ın hafızasının etrafındaki bendi yıkar.

"Hah, bu herif saka. Omzunda kova askısı, birkaç gündür her yerde karşıma çıkıyor. Bir Valideçeşme'den su doldururken görüyorum, hop akşamına Karaköy'de. Ertesi gün Gülhane'de. En son da bu akşam Cibali'de görünce dedim ki 'var bunda bir Ali Cengiz.' Takıldım peşine. Herif bizim evin önünden geçti, ileriden Gül Camii'nin oraya döndü. Ben de peşinden. Sonra bu camiin altındaki o inlere dalınca, durmadım ben de girdim. Bir anda herif zebella gibi karşıma dikildi. Sonrası… Sonrası yok işte, anlat da bilelim."

– Sonrası elini beline atmışsın. Bizim seni izleyen uşaklar da silah çekip adamı vuracaksın sanıp…

"Ensemde kürek kırmışlar!"

– Yok artık! Tuğlayla vurmuş bizim Kâmil. Eline o gelmiş o anda, ne yapsın çocuk? Yoksa konuşup bana getireceklerdi seni.

"Sonra da onlar beni alıp…"

– Tabii ya! Manda gibisin bir de maşallah. Dört kişi zor getirdiler seni buraya.

"Neresi burası? Bak tramvaya vapura verecek param yok Yenibahçeli! Aldığınız yere siz bırakırsınız, peşin söyleyeyim. Bir de, o Kâmil'in burnunu her şekilde kıracağım, darılmaca olmasın.

– Tamam ülen, tamam, ne uzattın? Faytonla bıraktıracağım, söz. Ama şimdi değil. Önce seninle işimiz var.

"İşiniz mi? Siz kimsiniz? Şu Enver'in başıbozuklarından bahsediyorsan hiç çeneni yorma kardeşim, işim olmaz. Kapattım ben o defterleri. Haftaya da kısmetse müstafi zabit olup ticaretime bakacağım."

– Sen ve ticaret! Ülen alık, Ahmet Muhtar adında tüccar mı olur? Baban bu adı sana halı satasın diye mi koydu? Ahmet Muhtar askerlikten başka ne yapabilir?

"Uzatma işte Yenibahçeli. Diyeceğimi dedim ben. Hem, lafı değiştirme! Kimmişsiniz siz?"

– Biz. Biz gölgesi olmayanlarız Ahmet Muhtar. Gündüz görmezsin bizi. Ama geceler bizimdir. Geceleri bu Payitahtın tek hakimi biziz evelallah!

"Bak bak bak! Laflara bak hele! Aha sabah Azapkapı'da gördüğüm İngiliz zırhlıları da Şirket-i Hayriye vapurları değil mi? Desene şu Karakol mudur, Akbacak mıdır, 'ondanız' diye."

– Sen istediğin kadar dalganı geç Balatlı. Biz yeminini unutmayanlarız çok şükür. Senin de ettiğin o yemini. Payitaht esir, Padişah tutsak olabilir. Ama biz bu yemini asıl bugün için ettik. Şimdi de bir kavga var. Sana 'yumruğunu al gel' demiyoruz zaten. Gelsen çoktan gelirdin, bunca maraza çıkarmazdın. Bize aklın ve ayakların lazım.

"Ne yapacaksın ayaklarımı? Elkâtipzâde Mustafa'nın takımında top tepmeye mi çıkaracaksın Papazın Çayırı'na?

– Benden dört devre sonrasın. Ben mülâzımken yeni girmiştin mektebe. Talebeliğini bilmem. Ama sonrasını bilirim. Beraber de vuruştuk. Yeni teğmenken geldin Makedonya'ya yanıma. O dağlarda nasıl pes etmediğini, Girit merkebi gibi bir 'of' demeden saatlerce yürüdüğünü gördüm. Avcı iti gibi tehlikenin kokusunu nasıl aldığına şahidim. Belki on defa pusudan kurtardı bizi o heybetli burnun, Allah nazardan saklasın.

Gülüşürler.

– Şimdi, kıymetli bir emanetim var. Daha doğrusu, bu gece olacak. Senden onu diyeceğim yere, biraz uzaklarda bir yere sağ salim götürmeni istiyorum kardeşim.

"Sadede gel Yenibahçeli. Sana hamal lazım, ama elindeki narin Yıldız porselenlerine kıyamıyorsun. Sana şöyle en katır gibisinden, bilinmedik bir hamal lazım, öyle mi?"

– Hayır. Bana zamanında can emanet ettiğim ve yüzümü hiç kara çıkarmamış, dayanıklı, inatçı bir cengâver lazım.

"Hah, ver ateşe odunu! O değil de, aklına Ahmet Muhtar nereden düştü? İşte onu bilemedim. Kesin bizim biraderin parmağı vardır bu işte."

– Ona da hayır, deli biraderim. Osman Nuri'nin haberi bile yok. Onun gözünde sen bitmişsin. Hayta, berduş, kaybedilmiş bir savaşsın. Ne ettiysen kendin ettin. O fukaranın hiç günahı yok. Zaten teşkilatta matbuat işleriyle ufak tefek sökük tamirinden başka iş yaptırmayız ona. Belinde taşıdığı revolverde fişek bile yok.

"Ne etmişim kendime? Len sizden, sizin gibilerden uzak durmak için bazı günler evden bile çıkmıyorum be!"

– Doğru. Sonra da her çıkışın vukuat. 'İttihatçı' diye dövdüğün adamlardan tesbih yapsak bir imamesi eksik! Eh tabii, kısa sürede şan ve şöhret sahibi oldunuz beyim. Şu anda Teşkilat'ın en sevdikleri listesinde bir nümerosunuz maşallah.

"Eh, çok şükür, elimizden geleni yapt…"

– Tövbe yahu, tövbe be! Maskaralık ediyorsun ama, Henrilerin de ilgisini çekmeyi başardın. Sürekli peşindeler, haberin yok!

"Ne alâkası var? Olsa anlardım. Abarttın ki, o kadar olur Yenibahçeli. İki İttihatçı dövmekle İngiliz hampası mı olduk? Bak bağla yine beni, yokuş aşağı gitmeye başladık, elimden kaza çıkmasın!

– Ne sandın bre alık Ahmet Muhtar? Keyfimizden mi seni böyle derdest ederek aldık evinin önünden? Görmediler mi seni paketlediğimizi? Emaneti bizden kime versek izlenme riski var. Çoğu mimli. Ama sen… Senin izlendiğini zaten biliyoruz ama onların

nazarında zararsızsın. Hatta bak, aha şuraya yazıyorum, üç vakte kalmaz, seninle konuşmaya da çalışacaklar. Sen elini kolunu sallaya sallaya bu İstanbul'dan çıkarsın da, kimsecikler ilişmez.

"İstanbul'dan çıkacağım? Hem de bir emanetle, öyle mi? Neymiş bu emanet? Nereye gidecek? Gebze'ye mi?"

– Emaneti yarın görürsün. Gideceği yer de bugün yarın belli olur. Ama şu kadarını diyeyim; en az bir ay uzak olacaksın buralardan.

"Ohoo… Bir ay dediğin bir maaş tüketmelik zaman. Ne yiyecek o arada evdekiler? Anama babama ne diyeceğim? Zaten ağabeyim komitacı oldu diye adam deliriyor. Bir de ben…"

– Onu dert etme. Sana evdeki sıkıntıyı çözecek bir meblağ ayarladık. Bir bahçevanlık işi bulduğunu, Adapazarı'na meyve götüreceğini, peşinat aldığını duyuracağız. Buradan, Üsküdar'dan bir bostan arabasıyla çıkacaksınız. Haberi başkasından duymuş gibi işittiririz Osman Nuri'ye. O babana anlatır zaten.

"Vay beyim! Siz her şeyi düşünmüşsünüz zaten. Paraya sıkıştığımı da biliyorsunuz tabii."

– Eğri otur, doğru konuş Balatlı Deli Ahmet Muhtar! 'Vatan' deyince hiç mi için sızlamıyor artık? Gerçekten sadece para için mi yani?

"Hem de hiç sızlamıyor Şükrü Binbaşım. Şu anda tek sızlayan yerim, aha bu ceplerim. Onun da sızısını sen dindireceksen, ver kabağımı bostanımı, götürüp yıkayım Adapazarı'na. Üç aydır maaş alamıyoruz zaten. Bir ayını kurtardığıma sayarım. Ötesine de karışmam. Bundan gayrı ne seni, ne ağalarını tanırım. Te o ka!"

Yenibahçeli Şükrü bir sigara daha yakar. Efkârında duyduklarıyla yıkılmış hayallerin hüznü mü vardır, yoksa başka bir şey mi, bilinmez. Ama karşısındaki tüccarca konuşan adam, on yıl önce Nozhot Dağı'nda mermilerin üstüne koşan Deli Ahmet Muhtar değildir kesinlikle.

– Dinlen kardeşim. Bu gece hepimiz için uzun olacak. Ben yarın öğleden sonra geri gelirim. Akşamına da yola çıkarız. Dinlen, kafanı rahatlat. Hem buradan biraz uzak kalmak herkesin menfaatine.

Sıkacaklardı canını daha fena, çok fena hem de. Döndüğünde daha iyi olur her şey, inşallah. Acıkırsan, bunalırsan sağa sola bak. Çocuklar bir şeyler bıraktı.

Yenibahçeli çıkar. Ardından sessizlik. Bilinmeyenlerin, anlaşılmayanların, utanılanların türküsü...

Kader çalmakta, Ahmet Muhtar dinlemektedir.

Sadece dinlemekte...

9 Ağustos 1919
Gece yarısı
Pelitli köyü, Gebze

Uzaktan uzağa duyulan bir ishakkuşu ıslığı rüzgarsız, sessiz gecenin tek.arızası. İşte bu kusursuz sükûneti işkence eder gibi ağır ağır öldüren teker gıcırtısıyla bir fayton gelir, bağ evinin önünde durur. Arabacı kapkara bir heykel gibi, etrafında ne olup bittiğiyle alâkasız, simsiyah, dümdüz bir adam. Sanki yolcuları inince araba kendiliğinden yürüyüp gidecek.

Arabacıyı da mecburen taşıyarak.

Yarım ayın solgun ışığında iki kişi arabadan atlar. Kalpaklı, daha tıknaz olanı dönüp başıyla işaret edince arabadaki heykel nihayet kıpırdar. Sert bir hareketle çevirdiği atları gerisin geri bostanların arasına sürer.

Araba henüz uzaklaşmıştır ki, Yenibahçeli Şükrü kalpağını düzeltir, üstünün başının tozunu çırpar. Ahmet Muhtar ise daha kayıtsız, pejmürdeliğinden memnun, ancak bulunduğu yeri anlamaya çalışır gibidir. Az öteden, ceviz ağacının altındaki masadan gelen bir ses onun bu çabasına destek olur.

"Buradayız Yenibahçeli. Hava çok güzel. Canımız erkenden dört duvar arasına girmek istemedi. Zaten haftalardır mahpustuk."

Karakol Teşkilatı'nın asla somurtmak bilmeyen liderinin yüzü bu tanıdık sesi duyunca daha da aydınlanır.

– Paşam, çok sevindim. Ben de uyumuşsunuzdur diye endişe etmiştim. Sürprizi buz kuyusundan yeni çıkarttım zira. Yarına kalsa ısınırdı.

"Ne diyorsun be Şükrü? Getirdin mi hakikaten? Rakı mı buldun bize bu yoklukta?"

Ahmet Muhtar hayretler içinde bir Şükrü'nün elindeki şişeye, bir masanın başındaki adama bakmaktadır. Bütün yol boyunca İstanbul dışına çıkarılacak emanetin bir şişe rakı olduğunu düşünmüş ve anlam verememiştir. Oysa şimdi, bu dağ başında, saatlerdir özenle taşıdıkları rakı bu masada tüketilecektir.

O hâlde emanet nedir?

– Artık tanışmanızın vakti geldi. Ahmet Muhtar, Halil Paşa'yı tanır mısın? Sabık Altıncı Ordu Kumandanı.

Ahmet Muhtar bir anda yaşadığı dünyadan, Yenibahçeli'nin elindeki rakı şişesinden, ensesindeki şişlikten, babasının kızgınlığından kopmuş, âdeta boşlukta asılı kalmıştır. Az önce duyduklarının gerçek olup olmadığını anlamak için zihninde ardı ardına Yenibahçeli'nin sözlerini tekrarlar. Gözlerini kısıp daha büyük dikkatle bakar.

"*Altıncı Ordu Kumandanı Halil Paşa!*"

Daha içinde bulunduğu durumun gerçekliğini sorgulamaktayken Şükrü ikinci darbeyi de indirir.

– Paşam, Ahmet Muhtar size refakat edecek olan muhafızınız. Kendisi piyade binbaşısıdır. Bu başıbozuk hâline aldanmayın.

"*Muhafız... Halil Paşa'ya refakat...*"

Ahmet Muhtar o anda son iki gündür yaşadıkları arasında yalan olmayan bir şey olup olmadığını düşünmeye başlar. Şaşkınlığını attığı anda masadakilerden hafif bir baş selamıyla müsaade isteyip çeker kenara Yenibahçeli Şükrü'yü.

"Bana bak Şükrü Bey! Paket dediğinin insan olduğunu, hele ki Halil Paşa olduğunu, hele hele Enver'in amcası olduğunu sakladın ya, halt ettin! Nasıl bir boka bulaştırmaktasın beni? Ya da dur, dur! Gökte ararken yerde buldum ben bunları. Öbürü de cemiyettendir kesin, dur bakayım..."

– Dur hele Deli Ahmet Muhtar, dur bi! Durum bildiğin gibi değil. İngilizler Paşa'yı asacaklardı. Biz de Bekirağa'dan kaçırdık. Şimdi Erzurum'dan, Mustafa Kemal Paşa'dan haber bekliyoruz. O ne emrederse, ona göre bir yol izleyeceğiz. Bize ilk söylediği, Paşa'yı Garbî Anadolu Kuvay-ı Milliye Kumandanı olarak Kütahya'ya ulaştırmamızdı. Ama sonra 'bekleyin' diye bir haber daha gönderdi. Yanisi şu ki kardeşim, Halil Paşa o diş bilediğin İttihatçılardan değil. Adam vatan uğrunda dövüşebilmek için mahpushaneden kaçtı, Almanya'ya gitmek için değil!

Yenibahçeli bu konuşmayı yapmak için önceden hazırlanmış gibidir. Etkili de olur. Ahmet Muhtar ne diyeceğini bilemez. Tam anlayabilmek için tekrar tekrar işittiklerini geçirir aklından.

"*Vatan uğrunda dövüşebilmek için mahpushaneden kaçtı, Almanya'ya gitmek için değil!*"

Kafası karışmıştır. Vatan kavgası umurunda değildir ama paraya kesinlikle ihtiyacı vardır. Ancak enayi yerine konacağını anlarsa 'parası batsın' diyebilecek bir ruh hâlindedir. Onca yolu tepip Gebze'ye kadar gelmişken, geri dönmek, hele ki alacağı parayı geri tepmek daha zor gelir.

"Biraderinin, Nail'in başı üstüne yemin eder misin Yenibahçeli?"

– Hem vallahi, hem billahi, hem tillahi! Tüm mukaddesatım ve sevdiklerimin üzerine ant olsun ki bu işte bir Ali Cengiz oyunu yok Ahmet Muhtar. Sana hiç yalan söylemedim kardeşim. Eksik anlattığım da mahsus değil, bizim de olacakları peyderpey öğreniyor olmamızdan.

Bu uzun fiskos bir süre sonra masadakilerin de dikkatini çeker. Ortada bir sorun olduğu bellidir.

"Beyler, gecenin tadı kaçmasın. Gelin masaya, beraber tartışalım. Belki Binbaşının suallerine bizim de verecek cevaplarımız vardır."

– Affedersiniz Paşam! Muhakkak bazı soruları olacak Ahmet Muhtar'ın. Ama hiçbiri yanıtsız değil çok şükür. Ben içeriden bardak, çanak bir şeyler getireyim. Sonra tatlı tatlı yer, içer konuşuruz.

Ahmet Muhtar omuzları düşmüş, neye ve kime inanacağını bilmez hâlde, parayla öfkesi arasına sıkışmış durumdadır. Ayaklarını sürüye sürüye masaya gelir. Subay nezaketini toplaması birkaç saniyesini alır.

"Affedin Paşa Hazretleri. Buraya gelirken neyle karşılaşacağımı, vazifemi tam olarak bilmediğimden..."

"Mesele yok Binbaşı. Gel otur. Muzır adamlar değiliz biz. Askeriz. Asker hâlinden anlarız."

Yenibahçeli Şükrü evden bir gemici feneri getirir, masanın ortasına bırakır. Misafirlerine göz ucuyla bakıp asayişin berkemal olduğuna kanaat getirince gerisin geri binaya döner.

"Şimdi, askerce bir tekmil vererek başlayalım, tanışalım bay Ahmet Muhtar."

"Piyade Binbaşı Ahmet Muhtar İstanbul kumandanım! 1323'e 9!"

"Alâ! Maşallah. Erkân-ı harplik de var mı?"

"1326 Paşa Hazretleri."

"Irak'ta, Doğu Cephesi'nde bulunmadın hiç sanırım. Yoksa bilirdin beni. Yaban durmazdın böyle."

"Yok Paşa Hazretleri, istirham eder..."

"Haydi, haydi Binbaşı. Sen ilk olduğunu mu sanırsın? İlahi çocuk. Yıllardır bir İngiliz'den bir de aile efradımdan çektim ben."

Küçük Talat'a bakar, gülüşürler. Tam o sırada elinde büyükçe bir tepsiyle Yenibahçeli masanın başında bitiverir. Tepside de bir karaf ve çay bardakları...

– Paşam, sürpriz dediysek maalesef bir çilingir sofrası kuramıyoruz bu yoklukta. Bir parça beyaz peynirimiz var. Bir de...

Sözünü bitirmeden yandaki bostana dalar. Çok geçmeden elinde buram buram Ağustos kokan iki kavunla çıkagelir.

– Bir de bu tosunlar. Artık Allah ne verdiyse.

Bir sessizlik olur. Masadaki herkes bu keyif anının aslında bilinmeze, karanlığa yelken açacak kader yolcularını uğurlamak, onlara son bir dünyevî gece yaşatmak için olduğunu bilmektedir.

"Pek âlâ Yenibahçeli, daha ne olsun? Biz şakasını ettik, sen önümüze serdin. Hay atana rahmet kardeşim!"

Yenibahçeli Şükrü boğma rakıyı ustaca böler çay bardaklarına. Ağustos böceklerinin sesi ishakkuşunun uzaktan gelen ıslığını bastırır. O an herkes konuşmanın beyhude olduğunu anlamıştır. Susarlar. Tüm hesaplar, cevaplar, her şey ertesi güne kalır. Susarlar ve o dingin Gebze gecesine kendilerini bırakırlar.

Havada yalnızca anason kokusu ve İngiliz süngülerinden uzakta olmanın huzuru vardır.

9 Ağustos 1919
12:00
Pangaltı

– Lanet olsun! Nasıl olur Albay? Nezarethaneyi anlarım da, Beyazıt'tan nasıl çıkarlar ellerini kollarını sallayarak? Meydanın bir tarafı bizim, diğer yanı Fransız kışlası! Ne tarafa gittiklerini gören bir tek kişi olmamış mı?

"Maalesef Amiralim. İstihbarat da bize soruyor. Hiçbir şey bilmiyorlar. Ne nasıl kaçtıkları belli ne de nereye gittikleri. Eminönü'ne doğru indiklerini varsayıyorlar. Tüm sokaklar karış karış aranıyor ama…"

Amiral De Robeck İstanbul'daki İşgal Komiserliği görevine başlayalı henüz dört gün olmuştur. Kendinden önceki İngiliz İşgal Komutanı Amiral Calthorpe Enver, Talat ve Cemal paşaları, Bahaeddin Şakir gibi İttihatçı liderleri elinden kaçırmış ama onlara karşılık Küçük Talat, Halil Paşa gibi önemli isimleri koz olarak elinde tutmayı başarmıştır. Amiral De Robeck göreve başlayınca böylesine önemli bir mirası devralmıştır. Ancak görünen odur ki, daha haftası dolmadan bu kozu yitirmiştir. Sağlıklı düşünmeye çalışmakta, ama öfkesini dizginleyememektedir.

– Lanet olsun! Lanet olsun! Bir avuç işe yaramaz adam! Deniz piyadeleri orada olmalıydı. Kuş uçurtmazlardı! Bir gecede ayaklanıp koca şehri ele geçirseler ruhunuz duymayacak! Lanet olsun!

Elleri belinde, hırsla pencerenin önüne kadar gider, Dolmabahçe önündeki İngiliz savaş gemilerine göz gezdirir. Belli ki aklında bu fiyaskoyu Londra'ya nasıl açıklayacağı vardır. Fincan gibi büyümüş gözlerinden alevler fışkırmaktadır. Albay Sands tek kelime etmeden amiralin söyleyeceği her şeyi kabullenmenin daha mantıklı olacağını sezdiğinden, olduğu yerde kıpırdamadan, heykel gibi sessizce direnmektedir komutanının öfkesine.

– Neydi Pera'daki Protestan rahibin adı? Frew! Onunla konuşmam gerek. Hep bir adım gerideyiz. Çok acil bu milliyetçilerden bize zamanında haber ulaştıracak bir kaynağa ihtiyacımız var. Bizim MI5* bunca zaman burada ne yaptı? Aklım almıyor Albay!

"Emredersiniz Amiralim. Hemen bir araba gönderip Rahip Frew'ü getirtiyorum. Bu milliyetçi örgütün içine sızma konusunda da bir planım var. Sizden önce Amiral Calthorpe'a da arz etmiştim ama MI5'e çok güvendiğinden pek üzerinde durmamıştı. Belki sizin ilginizi çeker."

– Tamam Albay. Rahiple bir görüşelim. Neler yapabileceğimize bakacağız. İstihbarattan da gelsinler. Yüzbaşı Bennett'i istiyorum. Duruma göre senin planı da değerlendiririz. Şu anda hiçbirimizin kapris yapacak lüksü yok! Açık bir istihbarat zaafımız var.

Albay Sands sert bir topuk selamıyla odadan çıkarken Amiral yeniden boğazdaki dev oyuncaklarına dalar. Albay'ın yüzünde ise bir taşla iki kuş vurmaya hazırlanan kurnaz avcıların sinsi ifadesi vardır.

İki saat kadar sonra, Albay Sands beraberinde Union Church'ün** başrahibi Robert Frew'le İngiliz İşgal Komiserliği Karargâhına geri gelir. Şişman rahip merdivenleri ağır ağır çıkarken Albay oldukça acelecidir. İkişer üçer çıktığı basamakların sonuna vardığında Frew'e

---

* MI5: Askerî kontrespiyonaj birimi.

Protestan Birlik Kilisesi. Bugün Beyoğlu'ndaki Hollanda Başkonsolosluğu sınırları içinde yer almaktadır.

bir "haydi artık, çabuk" bakışı atmayı ihmal etmez. Tedirgin şekilde çaldığı kapıyı açtığında Amiral de Robeck'i Yüzbaşı Bennett'le otururken bulur.

– Diyeceğiniz bir şey, bir açıklamanız var mı Yüzbaşı?

– Efendim, aslında milliyetçi Türk gruplarda bize çalışan adamlar var. Pek çok silah sevkiyatını bu sayede önceden haber alıp müdahale ettik bugüne kadar. Ama bu durum farklı. Münferit bir firar hadisesi mi, yoksa bilmediğimiz bir örgüt mü var, bunu anlamaya çalışıyoruz.

– Hoş geldiniz beyler. Sıkıntılı bir durumun tam ortasındayız. Haberiniz vardır herhâlde Bay Frew. Dün gece çok ağır bir darbe aldık. Açıkçası grogi durumdayız.

– Duydum Amiral. Ben de şaşkınlık içerisindeyim. Şimdiye kadar büyük çabalarla oluşturduğumuz haber alma ağının bir balon gibi patlaması dehşet verici. Demek ki sirayet edemediğimiz hücreler var. Ya da Yüzbaşı'nın dediği gibi, bu münferit bir firar hadisesi.

– Her şekilde felaket! Fiyasko! Münferit firar daha da beter! O arı kovanından ellerini kollarını sallayarak çıkmış olmaları kabul edilemez. Utanç verici! Hoş, böyle bir kaçışın yardım olmaksızın gerçekleşmesi akla yatmıyor. Nakavt olduk beyler! Bunun gerisinin çorap söküğü gibi gelmemesi için önerilerinizi bekliyorum.

Herkesin başı önünde, zihinleri boşalmış, dilleri tutulmuştur. Aslında hiçbirinin bu durumda geleceğe dair bir planı yoktur. Herkesin bildiği ama gerçekleşmesi imkânsız bir çareyi Yüzbaşı Bennett tekrar etmek zorunda kalır.

– Amiralim, İstanbul'daki mevcut askerî gücümüz ancak sur içini, Pera ve Galata bölgesini kontrol etmeye yetiyor. Bunun dışında, özellikle Üsküdar'da, Anadolu yakasında yetersiz kalıyoruz. Başıbüyük köyü ve ötesini mecburen Rumlara, Ermenilere bıraktık. Onlar da destek olmadan Türk milliyetçileriyle başa çıkamıyorlar.

– Eee... Sadede gel Yüzbaşı!

– Amiralim bize takviye gerekiyor. Ya da Maltepe'deki kışladaki 28. Tümen askerlerini kışla dışında inzibat görevlerine çıkarmamız,

karakollar kurmamız. Ama her şartta Londra'nın takviye güç yollaması gerekli.

– Bunları biliyoruz Yüzbaşı. Mümkün olmadığını da. Londra olabildiğince çabuk şekilde seferî kuvvetleri terhis etmeye çalışırken böyle bir taleple gidersem nasıl bir cevap alırım sanıyorsun?

Buraya kadar sessizce bu çaresiz çırpınışları izleyen Albay Sands konuya girmek için doğru an olduğunu anlamıştır. Odadakilerin yüzüne bakmadan, ayağının ucuyla tahta zemindeki yağ lekesini kazımaya çalışırken oltasını ortaya sallayıverir.

"İşin aslı, bu zaten her şey olup bittikten sonra cenazeleri kaldırmaktan başka bir şeye yaramaz."

Yüzbaşı Bennett Albay'ın neyi ima ettiğini anlamıştır. Öfke dolu gözlerle dilinin altındaki baklayı çıkarmasını ister.

– Bu ne demek şimdi Albay'ım? Ne demek istiyorsunuz?

O anda Albay Sands başını doğrultur, alaycı ve kızgın gözlerle hedefine oturttuğu Yüzbaşı'ya taarruza başlar.

"Dediğim odur ki Yüzbaşı, siz istihbaratçısınız. Bunu size ben öğretecek değilim ama önerdiğiniz çözümün sizden değil, benden gelmesi normal karşılanabilirdi. Siz bu felaketleri gerçekleşmeden önce önleyecek, İngiliz haber alma sisteminin gücüne yakışır bir çare üretmelisiniz. Demek ki satın aldığınız paragöz işbirlikçi Türkler ya da telefonları, telgrafları dinlediğiniz oyuncaklarınız pek de işe yaramıyormuş. Demek ki bu insanlara, bu ülkeye göre yeni yöntemler bulmak, kullanmak gerekiyormuş."

– Bu biraz ağır olmadı mı Albay? Buraya kadar elde ettiklerimizi de küçümsediğiniz eski yöntemlerle başarmadık mı?

"Ben buradan bakınca başarılmış bir şey görmüyorum Yüzbaşı. Bir zincir ancak en zayıf halkası kadar sağlamdır ve sizin zinciriniz koptu.

– Albay'ım…

– Yeter! Kâfi! Aranızda tartışmayı kesin. Albay Sands haklı Yüzbaşı. Zincirimiz koptu. Ne öneriyorsunuz Albay Sands?

Albay'ın oltasına beklediği balık vurmuştur.

Denizdeki en iri balık!

Şimdi onu ustaca çekmesi, diğer köpek balıklarını da avından uzak tutması gerekmektedir.

– Amiralim bugüne kadar hep parayla satın alarak ya da tehditle, şantajla Türk ajanlar devşirdik. Bu adamlar en baştan itibaren ihanet ettiklerini bildiler. Gücün yanında durdukları için de bunu gizleme gereği hissetmediler. Burada Rahip Frew'den de fazlasıyla yararlandık. Kendisine minnettarız. Ama bu yöntemle bir yere kadar ilerleyebildik. Bu insanların tuhaf bir kahramanlık anlayışı var. Kahramanları hepsi seviyor ama pek azı kahraman olmak için her şeyini feda edebilir. Çünkü kaybedecek bir şeyiniz varsa onu feda etmezsiniz. İhanette de bu böyledir."

– Anlamıyorum Albay. Siz anladınız mı beyler?

"Amiralim diyorum ki, Sen Pier Han ve Galata'daki istihbarat karargâhı biliniyor. Ailesi, hayatı olan insanlarla çalıştık hep. Toplumun içindeki insanlarla. MI5'in temas kurduğu herkes önünde sonunda deşifre oluyor ve toplumdan dışlanıyor. Böylece ya haber kaynağımız kuruyor ya da dezenformasyona maruz kalıyoruz. Bizim İngiliz istihbaratına hizmet ettiğini bilmeden, tertemiz bir hayat sürdüğünü sanırken bize çalışacak hainlere ihtiyacımız var. Her şeyini kaybetmiş hainlere! Sokaktaki gerçek bilgiyi ancak böylesine saf bir hain getirebilir."

Yüzbaşı Bennett de, Rahip Frew de Albay Sands'in cümlelerindeki gerçek maksadı anlayacak, bir adım ötesini görecek kadar zekidirler. Odadaki kimse aralarındaki kaçamak bakışmayı fark edemez. Sessiz bir mutabakatla Rahip sözü alır. Albay'ın ağzındaki baklayı çıkartmaya zorlayacak, o sırada Yüzbaşı'ya vereceği cevabı düşünecek zaman kazandıracaktır.

– Bu durumda yeni nesil casusumuz ve onun üzerinden yürütülecek harekâtın merkezi Galata değil, Pangaltı olacak öyle mi Albay? Alternatif bir istihbarat birimi kuracaksınız sanırım, öyle mi?

Albay Sands bir an oltanın boşa çıktığını, avının kaçmakta olduğunu hisseder. Donuk bir ifadeyle Rahip Frew'e bakakalır. Yüzbaşı

Bennett bu yöntemi toptan reddetmek yerine sahip çıkmanın daha mantıklı olduğunu anlamıştır. Kendinden emin bir ses tonuyla dizginleri eline alır.

– Aslında Albay Sands'in önerisi bizim açımızdan da makul görünüyor. Zaman zaman bunu karargâhta biz de tartışmıştık ama tarif ettiğiniz karakterde 'saf hain' bulamadığımız için geleneksel yöntemlerle çalışmak zorunda kaldık. Eğer Albay'ın belirttiği nitelikte biri varsa, MI5 bunu değerlendirip en iyi şekilde kullanmaya hazırdır efendim.

Av hâlâ oltadadır ama işin en zor kısmına gelmiştir Albay Sands.

"İşte asıl önemli nokta da bu Yüzbaşı. Karargâhınız da, sizinle çalışanlar da tanınıyor. Sen Pier'in kapısından giren birine milliyetçiler asla güvenmeyecektir. Ama biz pek çok Türk'ten, şirketten ticarî hizmet alıyoruz. Gün içinde en az elli Türk girip çıkıyor binamıza. İçlerinde askerler de var. Türk milliyetçileri diledikleri kadar örgüt kursunlar. Hepsinin gözü sizin üzerinizde olacak. Biz onların nazarında ancak harekete geçtiklerinde yakalanmamaları gereken aptal Henrileriz. Planlarını yaparken dikkate almadıklarıyız. İşte bu yüzden Yüzbaşı, onlar sizinle uğraşırken asıl önemli bilgileri biz kolaylıkla elde edeceğiz. Hem de bu bilgileri getirenler hain olduklarını bilmeyecek, ticaret yaptıklarını sanacaklar. Ne olup bittiğini anlasalar bile iş işten geçmiş olacak. Hain ancak ihaneti ortaya çıkarsa haindir. Bu sözde vatansever adamımız da ihanetinin ortaya çıkmaması için istese de istemese de daha iştahlı bir hain hâline gelecek. Kısır bir döngü. Ama bizim için hem sağlıklı hem de daimî bir haber alma ağı! Onun içinse gittikçe derinleşecek kapkara bir kuyu. Tek tutunacağı şey bilgi olacak. Vermezse düşecek, düştükçe verecek."

Albay Sands'in bu uzun ve makul açıklaması Yüzbaşı Bennett'i oturduğu koltuğa çivilemiştir. Sahip çıkmak bir yana, temsil ettiği geleneksel İngiliz haber alma sisteminin tamamen oyun dışı bırakıldığının farkındadır. Yardım ister gözlerle, bu kez açıkça, Rahip Frew'e bakar. Ancak onun da söyleyeceği bir şey yoktur. Bu çaresizliği gören Albay Sands keyifle avını güverteye çekmeye başlar.

"Bakın Yüzbaşı, Erzurum'da giderek büyüyen, kontrolden çıkan bir Mustafa Kemal vakası var. Gücünün şimdilik nerelere uzandığını bilemiyoruz. Biliyor muyuz? Hayır! Bunun nedeni bu klasik yöntemlerin bu coğrafyada yetersiz kalması. İstanbul'daki direniş örgütleri Enver'in artıkları mı, Kemal'le mi çalışıyorlar, bilmiyoruz. Harbiye Nazırlığındaki komutanlar, yüzümüze gülerken onunla işbirliği mi yapıyorlar, bilmiyoruz. Dahası direniş örgütlerinin bu komutanlardan desteği var mı, bunu da bilmiyoruz. Bu kadar bilinmeyenle, doğru düzgün çalışan bir istihbarat sisteminden bahsedebilir misiniz?"

Albay Sands'in kendinden emin, ne yaptığını bilen ve bir planı olduğunu ortaya koyan tavrı Amiral De Robeck'i etkilemiştir. O sırada tutunacak başka dalı olmadığını hisseden İngiliz İşgal Komiseri tartışmaya son noktayı koyar.

– Anlaşıldı Albay. Yetki sizde. Operasyon başlasın. MI5 size dilediğiniz konularda destek verecek. Bu kepazeliğin yol açtığı hasarı gidermek için ben elimden geleni yapacağım. Siz de talip olduğunuz bu görevin gereğini yapın. Birleşik Krallık böyle bir utanç daha yaşamayacak. Yaşatırsanız bedeli çok ağır olur. Durumu Vernon Kell'e ben bildireceğim. Çıkabilirsiniz.

Amiral De Robeck olan biteni, bu yeni hâl tarzını MI5'in asabî patronuna nasıl açıklayacağını düşünmeye koyulurken, misafirleri sessizce odadan çıkarlar. Askerî İstihbarat Dairesi'nin (DMI) MI5'e attığı bu çalımı Londra'ya nasıl izah edeceğini tek düşünense İngiliz İşgal Komiseri değildir. İrlanda için özel kurulan M04x birimi üzerinde yapılan iş birliğiyle iki teşkilat arasındaki buzlar henüz erimekteyken yeni bir krizin ortasında kaldığını hisseden Yüzbaşı Bennett merdivenlerden ağır ağır inerken Rahip Frew koluna girer.

– Endişelenme Yüzbaşı. Bırak senin topçu sağa sola üç beş bomba sallasın. Nasıl olsa De Robeck de Konstantinapol'ün Pangaltı'dan değil, Galata'dan yönetildiğini anlayacak. Sen şu Karakol'daki adamını bana gönder. Ortalığı biraz karıştıralım.

– Hayırdır Aziz Peder? Aklınızdaki nedir?

– Var aklımda bir şeyler. Önce Albay Sands'in bu saf haini kimmiş, onu öğrenerek başlayalım.

Pangaltı'da, İşgal Komiserliği Karargâhında o anda her odada, her kapı eşiğinde bambaşka hesaplar yapılmaktadır.

Yüzbaşı Bennett tam Rahibin yanından ayrılmışken tanıdık ama tedirgin bir sesin ona seslendiğini duyar.

– John, biraz konuşabilir miyiz?

– Elbette Albay. Ben de konuşmamız gereken şeyler olduğunu düşünüyorum.

İstanbul'daki DMI istasyonunun şefi Albay Gribbon MI5 görevlisi Yüzbaşı Bennett'in koluna girer ve onu odasına çeker.

– John burada neler olup bittiğini inan bilmiyorum. Sands tehlikeli bir adam ve bir şeyler çeviriyor. Burada olan ne ise, kesinlikle DMI'ın bilgisi dahilinde değil. Bunu Rhys'e aynen bu şekilde iletmeni istiyorum.

– Yarbay Samson şu sıra İstanbul'da değil Albayım. İstasyon sorumlusu Binbaşı Vivian. Bu olayları duyunca çok şaşıracağını sanıyorum.

– Tamam Yüzbaşı. Her ne olmuşsa aynen Valentine'e anlat ama şunu da mutlaka belirt: Burada MI5 de, DMI da aynı derecede mağdurdur.

– Görünen o ki Albayım, Albay Sands sizi de bizi de devre dışı bırakarak üçüncü bir istasyon oluşturuyor ve bunu sizin biriminizin adını kullanarak yapmakta.

– Ben bu işi çözeceğim John. Burnuma kötü kokular geliyor. Sands'in ne haltlar çevirdiğini anlayacağız ama çok dikkatli olmamız lazım. Tilki gibi kurnazdır. Ona sezdirmeden attığı her adımı takip etmeliyiz. Yarbay Samson'la, Binbaşı Vivian'la bugüne kadar bazı sorunlar yaşamış olabiliriz ama bu sefer durum farklı. Şu an aynı takımda olmamız gerekiyor. Ben Sands'in ekibinde kimlerin olduğunu öğreneceğim. Önce kimleri izleyeceğimizi bir görelim.

– Pekâlâ Albay Gribbon. Sağduyunuzdan şüphem yok. Ancak ortada Amiral De Robeck'in emri de var. Buna aykırı bir adım atamayız. Sands'in eli kuvvetli. Ona daha fazla koz vermemeliyiz. Bu durumda sizden haber bekliyor olacağız.

Frew'in söyledikleri de, Gribbon'un düşünceleri de aynı kapıya çıkmaktadır. Acele etmeden, soğukkanlı şekilde Albay Sands'in hamlesini bekleyecek, amacını anlamaya çalışacaklardır. Sağlıklı bir analiz içinse doğru veriye ihtiyaçları vardır. Bennett kısmen sakinleşmiş hâlde Sen Pier Han'ın yolunu tutar.

Türk Paşa'nın firarını fırsata çevirmeye çalışan birilerinin olduğu kesindir.

Ama bunlar kimlerdir ve amaçları nedir?

İngiliz istihbarat birimleri nasıl bir oyunun içine çekilmekte olduklarının henüz farkında değillerdir.

İstanbul çok yakında fena karışacaktır.

10 Ağustos 1919
05:30
Pelitli, Gebze

Dışarıdan gelen bir kişneme, toprağa vuran tok nal sesi, sağa sola devrilmiş yorgun, sarhoş bedenleri aynı anda ayaklandırır. Küçük Talat telaşla odada silahını koyduğu yeri ararken Halil Paşa çoktan Luger'ini çekmiş, kapı arkasına mevzi almıştır bile.

"Kimsin? Ne ararsın bu saatte kapımda?"

– Yaban değiliz. Harç görmeye geldik. Kabak var mıdır taze?

Yenibahçeli Şükrü silahını beline koyarken yüzü rahatlamıştır.

– Paşam kabahat benim. Beklediğim bir kişi daha vardı. Rakıydı, muhabbetti derken unuttum, bağışlayın.

Silahsız Ahmet Muhtar etrafındakilerin telaşına bakarken 'daha ne oyunları çıkacak bu Yenibahçeli'nin?' diye düşünmektedir. Kapıyı

açan Şükrü, sabahın alacakaranlığını ve beraberinde getirdiklerini içeri buyur eder. Ağarmakta olan günün koyu maviliği ve kapının önünde silahlı, omuzları fişekli, kafaları kara kalpaklı süvariler…

– Sen misin kaptan? Hoş geldin, hoş geldin de, geç geldin biraz. Gece bekliyorduk. İmam gibi sabah ezanında kapıya dayanınca…

– Ne edeyim Şükrü Bey? Siz şehirliler bilmezsiniz tabii. Bağını bostanını akşam serinliğinde sulayan köylü gece geç vakitte döner evine. Onlara görünmemek için geç çıktık yola. Laf söz vermeyelim kimsenin ağzına. Eşref'in kopukları bir yandan, Kevork'un köpekleri beriden!

– Hâlâ mı uğraşmakta seninle Kuşçuzâde? Uyardık o kadar; ya birlik ol ya ilişme Yahya'ya dedik.

– Bildiğin gibi beyim. Değişen bir şey yok. Öyle dostu olanın da düşmana ihtiyacı yok zaten. Velhasıl, vukuatsız geldik. Emanetler geldi mi?

– Geldiler. Sen de gir, buyur içeri.

Yirmi yedi – yirmi sekiz yaşlarında, narin yapılı bir delikanlı, Yahya Kaptan, omuzunda Mossin Nagant'ı, sert adımları ve tok sesiyle katılır bağ evindeki meclise. Lafında sözünde, oturuşunda kalkışında bir toyluk yoktur. Gecenin içinden hayalet gibi gelişinden midir, yoksa az ama öz duyulan davudî sesinden mi bilinmez; odadaki herkesin dikkatini esir almayı başarmıştır. Yenibahçeli bu muallim görünüşlü cengâveri sorgulayan bakışları fark etmekte gecikmez.

– Yahya Kaptan! İstanbul'un doğusu, Adapazarı'na kadar, ondan ve müfrezesinden sorulur. İzmit Yarımadası'nda Kuvay-ı Milliye'nin en namlı savaşçısıdır. Ermeni çeteleri, Rum eşkıyaları bu topraklarda diledikleri gibi at oynatamıyorlarsa bu Yahya Kaptan sayesindedir.

– Eyvallah!

Bütün eller komut verilmiş gibi kalplerin üzerine gider. Yiğitçe bir kabul törenidir.

– Eyvallah!

– Şükrü Bey, hemen çıkarsak öğlen olmadan Dil İskelesi'ne varırız. Geçecek miyiz karşıya?

– Yok. Dil İskele'sinden üç beş kilometre ileride, Tavşancıl'ın az kuzeyinde Göktepe var, bildin mi? Orada kullandığımız bir ev var. Orada kalacaksınız. Kemal Paşa'dan haber gelmeden hareket etmek yok. O arada sen de çevrenin emniyetini kolaçan edersin kaptan.

– Eyvallah Beyim. Yanımızda kılık kıyafet getirdik. Uyacaktır bunlar misafirlerimize. Bakınca da kimse değme çiftçiden ayırt edemez.

Üzerindeki kalın, boğucu polis üniformasından kurtulacağını öğrenmek Halil Paşa'nın keyfini yerine getirir.

"Oh be! Çıkaralım şu püsküllü bayramlıkları. Hemen giyinip çıkalım."

Ahmet Muhtar tek kelime etmeden boş gözlerle konuşulanları dinlemekte, sesler kafasının içinde öylesine yankılanmaktadır. Akıntıya kapılmış, 'ne olacaksa olsun' diyerek kendini kaderine teslim etmiştir. Sessiz adam Küçük Talat, Yahya'nın adamının getirdiği kıyafetleri beğenmez bir edayla evirmekte, çevirmektedir. Asık suratıyla söylene söylene giyinirken uzaklardan gelen sabah ezanıyla aniden hareketlerine can gelir. Her şeyin dışında, yalnız kendi içindeymiş gibi davransa da, İttihatçıların Küçük Talat'ı vakit kaybetmeden yola çıkmaları gerektiğini bilmektedir. Yahya Kaptan onu teyit edercesine acelesini dile döker.

– Haydi ağalar. Buralarda herkes birbirini tanır. Yabancıyı bir bakışta bilirler. Görünmeden yolu tutalım.

Bir sebze arabası, etrafında atlılar, bostanların arasından geçip, dar patikada meşelerin dikenlerinden kendilerini sakına sakına Tavşancıl yoluna düşerler. Yayvan tepelerden vadilere ine çıka giden dolambaçlı yol Ballıkayalar Vadisi'ne girmeden Tavşancıl kuzeyinde yeniden tepelere döner. Demirciler düzlüğünden Çerkeşli'ye çıkacakları sırada kavun toplayan köylülere rastlarlar. Sıcakta durmaksızın eğilerek çalışmaktan beyinlerine kan yürümüş, mosmor kafalarını kaldırıp da bu tuhaf kervana bakacak hâlleri yoktur ama Yahya Kaptan yine de tedbiri elden bırakmaz. Arabadakileri indirip sel yatağının içinden saklayarak yürütür. Ne yaptığını gayet iyi bilen

mihmandarlara kendisini emanet etmiş olmanın rahatlığıyla Halil Paşa elleri belinde en önden yürümektedir. Arada sırada arkasına dönüp gülmesine sebepse Küçük Talat'ın avcı kollayan bir yer sincabı gibi kafasını uzatıp uzatıp etrafı kolaçan etmesidir. En arkadan yürüyen Ahmet Muhtar ise bir yandan nasıl bir belaya bulaştığını bir yandan da ne büyük sıkıntılardan kaçıp uzaklaştığını düşünmektedir. Üstelik bu sonu belirsiz yola çıktığı adamlar bu hayatta bir daha en son görmeyi dileyeceklerindendir.

İttihatçı kodamanlar!

Köye girmeden Çerkeşli'nin etrafından dolanırken tekrar arabaya binerler. Ölesiye diş bilediği Enver'in amcası tam karşısında oturmaktadır. Bir diğer ömür törpüsü de yanında. Yenibahçeli Şükrü'nün gözlerine bakar dik dik. Eski silah arkadaşına içinden ağız dolusu sövecekken yüzündeki tuhaf ifadeye takılır kalır. O bildiği çocuksu, muzip Yenibahçeli suratı değildir bu. Farklı bir metanet, inanmışlık, adanmışlık…

Davası uğruna boyun eğmeden, bir aman dilemeden dimdik ipe gidenlerin heybeti! Makedonya'da en serdengeçti zamanlarında bile onu böyle görmediğini fark eder. Aynı ifadeyi son kavgalarında Osman Nuri'nin yüzünde görmüş, sözlerinde işitmiştir.

"*Neye yemin ettiysen, onun için yaşarsın. Ne yaşarsan sen osundur. Devlet benim elime neşteri verirken sadece cerrah olmaya değil, gerekirse vatan için cellat olmaya da yemin ettim. Bunun için de yaşarım inatla çünkü Osman Nuri olmak bunu gerektirir.*"

Aklından geçirdiği bütün yakası açılmamış küfürler ateş gibi kursağında takılır kalır.

"*Kardeşim, anam, babam… Neyse, bu beladan sıyrılıp döndüğümde fazlasıyla rahat edecekler. Elime geçecek para biraz nefes aldırır. Daha da bu çok bilmiş koca ağızlıları tanımam.*"

Güneş ağır ağır yükselirken uzaktan Dil İskelesi görünür. Ahmet Muhtar o anda atlıların kaybolduğunu, sadece Yahya Kaptan'ın bir taş atımlık mesafede önlerinden gittiğini fark eder.

"Hayırdır Yenibahçeli? Bir arıza mı var? Süvariler kaybolmuş?"

– Eee? Ne yapacaklardı ya? Köye ihtiram kıtasıyla mı girseydik? Dikkat çekmemek için meşelikten, uzaktan izliyorlar bizi. Sen onları görmüyorsun, onlar seni görüyor. Birazdan Kaptan da ayrılacak. Sonra bizi eve varınca bulur.

Çerkeşli'ye vardıklarında araba güneydeki patikaya dönerken Yahya Kaptan eliyle bir selam vererek uzaklaşır. Taşlı yol Göktepe'yi dolanıp batı sırtında kaybolur. Burada ne bir ağaç gölgesi ne de bir kavun tarlası vardır.

Karakol gibi, her yeri görecek şekilde yamaca yapılmış, tek katlı taştan örme bir kulübe!

Ortasına dikildiği tarla çok uzun zamandır işlenmemektedir ki, âdeta viran bir bozkır parçasıdır. Pelitli'deki sayfiyeden sonra bu yoksulluk abidesinden ziyadesiyle hoşnutsuz olduğu bellidir Küçük Talat'ın.

– Çok kalmayız inşallah burada!

"Hayırdır Talat Efendi? Bekirağa'nın rahatını, konforunu özledin galiba."

– Allah ırak etsin Paşam. Şikâyet ettiğimden değil. Biz neler gördük geçirdik? Bu belirsizlik...

Kapıyı açınca karşılaştıkları manzara Yenibahçeli Şükrü'yü bile şaşırtır.

– Hay Allah! Buranın hâli ne böyle? Bizim çocuklar elden geçirip hazırlayacaklardı ama.

Fazlasıyla mahcup olmuştur. İçerisi karmakarışık, koltuk, sandalye, her ne varsa bir parmak toz altında. Su küpleri bomboş, sergenler tamtakır. Küçük Talat ise belli belirsiz gülümser. Karşılaştığı yokluğun hayal kırıklığı yerini haklı çıkmanın anlamsız gururuna bırakmıştır besbelli.

"Evet beyler! Hayıflanmaya lüzum yok. Görev bölümü yapalım. Civarı bilen Yahya Kaptan. Buralardaysa o yiyecek bir şeyler bulmaya gitsin. Su işi sende Yenibahçeli. Tedbirsizliğinin cezasını

en ağır işi yaparak çekersin. Biz de çalı, süpürge, çaput, bir şeyler bulup koyulalım işe. Keşke biraz çuval olsaydı. Çıkan tozu toprağı doldurur mevzi yapardık ne güzel."

Bu son kinayeyle gardı iyice düşer Yenibahçeli'nin. Kafasını yerden kaldıramamaktadır.

– Ne demek Paşam? Siz toza toprağa bulaşmayın. Ben Kaptan'ın adamlarından birk…

"Gerek yok Şükrü. Dura dura paslanacağımıza azıcık çalışalım. Hem vakit de geçer o arada. Elimize yapışacak değil ya. Haydi, sen var Kaptan'ı bul. Abartmasın o da. İki yufka, iki gıdım peynir. Yoksa yoğurt da olur. Biz de ocakta yakacak bir şeyler buluruz belki. Kaptan bulabilirse çay, kahve, içecek bir şey de bulsun."

Yenibahçeli Şükrü içeriden bulduğu bakraçları, güğümleri arabaya atar. Pelitli'deki bağ evinden kalan birkaç kavunla bir miktar bostanı da utana sıkıla misafirlerine bırakır. Önce Yahya Kaptan'ı, sonra da kapları dolduracak çeşmeyi bulması gerekmektedir. Gözünün önüne Küçük Talat'ın bu viraneyle karşılaştığı anda verdiği tepki gelir. Kulübeye bakar, derin bir iç çeker.

– Çok kalmayız inşallah burada!

13 Ağustos 1919
11:00
Pangaltı

– Beni emretmişsiniz Albayım.

"Gelin Yüzbaşı. Konuşacaklarımız var. İşimiz çok."

Yüzbaşı Giggs karargâhta İstanbul'da en uzun süre bulunan subaylardandır. Donanmadan hemen bir hafta sonra payitahta gelmiş ve mevcut işgal düzeninin tesis edilmesinde bilfiil rol almıştır. Ancak bu adama, Albay Sands'e bir türlü kanı ısınmamaktadır. Her karşılaşmalarında tüylerini diken eden bu tuhaf İskoç'la olabildiğince az

zaman geçirmeye çalışmaktadır. Şimdi özellikle onu çağırtması ise başlı başına bir tedirginlik sebebidir.

-Albayım, şu Teğmen Miller ve ona selam vermeyen Türk yüzbaşı hadisesini soracaksanız, konuyu yazıyla Harbiye Nazırlığına ilettik. Cevap bekl…

"Otur yüzbaşı. O konuyla Süleyman Paşa ilgilenir. Özür diletirler, olur biter. Ondan daha mühim işlerimiz var."

Yüzbaşı Giggs istemeye istemeye masanın önündeki sandalyeye ilişir. Uzun, sınıftan bozma salon, büyüklüğüne tezat oluşturacak şekilde boş ve o yaz günüyle alâkasız biçimde soğuktur. Güneş İstanbul'un tepesine dikilmeden önce son sabah huzmeleriyle isli duvarları, ahşap rabıta zemini yıkamaktadır. Önce bacak bacak üstüne atar, sonra pişman olup oturuşuna çeki düzen verir.

"Dört gün önce Beyazıt'tan kaçan İttihatçıları duydun değil mi?"

– Evet Albay. Aramaları sürdürüyoruz.

"Gerek yok artık Yüzbaşı. Boşa uğraşmayın. Çoktan Almanya yoluna düşmüşlerdir. Bazen böyle yenilgiler daha sonraki zaferlerin yolunu açar. Biz de bundan bir ders çıkarttık ve Amiral De Robeck tarafından görevlendirildik. Ancak bu sefer işimiz kaçak kovalamak değil, Askerî Haber Alma Dairesi'nin görevini üstleneceğiz. Sorunu ortaya çıkmadan öğrenip hızla aksiyon alacağız."

– MI5 zaten DMI'den* ve yetki alanına girilmesinden rahatsız Albayım. Bu, başımızı ağrıtmasın.

Albay Sands bu beklenmedik direnç ve planının sorgulanmasından rahatsız, gizleyemediği bir öfkeyle Yüzbaşıya döner. Giggs bir patlama olacağını düşünürken bir anda Albayın yüzüne bir perde iner. Öfkeden mosmor olmuş suratın ve ateş saçan gözlerin yerini mütebessim bir ifadenin alması ancak bir saniye sürmüştür.

"Ne diyordum? Hah, Amiral De Robeck'in emriyle sadece ben, sen ve Teğmen Barclay'den oluşan bir DMI birimi kuruldu. Doğrudan bana bağlı çalışacak ve yalnız benden emir alacaksınız. En

* DMI: Department of Military Intelligence (Askerî Haber Alma Dairesi).

önemlisi de burada olan biteni özellikle Sen Pier Han'dakiler kesinlikle bilmeyecek. Onların işi zaten başından aşkın. Biz sadece bu konuya odaklanacağız."

– Anlıyorum efendim. Emirleriniz nelerdir?

"Öncelikle, Barclay'in bir süredir izlediği Türk subaylar var. Hepsinin ortak özelliği fanatik derecede Enver düşmanı olmaları. Ama Sait Molla'nın gruplarına da dahil değiller. Bunların dosyalarını istiyorum. Bir de, Harbiye Nazırlığı'ndan öğrenelim; Fatih, Fener, Balat, Çarşamba taraflarında oturan, iki sene önceki yangında varını yoğunu kaybetmiş, maddeten zor durumda olan subaylar var mıymış? Nedenini sorarlarsa 'Majesteleri Kral George'un dost Osmanlı Devleti'ne yardım eli uzatmak istediğini' söylersiniz."

Son cümlesindeki aşağılayıcı yalanını öylesine beğenmiştir ki, sonuna sinsi bir kahkaha eklemeyi de unutmaz.

"Ve unutmadan Bay Giggs, Sait Molla'dan da uzak durulacak. O da MI5'teki arkadaşlarımız gibi, fazlasıyla meşgul. İşinden gücünden alıkoymayın."

– Emredersiniz Albayım. Bu kadarsa çıkabilir miyim?

"Ah evet, elbette. Ha, son bir şey, aslında hatırlatmama gerek yok ama, bu izlediğimiz subayların şu andan itibaren her adımlarını bilmek istiyorum. Hiçbirini gözden kaybetmeyin. Özellikle asayiş olayına karışan olursa Türklerden önce siz alın, sakın kaçırmayın."

– Baş üstüne efendim!

Yüzbaşı Giggs'in kafası karışmıştır. Britanya Ordusu'nun tüm yerleşik teamüllerine aykırı bir yapı kurulmuş, başına da bu tuhaf, tekinsiz adam getirilmiştir. Yüzü ekşir, derin bir nefes çeker.

– MI5'in arkasından iş çevirmek…

Barclay'in yanına inerken aklında ilk fırsatta birkaç kadeh *Ansbach* içmek için yolunu Galata'ya düşürmek vardır.

– *Ansbach!* Bennett'in zulasında mutlaka bir şişe vardır.

13 Ağustos 1919
11:00
Çerkeşli, Gebze

Meşeliklerin arasından çıkan atlı, bir tören edasında, rahvan yürüyüşlü atının üstünde dimdik, âdeta süzülürcesine tepeye doğru gelmektedir. Görülmediğinden emin olmak için sağa sola attığı kaçamak bakışlar da olmasa kolaylıkla bir ata heykel oturtulmuş sanılabilir. Ahmet Muhtar bir masal kahramanı heybetiyle yaklaşmakta olan Yahya Kaptan'ı izlemekteyken Küçük Talat'ın gözü de Halil Paşa'nın yeni arkadaşındadır. Oyunbaz bir kedi, smokin giydirilmiş gibi siyah beyaz doğal giysisiyle bu geçit resminin şeref konuğu gibidir. İki gün önce bir yatsı vakti ansızın çıkagelmiş, zoraki misafirlerin azığına da ortak olmuştur. Bu küçük haylazla en iyi anlaşan da günlerdir neşesinden hiçbir şey kaybetmeyen Halil Paşa'dır.

"Ülen gittiğimiz yer belli olsa, şu tüy yumağını alıp götürmek var da, ne mümkün? Can yoldaşı olduk şurada. Nasıl bırakıp gider insan?"

– Paşam buna bir isim de vermek gerekmez mi artık? Araplar gibi 'pisi' diye çağırıp duruyoruz.

"Hakikaten yahu, ne olsun ismi bu fraklı eşkıyanın?"

Ahmet Muhtar bu tuhaf yolculuktan da, yol arkadaşlarından da fazlasıyla sıkılmış, uyumsuz grubun en suratsızı, umursamaz bir tavırla önündeki bakır tastan bir kara incir alır. Konuşurken kafasını kaldırmak bile zül gelmektedir sanki.

"İncir olsun. Aha bunun gibi, kara boz bir şey o da. İncir Efendi olsun."

"Bravo Ahmet Muhtar! Güzel isim. Senin bir damla tebessümüne hasretiz. En azından İncir Efendi sıcak davranıyor bize, değil mi Talat Efendi?"

"Yok Paşam. Aklım evde kaldı, ondandır."

"Var, var bir şeyler de, dur bakalım. Neyse, yolumuz uzun, vaktimiz çok. Yol her dili çözer. Konuşa konuşa tanır, anlarız birbirimizi."

Küçük Talat'ın çok umurunda değildir ama Halil Paşa refakatçisinin suratsızlığının da, soğukluğunun da farkındadır. Ahmet Muhtar'ın yüzü ise mahcup, suç üstü yakalanmış acemi bir zampara gibi karardıkça kararır. Bu sessiz fırtına Yahya Kaptan'ın davudi sesiyle bir anda durulur.

– Selamünaleyküm Paşa Hazretleri. Güzel haberler var. Erzurum'dan Mustafa Kemal Paşa telgraf yollamış. Akşam Yenibahçeli Ağam gelip teferruatını anlatır. Lâkin sizin istirahat bitiyor gibi.

"Oh be! Çok şükür Kaptan! İşte bu güzel haber. Sıkıldık burada. Başıbozuk yorgunluğundan kalp kırmaya başladık."

Ahmet Muhtar tam bu zorunlu yoldaşlık daha fazla uzamayacak diye sevinecekken Paşa'nın imasıyla büsbütün kararır. Ama bu hiçbir şey yapmadan, ne olacağını bilmeden beklemek, en zoru budur. Tabii iki mahpushane firarisine yarenlik yapıyor olması da cabası. Yenibahçeli Şükrü'nün itelemesiyle bir avuç para için bu belaya bulaşmıştır bulaşmasına da, ne gittiği yolu ne de sonunu görebilmektedir. Yahya Kaptan'ın verdiği özet havadisten sonra bu tuhaf karargâh yine sessizliğe bürünmüş, herkes kendi küçük dünyasına dalmıştır. Karnı tok, sırtı pek İncir Efendi'yi bir dal parçasıyla oynatan Halil Paşa'nın güleç yüzü ve küçük soytarının sakar oyunlarına attığı kahkahalar içinde bulundukları boşluğu inkâr etmektedir. Küçük Talat kendini koyuvermiş, otlara uzanmış güneşlenmektedir. Sanki her anları böyle geçermişçesine rahat davranmaları ise Ahmet Muhtar'ı içten içe daha da sinirlendirmektedir. Sakallarıyla oynarken bir yandan onları izlemekte, bir yandan da Yenibahçeli'nin yolunu gözlemektedir.

"Şunun kadar gamsız, tek derdi yemek ve oynamak olan bir mahluk olmak vardı be Binbaşı!"

Paşa'nın kafasını kaldırmadan kendisine laf atmasıyla düşüncelerinden sıyrılır Ahmet Muhtar. Artık ona anlamsız gelen

kavgalarını, acıyla, yenilgilerle dolu geçmişini hatırlatmasa belki de sevecektir bu İttihatçı kodamanını. Ama şimdi her ağzını açışında âdeta karşısında Enver konuşmaktadır. Ettiği her büyük laf Ahmet Muhtar'ı 1917'ye Berlin'e, Dâmâd-ı Şehriyâri'nin maiyetinde geçirdiği günlere götürmektedir.

"*Vatandır tek yavuklumuz. Ondan gayrı sevda yazılmamıştır bize. Yazılanı yaşarız, sayfa dolunca ölürüz. Adam olan her şeysiz yaşar da, vatansız yaşayabilemez Ahmet Muhtar!*"

"*Eee... Şimdi... Neredesin ey vatanın hamisi, hürriyet kahramanı Enver? Sen bunları söylerken ağzının içine bakan, bir hareketinle ölümden ölüme koşan ben, Ahmet Muhtar, buradayım! Bu dağ başında, senin hesapsızlıklarınla yitirilmiş, bir zamanlar vatan dediğimiz, artık cehennemimiz olan bu viran topraklarda! Sense o büyük büyük laflar ettiğin Berlin'desin yine. Bize de üç vakte kalmadan yanına savuşacak olan emmini, hampalarını avutmak kaldı.*"

Öylesine büyük bir öfkedir ki Ahmet Muhtar'ın içini kavuran, kendi içinde kavga ederken bile acımasızdır. Dişlerini sıkmaktan çenesini kırmak üzere olduğunun farkında bile değildir.

"*Bir efsaneydin benim için, bizim için. Ama şu anda çalınan gençliğimin, heba edilmiş bir ömrün, kaybedilmiş o tek yavuklunun adısın! Adın batsın Enver!*"

"Hamur ettin sigarayı! Bence artık ya iç ya da koy kenara Binbaşı. Öfkeni gariban Bitlis tütününden çıkarma. Burada birbirimizi dinlemekten başka yapacak işimiz yok. Sal içindekini, sal ki nefes alabilesin. Öldürüyorsun kendini çocuk! Bizden yana sıkıntın nedir, de hele. De ki rahatla!"

Artık ne Ahmet Muhtar'ın inkâr edecek gücü vardır ne de yalan söylemeye niyeti. Çocukluğundan beri içine atmayı sevmemiş, 'inceldiği yerden kopsun' diyerek yaşamıştır. Ama günlerdir huzursuzluğunu, mutsuzluğunu maskelemeye çalıştıkça işler daha da Arap saçına dönmüş, yol arkadaşlarıyla arasındaki uçurumu derinleştirmiştir. Bu konuşmanın er ya da geç yapılması kaçınılmazdır.

"Paşam sizden yana bir sıkıntım yok, haşa! Ne haddime? Ancak bir müşkülatım var ve bunu kafamda çözemiyorum.

"Anlat Binbaşı. Aklımın erdiğince buradayım. Benimki yetmezse Talat Efendi en zekimizdir. O bulur bir çıkar yolunu."

"Paşam, ben sizin inandığınız şeylere inanmıyorum. Yani inanıyordum ama bugün hürriyetmiş, müsavatmış, uhuvvetmiş, bana boş, yalan lakırdılardan ibaret. Açıkçası şu an dibinde debelendiğimiz zulmetin müsebbibi olanlardan, en başta da onlara inandığım için kendimden nefret ediyorum."

"Hürriyetin neresi kötü ya da müsavatın?"

Bunu sorarken bile Paşa'nın yüzünde asabiyetten eser yoktur. Duydukları Küçük Talat'ın da ilgisini çekmiştir belli ki, olduğu yerde doğrulmuş, çatık kaşları ve terlemiş keliyle Ahmet Muhtar'ı süzmektedir.

"Hür müyüz Paşam? Etrafınıza bir bakınız. Bu izbe yerde sıçanlar gibi saklanmıyor muyuz?"

– Höst! Lafını bilerek konuş efendi! Ne demek sıçan gibi?

"Dur, dur Talat Bey. Binbaşı haklı. Adamın daha ilk lafını ağzına tıkarak hürriyet mi olur? Sen devam et, haklısın Ahmet Muhtar. Başka…"

"Haddimi aşmışsam affola Paşa Hazretleri. Ben lafın eğrisini bilmem. Doğrusu da size sivri gelir belki. Ama madem yol verdiniz, sorayım. Müsavat diyoruz. Peki müsavi miyiz?"

"Müsavattan anladığın nedir Binbaşı? Seninle benim yahut Talat Efendi'nin müsavi olması mı?"

"Değil mi Paşam? Siz ve ben müsavi miyiz?"

"Evet müsaviyiz. Sahip olduğumuz haklar bakımından yok birbirimizden farkımız. Ha, diyorsan ki 'sen hükmediyorsun, ben tâbiyim', onun da olması gerekir çünkü o müsavatın ihlali değildir, liyakattir. Benim geçtiğim yollardan geçip benim yaşıma geldiğinde sana tâbi olanlar da olacak. Belki de Cemiyetin eksiği buydu; o dördünün yanına 'liyakat' da konmalıydı. Bak bunu ayrıca konuşalım.

Mevzu uzun. Yine müsavata dönersek, evet Ahmet Muhtar. Ben senden daha çok yaşadığım, daha çok yol aldığım için sana adınla hitap ediyorum. Sen bana bu yıllara ve yollara hürmetle 'Paşam' diyorsun. Bunun dışında tamamen müsaviyiz. Lâkin bizim 'müsavat' derken kast ettiğimiz sadece fertler arasındaki müsavat değildi."

Ahmet Muhtar aylardır kafasını kurcalayan, yüreğini öfkeyle dolduran sorulardan birine, ilk kez dikkatle dinlemesine neden olacak bir cevap verildiğini hissetmektedir. Sandalyesinde öne doğru uzanıp kulaklarını dört açar. Gözünü bile kırpmadan Halil Paşa'ya dikkat kesilmiştir.

"Sultan Hamit'e hepimiz kızdık, isyan ettik. İttihat ve Terakki'yi kuranlar evvela onun istibdadına karşı bir araya geldi. Ama Sultan Hamit'i devirmekle sorunların çözülemeyeceği açıktı çünkü Avrupa bambaşka bir ateşe tutulmuştu. Fransız İhtilali sonrasında hürriyet düşüncesi her milleti yakıp kavurmaya başlamıştı. Abdülhamit bunun bir tufan, kaçınılmaz bir kıyamet olduğunu anlayamadı. İmparatorluğu baskıyla bir arada tutma düşüncesi parça parça Balkanları, dört yüz yıllık Türk yurdunu elimizden çıkardı."

O kadar sakin, öylesine bir görmüş geçirmişlikle anlatmaktadır ki, Ahmet Muhtar bir an olsun kandırılıyor olduğunu düşünmez. Paşa'nın sesinden güven akmaktadır.

"Bak, Abdülhamit Han bedbahttı, yanlış çözümler üreten bir hükümdardı ama bir hain değildi. Aynı babanın evlatları; biri imparatorluğu kurtarmak için bir şeyler yaptı, ama attığı adımlar yanlıştı. Diğeri vasıfsızdı. Şimdiki ise bildiğin hain. Abdülhamit'i bu Vahdettin Mehmet'le karşılaştırmak hata olur. Biz Hamidiye Dönemi'ni bitirirken sadece istibdada son vermedik. Asıl niyetimiz imparatorluğu bir arada tutmak, en azından elimizde kalan kısmında birliği sağlamaktı. Müsavat derken de sadece fertler değil, imparatorluğu teşkil eden milletlerin de müsavi olduğunu, hepsinin aslî unsur olduğunu öne sürdük. İstedik ki Türk'ü, Ermeni'si, Urum'u, Arap'ı, hepsi bir Kanun-ı Esasî üzerinde eşit olsun. Hukukları bir,

gördükleri muamele bir olsun. Hatta hakimiyeti Sultan'dan alsınlar. Sultan bile tebaasıyla kanunlar önünde bir olsun, müsavi olsun."

Sonra derin bir iç çeker Halil Paşa. Masadan mırlayarak ona uzanan İncir Efendi'yi kırmaz, alır kucağına. Bir yandan küçük yaramazı sevmekte, bir yandan da efkârlı, hüzünlü, uzaklara bakmaktadır.

"Ama gelen fırtınayı tek yanlış tahlil eden Sultan Hamit değilmiş demek ki. Biz bu sorunu yasa çıkararak, meclis açarak, mecliste tüm milletlerin temsilini sağlayarak çözebileceğimizi düşünmüşüz. Lakin dediğim gibi, ister baskı ve zulümle kontrol et, istersen 'müsavat' diyerek müsavi haklar tanı, sonuç değişmeyecekmiş. Çünkü ok yaydan çıkmış bir kere. İmparatorluk çatısı altında müsavi yaşamak değilmiş Sırp'ın, Arap'ın, Urum'un, Ermeni'nin istediği. Müstakil devlet olmakmış. Kendi ırkdaşıyla birleşmekmiş. Bu önüne geçilemez devasa bir dalgaymış da biz bir 'müsavat' rüyası görmüşüz."

Masanın etrafındaki tüm başlar öndedir. Kolay bir itiraf değildir Halil Paşa'nın yaptığı. Cemiyetin yola çıkarken sahip olduğu ideallerin, büyük hayallerle çıkılan meşrutiyet yolculuğunun bu şekilde akamete uğraması belki de Cihan Harbi'ndeki yenilgiden daha ağır gelmiştir onlara.

"Bizlere 'İttihatçı Kodamanlar' diyorlar. Belki sen de diyorsundur, kim bilir? Ama yukarıda Allah var Ahmet Muhtar. Kodamanlık neyimiz var bizim? Çık Beşiktaş'tan, Ortaköy'e giderken sağında Osman Paşa Köşkü'nü görürsün. Enver de, Talat da, Cemal de paşaydı. Ben de paşaydım. Birimizin köşkü mü var? Bu iktidardayken de böyleydi, şimdi de böyle. İmparatorluğu müsavatla kurtaramadık belki, ama en azından kendi milletimizle müsaviyiz. Hatta biz bir çare bulabilmek için elimizi ateşin içine soktuk. Şimdi hepimiz idamlığız. Bir daha çocuklarımızı ne zaman görebiliriz, bilmiyoruz. Belki de hiç. Yani vatan için bir bedel ödenecekse, 'kodaman' dediklerinizin en ağırını ödemekte. Yani sefasını sürmediğimiz iktidarın cefasını yine biz çekiyoruz. Buna rağmen diyorum ki kardeşim,

'evet, müsaviyiz'. Çünkü sen ne kadar mutsuzsan, ben de o kadar mutsuzum. En azından bedbahtlıkta müsaviyiz."

Haklıdır. Bir masanın etrafında üç birbirinden mutsuz adam. Birbirlerinden farkları birinin her şeye rağmen iyimser, birinin artık mutsuzluğunu umursamaz, diğerinin ise mutsuzluğunu öfke olarak yaşıyor olmasıdır. Karabasan gibi üzerlerine çöken havayı tanıdık bir ses dağıtır.

– Evet, sanırım bu bedbahtlığa bir son verme vakti geldi Paşam. Hazırlanın, yola çıkıyorsunuz.

Görünen odur ki, Savcı Ahmet Muhtar'ın iddianamesinin ilk maddesine dair sanık avukatı Halil Paşa mütalaasını vermiş ve İttihat ve Terakki yargılamasının ilk celsesi sona ermiştir. Şimdi yeniden yollara düşme sebeplerine geri dönme vaktidir.

"Yenibahçeli, sen nereden çıktın yahu? Duymadık geldiğini."

– Epeydir buradayım Paşam. Dalmıştınız, fark etmediniz. Siz çok güzel anlatıyor olunca ben de ses etmeden dinledim, af buyurun. Şimdi bu uzun mevzuya bir ara verelim, zira Erzurum'dan, Kemal Paşa'dan mesaj geldi. Hatta mesajı bizzat Vasıf Bey getirdi. Kendisini tanırsınız. Konunun tafsilatını o aktaracak.

O ana kadar sesini çıkarmadan Yenibahçeli'nin iki adım gerisinde bekleyen Kara Vasıf öne çıkar.

– Saygılar, hürmetler Paşa Hazretleri. Yıllar sonra karşılaşmak tanışmak böyle namüsait şartlarda nasip oldu.

"Hoş geldiniz Vasıf Bey. Uzun zaman oldu, haklısınız. Sizin tarafta da çok şey değişmiş. Üniformasız görünce tanıyamadım, bağışlayın. Siz bizden eski askersiniz. Vatana siyaseten hizmet de bizim nazarımızda kanla hizmet kadar kıymetlidir. Hele ki bu zor zamanda. Bekirağa'dan kaçırılmamızın sizin sayenizde mümkün olduğunu bilmekteyiz. Müteşekkiriz."

– İstirham ederim Paşam. Nasıl olsa daha sonra bol bol istişare etme fırsatımız olacak. Müsaadenizle sadede geleyim, zira kaybedecek vaktimiz yoktur.

"Tabii, buyurun. Sizi dinliyoruz Vasıf Bey."

– Mustafa Kemal Paşa şu anda Erzurum'da. Kongre geçen hafta kapandı ve asıl Müdafaa-i Hukuk Umum Kongresi Sivas'ta iki hafta sonra toplanacak. Kemal Paşa da hazırlıklarını tamamladıktan sonra Sivas'a geçecek.

Erzurum'da, 15nci Kolordu'nun kumandası kimde şu anda? Kemal Paşa'nın yanında kimler var?"

– 15nci Kolordu Kumandanı Kazım Karabekir Paşa. 20nci Kolordu Ankara'ya geldi. Onun başında da İsmail Fazıl Paşazâde Ali Fuat Paşa var. Konya'da 12nci Kolordu. Geçen aya kadar Ferik Cemal Paşa kumandasındaydı ama o İstanbul'a çağırıldı. Sanırım vazifeyi Ali Sait Paşa deruhte ediyor hâlen. Sivas'ta yeni kurulan 3ncü Kolordu'nun kumandanı Miralay Refet Bey. Bursa'da Çerkez Yusuf İzzet Paşa 14ncü Kolordu kumandanı. Diyarbakır'da durum biraz karışık. Miralay Cevdet Bey vekalet ediyor 13ncü Kolordu'ya. Faal olarak bunlar var. Ali Fuat ve Kazım Karabekir paşalar ile Refet Bey kesin olarak millî hareketin içindeler. Diğerleri biraz muğlak ama İstanbul'da Harbiye Nezareti'nde de arkadaşlarımız var. Onların da yardımıyla inşallah Anadolu'daki tüm askerî ve mülkî erkânı yanımıza çekeceğiz. Sadrazam Ferit'le aramızdaki ipler koptu. Padişah'ın durumu malûm, siz de söylediniz. Hâlihazırda Erzurum'la Payitaht arasında ciddi bir pehlivan peşrevi var. Çok geçmez, güreşe tutuşurlar.

"Gerçek kuvvetlerini bilmem ama arkana aldığın üç kolordu kağıt üstünde bir ordu eder. Bir ordu da bir istiklâl harbi için, en azından başlatmaya yeter. Sonrası sonra düşünülür. Hoş, benim tanıdığım Kemal kervanı yolda düzmeye bırakmaz. Çoktan planlarını yapmış, sonrası için de işe koyulmuştur ya!"

Ahmet Muhtar o ana kadar Anadolu'daki milliyetçi harekete hep dudak bükmüş, uzaktan alaycı bir tavırla izlemiştir. Ancak şimdi duydukları olayların onun sandığından çok daha hızlı geliştiğini, ciddi ve büyük bir örgütlenme içinde olduklarını göstermektedir. Yenibahçeli göz ucuyla bakar deli Binbaşı'ya. Kara Vasıf'ın şimdi söyleyeceklerine en çok onun tepki vermesinden endişe etmektedir.

– Paşam, Mustafa Kemal Paşa derhâl yola çıkmanızı ve Sivas'ta kendisine katılmanızı rica ediyor. Anladığım kadarıyla sonrasında yapacakları için sizi de yanında görmek istiyor. Siz de münasip görürseniz, sizi bu gece karşıya, Karamürsel'e geçireceğiz. Tensip buyurursanız planın gerisini Şükrü Bey anlatsın.

Sivas!

Ahmet Muhtar bu plana dahil edilmesinin gerçek sebebini yavaş yavaş anlamaya başlamıştır. Daha önce Doğu Cephesi'nde, Kürtün'de, Şiran'da savaşmış, bölgeyi öğrenmiştir. Bu kadar uzun bir yola, neredeyse memleketin öbür ucuna gidiyor olmasına neden tepki vermediğine kendisi de hayret eder. Yenibahçeli'nin sandığının aksine, bu haberi büyük bir sükunetle karşılamıştır. Ok yaydan çıkmıştır bir kere. Şükrü'nün dediği gibi, en az bir ay İstanbul'dan uzak kalacak ama bunun karşılığında ailesi bir süre geçim kaygısı yaşamayacaktır. Birlikte yola çıktığı kişilerin temsil ettiği her şeye tepkilidir ama bir yandan da tarif edemediği bir heyecan vardır içinde. Kendisine itiraf edemese de, sıkıcı ve rutin hayatı bir anda değişmiştir. Şimdi de uzun ve bilinmezlerle dolu bir yolun başında, yepyeni bir maceranın eşiğindedir.

– Paşam Karamürsel'den Yenişehir yoluyla Lefke'ye, oradan da Ertuğrul'a varacaksınız. Geyve Boğazı'ndan çıkana kadar size Yahya Kaptan ve adamları refakat edecekler. Buradan sonrası nispeten daha rahat. Yol da düzgün. Eskişehir'e ulaşınca orada bir iki gün istirahat edersiniz. Ankara'da sizi zaten eski bir dostunuz bekliyor olacak.

"Ali Fuat!"

– Evet Paşam. Ali Fuat Paşa da dört gözle Ankara'ya varmanızı bekliyor. Ondan da bir telgraf aldık. 'Ne oldu, neden hâlâ yola çıkarmadınız Halil Paşa'yı?' diye sitem ediyor bize.

"Âlâ! Biz çoktan hazırız zaten. Bana kalsa 'durmayalım, hemen şimdi yola revan olalım' diyeceğim de. Aramıza tek zoraki katılan Ahmet Muhtar. Onun sesini de duymak isterim. Meşakkatli bir işe

giriyoruz. Ya bir oluruz, ya heder oluruz. Ne diyorsun Binbaşı, var mısın, yok musun?"

Evet, hiç sesi çıkmamaktadır Ahmet Muhtar'ın. Ne var ki o anda yüzüne dikkatle bakanlar kaygı ya da tereddüt değil, Binbaşı'nın kızgınlık içinde olduğunu görmektedir. Kızgındır evet. Neredeyse bir haftadır birlikte olduğu insanların onu bir korkak olarak tanımasından dolayı içinde hiddet köpürmektedir. Ama en çok da kendisine öfkelidir, zira yol arkadaşlarının onu böyle değerlendirmiş olmasının sebebi yine kendisidir.

"Paşam benim bir ağabeyim var. Tabiptir kendisi. Adı Osman Nuri. Ne ağabeyimin ne de benim adımı rastgele koymuştur mübarek babam. Kulağımıza ezanla bu isimler okunmuşsa, birer Gazi Osman Paşa, Ahmet Muhtar Paşa olalım diyedir. Paşa kısmını bilmem ama selamız okunurken de Ahmet Muhtar adının hakkını vermiş olmak niyetindeyim Allah'ın izniyle. Sizin giriştiğiniz kavgayı bilmem. Daha önce bildiğimi sandığım kavgaların yalan olduğunu gördüm, bildim. O yüzden yeni sükut-u hayallere karnım toktur. Lâkin bu yola bir kez beraber çıkmışsak da ayağımı esirgemem, endişeniz olmasın. Benim hikâyem burada başlar, Sivas'ta biter. Ama arasında siz neyseniz ben de oyum. Bu yolda müsaviyiz."

Günlerdir ağzını bıçak açmayan somurtkan Binbaşı öyle bir nutuk çekmiştir ki, herkes buz kesmiş, olduğu yerde kalakalmıştır. Küçük Talat yavaşça Halil Paşa'nın kulağının dibine sokulur.

– Bu neydi böyle yahu? Beter çıktı senin suratsız Binbaşı! Bir falakaya yatırmadığı kaldı cümlemizi.

Halil Paşa'nın dudaklarında kuşkulu bir tebessüm, Ahmet Muhtar'dan ayırmadığı bakışlarında ise soru işaretleri vardır.

"Kafası çok karışık. İçi öfke dolu. Doğru tedrisattan geçerse ne âlâ. Yoksa yazık olur bu çocuğa. Olmadık işlere bulaşır ki, heder eder kendini. Bu yolun sonunda belli olacak gerçekten o adı hak ediyor mu, etmiyor mu."

Gece yarısına doğru ilk ayaklanan Halil Paşa olur. Sabırsızlığı her hâlinden bellidir.

"Eh artık yolcu yolunda gerektir beyler. Karamürsel'e kimler geçecek Yenibahçeli?"

– Paşam motorda size bizim gruptan iki arkadaş refakat edecek. Vasıf Bey ve ben burada ayrılıyoruz. Sabah olmadan Üsküdar'a varmamız lazım. Karşıda Yahya Kaptan sizi bekliyor olacak.

"Âlâ. Eh, haydi o zaman, helâlleşelim. Gidip de dönmemek, dönüp de bulmamak var."

Erkekçe bir veda gösterisidir yaşanan. Tek kelime edilmez. Sarılırken birbirlerinin sırtına vurdukça duyulan o tok 'helâl olsun' sesi de olmasa, gecenin sükunetini bozacak bir tek yaprak hışırtısı dahi yoktur. Yolcuları Dil İskelesi'ne götürecek arabaya doğru yürürler. Tam arabaya binecekken, son bir istek gelir Halil Paşa'nın aklına.

"Şükrü, senden bir istirhamım olacak. Şu bizim İncir Efendi, bak orada, melül melül bakıyor. Bizden sonra helâk olur buralarda yavrucak. Bizim evi biliyorsun. Onu bizim eve götür, hanıma teslim et. Cengiz daha bebek. Şükriye de çok ufak. Aklı ermez. Ama Aydın'ım başkadır. Çok vicdanlı, merhametli bir çocuktur o. Bu babasının oğluna hediyesidir. İyi baksın İncir Efendi'ye. De ki, 'baban gelene kadar bu sana emanet'. Sakın savsaklama ha, bak gelip de bulamazsam sana sorarım."

Güler Yenibahçeli Şükrü. Karakol'un eli sopalı reisinin o güne kadar duyduğu en ilginç istektir bu.

O ateşten günlere inat, en insanca istek.

– Müsterih olunuz Paşa hazretleri. İncir Efendi de, aileniz de bize emanet. Allah'ın izniyle zaferden sonra döndüğünüzde hepsini yerli yerinde, sağ salim bulacaksınız.

Bu tuhaf veda konuşması arasında iki kelime, sağlı sollu iki tokat gibi çarpar Ahmet Muhtar'ın yüzüne.

"*Zaferden sonra!*"

Sarsılır. Bu nasıl bir inançtır? Nasıl bir yola, nasıl insanlarla girmektedir? Oysa onu tek harekete geçiren şey, para, bu adamların umurunda bile değildir.

Ahmet Muhtar, öfkesiyle parasızlık arasına sıkışıp kalmıştır.

Araftadır.

Halil Paşa arabaya binerken bir an duraksar. Sonra da gözlerini Ahmet Muhtar'ın gözlerine dikerek tamamlar Yenibahçeli Şükrü'ye vedasını.

"Evet. Zaferden sonra!"

3

İsyankâr

"Kin cehennemden çıkma bir huydur.
Kalbinde kin varsa sen de cehennemin bir cüzü olursun.
Nereye gidersen, cehennemi de beraberinde götürürsün."

–MEVLANA CELALEDDİN RUMİ

Sivas yolcuları ve atlı korumaları dört saattir yoldadır. Motordan indikten sonra, onları bekleyen Yahya Kaptan ve beş adamıyla birlikte, 16 Ağustos gecesi Karamürsel'den hareket etmiş, zeytinliklerin arasından, inişli çıkışlı patika yolları izleyerek durmaksızın teker döndürmüşlerdir. Oluklu tepelerini aşarken zorlanmışlardır ama bir haftalık ölü toprağını üzerlerinden attıkları için hepsinin keyfi yerindedir. Sevmeyi başaramayacak olsalar da, yola alıştıkça birbirlerine de alışacaklardır, çaresiz. Çünkü yol iyi bir öğretmendir.

Öğrenecekleri bir diğer şeyse, Yenibahçeli Şükrü'nün yanlarına Yahya Kaptan'ı katmakla ne kadar doğru bir karar verdiği olacaktır. Gerçekten de Kaptan bölgeyi de, insanlarını da çok iyi tanımaktadır. Oluklu'nun Boşnak kökenli sakinlerinden tedarik ettiği kurutulmuş et, tepeyi aşarken bir nefeste bulup getirdiği şeftaliler, hemen hemen yaptığı her şeyle yolcuları etkilemektedir genç Kuvay-ı Milliye reisi.

Karaahmet'i geçtikten sonra o olmasa, gördükleri ilk köye su için dalmaya niyetlenmişlerdir. Fark edince nezaket dolu bir sertlikle ikaz emiştir küçük müfrezesini Yahya Kaptan.

– Ermeni köyüdür Yalakdere. Rum çetecilere de yardım eder bunlar. Sakın ha! Köyün ırağından, meşelikten geçeceğiz.

Bu nedenle kendilerini sarp yamaçlara vurmak, fazladan güç harcamak zorunda kalmışlardır. Bu yorucu tedbirin sonunda ise yine Yahya Kaptan'ın önlerine serdiği bir ödül beklemektedir onları.

"Ne yaptın sen Kaptan? Âdeta cennet burası yahu! İnsan ömrü geçsin ister burada. Şu suyun güzelliğine bak!"

– Kızderbent Boğazı derler buraya Paşam. Köy de Türkmen köyüdür. Burada güvendeyiz. Mâmuriye'ye az yolumuz kaldı. Akşama kadar orada konaklayacağız. Ama yorulmuş olmalısınız. Hep dağ yürüyüşü yaptık. Biraz soluklanalım burada.

Ağustos kuraklığına inat, gürül gürül akan buz gibi suya sokarlar ayaklarını. Mendiller ıslatılır, enseler serinletilir. Kırbalarını da burada doldururlar. Yarım saat kadar sonra Kaptan "at bin!" dediğinde hepsi de tatlı bir rüyadan uyandırılmış gibi olur.

Sabah ezanı okunurken varırlar Mâmuriye'ye. Rumeli'den göçen muhacirlerin köyü o ana kadar gördüklerinin en güzeli, en temizidir. Ne sokaklarında inek pisliği ne kapı önlerinde döküntü vardır. Yahya Kaptan müfrezesini köyden geçirerek Boyalıca çıkışına yakın bir köy evine getirir.

– Akşam gün batana kadar buradayız. Birkaç gün geceleri yürüyüp gündüzleri istirahat edeceğiz. Gereksiz maceraya girmeyelim.

"Neresi burası Kaptan? Teklifsizce açtık kapıyı, girdik ama…"

– Selman Aga'nın evidir Paşam. Sağ olsun, burayı hep boş bırakır bizim için. Kendisi oğlunun yanında yaşar. Biz bir çay koyalım ocağa, dumanı görünce kalkar gelir zaten.

"Neden size ev açıyor böyle Selman Aga? Çok mu zengin? İnsan kendi öz evladına böyle iyilik yapmaz bu devirde."

– Sadece Selman Aga değil Binbaşım, bütün köy sahip çıkar bize, sağ olsunlar. Çok çektiler geçen sene Rum eşkıyasından. Sonra biz köyden on gence silah verdik, eğittik. Hatta bizim müfrezeye katılmak istediler, biz kabul etmedik. Biz her lahzada burada değiliz. Paryalar geldiğinde köyü savunacak savaşçılara ihtiyaç var.

Yahya Kaptan bir yandan misafirlerine köyü, insanlarını anlatmakta, bir yandan da ocağı tutuşturmaya çalışmaktadır.

"Kaç kişisiniz? Her köyde var mı böyle savaşçıların?"

– Bizim bu çete işinde kalabalık iyi değildir. Yanında yeterli sayıda ama emin olduğun adamları tutarsın. Lâkin lüzumu hâlinde nereden kimi çağıracağını da bilmen lazım. Benim yanımda daimî yirmi adamım vardır. Kardeş olsak ancak bu kadar bağlı oluruz birbirimize. Ama harp edeceksek iki saate üç yüz kişiye kavuşur sayımız. Bunun gibi sekiz on köyde müdafilerimiz var. Köyleri aralarındaki mesafelere, maruz kaldıkları tehditlere göre seçtik. Hepsi Mossin Nagant'lı, eğitimli gençlerdir.

"Maşallah, maşallah. Allah utandırmasın Kaptan. Çok mu Rum eşkıyası var buralarda? Gelirler mi hâlâ bizim köylere?"

– Rum çeteleri de var, Ermeni çeteleri de. Ama Rumların iki tanesi hem çok kalleştir hem de kalabalık. Yunan Ordusu'ndan da destek veriyorlar bunlara. Şımarıklıkları hep ondan. Ama silahlı köylere gelemezler kolay kolay. Bu itlerin canı tatlıdır Paşam. Eline diken batan bir hafta ininden çıkmaz. Kendini savunamayan köylere giderler ekseri. Hep gündüz vakti çıkarlar talana. Geceden korkarlar. Korkmalıdırlar da. Çünkü geceler bizimdir. Kurtlar ava gece çıkar.

Gencecik bir adamdır ama her söylediğiyle daha da büyümektedir istiklâl yolcularının gözünde. Boyuna posuna bakınca gösterişsiz, ufak tefek ama yaptıklarını öğrendikçe bir masal kahramanı gibi heybetli…

Daha onlar çaylarından birer yudum almışken kapı çalınır. Yahya Kaptan zaten gelenin kim olduğunu bilmektedir. Misafirlerin hürmetkâr bakışları arasında evin sahibi, Selman Aga girer kapıdan. Akça pakça, bastonuna yüklediği ağırlığı, kamburu ve yıllara kurban ettiği dişsiz ağzıyla alabildiğine bir Türk köylüsü. Gözleri ve kulakları da artık ağırlaşmış, yüreğinin gerisinde kalmışlardır belli ki. Sırayla herkes kendisine minnettarlığını dile getirir ama o ne konuşanı görebilmekte ne de söyleneni duyabilmektedir. Yine de mutludur,

gülümsemektedir. Bir süre sonra herkes pes eder. Konuşmak yerine Selman Aga gibi sürekli gülümsemekle, bir daha ne zaman içebileceklerini bilmedikleri çaylarını yudumlamakla geçirirler bütün günü. Akşam ezanı okunduktan az sonra da yeniden yola revan olurlar.

Çünkü geceler onlarındır.

Çünkü kurtlar ava gece çıkar.

– Birkaç saat bu vadideyiz Paşam. Karanlık basınca yola çıkar çabucak Ertuğrul'a kavuşuruz. Oradan sonrası zaten şoseden gideceksiniz. Ben Ertuğrul'da sizden ayrılacağım. Gönül sizi bir evde ağırlamak isterdi ama temkinli davranmak zorundayız. Maalesef bu bölgede kalabalık Rum çeteleri var. Kınık da bir Manav köyü. Çetelerin dikkatini çekip de garibanları tehlikeye atmayalım.

Rumların kalabalık bir nüfusa sahip olduğu İznik'e uğramadan gölün doğu kıyısından geçmiş, Derbent Tepesi'ni aşıp sabaha karşı Yenişehir'e varmışlardır. Ancak burada konaklayabilecekleri güvenli bir çatı altı olmadığından, yolu biraz daha uzatmış ve öğle vakti Kınık köyüne ulaşmışlardır. Köyün hemen bir kilometre kuzeybatısındaki vadide kamp yapmak için dururlar. Halil Paşa elleri belinde, etraflarını saran zümrüt yeşili ormanı, sekiz on adam boyu yüksekten gürültüyle akan şelaleyi hayran hayran izlemektedir.

"Vay vay ki ne vay! Nasıl bir yokluk çekiyoruz, görüyor musun Talat Efendi? Yahya Kaptan bizi saman sedirde yatıracak yerde, tuttu cennete getirdi iyi mi? Ne dersin, ne ceza keselim Kaptan'a?"

Gülüşürler.

Ahmet Muhtar öylece kendini bırakır yoncaların üstüne. Nefessiz seyretmektedir içinde oldukları sanat şaheserini.

"Daha bir hafta evvel Hacıosman'daki bentlerin oraya gidip bir çınar gölgesinde uyumaktı tek hayalim. Vay canına!"

"Bak görüyor musun Talat Bey? Binbaşı'nın böyle bir yere dair kurabildiği tek hayal uyumak üstüne. Bunlar hep böyle, şaşırma

sakın. Ömürleri intikalle, savaşmakla, yaralanıp iyileşmekle geçince en büyük hasretleri huzurlu bir uyku oluyor çocukların. Bak sen de, ben de, Ahmet Muhtar da severiz ırakıyı değil mi? Ama şimdi koy şurada önümüze, ikimiz kıçımızı devirir fosur fosur uyuruz da tüm karafı sen bitirirsin."

"Paşam olsaydı da uyumasaydık keşke. Uyumayı hayal ettiysem, o İstanbul'daydı. İnsanın o şehrin cenderesinden çıkmak için uyumaktan başka çaresi yok ki. Ama burası… Paşam burada yaşanır. Yaşanır ki ne biçim."

"Hah, bak burası kesin cennet, kâni oldum gayrı. Kurban olduğum Rabbim dilsiz Binbaşı'ya bile dil verdi burada."

Vadi yolcuların kahkahalarıyla yankılanır. Yüzlerce kilometre yol gidecek onlar değilmişçesine neşeli, dört bir yanlarında Rum eşkıyalar yokmuşçasına pervasızdırlar. Tehlike görmediğinden mi, yoksa kendisini salıp koyuverdiğinden midir bilinmez, Yahya Kaptan bile üstündekileri çıkarmış, şelalenin boşaldığı genişçe havuza bırakıvermiştir kendini.

– Su ilk girince çok soğuk ama biraz sonra alışıyor insan. Siz de gelin bence.

"Bak Ahmet Muhtar, bu cümleyi İstanbul'da da duyarsın, Basra'da da. Türkçesi de, Arapçası da aynıdır. Kalıbımı basarım bundan yüz sene sonra bile harfi harfine söyleyenler olacaktır bunu."

– Yok be Paşa. Yüz seneye âdem mi kalıyor ki lâkırdısı kalsın? Devir hızla değişiyor.

"Evet değişiyor. Mesela İttihatçıların Küçük Talat'ı umuma açık yerde donuyla içliğiyle suya giriyor. Ah Enver seni böyle görmeliydi ki…"

– Ne derdi? Ne derdi?

"Bir şey demezdi. Gözlerini belerterek bakardı kızgın kızgın. Sevmezdi böyle sululukları sağ olsun."

– Ne yapıyordur acaba şu anda? Güvende midir?

"Bugün yarın haber alırız bir şekilde. Boş durmaz o. Kesin vardır kafasında bir şeyler."

Kuş sesleri bir anda kesilir. Şelalenin gürültüsü duyulmaz olur. Suyun serinliğini bile hissetmemektedir o anda Ahmet Muhtar. Halil Paşa'nın son sözleri, Yenibahçeli'nin ona dair verdiği teminat, hepsi hercümerç olur, kafasının içinde savrulmaya başlar.

"*Hani vatandan başka derdi yoktu Halil Paşa'nın? Hani savuşup gitmeyecekti Enver gibi? Bak, ondan haber beklediğini söylüyor. Hâlâ mı yalan ulan, hâlâ mı?*"

– Berlin'de kurdular yine karargâhı da, ne yapabilirler ki oradan? Elleri kolları bağlı.

"Aklıma gelen bir şeyler var ama eğrisini doğrusunu Kemal'in yanına varınca iyice anlarız. Eğer tahmin ettiğim gibiyse, eğer bir olmayı başarabilirlerse, arpacı kumrusu gibi düşünme sırası İngiliz'e gelir."

"*Kemal Paşa'yla bir olmak!*"

Bu ifade asılı kalır kulaklarında. Olan bitene anlam veremektedir. Asılmamak için yurtdışına kaçan adamlar, canlarını kurtarmayı başarmışlar. Şimdi bu neyin çabasıdır?

"Paşam müsaade buyurursanız; Enver Paşa İngiliz'le savaşmak için mi Almanya'da? Binlerce fersah ötede nasıl olacak bu?"

Ahmet Muhtar'ın ses tonundaki alaycılığın farkındadır Halil Paşa. Dahası zaten böyle bir salvoyu beklemektedir.

"Ne zannetmiştin çocuk? Biz bayrak, silah ve Mushaf-ı Şerif üstüne el basıp yemin ederken iktidar için miydi? Vatan kavgası illâ ayağın vatan toprağına basarak mı yapılır? Seneler evvel tatlı canından vazgeçmiş, Libya çöllerine tebdil-i kıyafet dövüşmeye gitmiş adamın aklına ölümden korkmak şimdi mi gelmiş de kaçıp gitmiş Almanya'ya? Elbette kavgaya devam etmek için ordalar. Bir gün vatanlarında ölebilmek için bugün gurbette yaşamak zorundalar. Nerede olursa olsun kavgaya devam etmek onların fıtratında var. Sende de olduğu gibi."

Başı düşer Ahmet Muhtar'ın. Bitmek bilmeyen o "yine mi kandırılıyorum?" kuşkusu, her işittiği sözde gizli yalanları bulma çabası…

Yorgundur artık. Kafası rahatlasın, tüm taşlar yerine otursun istemektedir.

"Benim kavgaya devam etmek istediğimi, fıtratımda bunun olduğunu nereden çıkardınız Paşa hazretleri? Benim tek istediğim bir parça huzur."

Karşısındaki isyankâr genç zabitin tüm densizliklerine aldırış etmeksizin yine tebessüm belirir Halil Paşa'nın bıyıklarının altında.

"Yok Enver'den hiçbir farkın Ahmet Muhtar. Tamamen müsavisiniz. Ancak sen daha bunun farkında değilsin. Sen de savaşmadan yapamazsın. Bütün bu tükenmişlik hissin kavganın dışına düşmekten. Yoksa huzur isteseydin burada olmaz, Hacıosman'da çınar gölgesinde yatardın."

Doğru mudur Paşa'nın dedikleri? Kavgasını mı aramaktadır Ahmet Muhtar? Bütün o ikna edici ses tonuna, şefkatli tavrına rağmen aklına yatmayan bir şeyler vardır. İşte bu yüzden içten içe zihnini kemiren aldatılmışlık hissinden kurtulamamaktadır.

"Ne yapabilir Berlin'den vatanı için? Nasıl savaşabilir ki Enver Paşa? Geri dönmek midir niyeti? O dönene kadar Mustafa Kemal Paşa mıdır vekili?"

"Kimse kimsenin vekili değil. Kemal Paşa burada bir hareketin başında. Enver'in dönmesi şu an mümkün değil. Bundan ötürü diğer liderlerle kafa kafaya vermiş, dışarıdan İngiliz'i nasıl rahatsız ederiz hesabı yapıyorlar. Şayet mümkün olursa, Enver ve Kemal iş birliği yaparlarsa, vatanın kurtuluş umudu artar."

Tek ses etmeden, gözünü bile kırpmadan Halil Paşa'yı dinleyen sadece Ahmet Muhtar değildir. Bir an bakışları Yahya Kaptan'a kayar. Onun da tüm dikkati Paşa'dadır, evet, ama yüzündeki ifade farklıdır Ahmet Muhtar'dan. Sorgulayan, sözlerin gerisinde bir sahtelik arayan en ufak iz yoktur bakışlarında. Tepeden tırnağa bir inanmışlık, adanmışlık abidesi gibi.

"*Neden artık güvenemiyorum kimseye? Neden bu kadar amaçsızım? Ona bu kaya gibi duruşu veren kuvvet nedir?*"

Sonra Halil Paşa'ya daha dikkatli bakar. Yüzünde, alnındaki çizgilerde, tebessümünde göremediği bir şeyler var mıdır? Bu hep

iyi niyetli babacan hâli, asla sarsılmıyor gibi görünen maneviyatı, bunların hepsi bir maske olabilir mi? Yoksa gerçekten özü sözü bir, vatana adanmış bir hayat mıdır karşısındaki? Onun hakkında arkadaşlarından duyduklarını düşünür. Bir tek kötü söz işitmediğini fark eder.

"Neyse Binbaşı. Bunlar uzun mevzular. Sonraya da konuşacak şeyler kalsın. Akşama bir şey kalmadı. Yatıp uyuyalım biraz. Sonra bütün gece yol gideceğiz."

O serinlikte, onca yorgunluğun üstüne cennetten bir lütuf gibidir bu öğlen uykusu. Yahya Kaptan da hâkim noktalara birer nöbetçi diktikten sonra kıvrılır böğürtlenlerin dibine. Şelalenin gürültüsü derenin şırıltısına, ağustos böceklerinin sesleri bir söğüt bülbülünün şarkısına karışır. Ahmet Muhtar'ın uykuya dalmadan önce son düşündüğü şey bunun o güne kadar işittiği en güzel ninni olduğudur. Kulağına, burnuna konup kalkan sinekleri bile duymaz. Huzurla uyur.

Bu tabiat ananın ninnisinin verdiği huzur mudur, yoksa kafasındaki bazı sorulara cevap almış olmanın mı, düşünecek vakti bile olmaz.

Sadece uyur.

– Vakittir ağalar! Haydi Bismillah!

Yahya Kaptan önde, at arabası arkada, çıkarlar Ertuğrul yoluna. Gecenin derin karanlığı içinde iki süvarinin kuyruklarını nişanlayan arabacı derenin kenarındaki daracık patikada ustalıkla, sarsmadan taşır yolcularını. Kıvrıla kıvrıla akan derenin şırıltısı ve ara sıra söğütlerin arasından burnunu uzatan ayın şavkı öylesine kuvvetli sakinleştiricilerdir ki, çok geçmeden uyuyakalır istiklâl yolcuları. Neden sonra, Gülümbe'den Ertuğrul'a tırmanan yokuşta açarlar gözlerini birer ikişer. İstasyondan şoseye ayrılan yolun kavşağında durdurur kafileyi Yahya Kaptan. Atından iner, arabanın yanına gelir.

– Paşam, ben burada sizden ayrılmak durumundayım. Buradan sonra Bozüyük'e kadar şoseden gideceksiniz. Yol güvenli. Buralar tamamen kontrolümüz altında. Etrafta sorun yaratacak çete falan da yok. Yine de ne olur ne olmaz diye Eskişehir'den gelen iki arkadaşa teslim edeceğim sizi. Bundan sonra onlara emanetsiniz. Sabah Çukurhisar'a varınca orada biraz dinlenirsiniz.

Halil Paşa da iner arabadan.

"Her şey için müteşekkiriz Kaptan. Bizim yüzümüzden çok uzun bir yol geldin. Daha bir o kadar da döneceksin. Biz senden ziyadesiyle razıyız. Sen de hakkını helâl et!"

– İstirham ederim Paşa hazretleri. Helâl olsun.

Sırayla sarılırlar Yahya Kaptan'a. Ahmet Muhtar bu genç ama kaya gibi sağlam savaşçıyı özleyeceğini hisseder.

Tam vedalaşmanın biteceği sırada şose tarafından yaklaşan iki atlı belirir. Birinin elindeki cılız feneri sallayışından Yahya Kaptan kim olduklarını anlayıverir hemen.

– Siz misiniz Ferhat? Yaklaşmadan bir ses ver hele!

– Biziz Yahya Ağam. Emanetleri almaya geldik.

Atlarının üzerinde dimdik, alabildiğine heybetli, ama bir o kadar da gösterişsiz iki masal kahramanı ve yedeklerinde de bir fayton…

– Bundan sonrası size emanetler. Bakın saçlarının teline zarar gelirse uzak diye güvenmeyin, Eskişehir iki adımlık yer. Gelir, bulur, alırım canınızı.

– Ne demek ağam? Gözümüz gibi esirgeriz. Eskişehir'de bekliyorlar zaten misafirlerimizi. Varır varmaz da telgraf çeker, haber ederiz.

Yolcular günlerdir kahırlarını çeken arabacıyı azat edip faytona geçerler. Sebze arabasından sonra öyle büyük bir konfordur ki bu. Teslimat tamamlandıktan sonra gecenin karanlığında alışık oldukları o sesi son kez duyarlar.

– De haydi o vakit, uğurlar ola! Paşam yolunuz açık olsun. Sivas'a varınca hürmetlerimi, muhabbetimi iletin Kemal Paşa hazretlerine.

Aynı anda iki kafile, iki ayrı yönde teker çevirirler. Yahya Kaptan ise yokuşun tepesinde, atının üstünde öylece durmuş, yol arkadaşlarını uğurlamaktadır. Elinde mavzeriyle bir kale duvarı gibi dikilen karaltıya son kez dönüp bakar Halil Paşa. O an yüreğinde sebepsiz bir sızı hisseder.

"Allah esirgesin seni çocuk. Ayağına taş değmesin."

İki kafile, iki ayrı yönde, karanlıkta kaybolurlar.

Sabaha karşı Poyra'nın içinden geçerken bir horozun canhıraş ötüşüyle uyanır istiklâl yolcuları. Dümdüz şosede yaylı faytonla yolculuk öylesine rahat gelmiştir ki, Küçük Talat gece yatakta uyuduğu hissine kapılmıştır. Daha afyonları patlamadan Halil Paşa da, Ahmet Muhtar da sigaraya davranırlar. Yeni muhafızları pek sessizdir. Nice sonra Ferhat'ın sesi duyulur.

– Paşam şurada Eskişehir'e az bir yolumuz kaldı. Ama isterseniz Çukurhisar'a girelim. Hem bir el yüz yıkar abdest tazelersiniz hem de biraz ayaklarınız açılır.

"İyi dedin çocuk. Kıvırmaktan dizlerimiz uyuştu. Bir iki adım atalım. İki su vuralım yüzümüze."

Yüğ Tepesi'nin yanından sağa dönüp köyün meydanına varırlar. Caminin yanından akan derenin başına oturup tatlı uykunun bakiyesini de su yardımıyla kovalarlar. Ahmet Muhtar ıslattığı mendille ensesini serinletirken bir yandan da köyü, kerpiç duvarlı köy evlerini, evlerin avlu duvarlarını incelemektedir. Kendini hapsettiği öfke zindanının duvarlarını yıkmış, çevresiyle, etrafında olan bitenlerle ilgilenmeye başlamış gibidir.

– Hayırdır Binbaşı. İlk gelişin mi bu taraflara?

"Aslında daha önce doğuya giderken trenle geçmiştik Talat Bey. Ama o vakit aklımızda harp, gözümüzde uyku vardı. Alıcı gözle bakmamışım. Şimdi içine girince tuhaf geldi."

– Nedir tuhaf olan? Anadolu değil mi işte?

"Şimdi gece yola çıktığımız Yenişehir'i, öncesinde Karamürsel'i düşünün. Arada geçtiğimiz köyleri hatırlayın. Orası da Anadolu'ydu. Birkaç saatlik mesafede. Bu köyle onlar aynı mı? Ülke aynı ülke ama dünyaları ne kadar farklı? Tabiatı, evleri, insanları, birbiriyle ne kadar alâkasız. Burada, her yerden yoksulluk fışkırıyor."

Küçük Talat'la Ahmet Muhtar bölgesel sosyo-ekonomik farklılıklar üzerine sohbeti derinleştirirken Ferhat da atının terkisinden getirdiği bir çıkını yere bağdaş kurup açar. Vişne, kayısı ve şeftaliden müteşekkil Çukurhisar menüsünü gören yolcular birer birer diz kırıp yer sofrasına kurulurlar. Arkalarındaki evin önüne kurumaya bırakılmış tezekler yüzünden, sofranın konukları arasında bol miktarda karasinek de vardır. Halil Paşa bir yandan ufak tefek, sert, susuz şeftaliyi dişlemeye çalışmakta, diğer yandan sofrayı bırakıp ensesine dadanan bir sinekle mücadele etmektedir. Sonunda ısırarak yemekten vazgeçer ve cebinden çıkardığı çakıyla zavallı şeftalinin infazını gerçekleştirir.

"Bak mesela Karamürsel'de yediğimiz şeftali iri, suluydu. Çünkü o tarafta su boldu. Şimdi Eskişehir, sonra da Ankara bozkırı gelecek. Su yok, her yer kuru. Meyveleri de."

Susuz, sert ama tatlı şeftaliden bir dilim keserek ağzına atar Halil Paşa.

"Ama yediğinde beklemediğin kadar lezzetli. İnsan da meyve gibi. Ancak tabiatın verdiği kadar olgunlaşıp büyüyebilirsin bu topraklarda. Tabiat vermezse kurur, güdük, yoksul kalırsın. Ama lezzeti tohumundan gelir meyvenin. Tohumu, aşısı iyiyse ne olursa olsun lezzeti bozulmaz. Mayası iyi olan insanı hiçbir felaketin bozamayacağı gibi."

Sonra bir dilim de Küçük Talat'a uzatır.

"Biz bu mayası güzel insanlara hiçbir şey yapamadık. Kanun-ı Esâsî evvelinde bu insanlar sadece öşür alırken, harac-ı mukasem toplarken ya da harbe asker lazım olduğunda akla gelirdi. Payitahttaki gayrimüslimlerin yarısı kadar değerleri olmamıştı. Balkan

felaketinden sonra bir şeyleri düzeltecektik, Anadolu insanı için de bir şeyler yapacaktık belki ama belalar peşimizi bırakmadı ki! Tam nefes alacaktık, Cihan Harbi'nin ortasında bulduk kendimizi."

Bu son cümleyi duyunca Ahmet Muhtar kaldırır başını. Vişnenin çekirdeğini yana tükürür. Halil Paşa'ya döndüğünde yüzünde yine alaycı bir tebessüm vardır.

"Ortasında bulmaktan ziyade, 'Cihan Harbi'ne soktuk koca Devlet-i Âliyye'yi' diyecektiniz sanırım Paşam?"

Halil Paşa sakin bir kahkaha atar bu kinayenin üstüne. Dönüp Ahmet Muhtar'a bakar. Tam bir söz söyleyecek olur, vazgeçer. Yutar kelimeleri. Bıçağının ucundaki şeftali dilimini çekip ağzına atarken tekrar döner Ahmet Muhtar'a, mütebessim yüzüyle.

"Şimdi diyorsun ki 'Cihan Harbi'ne memleketi İttihatçılar durduk yere soktu, koskoca imparatorluğu batırdı.' Öyle mi Ahmet Muhtar? O zaman şuna ne dersin? Ben de diyorum ki, Cihan Harbi'nin geleceği daha Balkan Harbi'nde belliydi. Saflar aşağı yukarı belli olmuştu. Hatta 1330'un Kanun-ı Sâni'sinde Londra'da harekât planlarını yaptıklarını bile biliyoruz. Orada Rusların tüm gücüyle üzerimize çullanmasına karar verildiğini de. Yani Binbaşı, Almanlarla ittifak yapmaktan başka çaremiz kalmayacağını da hesaba katarak yapmışlardı planlarını."

Yol iyi bir öğretmen olduğu kadar usta bir marangozdur da. Beraber yaşanan sevinçler, hüzünler, atlatılan badireler fazlalıklarını törpüler atar yolcunun. Belli ki bu kısa seyahat bile yeterli olmuştur Ahmet Muhtar'ın gereksiz öfkelerinden kurtulmasına.

Ya da bir kısmından.

"Almanlar yerine diğerleriyle ittifak kursaydık ya Paşam. Hem bu şekilde Bulgarlardan, Yunanlardan kaybettiğimiz topraklarımızı geri almaz mıydık?"

Kuru, sert ama lezzetli şeftalinin son dilimi de Ahmet Muhtar'ın nasibidir. Artık kendisini Paşa'yla fazlasıyla müsavi gördüğünden olacak, tereddütsüz uzanıp alır payını.

"Ah be Binbaşı, biz bunu düşünmedik mi, bunun için çabalamadık mı sanırsın? Rusların kapısını çaldık. Fransızlarla temasa geçtik. Şimdi düşün; İstanbul Petro'dan beri Moskofun hayali. Bak öbür tarafa; toprak için su neyse İngiliz'in sanayisi için de Irak – Musul petrolleri aynı şey. Bu adamlar harbin doğu cephesini sırf bunları alabilmek için açmadılar mı? Tabii olarak reddettiler, yüzümüze bile bakmadılar. Ya yalnız kalıp hepsiyle tek başımıza boğuşmaya çalışacaktık ya da onlarla başa çıkabilecek bir kuvvetle birlik olacaktık. Zaten savaşmak için dışarıdan alacağımız eslihaya muhtaç idik. Eee… İngiliz, Fransız, Rus kendi silahını yapıyor, sen yapamıyorsun. Satmıyorlar da sana. Ne yapacaksın başka?"

Düşünür Ahmet Muhtar, Halil Paşa haklıdır. Ama durduk yere gidip Rus'un limanlarını bombalamak nedir? Daha savaş kapıya dayanmamışken. Bu aklına yatmamaktadır bir türlü.

"Rusların Karadeniz'de koskoca bir donanması vardı Paşam. Buna rağmen gidip adamların kovanına çomak soktuk. Onlar da tufan gibi geldiler Kafkasya'dan üstümüze. Madem savaşın geldiği belliydi, en azından vakit kazansaydık birkaç ay. Hazırlık yapsaydık ona göre."

"Bak sen erkân-ı harp binbaşısısın, bu soru yakışmadı sana. Diyorum ki 'Ruslar aylar öncesinden, hatta iki yıl evvelden başlayarak Kafkasya'dan yapacakları harekâtın hazırlığını yaptı.' Kendin söylüyorsun 'Karadeniz'de koskoca donanmaları vardı' diye. Bütün bu kuvvetlerini nereden besleyeceklerdi? Silah, cephane depoları neredeydi? Harp gemileri kömürlerini nereden alacaktı? Sivastopol'dan, Novorossisk'ten. Şimdi söyle bakalım; sen Erkân-ı Harbiye Reisi olsan, bu adamların saldıracağını bilsen ne yaparsın?"

"Evvela yeter miktarda kıtaat sevk etmek gerekmez mi?"

"Neyle? Ankara'nın ötesine demiryolun mu var? Kaç ay sürer doğuda cepheye bir kolordu kaydırmak? Orada toplayacağın kuvvetin ikmalini, iaşesini sağlayabilir misin o dar vakitte?"

Ahmet Muhtar'ın aylardır bir öfke denizinde boğulmasına neden olan ve kendince cevaplarını bulduğunu sandığı tüm sorular şeker gibi birer birer erimektedir.

"Anlıyorum Paşam. Benim kafama uysak, daha bizim birlikler Ankara'ya varamadan Ruslar belki de saldırmış olacaktı. Onun yerine Rusların ikmal iaşe sistemlerini çökertip zaman kazanmak istedik."

Bir sigara çıkarır Halil Paşa. Kutusunun üstüne vura vura sıkılar. Yakıp da ilk nefesi üflerken sınav sorusunu doğru bilen öğrencisini takdir eden öğretmen gibi gururludur.

"Biraz iteleye kakalaya oldu ama doğrusunu buldun. Evet, Rus limanlarını bize yapacakları saldırıyı geciktirmek ya da planladıklarından daha az şiddetle saldırmalarını sağlamak için bombaladık Binbaşı. Eğer daha sonra Hafız Hakkı'nın halt yemesi olmasa, amacımız da hasıl olacaktı. Bolşeviklerin yaptığı ihtilâl yüzünden Çar'ın ordularının pes etmesini beklemeyecektik. Belki oradan tasarruf edeceğimiz kuvvetlerle Irak'ı, Musul'u elde tutabilecektik. İşte, bir tek kişinin basiretsizliği Sarıkamış'ta bize bir kolordu değil, bir harp kaybettirdi."

"*Harbi kaybetmek!*"

Hüzünle düşer hepsinin omzu. Halil Paşa kederle yere basar sigarasını. Küçük Talat son vişnenin çekirdeğini tükürürken gözleri bulutlanmıştır. Bu iki kelimeyle Çukurhisar'da verilen kısa mola sona erer. Halil Paşa ayaklanınca herkes yeniden yola koyulma vaktinin geldiğini anlamıştır.

"Evet arkadaşlar, istikamet Eskişehir. At biiin!"

– Yalnız Paşam, Eskişehir Mutasarrıfı Hilmi, İstanbul'un adamı, affınıza sığınarak söylüyorum, deyyusun önde gidenidir. Şehirde de bir İngiliz alayı var. Bu nedenle...

"Anladım çocuk. Şehre girmeyeceğiz. Peki bizi bekleyen arkadaşlar, nasıl bir çare düşündü?"

– Paşam Eskişehir'e yakın Muttalip köyü var. Sizi orada ağırlayacağız.

"Pekâlâ, istikamet Muttalip, ileri!"

İstiklâl yolcularını taşıyan fayton ve iki atlı koruması, yeniden çıkarlar Eskişehir şosesine. Artık gece karanlığına sığınmak zorunda değillerdir. Çünkü Kuvay-ı Milliye topraklarındadırlar.

Ve hepsinin duruşunda kararlılık, gözlerinde umut vardır. Çünkü bu topraklarda Kuvay-ı Milliye umut demektir!

18 Ağustos 1919
İngiliz İşgal Ordusu Karargâhı, Pangaltı

"Evet Teğmen Barclay, sizi dinliyorum. Elimizde neler var?"

– Efendim emriniz doğrultusunda uzun süredir takip ettiğimiz sekiz Türk subay vardı. Ama bunlardan dördü kendiliğinden elendi. Şu an elimizde istediğiniz nitelikte dört aday var.

"O dördünün elenme sebebi nedir?"

– Albayım bu elediğimiz dört kişi ihtiyat zabitliğinden geçmişler kadro subaylığına. Dolayısıyla, yabancı dilleri yok ya da yok denecek kadar zayıf. Bir işimize yaramazlar.

"Eğer yöntemimiz başarılı olursa, ki olacak, onları da başka şekilde değerlendirebiliriz. Takipleri devam etsin. Evet, biz elimizdekileri konuşalım o hâlde. Sizi dinliyorum."

Albay Sands İngiliz İşgal Komiseri Amiral De Robeck'e kabul ettirdiği planını zaman kaybetmeden uygulamaya koymuştur. En güvendiği adamı, âdeta Albay'ın genç bir kopyası olan Barclay izlettikleri Türk subayların raporlarıyla birlikte Albay'ın yanındadır.

– Önce bir şey sorabilir miyim Albayım? Bütün bu işlerin tamamını zaten ben tek başına yaptım efendim. Yüzbaşı Giggs'in ekibe dahil edilmesinin nedeni nedir? Onun da takip ettirdiği başka bir grup subay mı var?

Albay Sands tiz sesiyle o soğuk kahkahasını atar. Vereceği cevapla adamının gözünde zekâsını yüceltme fırsatı yakaladığı için keyiflenmiştir.

"Ah Teğmen, çok çalışkan ve başarılısınız, evet. Ama daha yolun başındasınız ve toysunuz. Yüzbaşı Giggs'ten ben de haz etmiyorum. Onun Albay Gribbon'un MI5'le arasındaki köprü olduğunu,

Bennett'in yakın dostu olduğunu, bunları hep biliyorum. Bu nedenle grupta zaten."

– Şey, anladığımı söyleyemeyeceğim Albay. Biz bu operasyonu DMI ve MI5'ten gizli gerçekleştirmiyor muyduk? Giggs'i alarak Truva Atını kalemize sokmuş olmadık mı?

"Teğmen Truva Atı tarihteki en başarılı baskın harekâtlarından biridir, doğru ama başarıya ulaşmış olma sebebi, atın Yunan savaşçılarla dolu olduğunu Truvalıların bilmemesiydi değil mi? Peki ya biz kalemizdeki atta ne olduğunu zaten biliyorsak ve atı çeke çeke istediğimiz yere götürürsek…"

– Oh! Aman Tanrım! Şimdi anladım! Albay, bu mükemmel bir plan! Bir taşla birkaç kuş vurmak!

Albay Sands yanı başında hem kendisine bu kadar bağlı hem de bu kadar saf bir adamın varlığının ne büyük şans olduğunu düşünür. Barclay tam bir av köpeğidir. Çok becerikli ve sadık bir av köpeği. Daha fazlası değil. Teğmen ağzı açık, hâlâ etrafa şaşkın şaşkın bakınırken Albay onun gözündeki karizmatik imajını pekiştirecek şekilde raporları önüne çeker, karıştırmaya başlar.

"Dediğim gibi, başarılı bir genç subaysınız Bay Barclay. Doğru yerde, doğru şekilde pişerseniz mükemmel bir komutan olacağınızdan şüphem yok. Evet, özellikle görmem gereken bir şey var mı burada?"

Teğmen Barclay'in ayakları hayran olduğu adamdan işittiği taltif nedeniyle yerden kesilmiştir âdeta.

– Efendim çok, çok teşekkür ederim. Doğru yerdeyim, çok daha fazla çalışacağım.

"Evet Teğmen, dosyaya dönelim mi?"

– Ah evet, affedersiniz efendim. Şey, dosyada dört subay var ve biri hariç genellikle hikâyeleri birbirinin aynı. Hepsi de savaştan sonra fena şekilde düşmüş ve ayağa kalkamamış durumdalar. Birisi alkolik ve kendisini öldürmeye çalışırcasına içiyor. Çok yakında başaracağını sanıyoruz. Bir diğeri her şeyden elini eteğini çekmiş,

Makri köyünde kavun karpuz yetiştiriyor. Görseniz, hiç asker olmamış dersiniz. Tam bir çiftçi.

"Ah, bu enteresanmış. Bunu bir kenara kaydedin. Adı ne?"

– Yakup efendim. Üçüncü adayımız daha da enteresan, bir tabip Yüzbaşı. Yüzbaşı Süreyya. Harpte gördüklerinden o kadar etkilenmiş ki, aklını yitirme noktasına gelmiş. Evden haftalarca çıkmadığı oluyor. Maddi olarak tükenmiş. Bununla ilgileneceğinizi sanıyorum.

Sands bacak bacak üstüne atar, arkasına yaslanır. Gözlerini kapatmış, dikkatle Teğmen'i dinlemektedir.

"Yo, hayır. Bize kendisini zeki zanneden bir vasat lazım Teğmen, bir deli değil. Elimizde sadece bunlar varsa daha fazla çalışmamız gerekiyor. Dört aday demiştin. Dördüncü de Tanrı bilir kendisini dine falan vermiştir. İmamlık mı yapıyor Yeni Cami'de?"

– Bu başlı başına sosyolojik bir vaka efendim. Adı Ahmet Muhtar. Piyade binbaşı.

"Nedir özelliği bu piyade binbaşının?"

– İttihatçılardan ve Almanlardan ölesiye nefret ediyor Albayım. Anadolu'daki hareketle ilgili de alaycı ifadeleri var. Aslında eğlenceli bir karakter. Bu yüzden bizim arkadaşların da ilgisini çekmiş olacak, en ayrıntılı rapor onunki.

Barclay'in son söyledikleri Sands'in de ilgisini çekmiştir belli ki. Gözleri açılır, oturuşu dikleşir birden.

"Neler var raporda? Bahset bana şu öfkeli binbaşıdan."

Teğmen rapora göz gezdirirken derin bir nefes alır. Gerçekten de bir iki cümleyle özetlenmesi mümkün bir adam değildir Ahmet Muhtar.

– Albayım adamın en önemli özelliği öfkesi. Daima sinirli. Dediğim gibi, Enver'e, İttihatçılara aleni küfrediyor. Bu nedenle karıştığı birkaç asayiş vakası da var. Öfkesine hâkim olamıyor ve kavgaya tutuşuyor.

"Eeee…"

– Yvette adında bir Fransız revü yıldızıyla birlikte. Bazı geceler onda kalıyor. Ama aslında anne babası ve ağabeyiyle Cibali'de yaşıyor. Kendi evleri geçen seneki yangında kül olduğundan kirada yaşıyorlar. Şu anda tek varlıkları Ahmet Muhtar'ın askerde biriktirdikleri gibi görünüyor ama sanırım o da tükenmiş durumda. Bizim Binbaşı Cibali'den Beşiktaş'a bile yürüyerek gidip geliyor. Ağabeyi hekim ama mesleğiyle uğraşmak yerine direnişçi olduğunu bildiğimiz isimlerle düşüp kalkıyor. Gizli örgütlerle bağlantısı olduğunu düşünüyoruz. Fakat Ahmet Muhtar'ın ağabeyiyle de bu yüzden sorunları var. Sürekli kavga hâlindeler. Geçen hafta yumruk yumruğa kavga ettiklerini duyanlar olmuş.

"Aman Tanrım! İşte bu Barclay! Aradığımız Truva Atı bu!"

Teğmen Barclay'in kafası yine karışmıştır. Dört aday içinde belki de en kontrol edilemez olanı budur.

– Yanlış anlamazsanız Albayım, bu adamın çok ciddi bir öfke sorunu var. Adını tam olarak söylemeyene bile tekme tokat saldırabiliyor. Son derece geçimsiz, huysuz biri. Onda benim göremediğim şey nedir?

Yerinden aniden fırlar Albay Sands. Pencerenin önünde durur ve Boğaz'ı seyrederken delicesine bir kahkaha patlar odada.

"Muhteşem! Muhteşem Bay Barclay! Düşünsenize, Menelaos'un sahip olamadığına sahibiz. Öfkeli bir Truva Atı! Akaların hayal bile edemeyeceği bir şans bu! Hakkında her şeyi bilmek istiyorum bu Muhtar'ın."

Aynı hızla fırlayıp tekrar masasının başına geçer Albay. Öylesine mutludur ki, ellerini koyacak yer bulamamaktadır.

"En baştan anlat bana şu öfkeli Truva Atı'nı. Her şeyi, en ince detayına kadar."

– Eee, yalnız küçük bir sorunumuz var Albayım. Binbaşı Ahmet Muhtar'ın izini on gün kadar önce kaybettik efendim. Kendisine hiçbir şekilde ulaşamıyoruz. Ortadan kayboldu, buhar gibi.

Albay Sands'in neşesi yüzünde donar kalır. Anlamsız bir sırıtmayla, gözünü bile kırpmadan Barclay'e bakakalmıştır.

"Ne? Ne diyorsunuz Teğmen? Nasıl kaybettiniz? Ama bu felaket!"

– Şu Türk paşasının Beyazıt'tan kaçtığı gece Albayım, tuhaf bir şey olmuş. Türk direniş örgütünden olduğunu bildiğimiz kimseler Ahmet Muhtar'ı evinin önünden kaçırmışlar. Götürürlerken Binbaşı hareket etmiyormuş. Öldürülmüş ya da bayıltılmış olduğunu düşünüyoruz. Bir yere kadar örgüt elemanlarını takip etmiş arkadaşlar. Ama sonra sahilden bir motora binip kendilerini kaybettirmişler karanlıkta. Tüm aramalarımıza rağmen hiçbir ize ulaşamadık.

Masada elleriyle tempo tutmaktadır Albay Sands. Sinirden deliye dönmüştür. Bembeyaz yüzü öfkeden mosmor kesilmiştir. Dahiyane planı çöpe mi gitmektedir? Onca uğraşması, aldığı riskler, hepsi boşuna mıdır?

"Tamam. Sağlıklı düşünelim. Paşa'yı direnişçilerin kaçırdığını varsayarsak, arada kesin bir bağlantı olmalı. Bu kadar tesadüf bir gece için çok fazla!"

Yine hızla fırlar yerinden, pencerenin önünde elleri belinde, ama bu kez Boğaz'a değil, muhtemel fiyaskosuna bakmaktadır.

"Direnişçiler Ahmet Muhtar'ı öldürmüş olsalar bunu ihanet ettiğini düşündükleri için yapar ve ibret olması için olduğu yere, hatta bir iz bırakarak terk ederlerdi. Bir cesedi neden taşısınlar ki? Hiç mantıklı değil. Bu iki olay arasında kesinlikle bir bağ olmalı ama ne?"

İki dakika önceki neşesinden eser yoktur Sands'in. Rengi yeniden mordan beyaza dönmüştür belki ama gözleri hâlâ bir delinin cehenneme açılan penceresi gibi, alev alev yanmaktadır.

"Hayır Teğmen, bu olamaz, olmamalı. Bu adamı elimizden kaçırma lüksümüz yok. Bu durumdan ne Gribbon'un ne de Bennett'in kesinlikle haberi olmayacak. Yani Yüzbaşı Giggs de şimdilik Ahmet Muhtar'ı ve akıbetini bilmeyecek. İstanbul'daki tüm karakollara ve Anadolu'daki kontrol bürolarına telgrafla kimliğini, eşkalini bildirin. Er ya da geç ortaya çıkacak. İşte o zaman ona herkesten önce bizim ulaşmamız şart. Ben Amiral De Robeck'le konuşurum. Azılı bir milliyetçi direnişçi olduğunu söyler, telgrafın emir olarak

onun adına çekilmesini sağlarım. Bulunana kadar Ahmet Muhtar sadece sizinle benim aramda Yüzbaşı Barclay."

– Emredersiniz efendim. Başka bir şey yoksa ben telgrafı yazmaya gidiyorum.

Başıyla onaylar Albay Sands. Aylardır üzerinde çalıştığı ve sonuç almaya çok yaklaştığı planının suya düşmesine ramak kalmıştır. Bu uğurda parçası olduğu ordunun teamüllerini yerle bir etmiş, çok tehlikeli düşmanlar edinmeyi ve askerî kariyerini tehlikeye atmayı dahi göze almıştır. Ne yapıp edip işleri tekrar yoluna koymak zorundadır. Yoksa…

"Yoksa felaket! Yoksa Dizbağı Nişanı yerine diz boyu rezillik!"

Olumsuz ihtimalleri uzaklaştırmaya çalışır kafasından. Eli belinde masasına dönerken Barclay'in Ahmet Muhtar'la ilgili anlattıklarını geçirir hızla aklından. Tam aradığı adamdır. Arafta bir eski askerden öfkeli bir Truva Atı yaratmaya kararlıdır.

"Kafası çok karışık. İçi öfke dolu. Doğru şekilde yönlendirebilirsek ne âlâ. Yoksa yazık olur plana. Olmadık bir noktaya gider ki, rezil eder bizi. Bulup da konuşabilirsek anlayacağız kusursuz hain olup olmayacağını."

Albay Sands, hayal kırıklığını bir maske gibi çıkarır atar yüzünden. Buluşması ve güzel haberler vermesi gereken birileri vardır.

"Stuart! Araba istiyorum ama şoföre gerek yok. Kendim kullanacağım. Söyle hazırlasınlar!"

– Efendim Albay Gribbon sizinl…

"Albay Gribbon beklesin. Daha mühim işlerim var. Döndüğümde konuşuruz."

Odasından çıkarken kılıfını açar, Webley'ini, mermilerini kontrol eder.

"Ich mag dich überhaupt nicht, verdammt!"*

* Alm. Türkçesi: Hiç hoşlanmıyorum senden, lanet herif!

22 Ağustos 1919
Muttalip köyü, Eskişehir

İstiklâl yolcuları üç gündür Eskişehir'in yaklaşık on kilometre kuzeyindeki Muttalip köyündedirler. Daha köye gelişlerinde Eskişehir eşrafının önde gelen isimlerince karşılanan Halil Paşa ve arkadaşları köyde çok güzel ağırlanmış, bu süre içerisinde pek çok kişiyle de görüşmeler yapmışlardır. Ali Fuat Paşa ve 20nci Kolordu'nun Ankara'ya giderek Millî Mücadele safında yer tutması üzerine İstanbul Hükümeti 20nci Kolordu'yu lağvederek yerine 5nci Kolordu'yu kurduğunu duyurmuş, Kiraz Hamdi Paşa'yı da kolordu komutanı olarak Eskişehir'e göndermiştir. Damat Ferit'in piyonu bir komutanın gelmesinden güç alan Mutasarrıf Hilmi de iyice gemi azıya almış ve Eskişehir'deki vatanseverler üzerindeki baskısını artırmıştır. Halil Paşa'ya gelen ziyaretçilerin çoğunluğu bu baskıdan bunalan Eskişehir ileri gelenleridir.

Bu geçen üç gün içerisinde Ahmet Muhtar yine çok az konuşmuş, ama bol bol Halil Paşa ve Küçük Talat'ı izlemiştir. En çok dikkatini çeken, her ikisinin de İttihat ve Terakki adını neredeyse hiç anmamalarıdır. Öyle ki, Muttalip'e varışlarının ertesi günü Seyitgazi'den ziyarete gelen üç kişi geçmişte Teşkilat-ı Mahsusa için vuruştuklarını, yeniden Cemiyet'i ayağa kaldırmak için ne gerekiyorsa yapmaya hazır olduklarını ve Paşa'nın emrine girmek istediklerini söyleyince Halil Paşa buna sert tepki göstermiştir. Gelenlerin elebaşısı olduğu anlaşılan Pehlivan Şerif adlı bir Çerkez'e Paşa'nın söylediği "*ille dövüşecekseniz ne diye Cemiyet diye kıvranırsınız? Gidin Kuvay-ı Milliye'ye katılın. Vatan için dövüşün. Ben, Enver ya da bir başkası için değil*" sözleri Ahmet Muhtar'ı derinden etkilemiştir.

Yine aynı gün eşraftan Çolakzâde Sabri adında bir muhasebeciyle Tabip Tahsin Bey gelmişler, Paşa'dan Eskişehir'de oluşturulan Kuvay-ı Milliye müfrezesine katılım konusunda halkı ikna maksadıyla bir konuşma yapmasını rica etmişlerdir. Halil Paşa bunu seve seve kabul

etmiş, Eskişehir ve civar köylerden çağırılanlara '*vaktin evde oturma değil, silaha sarılma vakti olduğunu, bu kez Payitaht için değil kendileri ve aileleri için dövüşeceklerini, aksi hâlde akıbetlerinin Rumeli'deki, İzmir'deki kardeşleri gibi olacağını*' anlatmıştır. Gelenler bu nutuktan çok etkilenmiştir ama burada da Ahmet Muhtar'ı en çok etkileyen Halil Paşa'nın '*aranızda daha önce benimle savaşmış olan var mı?*' sorusu üzerine elini kaldıran üç dört eski gazinin daha sonra koşa koşa gelip gözyaşlarıyla Paşa'ya sarılması olmuştur. Halil Paşa onlarla hasret giderdikten sonra '*daha önce bana nasıl inanmış, benim için nasıl savaşmışsanız, bugün de Mustafa Kemal Paşa'ya inanacak, onun için savaşacaksınız. Yemin verin bana! Var mısınız?*' diye sormuş, bu eski gazinin çakı gibi dikilerek '*varız*' demesi geri kalan halkı da coşturmuştur.

Şimdiyse Muttalip'ten ayrılma, Ankara yoluna düşme vaktidir. Uğurlamaya gelenler arasında Sivas'ta düzenlenecek olan kongreye Eskişehir adına katılacak olan Siyahîzâde Halil İbrahim, Bayraktarzâde Hüseyin ve emekli asker Hüsrev Sami Beyler de vardır.

– Paşam muhtemelen biz Ankara'ya trenle gideceğimiz için sizden evvel varacağız Sivas'a. Bir isteğiniz, arzunuz var mıdır?

"Evet. Maatteessüf İngilizlerce aranmakta olduğumuzdan biz treni kullanamıyoruz. Aslında anladığım kadarıyla Ali Fuat Paşa Eskişehir'e kadar kontrolü ele almış. Ama ne olacağı belli olmaz. Kaderle inatlaşmanın manası yok. Siz Ali Fuat Paşa'ya da Mustafa Kemal Paşa'ya da selamlarımı, hürmetlerimi iletin. Her ikisi de özlediğim, sevdiğim sınıf arkadaşlarımdır. Hayırlısıyla üç güne Ankara'da oluruz biz de."

– Bu akşam gün batmadan Kavuncu'ya varırsınız Paşa hazretleri. Size vereceğimiz arabayı orada da değiştirirsiniz. Zira Kavuncu'dan Haymana'ya kadar gideceğiniz yolda bozkırda kaybolmamanız için bölgeden birinin arabasıyla seyahat etmenizde fayda var. Haberleri var. Karaoğlu Mustafa Bey sizi karşılayacak.

"Pekâlâ. Yaptıklarınız, konukseverliğiniz için hepinize müteşekkiriz. Allah nasip ederse, zaferden sonra daha keyifli sohbetlerimiz olur inşallah."

Toplananların hep bir ağızdan '*amin*' deyişi ve Ahmet Muhtar'ın da farkında olmadan buna tüm nefesiyle katılması…

"Paşam, bir maruzatım var."

"Söyle Binbaşı. Nedir?"

"Şu feslerin yerine, burada, bu Kuvay-ı Milliyeci arkadaşların taktıkları kara kalpaklardan mı taksak biz de? En azından, bulabilirsek, ben taksam münasip olur mu? Zaten kalıp falan da yok bu kafamızdaki serpuşlarda. Fes demeye bin şahit lazım. Ne dersiniz? Olmaz mı?"

Başını önüne eğer Halil Paşa. Her zaman mütebessimdir ama Ahmet Muhtar'ın bu isteği çok hoşuna gitmiştir. Dudakları seğirir, kulaklarına kadar bir iki kez gider gelir.

"Duydunuz ağalar! Var mıdır kara kalpağınız bizler için?"

Eskişehirliler çıkarır kendi kafalarından, verirler istiklâl yolcularına üç şayak kalpak. Şekli Harp zamanı taktıklarından farklıdır bunların. Bir bakışta safını belli etmektedir. Ahmet Muhtar'a sezdirmeden Küçük Talat'ın kulağına eğilir Halil Paşa.

"Görüyor musun Talat mirim? Közde pişen bıldırcın eti gibi, ağır ağır pişiyor bizimki. Sivas'a vardığımızda tadından yenmeyecek hayırlısıyla."

Yol zordur. Yol döve döve öğretmektedir.

En sert demir bile dövüle dövüle çelik olmaya mahkûmdur.

Muttalip'ten sabah erkenden yola çıkan kader ortakları, kavurucu ağustos güneşinin zulmü altında zor bir gün geçirmiş ve akşam namazı vakti ulaşmışlardır Kavuncu köyüne. Hasadı yapılmış tarlaların viran bozkır topraklarıyla birbirine karıştığı, uçsuz bucaksız gri – sarı bir denizle boğuşmuşlardır saatlerce. Kaymaz ve Sivrihisar'da iki kez mola vermeseler, dayanılacak çile değildir. Sonunda vardıkları Kavuncu köyü ise Sakarya Nehri'nin kıyısında, âdeta çölün ortasında bir vaha gibidir.

Köye bir saatlik mesafede karşılamıştır Karaoğlu Mustafa misafirlerini. Bölgenin ileri gelenlerinden bir ağadır ve karşılamaya da yanında kendisi gibi silahlı adamlarıyla gelmiştir. Kırmızı – pembe gömlek üzerine işlemeli siyah cepkenleri, yaz sıcağına inat giydikleri kara dar pantolonları ve altlarındaki yün çorap-çarıkları, başlarında renkli dolamaları ve bellerindeki geniş kuşağa soktukları kılıçları – kamalarıyla köylüden çok Orta Çağ'ın yiğit savaşçılarını andırmaktadır hepsi. Yaşı ilerlemiş olsa da at sırtında bizzat karşılamaya gelen Karaoğlu Mustafa'nın pos bıyığının altında sakladığı sıcak gülümseme konuşmaya başlayınca ortaya çıkar. Yanında getirdiği ve kestirip ikram ettiği soğuk karpuzlar ilaç gibi gelmiştir bütün gününü insan fırınında geçirmiş yolculara.

– Paşam, hoş geldiniz, sefalar getirdiniz. Benim adım Karaoğlu Mustafa'dır. Payitahttan geleceğinizi müjdelediklerinde hepimiz çok sevindik. İnşallah yolculuk rahat geçmiştir. Mahsus sizi almaya araba gönderdik. Burada tabiat bilene anadır da, bilmeyene türlü kahpelik eder. Tekeriniz az sağ yanınıza kaysa kendinizi Acıkır'da bulursunuz. Acıkır, adı üstünde acıdır, bildiğiniz çöldür. Bu sebepten karşılamaya da kendim geldim. Bunlar da bizim Seymenlerdir. Hayırlısıyla ertesi gün sizi Angara'da Ali Fuat Paşa'ya teslim edesiye bize emanetsiniz.

Bütün gün bozkır güneşinin altında kavrulan yolcular kontrolsüzce saldırırlar sulu karpuzlara. Özellikle arazi koşullarına en hazırlıksız yakalanan Küçük Talat'tır ve iri kapkara çekirdekleriyle yutmaktadır her lokmayı. Kavuncu'ya girince önce caminin yanındaki çeşmeye koşar hepsi. Yanık enselere ve kollara şifadır çeşmenin soğuk suyu. Bozkıra akşam serinliği yavaş yavaş çökerken, belli belirsiz bir esinti ıslak tenlerini ürpertir. Ama hiçbirinin bundan şikâyeti yoktur. Alevsiz yanan bir fırının içinde saatlerce yol tepmişler, ama sonunda kurtuldukları ter ve tozdan geriye bir zorlu merhaleyi daha aşmanın tatlı yorgunluğu kalmıştır.

Misafirlerin geldiğini gören Kavunculular birer ikişer toplanmaya başlarlar caminin önüne. Resimli sözlükte 'yoksulluk' kelimesinin

karşısına yaşadıkları basık tavanlı, tek katlı ve damları saz örtülü kerpiç evlerin fotoğrafı konsa yeridir, ama köy halkının yüzünde bu tabloya tezat oluşturan bir mutluluk vardır.

– Paşam, yorgunsanız hemen istirahata geçebilirsiniz. Ama buralara sizin gibi kıymetli konuklar nadiren gelir. Herkes hevesle sizi ve arkadaşlarınızı bekledi. Akşam yemeğimizi şurada, yer sofrasında hep beraber mi yesek? Sonra zaten akşam ayazı çöker. Yaz vakti diye aldanmayın. İsteseniz de açıkta oturamazsınız. Ne dersiniz? Dünyanın, memleketin ahvalini sizden dinlesek, feyiz alsak…

"Arkadaşları bilmem ama ben kendi adıma çok mesut olurum. Bizim de sizden öğreneceğimiz, feyiz alacağımız çok şey vardır muhakkak."

Sakarya'nın kıyısında, bir söğüdün altına kurulmuştur siniler. Gözleri gibi baktıkları, yağı bitmesin diye yakmaya kıyamadıkları kandillerini de getirmişlerdir Kavuncululer. Halil Paşa, Küçük Talat ve Ahmet Muhtar köyün ileri gelenlerinin arasında ağır ağır yürüyüp gelirken, kadınlar da sofradaki kaplara bakraçtan yoğurt, güğümlerden ayran dağıtmaktadır. Sinilerin ortasındaki genişçe tepsilerde tepeleme bulgur pilavı, üstlerinde de yağları süzülen tandır eti vardır. Kalaylı taslarda vişne hoşafları ve küçük tabaklarda helvalar. Elbette turşu da eksik değildir Ankaralının sofrasından. Görünce üçünün de aklından payitahta yakınken köylülerden kendilerini nasıl gizlemeye çalıştıkları, Anadolu'da ilerledikçe ise ne kadar içten bir kabulle karşılandıkları geçer. Firesiz, üç yolcu da diz kırıp çökerler meydan sofrasına.

– Bismillahirrahmanirrahim. Haydi, afiyet olsun!

"Mustafa Bey, çok teşekkür ederiz. Bize köyünüzü, gönlünüzü açtınız. Allah bereketini artırsın. Haydi bismillah!"

Tek kelime etmeden, aç kurtlar gibi yerler. İstanbul'dan çıktıkları beridir Yenibahçeli Şükrü de, Yahya Kaptan da onları ağırlamak için ellerinden geleni yapmışlardır ama bu akşam önlerine serilen sofrayla kendilerini cennette hissetmektedirler.

"Ellerinize sağlık Mustafa Bey. Bu yediklerimiz, hepsi burada mı üretilir?"

– Vişneler Ayaş'tan gelir Paşam. Kirazı, dutu, kayısıyı hep Ayaş'tan, Beypazarı'ndan alırız. Geri kalanı bizimdir. Güzel buğdayımız vardır çok şükür. Ama asıl işimiz davarcılıktır. Yabancıya bizim toprağımız çorak gelir ama biz onunla iyi anlaşırız. Biz onu sayarız, o da bizi sever, sağ olsun.

Helvadan son bir kaşık daha alıp bozar bağdaşını Halil Paşa. Hafifçe geri çekilir sofradan. Dizini kurarken bir sigara çıkarır kutusundan. Yakar ve derin bir nefes çeker.

"Maşallah, maşallah. Artsın, azalmasın inşallah. Malınıza mülkünüze, ürününüze el atan var mı buralarda Mustafa Bey? Gâvur çeteleri yok mu buralarda?"

Mustafa Ağa'nın dudakları yine kurtulur pos bıyıklarından. Eğlenceli bir hikâye işitmişçesine yayılırlar kulaklarına kadar.

– Yok Paşam. Buralarda sığınabileceği yer yoktur eşkıyanın. Onlar daha çok Çayırhan, Nallıhan tarafında. Bir de Ali Fuat Paşa var ki Ankara'da, göz açtırmamakta o taraftakilere bile. Bir ara asker kaçakları peydah olmuştu da, biz gereğini yaptık. Duyuldu etrafta, sokulamıyorlar gayrı Haymana topraklarına.

Halil Paşa'nın sınıf arkadaşıdır, samimiyetleri vardır ama Ahmet Muhtar hiç tanımamaktadır Ali Fuat Paşa'yı.

"Yamanmış Ali Fuat Paşa demek. Ne dersin Mustafa Ağa, kurtaracak mı memleketi düşmandan bu paşalar?"

Oturduğu yerde dikilir Karaoğlu Mustafa. Tebessümü yine kaçıvermiştir bıyıklarının berisine.

– Paşamızın namını çok işittik amma seni bilemedim efendi. Kusura kalma. Lafım sözüm aşırı gelirse, onu da cehaletime ver. Amma velâkin senin gönlünde yeis varsa, ne ararsın Ankara yolunda? Payitahtta Padişah bellediğimiz adam İngiliz gâvuru ne derse yapmıyor mu? Memleketi onların kurtarası var mı? Bak, Ali Fuat Paşa'nın gelmesiyle Angara'daki İngiliz savuştu gitti. Bu yanda Eskişehir'e kadar

sürdü attı hepsini. Koymayacaklar düşmanı bu topraklara. Süpürüp atacaklar cümlesini hayırlısıyla!

"Hangi orduyla? Sadece İngiliz mi? Fransız'ı, Yunan'ı, İtalyan'ı yok mu? Kaç fırka askerini doldurmuş herifler memlekete. Mümkün mü iki taburla düşmanı söküp atmak her yerden?"

– Ben onu bunu bilmem efendi. Ben Kemal Paşa'yı bilirim. Bak, tanıdı bizi, heyet istedi, gönderdik Sivas'a. Şimdi serasker odur. O bize inandı, biz de ona güvendik. Ali Fuat Paşa'yı yolladı, beğenmediğin iki taburla temizledi Angara'yı. Daha nice komutanları var böyle. Demediler ama biz anladık; Halil Paşa da bu sebepten buradadır. O da belki Konya'yı, Eskişehir'i kurtaracak. Ben lafımı esirgemeden söylerim. Sana da düzden diyeyim; eğer istiklâle imanın yoksa yanlış yoldasın. Çünkü bu yol kavgaya gider. Dövüşmeden de galip mi olacaksın, mağlup mu? Bunu bilemezsin.

Nasıl bir inançtır bu?

Doğru dürüst tanımadığı insanların sözüyle Padişah fermanına karşı gelerek ayağa kalkmak. Çok inandırıcı gelmemektedir Ahmet Muhtar'a. Tutunacak bir dal arayan cahil köylülerin gelip geçici heyecanıdır ona göre. Sıkıyı gördüklerinde, burunları sürtüldüğünde yine köşelerine çekilip, sinip oturmayacaklar mıdır evlerinde? İstanbul'da da böyle olmamış mıdır? Düşman süngüsünün parıltısını görmemiş olduklarından, böyle büyük büyük laflar etmekte, ahkâm kesmektedir Karaoğlu.

– Bak, İstanbul'dan yeni komutan yollamışlar Eskişehir'e. Bu Kiraz Paşa dedikleri ordu toplamaktaymış Ali Fuat Paşa'yı tepelemek için. İngiliz'i de ardına alıp yürüyüp gelecekmiş buralara. Buyursun gelsin. Ali Fuat Paşa'nın huzuruna varana kadar önce bizi çiğneyip geçmesi lazım. Seğmenini bilmeyene kolaydır Angara'ya yürümek.

Tabakasından bir sigara çıkarır Mustafa Ağa. Misafirlerine de ikram eder. Halil Paşa Anadolu insanının Kemal Paşa'ya ve mücadelesine bakışını merak ettiğinden, Ahmet Muhtar ise kendisiyle kavgasında hâlâ durduğu yeri bulamadığından, can kulağıyla dinlemektedirler

Karaoğlu'nu. Yakarlar ikram edilen sigarayı. Sakarya'nın parıltıyla akan suyunun üzerine kesif bir tütün dumanı yayılır.

– Payitahttan fetva geliyor, 'dinlemeyin bunları' diye. Duyduk, Kemal Paşa kızmış bunlara, çıkarmış üniformasını, aha bizimki gibi urbalarla kavgaya tutuşmuş. Bunu duyunca bizim Müftü, Börekçizâde Rıfat Efendi dedi ki 'Hak yolunda cihat budur. İslâm toprağını müdafaa için dövüşen, Allah yolunda dövüşmektedir. Geri durmak caiz değildir.' Biz onun ilmine, irfanına güveniriz. Düzdük Seğmen Alayımızı, Paşa'nın gelmesini, 'gelin benimle' demesini bekleriz.

Halil Paşa'nın pek hoşuna gitmiştir duydukları. Sigarasından derin bir nefes daha çeker. Belli ki bu kavgada yer almaya kararlıdır. Heyecanıysa bir an evvel Sivas'a varıp arkadaşının ona vazifesini tevdi etmesine sabırsızlanmasındandır.

"Burada bütün halk senin gibi mi düşünmektedir Mustafa Ağa? Hiç ayrık ses çıkmaz mı? Koskoca Padişah fermanı, Payitahttan gelen fetvalar, dinleyen olmaz mı onları?"

– Paşam vardır elbette. Amma velâkin Angara'da evvela Ahibaşı'nın, seğmenlerin sözü geçer. Dinen de Rıfat Efendi'yi biliriz. Bunlar demişse ki 'Kemal Paşa'nın safında dövüşmeye hazır olun', bundan gayrı söz eden barınamaz buralarda. Bak, Vali Muhittin, ikilik çıkarmaya kalktı. Duramaz, iki güne kaçar gider. Bakma Ali Fuat Paşa'nın az askeri olduğuna. O iki taburla yürüdü mü Eskişehir'e, Sivrihisar'a varasıya fırka olur ardında.

Sonra göz gezdirir Kavuncu köylülerine. Evladıyla gurur duyan, ama şımarmasın diye yüksek sesle söyleyemeyen bir baba gibi, eğilir misafirlerine doğru.

– Nasıl gözünüzün içine bakıyorlar, görmez misiniz? Kemal Paşa'nın safına katılan her bir âdemin gözlerine aynı böyle bakar bunlar. Onun yanına giden herkes bir ümittir, Cenab-ı Hakk'ın lütfudur. Bilir misiniz, evvelden Payitahttan emir gelirdi harp vakti, biz de salma salardık. Köylü söylene söylene verirdi, vermek istemezdi buğdayını, davarını. Şimdi hepsi üç alıyorsa bir kenara koyuyor 'Mustafa Kemal Paşa harp için isterse' diye.

Başlarını kaldırıp bakarlar Kavuncululara. Gerçekten de hepsinin gözlerinde Ahmet Muhtar'ın adını koyamadığı bir tuhaf ışıltı vardır. Akşam serinliğinin kendisini iyiden iyiye hissettirdiği, ürperdikleri bir vakittir. Ancak Ahmet Muhtar hissettiği ürpertinin bozkırın gece ayazından mı, yoksa karşısındaki sabırsızlıkla kavgayı bekleyen Ankara köylülerinin inancından mı olduğunu anlayamaz.

Bir süre sonra misafirleri pay edip, evlerine çekilir Kavunculular.

23 Ağustos 1919 gecesidir.

Gecenin karanlığında, cırcır böceklerinin gevezeliğine inat, ay ışığıyla dans ede ede akmaktadır Sakarya.

Öylesine huzurludur ki, şırıl şırıl şarkısıyla uykuya yatırır bozkırı.

Ama onun da bir sabırsızlığı var gibidir, dikkatle kulak verince. Binlerce yıldır aktığı yataktan sıkılmış da taşmak, Eskişehir'e, Afyon'a, hatta İzmir'e akmak ister gibidir.

Akacaktır da.

Ama daha vakti vardır.

– Yahu nasıl bir çocuk bu? İnsan bir haber vermez mi? Anladık, avareliğe ya da hovardalığa gitmemiş. Ama bir söyle, 'ben şuraya gidiyorum, merakta kalmayın' de!

– Neyse, Cevat Bey, sinirlenme sen de. Bak, para kazanmaya gitmiş çocuk. Durumumuz ortada. İyi bir şey yapmak istemiş.

Aslında içten içe sevinmektedir Cevat Ömer Bey, ama endişeyle geceler boyu yolunu gözleyip de bir haber alamadıkları için de Ahmet Muhtar'a kızgındır. Eşinin içiyse rahatlamıştır belli ki. En azından nerede, ne yapmakta olduğunu bilmektedir artık.

– Oğlum, sen biliyor musun, kiminle gitmiş? Nereden bulmuş bu bağ bostan işini?

"Baba benim de öğrenebildiğim bu. Tanıyan arkadaşlarından duydum ben de. 'Üsküdar'dan Adapazarı'na kavun karpuz gidecek' denince üstlenmiş bizimki. Yanında iki kişi daha varmış ama kimlerdir, tanıdıkları mıdır bilmem."

– Ulan hayta! Hep böyleydi bu! Burnunun dikine gider, bildiğini okurdu. Yahu tamam, boş durmaktan iyidir ama ya o oralardayken Nezâret'ten arayıp sorarlarsa. Askersin sen be adam, bir vazife verirlerse ne olacak? Vaktinde gelemezsen müstafi olursun, bilmiyor musun?

"Bak bu konuda haklısınız babacığım. Hâlihazırda Harbiye Nezâreti'nin en ihtiyaç duyduğu zabit vasfındadır biraderim; suya sabuna dokunmayan, etliye sütlüye karışmayan, idare-i maslahatçı!"

Bir anda ateş saçan gözlerle döner Cevat Ömer Bey büyük oğluna.

– Ne zırvalıyorsun sen be? Senin gibi belinde silah, ne idüğü belirsiz karanlık karanlık adamlarla olmaz işlere mi bulaşsın? Hizmet ettiği makam belli, üniformasını giydiği ordu belli, maaşını aldığı devlet belli. Elbette çağırırlarsa gidecek.

Öfke patlaması sırası Osman Nuri'ye gelmiştir. Kardeşi gittiğinden beri babasının hedefindeki tek kişi olmuş ve bundan dolayı da fazlasıyla bunalmıştır. Önceden Cevat Ömer Bey taarruza geçtiğinde sesini çıkarmayıp odasına çekilen doktor, artık söyleyeceğinden geri kalmamaktadır.

"O ordu ordu olsa, o devlet devlet olsa, Ahmet Muhtar da, ben de cephede İngiliz'le dövüşüyor olurduk. O ordunun da, Nezaret'in de kime, hangi makama hizmet ettiği belli. Ben düşmanla koyun koyuna yatana değil, boğaz boğaza gelene hizmet edeceğim. Bunu da tartışacak değilim. Haydi eyvallah!"

Vurur kapıyı, çıkar gider Osman Nuri. Kardeşiyle aynı öfkeye sahiptir ama onun gibi neye öfkeli olduğunu bilmiyor değildir. İstanbul'da kaldığı her gün o da boğazının daha çok sıkıldığını hissetmektedir ama Ahmet Muhtar gibi amaçsız kalmak değildir onu köşeye sıkıştıran. Kalıp İstanbul'da Karakol bünyesinde gizli faaliyet göstermekle Anadolu'ya gidip Kemal'in kuvvetlerine katılmak arasındaki kararsızlığıdır onu öfkelendiren. Ancak her geçen gün İstanbul'dan biraz daha kopmaktadır, farkındadır.

Kadıköy'e geçmeden önce sigara fabrikasına, Üsküplü Hamdi'nin yanına uğramaya karar verir. Kardeşiyle ilgili bildiklerini anlatmak, varsa onun bildiklerini öğrenmek ister.

Depoların arasından geçip ana binaya girer. Merdivenlerden ağır ağır çıkarken bambaşka bir nedenle Adapazarı'na gitmiş olmasına, taşıdığı üniformaya rağmen hâlâ vatan kavgasından uzak durmasına ne kadar kızsa da, Anadolu'ya geçen kardeşine nasıl gıpta ettiğini hisseder. Pek çok tıbbiyeli vardır Ankara'nın, Sivas'ın yolunu tutan. Onunsa İstanbul'da yaptığı tek şey ufak tefek çatışmalarda yaralanan direnişçi arkadaşlarının yara beresini tedavi etmekten ibarettir.

"*Bunun için mi okudum onca sene? Kan görünce bayılmayan bir terzi bile yapabilir bunu.*"

Düşünceler içinde varır Üsküplü Hamdi'nin yanına.

– Ooo, hoş geldin doktor bey! Biraderin sigarayı bıraktı da sen mi başladın? Ahmet Muhtar Paşam uğramıyor bir zamandır. Gül çehresine hasret kaldık.

"Selamün aleyküm Hamdi. Biz de bihaberiz birader beyin iki haftadır ne işler çevirdiğinden. İşin aslı, ben de sana onu soracaktım. Duyduğumuza göre Üsküdar'dan bir araba kavun – karpuz götürmüş Adapazarı'na. Bağ bostan nakliyatı işine girmiş bizimki. Sen tafsilatına vakıfsan diye gelmiştim."

Üsküplü Hamdi'nin ağzı açık kalmıştır. O şaşkın hâliyle kalkar, kapıya gidip müstahdeme seslenir. İki kahve söyler.

– Deme yahu! Allah Allah! En son iki hafta önce yanıma geldi. Aylardır maaşını alamadığı için bıçağın kemiğe dayandığını, askerlikten istifa edeceğini söyledi. Bana akıl danıştı. Ben de ona 'gir bir ecnebi firmasına, maaşını tıkır tıkır alırsın' dedim. Onun da aklına yattı. Sonra çıkış o çıkış. Ben bunca zamandır bir işe girdi de ondan gelemiyor sanırdım. Bahçevan yanına mı girmiş gire gire? Ulan ne alık adam şu kardeşin!

"Senden âlâ alık mı olur Üsküplü? Vere vere verdiğin akıl bu mu? Girip ecnebi ticarethanesinde çalışmak mı? Asker bu adam ulan, asker! Ne iş bilir Ahmet Muhtar savaşmaktan başka? Ne anlar ticaretten, hesaptan? Madem gidiyorsun Adapazarı'na, git katıl Kuvay-ı Milliye'ye. Yuh olsun Hamdi, yuh olsun ki o kadar!"

– Yahu demedim mi? Bilmiyor musun Deli Binbaşı'yı? Her dediğimde kudurup kudurup üstüme yürüdü hem de. 'Bıraktım ben o işleri, gönlüm kalmadı askerlikte' dedi. 'Bunlara hâlâ inanıyorsanız enayisiniz' dedi. Geri döndüğünden beri sabah akşam Enver'e, İttihatçılara sövmekte. Mustafa Kemal'den bahsettim, alay etti. 'Erzurum'dan mı kurtaracak memleketi Paşan?' dedi. Her yerde 'berduş oldu' diyorlar, 'yaramaz' diyorlar Ahmet Muhtar'a, bunları da söyledim. Çevirdi kafasını, dinlemedi bile. Bunalmıştı iyice parasızlıktan da. Ah be Osman Ağabey, bari sen yapsaydın doktorluğunu da, az nefes alsaydı şu çocuk.

"Uzun etme Üsküplü. Uzun hikâye o. Memleket derdindeyken üç kuruşun hesabını mı yapacaktık? Senin kulağın delik olsun. Bir havadis alırsan haberdar et beni de."

Reji kâtibini şaşkınlığıyla baş başa bırakıp çıkar Osman Nuri.

Hamdi'nin söyledikleri fazlasıyla canını sıkmıştır. Her akşam Ahmet Muhtar'ın bitmek tükenmek bilmeyen geçmişle hesaplaşması ve geleceğe küskünlüğü yüzünden kavga etmektedirler gerçi. Ama bu 'Adapazarı'na karpuz götürme' mevzuunda aklına yatmayan bir şeyler vardır.

"*Ulan yoksa bunca zamandır babamı atlatmak için her şeyden elini eteğini çekmiş tiyatrosu yapıp sonra savaşmaya Anadolu'ya gizlice gitmiş olmasın?*"

Bir an içinden 'ulan helâl olsun' diyecek olur, sonra böyle bir gidişin Karakol'dan habersiz gerçekleşemeyeceğini, bu durumda da mutlaka haberi olacağını düşünür. Yine de mantıksızdır.

"*Ne haltlar karıştırıyorsun sen Ahmet Muhtar? Neyin peşindesin?*"

Eminönü'nden atlar vapura, Kadıköy yoluna düşer. Gece Kuşdili'nden kaçırılacak silahlar için taşıyıcı takımına gönüllü yazılmıştır.

"*Ulan hazır karşıya geçmişken...*"

Sonra yine aklına Ahmet Muhtar gelir.

"*Neyse, şimdilik bir sakin olalım. Hele önce birader bey bir dönsün. Ondan sonrasına bakarız.*"

Gece Club Belvue'de eğlence için Kadıköy'e geçen ve onun inadına kahkahalar atarak eğlenen şımarık birkaç Rum'a kayar gözleri.

"Bu yetmez, daha da anırın köpoğlu köpekler! Bizim eğleneceğimiz gün de gelecek!"

Sonra hınçla bakar Haydarpaşa'ya. Vapur 1917'deki patlamada denize uçan vagonun yanından geçerken kendini içinde sıkışıp kalmış bir balık gibi hisseder. Gar binasının yıkılmış kulelerinde, yanmış depolarında kendisini görür. Atamadığı her kahkahanın, keyifle kaldıramadığı her kadehin borcu vardır ona. Mutluluğa dair ne varsa, hepsinden alacaklıdır. Bu sefer aklından geçirmekle kalmaz, öfkesinin pimini çeker, fırlatır.

"Ödeyeceksiniz! Hepiniz bu günlerin bedelini ödeyeceksiniz! Bugün memleket ağlarken gülen de, gülene tek laf etmeyen de cezasını çekecek!"

Sonra dönüp yürür Osman Nuri, kahkahalarla ağıtların birbirine karıştığı Kadıköy İskelesi'ne doğru.

"*Öz kardeşim dahi olsa, ödeyecek!*"

24 Ağustos sabahı erkenden, sabah namazının ardından tekrar yola düşmüştür Halil Paşa müfrezesi. Karaoğlu Mustafa Ağa onlara Çanakçı'ya kadar refakat etmiş, daha sonra çevirmiştir yönünü tren istasyonuna doğru. Yolcular Karahamzalı üzerinden Bayburt – Şeyhali – Karayavşan yolunu takip ederek akşama doğru varmışlardır Haymana'ya. Önce yol boyunca namını işittikleri hamamına girip iki haftadır biriktirdikleri kirden yağdan arınmış, ardından bir gün önceki Halil İbrahim sofrasını aratmayacak bir akşam yemeğinde konuğu olmuşlardır Haymanalıların. Bu birkaç saatlik istirahat ve hamam öyle ferahlatmıştır ki Halil Paşa'yı, derhâl yola çıkıp Ankara'ya kavuşmak istemiştir. Küçük Talat'ın olanca muhalefetine rağmen gece yarısı yeniden yola revan olmuşlar ve sabaha karşı Dikmen bayırına ulaşmışlardır.

Küçük Talat ve Ahmet Muhtar uyuklamaktayken alacakaranlıkta Halil Paşa'nın gözleri ufku taramaktadır. Tepenin Ankara'ya döndüğü sırta vardıklarında gün aydınlanmıştır artık. Tam o sırada fark eder yolun aşağısından kendilerine doğru gelmekte olan toz bulutunu. Yokuş aşağı hızlanan arabanın sarsıntısından diğer iki yolcu da uyanır çok geçmeden. Bir süre sonra o toz bulutunun içinde bir otomobil fark eder Halil Paşa. Sabah güneşi gülen yüzüne vurmaktadır.

"Biliyordum ayağına beklemeyip karşılamaya geleceğini."

Diğerleri henüz farkında değildir, anlamsız gözlerle bakmaktadırlar ama Halil Paşa gelip önlerinde duran arabadan kimin ineceğini zaten çoktan anlamıştır.

– Halil.

"Ali Fuat! Kardeşim!"

İki sınıf arkadaşı, iki eski dost hasretle sarılırlar birbirine. Sonra birbirlerine mutlulukla bakarken kim bilir ne gençlik anıları geçmektedir gözlerinden. Sonra hatıralar çeker iyice içine belli ki, bir daha kucaklaşırlar.

– Hoş geldin Paşam. Sefalar getirdin. Ne iyi ettin de geldin. Geç kaldın ama. Az daha Asım Çavuş yoklama alacaktı.

Kahkahasını tutamaz Halil Paşa.

"Aman haa! Yamandır Kütahyalı Çavuşum. Canımıza okur yeminle. Söyleseydin Eskişehir'den beri uyumadan gelirdik."

Karaoğlu Mustafa'nın arabacısı gerisin geri dönerken, Ali Fuat Paşa da yolcularını alarak Ankara yolunu tutar.

"Geleceğini ümit ediyordum ama ne vakit geleceğimizi nereden bildin de çıktın yola?"

– Siz gece Haymana'da durmayıp hareket edince oradan haberci çıkarmışlar istasyona. Onlar da telgraf çekmiş. Tembihlemiştim zaten çocuklara. Kuşluk vakti gelip haber verdiler. Ben de hemen yola çıktım.

"Ah be kardeşim, nasıl mutlu oldum seni gördüğüme bilemezsin. Hiç değişmemişsin. Çakı gibi yine, maşallah."

– Yok be Halil. Şu son bir yıl ömrümden aldı götürdü. Dahası da kapıda. Bu belalı günler elbet geçecek de o vakit biz ne hâlde olacağız bilmem.

Sonra maiyetine döner Halil Paşa.

"Bizim Küçük Talat'ı bilirsin. Beraber firar ettik Bekirağa'dan. Binbaşı Ahmet Muhtar da bize refakat ediyor. Emniyetimiz önce ona emanet."

– Hoş geldiniz efendiler. Şimdi doğruca Sarıkışla'ya gidiyoruz. Çocuklar güzel bir kahvaltı hazırlıyorlar. Sonra da istirahat edersiniz. Halil, sen bende kalacaksın, itiraz istemem. Zaten konuşacak çok mevzu var.

Dikmen yokuşundan inerken uzakta kalenin etrafına sarılmış evleriyle Ankara belirir. Kararmış salkım salkım üzümleriyle bağlar yol boyu canlarına okuyan bozkıra 'senin hükmün burada biter' der gibidir.

Şehre yaklaştıkça bağlar yerini tarlalara, sebze meyve bahçelerine bırakır. Nihayet sağda ucu bucağı görünmeyen bir Müslüman mezarlığı, solda ise hasadı yapılmış tarlaların olduğu bir yol uzaktan gördükleri yüksek, taş binalara yaklaştırır onları.

– Şu eski Düyun-u Umumiye binası. Sağda, uzakta gördüğün de bizim Enver'in harp başlayınca onlara inat yaptırmaya başladığı İttihat ve Terakki binası. Daha geride Taşhan var.

Yer yer yolun sağında solunda kalmış, kısmen kurumuş bataklık araziden geçen araba şehrin merkezi gibi görünen kaleye doğru gitmez. Kuzeybatıya kıvrılan yolu takip ederek Ankara'dan uzaklaşmaya başlar.

"Eskişehir'de, Haymana'da namını işittim. Çok güzel işler yapmaktaymışsın. Halk senden övgüyle bahsediyor. Gurur duydum kardeşimle."

– Çok zor zamanlar yaşıyoruz. İstanbul'da Sadrazam Ferit, istiklâl şöyle dursun, İngiliz'e yaltaklanmak için etmediğini bırakmıyor. Kemal de istifa etti ordudan, haberin var mı?

"İşittim. Çok üzüldüm. Peki şu an durum nedir? Desteği nasıl?"

– Nasıl olsun? Bekliyorduk zaten bunu ama bir ayımız daha olsaydı keşke. Diğer kolorduları, bir kaç livayı daha yanımıza çekebilseydik daha kolay olacaktı her şey. Şimdi ehemmiyeti yüksek bazı vilayetlerin valileriyle, bazı mutasarrıflarla çekişmekteyiz. Burada da Muhittin diye bir vali var. Canımızı sıkmakta ama hâlledeceğiz hayırlısıyla. Millî harekete katılım çok ama kâfi değil. Eskişehir'i, Ankara'yı, Konya'yı alıp Yunan cephesine yaklaşmamız şart.

Ali Fuat Paşa ve değerli misafirlerini taşıyan araba Sarıkışla'nın önünde durur. Kapıda onları 24ncü Fırka kumandanı Yarbay Mahmut Nedim ve Paşa'nın kurmay başkanı Binbaşı Ömer Halis karşılar.

– Halil Paşam, Erkân-ı Harp Yarbay Mahmut Nedim Bey aslında bizden bir devre öncedir. Belki hatırlarsın. Tek fırkamın kumandanıdır kendisi. Aynı zamanda kolordu komutan vekilidir yokluğumda. Binbaşı Ömer Halis de kolordu erkân-ı harp reisimdir.

Çakı gibi dimdik, inanmış iki genç Türk subayı, boğuştukları karanlığın inadına alabildiğine pırıl pırıl, aydınlık iki yüz. Halil Paşa onları selamlarken üzerinde üniformasının olmadığına hayıflanır. O an Mustafa Kemal'in aslında ne büyük bir fedakârlık yaptığını fark eder. Üstelik bu onun Enver'le giriştikleri Trablus macerasından sonra hâki sevdasıyla ikinci vedası olmuştur. Arkadaşının yüzüne inen hüzün perdesini fark eder Ali Fuat Paşa.

– Ancak Paşam, maşallah çabucak ayak uydurmuşsunuz. Pek yakışmış kara kalpaklar. Tez zamanda üniformalarınıza, vazifelerinize de kavuşacaksınız hayırlısıyla.

"İnşallah Paşam, inşallah."

Keyifle girerle Sarıkışla'nın kapısından. Karargâh toplantı salonunda kurulan sofraya geçerler. Ahmet Muhtar başındaki kalpağa da, yol arkadaşlarına da alışmıştır. Yorucu bir yolculuk yapmışlardır belki ama iki hafta önceki, herkesle ve her şeyle kavga etmeye hazır, suratsız adam değildir artık. Yine de bazen duyduğu bir cümle ya da gözüne çarpan bir ayrıntı düşüncelere dalmasına yol açmaktadır.

"*Tez zamanda üniformalarınıza, vazifelerinize de kavuşacaksınız hayırlısıyla.*"

Kolordu kurmaylarını üniformalarının içinde görünce yüreğinde bir şeyler kıpırdamış, belli belirsiz bir sızı hissetmiştir ama ya "vazife" ne olacaktı? İstanbul'dan kafasında askeriye defterini kapayarak çıkmamış mıdır? Büyük büyük laflar etmemiş midir Salih'e, "artık kolorduya çıkmam, kışlaya gitmem" diyerek? Ama o çarıklı erkân-ı harp, Karaoğlu Mustafa Ağa bile köşesine çekilip sayılı gününü "bana dokunmayan yılan bin yaşasın" diyerek geçirmek yerine silaha sarılmışken, Ahmet Muhtar'ı hâlâ vatan kavgasından uzak tutan şey nedir? Bir yanıyla kışla ortamını ne kadar özlediğini düşünmekte, öte yanı 'saçmalama. Dön İstanbul'a, yap ticaretini. Senin askerliğin bitti,' demektedir. Enver'e bile iki hafta önceki kadar öfkeli değildir. Hatta Halil Paşa'nın anlattıklarından sonra İttihatçılara sövmeyi bırakmıştır. İyi gelmiştir yol ona, aklını hapsettiği zindandan çıkmıştır.

Ama yüreği hâlâ mahpustur.

– Faal vazifeniz var mı Binbaşı? Yoksa Kara Vasıf'ın teşkilâtında mısınız?

Ali Fuat Paşa'nın sorusuna hazırlıksız yakalanmıştır Ahmet Muhtar. Aslında tam da içinde kaybolup yittiği kör kuyudan "çıkacaksan çık artık" der gibi olmuştur.

"Kara Vasıf Bey'le bu yolculuk vasıtasıyla tanıştık. Bir ilgim alâkam yoktur onlarla Paşa hazretleri. Herhangi bir vazifem hâlihazırda yoktur."

Belli ki bu cevap şaşırtmıştır, tatmin etmemiştir Paşa'yı. Bir Türk subayı nasıl olur da vatan kavgası verilirken bunun dışında kalabilir? Açık sözlüdür Ali Fuat Paşa, söyleyeceğini nazikçe, ama dümdüz sorar.

– Neden?

Bir anda masadaki herkesin bakışları onun üstünde toplanır. Ezildiğini, utandığını hisseder aylardır ilk kez.

"Ne oldu alık Ahmet Muhtar? Üsküplü'yle, ağabeyinle, camide Ziya Amca'yla konuşurken mangalda kül bırakmıyordun hani. Sana 'git vatan için dövüş' diyenleri enayilikle, hayalcilikle itham ediyor, dalga geçiyordun. Vatan için dövüşenler sorunca dilini mi yuttun? Konuşsana yine, etsene o büyük büyük lafları onlara da!"

Vaziyeti kurtaracak bir şeyler düşünür hızla. Oysa annesine, Yvette'e ne kadar kolay yalan söyleyebilmektedir. Ama bir komutana yalan söylemek. O an fark eder tedrisatından geçtiği ordunun onu daha çocukken devşirdiği için sevgisinin, tutkusunun, bağlılığının ve sahip olduğu tüm erdemlerin tek sahibi olduğunu. İnsan sevdiğine, ailesine yalan söyleyebilir mi? Ahmet Muhtar tutulup kalmıştır. Tam olduğu gibi "çünkü ben sizin inandığınız davaya inanmıyorum. Daha fazla kandırılmak istemiyorum" diyecekken âdeta görünmez bir el kapatır ağzını, izin vermez konuşmasına.

Saniyeler günler gibi uzadıkça uzar, üzerindeki bakışların ağırlığı dayanılmaz hâle gelir. O anda hiç beklemediği bir şey olur. Kolordu Erkân-ı Harp Reisi Ömer Halis Bey söze girer.

– Paşam ben tanırım Binbaşı Ahmet Muhtar Bey'i. Benden iki devre sonradır. Üç arkadaşlardı Mekteb-i Harbiye'de, üç İstanbullu, değil mi Binbaşım? Şöhretleri vardı Mektep'te. Yaman gençlerdi daha ilk sınıftayken bile.

Ahmet Muhtar'ın kafasının karışıklığını, Ali Fuat Paşa'nın sorusuyla köşeye sıkıştığını gören Halil Paşa Binbaşı Ömer Halis'in yaptığı girizgâhı güzel değerlendirir.

"Ben de seni hatırlıyorum Binbaşı. Irak'ta benim karargâhımdaydın, değil mi? Hiç değişmemişsin maşallah."

İki sene kurmaylığını yaptığı Kut Kahramanı'nın ona teveccüh göstermesi çok hoşuna gitmiştir Binbaşı Ömer Halis'in.

– Evet Paşam. Çok kalabalıktı karargâh, ben de genç bir zabittim. Buna rağmen hatırlamanız beni ziyadesiyle mesut etti.

Oradan sohbet Irak'a, Filistin'e kayar. Ahmet Muhtar yeniden sessizliğe bürünür. Bir ara Halil Paşa'yla göz göze gelirler. Ahmet

Muhtar'ın müteşekkir bakışlarına Paşa da dostça göz kırparak cevap verir. Onun sayesinde o an için kurtulmuştur Ali Fuat Paşa'nın sorgusundan ama peki ya kendi mahkemesinden nasıl kurtulacaktı? Az önce duyduğu utanç da neyin nesidir? Vicdanına vermesi gereken hesaptan onu kim kurtaracaktır?

Kahvaltıdan sonra birlikte şehre giderler. Ali Fuat Paşa bir süre sonra Halil Paşa ve Küçük Talat'la ayrılarak iki binbaşıyı, Ömer Halis'le Ahmet Muhtar'ı yalnız bırakır. Kendisini tanıdığını söyledikten sonra Ahmet Muhtar da anımsamaya başlamıştır 20nci Kolordu Erkân-ı Harp Reisi'ni.

"Sabah kahvaltıda yaptığınız şey için müteşekkirim Binbaşım. Paşa hazretlerinin sorduğu soruya ben de hâlâ bir cevap bulabilmiş değilim. Esaretten döndüğümden beri hayatım tüm anlamını yitirmiş gibi. Aklımdan çıkaramadığım bir 'yine kandırılıyor muyum?' sorusu. O an Ali Fuat Paşa'ya verecek bir cevabım yoktu. Müşkül durumda kalmıştım."

– Anladım zaten. Zihninizi kurcalayan 'neden?' soruları var ve emin olun ki yalnız değilsiniz. Sizin durumunuzda yüzlerce subay olduğuna şüphem yok. Bütün bir yenilginin ağırlığı bizim kuşağımızın omuzlarında kaldı. Balkan'ın yaralarını daha saramamışken yenileri eklendi. Neler hissettiğini gayet iyi anlıyorum Binbaşı. Ama seni temin ederim kafandaki karışıklık da, yüreğindeki sancı da üniformanı giydiğin gün bitecek. Çünkü bu hepimizin son savaşı. Üzerinde üniforman olsun ya da olmasın. Ya memleketimizi geri alacağız ya da bir daha giyeceğimiz bir üniforma zaten olmayacak.

"*Üzerinde üniforman olsun ya da olmasın. Bu hepimizin son savaşı.*"

Daha önce pek çok kişi ikna etmeye çalışmış, dil dökmüştür ama o ana kadar işittiği hiçbir söz bu cümle kadar işlememiştir içine.

"*Ya memleketimizi geri alacağız ya da bir daha giyeceğimiz bir üniformamız zaten olmayacak.*"

Binbaşı Ömer Halis'le birlikte bütün gün gezerler Ulus'u, Hisarönü'nü. Kahve içerler, okul günlerini yâd ederler. Ne Anadolu'da

başlayan mücadele ne de bu seyahat hakkında tek kelime eder ikisi de. Ancak Ahmet Muhtar'ın zihninde dönüp durur bu iki cümle.

"*Bir daha giyeceğimiz bir üniformamız zaten olmayacak!*"

Akşam gün batarken Sarıkışla'ya dönerler. Ahmet Muhtar'ın kanı fazlasıyla ısınmıştır Erkân-ı Harp Reisi'ne. Misafirine koğuşta yatacağı yeri gösterirken Ahmet Muhtar'ın zihnindeki son kilidi de açar Binbaşı Ömer Halis.

– Ya istiklâl ya ölüm Binbaşı. Bu bizim seçebileceğimiz değil, dövüşmeye mecbur olduğumuz bir kavga. Bu kavgada yanında göreceğin herkes evini, sevdiğini, ailesini bırakıp koşa koşa geldi silah başına. Bak etrafına; burada duyacağın tek yalan 'canım acımıyor komutanım' olacak.

Güleç yüzüyle çıkar koğuştan Binbaşı Ömer Halis. İnce yapılı, orta boylu, kara yağız bir Anadolu delikanlısıdır. İrice burnu ve açık kulakları muzip bir ifade de katmaktadır bu ciddi adama. Ama gösterişten uzak sıradanlığında kadim destanlarda anlatılan kahramanların görkemi gizlidir âdeta. Farkında olmadan hayranlıkla bakakalmıştır arkasından Ahmet Muhtar. O anda olması gereken yerde olduğundan şüphe etmeyen, tereddütsüz, kendinden ve davasından emin gencecik bir adam.

"*Bu hâlimi görse Üsküplü ne derdi? -Hah şöyle, aferin, yola gelmişsin Deli Binbaşı– derdi, değil mi*?"

Bulunduğu yeri, Sarıkışla'yı hiç yadırgamaması, çok değil iki hafta öncesinde bıraktıklarını özlememesi tuhaf değil midir? Bu ortamın yabancısı değildir Küçük Talat gibi. Yine de koptuğunu, hatta sıdkının sıyrıldığını düşündüğü asker ocağında kendini gurbetten yuvaya dönmüş gibi hissetmesini garipser. O anda kendini rahat, hatta mutlu hissediyor olması gerçekte ait olduğu yerin kışla olmasından mıdır yoksa o ana kadar hep mutsuz olmasından mı? "İstanbul'daki kasvetli, boğucu hayatımdan sonra neresi olsa zaten rahat hissettirirdi" demek ister, başaramaz. Kendini Yvette'in yanında hayal etmeye çalışır, beceremez. Hâlâ kendine itiraf edemese de,

belki henüz farkında olmasa da, aslında o da Binbaşı Ömer Halis gibi olması gereken yerdedir.

"*Akşam karavanasında ne çıkıyor acaba? Şöyle güzel bir etli bulgur pilâvı olsa.*"

Yeni tayin olduğu kıtaya gelmiş acemi zabitlerin heyecanıyla kapanır gözleri. Gece nöbetinden gelen eratın sakarca gürültüsüne uyanan, istemsizce söven arkadaşlarını işitir bir ara. Gülümser.

Çok uzun zamandır ilk kez, pencereden dolan güneş ışıklarıyla barışık uyanacaktır.

26 Ağustos 1919
Galata, Sen Pier Han

"Beni emretmişsiniz efendim."

Yüzbaşı Bennett, Albay Valentine Vivian'la her sabah günlük istişare toplantıları yapmaktadır. Ancak akşamüstü, tam çıkmaya hazırlandığı sırada MI5 istasyon şefi vekili tarafından çağırılınca, olağan akışın dışında bir şeyler olduğunu anlamıştır.

– Yüzbaşı, Albay Sands'in kurduğu üçüncü istasyonla ilgili herhangi bir gelişme oldu mu? Casusunu öğrenebildik mi?

"Maalesef efendim. Aslında bu 'maalesef' öğrenemedik anlamında değil, herhangi bir gelişme olmadı anlamında. Pangaltı'da hiçbir kıpırtı yok. Sands'in kendi istasyonu üç kişi. Sahada kaç kişi var bilmiyorum ama karargâhta kendisinin dışında Yüzbaşı Giggs ve Teğmen Barclay var. Giggs yakın arkadaşım ve geçen görüşmemizde bu durumdan çok rahatsız olduğunu söylemişti. Barclay ise tam bir av köpeği. Sands'in sağ kolu. İnanın, en ufak bir kıpırtı olsa Giggs'ten bunu duyardım."

Albay Vivian derin bir sükûnetle dinler Yüzbaşı'yı. Bir o kadar da derin düşünceler içindedir. Dirsekleri masada, dudaklarıyla dua eder gibi yapışık ellerine abanmış, pencereye boş gözlerle bakan MI5

istasyonunun vekil patronu zor bir karar vermeye çalışır gibidir. Bir süre öylece düşündükten sonra buz gibi bir ifadeyle döner Bennett'e.

– Bu normal değil Yüzbaşı. Hiç normal değil. Ortalığı birbirine katıp mevcut sistemi yerle bir ettikten sonra Sands gibi hırslı bir çakalın hareketsiz kalması olağandışı. Yirmi gündür hiçbir adım atmadılarsa, bu kendilerinden değil, casus adaylarından kaynaklanıyor olmalı. Planları ellerinde patlamış olabilir.

"Geçen akşam Giggs'le bir iki kadeh brendi içtik efendim. Onun da düşüncesi bu yönde. Özellikle Sands'in son birkaç gündür her zamankinden fazla sinirli olduğunu söyledi. Ben de bütün dikkatimi Sands ve Barclay'in üzerinde yoğunlaştırmış durumdayım. Sahadaki adamlarını da takibe aldık."

– Giggs... Neden Giggs'i de izlemiyorsun? Yaptığımız işin ilk kuralını unuttun mu? 'Asla kimseye güvenme'. Üç ay önce yaptığın bir hata yüzünden bugün başımızda Mustafa Kemal diye bir bela var Yüzbaşı. Sen hoş gören, göz ardı eden değil, herkesten ve her şeyden şüphe eden bir birimde görev yapıyorsun. Giggs'i de izle. Sands tam bir yılandır. Onu sana yaklaştırarak seni, yani MI5'i kontrol etmeye çalışmayacağına nereden kanaat getirdin?

Tavşan gibi ön dişleri, kalkık kaşları ve sırık gibi boyuyla kurnaz bir istihbaratçıdan çok tarla korkuluğuna benzeyen Bennett bembeyaz kesilir. Türk direnişinin liderine İttihatçı olmadığı ve Enver'le sorunlar yaşadığı için vize vermiş olması o günden beri sürekli temcit pilavı gibi önüne gelmektedir. Çok canını sıkmaktadır bu durum ama her zamanki gibi soğukkanlılığını korur.

"Tamam efendim. Dikkatli olacağım. Ne yapmamızı önerirsiniz?"

– Bizim JQ6, kafe açmıştı değil mi?

"Evet efendim. Kendilerine yakın gördükleri için ne kadar Bolşevik ajanı Rus ya da Kemal yanlısı Türk milliyetçisi varsa doluştu hemen."

Dikkatle bir şey izliyormuş gibi, pencereden gözünü ayırmadan arkasına yaslanır Valentine Vivian. Ama az önceki endişeli perde

kalkmıştır yüzünden. Küt bıyıklarının altında eğreti duran sinsi bir sırıtışla, kâinatın yaradılış sırrını çözmüşçesine keyifli, açıklar dâhiyane planını.

– Giggs'ten ya da başka bir şekilde, Sands'in casusunu öğrenir öğrenmez ona birkaç yem atacağız. Çekeceğimiz yer ise bu kafe olacak. Hoş, eğer gerçekten güvendikleri kadar iyiyse, bunca direnişçinin olduğu yere kendiliğinden tıpış tıpış gelecektir. Ondan sonrası JQ6'nın maharetine kalacak. Sands'in casusuyla ahbaplık kuracak. Gerekirse yemlemeye devam edecek. Ama ulaştığı her şeyi Sands'ten önce ben bilmek istiyorum. Anlaşıldı mı?

"Çok zekice Albay. Dediğiniz gibi, endişelenmemizi gerektirecek kadar iyiyse, uzak duramayacaktır JQ6'nın mekânından. Geldiğinde de biz hazır olacağız zaten."

– Evet Yüzbaşı. Sen kimliğini ve nerede olduğunu öğrenmeye bak bir an önce. Olan bitene uzaktan bakmak istemiyorum.

"Emredersiniz efendim."

Yüzbaşı Bennett İstasyon Şefi'nin odasından çıkarken kendi kendisine söz verir.

"*Bir daha şu Kemal yüzünden bu hakaretlere maruz kalmayacağım!*"

Giggs'ten haber beklemektense harekete geçmesi gerektiğini anlamıştır. Hızla iner merdivenlerden.

İstikameti Pangaltı'dır.

2 Eylül 1919
Ankara, Elma Dağı

Elma Dağı rampasının başında bir grup insan, yüzlerinde yeni doğan günün keskin aydınlığı…

Ali Fuat Paşa bir haftadır ağırladığı misafirlerini asıl menzillerine, Sivas'a uğurlamaktadır.

– Yaklaşık beş saat sonra, öğleye doğru, Yahşihan'da bir yol kavşağına geleceksiniz. Burada sağdan giderseniz Kayseri üzeri

gidersiniz. Orası da çıkar Sivas'a ama dün anlattığım gibi, bu aralar o bölge biraz sıkıntılı. Harput Malatya tarafında rahatsızlık var. Ne olur ne olmaz, siz sol cenahtan gidin. Akşamüzeri Çerikli'ye varır, orada konaklarsınız. İkinci akşam Sorgun münasiptir. Zaten üçüncü günün akşamına varırsınız Sivas'a. Selametle gidin.

"Paşam, her şey için müteşekkiriz. Ne güzel oldu, hasret giderdik, eski günleri yâd ettik. Kısmetse yine bir araya gelir, yine kırarız iki lafın belini."

– Mutlaka Halil Paşa, mutlaka. Allah nasip ederse, zaferden sonra!

"Zaferden sonra Paşam. Kalın sağlıcakla."

Ali Fuat Paşa'nın görevlendirdiği fayton Elma Dağı'ndan Kayadibi'ne doğru inerken yine o iki kelime uğuldamaya başlamıştır Ahmet Muhtar'ın kararsızlık çıkmazlarında.

"*Zaferden sonra!*"

Yenibahçeli Şükrü'de, Yahya Kaptan'da, Karaoğlu Mustafa Ağa'da, Ali Fuat Paşa'da ve nihayet Erzincanlı Binbaşı Ömer Halis'te gördüğü inancın kelimelere dökülmüş hâli…

Girişilen mücadelenin parolası olmuş gibidir. Yol boyunca tanıştığı onca adanmış ruh, kimi sözleriyle, kimi duruşuyla, bakışıyla aynı iki kelimeyi zırh gibi kuşanmıştır. Bir haftadır bir an bile ayrılmamıştır Yarbay Mahmut Nedim'le Binbaşı Ömer Halis'in yanından. Hatta tabura komuta edecek subay bulunmadığından, iki gün onun götürmesini istemişlerdir bölükleri atış talimine. Çok iyi hissetmiştir kendisini bu iki günün sonunda.

Sürekli sorgulamıştır gördüklerini. Mesela, geçen harbin en ağır bedel ödeyeni, çocuklarını, malını, mülkünü kaybetmiş bir millet, nasıl olup da hâlâ evlatlarını savaşmaya gönderebilmektedir? Evet, çoğunluk hâlâ şüpheyle yaklaşmakta, Mustafa Kemal'den ziyade yüzlerce yıldır alıştığı gibi, Payitahta kulak vermektedir. Ama buradaki bu askerler başka memleketten ithal edilmemiştir ki? Yavaş yavaş da olsa, buraya savaşmaya gelen bu çocuklar, onları inandıran

nedir peki? Okuma yazması olmayan bu Mehmetler, farkındalar mıdır onlar da Ömer Halis'in adını koyduğu ahval ve şeraitin?

"*Bu hepimizin son savaşı!*"

Araba Yahşihan'daki kavşaktan sola devam eder. Kale köyüne yaklaşırken yan taraflarında kıvrılarak akan Kızılırmak'ı görürler. Öğleye doğru hava iyiden iyiye ısınır. Güneş gün doğumundaki gibi sevecen ve romantik değildir artık. Yolun başından beri Halil Paşa tek kelime etmeden Elma Dağı'nın mor yeşil kayalarını, Kalecik tepelerinin derin vadilerini seyretmektedir. Son iki haftaya ait ne kadar okunmuş İstanbul gazetesi varsa hepsini Ali Fuat Paşa'dan alan Küçük Talat tek satır atlamadan, büyük bir dikkatle okumaktadır havadisleri.

– Fena karışmış İstanbul Halil Paşa. Bizim firarı ancak ikinci gün yazabilmişler. Neler yazmışlar, okuyayım mı?

"Boş ver Talat Bey. Ne yazacaklar? 'Elimizden kaçırdık' mı diyecekler? Sansür var. Bırak gazeteyi matbuatı, akşam köyde okursun. Etrafına bak. Şu tabiatı seyret biraz."

– İngilizler bizim Almanya'ya kaçırıldığımızı düşünüyorlarmış. Günlerce sokak sokak, ev ev aramışlar. Nihayetinde bu sonuca varmışlar. Bu ahmaklara nasıl oldu da yenildik, hâlâ aklım almıyor yahu.

"Yine yenilmezdik de, harp sanayisinde Avrupa'ya bu kadar bağımlı olmak, mühimmat için bile Almanlara muhtaç olmak bitirdi bizi. Düşün, adamlar seri atışlı mantelli toplar yapmaya başlamış, sen daha Şeşhane kurup eski kaval toplarını yenilemekle uğraşıyorsun. Sonra 'mukadderat' demek sorumluluktan kaçmaktır."

Bundan iki hafta önce olsa, bu cümlenin ardından on pare soru salvosuyla sohbete girecek olan Ahmet Muhtar'ın ise gözleri hedef seçmeksizin, dalgın dalgın Kalecik tepelerinde gezmektedir. Aklında yine Binbaşı Ömer Halis'in sözleri, yüreğindeyse soğumuş, upuzun serilmiş yatan bir öfke cesedi vardır.

"*Neden mi buradayım? Burada olmazsam zaten gidecek başka bir yerim olmayacak ki*! *Babamın evine dönüp ne yapaydım? Düşman ne zaman gelip de bizi kesecek diye beklese miydim? Bugün güvenli*

sandığın yer yarın mezarın Ahmet Muhtar. Ben kaderimi düşmanın insafına bırakmaktansa, buraya o mezarı kazmaya geldim. Hem kendime hem onlara."

Küçük Talat gazetelerden başını kaldırmaz saatlerce. Halil Paşa ve Ahmet Muhtar'sa faytonda karşılıklı otursalar da artık karşı saflarda değildirler. Hayatının ve geleceğinin muhakemesini yaptığını hisseden Halil Paşa yol boyunca hiç ilişmez Ahmet Muhtar'a. Akşama doğru Çerikli'ye geldiklerinde faytondan inerken koluna girer.

"Nasılsın Binbaşı?"

"Sağ olun Paşam. Kafam rahat, yüreğim serin. Endişe buyurmayın."

Anlamıştır Paşa'nın hâlini sorarken neyi kastettiğini. Ama kafasındaki düğümlerin yavaş yavaş çözülürken verdiği sızıya iyi gelmiştir bu ilgi. Ahmet Muhtar'ın somurtkan hâline alışmış olan Halil Paşa'nın çok hoşuna gider onu mütebessim görmek.

"Âlâ. İki günlük mesafedeyiz Sivas'a. Oraya varınca pek laflayacak vaktimiz olmayacak. Tam Umum Kongre'nin üstüne gelmiş olacağız. Yarın yolda bol bol sohbet ederiz. Ankara'yı, Anadolu'yu nasıl müşahede ettin, onları dinlemek isterim."

"Emredersiniz Paşa hazretleri."

Artık Halil Paşa'ya tekmil verirken zorlanmadığını, hatta kendisini onun karargâhında, erkân-ı harbi gibi görmeye başladığını fark eder.

Ali Fuat Paşa'nın görevlendirdiği arabacı, önceden kararlaştırılmış bir evin kapısını çalar. Yaşlı, aksakalının arasında bembeyaz dişleriyle bir "hoş geldiniz" karşılar onları. Yoksulluğunu cömertliğiyle gizleyen bir sanat eseridir sofra diye oturdukları. Ezilirler. Ardından yer yataklarında istirahata çekilir hane halkı. Bir süre sonra kalabalık evin kaçınılmaz gece senfonisi başlar. Aklına ağabeyinin horlaması yüzünden uyuyamadığı, sabaha karşı sızıp kaldığı Balat geceleri gelir Ahmet Muhtar'ın.

Hacı Amca'nın horlaması Halil Paşa'nın hırıltısına karışırken, uyuyakaldığını fark etmez bile.

Rüyasında etrafına topladığı kara kalpaklı genç teğmenlere meseller çözdürür. Bocaladıklarında doğru stratejiyi bulmalarına yardım eder. Aslında çözdüğü kendi meseli, bulduğu kendi savaşıdır.

İhepsinin son savaşı!

4 Eylül 1919
Karakaya köyü

Bir gün önce konaklayıp araba değiştirdikleri Yozgat'tan sonra Akdağ Maden'de durmaksızın Karakaya'ya devam etmiş, geceyi burada geçirmişlerdir. Birkaç saat fazla yol gitme pahasına, gümüş madenlerinde çalışan kalabalık bir Rum nüfusuna sahip Akdağ Maden yerine, Alevi Türkmen Karakaya köyünü tercih etmişlerdir.

Yolculuklarının sonundadırlar. Ahmet Muhtar'ın içi kıpır kıpır, Halil Paşa'nın yüzü güleçtir. Küçük Talat ise günlerdir ustura yüzü görmemiş olan kirli sakalından muzdariptir.

– Sivas'a varınca önce bir berbere mi gitsek Halil Paşa? Böyle dağdan inmiş gibi olmaz ki.

"Hele bir varalım, bekleyenlerimize bir kavuşalım da. Gerisi kolay Talat Efendi. Hem bu tıraş telaşı da nereden çıktı Sivas'ın kapısına varınca? Bizim bilmediğimiz başkaca bir bekleyenin mi var?"

Bu muzip sıkıştırma karşısında daha fazla uzatmaz Küçük Talat. Onun dünyası farklıdır ve hâkiden ziyade siyah – beyazdır. Besbelli, kafasında bambaşka tilkiler dolaşmaktadır.

"Arabacı, de bakalım, nerelisin? Yozgat mı memleketin?"

– Yok Paşam. Kırşehir'in Yağmurlu köyündenim. Ahmet ama Kara Ahmet derler adıma.

"De haydi, bir Kırşehir türküsü söyle de, keyfimiz yerine gelsin. Bilir misin türkü?"

– Paşam zurnacıyım ben. Bilmez miyim?

"De haydi madem Zurnacı Kara Ahmet!"

Boğuk, pürüzlü bir ses ve insanın hücrelerine nüfuz eden bir

uzun havayla girer türküye Kara Ahmet. Kulakları Direklerarası'nda dinlediği İstanbul musikisine alışık Ahmet Muhtar'a çok farklı gelir işittiği. Benzerini daha önce Makedonya'da işitmiştir ama bu daha da farklıdır. Sözleri doğru anlayabilmek için dikkat kesilir.

Ay dost! Dinek Dağı yeni geldim gurbetten
Başım halas olmaz kadadan dertten
Adama kemlik mi gelir merdoğlu mertten
Kötülerin dalı gölgesi olmaz
Ay dost! Yiğit olan ata biner atlanır
Yiğit olan her cefaya katlanır
Yiğit gölgesinde yiğit saklanır
Kötülerin dalı gölgesi olmaz
Ay dost! Meydanda deşinir yiğidin atı
Her nere gitse de söylenir methi
Altına batırsan ey'olmaz kötü
Aslı kara demir mücevher olmaz.

"Atana rahmet Kara Ahmet! Evladın var mı? Kimleri koyup gittin Ankara'ya, savaşmaya?"

– Var ya, var elbet Paşam. Tohumsuz olur mu? Bir oğlan var Allah bağışlasın. Adı Muharrem'dir.

"Allah bağışlasın. Ben de iki oğlan bir kız bıraktım İstanbul'da. Hayırlısıyla evlatlarımızı yeniden görmeyi nasip etsin Cenab-ı Hak."

"Zaferden sonra!"

Bu beklemediği kişiden gelen, beklemediği cevapla yüzü aniden aydınlanır Halil Paşa'nın. Belli ki öfkeli, suratsız, kafası karışık muhafızı sonunda kavgasını bulmuştur.

"Evet Binbaşı Ahmet Muhtar. Zaferden sonra!"

Yolun geri kalanında pürüzlü, içlerine işleyen sesiyle başka türküler de söyler Muharrem'in babası Zurnacı Kara Ahmet. Gittikleri yolun hakkını verirler. Hava kararırken Kumyurt'u geçip Kızılırmak'ı sağlarına alırlar. Sivas'a yaklaşık bir saat mesafede, Köklüce'ye varırken yolda onları bir sürpriz beklemektedir.

– Paşam, ileride yolda bir ışık var. Bizim Ali Fuat Paşa'nınki gibi bir otomobil herhâl.

Halil Paşa, Ankara girişinde olduğu gibi, zaten anlamıştır arabadakinin kim olduğunu. Yanına vardıklarında ışıkların ardından yürüyüp gelen silueti hemen tanır.

"Biliyordum geleceğini. Paşam, ne zahmet ettin?"

– Halil Paşam, hoş geldin kardeşim!

Ahmet Muhtar Büyük Harp boyunca adını duyduğu, onca namlı paşanın karşısında selam durduğu Mustafa Kemal'le karşı karşıya gelince heyecanlanır. Elini kolunu nereye koyacağını bilemez. Bir an haftalar önce onun hakkında Üsküplü Hamdi'ye söyledikleri hatırına gelir. Aynı şeyleri şimdi yüzüne söylemeye cesareti var mıdır?

Dahası, artık buna gerek var mıdır?

İçin için kara kalpağının altını hâki üniformayla doldurmaya, hemen bir vazifeye kavuşmaya can atmıyor mudur?

Çoktan bu kavganın bir parçası olmamış mıdır zaten?

Hazır ola geçtiğini ancak Halil Paşa onu Mustafa Kemal Paşa'ya takdim ederken fark eder.

"Bu da Binbaşı Ahmet Muhtar. Kendisi bize İstanbul'dan beri hem muhafızlık hem de yol arkadaşlığı yaptı Paşam."

– Hoş geldin Ahmet Muhtar. Nasılsın? Öfken biraz dindi mi? Kafanı toparladın mı?

Ahmet Muhtar, eli Paşa'nın elinde kalakalır. Nereden bilmektedir koskoca Mustafa Kemal Paşa onun öfkesini, kafa karışıklığını?

Şaşkınlığı her hâlinden okunan Ahmet Muhtar'ın cevap vermesine gerek kalmaz. Bu sefer karşısında gülümseyen bir değil, iki paşa vardır.

– Ne şaşırdın çocuk? Her elini kolunu sallayan gelebilir miydi buralara? Hakkında tahkikat yapmadan mı emanet ettik kıymetli Paşamızı sana?

Öfkesi dinmiş, kafasını toparlamıştır Ahmet Muhtar. Çünkü yol iyi bir öğretmendir. O da çok şey öğrenmiştir bu üç haftada.

Ama o ana kadar bildikleri, öğreneceklerinin yanında hiçtir.

'Hiç' olmayı öğrenme vaktidir.

4

Gafil

"Vicdanlı insan günahını kabul ederken acı çeker.
Onun bu dünyadaki cezası da budur."

–DOSTOYEVSKI

13 Kasım 1919
Pangaltı, İstanbul

Gözlerini açarken başı patlayacakmış gibi zonklamaktadır. Ensesinde de bir sızı.

Bomboş, geniş bir odadadır.

Duvarlar kireçsiz, isli. Tavan yüksek, iki, belki üç adam boyu. Ayılırken nerede olduğunu anlamaya çalışır.

"*Neyle vurdunuz başıma ulan vicdansızlar? Of! Ulan topunuzun!*"

Kime sövdüğünü bile bilmemektedir. Nerede olduğunu da. Biraz kendine geldiğinde yerdeki cilasız, uzun döşeme tahtaları dikkatini çeker. Tam karşısında da dev bir sandığa benzeyen, her yanı kapalı, büyük bir masa. Okul sınıfını andıran kocaman bir oda. Biraz dikkatli bakınca duvarlarda temiz, çerçeve şeklinde, geniş izleri fark eder.

"*Buralarda koca koca haritalar vardı. Lan, burası!*"

O anda geniş, yüksek pencereden bakmak aklına gelir. Pencereden dolan ışık nasıl da ümitvârdır. Gözlerini kısar. Bembeyaz boşluğu delip geçmek, tanıdık bir şeyler görmek ister gibidir. Masmavi bir halı gibi serilmiş boğaz, karşıda alımlı köy evleriyle Üsküdar, az

ötesi Kuzguncuk. Arada yeni yeni yapılan tek tük yalılar. Yığılıp kaldığı sandalyeden doğrulur, ilk gördüğü bayırın hemen aşağısındaki Maçka Silahhanesi olur. Daha aşağıda haralar, Dolmabahçe Sarayı'nın beygir konakları…

"*Mekteb-i Harbiye! Aslan Ocağı'ndayım. Lan kafama vuranlar İngiliz kavatlarıymış!*"

Sanki bayıltılarak getirilmemiş, misafirlikteymiş gibi bir rahatlama hissi dolar içine.

– Sanırım nerede olduğunuzu anladınız Bay Muhtar. Hoş geldiniz.

Bu yapmacık kibar ses tonuyla da o rahatlama hissi ciğerlerinde donar kalır. "Bay Muhtar" hitabıysa o an ağzından salıvermemek için dişlerini sıkmasına neden olan usturuplu bir küfürdür. Ağır ağır kapıya döner. Karşısında orta boylu, kendinden emin sırıtışıyla bir İngiliz subay vardır.

– İngilizce bildiğinizi biliyorum. O yüzden baş başa konuşmak istedim Bay Muhtar. Siz benim kim olduğumu biliyor musunuz?

Karşısında yemyeşil bir vazonun içinde, ortasından kırılacak dal gibi duran bu adamın her "Bay Muhtar" deyişi kulaklarında patlayan bir tokat etkisi yapmaktadır. Yüzü istemsizce limon yemiş gibi buruşur.

"Hayır. Ama buradaki kavatların başısınız, muhakkak."

– Kavat? Bu kelimeyi bilmiyorum. Sizdeki tüm rütbeleri bilirim. Bunu ilk kez duydum. Neye karşılık geliyor?

Karın boşluğundan patlayarak gelen kahkaha atma isteğini güçlükle bastırır. Bu tuhaf yabancıların aksine, Türklerin gittikleri yerin dilini öğrenmeye önce küfürlerden başladığını o anda fark eder.

"Komutan demektir. Kendi aramızda kullanırız. Başarılı, büyük işler yapan komutan anlamında."

– Ah, teşekkür ederim. Aperatifimizi aldığımıza göre asıl konumuza geçebiliriz sanırım.

"Güzel. Peşrev bitti demek?"

– Peşrev? O n e demek?

"Topçusunuz değil mi? Evet topçusunuz. Şapkanızdaki rozet. 'Ubique quo fas et Gloria ducunt.' Doğruyla zaferin buluştuğu yer."

– Bravo Bay Muhtar. Çok dikkatlisiniz ve Latince bilmenizi ummazdım. Yani…

"Yani sizde tanzim ateşi vardır hani. Peşrev de o demek. Beni bayıltarak derdest etmenize neden olan konuya artık geçebiliriz demek."

– Güzel. Başlayalım o hâlde. Öncelikle arkadaşlarımızın yöntemi için affınızı rica ediyorum. Ama başka çaremiz yoktu. Davet etsek gelecek miydiniz?

"Benim savaşım bitti Albay. Hâlimi görüyorsunuz. Artık asker de değilim. Siz de düşmanım değilsiniz. Bu yeni düzene alışmaya ve hayatta kalmaya çalışıyorum, hepsi bu."

Albay Sands duymak istediklerini duymuştur. Rahatlamış bir ifadeyle kendisini sandalyeye âdeta bırakır.

– Açık konuşacağım Binbaşı. Biz sizi gayet iyi tanıyoruz. Hatta sizin kendinizi tanımadığınız kadar. Bir Türk askerinin üniformasını çıkarınca başıbozuk olmadığını da biliriz. Siz bu takım elbiseler içinde olsanız da hâlâ bir askersiniz. Belki bunun henüz farkında değilsiniz ama yakında olacaksınız. Biz de size kendinizi bulmanızda yardımcı olacağız.

"Beni buradan intaniyeye mi sevk edeceksiniz Albay?"

– Kıvrak bir zekânız var ve espri anlayışınızı sevdim Binbaşı Muhtar. Dangalak Prusyalılar bu zorunlu askerlik saçmalığını icat etmeden önce biliyorsunuz ki paralı askerler vardı. Mesela Roma'nın en büyük düşmanı Atila'ydı ama daha sonra Roma Ordusu'nda Atila'nın askerleri de savaştı. Türkler Bizans'la harp ettikleri dönemde Diogenes'in en değerli birlikleri Türk okçularıydı. Daha çok para kazanmak için savaşır ve bunun için de para harcarız. Biz de size bir yatırım yapacağız ve karşılığında da istediklerimiz var. Ama inanın Binbaşı, bu savaştan hepimiz kazanarak çıkacağız.

"Ne yani, şimdi siz benden…"

– Ah sözünüzü bölüyorum ama sanırım yanlış anlaşıldım. Sizden devletinize ihanet etmenizi istemiyoruz. Teklifimiz şu anda her

ikimizin de nefret ettiği bir düşmana karşı birlikte savaşmak. Hatta sizden kurşun atmanızı, kurşun yemenizi de istemiyoruz. Tek istediğimiz bizim için bir şeyi bulmanız.

Ahmet Muhtar tam bu zorunlu misafirlikten sıkılmaya başlayacakken işittikleriyle dizginleyemediği bir meraka düşer. İngiliz Albay'ın söyledikleri giderek ilginçleşmektedir. Daha tuhaf gelense karşısındaki asla reddedilmeyeceğini çok iyi bilen, kendinden emin tavırdır. Albay girdiğinden beri elinde tuttuğu sigarasını sonunda ağzına götürür. Cebini karıştırır. Bulduğu kibriti sert bir hareketle yakar. Çekilen o ilk nefes!

O en tatlı olanı!

Albay da sigarasından çektiği derin nefesi ağır ağır verirken öylesine sakindir ki, Ahmet Muhtar neredeyse bir dost meclisinde olduğunu düşünecektir. Sonra Albay Sands pencereden dolan ışığa bakar. Ötesini görmek için kendisini hiç zorlamaz. Zaferle biten bir muharebenin sabahında, mevzie doğan güneşten ibarettir manzarası.

– Prusya kartallarını bilir misiniz Binbaşı? Senelerce Almanlarla yoldaşlık ettiniz. Mutlaka görmüş olmalısınız.

Soru Binbaşının beklemediği yerden gelmiştir. Önce bu tuhaf İngiliz'in neden bahsettiğini anlamaya çalışır. "Prusya kartalı", bu ne demektir şimdi? Sonra zihnini zorlar, hatırlamaya çalışır. Ardından gözünün önüne yıllarca gördüğü Alman imparatorluk bayrağı, subay bröveleri ve alay sancakları gelir. Kartal Almanların sadece ordusunun değil, imparatorluğunun da sembolüdür.

"Elbette. *Reichsalder!* Kartal Almanların her şeyi. İmparatorluğun simgesi. Benden ne istediğinizi anlamaya çalışıyorum. Kartal mı yakalayacağım Majesteleri Kral George için?"

Albay o soğuk adamdan beklenmeyecek bir kahkaha atar. Sigarasını yine ağır ağır, sakin ve neşeli bir tavırla kahve fincanının tabağına basar. Bu sırada neşeli yüz ifadesinin önüne bir perde inmiş gibidir.

On saniye önceki soğuk İngiliz'dir yine.

O anda Ahmet Muhtar, Albay'daki sükûnetin altında soğukkanlı bir cellat yattığını hisseder. İzmariti öldürdüğünden emin olduktan sonra cellat kaldığı yerden devam eder:

– Aslında öyle de denebilir. Kartal onlara göre imparatorluklarının gücünün sembolü. İşte bu yüzden her girdikleri yere kartallarını da beraberlerinde götürürler. Konstantinapol'deki yeni sefaretlerini yaptırdıklarında da çatısına bu kartallardan koymayı unutmadılar elbette. Neden biliyor musunuz? Girdikleri her toprak gibi, Türklere de 'artık burada güç biziz' demek için. Sizin deyişinizle, 'bu toprakların en büyük kavatı biziz' mesajını vermek için.

"Doğru. Konu kavatlık olunca sizden aşağı kalır yanları yoktu Almanların da."

– Doğruya doğru evet ama onlar sonuçta yenildi. Gördüğünüz gibi, İngiliz kavat yenilmez!

Uzun zamandır onu kimsenin bu soluk İngiliz kadar eğlendirmediğini fark eder. Gülümsemesine engel olmak için ensesindeki şişliğe dokunarak acısını kendine hatırlatır.

"Albay anlamakta güçlük çekiyorum. Aylardır İstanbul'da hâkim güç sizsiniz. Alman sefareti de elinizin altında. Tek yapmanız gereken oraya birkaç amele gönderip çatıdan söktürmek. Amele bulmakta zorluk çekiyorsanız, enseme vuran adamlarınız da maşallah gayet güçlü kuvvetliydi. Benden ne istiyorsunuz?"

Albay Sands gözlerini kısarak Maçka Silahhanesi'ni arar. Oradan ötesini, Topçu Kışlası'nın üzerinden Gümüşsuyu'nu, Alman Sefaretini görmeye çalışır.

– Sizden o Prusya kartallarını istiyorum Binbaşı. Bunlar sizin hiçbir işinize yaramayacak, ama Majesteleri için büyük önemi olan metal yığınları. Biz Almanları harp meydanında yendik, evet ama güçlü, mağrur Prusya fikri zihinlerden de silinmeli.

"Albay dediğim gibi, benim için savaş bitti. Siz hayaletlerle dövüşmeye devam edecekseniz bu sizin tercihiniz. Ben sizin kavganızın ya da Majestelerinin prestijinin beni ilgilendirdiğini düşünmüyorum. Hatta kendi Majestemin prestiji bile umurumda değil artık. Ülkeme de, Zat-ı Şahane'ye de ödenebilecek tüm bedelleri ödedim. Ziyadesiyle yorgunum. Tek istediğim son on yıldır yaşadıklarımı unutmak. Maalesef teklifinizi kabul edemeyeceğim."

Albay elleri belinde, boş bakışlarla Ahmet Muhtar'a bakmaktadır. Öylesine sessizdir ki oda, neredeyse tabladan masaya düşen sigara külünün sesi duyulacaktır.

"Eğer konu bundan ibaretse, ben müsaadenizi ist..."

– Tam olarak ben de bundan bahsediyorum Binbaşı. Yorgunsunuz ve dinlenmeye ihtiyacınız var. Peki bunu nerede yapmayı düşünüyorsunuz? Başınızı yastığa koyacak bir eviniz var mı?

Albay Sands uykudan sıçrar gibi ani bir hareketle arkasına dönerek masadan bir dosya alır. Muhatabının yüzüne bakmadan konuşmaya devam edişinde bile "ne olsa avucumdasın" havası vardır. Ses tonu yükselir, vurguları keskinleşir.

– İki yıl önceki büyük yangında Fener'deki eviniz yanmış. Dar gelirli bir aile için ne kadar üzücü, trajik bir olay. Zavallı anneciğiniz üzüntüden hastalanmış. Tabii asker annesi olmak kolay değil. Bilirim. Eminim siz de ayrı bir üzüntü kaynağı olmuşsunuzdur. Ama babanız ne fedakâr ne vefalı bir eş! Makriköy'deki bostanları satarak annenizin tedavisi için harcamış. Ah sevgili Muhtar, bu tam bir yıkım olmalı!

Devamını bildiği hikâyeyi böylesine alaycı bir tonda, bir İngiliz'den duymak Ahmet Muhtar'ın midesine inen bir yumruktur âdeta. Şaşkınlığı anlıktır, içine düştüğü karanlık kuyu ise sonsuz. Aylardır içinde biriktirdiği öfke kan olup bileklerine hücum eder. Yumruklarını öylesine sıkar ki, kemiklerinin çatırtısı sesinden daha yüksek çıkar.

"Bakın Albay siz..."

– Ah binbaşı, zor zamanlar geçiriyoruz. Ben de üç yıldır ailemi görmedim. Sizin en azından aileniz yanınızda. Aile çok önemli. İnsan bir sevdiğini kaybettiği zaman "keşke" demenin bir faydası olmuyor. Şu an Cibali'de bir evde kirada oturuyorsunuz. Elinizde avucunuzda ne varsa bu yuva için harcadınız. Bakayım, ah evet, altı aylık kirayı peşin vermişsiniz. Peki sonra? Mesela kış geldiğinde? Son maaşınızı kaç ay önce almıştınız Binbaşı? Üç mü? Dört mü?

Ahmet Muhtar kalakalmıştır. Sands haklıdır. Aylardır maaşını alamadığı gibi, elindekini avucundakini de tüketmiştir. Ağabeyinin hiç bir faydası yoktur eve. Babasının emekli aylığı olmasa evde tencere bile kaynamayacaktır. Omuzları düşer. Artık İngiliz'in yüzüne bakamamaktadır. Albay avını yaralamış bir aslan gibi yavaş yavaş boğazını sıkmaya başlar.

– Cibali'de, Fatih'te, Ayvansaray'da evler hep ahşap Bay Muhtar. Zaten çok fazla da yok, malûm yangın sebebiyle. Bakın, ne kadar da kolay yanabiliyorlar? Bir de fanatik Rumlar var, geceleri ellerinde meşalelerle yakacak Türk evi arıyorlar. Ah Tanrım! Evinizi yaktıklarını düşünsenize bir. Hasta anneniz bunu atlatabilir mi? Oysa şimdi vereceğiniz bir karar zavallı kadıncağızı hayal bile edemeyeceği bir rahata kavuşturabilir. Tercih sizin. Uçurumdan aşağı yuvarlanmak ve ailenizi de sürüklemek mi istersiniz, yoksa tepeye çıkıp bu cehennemden uzaklaşmak mı?

Ellerinde meşalelerle fanatik Rumlar! Albay bu kez satır aralarına gizleme gereği duymaksızın açıkça tehdit etmiştir. Bir önceki hafta Balat'ta yakılan üç evin de direniş örgütleriyle ilişkisi olan milliyetçi öğrencilere ait olduğunu, üçünün de İngilizlerin yönlendirmesiyle *Amyna* tarafından kundaklandığını her ikisi de bilmektedir.

"Neden ben Albay? Elinizin altında onca adam varken neden ben? Sizin bütün imkânlarınıza rağmen yapamadığınız şeyi benim başarabileceğimi size düşündüren nedir?"

– 8 Ağustos akşama doğru sevgiliniz Matmazel Yvette'in evinden ayrılarak Cibali'ye gittiniz. Burada anlam veremediğimiz bir sebeple bir seyyar sucuyla kavgaya tutuştunuz. Buraya kadar her şey normaldi fakat kavga ettiğiniz yerden baygın şekilde sizi alıp götürenlerin milliyetçilerin yeraltı cemiyetinden olduğunu gördük. Bu andan itibaren size olan ilgimiz daha da arttı. Arabayla sizi en son Beşiktaş'a kadar takip edebildik. Burada sizi kaçıranlar mahirane şekilde izinizi kaybettirdi. Biz de eşkâlinizi İstanbul'daki ve Anadolu'daki tüm birimlerimize gönderdik. Uzun zaman sizinle ilgili bir haber alamadık. Ta ki sizin Konstantinapol'den ayrıldığınız gün

Bekirağa'dan kaçan Halil Paşa Sivas'ta, Mustafa Kemal'in yanında ortaya çıkana kadar.

Ahmet Muhtar'ın yüzünde şaşkınlıktan eser yoktur. Tepkisizce, usta bir poker oyuncusu gibi sadece muhatabını dinlemektedir. Aslında o an aklı yeniden Sivas'a, birkaç ay öncesine dönmüştür.

Albay Sands, elleri belinde, pencereden dışarıyı seyrederek konuşmasına devam eder. Dolmabahçe Sarayı'nın karşısına demirlemiş amiral gemisi *Iron Duke*'ün heybetli görüntüsü ses tonuna ayrı bir sertlik katmıştır.

– Oradaki irtibat subayımız doğal olarak sizi de izlemeye devam etti. Sivas'ta yaklaşık on gün kaldınız. Ardından Halil Paşa sivil olarak Erzurum'a hareket ederken siz de şehirden ayrıldınız. Zannediyorum ki burada maaşınızı alamadığınız için Anadolu'ya gitmeye niyetlenmiştiniz ama ya bu niyetinizi anlayan Kemal sizi veto edip kapıyı gösterdi ya da siz aradığınızı bulamadınız. Her neyse, sonuçta hayal kırıklığı içinde Ankara Eskişehir üzerinden buraya döndünüz. Konstantinapol'e geldiğiniz andan itibaren yeniden takibimize girdiniz. Eski hâlinize göre belirgin şekilde üzgün ve düşünceli olduğunuzu gördük. Sivas'ta Halil Paşa'dan da Mustafa Kemal'den de uzak duruşunuz dikkat çekiciydi. Genellikle Nalbantbaşı'nda avamın devam ettiği kahvehanelerdeydiniz. Kongreye katılmadınız, milliyetçilerle görüşmediniz. Taşhan'ın karşısında bir evde kaldınız. Hiç ziyaretçiniz olmadı. Nalbantbaşı hükümete bağlı, İttihatçıları sevmeyen Türklerin yaşadığı bir sokak. Buradan neredeyse hiç çıkmadınız. Bir de, İttihatçı Talat'la münakaşanız, hatta üzerine yürümeniz özellikle rapora not edilmiş. En çok da bunu merak ettim. Nedir bunca nefretin sebebi? Siz de eski bir İttihatçı değil misiniz?

"*Eski İttihatçı Ahmet Muhtar!*"

Bu mudur kimliği? Yok mudur başkaca bir aidiyeti?

En son ne zaman kendini bir yere ait hissetmiştir?

Hatırlar.

18 Eylül 1919
Sivas

Kim bilir kaçıncı kahveden sonra, oturduğu küçücük taburenin verdiği acıyı hisseder. Uyuşmuş bacaklarının üzerinde kadı mezarı gibi inleyerek doğrulduğunda saat öğleye yaklaşmıştır. Terleyen başı biraz hava alsın diye fesini çıkarır. Sivas'ın eylül sıcağı da İstanbul'u aratmamaktadır. Ağır adımlarla elli metre ilerideki Paşa Camii'ne yürümeye koyulur. Bu tozlu yollar, merkezden iki sokak uzaklaşınca başlayan kerpiç evler! Bir vilayet merkezi bu kadar kaderine terk edilmiş olabilir mi? Yakın zamanda Halil Rıfat Paşa'nın yaptıkları da olmasa, demek ki? Eyvah!

"*Gözden ırak olunca, gönülden de ırak olunuyor demek ki.*"

Yüzüne birkaç kez sertçe su çarpar, ensesini serinletir. Soluna dönüp Meydan Camii'nin yanındaki gümüşçülerde dolaşmaya niyetlenir önce. Bir iki adım atınca öğle güneşinin altında iki yüz metre yürümeye üşenir.

"*Ulan fukaralıktan burnun yerde, ne aramaya dolaşırsın zergerde!*"

Zaman da geçmek bilmemektedir.

"*Ne yapmalı?*"

Dalgın dalgın kararsızlığıyla boğuşurken yanı başında kopan bir feryatla sıçrar.

– Of anam ayağım! Kırıldı herhâl, vay anam!

Toza toprağa bulanmış bir adam yerde yatmış, dizini ovuşturarak kıvranmakta, avaz avaz bağırmaktadır. Bir kişi daha koşarak gelir.

– Ağam bir el at hele. Şu şadırvana götürüp bir elini yüzünü yuğalım şu fakirin.

"Dur be herif, dokunma dur! Kırıldı diyor, bir anlayalım."

– Yok ağam, bir şeyi yok. Haydi, bir omuz ver sen de.

"Yahu olmaz, adamın canı..."

Bir anda yardımsever komşunun sesi alçalır, sertleşir, kaşları çatılır.

– Uzun etme Binbaşı!. Dediğimi yap. Tut kolundan. Etrafına bakınma, takip ediliyorsun. Bizimle şadırvana yürü.

Günlerdir boş boş oturup beklemekten sıkılmış Ahmet Muhtar hem tuhaf bir tedirginlik hem de heyecan duyduğunu hisseder. Kayıtsızca denileni yapar. Yerden kaldırdıkları adam ufak tefek, pos bıyıklı ve konuşmasıyla alabildiğine Adanalıdır. Yardıma koşansa tam tersine ızbandut gibi, donuk bakışlı ve köse. Bu ikilinin birlikteliğinde tuhaf bir ürkütücülük vardır.

"Ulan madem takip ediliyoruz, azıcık topalla be adam! Demin bas bas bağırıyordun. Şimdi ceylan gibi sekiyorsun."

Şadırvana otururlar. Bir süre Adanalının elini yüzünü yıkayıp üstünü başını temizlerler. İri kıyım olanı kaçamak bakışlarla çevreyi süzdükten sonra, cebinden çıkardığı bir zarfı Ahmet Muhtar'ın eline tutuşturur.

– Halil Paşa gitti. Sana selam söyledi. Mustafa Kemal Paşa da bu zarfı sana yolladı. Geldiğinizden beri İngilizler seni izliyor. Şimdi açma zarfı. Paşa hemen yola çıkmanı, Sivas'tan ayrılmanı istedi. Geçen de Talat Bey'e saldırmışsın. Bilirim kızgın halini Paşa'nın. Onlar burada yeni bir düzen kurmaya çabalarken yaptığın çocukluğa sinirlenmiş olmalı. 'Kalmasın akşama' dedi.

Bekçilik ettiği, haftalardır kader ortağı olduğu adam kuru bir selamla sırra kadem basarken, Kemal Paşa da eline bir zarf tutuşturarak onu Sivas'tan kovmaktadır.

"Paşa kızgın, gitmemizi istiyor, onu anladık da, bu mesaj neyin nesidir? Tamam, Payitahta geri dönelim, burada istenmiyoruz, eyvallah ama bu nedir böyle mektepten tasdiknamemizi verir gibi?"

– Ben orasını bilmem. Gece olmadan Hanlı'yı tutmaya bak. Yollar eşkıya dolu.

İstanbul'daki milliyetçi subaylar birer ikişer Anadolu'ya dövüşmeye gelirken Sivas'ta kimse ona 'kal, bizim yanımızda savaş' dememiştir. Şimdi de bu zarf! Kovandan atılmış oğul arı gibi öfkelidir. Tek kelime etmeden zarfı cebine koyar. Son bir kez bu iki tuhaf adama bakar ve sessizce camiden çıkar. Zaten evden alacağı bir eşyası yoktur. Ulu Cami yolunda gözden kaybolur.

* * *

13 Kasım 1919
Pangaltı, İstanbul

Şehit olan askerleri, subay arkadaşları gözlerinin önünden geçer. Kendi çektiği eziyetler, son savaşın ona kaybettirdikleri...

Hazar kışlasında normal mesailerine devam ederken gelen "*Rus limanlarını bombaladık, savaşa girdik*" haberi ve yüzlerde donup kalan "şimdi ne olacak?" bakışları.

"Eski, Albay Sands, sizin de söylediğiniz gibi, eski İttihatçı! Bana ait olan, aklım dahil, her şeyimi yitirdiğim bir savaştı bu. İnandıklarımı da kaybettim. Bir zamanlar arkalarından ölüme yürüdüğüm insanların dilindeki hürriyet, müsavat ve uhuvvetin sadece birkaç kişinin özgürlüğü, eşitliği, kardeşliği olduğunu gördüm. Bizler sadece sayılardan ibarettik. Üsera kampındayken düşünecek çok zamanım oldu. Bizleri 'vatan' diyerek ölmeye gönderenlerin birer ikişer sıvıştığını görünce de hiçbir tereddüdüm kalmadı. Vatana borcumu ödedim. İttihatçılardansa alacaklıyım."

– İşte tam olarak bu yüzden Bay Muhtar! Burada olma sebebiniz bu. İttihatçılara, Enver'e, Almanlara olan tepkinizi, nefretinizi artık gizleyemiyorsunuz. Geçen hafta iki, bu hafta üç kez çarşıda kavga çıkarmışsınız. Hepsi de çevresinde ittihatçı sempatizanı olarak bilinen isimler. Kavgalarda sarf ettiğiniz cümleler ilginç. Baş düşmanımız olmalarına rağmen biz bile bu kadar ağır hakaretler etmedik tutukladıklarımıza. Farkında değilsiniz ama aslında aynı saftayız. En güzeli ise bu iş birliğinin ülkenize herhangi bir zarar vermeyecek olması. Bu Türkleri ilgilendiren bir mesele değil. Kendinizi paralı bir asker gibi gördüğünüz sürece vicdanınız da rahat olacaktır. Bu iş birliği sonunda cebinizde elli bin pound ya da Majestelerinin hizmetinde yüksek maaşla çalışmaya devam etme hakkınız olacak. Siz de aileniz de bir daha asla sıkıntı çekmeyecek ve dünyanın en büyük devletinin güvencesi altında olacaksınız.

Elli bin pound! Ahmet Muhtar'ın yaşadığı tüm sıkıntılara son verecek, ailesini refaha kavuşturacak bir para!

Şimdi elleri belinde pencereden *Iron Duke*'ü seyretme sırası Ahmet Muhtar'dadır. Cibali'deki viraneden taşındıklarını, ömürlerinin kalanını Kuzguncuk'ta bir sayfiye evinde, güzeller güzeli Boğaz'ı seyrederek geçirdiklerini hayal eder. Bu, tam da ihtiyacı olduğu zamanda, bir emekli ikramiyesi değil de nedir?

"Bir sigara da ben alabilir miyim Albay?"

Düşmanının sigarasını almak! Albay Sands bu istekle Ahmet Muhtar'ın gardının düştüğünü anlar. Hınzır bir tebessümle tablayı uzatır, sigarasını yakar.

Binbaşı derin bir nefes çekerken gözlerini kısarak Kız Kulesi'ne, Üsküdar'a bakar. Oradan ağır ağır bakışlarını Kuzguncuk'a kaydırır. Ama hâlâ zihninde şüpheler, bakışlarında sorular vardır.

"Pekâlâ, anladım. Buraya kadar itirazım yok. Ama bugün ülkede İttihatçılardan nefret eden binlerce insan bulabilirsiniz. Sorumu yineleyeyim. Neden ben Albay?"

Albay odanın sonundaki masaya doğru yürür, yumuşak bir hareketle sandalyeyi çeker, bacak bacak üstüne atarak oturur. Artık yüzünde müttefikiyle konuşuyor olmanın rahatlığı vardır.

– Şahsî dosyanızda "konuşması bir Almandan ayırt edilemez" yazıyor. Eğer İngilizceniz kadar iyiyse zaten bu bizim için fazlasıyla yeterlidir. 1912 yılında Enver Paşa'nın maiyetinde, 1917'de ise sefarette Berlin'de görev yaptınız. Daha sonra Büyük Harp boyunca pek çok kez Alman komutanlarla çalıştınız. Hem Almanya'yı hem Almanları çok iyi tanıyorsunuz. Bu bizim için büyük avantaj. İstanbullusunuz, bu şehri biliyorsunuz. Hepsinden önemlisi ise dikkatiniz ve muhakeme yeteneğiniz Binbaşı. Girer girmez topçu subayı olduğumu anladınız. Sizden istediğimiz şey böyle bir dikkat ve bu kadar hızlı muhakeme gerektiriyor. Aradığımız kişi sizsiniz Binbaşı Muhtar. Bizi hayal kırıklığına uğratmayın ki biz de sizi ve ailenizi mutlu edelim.

Hayal kırıklığıyla dolu insanlar ülkesinde mutlu bir aile olmak!

Ne kazanacağı apaçık ortadadır, ne kaybedeceğiyse meçhul. İfşa olması, adının İngilizlerle anılması annesine, babasına evlerinin yanmasından daha ağır gelecektir.

Sırrını sonuna kadar saklayabilirse kahraman, açığa çıkarsa hain olacaktır.

"Kabul Albay! Ancak daha rahat hareket edebilmem için kalacak güvenli bir yere ihtiyacım olacak. Zira pederimin evine öyle canımın istediği saatte girip çıkamam. Galata Yokuşu civarında olmasını tercih ederim. Orası sizin istihbaratın merkezi. Neredeyse koskoca semt tamamen kontrolünüzde. Orada güvende olurum. Çalışırken milliyetçi kopuklarla yüzgöz olmak istemem."

– Anlaştık Bay Muhtar. Çözeriz, zor değil. Şimdi sizi aldırdığım gibi arabayla evinize de bıraktırmak isterdim ama söylemiştim, muhitinizde sıkıntıya düşersiniz. Biz müttefiklerimizin çıkarlarını da en az kendi çıkarlarımız kadar korumaya özen gösteririz. Anlaştığımıza göre, üzülerek buradan kendi başınıza ayrılmanız gerektiğini belirtmek zorundayım.

Açıkçası zaten Ahmet Muhtar'ın da herhangi bir İngiliz'le birkaç dakika daha fazladan zaman geçirmeye niyeti yoktur. Komutanından eratına, tümünde üniformalarının bir parçası olmuş kendini beğenmişlik artık onda kusma isteği uyandırmaktadır. Kafasını kaldırıp bakmaz ama Albay'ın yüzünde bunları söylerken sinsi bir tebessüm olduğundan adı gibi emindir. Gözlerini hüzünle sınıfın duvarlarında, yerdeki rabıtalarda gezdirir. Tanıdık izler arar. Ne var ki hayatının en güzel günlerini geçirdiği bu ocağın her zerresine Anglo-Sakson kibri sinmiştir. Havada asılı kalan yapmacık nezaket havasını Albay Sands'in cırtlak sesi yırtar atar.

– Yalnız, çıkar çıkmaz sağa dönerseniz, yüz metre ileride, üç yol ağzında tramvay durağını göreceksiniz. Tramvayla dilediğiniz yere gidebilirsiniz. Hem hızlı olur. Uyarılara rağmen kent merkezine eşek arabalarıyla giren Türkler yüzünden Konstantinapol trafiği bugünlerde felaket durumda.

"*Ulan senin yedi sülaleni o eşşekler..., hey Allah'ım!*"

Bunu sadece düşünmüş müdür, yoksa söylemiş midir? Albayın yüzündeki ifadede hâlâ az önce Türkleri sinsi bir yılan nezaketiyle aşağılamış olmanın aptalca mutluluğu vardır.

"Eksik olmayın, çok düşüncelisiniz Albay. Son bir sualim var. Sizinle nasıl irtibat kuracağım? Bir şey lazım olursa ya da bir şeyler bulurs…"

Albay bu soruyu zaten bekliyormuşçasına cümleye ilave olur:

– Bulursanız zaten anlarız. Her yerde gözümüz, elimiz, kulağımız var Binbaşı Muhtar. Bir şey lazım olursa, irtibat kurma ihtiyacı hissederseniz, o gün Kemalistler gibi şayak kalpak takın. Sonrasını biz hâlleriz. Şimdi müsaadenizle, işime dönmem gerek. Konstantinapol güzel ve nazlı bir sevgili gibi. İhmal etmeye gelmez, değil mi?

Ne ensesindeki sızı ne de başındaki ağrı bu sinir bozucu herifin kinayeleri kadar canını acıtmaktadır. Öfkesini dişlerinin arasında ezerek kendisini dışarı atar. Mekteb-i Harbiye'nin merdivenlerinden inerken kaçamak bakışlarla etrafına bakınır.

"*Allah vere de bir tanıdığa rastlamasam.*"

Şehit Muhtar Caddesi'ne çıkar. Kafasında onlarca soru, nereye gideceğinin kararsızlığı. Fatih tramvayı yol çatalından dönerken onu düşüncelerinden koparır.

"*Eve mi gitsem, biraz yürüsem mi? Yürüsem de nereye varsam? Ulan bir de kartallar çıktı başıma. Nerede bulunur ki bu kartallar? Nereden başlamak lazım*?

Belli ki İngilizler aramış ama bulamamıştır. O hâlde onların bakmadığı yerde aramalıdır ama nerede?

Mezarlığın yanından Taksim'e doğru yürümekle tramvaya binmek arasında kararsız kalır. Sonunda ayağına üşenir.

Peşi sıra gelen iki gölgeyi fark etmez bile.

– Hasan! Bak hele buraya! Şu adam Osman Nuri'nin kardeşi değil mi?

"Allah kahretsin! Ta kendisi. İyi de, ne işi var bunun burada? Sivas'a göndermemişler miydi bunu yahu? Hem bu Henrilerle ne işi olur bunun? Yoksa?"

– Siz bunu sıkı takibe alın önce. Girişini görmedik karargâha. Var bunda bir iş. Aman doktora da bir şey söylemeyin şimdilik. Üzmeyin çocuğu durduk yere. Ortada fol yok, yumurta yok, laf söz çıkarmayın.

"İyi de Hacı'm, adam zaten mimli. Bana mantıksız gelmiyor. Anadolu'da kalmadıysa kesin reddettiler bunu. Bu da geldi, İngiliz limanına yanaştı. Ne dersin?"

– Uzun etme Hasan! Yok ortada bir şey daha. Anlarız. Takip edin şimdilik. Bunu da başkasından duyarsam yakarım canını. Az laf çok iş Hasan, az laf çok iş!

Karakol'un Pangaltı'daki gizli evi ve onun penceresinden çayını içerek yolu seyreden Hacı Eyüp. Aslında seyrettiği yol değil, Mekteb-i Harbiye'dir. Sabahtan akşama kadar İngiliz karargâhına girenin çıkanın çetelesini tutmaktadır. Şimdiyse gördüğünden ötürü şaşkın, kafası karışmıştır. İngilizlerin İstanbul'daki en önemli üssüne gelip giden envai çeşit Türk görmüştür ama bir subay! İttihatçılara, Almanlara tepkili olsa da, Kemal Paşa'ya güvenmese de, bir Türk zabiti düşmanla işbirliği yapabilir mi? Yüzlercesi Anadolu'ya gidip direnişe katılmakta, sadece uygun bulunmayan, güvenilmeyenler geri gönderilmektedir. Reddedilmiş olmak Ahmet Muhtar'ı İngilizlerle yan yana gelecek kadar öfkelendirmiş olabilir mi?

Ahmet Muhtar üzerindeki gözlerden, peşindeki gölgelerden habersiz Fatih tramvayına biner. Canı sıkkın, düşünceli, süslü Levanten evlerinin önünden geçerken yolda yürüyenlere dalmıştır.

"Bir tane gülümseyen, neşeli insan olmaz mı yahu? Somurtan, mutsuz insanlar topluluğu. İstanbul koca bir cehennem!"

Arada kulağına gelen kahkahalara, şımarık seslere her baktığında gördüğü çeşit çeşit üniformalarıyla işgalci askerleri. Elbette bir de bu yeni düzenden beslenenler: Rum'u, Ermeni'si, Türk'ü...

"Türklerin tamamının vatanı değil tabii işgal edilen. Bazısı da böyle hiçbir şey olmamış gibi değil mi? Sanki biz yıllarca gidip onlar için savaşm..., neyse ne! Bitti gitti."

Son zamanda kendi kendine sıkça konuşmaya başladığının farkındadır. Tedirgin gözlerle kendisine bakan olup olmadığını anlamaya çalışır. Etrafında yine aynı somurtan, mutsuz insanlar.

"*Neyse, sadece aklımdan geçirmişim.*"

Daha fazla dayanamaz, Taksim'de atlar tramvaydan.

"*Yvette'e gideyim iyisi mi. Kaç gündür görmedim kızı.*"

Hoşuna gider bu fikir. Kafası onca zamandır kazan gibidir. Günlerdir aklına gelmemiştir ama Yvette'i hatırlayınca ensesinden bir ürperti, yüzünden hınzırca bir tebessüm geçer. Herkesten, her şeyden uzaklaşmak, birkaç saat de olsa kendisini o sarhoş edici kokuya, o sıcaklığa teslim etmek!

Balkona asılı çamaşırları görünce içi rahatlar: "*Neyse ki evde. Temizlik hastası deli karı.*"

Evde anası babası tohuma kaçtığını düşüne dursun, Ahmet Muhtar İstanbul'a döndüğünden beri bu Fransız revü kızıyla beraberdir. En sıkıntılı zamanında kapıyı açar açmaz boynuna sarılması, hiç soru sormayıp asla cevap beklememesi, arada sırada yalancıktan kıskanması...

Dahası?

Dahasını düşününce merdivenleri koşarak çıkar.

Peşindeki iki gölge kapının önünde durup, birbirine bakarlar. Ne yüzleri ne kıyafetlerinin rengi bellidir. Aralarında sessiz bir mutabakat, âdeta alacakları nefesi bile önceden kararlaştırmış gibi. Karanlık iki adam, iki gölge, karşı binanın kapısından süzülüp daha da kararırlar.

Âdeta artık yokturlar.

– Ma cherie, Aamet, neden içiyorsun şunu? Bak ağızlı sigaramız var. Kaç dakikadır sarıp duruyorsun? Hem hani yatakta sigara yoktu?

"Âdettendir be yavrum. Bir gün sana şampanya da patlatırım, söz. Hem onu bunu bırak, hani sen de öyle ciyak ciyak bağırmayacaktın? Tutacaktın kendini? Bütün mahalleyi toplayacak mısın başımıza?"

– Ah tu fumes pour ta victoire![*] Suç senin. Kimden öğrendiysen bu numaraları, pis domuz! Sırıtma! Kalk giyin haydi. Dışarı çıkacağım, işim var.

"Ne işi be kızım? Bu kadarcık mı? Bir kere de 'kal' de, 'devam et' de, sonra da sarılıp uyuyalım. Şart mı yani, her gece her gece?"

– Kalk haydi, kalk! Ben de istiyorum devam edelim ama Katergaris'in pek önemli misafiri olacakmış bu gece. Özel gösteri yapacağız. Sıkı sıkı tembih etti -erken gelin– diye. Asma suratını. Çıkışa gelirsin. Döner, kaldığımız yerden devam ederiz. Aamet, ma cherie, s'il te plait?[**]

Katergaris, Yvette'in çalıştığı gece kulübünün sahibi. Asıl adı Katregadis'tir ama düzenbazlığı, kaypaklığı nedeniyle çevresinde bu adla anılmaktadır. Görünürde gece kulübü işletmecisidir ama ticaretin her tarağında bezi vardır.

"Yine kimi düşürdü ağına senin fırıldak Yorgo? Bulmuştur sağılacak bir inek, yemleyecektir, kesin. Bana bak, evden sahneye, sahneden eve! Masaya falan otururbut yakarım Pera'yı. Gece yarısını iki geçe gelirim kapıya."

– D'accord mon amour.[***] Geç kalma. Sonra bütün gece bizim.

Söylene söylene giyinir ve sessizce çıkar. Apartmandan adımını attığında küçücük sokağı hiç olmadığı kadar kalabalık görür.

"*Ulan herkes bana mı bakıyor ne? Bağıra bağıra ilan etti zilli yukarıda ne halt ettiğimizi tabii.*"

Hızlı adımlarla, kaçarcasına Pera'ya çıkar.

Ardında ise iki gölge.

Peki ya şimdi…

Erkenden eve gitme, gerçek hayatla yüzleşme fikri bir kova buzlu su olup kafasından aşağıya boşalır.

"*Hah, güzel, yağmur da başlamış! Şemsiyesiz çıkmanın bedelini öde bakalım şimdi alık Ahmet Muhtar! Ne yapsam, nere gitsem? Bir*

---

* Fr. Ah, zaferin için içiyorsun!

Fr. Sevgilim, lütfen.

Fr. Tamam sevgilim.

de kartal derdi çıktı başıma. Gümüşsuyu'na varıp şu Alman sefaretine bir baksam mı?"

Karaköy'e inip Cibali'ye yürüse de Gümüşsuyu'na gitse de ıslanacaktır. Nasıl bir belaya bulaştığını görme fikri daha cazip gelir.

"*Battı balık yan gider. Yürü oğlum Ahmet Muhtar. Bir yerden başlayacaksın ne olsa. Şu anda da tek bildiğin bu: Bir yıl önce o kartallar o binanın tepesindeydi.*"

O anda fark eder.

"*Doğru be! Tam bir sene olmuş. O yüzden bayramlıklarını giymiş bu Henriler. Bunlar kesin Cadde'de geçit falan da yaparlar. Vakitlice uzayayım buradan. Hiç çekemem entarili asker tantanasını.*"

Elleri belinde, sallana sallana yürür gider Gümüşsuyu'na. Rampadan aşağı inerken gözü Taşkışla'ya takılır. "*Eyüp'e bir uğrasam mı? Demirdi, dökümdü, o anlar bu işlerden.*"

Sonra onu da bir başka güne bırakmaya karar verir. Aklı Yvette'te kalmıştır. Sağlıklı düşünmesi için gereken kanın beynine geri dönmesi biraz zaman alacaktır.

Sefaretin karşısına geldiğinde Albay Sands'in sözleri zihninde yankı yapar:

"...Kartal onlara göre imparatorluklarının gücünün sembolü. İşte bu yüzden her girdikleri yere kartallarını da beraberlerinde götürürler. Konstantinapol'deki sefaretlerini yaptırdıklarında da çatısına bu kartallardan koymayı unutmadılar elbette. Neden biliyor musunuz? Girdikleri her toprak gibi, Türklere de 'artık burada güç biziz' demek için...

Sefaret boğaza en hâkim yerde, Dolmabahçe Sarayı'na tepeden bakan bir yamaçta, gerçekten gösterişli bir binadır. Payitahtta güç gösterisi yapmak için çatısında fazladan kartallara gereksinim duymayacak kadar heybetli, kuvvetli bir yapı. Seferberlik zamanı arı kovanı gibi işleyen sefaret artık âdeta vebalıların kapatıldığı bir karantina koğuşudur. Terk edilmişlik, unutulmuşluk ve hayal kırıklığı. Zafer ve ihtişam bir yıl önce binayı terk etmiştir ve şimdi Alman kudretini temsil etmekten çok, ağır bir yenilginin tüm ağırlığını

yüklenmiş gibidir. Binanın pembe turuncu taş duvarları sağlamlık kadar romantik bir his de yaratacaktır belki. Ama içine gömüldüğü karanlık öylesine derindir ki, bu hâliyle daha çok terk edilmiş, viran bir perili köşkü andırmaktadır. Bir ürperti geçer yüzünden Ahmet Muhtar'ın.

Ve aynı anda ensesinde sıcak bir nefes:

– Hayırdır ağam? Alacaklı mın, verecekli min? Ne işin va bakem bu Alaman gâvuruylan?

Sıçrayarak döndüğünde sararmış, kararmış dişleriyle yüzüne doğru uzanmış kapkara bir çehreyle karşılaşır:

"Bismillah tövbe! Sen de nereden çıktın be adam? İn misin, cin misin? Ne Almanı ne gâvuru? Ne diyorsun be?"

– Dinelmişin öyle, bi saattir Alaman sarayını seyredip durun. Kaymak gibi palto, fesin de kalıplı, oh, mis! Bunlardan mısın sen de? İttihatçı mısın? Zabit tipi var sende.

Her ne kadar uzak durmaya çalışsa da, bela gelip onu bulmaktadır. Adama okkalıca söveceği sırada rakı beyazı göz bebeklerini, dirseğinden düğümlenmiş kolunu fark eder. Sırtında yırtık, yamalı bir asker kaputu, çarpık duruşuyla bir insandan ziyade nefes alan bir enkaz! Az kalsın söyleyecek olduklarını düşünür, dilinin ucundaki tüm küfürleri ciğerine çeker, acıyla yutkunur. Payitahtın her yerinde karşısına çıkan, eksilmiş ama tükenememiş babayiğitlerden biri daha. Harbin asla konuşulmayan, görmezden gelinen, hesaba katılmayan ağır bedeli. Şehit olanlar sadece canını kaybetmiştir. Peki bu yarım Mehmetler neydi? Onlar mezar taşlarını sırtında taşır. Gelecekleri, hayalleridir dokuz tahta altına konan.

Ömründe köyünden çıkıp şehre gitmemiş binlerce zavallıyı "haydi dövüş" diyerek devletlerce, kıtalarca uzağa götürmek! Şanslı olanların çilesi ölünce bitmiş, düştükleri yere gömülmüşlerdir. Peki ya kalanlar? Pek çoğu esir kamplarında sefil, kurtulabilenlerse dönüş yollarında helâk olmamışlar mıdır? Mehmet bu dünyaya çile çekmek için doğmaz mı? Daha ilk nefesinde garip değil midir? İşte bu

gariplik de ancak son nefesini verince biter. Peki ya o son nefes için yalvaracak hâle gelenler?

"Ne İttihatçıyım ne de Alman. Allah topunun belasını versin. Biz sürüm sürüm sürünürken nasıl sefa sürmüşler bu saraylarda, ona bakıyorum. Zabittim evet. Senin gibi, 'dövüş' dediler dövüştüm. Sonra da attılar bir kenara. Aha şimdi de böyle işsiz güçsüz dolanıyorum. Sen, nerede bıraktın kolunu?"

Cevap bekleyen Ahmet Muhtar'dır ama asıl karşısındaki gözler sorularla doludur. Bu kolsuz, kirli dişli, perişan adam sanki yabancıymış, Binbaşı'nın konuştuğu dili anlamıyormuş gibi gözlerini kısarak, derinlerde bir şeyler görmeye çalışarak bakmaktadır. Aynı kuşkulu, dikkatli bakışı bozmadan hikâyesini anlatmaya başlar:

– Cemal Paşa'nın ordusundaydım ben. Daha önce ordu bi bozulmuş Mısır'da, ben gitmezden evvel. Sonra ben varınca 1332 yazında bi daha saldırıvedik İngilizlere. Alaman bi kumandan varıdı başımızda. Mahvetti bizi deyyusun oğlu. El Ariş'te topladılar bizi, kampa götürdüler. İngiliz'in fişeği dirseğimi dağıtmış, duman etmiş. O hâlımlan günlerce yürüttüle. Yaram hep kurtlandı. Nice sonra küflenmiş peynir gibi kokmaya başladı da, kesip godular aha burdan aşağısını. Çok çektik orada da, çok. Gözüme bulut indi orada, hep yandı gözlerimiz. Sonra getirip atıvediler buraya. Te şordaki kabristanda bekçilik ediverin şimdi.

"Tevellütün kaç senin? Adın ne? Kimlerdensin, neredensin?"

– Köselerin Sadık derler bana. Akşehir'in berisinde Yalaveç vadır, bildin mi? Bilmen tabii, ne bilcen? Sapada kalır bizim memleket, kimse bilmez. Ama Hicaz'a giden Akşehir'i bilir. Tren geçer ordan. Ondan ötürü. Bu Enver Paşa'nın adamları da bizi oradan yolladıydı cepheye. Boyunları devrilsin. Perişan ettiler koca devleti. Aha sen zabiti, ben neferi, el elde baş başta kalıvedik böyle.

Ne Yvette kalmıştır aklında ne de kartallar. Sadık'ın her sözünde daha da ezilir. Sanki onu Yalvaç'tan koparıp da Süveyş Kanalı'nda sefil eden kendisiymiş gibi sıkışır yüreği. Yüzü kararır. İlk aklına

geleni yapar. Ani bir hareketle elini cebine atar. Avucuna gelen üç beş kuruşu çıkaracak olur. Kafasını kaldırdığında karşılaştığı yüz ürkütücüdür:

– Orda dur hele komutan ağa! Böyle çula çaputa bulanmış hâlımıza bakıp da dilenci mi belledin bizi? Sen sordun, ben deyverdim. Helallamadığım parayı cebime komam ben. De haydi var git, selametle!

"Dur hele Sadık Efendi. Yanlış anladın maksadımı. Sen askersin yahu, ne dilencisi? Dur bi! Hey Allah'ım…"

Çamura bulanmış yolu öfkeyle, bata çıka geçer Köselerin Sadık. Binbaşının arkasından dediklerini işitmiş midir, bilinmez. Yolun ortasında aniden durur. Kısa bir duraksamanın ardından omzunun üzerinden yarım bir bakış atar Ahmet Muhtar'a:

– Her ne aranmaktaysan yanlış yerde aranmaktasın. Alaman sana ayrı, Padişahımız efendimize ayrı yüzünü göstermiş. Sen sana gösterdiği al pembe yüzüne bakıp durun. Git bi de öte yanından bak.

Köselerin Sadık! Bu tuhaf adamla ne kadar zaman geçirdiğini de, o arada nasıl ıslandığını da anlamamıştır Ahmet Muhtar. Arkasından dalgın dalgın bakarken sarayın önüne gelen bir geminin derin, yaşlı böğürtüsüyle irkilir. İngiliz *Iron Duke* zırhlısı zaferlerinin yıldönümünü İstanbullulara hatırlatmaktadır.

"Ne demek istedi şimdi bu çarıklı erkân-ı harp? Neye bakmam gerekiyormuş ki binanın öte yanından?"

Ah o merakı! En sakin kalması gereken zamanlarda bile dizginleyemediği merakı! Farkında olmadan, dikkatle binayı süzerken ayakları onu ağır ağır sefaret binasının doğu tarafındaki toprak yola, Çifte Vav Sokağa doğru götürür. Çifte Vav! Alman İmparatoru Wilhelm geldiğinden beri Ayas Paşa ahalisi bu patikadan hâllice toprak yola, onun adının baş harfine ithafen, Çifte Vav demeye başlamışlardır. Çamurlu yoldan rampa aşağı inerken bir yandan da sefaret binasını dikkatle inceleyen Ahmet Muhtar'ın yüzü hayretle gevşer: o romantik iki-üç katlı bina giderek bir Orta Çağ kalesine dönüşmektedir. Sefaretin gerisinde, Saray Arkası Sokağa vardığında ise

karnına yumruk yemiş gibi olur. Bir önünde dağ gibi dikilmiş beş katlı kaya yığınına, bir de altında, sahil boyunca sere serpe uzanmış güzeller güzeli Dolmabahçe Sarayı'na bakar.

Kandırılmışlık, kullanılmışlık hissi. Yüzü dostça bir tebessümle sürüye dönük, ama ardında çoban için kalın bir sopa saklayan haramiyle karşılaşma! Almanlara, İttihatçılara, kendi geçmişine sövmek ister.

"Vay anasını! Sefaret diye kale yapmış kahpenin oğulları! Şahin gibi dikilmişler Zat-ı Şahane'nin karşısına. Cürete bak!"

Sonra bu dev gibi binanın çatısını dikkatle incelemeye başlar.

"*Ah bir dürbünüm olsaydı! Binaya girip çatısına bakmanın bir yolu olmaz mı ki? Kapıdaki nöbetçi Alman değil de bizden olsa, eline iki kuruş sıkıştırıp çözerdik de…*"

Bahçeye bakan ilk kattan yukarı köşeli bir dönüşle çıkan gösterişli merdivenler ve ardından sütunlu, Roma tapınaklarını andıran bir giriş. Bu azametin üzerinde yükselen büyük, kemerli pencereleriyle üç kat. En sonda ise daha küçük ve sık pencereli, bu haliyle daha çok kale burçlarına benzeyen bir kat daha. Hemen üstünde düz bir çatı ve saçaklarda sur mazgallarını çağrıştıran boynuzlar. Ama kartal yok.

"*Bütün İstanbul buraya Kuşlu Saray dediğine göre, binada ilk göze çarpan bu kartallardı. O hâlde her biri en az bir adam boyu olmalı. Ama kartallar uçmuş, gitmiş. Ulan iki – iki buçuk arşın* boyunda, bilmem kaç yüz okkalık on tane heykeli buradan indireceksin ve kimsenin ruhu duymayacak? Nasıl be, nasıl?*"

Akşama doğru sertleşen poyraz Ahmet Muhtar'a ne kadar ıslandığını hatırlatır. Soğuk iliklerine işlemeye başlayınca, Ayaspaşa'da debelenip durmanın bir faydası olmayacağını düşünür. Yvette'e söz vermiştir ama gece yarısına daha saatler vardır.

"*Zowe'un birahanesi açık mıdır ki? Mütarekeden sonra bütün Almanları sürmüş göndermiş İngilizler. Zowe ne hâldedir acep?*"

Gustave Zowe. Alman Ordusu'ndan emekli bir subay. Bu sert görünümlü, iriyarı ihtiyar öğrencilik yıllarında tüm Harbiyelilerin

---

* 1,3 – 1,7 metre.

dostu, ağabeyi gibi olmuştur. Her yerde kol gezen hafiyelerin takibinden kurtulmak, rahat rahat bir iki bardak bira içebilmek isteyen herkesin sığınağıdır Zowe'un birahanesi. Postacılar Sokağı'nın köşesinde, izbe, basık bir mekândır burası. Sultan Abdülhamid'in hafiyelerinin de, komutan hocaların da uğrak yeri olmamıştır o zor yıllarda. Ancak Cihan Harbi ve Almanlarla ittifak Zowe'u bir anda popüler hâle getirmiş, Fransızların Grande Rue de Pera'sında âdeta özerk bir Alman adası yaratmıştır. Peki harp bitip de Almanlar İstanbul'u terk edince…

Korktuğu başına gelir Ahmet Muhtar'ın. Birahane kapanmış, kapısına kilit vurulmuştur. Sağına soluna bakınır. Pera'daki lüks mekânlara yetişecek parası zaten yoktur.

"*İyi de, para artık dert olmayacak ki! Farz et ki bir iz buldum ama meyhanede. Eee, harekât gideri sayılmaz mı? Hatta neden sokakta kalayım? Gir bi otele, yazdır faturayı Henrilere.*"

Bu fikri iyice benimseyince yüzüne sinsi bir tebessüm yayılır.

"*Hatta gidip şimdi Galata'da bir oda tutup yerleşsem. Zaten Sands bu şartımı kabul etmedi mi? Pera'ya da iki adım. Yvette'e de!*"

Bir anda zamanın daha hızlı aktığını hisseder. Endişesi ise Yvette'in çıkışına yetişememektir. Adımları hızlanır. Neredeyse koşacaktır ama Galata yolu kısalacağına uzamaktadır.

Ardındaki gölgelerin boyları da.

Kule'den Karaköy'e doğru inerken burnunun direğini kırıp geçen koku onu yaşadığı dünyaya geri döndürür. Soğan, tereyağı ve çemenin hem cazip hem yok edici birlikteliğine bu Frenkler nasıl alışmışlardır peki? Yüksek Kaldırım'ın cilveli kapılarının önünde bekleşen onca Fransız askerinin birinde bile bir rahatsızlık belirtisi yoktur. Yine de çabuk geçmek ister oradan. Galata Limanı'nı Pera'ya bağlayan bu sokaklar, özellikle surlar yıkılıp yeni yollar da açıldıktan sonra, ticaret ve bankacılığın merkezi olmuştur. Ama mütareke ve sonrasında yaşanan Beyaz Rus akını yepyeni bir çehre kazandırmaktadır Yüksek Kaldırım'a, Boğazkesen'e. Özellikle hava kararıktan,

hanlar kapandıktan sonra. İşte bu yeni tablonun figürleri; bekâr ecnebi askerler, Beyaz Rus kadınlar ve bitirim muhabbet tellalları! Köşe başlarında ikişer üçer toplanan, sarı saçlı aşüftelerle fingirdeşen Fransız askerler de olmasa, Galata bataklığı dev bir İngiliz karargâhı gibidir. Ahmet Muhtar o anda İngiliz askerlerinden tiksindiği kadar Fransızlara öfke duymadığını fark eder, şaşırır: "*Neden ola ki? O da gâvur, bu da? Öteki de kanımızı emiyor, beriki de!*"

Oysa dört yüz yıldır dost yüzüyle Devlet-i Âliyye'nin kılcal damarlarına kadar nüfuz etmiş bir millet değil mi bu Fransızlar? Pera'da neredeyse tüm tabelalar Fransızca değil mi? Payitaht, en azından Pera, çoktan Doğu'nun Paris'i olmamış mıdır zaten? Paris'e, Marsilya'ya öykünen yüksek mermer girişli, cephesi süslemeli, salon çıkmalı evleriyle, büyük camekânlı mağazalarıyla Frenkler için sıla hasreti yoktur bu sokaklarda.

Yüksek Kaldırım'dan Alageyik Sokak'a döndükten kısa süre sonra karşısına çıkan apartman sayesinde daha fazla aramaktan kurtulur. Galata'da giderek yaygınlaşan kiralık odalarla dolu, dört katlı binanın kapısından girmesiyle, kendisini cıvıl cıvıl bir avluda bulması bir olur.

"*Biraz çocuk gürültüsü var ama inşaat sesinden iyidir.*"

Pervazlardan avluya sarkıtılmış çarşaflar, Galata yosmalarının rengârenk donları, avluda kazanlarda su kaynatan kadınlar...

Ev ararken kendine panayır yeri bulmuştur.

"Bacı bakar mısın? Boş oda var mı? Kime sormam lazım?"

Kadın Türk değildir. Dediklerinden hiçbir şey anlamaz. Ama eliyle gösterdiği köşede, sandalyesinde uyuklamakta olan yaşlı adamın konuşması gereken doğru kişi olduğu bellidir.

"Akşam-ı şerifleriniz hayrolsun. Boş odanız var mı? Kiralamak istiyorum."

Yaşlı adam gözlerini isteksizce açar. Hafifçe kalkan tek kaşı "bu saatte ne odası be herif?" der gibidir. Suratsız, konuşmayı lütuftan sayan bir adamdır Ahmet Muhtar'ın müstakbel ev sahibi.

– Gecelik mi kiralayacaksin, haftalık mi?

Aksanı karşılamadaki tavrının sağlamasını yapmıştır; Galata'nın varyemez zengin Musevilerindendir belli ki.

"Aylık tutacağım. Sonra belki uzatırım. İşim ne zaman biterse."

– Nedir işin kuzum? Devlette mi çalışorsun?

"Eskiden askerdim. Şimdi antika ticareti yapıyorum, İstanbul'dan Avrupa'ya."

Adam tekrar süzer tepeden tırnağa Ahmet Muhtar'ı. Gerçekten asker tipi vardır. Tedirgin edici biri gibi görünmemektedir.

– Pekâlâ delikanli. Benim adim Haim'dir. Haim'in apartımanı Zürefa'daki, Alageyik'teki diğer evlere benzemez. Karıştirmayasin, sonra tadimiz kacmasin. En üst katta boş bir odam var. Tuvaleti yoktur, ayakyolunu kullanacaksin. Parayi pesin alirim. Senden aylik dört lira alacağim. En geç yarin akşama kadar ödersin.

Daha ilk sorusunda 'odayı gecelik mi, haftalık mı tutacaksın?' diye pezevenk pazarlığı yapmaya kalkan adam, sonradan namus bezirgânı olmaya çalışmaktadır. Komik gelir Ahmet Muhtar'a. Bu sokakların şöhretini bilmektedir ve özellikle bu batakhaneyi İngilizlerden de, Karakolculardan da saklanabileceği için tercih etmiştir. Sanki parayı İngilizler değil de kendisi verecekmiş gibi pazarlığa oturmaya yeltenir ama ev sahibi kurnazca engel olur bu anlamsız girişime.

– Kiralar almiş başini gitmiş kuzum. Çoğu artik yillik istiyor. Şişli'de yillik altı yüz lira diyorlar üç odali bir apartman dairesine. Ne yapsin bu insanlar? Gidip Teneke Mahallesi'nde mi yaşasinlar? Ruslar geldi bir de. Ev yok ki kiralayasin.

"Anlaştık. Yarın akşam ilk ay için dört lirayı getireceğim. Binanın tek girişi mi var? Alageyik'ten başka yerde kapısı var mı?"

Bu soru tuhaf gelmiştir belli ki, suratı asılır Haim Efendi'nin.

– Ne yapacaksin baska girisi? Gizli isler mi çevireceksin burada? Neyse, bana ne kuzum? Parami ver, bir de burada kavga yapma. Beni polisle uğraştirma, ne yaparsan yap. Bu gece kalacaksan anahtar kapinin üstünde.

Artık bayat ekmek tadı vermeye başlamıştır Haim Efendi'yle sohbet. Daha fazla uzatmaz. Çıkar binanın üst katına.

Ev sahibinin dediği gibi, anahtar kapının üstündedir. İçeri girdiğinde yüzüne çarpan ekşi koku, pencereden girmekle girmemek arasında kararsız kalmış cılız akşam güneşi, kapıyı açar açmaz odadan koridora fırlayan bir hamam böceği çabucak karar vermesine yardımcı olur.

"*Bir an evvel işini bitirip buradan kaç Ahmet Muhtar. Kara Fatma'ya bak, o bile ardına bakmadan kaçıyor!*"

Yatak örtüsü, yastıklar "leş gibi" denecek noktayı geçeli birkaç ay olmuştur, besbelli. Yerde serili olanınsa mevcut hâliyle bir halı olması belki de en son ihtimaldir.

"*Şu da gardıroba benziyor ama tabut da olabilir. Kapağını açsam mevta düşecekmiş gibi.*"

O odada oyalanırken hava kararmış, gece kusurları örtmeye başlamıştır. Artık ne kadar dikkatle incelerse incelesin, görebileceği her şey canını daha da fazla sıkacaktır. Her ne kadar burada çok zaman geçirmeyecek ve sadece mecbur kaldıkça kullanacak olsa da, yine de bir insanın nefes alabileceği hâle getirmekte fayda vardır. İnip Haim Efendi'yle konuşmadan önce odadaki tek pencereden dışarıya bir göz atar.

"*Pencerede demir yok, güzel. Pervaz yeterince geniş. Acil bir durumda yan tarafa geçilir.*"

Karanlık, dar sokağın karşı tarafındaki bahçe duvarını da gözüne kestirir.

"*Buradan karşıya atlayabilir misin Ahmet Muhtar? Gerekirse atlarsın tabii. Atlamayıp ne yapacaksın?*"

Kapıyı çekip ağır ağır aşağı iner karanlık merdivenlerden. Haim Efendi bıraktığı sandalyede, Gotik kiliselerdeki çirkin goblenler gibi hareketsiz, öylece durmaktadır.

"Haim Efendi, odayı tutacağım. Ama ben temizliğine düşkün bir adamım. İçerisi felaket. Sana yarın dört değil, sekiz lira

vereceğim. Sen de odayı pırıl pırıl yapacak, tertemiz çarşaflar, yastıklar koyacaksın. Anlaştık mı?"

Gerçekte çok daha az paraya yapılacak bir temizlik için fazladan bir aylık kira parası vereceğini duyunca, Haim Efendi'nin aniden kanı ısınıverir Ahmet Muhtar'a.

– Ne demek kuzum? Hemen! Sen sekiz lira getir yârin, orayi saray gibi bulacaksin.

Artık kafasını sokacak, kendine ait bir yeri vardır. Ama söz vermiştir. Bu gece yine Yvette'in koynunda nihayet bulacaktır. Yüksek Kaldırım'dan yokuş yukarı çıkarken acelesi yoktur. Ara sokaklardan merdivenli caddeye taşmaya başlayan saten jüponlu, naylon çoraplı yaşam Galata'nın çehresini değiştirirken, aklında 'nasıl?' ve 'neresi?' soruları birbirini kovalamaktadır.

"*Hele önce bir Yvette'e gidelim. Sabah ola, hayrola.*"

Pera'daki tabelalara, bina süslemelerine baka baka gelir Pont d'Argent'ın önüne. İçeri girmekle girmemek arasında kararsız kalır. Yvette'in mendebur patronu Katergaris'le karşılaşmak o an en son isteyeceği şeydir ama gecenin rutubetli soğuğu da iliklerine işlemektedir. Bir sigara yakıp, dayanabildiği kadar dayanmaya karar verir.

Avucunun içine aldığı sigarayla ellerini ısıtmaya çalışırken aklında yine aynı sorular dönüp durmaktadır.

"*Nereden başlamak lazım? Bu kartallar nerede aranır?*"

Sonra bunu neden bu kadar dert ettiğine şaşırır.

"*Ulan alık Ahmet Muhtar, adam sana bu kartalları araman için para verecek. Bulduğunda ne olacak peki? Uzatabildiğin kadar uzatıp alabildiğin kadar çok para almak varken, hocasından takdir bekleyen çalışkan talebeler gibi, neyin nesi bu acelen?*"

Arayışı uzatmak ve Sands'ten gelecek parayı maaş hâline getirmek elindedir. Ama inandırıcı olması için, ara sıra ona verecek bir şeyler bulması şarttır. O an için tutunabileceği tek dal ise Alman Sefareti'dir. Uğursuz Orta Çağ kaleleri gibi Payitahta diklenen binayı, çevresini hatırlamaya çalışır.

"Acaba binaya gireni çıkanı izliyor mudur İngilizler? İzlemiyorlarsa çok büyük enayilik. Her ne dönüyorsa mutlaka bir ucu Sefaret binasına dokunuyordur."

Gözlerini kapatır, Sefaret'in yanından Dolmabahçe'ye doğru inen Çiftevav Sokağı zihninde canlandırır. O an aklına Köselerin Sadık gelir. Nasıl da binaya dikkat kesilmişken hiç ses etmeden bitivermiştir ensesinde.

– Aamet! Ma cherie?

Kulağının yanı başında sıcak bir nefes ve gecenin karanlığını ıslık gibi yararak gelen tiz bir ses! Olduğu yerde sıçrayarak döner.

"Ah be yavrum! Aklımı aldın! Ben de tam bugün..."

– Arrêt! Allons-y rentrons à la maison.* Çok yorgun ve sinirliyim. Evde konuşuruz. Hemen gidelim, hemen!

Böyle durumlarda ısrar etmemesi, ne olduğunu sormaması gerektiğini bilecek kadar tanımaktadır Yvette'i. Kol kola girip hızlı adımlarla yürürler Taksim'e doğru. Zambak Sokak'a dönerken hâlâ burnundan solumaktadır Yvette.

Eve girer girmez iki bardak alır bulaşıklıktan. Bir parça konyak ikisine de iyi gelecektir. Gözlerinden ateşler çıkarken bir yudum alır ve kendisini koltuğa öylece bırakır.

– Tam bir ayı. Hatta ayı onun yanında tam bir centilmen kalır!

Bunca öfkeyi ufacık bedeninin neresine sığdırdığını merak eder Ahmet Muhtar. Onun anlık sinirlenmelerine, kolayca sönüp giden patlamalarına alışıktır ama bütün yol boyunca yatışmamış, aksine gittikçe köpüren hâlini yadırgar. Belli ki gerçekten onu delirten bir şey yaşamıştır.

"Dur, dur bakayım! Ne oldu? Katregaris bir şey mi dedi?"

– Ne Katregaris'i? O öküz Alman köylüsü!

"Hangi Alman? Ne öküzü? En baştan anlat bakayım şunu bir..."

Yvette bir yudum daha alır konyağından. Ardından derince bir nefes ve ayrıntıları anımsamaya çalışan, tavanda gezinen bakışlar...

---

* Fr. Dur! Haydi, eve gidelim.

– Geçen gün yüzüğümün düşen taşını taktırmak için Hiram Efendi'ye gitmiştim. Yanında sarışın, iri yarı biri vardı. Fransızca konuşuyorlardı ama adam Fransız değildi aslında.

"Nereden anladın Fransız olmadığını?"

– Yani Fransızcası çok iyiydi ama aksanlıydı. Alsace'tan olabilir. Strasbourg'lu olabilir. Alman gibi konuşuyordu. Ama bugün iyice emin oldum.

Yvette'in daldan dala uçarak anlattıklarını birleştirmekte, konuyu anlamakta zorluk çekmektedir Ahmet Muhtar.

"Tamam, adam iyi Fransızca bilen bir Alman. Ne var bunda? Ne konuşuyordu Hiram Efendi'yle de sen bu kadar sinirlendin?"

– Hiram Efendi'yle konuştuğuna sinirlenmedim. Adamın bayağı bir parası varmış sanırım Hiram'da. Onu almak istiyormuş. Hiram da 'şu sıra Konstantinapol'de ticaret için en uygun zaman. Herkes parasını getirirken siz neden almak istiyorsunuz?' falan diye sormuştu. Adamın pantolonunun askılarını tutup, böyle yerinde yaylanarak attığı bir kahkaha vardı, patlama gibi. Yerimde sıçramıştım korkudan.

"Eee? O mu geldi bu gece kulübe?"

– Evet! Katregaris'le konuşuyordu. Tam haftalığımı almak için yanına gidiyordum ki, aynı kahkahayı attı. Elleri askılarında, yerinde yaylanarak konuşuyordu patronla. Tanıdım, aynı rahatsız edici adam. Kömür, depo, karışık şeyler konuşuyorlardı.

"Demek ki adam kömür tüccarı. Katregaris'in arası iyi bu kömürcülerle desene. Beni gönderdiğin adam da kömürcü değil miydi? Nikos Papazoglou."

Yvette bir Ahmet Muhtar'a, bir de sardığı sigaraya bakar. Gözlerinde kendisini ilgiyle dinlemeyen kocasının canına okumaya hazırlanan bir kadının ürkütücülüğü vardır.

Ahmet Muhtar susup dinlemesi gerektiğini anlamıştır.

"Pardon! Pardon ma cherie. Continue s'il te plait.'"*

---

* Fr. Affet, affiet sevgilim. Devam et lütfen.

– Katregaris beni fark edince gözüyle bir işaret yaptı buna. Adam da sustu. Sonra yine yaylanmaya başladı askılarını tutarak. Ne dedi biliyor musun?

"Ne dedi?"

– 'Mademoiselle de anlaşmamıza dahil mi?' diye sordu Katregaris'e! İnanabiliyor musun?

"Ne? Ne demek bu? Hangi anlaşmaya dahil miymişsin? Doğru mu anladım ben?"

Yvette sonunda Ahmet Muhtar'ın ilgisini çekebilmiş olmaktan fazlasıyla mutludur. Konyağından bir yudum daha alır. Bacak bacak üstüne atarken arkasına yaslanır.

– Mais oui! Beni parayla alacakmış domuz! Bir de uzun uzun bakıyor bana. Sonra hatırladım, Hiram Efendi'nin yanında da bakmıştı böyle.

"Nerede şimdi o domuz? Katregaris'in yanında mı hâlâ? Gitsem bulur muyum orada?"

Ahmet Muhtar'ın alabildiğine Türk çıkışı, kendisini sahiplenmesi çok hoşuna gitmiştir Yvette'in. Keyifle alır bu sefer konyağından yudumu.

– Ne yapacaksın o domuza? Kavga mı edeceksin benim için?

"O askıları boynuna dolayıp zıplata zıplata kahkaha attıracağım ona! Şerefsiz köpeğe bak sen! Alman mı bu adam? Emin misin?"

– Ah kesinlikle. Alsace köylüsü, eminim. Hiçbir Fransız erkeği bu kadar kaba olmaz. Bir kadına nasıl davranacağını bilir. Espèce de cochon! Cochon Allemand!*

Önce sırf kadınını rahatsız ettiği için hınçlanmıştır adama, ama sonra bir şeyi fark eder Ahmet Muhtar: İstanbul'a ithal kömürün büyük kısmı İngiltere ve Fransa'dan gelmektedir. Almanya'dan kömür ithalatı ise yasaktır. Yvette ise bu kömür peşinde koşan, İstanbul'da bol miktarda parası olan adamın Alman olduğundan emindir.

* Fr. Domuz soyu! Alman domuzu!

"*Nikos Papazoglou'nun ofisinde şahit olduğum dalavereyle bunun bir ilgisi olabilir mi?*"

– Du calme mon amour!* İşleri önemliydi zaten, uzatmadı. Paramı aldım, çıktım. Dönüp bakmadı bile.

"Bir daha gelirse, seni rahatsız ederse mutlaka söyle bana. Almanlarla benim de yarım kalmış bir hesabım var. Hepsini toptan ona ödettireyim."

Sonra bir anda aklına kartallar konusu gelir.

"*Ulan herife sorsam, 'sizin kartallar kayıpmış, yerini biliyor musun Herr Schwein*** *desem?*"

Tekrar düşününce saçma gelse de, gevşemesine yetmiştir bu fikir. Bıyık altından hınzır bir gülüş gelir geçer.

Sonra da Yvette'in yaramaz dudakları.

– D'accord, je dirai.*** Ama şimdi beni sakinleştirmek için daha çok çaba göstermen lazım. Haydi, sabaha kadar sakinleştir beni.

Bunca öfke, sinir ve sonunda gelen bu işveli davet! Ahmet Muhtar'ı baştan çıkaracak tüm silahlarını peş peşe kullanmıştır Yvette.

Fazlasıyla işe yarar. Lambayı söndürürken tek yudumda diker konyağı kafasına. O an aklında ne dün ne de yarın vardır.

Geçmişiyle geleceğinin arasına keyifli bir parantez açar.

* * *

28 Aralık 1919
Sen Pier Han, Galata

Önündeki dosyayı dikkatle inceleyen Valentine Vivian, düşünürken her zaman yaptığı gibi, yine dirsekleri masanın üzerinde, iki elinin parmak uçlarını dudaklarının hizasında kenetlemiştir. Bu duruşun ardından mutlaka ipe sapa gelmez bir soru ya da saçma sapan bir istek geleceğini iyi bilen Yüzbaşı Bennett'in ise bir an önce

* Fr. Sakin ol aşkım.
** Alm. Bay Domuz.
*** Fr. Tamam, söyleyeceğim.

bu işkence gibi bekleyişin sona ermesinden başka dileği yoktur. Ve yine bilmektedir ki MI5 İstasyon Şefi sinir bozucu sabrıyla bu ego gösterisini saatlerce sürdürebilir. Neyse ki bu kez korktuğu olmaz.

– Yüzbaşı, Albay Sands'i cezbeden, ama bizim bu adamda göremediğimiz nedir? Osmanlı Ordusu'ndan sıradan bir binbaşı. İngilizce ve Almanca bilmesi dışında ne özelliği var? Binbaşı Ahmet Muhtar! Ona gelinceye kadar çok daha nitelikli subaylar var orduda.

"Albayım, sanırım Enver'den ve İttihatçılardan nefret etmesi en önemli özelliği. Ayrıca maddi olarak da sıfırı tüketmiş. Albay Sands bu adama parayla her şeyi yaptırabileceğini düşünüyor olmalı."

– Ah Yüzbaşı, Karargâhtakilerin hâlâ aynı yanlışı yaparak doğru sonuç almaya çalışmalarına inanamıyorum. Nasıl bu kadar kör olabilirler? Sırf Enver'i sevmiyor, İttihatçılarla sorunu var diye vize verip Samsun'a gitmesine göz yumduğumuz adamın başımıza açtığı onca işten sonra!

Mustafa Kemal'in vizesini imzalayan istihbarat subayı olarak, yedi ay önce yaptığı hatanın temcit pilavı gibi yeniden önüne gelmesi fena hâlde canını sıkar Yüzbaşı Bennett'in. Yüzünün ekşidiğini, stresten dizlerinin titremesine hakim olamadığını görünce Albay Vivian konuyu değiştirme gereği duyar.

– Neyse! Olan oldu. Biz işimize bakalım. Senin önerin nedir? Sence Sands bu adamdan, Ahmet Muhtar'dan istediğini alabilecek mi? Dürüst olmak gerekirse, MI5'in prestij kaybetmesine neden olur mu?

"Efendim, sizin de hep söylediğiniz gibi, bizim işimiz herkesten ve her şeyden şüphe etmek. Giggs bu bilgiyi bana ulaştırdığından beri adamı dikkatle izliyoruz. Şu ana kadar tek gördüğümüz adamın su gibi para harcadığı ve Fransız sevgilisiyle gününü gün ettiği. Kayda değer hiçbir teması olmadı. Bu arada, Sands'in adamlarıyla da bir iletişimi yok henüz. Neredeyse Giggs'in bizi atlattığına inanmaya başlayacağım."

– O da olasılık dahilinde. Sana söylemiştim; Sands tam bir çakaldır. Ama ihtiyatlı olalım. İzleyelim bu adamı. Hiçbir işte

çalışmadan bu kadar para harcayabildiğine göre onu finanse eden bir kaynak var ve bu, mevcut durumda Sands'ten başkası olamaz. Özellikle rutinlerini bilmek istiyorum. Sevgilisiyle olmadığı zamanlarda ne yapıyor bu adam?

Yüzbaşı Bennett dosyayı açar, aradan bir sayfayı çeker ve hızla gözden geçirir. Daha önce de defalarca dikkatle okumuştur ama atladığı bir ayrıntı olup olmadığından emin olmak ister.

"Anadolu'ya geçme teşebbüsü olmuş. Ama sanırım reddedildi. Çünkü çevresinde İttihatçılara olduğu kadar milliyetçilere de tepkili biri olarak biliniyor. Direnişçiler içindeki adamlarımızın tamamı Anadolu'ya para için gittiğini ve kabul edilmediğini söylüyorlar. İstanbul'a geri döndükten sonrası ise tam bir felaket. Geçimsiz, kavgacı bir tip. Bu yüzden de sevilmiyor çevresinde. Düzenli olarak Taksim Stadı'ndaki maçlara gidiyor. Sands'in adamlarıyla burada irtibat kurduğunu biliyoruz. Ama şu ana kadar gözle görülür bir bilgi akışı olduğu şüpheli. En azından Sands'in işine yarayacak önemli bir istihbarat getirmediğine eminiz. Cibali'deki sigara fabrikasında bir arkadaşı var, Hamdi Bey. Sık sık onun yanına gidiyor. Etkisiz bir adam. Direniş örgütleriyle bir ilgisi yok. Yani ondan alabileceği stratejik bir bilgi olduğunu düşünmüyoruz. Bunun dışında yine sık sık gittiği bir mekân var. Orada müzik dinlemeyi seviyor. Müzisyenlerle arası iyi. İstediği şarkıları çalıyorlar. Bolca içki içiyor. Genelde tercihi rakı. Bunun dışında ne bir dostu ne de görüştüğü var. Haa bir de ara sıra Harbiye Nezareti'ne gidiyor. Orada eski bir devre arkadaşı var, Yarbay Salih. Nazır Paşa'nın yaveri."

Aradığı sorunun cevabını bulmuş gibi, bir ışık huzmesi geçer Albay Vivian'ın yüzünden. Sandalyesinde doğrulur.

– Bak bu önemli bir ayrıntı. Bu Yarbay Salih, direnişçilere yakın mı? Mustafa Kemal'le bir bağlantısı olabilir mi?

"Aslında bu olasılığı dikkate alarak onu da derinlemesine soruşturduk. Başarılı bir subay. Karargâhta seviliyor. Ancak şu ana kadar menfi bir hareketini görmedik. Hayatı Nezâret'ten eve, evden

Nezâret'e. İçerideki adamlarımız Ahmet Muhtar'ın oraya bu kadar sık uğramasının sebebinin de aylardır alamadığı maaşları olduğunu söylediler."

– Burada bir tutarsızlık yok mu? Bu adam aylardır maaş alamıyor ama su gibi para harcıyor. Bir yandan da hâlâ içerideki birikmiş parasının derdinde! Bu adamı da, arkadaşı Yarbay Salih'i de dikkatle izleyin Bay Bennett. Önünde sonunda buradan bir şey çıkacak.

"Bir de, aşağı yukarı aynı dönemde, yani Sands'in adamı olduğunu öğrendiğimiz günlerde, Galata'da, buraya çok yakın bir oda tuttu kendine. Berbat bir binada berbat bir oda. İki gün önce Yüzbaşı Templer orayı da kontrol etti. Kirli çamaşır ve sigara izmaritinden başka bir şey bulamadık."

Kafası adamakıllı karışmıştır MI5 İstasyon Şefi'nin. Her şeyi apaçık ortada ama bir o kadar da bilinmezleri olan, tuhaf bir adamdır Ahmet Muhtar.

– Sana mantıklı geliyor mu bu? Bir anda maddi imkânlara kavuşan ama İstanbul'da rahat edebileceği onca yer dururken gelip burnumuzun dibindeki bir batakhanede oda tutan bir adam! Neden burada da, Sands'e yakın olmak için Şişli'de değil? İzleyin bu adamı Bay Bennett! Hatta izlemekten de öte, bir şekilde iletişim kurun, arkadaş olun.

"Bu onu ürkütmez mi Albayım? Mutlaka Sands'in kulağına gidecektir."

– Daha iyi ya. İstihbaratın onun farkında olduğunu bilirse hata yapar. Hata yaparsa da açık verir. Sands'in neyin peşinde olduğunu bilmek istiyorum, evet. Ama eğer bunu başaramazsam da, en azından elindeki silahı kullanılamaz hâle getirmiş olurum. En büyük zafer, savaşmadan kazandığın zaferdir Yüzbaşı. Templer'a söyle, adamı dikkatle izlemeye devam etsin. Ama bir fırsatını bulursa da irtibat kursun.

"Fakat Albayım, en başından beri bu dosyayı ben takip ediyorum. Bu adamla görüşülecekse de benim görüşmem daha doğr..."

– Seninle daha önemli işlerimiz var Yüzbaşı. Mustafa Kemal dün Ankara'ya gelmiş. General Milne güvenlik gerekçesiyle üç ay önce oradaki irtibat birimimizi tahliye etmişti, hatırlarsan. Ankara'da neler olup bittiğini öğrenmemizin bir yolu olmalı. Anadolu hareketi giderek ciddileşiyor ve biz şu anda kör – sağır kalmış gibiyiz. Bütün elektronik imkânı kullansak bile içeride birileri olmadıkça öğrenebildiğimiz sadece telefonla, telgrafla konuştukları. Daha fazlasına ihtiyacımız var. Şu andan itibaren bu konuya odaklanmanı istiyorum.

"Emredersiniz efendim. Ankara şehir olarak Türk milliyetçilere destek veriyor. Orada hareket imkânımız çok kısıtlı ama elimizden geleni yaparız. Müsaade ederseniz ben çalışmaya başlayayım. Rahip Frew'le de görüşeyim. Belki kilise aracılığıyla uzanabileceğimiz bir yerler olur."

Sen Pier Han'ın dar merdivenlerinden inerken yarım saattir bastırdığı öfkeyi serbest bırakır Yüzbaşı Bennett.

"Şimdi hesap zamanı Kemal Efendi! Aylardır senin yüzünden işittiğim her kelimenin bedelini ödeyeceksin!"

Soğuk bir İstanbul günüdür ama Vivian'ın ona sunduğu intikam fırsatıyla içinin ısındığını hisseder. Ahmet Muhtar artık Bennett için ufak bir ayrıntıdan ibarettir.

Yüzbaşı Templer'ın oyalanacağı küçücük bir ayrıntı.

– Oğlum bunca zamandır yüzünü ancak haftada bir ya görüyoruz ya görmüyoruz. Ne yersin ne içersin, hiçbir şey anlatmıyorsun. Baban ses etmiyor ama o da üzülüyor. Konu komşu bir sürü şey diyormuş çarşıda pazarda. Hem burası dururken başka ev tutmak da nereden çıktı?

"Anacığım iş güç peşindeyim. Görüyorsun, biraz nefes aldık. Maaşı beklemeye kalksak acımızdan ölecektik. Fena mı oldu bak? Herkes bir şey söyler, ciddiye almayın. Bu sebze meyve işinin yazı kışı yok. Gecesi gündüzü de. Al, şimdi de pırasa ıspanak almaya Eskişehir'e gideceğim."

Haftalardır ilk kez geceyi baba ocağında geçirmiştir Ahmet Muhtar. Her ne kadar Cibali'ye pek uğramasa da, Sands'ten aldığı paralarla evin ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bu sayede bir önceki kış olduğu gibi, kömür sıkıntısı da çekmemişlerdir. Evet, ailesi rahat bir nefes almıştır belki ama oğullarının sürekli İngilizlerle düşüp kalktığına dair söylentiler ve musluktan akarcasına gelen bu para canını sıkmaktadır Cevat Ömer Bey'in. Ağabeyi ise bir süredir yüzüne bile bakmamaktadır Ahmet Muhtar'ın. O sabah da babası erkenden dışarı çıkmış, âdeta bir şeylerden kaçmıştır. Ahmet Muhtar'ın da ağabeyi gibi macera peşinde koşmamasıyla teselli bulmaktadır belki ama istediği bu mudur? Düşmanla yarenlik etsin diye mi Ahmet Muhtar ismini vermiştir ona?

"Eline sağlık anacığım. Özlemişim senin çayını, ekmeğini. Haftaya ben un, yağ getiririm sana yine. Başka lazım olan bir şey varsa söyle."

– Oğlum sormayayım diyorum ama içim içimi yiyor. Nereden geliyor bu kadar para? Nasuh Efendi de pazarcı ama doksan kuruş verip de bir kilo peynir alamıyor adam. Hem millet kömür için aylarca sıra beklerken nasıl her ay araba araba yığılıyor bizim eve? Komşuların dikkatini çekiyor, soruyorlar. Bak babana 'senin oğlan İngilizlerle iş tutuyor' demişler, kavga etmiş kahvede. Pek sıkılmış canı. Nereden çıkıyor bu laflar sözler?

"Anacığım İngiliz'den izin almadan nasıl getireyim sebzeyi meyveyi İstanbul'a? Onlardan izinsiz ticaret yapmanın imkânı mı var? Onu diyorlardır. Böyle desin babam da. Sıkmasın canını. Hem koskoca Padişah'ın dostu değil mi bunlar? Ondan doğrusunu mu biliyormuş kahvedekiler? Padişahımız efendimiz ne demişse onu yapıyorum ben de. Ne eksik ne fazla."

– Nereye gidiyorsun? Ayaklandın hemen; çocukken de böyle yapardın. Yalan söyleyemezdin, köşeye sıkışınca kaçardın. Bak sütüm hakkı için, bizden gizlediğin karanlık birtakım işler içinde değilsin, değil mi oğlum?

Ceketini giymeden sarılır annesine. Sarılır sıkı sıkı, gözlerine bakamadığı için. Onun içini okuyan bakışlarından uzakta yalan söylemek daha kolaydır çünkü.

"Yok anacığım, yok canım benim. Maçka'ya, bizim Eyüp'e uğrayacağım. Sonra da ekmeğimin peşine düşeceğim. Yolum uzun, işim çok. Ondan kalktım hemen."

Belli etmeden koklar annesinin saçlarını. Gözlerine dolan yaşları göstermeden dönüverir arkasını. Fesini takmasıyla kapıdan çıkması bir olur. İşitmez Feride Hanım'ın ardından ettiği duayı.

Hâlâ öfkeli, hâlâ geçimsizdir. Ama artık geçinemediği de, nefret ettiği de bizzat kendisidir.

"*Allah belanı versin Ahmet Muhtar! Bir Alman Kartalı diye girdiğin işlere bak! Gırtlağına kadar İngiliz'e, necasete battın!*"

Hızla geçer karakolun yanından, surdan dışarı çıkar. Odun depolarının yanından yürürken aklı hâlâ kapıdaki polislerdedir.

"*Gözümün içine öylece baktılar. Bir tanesi bile almadı selamımı!*"

Üsküplü'nün yanına uğramak da zor gelir. Onun bile hâli, tavrı değişmiştir bir süredir. Her sabah yolunu gözleyen adam, âdeta 'nereden çıktı yine bu?' der gibi huzursuzlanmaktadır.

"*Artık hep böyle mi olacak? Artık mahallenin cüzzamlısı sen misin Ahmet Muhtar?*"

Bu yola girmek kendi tercihidir. Her ne kadar işin buralara geleceğini baştan görememişse de, şikâyet etmeye hakkı yoktur. Onca zaman kavgasını aramış, bulduğunu sanmış, ama sonunda sınavının İstanbul'da olduğunu anlamıştır.

Kendisiyle hesaplaşa hesaplaşa varır Eminönü'ne. Tramvaya binmek için elini cebine attığında yüzünde acı bir tebessüm belirip kaybolur.

"*Bir lira! Yani 92 kuruşa mı sattın kendini Ahmet Muhtar?*"

Tophane'de indiği tramvay ağır ağır uzaklaşırken, dört ay önce harcamaya kıyamadığı o sekiz kuruş yutamadığı bir lokma gibi boğazındadır hâlâ.

Birkaç gün önce İmalât-ı Harbiye Fen ve Teftiş Kurulu'na tayin olan arkadaşı Yarbay Eyüp'ü görmeye gelmiştir Tophane'ye. Bir dost sesi duymak iyi gelecektir belki ama asıl maksadı başkadır. Sands bir süredir sıkıştırmaktadır Ahmet Muhtar'ı. Artık er ya da geç ona bir şeyler vermesi, işe yarar bir şeylere ulaşması gerekmektedir. Aklına gelen başlangıç noktalarından biri de hurdacılardır. İşgalciler bile depolarında tam olarak neler olduğunu bilmemektedir. Osmanlı ordularından toplanan silah ve mühimmat bu yüzden peyderpey imha edilmekte, ortaya çıkan tonlarca silah enkazının son alıcıları da hurdacılar olmaktadır. Hurda ticareti yapanlarla en fazla mesaisi olanlarsa İmalat-ı Harbiyecilerdir. Tonlarca ağırlıkta bronz kartalı alıp nakledebilecek hurdacıları öğrense öğrense Eyüp'ten öğrenebileceğini düşünmüştür Ahmet Muhtar.

Sıcak karşılar arkadaşını Yarbay Eyüp. Ahmet Muhtar sokaktaki namının henüz ona ulaşmadığını düşünür önce. Bir müddet havadan sudan, eskilerden konuşurlar. Ardından Eyüp Harbiye'nin içine düştüğü karanlıktan, Ağır Topçu Şubesi'nin nasıl işlevsiz kaldığından dert yanar.

"Eee… Ne yapıyorsunuz o zaman burada? Ağır topu olmayan Ağır Topçu Şubesi olur mu yahu?"

– Ağır topumuz var, kaması yok. Kaması olanın da namlusu yok. Darıca'da, Zeytinburnu'nda binlerce ton tahrip edilmiş top birikmişti. Satıp parasıyla bizim maaşları vereceklerdi. Ona da alacaklı bir Ermeni çöktü. Devletin kasasına girmeden buharlaştı gitti para.

"O kadar büyük miktarda hurdayı kim alır? Alsa ne yapar ki?"

– Vardı Pera'nın kodaman Rumlarından bir iki kişi. Dökümhaneleri var bunların Hasköy'de, Zeytinburnu'nda. Sonra sebepsiz ayak sürümeye başladılar. O arada da bu Ermeni girdi araya, çekti aldı hepsini. Artık ne hesabı varsa?

O ana kadar bülbül gibi şakıyan İmalat-ı Harbiye müfettişi bir an duraklar. Gözlerine inen sorgulayıcı ifadeden ürker Ahmet Muhtar. Lafı değiştirmesi gerektiğini hisseder.

"Neyse, boş ver bunları şimdi. Nazım'dan haber alıyor musun? İzini kaybettim epeydir. Bir iki defa anacığına uğradım. Sağlığı sıhhati yerinde şükür. Ama o da haber alamıyormuş. Yarın, belki öbür gün yine gideceğim. Bir şeyler söyleyeyim kadıncağıza. Öyle bakıyor gözlerimin içine."

– Nazım iyi, bu aralar keyfi hepten yerinde. Konya'da, Yedinci Süvari Alayı'nın başında, vekâleten. Konya Valisi'yle sıkıntısı çoktu. Herif şikâyet üstüne şikâyet yazıyordu buna dair. Rahat durmuyor tabii bizimki. Kuvay-ı Milliye'ye adam topluyor, iyi mi?

Öyle keyifli bir kahkaha atar ki, Ahmet Muhtar yerinden zıplar.

"Hay Allah, sakarlığa bak! Berbat ettim halıyı!"

– Dert etme. Sururi! Sururi! Bak buraya! Oğlum tazele Binbaşının çayını. Haydi, tez getir oğlum.

"Eee…"

– E'si, Önce Ali Sait Paşa sahip çıkıyordu da, o ayrılınca bayağı bunalmıştı. Sonra Sivas'tan Mustafa Kemal Paşa, Ankara'dan Ali Fuat Paşa bastırınca gece yarısı İngiliz treniyle kaçtı bu Vali Cemal. Bizimki de o gündür bu gündür rahat. Arada geliyor haberleri.

"Hayırlısıyla bir evleneydi. Bir sevdiği, özlediği olaydı."

Münasebetsiz bir espri yapılınca ortaya düşen o sessizlik bombası! Ardından Eyüp'ün kör testere gibi kıyıcı, acıtıcı sorusu.

– Hayırdır Ahmet Muhtar? Özlediğin olunca bitiyor mu vatan sevdası? Senin de yok bir sevdiğin, özleyenin. Olursa duymayacak mısın çağıranların sesini? Duymuyor musun tam da şimdi?

Gülüşü yüzünde donar kalır. Eyüp'ün bir anda ciddileşen ses tonundan ürkmüştür. Başı önünde, bakışları yerdedir. Arkadaşı süngü takmış, dalga dalga gelmektedir üstüne.

– Kardeşim sana ne oldu? Bizden fazla ne yaşadın da bu hâle geldin? 'Bayrağa selam vermedi' diye çekip Sırp postacıyı alnından vuran Makedonya'daki 'Deli' Mülazım'a ne oldu?

"Hoppala! Neyim varmış benim Eskizağralı? Deliydik durulduk, mülazımdık binbaşı olduk. Eh fena mı olduk?"

– Ben eğrisini diyeyim de sen doğrusunu anla 'Deli' Binbaşı! Uzunca zamandır sana dair kulağıma saçma sapan şeyler geliyor. 'Yapmaz' diyorum, 'haydi oradan' diyorum. Ama bir, üç, beş. Yahu aklım almıyor, aklım! Ne işi olur Ahmet Muhtar'ın İngiliz karargâhında?

"Yok öyle bir şey! Laf ola beri gele. Çarşıda bir iki vukuatımız oldu. Asayiş için aldılar, sorgu sual ettiler. O kadar."

– Sorgu bitmedi de, taksiti için mi gittin iki gün evvel Galata'daki karakola? Haydi, İngiliz'den dost edindin, anlamadık ya, anladık diyelim. Nerede memleket için bir şeyler yapmaya çalışan birileri var, onlarla münakaşadasın, kavgadasın. Bu nedir kardeşim? Bilmesem seni, 'Ahmet Muhtar Halaskârcı olmuş' diyeceğim. Bitti Balatlı! Bitti İttihat mittihat! Vatan kavgası bu. Ya varsın, ya yoksun!

Ensesinden basan ateş bütün kafasını kavurmaya başlamıştır. Eyüp'ün söylediklerinin yarısını söyleyenin boğazına sarılır aslında.

Ama ona ses edememenin, dahası haklı olduğunu bilmenin öfkesi! Kafasının içi âdeta fokurdayan bir kazan gibidir. Derin bir nefes alır. Gözlerindeki ateşi söndürmek, arkadaşının kalbini kırmamak için bakışlarına tavanda kısa bir peşrev yaptırır. Yumuşamış gözlerini Eyüp'ünkilere dikse de sesinde dost bir alaycılık vardır.

"Vaaay koca Eskizağralı! Diyorsun ki 'bir hayalperest için yediklerin yetmedi, bu yenisi için de kurşun yiyeceksin'. Peki, de hayde bi bakalım hâl-i hazırımıza: Padişah efendimizin kafasının üstünde İngiliz süngüsü, ferman yazmak için icazet alır. Sadrazam desen İngiliz'in getir götüründe, maşallah. Kemal Paşa'nız Sivas'tan İstanbul'u kurtarmaya çalışmakta. Ordusu var mı? Yok! Silahı var mı? Yok! Silah alacak, ordu besleyecek parası var mı? O da yok! Para dilenmeye Rusya'ya gönderdiği kim? Halil Paşa! O kim peki? Eski halaskârınız Enver'in emmisi. Ulan birinizde de mi akıl kalmadı? Almanya'ya kaçan adamın emmisini batmış Moskova'ya gönderip, oradan gelecek üç beş kuruşla şu zırhlı donanmayı Payitaht'tan çıkaracaksınız, öyle mi? Senin kafa eskiden zehir gibi çalışırdı. Asıl sana ne oldu Eskizağralı? Balık yemeyi bırakıp iyice alıklaştın mı?"

Yarbay Eyüp Bey yutkunur. Öylesine büyük bir hayal kırıklığı, öylesine derin bir şaşkınlık içindedir ki, duyduklarını hazmetme çabası bakışlarından, yüzünün ifadesinden okunmaktadır. Dokunsalar ağlayacak bir hâldedir. Omuzları düşer.

"Geldim, senin de tadın kaçtı. Çay için sağ ol. Lafım sözüm ağır geldiyse kusuruma bakma kardeşim. Ben yine uğrarım, tabii istersen. 'Millîci olmayanla görüşmem' dersen, ona da eyvallah. Ama ortada kan borcu ödeyecek bir devlet kalmadı. Oyun bitti Yarbayım. Dediğime geleceksiniz önünde sonunda. Sana darılmam, gücenmem. Ama bu askercilikten başka oyun bilmeyenler yüzünden başına bir şey gelirse üzülürüm. Görürsem aynını Nazım'a da diyeceğim. Haydi, kal sağlıcakla."

Yavaşça kalkar. Arkadaşını kırmanın pişmanlığı, derdini anlatamamanın öfkesi, bir dost kapısını daha kaybetmenin üzüntüsü…

Müteredditadımlarla odadan çıkarken arkadaşından son bir iki kelime bekler. Nafile. Rabıta zemini ezen tok topuk sesleri eşlik eder Ahmet Muhtar'a kapıya kadar. Ta ki askıdan paltosunu almış, fesini başına kondururken işittiği, 'keşke işitmeseydim' dediği o son sözler.

– Dikkat et Ahmet Muhtar! Ortalık kar, buz, her yer kaygan. Yolunu şaşırma. Kayıp düşeyim deme. Bu puslu, karanlık havada düşersen tutup kaldıracak kimseyi de bulamazsın.

Dönüp son kez bakar eski dostuna. Son kez, çünkü bilmektedir ki yeni Ahmet Muhtar'la Eskizağralı Eyüp Yarbay artık bir kavganın iki farklı tarafındadırlar. Çok şey söylemek geçer içinden, yutkunur. Acı bir tebessümle ağzından çıkan bir tek kelime olur.

"Eyvallah!"

Binadan çıkarken aklına Salih gelir. Eyüp bile onu böyle nazikçe kovmuşsa, Salih gördüğünde muhtemelen suratına tükürecektir.

"*Salih'in yanına gitsem, nasıl karşılar ki beni? Hakkımda söylenen onca şeyden sonra…*"

Çok uzun zamandır görmemiştir arkadaşını. Her şeyi göze alır. Eğer en ağır hakaretleri işitecekse de, bunların Salih'ten gelmesini tercih eder.

Harbiye Nezareti'nden girerken karşılaştığı genç subayların ona tiksintiyle baktıkları hissine kapılır.

"*Aferin Ahmet Muhtar, artık bir şöhretsin sen de. İsim baban gibi kahramanlığınla değil, dilden dile anlatılacak ihanetinle!*"

Tedirgin şekilde çalar Salih'in kapısını. 'Gel' sesi daha da büyütür korkusunu. İniltiyle açılan kapının ardında beliren yüzde tepki değil, memnuniyet olduğunu görünce afallar.

– Oooo beyim, unuttun sanmıştım artık beni. 'Geç buldum tez yitirdim' diyordum ben de.

"Aşk olsun be Salih, o nasıl söz? Bir iki aydır İstanbul dışındaydım. Biraz elim rahatlar rahatlamaz geldim işte."

– Neyse, hoş geldin. Hayırdır? Nerelere gittin? Ne işler peşindeydin?

Yine aynı his!

Annesine kolayca söylediği yalanın Salih'in karşısında ağzında şişmesi, diline dolanması! O çakır gözlerini pür dikkat vicdanına dikmişken, nasıl teşebbüs edecek kandırmaya can arkadaşını?

Ama yoktur başka çaresi. Sivas macerasının sadece olayın içinde olanlarla mezara gideceği aşikârdır.

"Senden ayrıldıktan hemen sonra, Üsküdar'dan Adapazarı'na bir kavun karpuz nakliye işi çıktı. Benim de az biraz paraya ihtiyacım vardı, biliyorsun. Hayır diyemedim. Bir bulaşınca da gerisi geldi."

Hayretle açılır gözleri Binbaşı Salih'in.

– Nasıl yahu? Koskoca Deli Ahmet Muhtar bahçevanlık mı yaptı? Hatta yapmakta mı? Latife ediyorsun değil mi? Adapazarı'na kadar gitmişken, oradan Ankara iki adımlık yer.

Her ne kadar belli etmese de asıl şaşkınlığın büyüğünü yaşayan Ahmet Muhtar'dır.

"*Hakkımda söylenen onca şeyi, İngiliz dostu olduğumu sen nasıl olur da duymazsın Salih? Kapıdaki teğmenler bile bana nefretle bakarken sen nasıl hâlâ böyle samimi davranabiliyorsun?*"

Rolünü oynamaya devam etmekten başka çaresi yoktur. İnansın ya da inanmasın.

"Hiç girme o mevzulara Salih. Anadolu'nun benim için Adapazarı'ndan ötesi yok. Kabağımı, bostanımı getirir götürürüm. 'Bu dünyada kimse acından ölmez" der babam. Biz de acımızdan ölecek değiliz elbet. Bir şekilde çıkarıyoruz nafakamızı."

Bir suskunluk olur. Güleç yüzünden kapkara bir gölge geçer Salih'in. O an anlar Ahmet Muhtar, bu gelen dalga beter olacaktır.

– Elbet çıkaracaksın kardeşim. Kim ne diyebilir sana? Onca yıl ölümle köşe kapmaca oynamışsın, şimdi eve götürecek iki çeki kömür için aylardır maaş bekliyorsun. Namusunla çalışıp alıyorsan kışlık kömürünü, kimin haddine laf etmek?

Kömür mevzuuna yaptığı vurgu canını sıkar Ahmet Muhtar'ın.

"*Biliyor!*"

– Nezarette genç zabitler arasında adın çok dolaşıyor. Olmadık şeyler anlatıyorlar. Onlar tanımıyorlar tabii seni. Devrem olduğunu bildiklerinden yanımda susuyorlar ama işitiyorum.

Önce sandalyesinden düşecek gibi çöker kalır oturduğu yerde. En kıymet verdiği dostunun karşısında da yüzü yere bakmıştır sonunda. Derin bir nefes alır. Doğrulur yeniden. Ok yaydan çıkmıştır bir kere. İyi ya da kötü, yaptığının arkasında duran bir dik duruş gelmiştir Ahmet Muhtar'a bir anda.

"Eee… Sen ne diyorsun peki? Ne diye arkadaşça davranmaktasın bana hâlâ?"

– Çünkü adın üstünde, arkadaşım olduğun için. Kardeşim olduğun için. Arkadaş kusur aramaz, ilk bulduğu fırsatta vurmaz. Kardeş dediğin kusur örter. Ondan ötürü.

Hakaret etse, 'Allah belanı versin Ahmet Muhtar' dese daha iyidir. Tokattan beter bir şefkat, hançerden kıyıcı bir affedicilik…

– Ve bir de 'ne yapmışsa vardır bir bildiği' dediğimden kardeşim. O teğmenler seni bilmez, tanımaz. Ben tanırım. Mayanı da bilirim. Ne dersem diyeyim susacağını da, iyisini de kötüsünü de kendine saklayacağını da.

Çok şey söylemek isteyip de hiçbir şey söyleyemediğin o an…

– Ben gidiyorum Ahmet Muhtar. Muhtemeldir ki bu son görüşmemiz. Artık İstanbul'da kalmamı gerektiren bir şey kalmadı. Dün Mustafa Kemal Paşa Ankara'ya avdet etti. Yepyeni ve kutsal bir kavga başlıyor. Ait olduğum yerin Ankara olduğunu biliyorum artık. Nezaretten bir vazifeyle gönderecekler. Velâkin ben geri dönmeyeceğim.

O kadar iyi tanımaktadır ki arkadaşını, aslında bu konuşmanın önünde sonunda yapılacağından adı gibi emindir aylardır. Memleketi kurtarmak için bir kavgaya girilecek ve Sofularlı bitirim Salih bundan uzak duracak! Bunun imkânsız olduğunu, Salih'in de Nazım'ın yanına er geç gideceğini o zaten aylar öncesinden bilmektedir.

– Gidip de dönmemek, dönüp de bulmamak var. Ölüm var Ahmet Muhtar, ölüm var! O yüzden kardeşim, birbirimizi böyle hatırlayalım. Tanıdığımız gibi, hatıralarımızdaki gibi, ellerin lafındaki sözündeki hâllerimizle değil. Helâlleşerek ayrılalım.

Bir anda o güne dek hiç hissetmediği kadar yalnız hisseder kendini Ahmet Muhtar. Düşük omuzlarla doğrulup kalkar sandalyeden. Ayağını sürüyerek yürür yanına arkadaşının, sarılırlar.

Günün getirdiği sıkıntılı her ne varsa kenara itip yılların dostluğuyla kucaklaşırlar. Hüzünler, umutlar, hayaller, hayal kırıklıkları, hepsi samimiyet harcıyla erir gider aralarında. Gözleri dolar Ahmet Muhtar'ın. İçinde debelenip durduğu kör kuyunun inadına, bir ferahlama sarmıştır yüreğini.

"*Dost dediğin de bu değil mi? Açığını görünce yırtıp atan değil, söküğünü dikip yamayan!*"

Salih'in onca şayiaya rağmen arkasında durması, 'vardır elbet bir bildiği' diyebilmesi, ondan vazgeçmemesi…

İçi rahatlamıştır ama hâlâ ince bir sızı vardır derinlerde, ciğerinin en kuytu yerlerinde. Hatta bunu hissedince başı döner bir an, tırabzanı kavrar sıkıca.

"*Can kardeşinden bir şeyler gizlemek mi, yoksa onun gidecek olması mı daha kötü?*"

Salih, Nazım, bütün dostları birer birer Ankara'da toplanmaktadır.

"*Bir ben burada, böyle azıtılmış enik gibi, yapayalnız!*"

Girdiği bu karanlık yolda, yaptığı seçimin esiridir.

"*Artık bu yolda yalnızsın Ahmet Muhtar. Kendin ettin, kendin buldun. Tercihinin bedelini ödemektesin.*"

Galata'ya doğru yürürken henüz yolun çok başında olduğundan habersizdir.

Asıl ödeyeceği bedelle yüzleşmesine daha vakit vardır.

5

İşbirlikçi

"İhanetin kendisi hoştur. Tiksindirici olan hainlerdir."

–JULIUS CAESAR

18 Şubat 1920
Direklerarası

– Efendi, madem içiyorsun şu zıkkımı, külünü yere silkeleme! Üç oldu gelip temizlediğim. Yeter yahu!

Akşamki meşki beklerken Mersin Efendi'den zılgıtı yemiştir Ahmet Muhtar. Mekânın müdavimleri alışıktır bu titizliğe. Daha masada otururken gelir, söylene söylene siler masaları Mersin Efendi. Ama bu asabiyet ona yakışmaktadır. Keli kızarmadığı müddetçe sorun yoktur, tabiatının gereğini yapmaktadır çünkü. Severler Mersin Efendi'yi her hâliyle.

Ahmet Muhtar da Salih'le geldiği günden beri dadanmıştır Mersin'in kahvesine. Akşamları burada Ahmet Cemalettin Efendi ve heyetinin icralarını dinlemek en büyük keyfi hâline gelmiştir.

Tabii Yvette'i saymazsak.

O gün de erkenden gelmiş, keyifli bir akşam öncesinde gazetelerdeki son havadislere göz gezdirmektedir. İki aydır yaşananlarla Dersaadet rutininin dışına çıkmış, tansiyon yükselmiştir. Önce Ali Fuat Paşa Eskişehir'deki İngiliz generalini tehdit etmiş, ardından daha büyük bir meydan okuma olarak Meclis-i Mebusan açılmıştır.

İngilizler Mustafa Kemal'in İstanbul'daki milliyetçi örgütlerden, Harbiye Nezâreti'nden ve kabinenin bazı üyelerinden destek aldığının farkındadırlar. Son olarak Kuvay-ı Milliye Fransızları Maraş'tan silah zoruyla atmış, Urfa kapısına dayanmıştır. Üç gündür İngiliz karargâhında konuşulan tek konu Fransız generalin Maraş'tan, geride bazı birliklerini bırakarak, kaçarcasına çıkmasıdır.

Bütün bu olan bitenler belli ki çok tedirgin etmiştir Pangaltı'daki İngiliz Karargâhı'nı. 12 Şubat'ta Londra'ya aralarında Mustafa Kemal, Ali Fuat, Kâzım Karabekir, Cevat, Yakup Şevki, Nuri ve Mersinli Cemal paşaların da olduğu 157 kişilik üç kara liste yollandığını o gün Taksim Stadı'nda gittiği futbol maçında öğrenmiştir. Aslında hiç sevememiştir bir sürü adamın bir top peşinde saatlerce koşturmasını. Ama bu kısa zamanda ilk öğrendiği şeylerden biri İngilizlerin bir içerken, bir de futbol seyrederken çenelerinin düştüğü olmuştur. İlginç şeyler duymasına vesile olduğu için katlanmaktadır futbol denen işkenceye.

Payitaht bu kadar hareketli günler geçirirken o da yeni bir alışkanlık edinmiştir: Gazete okumak!

Direnişçilerin *Yenigün*'ünü de okumaktadır, işbirlikçilerin *Alemdar*'ını da. O gün de sazendeyi beklerken dalmıştır memleket ahvaline. Ancak ne Mersin Efendi'den işittiği tatlı azar ne de beş dakikada bir masasını büyük bir hararetle silen çaput dağıtabilmektedir dikkatini. Takıldığı bir haber Ahmet Muhtar'a sigara üstüne sigara yaktırmaktadır.

"*Altı maddelik Ahd-ı Millî umumen ve müttefiken kabul edildi!*"

Sonra bu millî yeminin maddelerini okur. Okudukça yüz hatları gerilir.

"Bu bildiğin savaş ilânı yahu! 'Vatanın tam bağımsızlığı' ne demek? Sadece Yunan'ı değil, İngiliz'i de, Fransız'ı da kulağından tutup memleketten atacağız demek!"

Zorlar zihnini. Teğmen Barclay'e Sands'in maçta sorduğu bir soru nedensizce gelip eklenir konuya.

"*Batum'dan gemiler çıkmış mı? Ne zaman burada olacaklarmış Teğmen?*"

İngilizler Batum'u boşaltmakta, Kızıl Ordu'nun önünden kaçmaktadır, evet. Birliklerini tahliye edecek gemilerin İstanbul'a gelmekten başka çaresi yoktur, bu da doğru. Ama bu sıradan sevkiyat neden bu kadar ilgilendirmektedir Albay Sands'i? Onun sorumluluğunda değildir ki bu konu.

Meclis-i Mebusan'ın açılışı da öfkelendirmemiş midir İngilizleri? Erzurum'da, Sivas'ta milliyetçi kongrelere katılan Rauf Bey, Gebze'de tanıştığı Kara Vasıf gibi pek çok 'sabıkalı' isim ellerini kollarını sallayarak gelip dikilmişlerdir De Robeck'in karşısına. Pangaltı'daki karargâhta uzun uzun tartışmışlardır, "şimdi mi tutuklayalım, bekleyelim mi?" diye. Bu tartışmaların bir kısmı yanı başında gerçekleşmiş, Sands ve adamları gizleme gereği bile duymamışlardır. Kesin olan şudur ki, bu isimlerin yine ellerini kollarını sallayarak Dersaadet'ten ayrılmalarına izin vermeyeceklerdir.

"*Bu Henriler kesin bir şeyler planlıyor. Gazetelere bakarsan Fransız Başbakanı Monsieur Millerand söz vermiş, hilafete ve saltanata dokunmayacaklarmış. Güya İstanbul da bizde kalacakmış! Londra'da barış görüşülüyor diye uyutuyorlar resmen İstanbul'daki avanakları!*"

Mersin Efendi kaçıncı defadır öfkeyle ayaklarının dibine düşen sigara küllerini süpürürken, Ahmet Muhtar'ın içinde bir his beynini birbiriyle alâkası yokmuş gibi görünen olayları birleştirmeye zorlamaktadır.

"*Sands bu Batum'dan gelecek İngiliz birliklerine bu kadar takıldıysa, onların gelişiyle burada bir şeyler olacak, kesin. Fransızların Maraş'ta, Urfa'da düştüğü duruma düşmek istemiyorlar. Panikteler. Her ne planlıyorlarsa, bu millî yemin bunların fitilini ateşledi. Hoş zaten içerideki adamlarından biliyorlardı yeminde neler yazdığını ama efkâr-ı umumiye beyan edilince kendilerini küçük düşmüş hissettiler. Bu meydan okumayı cevapsız bırakmazlar!*"

Kapatır gazeteleri. Kaç zaman geçirmişse satırların arasında, boynu dayak yemiş gibi ağrımaktadır. Gerinir oturduğu yerde.

Dışarıda havanın karardığını, sanatkârların yerlerini aldığını o anda fark eder.

Sazende bir giriş taksimiyle yıkamaya başlar paslı kulakları. Daha o anda mest olmuştur Ahmet Muhtar. Bir saat boyunca hicazdan karcığara, suzinaktan çargâha, bir yelkenlinin kâh dalgalarla boğuşmasını, kâh sütliman bir denizde salınmasını yaşar. Sonra beklediği an gelir. Cebinden çıkardığı bir parça kâğıda karaladığı iki satırı Mersin Efendi'den ricayla gönderir Ahmet Cemalettin'e. O da kırmaz, her zamanki gibi tebessümle kabul eder.

Yoktur zaman gel, mahım heman gel
Hâlim yaman gel, cânım aman gel
Güller küşâde, bülbül nevâda
Âlem safâda, cânım aman gel.

Ruhunun hicazkâra doyduğunu hissedince, Ahmet Cemalettin Efendi'yi saygıyla selamlayarak kalkar masadan. Sazende saz semaisine geçerken paltosuna iyice sarınarak çıkar kapıdan.

Tramvaydan Karaköy'de inince aklına Yahya Kaptan düşer. Ne çok yanmıştır içi o gencecik savaşçının feci akıbetini duyduğunda. Kahramanlık, yani Ahmet Muhtar'a artık fersah fersah uzakta olan o parıltılı kaftan ne de çok yakışmıştır Yahya Kaptan'a.

"*Bir gün yine karşılaşacağız Kaptan. Ve muhtemeldir ki o gün yüzüme tüküreceksin.*"

Alageyik'e dönerken, köşe başında nasibini bekleyen ağzı bozuk Ermeni karısından gayrı, el etek çekilmiştir Galata sokaklarından. Sessizce çıkar merdivenleri, ulaşır tek kişilik sığınağına.

Sonra?

Sonrası böyle gecelerin rutinidir.

Oturur pencerenin başına, yakar sigarasını. Uyku mudur beklediği, yoksa başka bir ilâhi lütuf mu, bilinmez. Bir yandan bir şeyler karalar boş sayfalara, bir yandan beğenmez buruşturur. Hesap kitap mı tutmaktadır, yoksa şiir midir yazdığı, bir bilinmeyen de budur.

Ama gece yarısı olmadan hep aynı yeknesak ritimli değnek sesi duyulur sokağın Arnavut kaldırımlarında. Bir bekçi yürür gider Zürefa Sokak'a doğru. Açık pencereden dolan soğuk İstanbul geceleri hep aynı şekilde biter Ahmet Muhtar'ın tek kişilik sığınağında. Sevmez sigara cesetlerini, buruşturulmuş sayfaları.

Sokağa atar kurtulur.

14 Mart 1920
İngiliz İşgal Komiserliği Karargâhı, Pangaltı

Albay Sands, her zamanki tepeden bakan tavrı ama alışılmadık bir neşeyle karşılamıştır Ahmet Muhtar'ı. Hatta bu kez Boğaz'daki İngiliz zırhlılarını gözünün içine sokarcasına pencere önünde elleri belinde değil, karşısındaki sandalyede samimi şekilde oturarak konuşmaktadır onunla. Bir ara sigara ikram edecek bile olur ama son anda İskoç cimriliği ağır basar.

– Evet, Bay Muhtar. Bu güzel günü daha da keyifli hâle getirecek bilgiler var mı elinizde? Yoksa sadece müzikhollerde geçirdiğiniz tatlı gecelerin finansman arayışı mı sizi buraya getiren?

Ahmet Muhtar'ın beklediği iğneleme gelmiştir. Aralarındaki patron çalışan ilişkisini hatırlatmak için sık sık yaptığı bir şeydir bu Sands'in. O kadar alışmıştır ki, artık kızmamaktadır bile.

"Size son derece işinize yarayacak bilgiler getirdiğimi biliyorsunuz Albay. Özellikle Kemal'in kuvvetlerinin Fransızlara karşı giriştiği harekâtla ilgili. Hatta bunu aramızdaki anlaşma kapsamında olmadığı hâlde yaptım. Farkındasınız değil mi?"

Sands yüzüne sonradan ilâve edilmiş gibi duran tebessümünü bozmadan, sadece dinlemektedir casusunu.

"Eğer kastettiğiniz kartallar ise, bunun bugünden yarına çözülemeyecek bir konu olduğunu biliyorsunuz. Ama doğru yolda olduğumu tahmin ediyorum. Bazı bilgilere ulaştım. Zaten Fransızlarla ilgili size anlattıklarım da bu araştırmaları yaparken bulduklarımdı."

– Mesela? Neler buldunuz Bay Muhtar?

"Öncelikle bu kartalların her birinin ağırlığı en az bir ton olmalı. On kartal on tondan fazla eder. Sizce on tonluk bir metal sevkiyatı sizin bilginiz olmadan yapılabilir mi? Farz edelim ki atladınız. Böyle bir sevkiyat sıradan bir gemiyle yapılabilir mi?"

– Yani?

"Yani nereden bakarsanız bakın olacak iş değil. Ben de Dersaadet Ticaret Odası'na kayıtlı, yüz ton metal nakledebilecek firmaları araştırdım. Son iki yıl içinde bu şekilde üç çıkış olmuş İstanbul'dan. Zaten ikisi İngiltere'ye, Manchester Limanı'na. Diğeriyse Marsilya'ya gitmiş. Hepsinin altında da kontrol subaylarınızın imzası, vizesi var. Bu durumda, aradığımız heykeller hâlâ İstanbul'da, burada. Bu boyutta kaçak malzemeyi saklayabilecekleri bir yer olmalı. Çıkartmak için uygun zamanı bekliyorlar. Yapmamız gereken o depoyu bulmak. Bu depo muhtemelen dikkat çekmeyecek iskelelerden birine yakın olmalı. Ve bu iskelenin Karakolcuların kontrolünde olması muhtemeldir."

Albay Sands donup kalmıştır. Kendisi de götürülmüş olabileceği yerler hakkında araştırma yapmış, kartalları taşıyabilecek boyutta kamyona sahip firmaları soruşturmuş, taşımacılık şirketlerini didik didik etmiştir. Ama sonuç sıfırdır.

– Çok saçma! Bunun için bir konvoy gerekir. Her yerde kontrolümüz varken on kamyonluk bir kafile şehri geçip gidecek ve bizim haberimiz olmayacak? Çok saçma!

"Neden bir kafile olması gereksin? Kartalları peyderpey, birer birer nakletmiş olamazlar mı? Unutmayın, siz İstanbul'a 13 Kasım'da girdiniz. Almanlar iki gün önce teslim olmuştu. Yani bunu yapabilmek için en az iki üç günleri vardı."

O küçümseyen bakışlar yerini şaşkınlıkla karışık bir beğeniye bırakmış gibidir.

– Zeki olduğunuzu biliyordum ama bu kadarını tahmin etmemiştim Bravo Binbaşı! Doğru insana yatırım yaptığımı biliyordum.

Manidar gülüşün yeni sahibi Ahmet Muhtar'dır.

"*Ben sandığından zeki değilim. Sen benim tahminimin ötesinde bir geri zekâlısın!*"

– Güzel. Peki şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz? Aklınızda ne var?

Yüzünde gülücükler açmaktadır Albay Sands'in. Belki de tanıdığı günden beri onu ilk kez bu kadar mutlu görmektedir Ahmet Muhtar.

"Şu anda denetimleriniz sıkı olduğu için, heykelleri nereye sakladılarsa bir süre daha orada kalacaklardır. Dediğim gibi, iskelelere yakın büyük depoları araştıracağım. Özellikle Büyük Harp zamanı Almanlarla yakın ilişki kurmuş tüccarların depolarını. Bu yerin şehir içinde olması, rahat hareket edemeyecekleri için mümkün görünmüyor. İnzibatlarınıza her arabayı kontrol etme talimatı vermeniz yeterli olacaktır. O hâlde İstanbul'a yakın ama şehir dışında depoları kontrol ederek başlayacağım. Bu arada siz de orta boy bir mavnanın yanaşabileceği iskelelerde tertibat alırsınız. Yani ben işimi yaparken siz de erken davranma ihtimallerine karşılık önlerini kesmiş olursunuz. Karakol'un faaliyetl…"

– Ah, Karakol'u dert etme. Birkaç gün sonra öyle bir derdimiz olmayacak. Bak ne diyeceğim Binbaşı; önemli mesafe kat ettin. Hatta şu anda heykellere bir adım mesafedeymişiz gibi hissediyorum. Bence bunu kutlamalıyız, ne dersin?

"Aslında hemen işe koyulmak istiyorum. Hazır buraya gelmişken Bomonti'ye, Feriköy tarafına bakmak niyetindey…"

Pencerenin önündeki Sands yüzünü sevgililerine, İngiliz Donanması'nın yüzen kalelerine dönerken bıçakla kesip atar Ahmet Muhtar'ın sözünü.

– Ah, bunun için uygun bir gün değil Bay Muhtar. Bugün ve yarın, özellikle yarın istirahat edin biraz. Yoruldunuz. Hatta Fransız sevgilinize gidin ve iki gün evden çıkmayın. Âşık canını sevdiğine feda edendir, değil mi?

"*Ne demek istedi şimdi bu?*"

Kafası karışmıştır Ahmet Muhtar'ın. Anlamaya çalışan gözlerle bakmaktadır Sands'in gözlerine. Ertesi gün sokaklardan uzak durmasını istediğine göre, önemli bir şeyler olacaktır. Muhtemelen kötü, çok kötü şeyler. Ve her ne olacaksa, İngilizlerin bilgisi dâhilinde ya da bizzat onların elinden gerçekleşecektir.

"*Karakol'u neden dert etmiyor? Birkaç güne Karakol'un başına ne gelecek? Ulan bu sakın şu Batum'dan gelen deniz piyadeleriyle ilgili olmasın? Beklettikleri tutuklamaları falan mı yapacaklar yoksa?*"

Hızla düşünmekte, Sands'in methiyeler düzdüğü zekâsının hakkını vermeye çalışmaktadır.

"*Bir de 'âşık canını sevdiğine feda edendir' dedi. Bu nereden çıktı şimdi?*"

– Gidin. Gidin ve dinlenin Bay Muhtar. Eğlenmeyi fazlasıyla hak ettiniz. Aşağıdan harcırahınızı almayı da unutmayın.

"Tamam Albay. Teşekkür ederim. Müsaadenizle."

Merdivenleri ikişer ikişer iner. Harcırah konusu aklına gelmez bile. Karşıya geçip tramvaya yürür.

O an en ihtiyaç duyduğu şeyin ruhundaki acıyı bastıracak bir ağrı kesici, Direklerarası'nda bir meşk akşamı olduğunu bilmektedir. Ahmet Cemalettin Efendi'den isteyeceği parçayı düşünürken olduğu yerde kalakalır.

"*Âşık sevdiğine canını feda edendir*, yani 'Âşık oldur kim kılar canın feda cananına.' Vay sıfatına tükürdüğümün İngiliz eşşeği vay! Dün gece Mersin'in yerinde Ahmet Cemalettin'den istediğim eser. Hacı Arif Bey'den istemiştim ama o başka şarkı çalmıştı. Hatta sonra sözlerini yazmıştım odaya gidince. Vay kavatların başı vay! Peşime hafiye takmış!"

Hatırlayabildiği kadarıyla mekânı canlandırır gözlerinde. Yüzleri, sesleri anımsamaya çalışır. Hafızası masaları dolaşır birer birer. Aklına İngiliz tipli kimse gelmez. Şarkıya eşlik eden tüm insan suretleri fesli, kara sakallı bıyıklı, alabildiğine Türk'tür. Canı sıkılmaz bu duruma. Aksine, kapıdan çıkarken duruşunda Sands'in bir

oyununu daha çözmüş olmanın keyfi vardır. Bütün sıkıntılarını, kaygılarını ayaklarına yükler. Şehzâdebaşı yolunu aksak usul adımlarken güneş uşşak makamında uzaklaşmaktadır Dersaadet'in üzerinden. Ahmet Muhtar'ın dilinde ise Tatyos Efendi vardır.

Cefa etme bana mâhım
Sonra tutar seni ahım
Üzme beni şivekârım
Sakın geç kalma erken gel.

Kaçamak bakışlarla kolaçan eder etrafını. Karakol'un fedaisi gözünü bile kırpmadan izlemektedir onu. Artık o kadar alışmıştır ki bu ikili yaşama, adama sigara ikram edesi gelir. Tam köşede çarşaf gibi açtığı gazetesinin köşesinden kendisini gözetleyen tombul beyzâdeyi işte o anda fark eder. Bir an göz göze gelince adamın telaşla yeniden gazetesinin ardına gömülmesi dikkatini çekmiştir Ahmet Muhtar'ın.

"*Bu karanlıkta ne okuyor olabilirsin acaba? Hem bu nasıl saygısızlık? Orada ne güzel eserler icra eden sanatkârlar var!*"

Sands'in ardına adam taktığından emindir ama bunun hep bir İngiliz olacağını düşünmüştür. Muzipliği tutar o anda.

"Efendi! Ayıp olmuyor mu sanatkârlara? Çok meraklıysan gazeteni götür evinde oku!"

Zaten belli etmemeye çalışsa da gözü, kulağı Ahmet Muhtar'da olan tombul beyzâde şaşkınlıkla indirir kâğıttan kalkanını. Ahmet Muhtar'ın öfkeli bakışlarıyla karşılaştığında açığa çıkmış olmanın telaşıyla yutkunur.

– Kusura bakmayınız efendim. İlânlara bakıyordum sadece.

"Güzel! Git evinde bak ilânlara. Meşkin adabını bozma!"

Göz ucuyla da Karakol'un peşine saldığı adamı kollamaktadır. Bir taraf suçüstü yakalanmanın tedirginliğiyle çırpınırken, beriki olabildiğince sakindir.

"*Bunlar birbirini kesinlikle tanımıyor. Hem Karakol'un yarmalarının yanında bu herif tam bir kalem efendisi. Kesin Sands'in adamı. Vay çakal İngiliz vay! Daha ne oyunların var bakalım?*"

Mersin Efendi gelip de bir hışımla masasını silmeye başlayınca mekânın gerçekliğine geri döner. Ne zihnini ne de kalbini bu gereksizlerle meşgul edecektir. Ahmet Cemalettin Efendi'nin tiz namelerle ağlayan kemanına kulak verir önce. Ardından cebinden çıkardığı bir küçük kâğıda dileğini nakşeder bütün saygısıyla. Parçanın sonunda Mersin Efendi'nin eline tutuşturduğu kâğıda göz gezdiren Ahmet Cemalettin her zaman yaptığı gibi tebessümle onaylar bu isteği.

Beyoğlu'ndan kalktık sandık selamet
Galata'ya vardık, koptu kıyamet
Hurşit Reis, sandık sana emanet
Sandık sandıklar içinde çok şanımız var
Hazreti Mevla'ya yalvarmamız var.

Ahmet Cemalettin çoğu kez yaptığı gibi aynı makamdan, aynı usulden farklı bir eser çalmıştır ama icra bittiğinde mutludur. Keyifle etrafına bakındığında Karakol'un adamı boş, donuk gözlerle onu izlemektedir hâlâ.

"*Hah, böyle kereste gibi otur orada, beni izle sen! Ulan adamlar sanat icra ediyor, sanat! Allah'ın odunu!*"

Diğeri…

Köşede masa boştur. Mersin Efendi, bütün asabiyetiyle gazeteleri toplarken Sands'in devşirme ajanı sırra kadem basmıştır.

'Yolcu yolunda gerek' diyerek kalkarken Ahmet Cemalettin Efendi ve sazendeyi selamlamayı da ihmal etmez.

Karaköy'e tramvayla gelir, yokuşuna küfrede küfrede Galata'ya çıkar. Odasına varınca pantolonunu, sakosunu, yakası kolalı gömleğini özenle çıkarır, gardıroba asar. Fesinin kalıbını kontrol eder. Sonra bir sigara yakıp oturur pencerenin önüne. Elinde kalemi, sayfalar dolusu karalar yine. Ve yine hepsinden vazgeçer, tek tek

buruşturup kenara atar. Ardından sokağın alışıldık, yeknesak müziği başlar. Ramazan davulcusunun değneği gibi kullandığı asasıyla badem bıyıklı gece bekçisi arz-ı endam eder.

"*Bugün erkenci bizim bekçi efendi. Güzel. Biz de erken uyuyalım o hâlde.*"

Yazıp beğenmediği buruşturulmuş sayfaları, küllüğe bastığı izmaritleri, küçük odasında istemediği ne varsa hepsini pencereden sokağa boca eder.

"*Sen ne pis bir adamsın Ahmet Muhtar! Şuraya bir çöp kovası koymak bu kadar zor mu?*"

Bu gece de kendisine sövecek bir neden bulmuştur. Huzur bütün ağırlığıyla onu yatağa çekerken, kafasındaki bilinmeyenlerin çokluğundan, yastık çiviyle doluymuşçasına yüzüne yüzüne batmaktadır. Işığı söndürürken bekçi de Zürefa Sokak'ın köşesinde kulaklarından kaybolur. Pencereden dolan karanlık, bir sıkıcı İstanbul gününü daha yutar.

1920 baharında Dersaadet'in karanlığı, doymak bilmeyen bir eski zaman canavarı gibidir.

16 Mart 1920
08:00
Ayaspaşa

Ayakları bugün yine Alman Sefareti'ne götürmüştür onu. Sanki farklı bir şeyler görecekmiş gibi, karşısına geçmiş, yarım saattir bu ikiyüzlü binayı seyretmektedir. Faytonlarıyla Gümüşsuyu'ndan Dolmabahçe'ye inen kerli ferli Levanten tüccarlardan başka kimsecikler yoktur sokaklarda.

Bir de kamyonların üzerinde aşağı yukarı gidip gelen İngiliz askerleri.

Sefaretin perdeleri sıkı sıkıya kapalıdır. Ne bahçede, ne kapıda, ayakta uyuklayan nöbetçiden başka bir tek insan evladı vardır.

Öylesine dalmıştır ki, sinsi bir karaltının ensesinde bittiğini fark etmez bile.

– Gelip gidip bu Alaman sarayına bakıp durun. Va bi hâller sende ya, bilemedim.

Bu sefer sıçramaz, hazırlıklıdır. Sefaretin karşısında, mezarlık servilerinin altında onca zamandır dikilmesinin bir sebebi de bu sesin sahibidir aslında.

"Ooo, Yalvaçlı Köselerin Sadık! Selamun aleyküm kardeşim."

– Vay anasını! Unutmamışın beni ya len? Ben senin adını bilmeyon emme bi gördüğüm sıfatı ondan kelli unutmam. Ne aran baken yine buularda? Ne gıvranıp durun âşıkmış da deyveremeyomuş gibi?

Bu çarıklı erkân-ı harbin tuhaf benzetmeleri mi yoksa şivesi midir yüzünü güldüren? Her nasılsa, iyi gelmektedir Ahmet Muhtar'a.

"Yok Sadık Efendi, çok değişmiş buralar. Ona bakıyorum. Eskiden arı kovanı gibi işlerdi kapısı. Şimdi kimse girip çıkmıyor."

– Netcen galabalık olsa yine? Vaktıyla galabalıktı da bi hayır iş mi geldi başımıza? Cenabet dölleri, defolup gittilee işte. Onlaa gitti, bu İngiliz Fransız gâvurları doluştu şimdi de.

Tam o sırada önlerinden asker dolu iki İngiliz kamyonu daha geçer. Sabah Karaköy'e geçerken köprüde de tramvay durmuş, yarım saat bir İngiliz taburunun Eminönü'ne geçişini beklemiştir. Başta buna çok önem vermemiştir Ahmet Muhtar. Bir sene evvel Fransız General D'Esperey geldiğinde yapılan tören gibi bir resmigeçit olduğunu düşünmüştür. Ama o anda Payitahtın her yerinde, her yöne İngiliz askerleri gidip gelmektedir.

"Bugün etrafta ne çok İngiliz, Fransız askeri var Sadık Efendi? Her zamankinden fazla."

– Vaa elbet. Asıl zabah namazı vaktı görcektin. Rap rap yörüyüp gittilee Cadde-i Kebir'e. Topçu Kışlası'nı da gapatmışlaa. Cimnastık yapmaya gelenleri de gumadılaa içeri. Bi vakıt bi yandan tüfek sesleri de geldi. Vaa bi garın ağrısı böğün bu İngiliz'in ya, çıkaa kokusu.

Her şey birleşmiştir kafasında Ahmet Muhtar'ın. Sands'in sırıta sırıta "bugün yarın ortalarda dolaşma" demesinin sebebi her neyse, bu olan tam da odur.

"Sadık Efendi, ben meraklı adamım. Bir yerlerde bir şeyler oluyor. Şunun aslını astarını bir öğreneyim. Alaman Sarayı'nı daha sonra etraflıca konuşuruz. Ama sana bir sualim var. Daha çok para kazanmak ister misin?"

Köselerin Sadık olduğu yerde doğrulur. Kavgaya hazır bir dövüşçü gibi şişirir göğsünü. Çatılan kaşlarından soruyu pek de beğenmediği bellidir.

– Yaramaz bi iş mi teklif etcen bana? Nası gazanacakmışım o parayı? Eyiyim ben buuda. Yok, istemem.

Güler Ahmet Muhtar. Gülüşündeki, ses tonundaki ferahlık güven vericidir.

"Yok be Yalvaçlı, yanlış anladın sen. Yine burada kalacaksın. Yap bekçiliğini. Amma velâkin bu Kuşlu Saray'a gelen giden olursa, dikkat kesil. Sıfatını, eşkâlini, ne giydiğini, ne vakit geldiğini yaz aklına iyice. Ben yine geldiğimde anlatırsın."

– Haa, onda bişey yok. Onu şimdi de deyveren ben sana.

"Yok, şimdi gidiyorum. Yine geleceğim. Geldiğimde etraflıca konuşuruz."

– Eh, peki madem. De selametle git. Bulaşma İngiliz'e. Pek hayındır bunnaa. Bak bu kolum, bu gözlerim hep İngiliz yüzünden. Elini veriisen, senin de kolunu alıverirlee böyle.

"*Elini verirsen, senin de kolunu alıverirler böyle!*"

Her bir kelimesi bıçak gibi girer kulağından. Ahmet Muhtar bakakalmıştır öylece. Hiçbir şey bilmeden her şeye vâkıf olan ilginç bir adam, Yalvaçlı Köselerin Sadık!

Koşar adım yürür gider Osmanbey yönüne. Futbol sahasına dönüştürülen Topçu Kışlası'nın önü ana baba günüdür. İngiliz kamyonu gelmekte, Fransız otomobili gitmektedir. Her gelen kamyondan fesli, kalpaklı, onlarca Türk indirilmekte, ite kaka sokulmaktadırlar

kışlanın kapısından içeri. Gördükleri muameleye bakılırsa futbol müsabakası izlemeye gelmemişlerdir. Pangaltı'ya doğru devam ederken aynı hızlı trafiğin Şehit Muhtar Caddesi'nde de sürdüğünü görür.

"*Olmuş! Bu Sands itinin bahsettiği şey olmalı. Ne yapıyorlar peki, Kemalcileri mi topluyorlar?*"

Adımları hızlanır. İngiliz İşgal Karargâhına geldiğinde ikişer üçer çıkar merdivenleri. Nöbetçi her zamankinden daha sert durdurur bu sefer. Kim olduğunu bilmesine rağmen tutumu her zamankinden daha düşmancadır. Albay Sands'e geldiğini söylemesi yetmez. Önemli haberler getirdiği, bunları duymasına engel olursa kendisi için iyi olmayacağı tehdidi açar kapıyı. Ahmet Muhtar geldiği hızla üst kata çıkarken, caddenin karşısındaki bir evin penceresinde onu en ağır küfürlerle izleyen biri vardır.

– Hacı'm! Geldi seninki. Ahmet Muhtar girdi karargâha!

"Allah'ın belası hain köpek! Şu günde gelmese şaşardım zaten. Bu katil sürüsüne yanaşan onca işbirlikçi itin içinde en çok canımı yakan bu. Başta kondurmamıştım, 'yapmaz' demiştim ama bu en azılıları çıktı."

– Eyüp Ağabey benim anlamadığım, her şey aleni ortada. Yenibahçeli ne diye hâlâ yaşatıyor bunu? Ne diye hâlâ izliyoruz?

"Boş boş konuşma Hasan! Senin aklın ermez bu işlere. Sadece izle, gördüğünü söyle. Bu iti takip edeceğiz ki kime, neyi, ne kadar anlattığını bilelim. Başka casuslar varsa, onları da bulalım."

Aslında o anda Ahmet Muhtar'ın İngiliz Karargâhı'na gelişi Hacı Eyüp'ün en önemsiz sorunudur. Sabah erken saatlerde İngilizler Devlet-i Âliyye'den geriye kalan ne varsa işgal etmeye, el koymaya başlamışlardır. Postaneler, askerî okullar, kışlalar, devlet daireleri…

16 Mart sabahına İstanbul halkı İngiliz Ordusu'nun yarattığı üniformalı terörle uyanmıştır. Sabah ezanından hemen önce Şehzâdebaşı Karakolu'na ve karşısındaki Letafet Apartmanı'na gelen bir bölük İngiliz, Onuncu Kafkas Tümeni karargâh ve mızıka takımı efradına uykularında kurşun yağdırmış, dört askeri şehit edip on

kadarını da yaralamıştır. Kuleli'de, Harbiye Nezareti'nde, telgrafhanelerde İngilizlerin yarattığı kaos hakimdir. 10ncu Kafkas Tümeni Komutanı Miralay Kemalettin Sami'nin Karakol Cemiyeti kurucularından olması, bir gece önceden başlayarak cemiyetle bağlantılı isimlerin evlerinin basılması tedirgin edicidir.

"Sen onu bunu bırak Hasan. Atla hemen tramvaya, Hobyar'a git. Bizim Avukat Refik İsmail'i bul. Galatalı Şevket, Ahmet Şükrü, Kemalettin Sami, Kara Vasıf, Kaymakam Hüsamettin, Baha Sait, Küçük Efendi, ne durumdalarmış, öğren. Son talimatları al, sonra da hemen geri gel. Oyalanma sağda solda!"

Sands'i karargâhta bulamayan Ahmet Muhtar'la Karakolcu Hasan aynı anda çıkarlar karşılıklı binalardan. Kavşaktaki duraktan aynı tramvaya binerler. Hasan'ın aklı Sultanhamam'a gitme gerekçesiyle Ahmet Muhtar arasında bölünmüş, bakışları düşüncelerini saklayamaz bir hâlde "hain" binbaşıda takılıp kalmıştır. Ancak Ahmet Muhtar'ın kafası bunu fark edemeyecek kadar karışıktır.

Sirkeci'de tramvaydan inince biri doğruca Büyük Postane'ye, diğeriyse Sultanhamam Caddesi'ne koşturur. Aslında tam o anda Cağaloğlu-Eminönü arasında telaş içinde sağa sola koşuşturan binlerce insandan sadece ikisidir Hasan ve Ahmet Muhtar. Kargaşa ve korku sarmıştır her yanı. Posta ve Telgraf Nezareti'ne gelen Ahmet Muhtar kapıdan içeri girdiğinde önünü iki memur keser. Daha sonra sayıları artar. Onlara canlarının tehlikede olduğunu söylemeye çalışır ama dinlemezler bile. Papağan gibi sürekli tekrarladıkları tek kelime vardır: "Kapalıyız."

Aralarından zayıf, gözlüklü, saçları briyantinli bir genç kalabalığı yararak üzerine yürür.

– Siz ne istiyorsunuz? Anlamıyor musunuz? Kapalıyız!

"Anlıyorum. Ama sadece Ankara'daki arkadaşıma çok acil bir telgraf göndermem gerekiyor. Çok önemli. İstirham ediyorum."

– Kimmiş sizin arkadaşınız?

Ağzından "Salih" kelimesi çıktığı anda boğazına bir yumru oturur. Ona uzun uzun ne anlatacağını bilemez.

– Ne diyelim Salih Bey'e?

"Sadece... Sadece 'Ahmet Muhtar'ın selamı var' deyin. 'Sen haklıymışsın, her şey tahmin ettiğin gibi oldu' deyin. O anlar. Sonra... Sonra da duyduğunuzu, bildiğinizi anlatırsınız. O çok yalnızdır şimdi orada. İstanbul'da olan biten her şeyi bilmek ister."

Genç telgrafçı yürür, maniplenin başına geçer. Oturduğu yerden başıyla bir selam verir Ahmet Muhtar'a.

– Benim adım da Ahmet Hamdi. Merak etme adaşım. Arkadaşını merakta bırakmayacağım. Bugün ortalık toz duman. Ama yine de önceliğine, ehemmiyetine göre her telgraf gitmesi gereken yere gidecek. Seninki de.

Telgrafçı Ahmet Hamdi'yi buruk bir tebessümle selamlayarak çıkar Büyük Postane'den. Şimdi Yvette'in yanına gidip saatlerce uyumaktan başka isteği yoktur Ahmet Muhtar'ın. Son on yılın tüm yaşanılanları olanca ağırlığıyla toplanıp gelmiş, omuzlarına binmiştir âdeta.

Fırtınalardan uzak, tek huzur bulduğu limana doğru yürür gider.

– Aaamet! Ma cherie! Uyan artık. Öğlen oldu. Ben yemek için bir şeyler almaya çıkacağım.

Gözlerini güçlükle aralar. Tavana, sağına soluna bakıp nerede olduğunu anlamaya çalışır önce. Duyduğu ses 'burada güvendesin' demektedir ama kendine gelip te Yvette'in sığınağında olduğuna ikna olması zaman alır. Sonra yüzüne eğilmiş, ona endişeyle bakan bir çift mavi göz. Şimdi rahatlamıştır iyice. Yvette'i kendine çeker Ahmet Muhtar, limanına yanaşır.

"Şart mı çıkman? Dışarısı güvenli değil. Evde ne varsa yeriz."

– Tehlike yok bizim için. Her şey oldu, bitti. Cadde kalabalık yine. Sokaklar insan dolu.

Ahmet Muhtar bir an pencereden dolan seslere kulak verir. Haklıdır Yvette. Dün sanki küçük kıyameti yaşamamışçasına, İstanbullular hayatlarına devam etmektedir. Ekşitir yüzünü. O da gerçekliğine, ışıksız, alabildiğine karanlık hayatına geri dönmüştür.

"Bak ne diyeceğim sana; ben şimdi çıkayım. Biraz işim var. Akşam gelirken de bir şeyler alayım. Kendimize güzel bir sofra kuralım bu gece. Var mısın?"

– Ah, malheureusement c'est pas possible.* Akşam çalışıyorum. Geç gelirim, biliyorsun. Ama yarın evdeyim.

Doğrulur yatakta. Bu küçük ateş parçasının içini ısıttığını hisseder, tedirgin olur. Kendi kendine bile ağır gelirken başka birisini içinde taşımasına imkân yoktur. Ama yine de tutamaz kendini, kalkar, omuzlarından kavrar Yvette'i. Şefkat dolu bir öpücük kondurur dudağının köşesine.

"D'accord, à demain!"**

Üstünü giyerken, gideceği yerleri kafasında bir öncelik sırasına koymaktadır. Büyük Piyale Paşa Camii'nin kuzeyinde, Tatavla tarafındaki depolara bakmaya karar verir. Artık olmayan Osmanlı Donanması'nın cephanelikleri de o bölgededir ve içinden bir ses bu gün orada bir şeylere ulaşacağını söylemektedir.

"*Önce Sands'e bir uğrayayım. Oradan giderim Tatavla'ya.*"

Sokağa çıkar, cıvıl cıvıl Pera'ya, İstanbul'un göbeğinde bambaşka bir İstanbul yaşayan mutlu insanların arasına karışır. Levanten dükkân sahiplerinin çoğu dün hiç kepenk açmamış, günlerini Kadıköy ya da Moda'daki sayfiyelerinde geçirmişlerdir. Anlaşılan odur ki acı hedef gözetmektedir.

İşgal edilen sadece Türklerin İstanbul'udur.

Taksim'de bindiği 12 nümerodan Mekteb-i Harbiye'nin önünde iner. Burayı böyle, kapısında İngiliz nöbetçiler beklerken, içi tıka basa İngiliz askeriyle dolu görmek büyük acı vermektedir Ahmet Muhtar'a. Ama en fenası kapının üstündeki göndere çekili Britanya İmparatorluğu bayrağıdır. Merdivenleri çıkarken görmemek için ayakuçlarına eğer başını. Rutin kontrolden sonra Sands'i odasında keyifle sigarasını tüttürürken bulur.

---

* Fr. Maalesef mümkün değil.

Fr. Tamam. Yarın görüşürüz.

"Selamlar Albay. Gördüğüm kadarıyla neşeniz yerinde bugün."

– Ah, Bay Muhtar! Elbette keyifliyim. Hava güzel. Güneşli bir Konstantinapol sabahı. Ve bugün düne göre çok daha az sorunum var.

Yandaki dolaptan bir viski şişesi ve iki kadeh çıkartır. Bir an durur Albay Sands. Son söylediğini beğenmiş olacak, yüzünden sinsi bir gülüş geçer.

– En azından, sizin Kemal Efendi'nin çok daha fazla sorunu var bugün.

Ardından Ahmet Muhtar'ın beklediği, o isterik, kadınsı kahkaha. Viskileri doldururken arkasını dönmeden konuşmaya devam eder.

– Peki siz… Siz nasıl bir gün geçirdiniz Binbaşı? İstediğiniz gibi erkenden geldi mi sevgiliniz? Yoksa geç kalmaması gereken siz miydiniz? Ah sanırım ikincisi. Geceyi hanımefendinin evinde geçirdiğinize göre. Hem sizin o batakhanedeki odanıza gelmek için hangi kadın acele eder ki?

Kıkırdayarak dönüp baktığında, Ahmet Muhtar'ın kendisini boş gözlerle izlediğini görür. Esprisinin anlaşılmamış olmasına fazlasıyla bozulan Sands gündeme sert ve ciddi bir geri dönüş yapar.

– Her neyse, sözümü dinlediğiniz ve dün ayakaltında fazla dolaşmadığınız için teşekkür ederim. Yatırımıma zarar gelmesini asla istemem. Sevgilinizin evi dün gidebileceğiniz en mantıklı yerdi.

"Evet, ben de dinlenmiş oldum böylece. İhtiyacım olacak. Dolaşıp sizin kartalları aramam gereken çok fazla yer var."

– Nedir planınız Bay Muhtar? Nereden başlayacaksınız?

"İstanbul yakınında aradığımız heykelleri tutabilecekleri pek çok depo var. Bunların çoğuysa İstanbullu gayrimüslimlere aittir. Önce Şişli civarındaki depolardan başlayacağım. Yani burnunuzun dibinden."

Bu gösterişsiz eski subay her yaptığıyla, her söylediğiyle Albay Sands'i şaşırtmaya devam etmektedir.

– Çok zekice. Bravo Bay Muhtar. Sizin bizim safımızda olmanız Tanrı'nın bir lütfu olmalı. Siz bu işi başaracaksınız, benim şüphem yok.

Ahmet Muhtar Sands'in kendisine "Muhtar" diye hitap etmesine artık kontrolsüzce öfkelenmediğini, soğukkanlılığını koruyabildiğini fark eder.

"*Ben yine de sana 'Ahmet Muhtar' demesini öğreteceğim kavatların başı! Günü gelince o 'Bay Muhtar' diyen kemçük ağzını o fındık burnuna katacağım. Bu da benim sana sözüm olsun!*"

– Pekâlâ, benden bir isteğiniz yoksa dün salladığımız ağaçlardan dökülen meyveleri toplama vakti. Müsaadenizle Binbaşı.

"Aslında var. Malûm, sizinle olan ilişkim nedeniyle hem ailem hem de ben, çok zor bir durumdayız. Bu iş bittiği zaman İstanbul'da yaşamamız imkânsız olacak. Yurtdışına, Londra'ya gidişimizi ayarlarsınız diye düşünüyorum."

– Ah, bu konuda endişeniz olmasın. Daha önce de söylemiştim. Biz yatırımlarımıza sahip çıkarız Bay Muhtar. Hem ileride tekrar bize faydalı hizmetlerinizin olacağını hissediyorum.

"Güzel. O hâlde, heykelleri bulduğumuzda, onları İngiltere'ye götürecek gemide bana ve aileme de yer olacağından emin olmalıyım."

– Bu en kolay kısmı Bay Muhtar. Siz heykellerimi bulun. Ondan sonra hayal dahi edemeyeceğiniz rahat, mutlu bir hayatınız olacak. Bugünleri hatırlamayacaksınız bile.

İngiliz İşgal Komutanlığı'ndan çıkınca bir fayton çevirir. Tatavla'ya gitmek için sağa, Cebel Sokak'a dönerken artık onu izleyen, arkasından söven kimse yoktur. Hacı Eyüp de, Zevzek Hasan da sırra kadem basmış, Karakol'un tamamı gibi kayıplara karışmışlardır.

1920 yazı sadece Ankara değil, İstanbul'daki milliyetçi Türkler için de çok zor geçecektir.

17 Mart 1920
Direksiyon Binası, Ankara

Mustafa Kemal Paşa elleri belinde, öfkesi alev alev gözlerinden çıkmaktadır. Çalışma odasında ileri geri yürürken aniden durur. Ali Fuat Paşa onun bu hâllerine, önemli bir karar vereceği zaman önce kendi içinde saatlerce yaptığı mücadelelere alışıktır.

Bu hareketli sessizliğin ardından mutlaka korkunç bir fırtınanın kopmasına da.

"Paşam, senin hazırlıkların tamamdı, değil mi?"

– Evet Paşam. 143ncü Alay iki gündür burada, İstasyon'da bekliyordu zaten. Mihalıççık, Seyitgazi, Sivrihisar gibi kasabalarda da Müdafaa-i Hukuk'tan arkadaşlar mebzul miktarda savaşçı topladılar. Sağlam Kuvay-ı Milliye müfrezeleri oluşturdular. Onları da alarak devam edeceğiz.

"Âlâ! Fuat, aman ha, taviz vermek yok. İngiliz'in Eskişehir'de neyi var neyi yoksa Geyve Köprüsü'nün kuzeyine kadar, hatta Gebze'ye kadar sürüp at. Boğazın da, demiryolunun da, telgraf hattının da kontrolü tümüyle bizde olmalı."

– Merak etme. Mahmut Nedim ne yapacağını çok iyi anladı. Önce nasihat, sonra tekdir. Anlamazlarsa kendileri bilirler. Yamandır benim Binbaşım. Sen ne yapacaksın? Önceden konuştuğumuz gibi mi?

Mustafa Kemal Paşa pencerenin tülünü aralayarak peronda bekleyen 143ncü Alay efradına bakar.

"Evet. Kâzım Paşa'yla önceden kararlaştırdığımız gibi, Rawlinson ve Anadolu'da ne kadar İngiliz subayı varsa hepsini toplayacağız. Anlasın bakalım De Robeck Efendi el mi yaman, bey mi yaman!"

Ali Fuat Paşa yola çıkmadan önce Sarıkışla'da son hazırlıklarını yapmak üzere kalkarken keyiflidir. Haftalardır süren durağanlık ve belirsizlik sona ermiş, nihayet sıra askerliğin gereğini yapmaya gelmiştir.

– Yalnız, İtalyanlardan işgal bilgisi zamanında geldi de, tedbirimizi alabildik. Bir de mebus arkadaşları kaçırabilecek vaktimiz olsaydı.

Mustafa Kemal Paşa'nın bıyığının altına anlık bir gülümseme konar, göçer.

"İtalyanlar mı? Ha, evet, tam zamanında."

Sekiz aydır mütarekeyi ihlâl eden taraf olmamak, zaman kazanmak için İngiltere'nin kuyruğuna basmamaya özen gösteren Mustafa Kemal Paşa'nın sabrı taşmış, peşrev sona ermiştir.

"Salih! Salih! Çocuk ben aşağıya eratla karavanaya iniyorum. Sen telgrafın başından ayrılma. Kâzım Paşa'dan gelen her şifreyi geciktirmeden getireceksiniz bana."

Dostu, kardeşi, yaveri Salih (Bozok) Bey odaya girerken Mustafa Kemal Paşa kemerini kuşanır, kalpağını takar.

Türk'ün son Başbuğu er meydanına çıkmaktadır.

Akşam hava kararırken geldiği Mersin Efendi'nin yerinde âdeta sandalyeye yığılıp kalmıştır.

"*Dört ay önce paramız yoktu, bütün gün yürüyorduk. Şimdi paramız var, faytona da biniyoruz ama pestilimiz çıkıyor. Nasıl oluyor bu arkadaş?*"

Önüne gelen çaydan bir yudum alırken hâlâ içindeki meydan muharebesi devam etmektedir.

"*Allah'ın unuttuğu, itin öldüğü yerler! Yok Şişli, yok Zeytinburnu! Ulan şifa niyetine bir bardak çay içecek yer bile yok!*"

Sigarasını sararken, bütün gün gözünden kaçan bir ayrıntı hançerle yırtarcasına girer saplanır düşüncelerinin ortasına.

"*Sands ne dedi bugün? 'İstediğiniz gibi erken geldi mi sevgiliniz?' Ulan bu benim Ahmet Cemalettin'den istediğim şarkıydı. Ne istediğimi ondan başka kim bilebilir? Mersin'in mekânında ajanı olsa sadece icra edilen eseri bilir. Kâğıtta yazanı nereden bilecek? Ahmet Cemalettin yolladığım istekleri okuyup cebine koyar. Eee? O mu veriyor*

yazdıklarımı Sands'e? O'nun adamı mı Ahmet Cemalettin? Yok, olamaz, mümkün değil. Milliyetçi çocuktur. Yahu bu herif benim ne istediğimi nereden biliyor?"

Bu soru paslı bir mıh gibi saplanmıştır beynine. Artık Karakol'dan ya da İngiliz Karargâhından, onu izleyenlere alışmıştır. Kim olduklarını, ne yaptıklarını bildiği sürece dert etmemektedir. Ama bu mendebur İskoç'un, herkesten gizlediğini sandığı mahremine bile vakıf olması ürkütücüdür. Güvendiği, sevdiği Ahmet Cemalettin'in Sands'in ajanı olması ihtimali ise felaket!

Sazende her akşam olduğu gibi dinleyenleri rasttan hicazkâra gezdirirken, Ahmet Muhtar bir tek soruya takılmış, mantıklı bir açıklama arayıp durmaktadır. Bir deneme yapmaya karar verir. Tam eline kâğıdı kalemi almış, isteyeceği eseri düşünürken zihni bir anda aydınlanır.

"*Ulan! Nasıl da aklıma gelmedi? Her gece istediğim şarkının sözlerini yazıyorum odaya gidince? Sonra da yallah boca ediyorum sokağa!*"

Bu durumda Sands'in ajanını Mersin Efendi'nin mekânında değil, kendi penceresinin altında araması daha mantıklı olacaktır. Zekice bir fikir aydınlatır yüzünü. Ahmet Cemalettin'in üzerindeki şüphe bulutlarını da süpürür atar.

"*Bu akşam Neyzen Aziz Dede diyelim, Uşşak Saz Semâisi isteyelim bakalım. Sonra da izleyelim neler olacak?*"

Mersin Efendi'nin eline tutuşturduğu kâğıda bakan Ahmet Cemalettin önce bir anlam veremez. Ahmet Muhtar'ın güftesi olmayan bir eser istemesine alışık değildir. Başını "neyse" dercesine sallar, bir bildiği olduğunu düşünür. Ama o yine, çoğu kez yaptığı gibi, canının istediğini çalacaktır. Zaten Ahmet Muhtar da bunu sanatkârın dönüp bıyık altından gülümsemesinden anlar.

Bülbül gibi pür oldu cihan nağmelerimden
Hiç bûy-i vefâ görmedim ol verd-i terimden
Nerm eylemez seng-i dil-i yâri eğerçi
Hâkister olur çerh kemine şererimden.

İcra bitince etrafına bakınır; olağan dışı bir şey ya da biri yoktur. Ahmet Cemalettin ise sazendeye dönmüş, çalacakları şarkıyı izah etmektedir. Son kez emin olmak için dikkati üzerine çekmek ister. Masadan kalkacakken, tam da Mersin Efendi'nin önünde sigarasını yere atıp ayağıyla çiğner. Bir anda alev gibi kızaran kel bir kafa loş mekânı aydınlatır. Ahmet Muhtar sinirden köpüren Mersin Efendi'nin sesine dönen onlarca yüz içinde farklı bakan gözler arar ama yoktur. Her şey olağan akışında seyretmektedir.

Direklerarası'ndan çıkıp Galata'ya, odasına giderken geçer Şehzâdebaşı Karakolu'nun önünden. Bir gün önce burada yaşanan katliamı düşünür. Nasıl da her şey normale dönüvermiştir?

"*Hep aynı, asla değişmez! Her daim ateş sadece düştüğü yeri yakar!*"

Hafif çiseleyen yağmur altında iner Eminönü'ne. Acelesi yoktur, sallana sallana geçer köprüden, yürür Karaköy'e. Bir saat sonra odasına vardığında her zamanki gibi, çeker sandalyesini pencerenin önüne. Yakar sigarasını. Dışarının cüruf kokusuna ekler dumanını. Bir yandan da kâğıda döker günün bilançosunu. Ama bu kez küçük bir oyun oynar. Ahmet Cemalettin'den istediği şarkıyı değil, gönlünden geçeni yazar satırlara.

Mâni oluyor hâlimi takrire hicâbım,
Üzme yetişir, üzme, firâkınla harabım.
Mahv oldu sükûnum, beni terk eyledi hâbım,
Üzme yetişir, üzme, firâkınla harâbım.

Sayfalarca yazar, beğenmeyip buruşturup atar. Ardından yeniden başlar yazmaya. Bu şekilde ne kadar zaman geçirmiş, kaç sigara içmiştir, saymaz. Neden sonra o aşina olduğu ses duyulur; Ahmet Muhtar'ın yalnız Galata gecelerine son noktayı koyan adam, badem bıyıklı gece bekçisi, asasını Arnavut kaldırımlarda takırdatarak görünür sokağın başından. Pencereden sokağa dökülen izmarit, kül, sayfa ölüleri ve ölü gibi, ruhunu yitirmiş bir bedenden ibaret, Ahmet Muhtar!

"Bunu gençken kendi evimizde yapardım. Sanki kokusu odaya sinmiyormuş gibi, izmaritleri camdan atınca kurtulduğumu sanırdım. Yazık, anacığım hep anlarmış, anlarmış da ses etmezmiş aslında."

Dışarıdan, merdivenlerden gelen bir sese kulak verir yattığı yerde. Bir an kapı açılacak, ağabeyi içeri girecekmiş gibi hisseder. O kadar uzun zaman olmuştur ki onları görmeyeli. Şimdi karşılarına çıksa, kafasını kaldırıp yüzlerine bakmaya cesareti yoktur. Oysa sık sık aklına gelmektedir annesi, babası, ağabeyi…

Çünkü insan canını en çok yaktıklarını bu denli özler.

"Yarın perşembe. Öbür gün mahalleye gitsem, Cuma'yı Gül Camii'nde kılsam. Mübarek gün, belki bir şey demezler. Deseler bile en azından yüzlerini görmüş olurum."

Babasının göstereceği tepkiyi hayal eder. Düşüncesi bile karnına sancı girmesine yetmiştir. Ama korkusuyla inatlaşmaya, Cibali'ye gitmeye karar verir.

"Ama önce yarın öğleden sonra Pangaltı'ya bir gidelim. Bakalım Sands Efendi'nin bize söyleyeceği ilginç bir şeyler var mı?"

Yatağa uzandıktan sonra düşünceler denizinde daha ne kadar dalgalarla boğuşur, ne zaman yorgunluktan uyuyakalır, anlamaz.

Rüyasında Şehzâdebaşı Karakolu'ndan sedyelerle çıkarılan, kurşunlanmış, delik deşik edilmiş askerler görür. İçlerinden biri arabaya konacağı sırada gözlerini açar. Âdeta son nefesini o kelimeyi söylemek için ciğerlerinde tutmuş gibidir.

"Hain!"

Pencereden dolan ışık sabaha kadar içinde debelendiği karanlığı dağıtır belki ama kan kırmızı gözlerini açtığında o dört harfli kelimenin ağırlığı hâlâ üzerindedir.

"Kâbus değil Ahmet Muhtar. Bu senin gerçeğin. Yeni doğan gün bir daha asla bir öncekinden güzel olmayacak. Çünkü mucizeler çoktan terk etti bu şehri."

18 Mart 1920
Galata, İstanbul

Yataktan çıkmak, yeniden hayata karışmak için bir sebep arar dakikalarca. Tavanı, duvarları seyreder boş gözlerle. Nihayet isteksizce doğrulur olduğu yerde. Sonra aklına Sands gelir.

"Şu baş kavat ne haltlar çeviriyor, onu bir anlayalım önce."

Giyinir, bir hışım Yüksek Kaldırım'a çıkar. Batmakta olan bir imparatorluğun leş yiyicileri, sırtını Avrupa sermayesine yaslamış bankerler, tüccarlar, acente sahipleri koşuşturmaktadır Pera'yla Karaköy arasında. Oturup Tahsin'in yerinde börekle yapar kahvaltısını. Annesinin yaptıklarını hatırlayınca lokmalar büyür ağzında. Bir iki bardak çay içip gazetelere göz gezdirir. Tahmin ettiği gibi, İngilizler kendilerine muhalif ne kadar siyasetçi, asker varsa derdest etmektedir.

"*Vay anasını! Kara Vasıf, Kara Kemal, onları da tutuklamışlar! Yani, Karakol çöktü demektir bu!*"

Sonra aklına Yenibahçeli Şükrü gelir.

"*O sahadaki adam. Galatalı Şevket, Yarbay Hüsamettin, hepsi çekilmişlerdir yer altına. Onlara bir şey olmaz. Ama öğrenmek lazım Yenibahçeli'nin durumunu. Onca hukukumuz var.*"

Öğleden sonra, Sands'e yeterince vakit tanıdığını düşünür, atlar tramvaya. İngiliz Karargâhı'nın önünde indiğinde artık peşi sıra gelen kimse olmadığını da fark eder.

"*Karakol fena dağılmış besbelli. Neyse ne! En azından artık kuyruksuz dolaşacağım.*"

Haklıdır. Eksilenler sadece gölgesi gibi her yerde onu takip eden iki fedai değildir. İngiliz Karargâhı'na girerken artık ne onu camdan izleyen Hacı Eyüp ne de arkasından söven Zevzek Hasan vardır. Gerine gerine çıkar merdivenleri. Kapıyı çalarken kendinden emindir.

Karşısındakini sınava çekme sırası Ahmet Muhtar'a gelmiştir.

– Evet, başladınız mı araştırmaya Bay Muhtar? Artık bana verecek daha somut bir şeyler var mı elinizde?

Sands'ten bir şeyler alabilmek için önce ona bir şeyler vermesi gerektiğinin farkındadır.

"Yedikule Gazhanesi'nin önündeki, Yenikapı İstasyonu'nun karşısındaki ve Tülbentçi'deki iskeleler Albay Sands."

Albay şaşırmıştır. Aylardır asıl sorunun etrafında dolaşan, bir türlü heykellere dair dişe dokunur bilgi getirmeyen casusu bir anda tek tek, nokta nokta saymaya başlamıştır.

– Ne demek oluyor bu? Ne olmuş bu iskelelere?

"Bu iskeleler Albay, bir taşla vurulan üç kuş oluyor. Heykellerin saklanabileceği depoları Kemalistlerin önemli lojistik noktalarının civarında aramamız gerektiğini söylemiştim. Bu üç iskeleyi Karakol'un yoğun şekilde kullandığını öğrendim. Şimdi bu bölgedeki depolara yöneleceğim. Özellikle surun dışında, Yedikule'nin ötesinde bir şeyler bulacağımı düşünüyorum."

Albay Sands'in nutku tutulmuş gibidir. Ahmet Muhtar'dan sonuca varacak cesur hamleler beklerken, çok daha fazlasını önünde bulmuştur.

– Binbaşı emin misiniz? Bakın bu doğru bilgiyse çok büyük bir hizmette bulunmuş oluyorsunuz. Eğer sorun olmayacaksa, kaynağınızı öğrenebilir miyim?

"Bunu kendime saklamayı tercih ederim Albay. Zaten sokakta pek de hoş olmayan bir şöhretim var artık. Daha da zor duruma düşmek istemem. Ama şu kadarını söyleyeyim; verdiğiniz paranın çok önemli bir kısmını ben de yatırım amacıyla kullanıyorum."

– Anlıyorum Bay Muhtar. Sizi zorlamayacağım. Hatta bu yatırımınız direnişçilere ufak tefek bilgiler sızdırmak şeklinde de oluyor, bunu biliyoruz. Şimdilik bunu hoş görüyoruz çünkü bir şeyler vermeden fazlasını almanın mümkün olmadığının farkındayız. Bu nedenle takdir edersiniz ki anlattıklarınızı teyit etmem gerekecek. Ama gerçekten doğruysa, sizinle ilişkimizin farklı bir seviyeye geleceğinden emin olabilirsiniz.

İçinden "*çakal, peşime adam takmaktan fazlasını yaptığını da ben biliyorum*" diye geçirir. Ama kaya gibi sağlam, yılan gibi soğukkanlı olması gerekmektedir.

"Elbette. Ancak her ne yapacaksanız, depolarda yürüteceğim araştırmaya zarar vermeden, ortalığı ayağa kaldırmadan yapın Albay. Şimdi, söylediğim gibi, sizden aldığım paranın önemli bir kısmı yatırıma gidiyor. Bu işe de ailemin refahı için girdiğimi biliyorsunuz."

Duydukları, Mustafa Kemal'in İstanbul'daki uzantılarına bir darbe daha vurma fırsatı Albay Sands'i öylesine heyecanlandırmıştır ki, Ahmet Muhtar ne isterse istesin kabul edecek durumdadır.

– Anladım Binbaşı. Ne yapabiliriz aileniz için?

"Öncelikle en az bir araba kömür gerekli. Bir de yağ, pirinç, bulgur, hububat. Bir iki teneke peynir. Ama bunları sizin adamlarınız değil, benim gibi devşirdiğiniz Türkler götürecekler eve. Ben işimi yaparken ailemden yana kaygım olmamalı."

– Tamam Bay Muhtar. Anlaştık. İstediklerinizi götürecek kişiler sizinle bizim aramızda bir bağ olduğunu hissettirmeyecek. Hatta dilerseniz bunun sizin Harbiye Nezareti'nden gönderildiğini söyleyebilirler.

"O kadar teferruata gerek yok Albay. Benim gönderdiğimi söylesinler, yeter."

– Hemen bugün hâllediyorum. Başka bir şey var mı?

"Başka bir şeye ihtiyacım yok. Bir de, geceleri gittiğim kulüpteki tombul, gözlüklü arkadaş. Hani beni izlemesi için gönderdiğiniz. İlk bakışta anlaşılıyor hafiye olduğu. Çok acemi, çok korkak. Daha iyisini bulmalısınız."

Sands'in kaşları çatılır. Ahmet Muhtar'ın neden bahsettiği hakkında en ufak fikri olmadığı her hâlinden bellidir.

– Durun bir dakika! Ne tombulu ne hafiyesi? Biz böyle çalışmayız! Bahsettiğiniz her kimse bizimle bir ilgisi yok. Karakol'dan olmasın?

"Yapmayın Albay. Zekâmı hafife alıyorsunuz. Peşimdeki Karakol'un adamları belli zaten. hepsini tanıyorum. Bu çok toy. Belki de hayatında ilk kez birini takip ediyordu, onda da yakalandı. Her neyse. Diyeceğimi dedim. İzleteceksenız, daha tecrübeli biri olsun."

Albay Sands'in az önceki heyecanı da, ardından gelen şaşkınlığı da bir anda sönüvermiştir. Fırtınanın bir anda dinip de denizin süt liman olması gibi, önemli bir sorununu çözmüşçesine, tuhaf bir rahatlama gelmiştir duruşuna.

"Kimden bahsettiğini anladım" der gibidir bakışları. Meraklı, tedirgin sorularına nokta koyup konuyu değiştirmesi de Ahmet Muhtar'ın dikkatinden kaçmaz.

– Huzursuz, uykusuz görünüyorsunuz Bay Muhtar. Sevgilinize vakit ayırın. Sizi üzmesine izin vermeyin. Ondan ayrı kalmak sanırım sizi böyle harap ediyor.

Bir tepki vermez Ahmet Muhtar. Ölüm kadar soğuk bakışlarla bakar Albay Sands'in gözlerinin içine. Bir mezar taşının dile gelmesi gibi, kan dondurucu bir nezaketle müsaade isteyip çıkar yanından. Merdivenleri inerken avını hedefine oturtmuş bir avcı kadar keyiflidir aslında. Azrail can almaya giderken türkü söyler mi? O söylemektedir.

Mahv oldu sükûnum, beni terk eyledi hâbım,
Üzme yetişir, üzme, firâkınla harâbım.

Caddeye çıkınca bir an durur. İstediğinden fazlasını almıştır almasına, ama hâlâ yerine oturmayan taşlar vardır.

"*Badem bıyık bekçi Sands'in adamı, bunu anladık. Aynı zamanda Karakol'un içindeki bir hain. Peki o tombul, gözlüklü herif kimin nesi? Dahası, neden Sands'in o eşeğin yularını tutanı bildiğini düşünüyorum?*"

Aklı bu gece bekçinin peşine düşmesini söylemektedir. Ama o mantığın sesini değil, içgüdülerini dinler. Ermeni mezarlığının karşısında, Elmadağ Sokak'ın köşesinde beklemeye başlar.

Bu kez izlenen değil, izleyen odur.

Ziraat Mektebi Ankara'nın kuzeyinde, Kalaba sırtlarında Çubuk Çayı Vadisi'ne tepeden bakan bir şahin yuvası gibidir. Batı Cephesi'nin yegâne askerî dayanağı olan 20nci Kolordu'nun yuvası, Sarıkışla da iki büyük binasıyla Çubuk Çayı ile Bentderesi'nin arasındaki düzlükte, sırtını Ziraat Mektebi'ne yaslarcasına uzanmaktadır. İngilizlerin Meclis-i Mebusan'ı basarak dağıtmalarının ardından Türk iradesini eline almış ve millî bir meclisi Ankara'da toplama hazırlıklarına girişmiştir. Hazırlıklar sadece siyasî yapılanmaya yönelik değildir. Özellikle Şehzâdebaşı Karakolu baskınında silahsız Türk askerlerinin uykularında katledilmeleri Mustafa Kemal Paşa'nın sabrını taşırmıştır. Paşa sabah erken saatlerde 20nciKolordu Komutanı Ali Fuat Paşa ve erkânını alarak Ziraat Mektebi'ne gelmiştir.

"Bu iş bu kadar! Bugüne kadar ilk kurşunu sıkan olmayalım dedik, medenî dünya bizi barışı bozan değil hakkını arayan olarak görsün dedik, anlamadılar. Mademki gücü gücüne yetene, o hâlde görsün bakalım Mister Lloyd George el mi yaman, bey mi."

Ali Fuat Paşa'nın keyfi yerindedir. Aslında bizzat cephede olamadığından içi içini yemektedir ama gelen haberler nedeniyle bunu sorun etmemektedir.

– Son durum nedir Paşam? Kâzım Paşa tamamladı mı harekâtı?

"İngiliz zabit namına kim var kim yoksa hepsini topladı. Albay Rawlinson da var aralarında. Artık kısasa kısas. Tutukladıkları ne kadar Türk varsa hepsini bırakmadıkları sürece onlar da bizim harp esirimizdir artık. Senin tarafta son durum nedir Paşam?"

– İngiliz Albay benden mühlet istemişti. Kibarca mümkün olmadığını, derhâl Eskişehir'i boşaltmazlarsa taarruz edeceğimizi söyledim. Epey harp malzemesi bırakarak alayını kaçırdı Albay Hart. Mahmut Nedim durmadı, takibe devam ediyor. Lefke'den önce harekâtı kesmemesini tembihledim. Geyve Boğazı'nın tamamına hâkim olmadan da bırakmayacağız.

"Âlâ! Bu cevap onları şaşırtacak ama nihayetinde çok kızdıracaktır. Hazırlığımızı ona göre yapalım. Düzce'deki isyan büyüyor. Keza def edip kovalasak da Anzavur belası malûm. Biz de madem

Ankara'da meclisimizi açıp icra heyeti oluşturacağız, o hâlde artık bir Erkân-ı Harb-i Umumîmiz olmalıdır. Öyle değil mi?"

– Tam da aklımdan geçen budur Paşam. Silahlı gücümüzü bir ordu hâline getireceksek bunun merkezî bir kumanda mercii zaruridir.

Mustafa Kemal Paşa etrafına göz gezdirir. Pencereden elleri belinde, Sarıkışla'ya, oradan da Ankara'ya doğru bakarken akşam güneşi yüzünü aydınlatmaktadır. Aniden Ali Fuat Paşa'ya döner. Yüzünde umut dolu bir tebessüm vardır.

"Buraya ne dersin Fuat? Millî Mücadele'nin Erkân-ı Harb-i Umumî karargâhı. İzmir'e, Bursa'ya, Ayıntap'a, İstanbul'a varacak tüm yolların başladığı yer!"

Umut bulaşıcıdır. Gülümsemekle daha da hızlı yayılır. Ziraat Mektebi'nin üst katında, küçücük bir sınıfta bir avuç adam, ağızlarından tek bir kelime çıkmaz.

Gülümseyerek anlaşırlar.

Dersaadet karanlıklar içindeyken, bozkırın ortasındaki bu taş binada alabildiğine umut vardır.

– Paşam, son gelişmelerden sonra İstanbul'daki desteğimiz ağır yara aldı. Karakol neredeyse tümüyle tasfiye oldu. Ahmet Şükrü de Ankara'ya gelmek için izin istiyor. Bana haber yollamış. Mebus olmak niyetinde. Ama İstanbul ne olacak? Bir elimizin orada olması şart.

"Paşam, İstanbul sadece Karakol'dan mı ibarettir? Bazı arkadaşlarımız tutuklandı, evet, teşkilat dağıldı, bu da doğrudur. Bir teşkilat çökünce altı asırlık Türk şehrinde Türklük öldü mü? Aynı işi, daha da layığıyla ifa edecek pek çok vatanperver bulunur. Nitekim Topçu Kaymakamı Eyüp var, Hüsamettin var, Şevket Bey var. Temastayız. Hepsi ayrı ayrı teşkilatlarını kuracaklar. Birinin düştüğü yerde diğerleri devam edecek."

– Biz hâlihazırda kiminle temasta kalalım? Yenibahçeli'nin yerine düşündüğün biri var mı?

"Şimdilik Yarbay Eyüp. Bizim Salih onunla temasta. İmalat-ı Harbiye içinde bir örgüt kurmuş. Ama daha çok silah, cephane, imalat-ı harp malzemesi tedarik etmede istifade edebileceğimiz bir

grup. Bize istihbarat ve sabotaj gibi hususlarda da yararlanabileceğimiz birileri lazım. İngilizlerin içinde at oynatan ajanlarımız var ama sahipsiz kaldılar. En çok onlar tehlikede. Arkadaşların bir an evvel toparlanması, irtibatı yeniden tesis etmesi şart."

– Bu arada İstanbul'dan yeni bir Erkân-ı Harp Kaymakamı geldi, Salih Bey. Harbiye Nazırı'nın yaveri. Ben pek beğendim, zehir gibi maşallah!

Yedi düvele meydan okuyan bir avuç serdengeçti, yüzlerinde akşam güneşi, kalplerinde umut, bomboş binanın koridoruna doğru yürürler.

– Eh madem burası da Harekât Şubesi olsun. Gayet geniş.

"Âlâ!"

Akşam güneşinin yüzünü aydınlattığı biri daha vardır. Her ne kadar Ankara'dakiler gibi gelecekten ümitli olmasa da, en az onlar kadar kararlıdır. Birkaç dakika önce Albay Sands kendi kullandığı otomobille karargâhtan ayrılmış, Pangaltı'dan Osmanbey'e doğru keyifsiz bir yüzle geçip gitmiştir.

Ahmet Muhtar'ın da saatlerdir sabırla beklediği budur. Yoldan geçen ilk faytonu durdurur, "sür" der. Taksim Kışlası'nın yanından geçen otomobil doğrudan Pera'ya sapar.

Tabii Ahmet Muhtar da peşinden.

Her ne kadar bu saatlerde caddenin fayton trafiği artsa da, Ahmet Muhtar yine de tanınmamak için gömülebildiği kadar gömülmüştür arabanın içinde.

Sands Fransız Konsolosluğu'nun önünden geçip Zambak Sokak'a döner. Birkaç metre daha gidip Ermeni Kilisesi'nin önünde durur.

"Lan! Burası Yvette'in sokağı. Ne arıyor bu kavat oğlu kavat burada?"

Arabadan inen Albay tam Yvette'in yanındaki apartmana girer. Sokağın başından onu izleyen Ahmet Muhtar'ın kafası ise allak bullak olmuştur.

"*Bu nasıl bir tesadüf? Ne işi var bu herifin burada?*"

Yaklaşık on dakika içi içini yer. Ne yapacağını bilemez. O türlü vesveseyle boğuşmaktayken Tarlabaşı tarafından iri yarı, sarışın bir adam gelir, aynı apartmana girer. Önce çok üstünde durmaz Ahmet Muhtar. Pera'daki tüm apartmanlarda genellikle ya Levantenler ya da işgalle birlikte sayıları hızla artan Avrupalılar yaşamaktadır.

Daha çok bekleyeceğini düşünüp bir sigara yakmak üzereyken apartmandan önce sarışın adam, ardından da Albay Sands çıkar. İşin ilginç yanı, Albay üniformasını çıkartmış, sivil, günlük kıyafet giymiştir. Hava çok soğuk olmamasına rağmen paltolarının yakaları kalkık, fötr şapkalarının siperleri ise yüzlerine iniktir. Hızlı adımlarla Tarlabaşı'na doğru yürürler. Caddeye, sola döndüklerinde Ahmet Muhtar bir dakika kadar bekleyip arayı açmalarına izin verir. Cadde-i Kebir kadar olmasa da, akşam saatinde Tarlabaşı Caddesi de oldukça kalabalıktır. Dikkatlerini çekmeyecek bir uzaklıktan onları takip eden Ahmet Muhtar, ikilinin soldaki girdikleri binayı görünce bir şaşkınlık daha yaşar.

"*Pont d'Argent mı? İstanbul'da gidecek başka yer kalmadı mı? Ulan Yvette'in ötesinde berisinde ne işi var bu sümsüklerin?*"

Karşı kaldırıma geçip kulübün kapısını rahat görebileceği bir apartmanın girişine siper alır. Meraktan kıvrana kıvrana geçirdiği yirmi dakika boyunca aklından geçirmediği şey kalmaz. En sonunda gözünü karartıp içeri girmeye karar verir. Geniş ve loş salonda onlardan uzak bir yere sinecek, ne konuştuklarını duyamayacak olsa da en azından ne yaptıklarını izleyecektir.

"*Allah'tan herifler bu kulüpleri kimse kimseyi görmesin, ne halt çevirdiğini bilmesin diye böyle karanlık yapıyorlar.*"

Valenin avcuna birkaç kuruş sıkıştırır. Paltosunu bırakmasa da vestiyere bir göz atmayı ihmal etmez. Girişte en sağda, köşedeki masanın ardına âdeta gömülür. Kapitone koltuğun sırtına batan düğmelerine söveceği sırada yanından Katregaris geçer, uzakta karşı köşedeki masaya doğru ellerini ovuşturarak yürür gider. Masada tanıdık iki sima vardır.

"İyi, bu pezevenk tanımadıysa, bunlar hiç tanıyamaz. Hele bir de şu sütunu kendime siper aldım mı…"

– Aaamet! Ma cherie? Qu'est ce que tu fais ici?*

Ahmet olduğu yerde sıçrayarak kafasını kaldırdığında, gördüğüne hem sevindiği hem ürktüğü bir yüzle karşılaşır.

"Yvette, yavrucum, beni tanımıyor gibi davran. Tu ne me connais pas, d'accord?** Sonra anlatırım. Çok önemli."

– Mais pourquoi? Anlamıyorum, tanıyorum seni. Ben Yvette, senin yavrucun…

"Ecoute! Les gens là-bas, ils sont très importants pour moi et ils sont dangereux. Tu dois rester tranquille et m'aider."***

Yvette dönüp o kadar belirgin bir şekilde adamlara bakar ki, Ahmet Muhtar kızın kolunu sıkmak zorunda kalır. Ne var ki bir damlacık boyuyla, o karanlıkta salonun diğer köşesinden görülme ihtimali yoktur.

– D'accord! Anladım! Acıtıyorsun canımı, bırak!

"Pardon ma cherie. Dikkat çekme lütfen. Orada ne konuştuklarını nasıl öğrenebilirim? Var mı bir yolu?"

– Adamları seçemiyorum. Bakayım. Bulurum bir yolunu. Sana konyak yolluyorum. Sonra gece birlikte gideriz, d'accord?

Tam o sırada sarışın adam öfkeyle ayağa kalkar. Yüksek sesle, anlayamadığı bir dilde Sands'e bağırıp çağırmaktadır. Ama Ahmet Muhtar'ın asıl ilgisini çeken şey başkadır.

"*Pantolon askıları, konuşurken olduğu yerde yaylanma. Lan bu Yvette'in bahsettiği Fransız kılıklı Alman mı yoksa?*"

Daha fazla ayrıntı görmek için gözlerini kısarak bakarken beti benzi atmış şekilde Yvette geri gelir.

– Aamet, ma cherie, adamlardan birini tanıyorum ben!

---

* Fr. Ahmet, sevgilim, ne yapıyorsun burada?

Fr. Beni tanımıyorsun, tamam mı?

Fr. Dinle! Oradaki adamlar benim için çok önemli ve tehlikeliler. Sakin kalmak ve bana yardım etmek zorundasın.

"Herr Schwein, değil mi?"

Yvette'in şaşkın bakışları bir anda adamlardan Ahmet Muhtar'a döner.

– Ama sen nereden anladın? Oui, c'est lui! Exactement c'est lui!*

Şimdi işler iyice karmakarışık bir hâl almıştır. Ahmet Muhtar bir an beyninin uyuştuğunu hisseder. O anda muhakeme etmektense, olan biteni tüm ayrıntılarıyla gözlemenin daha doğru olacağını hissetmiştir.

"Yvette, benim bir şekilde bu heriflerin ne konuştuğunu bilmem lazım. Ama sen karışmayacaksın. Bak, sakın ha! Yoksa olay çıkarırım burada!"

Nedense kıskanılmak en şatafatlı hediyeden daha fazla mutlu etmektedir bu minnacık kızı. Durduğu yerde çocukça kıkırdar.

– Aaamet, seni hayvan! Eve sakla enerjini. Reste calme s'il te plait?** Var aklımda bir şey. Bekle.

Yvette ortadan kaybolur. Yaklaşık beş dakika sonra yanında iki kızla sahne arkasından çıkagelir. Ahmet Muhtar'ın konuşması ne kadar etkili olmuşsa, ne kızlar ne de kendisi ondan yana bakmaktadır. Kırk yıllık bir ajan gibi, kızları Sands ve Alman'ın masasına yönlendirip kendisi hepsinden en uzak köşeye, bara gidip oturur. Sanki Ahmet Muhtar orada hiç yokmuş gibi davranmaktadır.

Aslında Sands kızlardan çok rahatsız olmuştur. Oldukça kaba bir şekilde gitmelerini söyler. Ancak Alman'ın sinirinin bu iki hanımın varlığıyla yatıştığını görünce pek ses etmez. O andan itibaren ikilinin arasındaki iletişim çoğu kez tek kelimelik kısa cümlelerle devam eder. Belli ki Sands'in pek ilgisini çekmeseler de, Yvette'in arkadaşları Alman'ın tüm dikkatini üstlerine çekmişlerdir.

Bir şekilde göreceğini görmüştür Ahmet Muhtar. Eğer Yvette de işine yarayacak bilgilerle gelirse, bu gece badem bıyıklı bekçi yerine

---

* Fr. Evet, bu o. Tam olarak bu o!

Fr. Sakin ol lütfen?

Sands'i izleyerek oynadığı kumarın kazananı olacaktır. Artık orada kaldığı her saniye ya Katregaris'e ya da Sands'e görülme riskini artırmaktadır. Bir miktar para bırakıp usulca kalkar yerinden. Barın yanından geçerken sessizce "evde görüşürüz" deyip kaybolur.

Tarlabaşı'ndan Taksim Sokak'a dönerken zihninde her şey birbirine karışmış durumdadır.

"*Nasıl bir bokun içindeyim ben?*"

Kısa zaman sonra öğrenecektir.

6

Hain

"İhanet ile vatanseverlik arasındaki farkı tarih belirler."

–ALEXANDER DUMAS

20 Mart 1920
Cibali, İstanbul

Birbirine eklenmiş cevapsız sorular yürümeyi yeni öğrenmiş çocuklar gibi kafasının içinde oradan oraya koşturmakta, başı çatlarcasına ağrımaktadır. Hesapta Cuma'yı Gül Camii'nde kılacak, anasını babasını görecektir ama zihni bu kadar doluyken hangi soruya ne cevap vereceğini, kime ne yalan söyleyeceğini bilmemektedir. 'Açık, mavi gökyüzü iyi gelir' diyerek kendini Karaköy yoluna vurmuştur ama ayakları tedirgin, yüreği ise kasvet yüklüdür. Köprüden geçerken her zamanki gibi dünyasının değiştiğini hisseder. Bir anda şapkalı, saten kısa etekli kadınların yerini çarşaflı olanlar alır. Fötr şapkalı, takım elbiseli mösyöler ise âdeta buharlaşıp yok olmuşlardır. Ne yana baksa gördüğü yamalı ütüsüz pantolonları ve kalıpsız fesleriyle kendi gerçekliğidir.

"*Ulan şunların bir sınıf bilinci olsa, Ruslar gibi bir devrim yapsalar ilk kesecekleri adamlardan biri de benim ha.*"

Evvelsi gece Sands'le Alman'ın yanına giden kızlardan birisi Rus'tur ve onu çok etkilemiştir.

"Kadına bak! Devrimden kaçmış, kalkıp İstanbul'a gelmiş, revü kızı olmuş. Ama İngilizce, Fransızca biliyor. Bu devrim yapmasın da bizim okuma yazma bilmeyen Adem Amca mı yapsın?"

Muhtemelen Sands ve Alman da kendisi gibi onu cahil bir revü kızından ibaret görmüş olacak ki, gece boyunca yanında fütursuzca konuşmuşlardır. Oysa kız neredeyse tüm sohbeti sesini çıkarmadan dinlemiş, sonra da kelimesi kelimesine Yvette'e aktarmıştır. Bunları düşünürken keyfi öylesine yerine gelmiştir ki kendi kendine konuştuğunun farkında bile değildir.

"Yvette'e de bravo! Üç beş dakika içinde nasıl böyle kaliteli bir casus buldun, ne vakit 'çıt çıkarmadan dinle' diye tembihledin be? Gazeteye ilân versem daha iyisini bulamazdım."

Yvette'in becerisini hatırlamak iyi gelmiştir. Başının sabahki kadar zonklamadığını fark edince konuşulanları hatırlamaya çalışır.

"*Senin adam daha önce Papazoglou'na gitmiş. Çok zeki bir adammış. Bir bakışta Marsilya üzerinden getirdiğim kaçak kömür konusunu çözmüş. Tehdit etmiş bir de Papazoglou'nu.*"

Alman kaçak getirilen kömür konusunda belli ki çok tedirgindir. Ahmet Muhtar daha bu işe girmeden çok önce gitmiştir Papazoglou'na ama o irsaliye makbuzunda yazılanları başka birinin görmüş olması fikri onu çılgına çevirmiştir.

"*Saçmalama Mösyö Jugend, abartıyorsun. Kömürden yola çıkıp sana, bana mı ulaşacak? Hem şu anda yeteri kadar meşgul. Bırak casusçuluk oynamaya devam etsin. Sen elini çabuk tutmaya bak. De Robeck yakında gidiyor. Yerine kim gelecek belli değil. Ama şimdiki gibi rahat hareket edememe tehlikesi var.*"

Mösyö Jugend!

"Böyle Fransız ismi mi olur? Bildiğin Almanca 'genç' demek. Yvette haklı. Kesin Alman bu herif. İyi de, bir Alman'la ne işi var Sands'in?"

Bütün bu tezgâh, kendisini birkaç saçma heykelin peşinde koşturması, bunların hepsi birkaç ton kömür için midir? Nedir bu

kömürü bu kadar değerli yapan? İstanbul'a kaçak kömür getiren tek adam Jugend değildir ki!

"*Hem sen söyle bakalım Mösyö Jugend; benden habersiz adamımın peşine hafiye takmak da neyin nesi? Hem öyle acemi, embesil bir herifi göndermişsin ki, iki dakikada açığa çıkarmış Ahmet Muhtar. Bak, dikkatli ol! Sandığından zeki bir adam bu. Zeki ve bilgili. İngilizcesi senden çok daha iyi. Fransızca da anlıyor. Tanrı'ya şükret ki Almanca bilmiyor. Para için de yapamayacağı şey yok.*"

Demek ki o tombul Çengelköy hıyarı Jugend denen bu Alman'a çalışmaktadır. Ama asıl önemlisi, Sands Ahmet Muhtar'ın Almanca bildiğini Jugend'in bilmesini istememektedir.

"Bunlar ortak ama Sands ondan gizli başka bir dümen çeviriyor. Tezgâh içinde tezgâh! Vay çakal vay!"

"*Ne olursa olsun. O kadar çabayla mükemmel bir organizasyon kurdum. Bunca emek işsiz kalmış bir Osmanlı askeri tekerimize çomak soksun diye değil Albay. Ben anlaşmamızın bana düşen kısmını kusursuz yerine getiriyorum. Senden de aynısını bekliyorum. Bu adam, Muhtar mı ne, planımızın tam olarak neresinde ve bize ne gibi bir faydası olacak, hâlâ anlamış değilim ama ayağıma dolaşmasın yeter.*"

"Demek 'Muhtar mı ne' ha? Ulan zamanı gelince Ahmet'in her harfi için bir dişini kırmazsam adam değilim, Herr Schwein!"

Bunca laf kalabalığı arasında anlayabildiği, Sands'le bu Alman arasında kaçak kömür ticareti üstüne bir anlaşma olduğu, bu amaçla bir organizasyon kurduklarıdır. Beşiktaş'taki Papazoglou bu organizasyonun bir parçasıdır. Sands ise Jugend'e kendisinin de organizasyonun parçası olduğuna ikna ettiği, kendisinin üstünden ortağından gizli birtakım dalavereler çevirdiği kişidir. Ayrıca bütün meziyetlerini bu Alman'ın bilmesini de istememektedir. Ayrıca Sands kendisine de bu kömür tezgâhıyla ilgili hiçbir şey söylememiştir.

"Ulan peki bütün bunların bizim heykellerle ne alâkası var? Ayrıca birkaç ton kaçak kömürden payına ne düşecek ki bütün kariyerini tehlikeye atıyor bu deli İskoç? Karargâhta bir duyulursa, hele ki

bir Alman'la işbirliği yaptığı, ordudan ihraç edilmekle kalmaz, vatana ihanetten yargılanır! Ve neden deşifre olmuş olmasına rağmen hâlâ beni gizlemeye çalışıyor Alman'dan? Haaa bir de, bahsedilen kömür zaten İstanbul'a gelmiş. Neydi herifin adı? Hah, Cesar Jeofrey! İrsaliyeye göre adam kömürü depoya çekmek üzereydi. Hâlâ neyin organizasyonu? Dağıt gitsin işte!"

Sorular, sorular, sorular. Havada dönüp duran, asla yerine oturmayan o kadar çok taş vardır ki. Sigara Fabrikası'nın önüne geldiğinde evvelsi gün, hiçbir şey bilmezken kafasının daha rahat olduğunu düşünür. Dönüp binaya bakar, derin bir nefes alır. Cuma'ya daha bir saat vardır ve mahalleye girmeden önce ilk denemesini Üsküplü'nün yanına uğrayarak yapmaya karar verir.

Kâtip Hamdi'nin yanına girdiğinde onu her zamanki gibi kolunda kollukları, elinde kalemi, gözlüğünün üstünden bakan kara gözleriyle hesap defterlerini sorguya çeker hâlde bulur.

"Hayırlı günler kâtip efendi. İdarenizden şikâyetçiyim. Tütünlerinizin yarısı odun çıkıyor. Şikâyetimi size mi bildireyim?"

Ancak bu sefer farklı olan, bu peşreve Üsküplü Hamdi'nin verdiği donuk cevaptır.

Donuk, buz gibi, mesafeli,

– Size de hayırlı günler Ahmet Muhtar Bey. Buyurun.

Aslında herkes gibi, Üsküplü'nün de tepki göstereceğini, hatta bağırıp çağıracağını, hakaret edeceğini tahmin etmiştir. Ama böylesine ruhsuz, tepkisiz, öfkesiz bir karşılama… Olduğu yerde kalakalır.

Çünkü bilmektedir ki, sevginin zıttı nefret değil, kayıtsızlıktır.

Eski dostu boş, geçmişi de geleceği de olmayan bakışlarla karşılamış, sonra odada kimse yokmuşçasına yine defterlerine dalmıştır.

"Böyle mi olduk şimdi Üsküplü? 'Vay Deli Binbaşı!' yok mu artık? Bir dost sesi, hatta belki de küfrü işitmeye geldik ama galiba yanlış gelmişiz."

– Evet Ahmet Muhtar Bey. Yanlış gelmişsiniz. Benim tanıdığım Deli Binbaşı onca yediği halttan sonra yüzünü eline alıp da buraya

gelmezdi. İngilizlerle düşüp kalkıyorsa da arkasında dururdu. Şimdi karşımdaki, böyle süklüm püklüm, bir reji kâtibinden lütuf dilenir gibi, benim tanıdığım Deli Binbaşı değil.

"Bir şey dilendiğim falan yok Hamdi Efendi! Buraya gelmişs..."

– Dost dediğin, Mister Ahmet Muhtar, arkadaşını bu kadar hakir görmez. Evet, elimiz silah tutmuyor. Atımıza atlayıp Ankara'ya dövüşmeye gidemedik. Ama çok şükür vatanı işgal eden düşmanın yanında da saf tutmadık. Memleketi kurtarmak için umutsuzca çırpınan çocukları gammazlamadık. Sen burada böyle elimizde kalemle, masa başında oturan hâlimize bakıp, kendinle aynı kefeye koydun bizi.

Nutku tutulmuştur Ahmet Muhtar'ın. Ağzını açıp da verecek bir tek cevabı yoktur. Hakaret, küfür beklerken, sözleriyle evire çevire dövmektedir Üsküplü Hamdi.

– Var git şimdi majesteleri Kral Corç'a selam söyle. De ki, 'Cibali'de gariban bir reji kâtibi var, Üsküplü Hamdi. Hayatta eline silah almamış ama gece gündüz Mustafa Kemal'e dua ediyormuş' de. De ki bilsin, 'masasının başında, oturduğu yerden o da memleket kavgasına katılmış. İşe de vatanına ihanet edenleri hayatından çıkararak başlamış.' De haydi, git şimdi selametle. Bundan gayrı ne ölüme ne ölüne!

Kapkara yağmur bulutları çöker Ahmet Muhtar'ın gözlerine. Üsküplü'nün her bir cümlesi hançer gibi deler geçer yüreğini. Boğazına oturan yumru, Kürtün'de midesini delen mermiden beterdir. Sıkar kendini ağlamamak için. Dimdik durmaya çalışır ama o dört harfin ağırlığını hiçbir pehlivan sırtlayamaz.

"Hain!"

Düşük omuzları, sendeleyen bacaklarıyla kapıya yönelir. Belki hızla çıksa, o son cümleyi duymayacaktır. Ama bir anlık duraksaması onca yumruğun en ağırı olarak iner böğrüne.

– Eve gidecekseniz bence gitmeyin Bay Ahmet Muhtar. Feride Hanım Teyze iyi değil. Büsbütün sebebi olmayın annenizin.

Arkasına bile bakmaz. Sadece dinler, yutkunur. Ona yaptığı tercihin bedelini ödetmeye başlayan en yakın arkadaşı olmuştur.

Daha beteriyse önündedir.

"Hoca Efendi, ne demek cami dolu, saflar dolu? İçeride toplasan yirmi kişi var, yok. Camiye adam almamak var mı kitabımızda?"

Hoca Hafız Hüseyin Efendi tepeden tırnağa süzer Ahmet Muhtar'ı. Cemaatin, mahallelinin küskün, hatta tiksinen bakışlarından çok daha fazlasıdır karşılaştığı. Gül Camii'nin, evinin arka bahçesinin kapısı yüzüne kapanmıştır. Çocukluğundan beri tanıdığı, Ayet-i Kerime'yi ona öğreten adam, aksakallı Hafız Hoca Üsküplü'nün yarım bıraktığı yerden devam etmektedir.

– Evladım bilemedim ben seni. Bu mahallenin camii. Bak burada mahalle eşrafı var, evlerimizi onaran ameleler var. Hepsi ehl-i İslâm. Şimdi bir sünnetsizi içeri alsam, bir mümin gelip de yer bulamasa, olacak şey mi? Haydi evladım, gezeceksen namazdan sonra gel.

Bu mübarek, aksakallı, nur yüzlü ihtiyardan böylesine kibarca hakaretler işitmek. Bin yıl düşünse aklına gelmeyecek her şeyi bir günde yaşamaktadır.

"Ne demek sünnetsiz Hafız Hoca? O ne biçim söz? Hem burası Allah'ın evi değil mi? Caiz midir cemaat seçmek?"

İki büklüm kambur ihtiyar olduğu yerde dikilir. Ahmet Muhtar'ın karşısında o an etliye sütlüye karışmayan Hafız Hüseyin Hoca değil, âdeta Hz. Hamza vardır.

– Bak evlat! Dâr-ül İslâm müşküle düşmüştür. Bunca mazlum için bir umut, bir halaskâr Mustafa Kemal'dir. Onun karşısına dikilen de, onun yerine düşmanının yanında saf tutan da bu camide saf tutamaz. İşgalde Cuma'yı ifa etmek caiz değildir, bilmez misin? Peki, düşünmez misin, bunca insan, her yer İngiliz kâfiri doluyken neden gelip Cuma'sını eda ediyor? Burada kıldığımız namaz, ettiğimiz dua onun içindir. Allah onu muzaffer eylesin diyedir. Senin

kıblen farklı Ahmet Muhtar. Senin kıblen bizimle bir değil. Şimdi var git yoluna. Git, kime diyeceksen de; 'Cibali'de bir fakir hoca var. Sabah akşam Kuvay-ı Milliye'ye dua ediyormuş' de. 'Çıkışta da para toplayacakmış, Hilâl-i Ahmer'e verecekmiş' de. Fazlasını da derim ya, senin yüreğin almaz. Haydi selametle!

Gül Camii'nin ceviz oyma kapısı olanca şiddetiyle kapanır yüzüne. O an düşünür, anasının, babasının karşısına çıkacak cesareti kalmış mıdır? En yakın arkadaşı, elinde büyüdüğü tonton Hoca Hafız onu böylesine silmişken, baba ocağında nasıl karşılanacaktır?

"Yüzüme tükürecekler!"

Doğarken bedenine üflenen ruh, ezanla kulağına okunan o mübarek isim, hepsi o kadar eğreti durmaktadır ki üstünde, o an birisi canını alsa, ona sarılıp teşekkür edecektir.

"*Dik dur Ahmet Muhtar. Sen bile isteye girdin bu yola. Hain olmak kendi tercihindi. Şimdi bunun bedeliyle yüzleşme vakti!*"

En ağır bedeli ödemek üzere Şair Nevi Yokuşu'ndan inip sola döner. Ayaklarını sürüye sürüye, yürüyormuş gibi yaparken bir anda evlerinin kapısının açıldığını görür. Bir yürek çarpıntısı, karnına tekme yemişçesine bir sızı, bir baş dönmesi peydah olur. Nihayet ayakları onu olduğu yere çakar. Babasının bir elinde bastonu, bir elinde ayakkabıları, kapıdan çıkışını öylece seyreder. Dudaklarından bir tek kelime, titrek, belli belirsiz çıkar.

"Baba!"

Cevat Ömer Bey ayakkabılarını giyerken sağına soluna bakınır. Âdeta kimseye görünmeden evden kaçmaya çalışır bir hâli vardır. O anda göz göze gelirler. O bir tek an, bir saat gibi gelir Ahmet Muhtar'a. İstemsizce yine çıkıverir o ürkek kelime ağzından.

"Baba!"

Cevat Ömer Bey eğilmiş, bastonu dirseğine dayalı, elleri ayakkabısının bağcıklarında, öylece bakar oğluna. Hiçbir tepki yoktur gözlerinde, dudaklarında. Sonra doğrulur, bakar, bakar, bakar…

Sadece bakar. Gözü seğirmez bile.

Sonra, yürür gider. Sendeleyerek, aksayarak döner köşeyi. Cibali Kapısı'na doğru, gözden kaybolur.

Gelse suratına bir tokat patlatsa, hatta yüzüne tükürse bu kadar yanmazdı canı, burkulmazdı yüreği Ahmet Muhtar'ın. Ama şimdi. Babasının o yokmuş gibi davranması, ele bakar gibi bakması. O bakışlarda öfke, nefret değil, kayıtsızlık, umursamazlık vardır.

Sokağın köşesinde gözden kaybolan babası değil, babasının gözünde kaybolup giden Ahmet Muhtar'dır.

Çökmüş omuzlarla kapıya geldiğinde, bu dünyada onu kayıtsız şartsız seven herkesin birer birer avuçlarından kayıp gittiğini anlar. Kızmaya, küfretmeye hatta dövmeye bile değer görmeyen bir sürü insan.

Artık hepsi yabancıdır.

O sırada tam arkasında biri, olanca gücüyle, duyurmak istercesine tükürür yere. Dönüp baktığında hamamın üstünde oturan Hayrünnisa Teyze'yi görür, ağır aksak yürürken. Çocukluk arkadaşı Pepe Nihat'ın annesi, anacığının sırdaşı. Durup yüzüne bakmaz bile Hayrünnisa Teyze. Yürürken der diyeceğini.

– Çıkmazdın evimizden. Bir büyüdünüz Nihat'la. Aha ona yedirmeyip sana yedirdiğim börekler, baklavalar haram zıkkım olsun inşallah!

Son bir ümitle, kapıyı çalacağı sırada duvar dibinde duran, karmakarışık bir yığına takılır gözleri. Kömür kırıntıları, patlamış bulgur çuvalından saçılanlar, açılıp içi boşaltılmış yağ tenekeleri, pirinç döküntüleri! Fakir fukaranın yağmasından geriye kalan erzak ölüleri! Belli ki gönderdiklerini Cevat Ömer Efendi eve bile koymamış, kapısından içeri haram lokma sokmamıştır.

"*Haram zıkkım olsun inşallah!*"

Derin bir nefes alır, sakinleştiğini hissedince cesaretinden geriye kalanı yumruğuna toplar. Çalar kapıyı.

Bir müddet bekler. Ne bir ayak sesi, ne hareket belirtisi vardır evde.

Bir daha çalar. Sonra bir daha.

– Boşuna uğraşma! O kapı açılmaz. Ben açmadıkça o kapıyı kimse açmaz sana!

Arkasından, hemen dibinden ama aslında çok uzaklardan gelen bir sesle, Osman Nuri'nin sesiyle sıçrayarak döner.

"Ağabey!"

Ağabeyi ceketinin cebinden çıkardığı kocaman anahtarla, sanki orada Ahmet Muhtar yokmuşçasına kapıya doğru hamle edince önünden çekilir.

– Ağabey ha! Peki ben ne diyeyim sana? 'Kardeşim' dememi beklemiyorsundur herhâlde. Evet Ahmet Muhtar Efendi. Ne istiyorsun? Ne diye geldin?

"Ne demek 'ne diye geldin?' Burası benim de evim, unuttun mu? Hem niye sen açmayınca açılmayacakmış kapı? Ne demeye getiriyorsun?"

Osman Nuri tam kapının eşiğinde, içeri girmek üzereyken döner. Ardı sıra girmeye yeltenen kardeşiyle burun buruna gelir. Ayakkabılarını topuklarına basa basa bir hışımla çıkarırken sesini yükseltmemek için büyük çaba sarf ettiği bellidir. Gizleyemediğiyse gözlerindeki öfkedir.

– Şu demek, Ahmet Muhtar Efendi! 'Sayende annem öyle bir hâlde ki, kapıyı açmaya kalkamıyor' demek. 'Senin yüzünden babam evde durmuyor, ilk fırsatta kendini dışarı atıyor' demek. Anladın mı? 'Evin beti bereketi kaçtı, ruhu söndü' demek. 'Ben açmadıkça kapıda anahtar dönmüyor artık' demek Allah'ın cezası!

Sonra döner, yürür sofaya sert adımlarla. Rabıta zemine topuğunun her vuruşu yapmak isteyip de yapamadığıdır aslında. Ama Ahmet Muhtar farkındadır onların her birinin yüzüne inen sağlı sollu yumruklar olduğunun.

"Ne demek 'annem kalkamıyor'? Ne oldu anneme?"

– Böyle salak salak sorular soracaksan bas git Ahmet Muhtar! Ne bekliyordun ki? Bir damlacık canı vardı zaten kadının. Ne kadar dayanabilirdi her gün gelen gidenin "senin küçük oğlan da İngilizci olmuş diyorlar" demesine? Ben baktım. Türlü türlü tabip getirdik.

Görünürde bir şeyi yok ama çıkmıyor yataktan. Doğru dürüst yemiyor, içmiyor. Sanki reddediyor yaşamayı. Neden? Kim yüzünden?

Artık gözlerindeki yaşları gizleyememektedir Ahmet Muhtar. Ağabeyinin yanından geçip yukarı, annesine gitmek ister. Tam yanından geçiyorken yakalar onu kolundan Osman Nuri.

– Dur! Nereye gittiğini sanıyorsun? Öldürecek misin kadını?

"Çekil! Çekil dedim! Hiçbir bok bildiğin yok! Nasıl yatırmışsam, öyle de kaldırırım ben ayağa onu!"

Ne kadar tutmaya çalışsa da, Ahmet Muhtar'ın deli kuvvetiyle başa çıkamaz Doktor. Çıldırmışçasına çıkar merdivenleri. Kapıyı kırarcasına açtığında annesini kapıya sırtı dönük, âdeta dünyayla bağını koparmış hâlde yatarken bulur. Gözlerinin zapt edemediği yaşlar ıslatır yanaklarını, bıyığını. O anda yer yarılsa, yerin yedi kat dibine girse, ipe çekseler umurunda olmayacaktır. Çocuk yaşta girdiği asker ocağında vatan harcıyla karılmış, orduyu ailesi bilmiş, ana baba sevgisini unutmuştur ama o an, o 'kaybediyorum' korkusu, içinde bastırdığı ne varsa alıp çıkarmıştır gün ışığına. İşte o an, artık anacığıdır önünde yatan, anası değil. Ve işte tam da o anda artık anacığına yalan söyleyemeyeceğini bilmektedir Ahmet Muhtar.

"Anam! Anacığım!"

Eğilir, yanağını öper. Annesinde en ufak bir kıpırtı yoktur. Sanki öptüğü annesi değil, annesinin heykelidir.

"*Ah o uğursuz heykeller! Yere batasıca heykeller!*"

Eğilir tekrar, ama bu sefer öpmez. Sessizce, dua okur gibi, birkaç cümle fısıldar Feride Hanım'ın kulağına. Ne dediğini ancak kendi duyabilir. Annesi ise işitmiş midir, yoksa işitmek istememiş midir, bilinmez. Yanağına son bir öpücük daha kondurur, kokusunu içine çeker. Sonra olduğu yerde doğrulur. Gözlerindeki tüm yaş akmış, kurumuş, yerini alev alev yanan bir öfke ormanı almıştır. Kapıya doğru yürüdüğünde kendisine aynı sinirle bakan ağabeyinin yüz hatlarının gevşediğini, bir şaşkınlık ifadesinin suratında buz gibi donup kaldığını görür.

– Sen… Nasıl? Ne dedin ona da, şimdi böyle?

Geriye dönüp baktığında Feride Hanım yattığı yerde doğrulmuştur. Haftalardır dünyaya verdiği ilk tepkidir bu. Doğrulmuş ve bembeyaz, tepkisiz bir yüzle Ahmet Muhtar'a bakmaktadır. Gözlerinde ise en ufak bir duygu belirtisi yoktur. Ve nihayet, haftalar sonra ağzından dökülen kelimelerde de.

– Gömleklerin, çamaşırların, çorapların. Dolapta. Al onları.

Ahmet Muhtar'ın yüzünden anlık bir tebessüm geçer. Daha fazla duramaz odada. Ağabeyini omuzlayarak çıkar, kendi odasına girer. Ardından da Osman Nuri.

– Sen! Sen ne dedin anneme? Ne dedin de kalktı böyle bir anda? Hem ne karıştırıyorsun o sandığı? Ne arıyorsun? Orada benim eşyalarım da var! Hey, kime diyorum be herif?

"Bunu! Bunu arıyorum."

Elinde tuttuğu revolveri havaya kaldırır, tamburasının kapağını açar, kontrol eder. Belçika yapımı 8 mm Bulldog, ilk günkü gibi sapasağlamdır. İki kutu mermisini de cebine koyar.

– Ne yapacaksın o antikayı? Yıllardır tek tıkı yok onun. Ne işlere bulaştın sen Ahmet Muhtar? Şimdi de İngilizler için adam mı vuracaksın? Yahu aynı anadan doğduk, aynı sütü emdik! Ne oldu sana böyle? Kimsin sen? Artık tanıyamıyoruz seni.

"Uzun etme ağabey. Üç beş parça eşyam var, alıp gideceğim. Ne yapıyorsam sizin için yapıyorum. Bugün değil, ama bir gün elbet anlarsınız."

– Tamam! Eyvallah. Çevirme lafı. Ne söyledin anneme? Ne dedin de kovdurdun kendini evden?

Bir bez torbaya doldurur annesinin yıkayıp ütülediği kıyafetlerini. Kapıya tekrar yöneldiğinde Osman Nuri dikilir karşısına. Belli ki bir cevap almadan salmayacaktır kardeşini.

"Ne diyeceğim? 'Senin büyük oğlun tam bir avanak' dedim."

– Höst! Yılışma! Dümdüz bir sual ettim, adam gibi cevap ver. Ne dedin anneme?

"Eğer isterse o anlatır sana bir gün. Gırtlağımı kessen inadımla başa çıkamayacağını sen de biliyorsun. Neyse, sen onu bunu bırak da, babam nereye gidiyordu öyle? Cuma'da da yoktu."

Osman Nuri sorusuna cevap istemek konusunda ısrarın fayda etmeyeceğini anlamıştır. Ama yine de bir müddet öylece, bir ümitle bakar Ahmet Muhtar'ın yüzüne. Sonra derin bir nefes alır. Onca zaman sonra, yaşanan her şeyi uzun uzun anlatmaya nereden başlayacağını bilememektedir. Pes eder, kısaca en son söylenecek şeyleri bir çırpıda döker Ahmet Muhtar'ın önüne.

– Nereye gitsin? Konu komşu laf edince, senden 'hain' diye bahsedince sokakta, kahvehanede, o da gitmez oldu. Önce bir iki kavga etmiş. Sonra senin yeni hayatın, tercihin herkesin malûmu olunca pes etti o da. Şimdi Eminönü'ne gidiyor her gün. Orada onu, seni kimsenin tanımadığı bir kahvehane bulmuş. Akşama kadar orada oturuyor. Ben de her öğlen eve gelip yemeği, bulaşığı, çamaşırı hâlliyorum, sayende.

"Ağabey bak…"

– Tamam! Kâfi! Misafirliğin uzun olanı makbul değil. Seni de beklerler Pangaltı'da. Ben de hastaneye gideceğim zaten. Şaşırmışsındır elbet. Başladık hastaneye nihayet, mecburen.

"Eh, Karakol dağılınca, tabii siz de başsız kalmış tavuk gibi, ne yapacağınızı bilemeyince."

– Sensin ulan tavuk! Senin omzunun üstünde baş var da bir işe mi yarıyor? Doğup büyüdüğün mahallenin kahvesine gidip oturabiliyor musun? Bir selam verenin, selamını alanın mı var?

Ahmet Muhtar ağabeyiyle kavga etmeyi bile özlediğini fark eder. Bir gülümseme bıyığıyla çenesinin arasından kayıp gider.

"Neyse Sertabip Osman Nuri Bey, bana müsaade. Size hayırlı mesailer dilerim."

– Dur! Daha lafım bitmedi! O silahı ne yapacaksın? Bıçağını da aldın, gördüm! Ne işler peşindesin Binbaşı Ahmet Muhtar?

"*Sevginin zıttı nefret değil, kayıtsızlıktır.*"

Çok uzun zamandır hissetmediği kadar yakın hisseder kendini ağabeyine. En çok da onun öfkesinde saklı olan bu dilsiz sevgiyi özlediğini düşünür. Ama o bir haindir artık. Sevgileri karşılıksız olmaya mahkûmdur.

"Merak etme, kendimi korumak için. Hem ne ilgilendirir seni? Nüfustan düşmediniz mi beni? Ölmüşüm, kalmışım, size ne ki bundan sonra?"

– Çık ulan! Çık! Defol! Ne halt yersen ye! İyi bellemişsin söylediklerimi, aferin! Daha da geri gelme!

Güler Ahmet Muhtar. Silahı beline yerleştirirken gözlerinin içine bakar Osman Nuri'nin.

"Sağda solda başsız kalmış tavuk gibi dolaşma. Binbaşı Eyüp'e git, Maçka'ya. Ama sadece tabip olduğunu söyle. Sakın ağabeyim olduğunu deme. Muhtemelen benim namıma vurur seni."

Sonra kapıyı sertçe çekip çıkar Ahmet Muhtar. Kapının öte yanında ağabeyi, Osman Nuri olduğu yerde kalakalmıştır.

– Ulan eşşoğlueşşek! Ulan hain köpek! Öldürtme kendini lan! Öldürtme sakın!

İstanbul'un bu yakasında, Türklerin arasında artık 'yok' hükmündedir Ahmet Muhtar. Tek rahat edebildiği yere, Galata'ya dönecek, bir süre odasından çıkmadan sadece düşünecektir. Surdan çıkmak için sokağı döndüğünde görür onu. Önce çok umursamaz. Ama keskin cüruf kokusu âdeta Ahmet Muhtar'ı burnundan çekip götürür seyyar kalaycının önüne.

"Selamünaleyküm. Kolay gelsin."

– Ve aleykümselam efendi. Hayırdır? Bakır kap mı var?

Belli ki kalaycı mahalleden değildir. Ahmet Muhtar'ın selamını aldığına göre, onu, şöhretini bilmemektedir. Herkesin cüzzamlı muamelesi yaptığı mahallede, biriyle insanca konuşabilmenin tadını çıkarası vardır sanki.

"Yok, merakımdan durdum. Anam da kalaylatırdı kaplarını ama hiç dikkat etmemişim şimdiye kadar. Ona durdum. Nasıl yapıyorsun diye bakıyordum. Müsaade var mı?"

– Güzel. Bana da işi düşmeyen gelmez aslında. Sen ilksin. Sohbet etmeye gelmez kimse. Cürufun kokusunu sevmez insanlar. Ama kömür varsa cüruf illâ ki olacak. Eee kömür olmadan da ocak yanmaz. Ocak yanmayınca kalay erimez. Nasıl olacak bu iş?

"Yemin olsun kötü kokuyor. Ama kaçacak kadar da değil. Bu kalay olmadan olmaz mı? İllâ öyle gümüş gibi parlaması mı lazım kabın? Güzel görünsün diye mi bunca çile?"

Ahmet Muhtar'ın cehaleti çok eğlendirmiştir kalaycıyı. Basar kahkahayı.

– Ölürsün efendi, ölürsün! Ne güzelliği? Kalayla zırhlamazsan bakır zehirler adamı. Yediğin yemeğin piştiği kaba iyi bak. Kalayı dökülmüşse, bakırı kırmızı kırmızı sırıtıyorsa, yedikten sonra başlar karnın ağrımaya. Kalay korur. Hem kalaylı kapta pişen aş da daha bir lezzetli olur.

Savaşmak, savunmak, taarruz etmek, öldürmek, ölmemek…

Neredeyse bütün ömrü bunları öğrenerek ya da bizzat yaşayarak geçmiştir. Gerçek hayata dair ne kadar az şey bildiğini düşünür.

"Eee… Nasıl yapıyorsun şimdi? Nasıl kapatıyorsun kıpkırmızı bakırı?"

– Ocak iyice yanacak. Kalayı eritmek için çok ateş lazım. Sonra onu böyle sabırla, döndüre döndüre, yavaş yavaş sıvayacaksın bakırın her yanına. Tek bir kırmızı nokt…

"Bir dur, bir dur. Yavaş yavaş. Kalayı ateşle eritiyorsun ve çok ateş gerekiyor, öyle mi?"

– Elbette. Ne sandın? Öyle odun ateşiyle falan zor. Kömürün ateşi, harı farklı. Kömür olmazsa olmaz.

Kafasının her yanından binlerce iğne batmaktaymış, beyninde dönüp duran sahipsiz soruları bir tek cevaba itmektelermiş gibi hisseder.

"Peki sadece kalay mı? Mesela demir… Ona da mı kömür lazım?"

– Elbette yahu! Demir, çelik, bakır, kalay, tunç! Hiçbiri ateş olmadan erimez. Erimeden şekil almaz. Demir demek, ateş demek. Tunç demek, bolca alev demek. O alev de en güzel kömürle olur.

O andan itibaren kalaycının anlattıkları bir uğultudan ibarettir. Dışarıdan bakınca bomboş, anlamsız bakışlar, oysa o gözlerin ardında kabarmakta olan bir dalga, patlamaya hazırlanan bir yanardağ…

Aniden fırlar oturduğu kaldırımdan. Kalaycı ise bu tuhaf adamın delimsek hareketlerinden ürkmüş, fincan gibi açılmış gözlerle onu izlemektedir.

– Hayırdır efendi? Bir şey mi dedim? Neye zıpladın kalktın öyle?

Yüzünü ovuşturur, kafasını iki eliyle sıkar. Sanki aklı yuvasından çıkan bir topmuş da, onu dışarıdan vura vura yerine oturtmaya çalışıyor gibidir.

"Ha! Yok! Yok, seninle alâkası yok. Aklımın ermediği bir şey vardı, sayende onu anladım. Sağ ol, var ol. Haydi Allah bereketli kazanç versin."

Hızla sur kapısına doğru yürürken arkasından bakakalan kalaycının sözleri yankılanmaktadır beyninde.

"*Tunç demek, bolca alev demek. O alev de en güzel kömürle olur!*"

"Tabii ya! Kömür! Demir varsa, tunç varsa kömür illâ ki olacak. Biz kayıp tunç heykel arıyoruz. Bunlar da tonlarca kömür getiriyorlar. Ne için? Aha da bu tunç heykeller için! Jugend'in kurduğu organizasyon bunun için. İyi de, ne yapacaklar kömürle? Heykelleri mi eritecekler? Saçma! Ne alâkası var? Neden eritsinler? Başka bir sebebi olmalı, ama ne?"

Surdan çıkarken tam karakolun önünde durur. Ne yapacağını, nereye gideceğini düşünmektedir. O sırada karakolun kapısındaki polislerin ona tiksinerek baktığını fark etmez. Zaten o anda görse de umurunda olmayacaktır. Sands'in kördüğüm olmuş bilmecesinin bir ucunu daha yakalamıştır ama diğer ucun nereye çıktığını anlayamamaktadır. O an Maçka'ya, Eyüp'ün yanına gitmekten vazgeçer.

"*Bugünlük bu kadar yeter. Dayak istihkakımı doldurdum. Eski-zağralı pestile çevirmeden evvel gidip biraz dinleneyim. Sakin kafayla düşüneyim. Arada atladığım bir şeyler varsa, onları göreyim. Bu akşam ne iş, ne aşk, ne meşk! Bir rakı alayım kendime. Oturup odamda sessiz sakin dinlenip öylece sızayım.*"

Karaköy'den rakısını, mezesini alır. Ağır ağır çıkar Yüksek Kaldırım'dan. Evlerine ya da metreslerine koşuşturan Yahudi bankerlerle Beyaz Rus fahişeler vardiya değiştirirken girer apartmanın kapısından. Pencerenin önüne kurar çilingir sofrasını. Keyifle demlenir. Bir ara badem bıyıklı bekçinin asası duyulur sokağın başından. Bu sefer geçip gitmez. Durur pencerenin altında.

"*Ara dur bakalım badem bıyığına tükürdüğüm! Bugün izin verdim kendime. Uğraşamam kimseyle. Ama söz, yarın akşam seninle zevkli bir oyun oynayacağız.*"

Bekçi Zürefa Sokak'a doğru uzaklaşırken asanın sesi de kesilmiştir. Galata'nın alışık olmadığı, sessiz bir bahar gecesidir. Ahmet Muhtar, apartman, Alageyik Sokak ve tüm mahalle sakindir.

Ama kimse bilmese de bu sükûnetin bozulacağı, kaldırım taşlarının aralarından oluk oluk kan akacağı gün çok yakındır.

21 Mart 1920
Ayazpaşa, İstanbul

Öğleye doğru uyanmış, Şişhane'de bir şeyler atıştırdıktan sonra Alman Sefareti'nin yolunu tutmuştur Ahmet Muhtar. İçinde bir ses, fısıltıyla da olsa, önünde sonunda orada dişe dokunur bir şeyler bulacağını söylemektedir. Etrafına bakınır. Mezarlığın derinliklerini görmeye çalışır ama kimsecikler yoktur. Ama bir yerlerde Sadık'ın da onu izlediğinin farkındadır.

"Bu herifler İngilizlerin geleceğini duyunca bu heykelleri buradan apar topar kaçırmadılar mı? Kaçırdılar. Peki o kısa sürede, her biri bir ton çeken on heykeli o çatıdan nasıl indirebilirler? Ancak sağlam, kuvvetli vinçlerle. O bile yetmez. On tonu oradan kazasız belasız indirmek için tersanelerdekilerden lazım."

– Ne gonuşup durun yine kendi kendine? Alamanlara mı söversin?

Beklediği, önünde sonunda yanı başında duyacağından emin olduğu ses gecikmeden gelmiştir.

"Hah, Yalvaçlı Sadık. Hayırlı günler. Nasılsın, iyi misin? Sağlığın sıhhatin nasıl? Afiyettesindir inşallah."

– Hamdolsun, Rabbım böğünümüzden geri komasın. Sen nediveren? Taktın kafayı bu Alamanlara ha! Napcen görürsen? Çekip vurcen mi alnının çatından?

"Bakıyorum öyle. Kaybettiğim bir şey var. Bunlar almış olabilir. Bir iz bulursam gidip soracağım. Nereden çıkardın vurmayı?"

– O belindekini neye kodun ya o zaman? Piştovla mı sorcan gaybettiğini?

Yalvaçlı Köselerin Sadık! Uzaktan bakınca Karamürsel sepeti gibi duran bu kavruk Anadolu çocuğu aslında cin gibi, gözü açık bir keşif eridir belli ki. O zamana kadar kendisini hiç yanıltmayan hislerine kulak verir Ahmet Muhtar.

"Bak Sadık Efendi, bu izlediğim adamlar bir organizasyon yapmışlar. Öyle olunca güçlü kuvvetliler. Beni buraya gönderen adam da aslında bunlardan ama ortaklarının kendisini dolandırdığını düşünüyor. Ben de onları bu yüzden izliyorum. Patronum bu işi çözersem bana çok para verecek. Benim tek başına hem buraya yetişip hem onları izlemem imkânsız. Sen hep buradasın. Birlik olursak sen de kazanırsın, ben de. Sana 'burayı izle, gelen gideni bana söyle' demiştim ya, sadece burada izlemezsen, arada benim dediğim yerlerde de takip edersen olur bu iş. Gel biz de seninle organizasyon yapalım. Kazandığımdan sana da pay vereyim."

– Neymiş o orgazyon dediğin? Belinde silahla gezdiğine göre pek tekin işler değil.

"Organizasyon, teşkilat gibi bir şey. Yani bunlar çete olmuşlar. Ama hepsi kalem efendisi. Kendilerini akıllı sanıyorlar. İçinde Alman'ı var, İngiliz'i var, Rum'u var, Ermeni'si var. Hani bana görünmeden bir anda yanımda pıtrak gibi bitiveriyorsun ya, aynını yapacaksın. Görünmeden takip edeceksin bunları."

Sadık sağa sola bakınır, ekşitir yüzünü. Belli ki aldığı bela kokusuyla macera hevesi arasında kalmıştır. Bir yanı 'yeter burada oyalandığın' demekte, öbür yanı 'otur oturduğun yerde' diye çekiştirmektedir. Kafasında hızla bir kâr zarar hesabı yapar.

– Benim burda kimim kimsem yok. Evde sıcak döşeğim, ahırda anıran eşşeğim de yok. Orgazyon yapalım yapmasına da, başıma kolcuları musallat etme komutan. Senin paranı veren de bunlardanmış. Yani o da gâvur. Biz gâvurun adamı mı olcez şimdi? Ben sevmem böyle işleri. Kolumuzu harpte bıraktık ya, haysiyetimiz yara almadı çok şükür.

"Yok, yaramazla işimiz olmaz bizim. Yaptığımız işin devletle bir alâkası yok. Alman'ın İngiliz'den kaçırmaya çalıştığı bir şey var İstanbul'da. Paramızı veren de bunu bizim bulmamızı istiyor. Biz istenileni yapıp, paramızı alıp kenara çekileceğiz. Ondan sonra iki gâvur birbirini yiyecek, biz de izleyeceğiz."

Duydukları Sadık'ın aklına yatmış gibidir. Az önce kaygıyla gerilen vücudu gevşer. Hafif doğrulurken gülümsemektedir.

– Ha, o vakıt olur. Buluruz o gaybettikleri her neyse. Yaz madem beni de orgazyona. Netcez? Nerden başlecez?

"Şimdi evvela de bakalım; bu Alaman Sarayı'na gelen giden oldu mu ben yokken?"

– Gelen giden çok oldu ama bi herif va, sarı çıpar bişey…

"Dur, sen söyleme, ben tahmin edeyim. İri yarı, ızbandut gibi?"

– Madem bilirsin, ne demeye sorup durun? Tam öyle işte. Gocuman, sarı gafalı bi şey. Evvelsi gün bi kere geldi emme dün üç kere. Bi zabahlan, bi öğle vaktı bi de akşam ezeninden sona. İlk seferinde Saraya girdi, hemen çıktı. Soğuna geldiklerinde te şo yokuştan aşağı yörüdü gitti.

Yalvaçlı Sadık'ın bahsettiği sarı kafa, Alman Jugend'dir. Tam da Ahmet Muhtar'ın beklediği bilgidir bu. O anda Ahmet Muhtar onlarcasının içinde yepyeni ama çok daha belirgin bir tuhaflık fark eder.

"Şimdi bu Jugend Alman Sefareti'ne girip çıkabildiğine göre bu heykellerin yerini de biliyor olamaz mı? Eee, Sands'le Jugend ortak olduklarına göre. Bu durumda Sands de heykellerin yerini biliyordur. Eee, bana döne döne kartal aratması neden peki? Saçma! Ne faydası olacak ona? Bir de bunca para harcayacak."

– Aslında bu sarı kafalı, daha evvel de gelip gitti buralara. Yani bi ayağı hep burada aylardır.

"Sefarete mi girdi hep? Yanında başkası da var mıydı? Hatırla gözünü seveyim Sadık! Bak bu sarı herif çok önemli."

– Çoğunda şo binaya girdi evet. Hatta kapıdakiler neyin hep tanıyolar, açıveriyorlar gapıyı buna. Yoğusam sorgu sual, hayatta komazlar içeri.

"Sonra… Yalnız mıydı hep?"

– Yalınızdı evet. Sonra çıka, sağna soluna bakını, döner şo sokaktan aşağıya yörüp gide.

Sadık'ın eliyle gösterdiği sokağa, Sefaret'in yanından aşağıya inen Çiftevav Yokuşu'na bakar. Bir anlam veremez.

"Bak Sadık Efendi! Bu sarı kafa, bir daha gelecek olursa takıl peşine. Ama dediğim gibi, kendini göstermeden. Bak bu herif çok yaman. Çok zeki. Hemen anlar. Sansar gibi ol, seni görmesin. İzle bakalım o yokuştan inip nereye gidiyor, ne yapıyor?"

– Sen n'edivecen peki? Anlatcen mi bana şu işin eğrisini doğrusunu?

"Ben bunların çetesinin geri kalanını takip edeceğim. Kafama yatmayan bir şeyler var. Sanki birbirlerine attıkları gibi, bana da kazık atmaktalar. Çırak çıkmayalım bu işte. Onları bir anlayıp emin olmam lazım."

Tam her şeyi çözdüğünü düşünürken, sayfayı her çevirişinde yeni sorularla karşılaşmaktadır. Üstelik en baştan beri yaptığı her şeyi sorgulatan sorular. Ne kadar kafa patlatırsa patlatsın, içinde bulunduğu duruma mantıklı bir açıklama getirememektedir.

"Sadık, şu çatıda bir top olsa, onu oradan nasıl indirirdik? Vincimiz olsa onu oradan indirebilir miyiz?"

– Göz va nizam va kumandan! Yerinden oynatmaya kalksan damı çökertirsin. Çekmez o ağırlığı.

"Yani, imkânsız."

– Yok! Vinçle topu tek seferde indirmek olacak iş deel. Amma top bu. Civatasına gada söküverisin olu bite. Aha da böyle eline alısın parçaları, yörüye yörüye merdivandan endirisin. Soğunam da gide başka yeede bağlarsın.

Ahmet Muhtar'ın o an dünyayla bağlantısı kesilir. Doğru duyup duymadığına emin olmak için dönüp Sadık'ın yüzüne bakar. Berikiyse öylesine sakindir ki, az önce Ahmet Muhtar'ın beyninden söküp çıkarttığı mıhın büyüklüğü hakkında en ufak fikri yoktur. Ahmet Muhtar dönüp tekrar çatıya bakar.

"*Ulan! Bu herifler kartalları orada parçalayıp kol kuvvetiyle merdivenlerden indirmiş olmasınlar? Eee... Öyle olunca öyle kamyona falan da gerek yok. Parça parça at arabalarına koyar koyar yollarsın depoya!*"

– Beri bak! Top mu goymuş Alamanlar çatıya? Toplarını mı gaybetmişle?

Ahmet Muhtar içine girdiği bu karanlık dehlizde tek başına yolunu bulmasının kolay olmadığının farkındadır. Takip edilmesi gereken pek çok adam, aranması ve izlenmesi gereken bir sürü yer vardır. Jugend bir organizasyona, Sands ise bir ekibe sahiptir. Onu 'hain' olarak fişleyen Karakol, MimMim, Felâh ve bilumum milliyetçi örgüt zaten peşindedir. Ahmet Muhtar ise bu kadar bilinmeyenin at oynattığı bir meydanda tek başına hepsine yetmeye çalışmaktadır. Dün gece demlenirken bu delimsek gaziyi, Yalvaçlı Köselerin Sadık'ı oyuna, kendi takımına alma fikri aklından geçmiştir ama o an bundan daha mantıklı bir hamle düşünemez.

"Yok. Aynı ağırlıkta, kocaman heykeller koymuşlar. Benim aradığım o heykeller."

– Hee! Guşlu Saray'ın gayıp guşlarını mı arayıp durun bunca zamandır?

"Sen nereden biliyorsun kuşları? Dur bir dakika! Biliyor musun o kuş heykellerinin yerini?"

Hayretle karışık bir umut, âdeta biliyor olması için dua eden bakışlarla bir cevap beklemektedir Ahmet Muhtar.

– Yok, guşları bilmeyon da, onu senden evveli soranla da olduydu, onu biliyom.

"Kim? Kim sordu?"

– Sekiz on ay evveli bi İngiliz gomutanı geldiydi. Ona da sorduladı böyle. Öyle aval aval baktıla epey. Soğunam bi şey bulamayınca götün götün gittile şo yanna.

Elbette gelip soran İngiliz komutan Albay Sands'tir. Ahmet Muhtar sorma gereği bile duymaz.

"Bir daha görsen hatırlar mısın o İngiliz'i?"

– Herhâl bilirim. Öbürsü dişlek, karga burunlulara benzemeyodu. Boyu benim gadda var yok. Şapkası vadı emme bembeyaz keli de parıldeyodu. Bilirim görsem.

"İşte o sarı kafa gibi, o komutana da dikkat et. O da aynı çeteden."

Ağır ağır Topçu Kışlası'nın yanından geçerken hayatın burada normale döndüğünü, gürbüz İngiliz askerlerinin şortlarını giyip futbol oynamaya yeniden buraya doluştuğunu görür.

"*Bok var o ayaktopunda! Ne anlarsınız bilmem avanak gibi bir oraya bir buraya koşmaktan?*"

Bir sigara yakar, serseriler gibi tüttüre tüttüre yürümeye devam eder. Jugend'le Sands'in arasındaki hukuka kafa yormaktan artık beyni zonklamaktadır.

"*Ulan bu herifler aslında ortak. Biri Alman, diğeri İngiliz. Aslında düşman olmaları gerekmez mi? Ama şimdi, görünüşte de olsa, birlikte çalışıyorlar. Yani ikisinden biri bu işi ülkesi için değil, kendi çıkarları için yapıyor.*"

Bu durumda ya Sands Almanlar hesabına ya da Jugend İngiltere için çalışan bir taşerondur. Bir diğer ihtimalse ikisinin de hükümetlerinden bağımsız, sadece para için bir araya gelmiş, ulusal kimlikleriyle değil, para hırsıyla hareket eden iki çakal olmasıdır.

"*Organizasyonun diğer üyeleri, örneğin Papazoglou korkunca askerî güce sahip Sands yerine, kaçak göçek dolaşan Alman'a gidiyor. Onun eteğinin altına gizleniyor. Bu mantıklı mı?*"

Albay Sands'in Jugend'e '*De Robeck gidiyor. Yerine kimin geleceği belli değil. Acele edin*' demesi de dikkatini çekmiştir Ahmet Muhtar'ın. Yani bu tezgâhın dümeni Jugend'in elinde gibidir.

"*Bu durumda Sands bu işe para için girmiş. Yani Jugend'e taşeronluk yapıyor. İngiliz devriyelerini onlardan uzak tutacak. Malın yakalanmamasını sağlayacak. Peki ben? Benden gerçekte istediği ne peki ulan? Madem heykellerin yerini biliyorsun, beni neden deli gibi sağda solda aratıyorsun be adam?*"

Bu Jugend aslında kimdir? Sands neden ondan hiç bahsetmemiştir? Kömür konusunu, diğer çete üyelerini neden anlatmamıştır?

"*Hep birkaç adım geriden geliyoruz. Kuralları Sands efendi koyuyor, biz oynuyoruz. Şu kartları bir de biz dağıtalım bakalım. Biraz da siz benim peşimde koşturun kavat oğlu kavatlar!*"

Artık Sands'e gidip biraz yemleme vakti gelmiştir.

"*Şu badembıyık bekçiyi torbaya atıp bir karıştıralım. Bakalım tombalayı kim yapacak?*"

– Bir rahatlık, bir özgüven gelmiş size Bay Muhtar. Sebebini öğrenebilir miyim? Her zamanki 'bir an evvel buradan gitsem' eğretiliğinde oturan sıkılmış Türk değil şu anda karşımdaki. Hatta yanlış ifade edersem bağışlayın, bir şımarık çocuk gibisiniz bugün.

Ahmet Muhtar bu aba altından gösterilen sopaya, 'benim çalışanım olduğunu unutma' uyarısına rağmen istifini bozmaz. Hatta teklifsizce çıkardığı bir sigarayı tablaya vurarak sıkılamaya başlar.

"Belki de attığım adımların sonuç vermeye başlamasındandır Albay. Her ne kadar siz beni doğru ve eksiksiz bilgiyle donatmadan cepheye sürmüş olsanız da, gecikmeli de olsa mevzileri almaya başladım sanırım."

Bu hiç beklemediği kinayeye tepki göstermekle, sonuç aldığı müjdesine sevinmek arasında anlık bir kahkaha atar Albay Sands. Yaptığı yatırım meyvesini vermektedir ama dizginleri kaptırmak da

istemez. O anlık sempatiyi kontrol edebilmek için hemen penceresine koşar. "Sırtı dönük konuşan patron" duruşuyla ezmeye çalışır Ahmet Muhtar'ı.

– Attığınız adımlar sonuç veriyor demek! Ne güzel! Ne gibi sonuçlar? Kanatları, pençeleri olan sonuçlar mı bunlar?

"Sanırım. Epey uğraştırdı ama doğru iz üstünde olduğumu düşündüren gelişmeler var. Bir aksilik olmazsa, mesela bildiğiniz ama bana söylemediğiniz başka sürpriz oyuncular sahaya girmezse, yarın akşam daha net konuşuyor olacağım."

Aslında Sands'in canını sıkan Ahmet Muhtar'ın kinayeleri değil, kinayelerindeki haklılığıdır. Serinkanlılığını korumaya çalışsa da onun bu kendinden emin tavrı ve uyandırdığı merak dayanılmaz bir cazibe yaratmaktadır. Önünde ciğer sallanan bir kedi ne kadar direnebilirse, o da o kadar karşı koyabilir. Elleri belinde, git geller yaşayarak, taksit taksit döner. Gidip karşısına oturur.

– Bugünden yarına ne değişecek Binbaşı? Cidden, buldun mu yerlerini?

"Sanırım evet. Bugün akşam iyice emin olduktan sonra yarın heykellerin saklandığı depoya gideceğim. Sonra da size 'buyurun heykelleriniz' diyeceğim. Gerisi artık sizin sorununuz olacak. Ve onurlu bir İngiliz subayı olarak bana verdiğiniz sözleri tutmanızı bekleyeceğim."

Aylardır beklediği anın geldiğini düşünen Sands heyecanını gizlemeye çalışmaktadır. Gözleri kısılmış, dudakları küçülmüş, yüzündeki duygu izleri silinmiştir. Çalıların arasında sıkıştırdığı tavşana ferma veren bir av köpeği gibi, bir süre hareketsizce gözlerine bakar Ahmet Muhtar'ın. Sonra aniden fikir değiştirmiş, 'aman sende' deyip olayları akışına bırakmış bir tavırla olduğu yerde doğrulur.

– Bak ne diyeceğim Binbaşı? Bu güzel ana tanıklık etmek isterim. Ben ve Teğmen Barclay bu serüvende sana katılsak, sorun olmaz sanırım?

Ahmet Muhtar'ın nefesini tutarak beklediği cevaptır bu. Usta bir poker oyuncusu gibi, sevincini saklamayı başarır.

"Emin misiniz Albay? Beni bu işe kendiniz doğrudan bulaşmak istemediğiniz için seçmediniz mi? Orada sizi bir gören, tanıyan olabilir."

Albay Sands makaraları iyice koyuvermiş, heyecandan aklından geçeni olduğu gibi dökülmeye başlamıştır.

– Ah, orasını sen dert etme Binbaşı. Hem o Alman domuzlar orada tertibat almış olabilirler. Kendini yalnız hissetmeni istemem. Benim için kıymetin gün geçtikçe artmakta.

"Alman domuzlar? Deponun Almanlara ait olduğunu söylediğimi hatırlamıyorum Albay?"

Albay'ın sırıtık yüz ifadesi tokat yemişçesine değişir. Gafını örtmek için ne kadar çabalasa da beyhudedir.

– Elbette Almanlar! Hem başka kim olacak ki canım? Kartal heykellerini Fransızların çalacak hâli yok ya!

İstediğini almıştır Ahmet Muhtar. Daha fazla üstelemez. Hatta orada artık daha fazla kalmasını gerektirecek bir durum da yoktur. Umursamaz bir tavırla bakışlarını eski sınıfında gezdirir. Anıları onu eski güzel günlere götürmek için çekiştirirken kendine hakim olur.

"Nasıl isterseniz. Yarın yatsı ezanından sonra Okmeydanı'nın üzerindeki terk edilmiş tabyada olun. Ben hemen tabyanın doğusundaki çeşmede sizi bekliyor olacağım."

– Ah, son bir soru sevgili Muhtar; yatsı ezanı hangisi oluyordu? Son okunan değil mi?

Ahmet Muhtar buna sadece tebessümle cevap verir. Sonra kapıdan çıkar gider.

"*Evet, yarınki son ezan. Ama senin duyacağın son ezana daha vakit var.*"

Koştururcasına varmıştır Galata'ya. Tam apartmandan girmiştir ki, kapıda onu bekleyen Haim Efendi'yle burun buruna gelir.

– Hayırlı akşamlar kuzum. Acelen mi var? Ne oldu? Sattığın antika sahte mi çikti? Müşteri mi kovalor?

"Ne antikası? Ha! Antika, evet. Yok hayır. Biraz çalışmam lazım Haim Efendi. Sonra da yine çıkacağım. Dansinge giderim belki."

– Git kuzum, git tabii. Senin yaşında olsam ben de gider idim. Ama bu dizlerle artık zor.

Haim Efendi'nin belli ki dili şişmiştir. Konuştukça konuşası vardır ama Ahmet Muhtar'ın kaybedecek zamanı yoktur.

"Haim Efendi, darılmazsan hemen odama çıkayım. Dediğim gibi acele yapmam gereken hesaplar var."

– Çık kuzum. Ne darilmasi? Hesap her zaman önce gelir.

Tam merdivene adımını atmıştır ki, Haim Efendi cümlesini tamamlar.

– Yalniz o hesaba İngilizleri de katmayi unutma!

Olduğu yerde kalakalır Ahmet Muhtar. Yavaşça geri dönüp doğru duyup duymadığından emin olmak ister.

"Hangi hesaba? Neden katayım İngilizleri? Anlamadım."

– Bugün gelen İngiliz zabitleri kuzum. İki kişi, yemyeşil, Çengelköy hiyari gibi iki herif. Öğlen vakti gelip seni sordular. 'Yok' dedim. 'Ne zaman gelir bilmem' dedim. 'Zaten her gün gelmez' dedim. Israr etmediler. 'Sonra yine uğrarız' deyip gittiler.

"Ha, onlar mı? Çıkış kâğıtlarıyla, vizelerle ilgilidir. Ben yarın uğrarım hastanenin oradaki karakola."

– Tabii kuzum. Ya başka ne olacağidi? Aman sen sen ol, bunlara elini verme. Sonra birak kolunu, ciğerini söker alir bu İngilizler.

Gülümser Ahmet Muhtar. Tüm aksiliğine, olanca paragözlüğüne rağmen bu Yahudi ihtiyarda ona sıcak gelen bir şey vardır.

"Eyvallah Haim Efendi. Hayırlı akşamlar."

Hızlı adımlarla çıkar merdivenleri. Bu hiç hesapta yokken ortaya çıkan İngiliz subaylarını düşünemeyecek kadar yoğundur kafası. Hemen kâğıdı kalemi alır eline. Bir süre öylece bakar, sonra makamına, usulüne bakmadan, aklına ilk gelen şarkının sözlerini yazmaya başlar.

Dök zûlfünü meydâna gel
Sür atını ferzâna gel
Al daireni hengâma gel
Bülbül senin gülşen senin
Yâr yâr ammân ammân
Âşıkınım hayli zamân
Dîl muntazır teşrîfine gel ammân ammân.

Sonra yarım saat daha yazar çizer. Beğenmez, buruşturur atar. Sonra yeniden, sonra yeniden. Arada sigaranın birini söndürüp diğerini yakar. Ta ki Alageyik Sokak'ın değnekli hicazkâr makamında, aksak usul musikisi başlayana kadar. Her zaman yaptığı gibi, yerdeki buruşturulmuş kâğıtları, sigara izmaritlerini kaptığı gibi pencereden dışarı def eder.

"*Gel bakalım badembıyığına tükürdüğüm. Görelim bakalım hangimiz bu ihanet işinin pîri!*"

Çekilir, perdenin gerisinden sokağı izlemeye koyulur. Bekçi gelir, pencerenin önünde durur ve yukarı kaçamak bir bakış atar. Ardından yerdeki kâğıtları tek tek toplayıp bir tomar hâlinde cebine sokuşturur. Ardından yine etrafı ve yukarıyı kolaçan eder. Nihayetinde geldiği hızla, aynı sinir bozucu melodiyle Zürefa Sokak'a doğru yürür gider.

Ancak bu sefer her zaman yaptığı gibi yatağa gitmez Ahmet Muhtar. Belindeki revolverini kontrol eder ve hızla dışarı fırlar. Merdivenleri koşarcasına indiğinde Haim Efendi çoktan odasına çekilmiştir. Kapıdan dışarı çıkmadan sağını solunu iyice kontrol eder. Çöplerde eşinen sokak kedilerine kalmıştır Alageyik Sokağı. Ardından ses çıkarmamaya özen göstererek bekçinin peşi sıra yürür gider Zürefa Sokak'a doğru. Badembıyıklı önde, Ahmet Muhtar elli metre gerisinde, Kemeraltı'na ulaşırlar. Caddenin köşesinde bekçi kalabalığa karışmak istemezmişçesine aniden durur. Sağına soluna tedirgin bakışlar attıktan sonra cebindeki kâğıtları çıkarıp tek tek açıp bakmaya başlar.

"*Bak sen! Okuma yazma bilen gece bekçisi! Musikiden de anlıyor musun bakalım?*"

Sonra onca sayfadan birini seçip ayrı cebine koyar. Diğerlerini rulo yapıp koynuna sokuşturur. Etrafına bir kez daha bakındıktan sonra Tophane yönüne dönüp hızlı adımlarla yürümeye başlar.

"*Nereye gidiyorsun be herif? Gecenin bu vakti İstanbul turu attırma bana!*"

Caddenin sonuna geldiğinde, sağdaki Ermeni Kilisesi'ne girer. Bu gezinin gittikçe ilginçleştiğini düşünen Ahmet Muhtar'sa temkinlidir.

"*Gecenin bu vakti kilise hem açık hem de kandillerle ışıl ışıl maşallah!*"

Kapıdan izlemeye koyulur bekçiyi. İskemlenin birinin altına uzanan badem bıyıklı, eliyle koymuş gibi bulur bir tomar kâğıt ve bir kara kalemi. Sonra sunağa yaklaşır, cebindekileri çıkarıp masanın üzerine koyar. Ahmet Muhtar'ın yazdığı ne varsa, ayırdığı tek sayfayı ayrı, diğerlerini ayrı, yarım saat boyunca kopyalar.

"*Bak işte bu kadar zahmete gireceğini ummamıştım. Ulan sayfaların aslını ne yapacaksın? Kendi koleksiyonuna mı ayıracaksın?*"

Kopyaladıklarını da, asıllarına yaptığı gibi, ayrı ayrı ceplerine yerleştirir, koynuna sokuşturur. Bekçinin kilisedeki işinin bittiğini anlayan Ahmet Muhtar siner bahçenin karanlık bir kuytusuna.

"*Ulan yat kalk Enver Paşa'ya dua et! Aralıklı harfle yazmayaydım bok okurdun sen o yazdıklarımı!*"

Bu son aklından geçen kendisinin de tuhafına gider önce. Sonra bir tebessüm geçer yüzünden. Anlaşılan odur ki Halil Paşa Ahmet Muhtar'ı hayaletleriyle barıştırmayı başarmıştır.

"*Allah selamet versin. Ne diyeyim?*"

Dışarı çıkan badem bıyıklı hızlı adımlarla ara sokaktan Galata Caddesi'ne çıkar. Belli ki bir yere yetişme telaşındadır. Kılıç Ali Paşa Camii'nin önüne geldiğinde, karşıdan bir zabitin yaklaştığını görür Ahmet Muhtar, adımlarını ağırlaştırır. Sokak lambasının altına

geldiklerinde zabit bekçiyi durdurur. Hareketlerinden dudak ucuna tutturduğu sigarasına ateş ister gibidir.

"*Topçu mülazımı bu. Ne işi var ki bu işlerle? Yenibahçeli Ankara'ya gitti. Galatalı Şevket'in tayfasından mı ki acep?*"

Bekçi yakar sigarayı. Ama tam yanından yürüyüp giderken, Ahmet Muhtar ceketinin cebinden çıkardığı bir sayfayı zabitin eline tutuşturduğunu görür. Hiç beklemediği bir kişiyle olsa da, bu alış veriş beklediği bir şeydir. Zabit ve bekçi bir süre aynı yönde yürürler. Ardından biri Tophane-i Amire'ye girerken, diğeri Boğazkesen'den yukarı, Pera'ya doğru tırmanmaya başlar.

"*Sen kime çalışıyorsun zabit efendi? Eyüp'ün İmalat-ı Harbiye'sinden misin? Yenibahçeli beni izleme işini size mi devretti giderken?*"

Belli ki badem bıyıklının son durağı değildir Tophane. O nefessiz Boğazkesen'den çıkarken Ahmet Muhtar da söve söve ardı sıra yürümektedir. Mekteb-i Sultani'ye varmadan, Tomtom'un köşesinde durur bekçi. Paketinden bir sigara çıkarır, yakar. Birkaç nefes çeker. Sanki yorulmuş da, dinlenir gibidir. Sonra sağına soluna bakar. Caddenin yeterince tenha olduğuna aklı kesince, koynundan çıkardığı bir tomarı duvarın üstüne bırakır. Sigarasını yere atıp ayağıyla ezerken etrafına bir kez daha bakınmayı ihmal etmez. Yukarı, Pera'ya doğru devam eder. Ahmet Muhtar o anda bir ikilemde kalır.

"*Lan gidiyor badem bıyıklı! Eee? Bunları kim alacak? Ulan kaybedeceğim herifi!*"

Daha fazla risk almak istemez. Henüz elli metre kadar gitmiştir ki, bir dürtü zorlar onu. Geriye dönüp baktığında ise karanlığın içinden hayalet gibi süzülüp gelen, aynı belirsizlikle sayfa yığınını kapıp uzaklaşan tanıdık bir yüz görür.

"*Ve Teğmen Barclay! Bu gece sokaklar genç mülazım dolu! Tam tahmin ettiğim gibi, ikinci çinkoyu Sands yaptı. Badem'in koynunda bir tomar kâğıt daha var. Bakalım onun alıcısı kim?*"

Bekçiyi gözden kaybetmemek için hızlanır. Mekteb-i Sultani'nin önüne geldiğinde, Cadde-i Kebir'in kalabalığında badem bıyıklısını kaybettiğini sanır önce. Sonra onu sola dönmüş, Şişhane'ye

doğru yürürken görür. Hızlandırır adımlarını. O kalabalığın içinde artık saklanmasına da gerek kalmamıştır. Çünkü insan en güzel kalabalıkların içinde kaybolur.

Bekçinin de eski tedirginliği kalmamıştır. Elini kolunu sallaya sallaya, pervasızca yürür. Postacılar Sokağı'nın köşesine geldiğinde durur. Sağına soluna bakınır.

"*Zowe'un mekânına mı gidiyor lan bu herif? Zowe'un birahane de meyhane olmuş görmeyeli. Hristaki ha? Eh, geliriz bir akşam.*"

Sonra sokağa girer badem bıyıklı. Yavaş ve tedirgin adımlarla yürür, yokuşun başında durur. İzlenmediğinden emin olunca solundaki kapıdan girdiği bahçede kaybolur. Bekçiyi sokağın üst başından izleyen Ahmet Muhtar'sa, çok istese de, peşi sıra gidemez. Daracık ve tenha sokakta bekçiyle karşılaşması demek, bir çuval incirin berbat olması demektir. Çok oyalanmaz bekçi. Neredeyse girmesiyle çıkması bir olur. Sonra da yokuş aşağı, elleri cebinde yürür, sağa dönüp kaybolur.

Ahmet Muhtar biraz uzaklaşmasını bekledikten sonra merakla yaklaşır bekçinin az önce girdiği kapıya.

"*Kiliseymiş! Union Church, Protestan kilisesi! Ulan ne geniş herifmişsin be! Sabah namazını da Eyüp Sultan'da kıl, öyle nihayetlensin bu gece.*"

Tam o sırada kilisenin kapısı açılır. Şişman, pala bıyıklı bir adam, kapının eşiğindeki bir tomar kâğıdı el alışkanlığıyla alır ve gerisingeri içeri çekilir.

Kafası karışmıştır Ahmet Muhtar'ın.

"*Bu rahip de neyin nesi? Neyse, dur bakalım sen Hacı Amca. Sen yarın sabahın mevzususun. Benim şu senin posta güverciniyle biraz daha işim var bu gece. Müsaadenle.*"

Bekçiyi kaçırmamak için biraz hızlı yürüyerek, biraz koşarak döner Postacılar'dan. İtalyan Sefareti'nin önünde yakalar bekçiyi.

"*Eee? Ulan İstanbul cahili misin be adam? O kadar dolanacağına Tomtom'dan çıksaydın ya kiliseye. Başladığımız yere geri döndük! Sırf bunun için seni bir fazla döveceğim badem bıyıklı!*"

Boğazkesen'den aşağı hızla iner bekçinin peşi sıra. Kemeraltı Caddesi'ne yaklaştıklarında iyice hızlanır. Tam köşeye geldikleri sırada ileri atılır Ahmet Muhtar. Bir hamlede belinden çektiği revolverini bekçinin böğrüne dayar.

"Kıpırdamaya kalkma, bitersin! Ver bakayım şu kılıftaki oyuncağı. Aferin! Sus! Sakın ses etme. İlkini böğrüne yersin, ikinciyi beynine!"

Badem bıyıklı bekçi ne olduğunu bile anlayamamıştır.

"Şimdi seninle bir gezinti yapacağız. Ama dua et, ben insaflı adamım. Yürütmeyeceğim seni. Hem sen ne avanak bir herifmişsin. İki kere geçtin Boğazkesen'den. Bir dünya yol yürüttün bana. Ceza olarak faytonun parasını da sen vereceksin."

Bekçi bir kez dener şansını. Tabancayı tutan elin sahibini görmek ister. Ama Ahmet Muhtar'ın şakası yoktur.

"Akıllı ol bekçi efendi. Bu yavruya canını aldığım her adam için çentik atsaydım kabzasında yer kalmazdı. Şimdi, gezintiye çıkmış iki arkadaşız. Yaramazlık yaparsan önce seni, sonra arabacıyı perçinlerim. Sebebi olursun fukaranın. İstiyorsan dene."

– Tamam. Sakin ol efendi. Kimsin nesin, bilmiyorum. Ama yanlış adama...

"Sus dedim, hâlâ konuşuyorsun. Yanlış mısın, doğru musun, gittiğimiz yerde anlarız. Şimdi ses etme, kendine kötülük etme!"

Yoldan geçen ilk faytonu durdurur Ahmet Muhtar. Yaramazlık yapmadan biner bekçi de. Ama bulunduğu durumdan onu kurtaracak bir çare aradığı fıldır fıldır gözlerinden bellidir.

"Hasköy tarafına gideceğiz arabacı. Okmeydanı'ndaki tekkeyi biliyor musun?"

– Biliyorum bilmesine de, çok uzak orası efendi. Gecenin bu vakti ne yapacaksınız ki orada? Adamı kesseler kimsenin ruhu duymaz. İki katı para isterim. Yoksa gitmem.

"Dert değil. Sen sür. Arkadaşım sana daha fazlasını da verir, tasalanma."

Eve giderayak çıkan bu bol paralı müşterilerden arabacının iştahı kabarmıştır. Abanır dizginlere. Voyvoda'da Osmanlı Bankası'nın önünden geçerken evine dönmekte olan iki gece bekçisi görür Ahmet Muhtar'ın badem bıyıklısı. Bir an heveslenir, yerinde doğrulup onlara dönüp ses edecek olur. Ahmet Muhtar'ın ona namlunun yerini hatırlatmasıyla bu sevdasından vazgeçer. Selam vermekle yetinir meslektaşlarına. O anda görür kendisini esir alanın yüzünü.

– Ama sen! Senin Galata'da, odanda uyuyor olman gerekiyordu.

"Ulan uyku mu bıraktın? Dangır dungur değneğinle her gece her gece! Sırf bu yüzden aldım seni. Uykusuz gecelerimin hesabını vereceksin bekçi efendi!"

– Deli misin be adam? Uyutmadı diye adam kaçırılır mı?

"Sen hakikaten avanaksın ha! Bu zekâyla üç yere aynı anda nasıl casusluk yapıyorsun, hayret! Ben birini beceremiyorum. Neyse, uzun etme. Belli ki konuşkansın. Hevesini gideceğimiz yere sakla. Orada bol bol konuşacağız seninle."

Kulaksız'dan Kağıthane Caddesi'ne son sürat girer arabacı. Belli ki gecenin ikramiyesini bir an evvel alıp savuşmak niyetindedir. Tekke'nin önüne geldiklerinde Ahmet Muhtar namlusuyla hatırlatır bekçiye cüzdanının yerini.

– İnsaf be adam! Dünyanın parası. Ne arasın o kadarı benim üzerimde?

"Uzun etme dedik! Bak dönüş benden, söz. Hem kaba bir hesapla benim üç katım para kazanıyorsun. Varyemezlere dayak haktır. Hakkını vereyim ister misin?"

Canı tatlıdır bekçinin. Çıkarır, söylene söylene verir parasını arabacının.

"Bahşişini de ver adamın. Daha o kadar yol gidecek evine."

– Casus musun, harami mi? Bitirdin beni be! Al lanet olası, al!

Arabacı mutluluktan uçmaktadır. Saymadan koyar paraları yeleğinin cebine.

"Haydi arabacı. Seni de geçe koyduk, kusura bakma. Uzak değildir inşallah evin."

– Ha, yok be efendi. Şurada, Kağıthane'de oturuyorum. Mahallem burası zaten. Haydi kalın sağlıcakla. Hayırlı geceler!

Arkasından bakakalırlar. Tekke servilerin içinde, karanlığa gömülmüştür. Etrafta in cin top oynamaktadır. Şehirden hayli uzaklaştıkları için ne bir sokak lambası ne penceresinden kandil şavkı vuran bir ev vardır.

– Eee… Bunca yolu beni kendi paramla kazıklatmak için mi getirdin? Tekkede de kimse yok. Vuracak olsan buraya gelene kadar vururdun zaten. Derdin ne be adam?

"Az daha sabır be birader. Geldik sayılır. Şu rampadan biraz yürüyeceğiz."

Önce bekçi, arkasında bir revolver namlusu, en arkada da Ahmet Muhtar, çayırların arasından yukarı çıkan toprak yolda on dakika kadar yürürler. Sonunda karşılarına terk edilmiş, her yerini otların bürüdüğü bir eski tabya çıkar.

– Ne işimiz var burada? Burada mı öldüreceksin beni?

"Gir içeri! Seni buraya, soru sormaya getirdim. Sana cevap vermeye değil!"

Zifiri karanlık beton yığının içi aniden bir kibrit aleviyle aydınlanır. Ahmet Muhtar eğilir, duvar dibinden bir şey alır. Sonra bir gazyağı kokusu ve duvarlarda gölgeleri dans etmeye başlar. Kandili kenarda duran bir kasanın üzerine bırakır.

"Gel bakalım badem bıyıklı biraderim. Madem burada bu gece düğünümüz var, koluna iki tane demir bilezik takalım. Sonra sağda solda 'bu Ahmet Muhtar da ne kaba adammış' demeyesin."

– Düğün mü? Ne düğünü?

Tabancayı beline geri koyar Ahmet Muhtar. Cebinden bıçağını çıkarır.

"Sünnet düğünü! Başka ne düğünü olacak? Senin gibi çirkin bir avanağı nikâhıma alacak hâlim yok ya!"

– Saçmalama efendi! İnsanlığa sığar mı bu? Adam olan bunu yapar mı?

"Ne kadar konuşursan, bana şu üç sahibinle ilgili bildiklerini ne kadar eksiksiz anlatırsan, sen de o kadar eksiksiz çıkarsın buradan. Yok, 'ben konuşmam' dersen, elbette bir konuşacak bulunur. Mesela bu saf Bursa çeliğinden olma arkadaş çok konuşkandır. Onun susması için senin konuşman lazım.

Bekçiyi ite kaka duvara doğru sürüyüp götürür Ahmet Muhtar. Bekçi o anda görür betona gömülmüş halkaları. Geceyi o halkalara sıkı sıkıya bağlı hâlde geçirecektir.

"Evet, en kolay soruyla başlayalım. Adın ne senin?"

– Ömer. Adım Ömer."

"Pekâlâ Ömer. Sondan geriye doğru gidelim. En son uğradığın, Pera'daki kilisedeki rahip. Kimdi o?"

– Söylerim ama başına büyük bela alırsın. Tekin bir herif değil o.

"Başıma bela mı alırım? Ulan dert üstü murat üstü bir hâlim mi var avanak? Neyse söyle işte! Bir eksik bir fazla, ne fark eder? Söyle! Kimdi o rahip? Ne alâkası var onun benim yazıp çizdiklerimle?"

– O Rahip Frew'dür. Rahip Robert Frew. İngilizlerin has adamıdır. Galata'da Sen Pier Han var, bildin mi? İngilizlerin cehennem zebanileri hep oradadır. Pangaltı'dakiler falan anca onların yamaklığını yapar. İşte bu Frew de Sen Pier Han'a elini kolunu sallaya sallaya girip çıkan adamdır.

"Anladık, kâfi! İyi korkutmuş seni bu Frew. Peki ne diye benim peşimde bu rahip? Vaftiz mi edecekmiş?"

– Ben orasını bilmem. Sormam da zaten. Pangaltı'daki öbür İngiliz, senin yazdıklarını eksiksiz ona götürmem için iyi para verdi bana. Ondan bir hafta sonra da bunlar çıktı ortaya. Nasıl buldular beni, onu da hiç anlamadım ya? Bir yüzbaşı geldi Sen Pier Han'dan. Her gece karakolculara, Pangaltı'daki İngiliz'e ne götürüyorsam aynısını bu Rahip Frew'e de götüreceğimi, aksi hâlde onlara ihanet ettiğimi Karakolcuların öğreneceğini söyledi. Bitirirlerdi beni. Yenibahçeli Şükrü beni Galata Kulesi'ne asardı yeminle. Bir kere yoldan çıkınca, gerisi geldi.

Saatlerce gecenin savcısı sorar, bekçi Ömer bülbül gibi öter, anlatır. Sabaha karşı artık ondan alacağını aldığına, fazlasını onun da bilmediğine kanaat getirince sorguyu keser Ahmet Muhtar.

"Ben şimdi gidiyorum. Akşama sürpriz misafirlerle geri döneceğim. Bana anlattıklarını onlara da anlatacaksın. Sana ne olacağına da onlar karar verecek."

– Dur be adam! Her şeyi anlattım işte. Kimmiş onlar? Bak Yenibahçeli'nin adamlarıysa, beni Karakol'a verirsen öldürürler. Allah aşkına yapma. Bak Allah'ın adını verdim, yapma!

"Korkma lan! Senin ölün değil, dirin lazım bana. Öleceksen de zamanı gelince ben öldürürüm. Sen akşam geleceklere bana anlattıklarını harfiyen anlat yeter. Haydi eyvallah!"

– Dur, dur Ahmet Muhtar! Çok acıktım. Fena susadım. Boğazım kurudu. Böyle bırakma beni!

Ahmet Muhtar tam kapıdan çıkacakken durur. Yaptığı işkenceden zevk alan bir psikopatın sırıtışıyla veda eder badembıyıklısına.

"Farz et ki oruç tutuyorsun ama sahura kalkmayı unutmuşsun. Akşam iftarda görüşürüz artık. Haydi, Allah kabul etsin Hacı Ömer Efendi!"

Çıkar.

Bu oyuna dahil olduğundan beri ilk kez Sands'in bir adım önüne geçme fırsatı yakalamıştır. Bunu kaçırmaya niyeti yoktur.

Ahmet Muhtar, ilk kez kendi planını yapmıştır, kaderin kıs kıs güldüğünden habersiz.

7

Katil

"Her azizin bir geçmişi, her günahkârınsa bir geleceği vardır."

–OSCAR WILDE

22 Mart 1920
Galata

Soğuk, puslu bir sabaha uyanmıştır Ahmet Muhtar. Hava öylesine kasvetlidir ki, kara bulutlar bile uzaktan Dersaadet'i izlemekle yetinmekte, tek bir damla yağmurun toprağa değmesine izin vermemektedir. Böyle zamanlarda kafasını evden çıkarmak istemez aslında. Ama yapması gereken o kadar çok iş vardır ki, tembellikle kaybedecek tek bir dakikası dahi yoktur. Erkenden kalkıp tıraşını olmuş, sokağa atmıştır kendini. Eyüp'ün mesaisine gelmesine daha vakit vardır. Sakızağacı'na sapar, Hacı Abdullah'ın lokantasına oturur. Çorbasını içerken aklında dönüp duran tek bir soru vardır.

"Heykeller ellerinde. Kömürleri de geldi. Her ne yapacaklarsa daha neyi bekliyorlar?"

Evvelsi gece merak ettiği pek çok konu açıklığa kavuşmuştur ama bunun cevabı Bekçi Ömer'de yoktur.

Dışarı çıkıp Maçka yoluna düştüğünde Pera da hareketlenmeye başlamıştır. Bastıran sağanak yüzünden koşturan, toz şekermiş gibi yağmurla erimekten korkan bir insan sürüsü. Ayakkabıcı Angelis'in köşe vitrininin önünden geçerken bir refakatçisi olduğunu fark

eder. Onca koşturan insan içinde acelesi olmayan, aynı istikamette aynı hızda yürüyen iki kişidirler. Yirmi metre gerisinden gelen adamı denemek için önce aniden yavaşlar.

Âdeta Ahmet Muhtar'ın adımlarına basarak yürüyen gölgesi de.

Sonra yeniden hızlanır. Boş bulunan gölgenin geride kalmamak için aniden fırlamasıyla şüphesi kalmaz Ahmet Muhtar'ın. Pekiyi, bu seferki kimdir? Karakol tasfiye olduğundan beri İstanbul sokaklarını yalnız arşınlamaktadır. Sands'le de akşam zaten görüşeceğine göre, bu yeni gölgenin sahibi kimdir? Ani bir kararla bir anda durup arkasına döner.

Kimse yoktur.

Cadde yağmurdan kaçışan bir insan kalabalığından ibarettir ama Ahmet Muhtar yine yalnızdır. Avını elinden kaçırmış bir avcının öfke dolu gözleriyle bir kez daha tarar caddeyi. Taksim Sokak'a takılır gözü bir an. Yumuşar bakışları.

"*Ah Yvette! Söz, şu telaşım bir bitsin, ilk iş yanındayım.*"

Sırılsıklam olmuş fesinden alnına süzülen damlaları elinin tersiyle silip devam eder yoluna. Yvette'in yanındaki apartman girişine sinen bir çift mavi gözü fark etmez.

Artık enikonu su içinde kaldığını fark edince kendine kızar. Sabah Karaköy'den tramvaya binecek yerde tedbirsizlik yapıp yolu uzatarak yürümeye kalktığına pişmandır. Ayaspaşa'ya geldiğinde ortalıkta tek bir araba bile göremez. Çabucak Dolmabahçe'ye inip oradan bir faytona binmeye, olmazsa tramvayla Akaret evlerinin başına kadar gidip yolun geri kalanında yağmurun hafiflemesi için dua etmeye karar verir.

Maçka Silahhanesi'nin kapısına geldiğinde acınacak derecede ıslanmıştır. Aynı kaderi paylaşan kapıdaki nöbetçilerle bir an göz göze gelir. Başıyla selamlayıp girer içeri. Eyüp Binbaşı'yı tam da aradığı yerde, Fen ve Teftiş Kurulu'nun depodan bozma odasında bulur.

"Hayırlı sabahlar Binbaşı Eyüp Bey. Misafir kabul ediyor musunuz?"

– Aaa! Hoş geldin Ahmet Muhtar. Hayırdır? Hangi rüzgâr attı seni yahu? Hem de bu havada…

"Yolum bu tarafaydı. Bir uğrayayım dedim. İçine tükürmeden kahve ikram eden yer bulamıyorum bir zamandır. Dedim ki 'Eyüp delikanlıdır. Kahveye değil, tükürecekse yüzüme tükürür. Ben de adam gibi kahvemi içerim'. Hem son karşılaşmamız pek nahoş neticelenmişti. Hâlâ içimde ukdedir."

– O nasıl lâkırdı yahu? Ne tükürmesi? Hem çok fena ıslanmışsın. Geç şöyle. Ver paltonu da, asalım sobanın yanına. Güya bahar geldi. Hâle bak! Hâlâ soba yakıyoruz.

Eyüp'ün hakaret etmesini, sövmesini, en azından Üsküplü gibi soğuk davranmasını beklerken gördüğü bu sıcak ilgi afallatmıştır Ahmet Muhtar'ı.

"Yani malûm, namımız almış yürümüş devlet katında, sokakta, her yerde. Pek hayırla anılmadığım için açıkçası çekinerek gelmiştim yanına."

– Dur önce şu tükürüksüz halis kahvelerimizi içelim de, sonra bahsedersin şöhretin bedelinden. Sururi! Sururi! Çocuğum bize iki kahve. Şekersiz ve tükürüksüz olsun!

– Af buyurun kumandanım!

– Haydi çocuğum, haydi! İki sade kahve!

Eyüp'ün keyfi yerindedir. Ahmet Muhtar da suçluluk duygusundan olacak, bastırmaya çalışır içinden gelen gülme isteğini.

"Lâtifesi bir yana, diyeceğin hiçbir şey yok mu? Nasihat de mi yok Eyüp Binbaşım?"

– Hiçbiri yok Ahmet Muhtar. Ben diyeceğim her şeyi geçen geldiğinde demiştim zaten. Sen de bildiğin yoldan gittin. Daha ne diyeyim ki?

"Yani… Yani bana kızgın değil misin?"

– Kızgınlık değil de, hayal kırıklığı var diyelim. 'Tanıdığım, bildiğim, güvendiğim Ahmet Muhtar bu değildi' diye düşündüm. Sonra sen müstafi olunca zaten söz de orada bitti. Ben askerim.

Lafım da, sözüm de asker olana. Madem sen sivil olup yeni düzene ayak uydurmayı seçtin, sen bilirsin. Yanlış tarafı, kaybetmeye mahkûm olanı seçtin diye sadece sana üzülürüm gayrı. Kızmam.

Belli belirsiz bir tebessüm geçer Ahmet Muhtar'ın dudaklarından.

"O kadar eminsin yani Mustafa Kemal Paşa'nın muvaffak olacağından. Hiç şüphe etmiyorsun o hâlde İstiklâl-i Tam'dan?"

– Hayatta hiçbir şeyden bu kadar emin olmamıştım. Çünkü bu artık Türk'ün savaşıdır. Hem de son savaşı. Türk son ocağını savunuyor. Hiç şüphesiz muvaffak olacağız. Ve bütün mukaddesatım üzerine yemin ederim ki ya hür bir adam olarak yaşayacak ya da bu uğurda öleceğim.

"Biliyorsun Binbaşım, ben de böyle büyük büyük laflar ediyordum kısa zaman önce. Hatta bu yüzden münakaşa etmiştik seninle. Hayat döve döve öyle şeyler öğretti ki bana, artık bırak büyük söz söylemek, büyük lokma bile yemiyorum. Umarım zaman seni haklı çıkarır. Allah senin gönlüne göre versin. Kendim için bir şey istiyorsam namerdim."

Şaşırma sırası Eyüp Binbaşı'ya gelmiştir. En son arkasından bakakaldığı, yürüyen hayal kırıklığı değildir sanki karşısındaki. Daha az öfkeli, daha ketum, daha tarif edilemeyen bir adama dönüşmüştür Ahmet Muhtar.

– Hayırdır Ahmet Muhtar? 'Hayal görüyorsunuz' yok mu? Ya da 'bir avuç savaş meraklısı maceracı, Enver artığı' falan… Hani önümden gelip geçen raporlar olmasa, İngiliz'le iş tutan değil de Ankara'ya sempati duyan Ahmet Muhtar diyeceğim sana. Şaşırttın beni.

"Ticaret böyle bir şey Binbaşım. Paranın İngiliz'den mi, Kemal'den mi geldiğine bakarsan kaybedersin. Para paradır. Ama bunca arkadaşım bu adama inanmış, ardına düşmüşse, elbette Henriler yerine sizin mutlu olmanızı isterim. O kadar. Fazlası değil."

Bu sefer bıyık altından gülümseyen Eyüp'tür.

– Her neyse, müstafi Binbaşı Ahmet Muhtar. Senin için ne yapabilirim? Geçerken uğramadığını, bunun ticarî bir ziyaret olduğunu ikimiz de biliyoruz, değil mi?

"O kadar belli ettim demek? Pekâlâ. Ticarî değil de, ilmî bir ziyaret diyelim. Sana ilminle ilgili soracağım sualler var."

– Neymiş? Bileceğim şeylerse…

"Elinde tonlarca kömür ve tonlarca bronz olsa, ne yapardın?"

– Böyle sual olur mu? Buna cevap verilemez ki? Önce bronzla ne yapmak istediğini bilmem lazım.

"Ne yapılır ki bronzla? Mesela tunç heykeller yok mu? İşte onları nasıl yaparsın?"

– Bronzla aklına gelebilecek her şey yapılır. Demirin farklı metallerle karıştırılmasıyla elde edilen bir alaşımdır bronz dediğin. Kapı kolu da yaparsın, şamdan ayağı da. Ama ben askerim. Askerî açıdan bakarım. Benim için bronz tüfek mekanizmasıdır, top kamasıdır. Heykele gelince; ne olursa olsun heykelin şeklini verecek kalıp lazım. Sonra elinde dediğin gibi tonlarca kömür ve bronz varsa, uygun fırını da bulmuşsan, eritir eritir kalıba dökersin. Yahu nereden çıktı bu demir döküm merakı?

Eyüp'ün onca anlattığı içinde bir kelime dikkatini fazlasıyla çekmiştir; "kalıp."

"*Yoksa bu herifler parçaladıkları heykelleri eski hâline getirmek için kalıp mı bekliyorlar?*"

Doğru cevapları alabilmek için doğru soruları sormak zorundadır Ahmet Muhtar. Gelene kadar hem ıslanmış hem de Eyüp'ü fazla işkillendirmeden bunu nasıl yapabileceğini düşünmüştür ama dümdüz sormaktan başka çare göremez.

"Merak değil de, bir yatırım imkânı diyelim. Peki, İstanbul'da ya da yakınında, on ton bronzla böyle heykel dökebileceğin kaç yer var?"

Bu soruyla merakını da derinleştirir Eyüp'ün. Bir anda oturuşu değişir İmalat-ı Harbiyeciler'in reisinin. 'Sen ne halt çeviriyorsun?' bakışlarından kaçış yoktur.

– Senin elinde on ton bronz mu var? Nasıl bir işe kalkıştın Ahmet Muhtar?

"Elimde yok. Ama 'getirtip burada işlemek isteyen, heykel işine soyunan tanıdıklarım var' diyelim. Nerede yapabilirler bunu?"

– Fazla yer yok. Hatta neredeyse hiç. Bu fırınlar bir bizim Tophane'de var, bir de iki üç Levanten demircide. Bizdekiler sana yaramaz, hepsi İngilizlerin denetimi altında, aylardır soğuk. Yaktığımız an tepemize binerler. Onun haricinde bir Ermeni Poladiyan'ın Zeytinburnu'ndaki dökümhanesi var, bir de Demetrios Survenos'un Hasköy'deki atölyesi. İkisi de anasının gözüdür. Ortak da çalıştıkları olur. Sevimsiz iki herif.

İstediğini almıştır Ahmet Muhtar.

"Eyvallah Eyüp Binbaşım. Kahve için de, bu cahili ilminle aydınlattığın için de müteşekkirim. Ben müsaadenle kalkayım. Müşterilerime bu iki demirciyle irtibat kurmalarını söyleyeyim."

– Ben senin yerinde olsam bu işlerden uzak dururum Ahmet Muhtar. Kömürdü, demirdi, bunlar İngilizlerin çok dikkat ettiği kalemler. Hazır Henrilerle hukukun iyiyken, kendini zora sokma. Anlarlarsa affetmezler, bilesin.

Sobanın yanından paltosunu, fesini alırken el yordamıyla kuruyup kurumadıklarını kontrol eder. Sonra kaderine razı şekilde, yarı ıslak zırhına yeniden bürünür. Tam odadan çıkacakken aklına bir şey gelmiş gibi geri döner.

"Uzun müddet Yenibahçeli'ninkiler takip etti beni. Sonra geçen hafta, İngiliz baskınından sonra o kayboldu. Duydum; Ankara'ya gitmiş. Sanırım mebus olacak. Muhakkak birilerine havale etmiştir beni. Belki Muğlalı Mustafa. Kim olduklarını belki sen biliyor olabilirsin; onlara bir hediyem var. Okmeydanı'ndaki terk edilmiş tabyada. Benden aldıklarını sadece Türklere değil, ardından İngilizlere de taşıyan bir posta güvercini."

– Dur bir dakika! Neden bahsediyorsun?

"Bekçi Ömer'den bahsediyorum. Çöplerimi karıştırıp Yenibahçeli'ye rapor eden avanak bir hafiye. Sen söyle, onlar bilir. Mesela bir mülazım var, Tophane'de. Kesin hatırlayacaktır bu posta güvercinini."

– Nereden biliyorsun? Nasıl bu kadar eminsin?

"Hain haini bir bakışta bilir Binbaşım. Yine de bana inanmıyorsan, paketi açınca sizinkiler bir iki diş atsınlar. Altın gerçek mi,

sahte mi anlaşılır. Yalnız söyle onlara, ruhuna ne yaparlarsa yapsınlar, nefessiz de olsa bedeni yerinde dursun. Cismi bana akşam lazım. Haydi, eyvallah!"

Tepeden tırnağa sırra, gizeme bürünmüş bir karanlık adam, Ahmet Muhtar, kapıdan çıkarken Binbaşı Eyüp öylece bakakalmıştır ardından. Anadolu'ya savaş donanımı ve imalat malzemesi kaçıran İmalat-ı Harbiye örgütünün lideri şaşkınlığını çabuk atar.

– Salih haklıymış. Başka bir tiyatro çeviriyorsun sen Ahmet Muhtar. Sıradan bir hain değilsin.

Sonra yerinden kalkar, kapıya doğru seslenir.

– Sururi! Sururi! Evladım koş, Mülazım Rauf Efendi'yi çağır bana. Yanına iki de adam alsın. Çabuk! Bak dikiliyor hâlâ!

Yatsı ezanı okunurken, Tabyaya çıkan yamacın altındaki çeşme başına varmıştır Ahmet Muhtar. Bütün gün aralıksız yağan yağmurdan sonra açık bir gökyüzü ve ışıklı kum taneleri gibi semaya saçılmış yıldızlar kalmıştır geriye. Hava yine serindir ama ara sıra rüzgârla tenine değen bir ılıklık, 'geliyorum' diyen güzel günlerin habercisidir. Bastığı her yer vıcık vıcık çamur olmasa, hiç şikâyeti yoktur hâlinden. Aklıysa az önce tabyada gördüğü manzarada takılı kalmıştır.

"*Tam tahmin ettiğim gibi. Eyüp'ün adamları ambalajı açmışlar. Enseye tek kurşun. Her hainin kaçınılmaz yüz görümlüğü. Merhum Bekçi Ömer'in de önünde sonunda geleceği yer buydu. Allah taksiratını affetsin.*"

Şimdi iş bu badem bıyıklı bekçiyi yeniden hediye paketi yapıp, uygun şekilde Sands'e sunmaktır.

"*Bir gün seni bekleyen akıbetin de bu olduğunu biliyorsun, değil mi Ahmet Muhtar? O noktaya varmadan, çatışırken alnının çatına yesen mermiyi, ihanetini tasdik edecek o mühür ensene vurulmazdan önce.*"

Kaderden çok şey istediğinin farkındadır.

"*O damgayı yedikten sonra ha ensenden, ha alnından, ne fark eder be alık Ahmet Muhtar? Hatta 'hain' diye yaftayı asıp sallandırsalar ne olacak? Zaten alnında bu dört harfle dolaşmıyor musun?*"

Yine aynı kör kuyuda debelenmeye başladığını fark edince derince bir nefes çeker. Başını kaldırır, bakar. Bulutlar geçmektedir üstünden. O an, o bomboş Okmeydanı çayırlığında yapayalnız olduğu an, beyninde yankılanan tüm seslerin sustuğu, aylardır biraz olsun huzur bulduğu tek andır. Gözlerini kapatıp tadını çıkarmak ister. Zihninin tüm düşüncelerden sıyrıldığını hissettiği zaman açar yeniden gözlerini. Kapkara bir deniz gibi önünde uzanan çayırın ürkütücülüğünden psikopatça zevk alır. Uzaklardan, çok uzaklardan gelen tuhaf bir ses gecenin saten sessizliğini yırtar.

"*Kadın çığlığı mıydı o?*"

Kulak kabartır, tekrar duyulur mu diye? Çok beklemek zorunda kalmaz. Bir daha, ardı ardına bir daha, bir daha, bir daha…

"*Hey Allah'ım, Eşek anırıyormuş! Dur bir dakika! Bu ne peki? Motor sesi mi?*"

Biraz dikkat kesilince emin olur. Gelenler Sands ve adamlarıdır. Nitekim az sonra üç yol ağzında bir otomobil ve bir kamyonun ışıkları görünür.

"*Hah, asıl eşşeğin başı geliyor! Gel bakalım. Bu gece seninle çok eğleneceğiz, çok!*"

Albay Sands'in otomobili yaklaşırken o da bir sigara yakar.

– Evet Bay Muhtar. Umarım gecenin bu vaktinde buralara gelmeme değecek bir şeyler vardır elinde.

Peşine taktığı Teğmen Barclay ve bir manga askerle yaptığı rahatsız yolculuk, Albay'ın beklentilerini de yükseltmiştir. Belli ki tabyaya girdiğinde karşısında Prusya kartallarını görmeyi beklemektedir. Ama Ahmet Muhtar'ın ona sunacağı şey sadece geceyi değil, ikisinin arasındaki hiyerarşiyi de ters yüz edecektir.

"Hediye her zaman insanın yüzünü güldürmez Bay Sands. Bazen de ağlamanızı engeller. Şahsen ben zaten bana ait olmayanı bana verene değil, sahip olduğumu korumama yardım edene dost derim."

– Neymiş sahip olduğum ve korumama yardım ettiğiniz şey Bay Muhtar?

"İtibarınıza ne dersiniz Albay? Özellikle en büyük rakibiniz konumundaki Askerî İstihbarat karşısındaki itibarınız!"

– Ah ne kadar duyarlısınız. Bu dostane tutumunuz gözlerimi yaşarttı. Şimdi bir an evvel itibarımı nasıl koruduğunuzu görebilir miyiz?

Az sonra yüzünün alacağı hâli gözünün önüne getirir Ahmet Muhtar. Sands'in kinayeli sözlerini umursamaz bile.

"Tabii Albay. Beni takip edin lütfen."

Albay Sands'in Barclay'e bir bakışı, Teğmen'in mangasıyla beraber öne düşmesine yeter. Gecenin huzurlu karanlığı, İngiliz askerlerinin ellerindeki fenerlerin ışıklarıyla paramparça olur. Tabyanın basık kapısından eğilerek girerlerken, birkaç yarasa kanatlarını şaklatarak kaçar. Artık içeride on üç canlı adam ile bütün ışıkların üzerinde toplandığı cansız bir bekçi vardır.

– Bu da nedir Binbaşı? Beni buraya kadar ölü bir gece bekçisi göstermeye mi getirdin?

Ahmet Muhtar birkaç adım atar, çenesinden tutup kaldırır bekçinin yüzünü.

"Bir de böyle bakın Bay Sands. Tanıdık gelmiyor mu? Teğmen Barclay ilk görüşte tanıdı sanırım. O sizin hatırlamanıza da yardımcı olacaktır."

Bademi bıyıklı bekçiye bakarken Sands'in yüzü öylesine tepkisizdir ki, Ahmet Muhtar hangisinin daha ölü olduğunu düşünür. Teğmen Barclay'in ise beti benzi atmıştır. Sands ağır ağır yaklaşır, Ahmet Muhtar'ın yanına gelir. İki eliyle bekçinin kafasını, sağa sola devire devire, etraflıca inceler. Vücut ısısına bakar. Tecrübeli bir dedektif gibidir.

– Evet, tanıdım Bay Muhtar. Öleli fazla olmamış. Hâlâ vücudu soğumamış. Sanırım biz gelmeden önce işinizi bitirdiniz. Peki ama neden? Sizin çöpünüzü karıştırmak ve arada sırada izlemek dışında ne yaptı bu adam size? Ve benim itibarımla ne ilgisi var?

"Ellerinden duvara bağlıyken, enseye tek kurşun! Enseye kurşunun anlamını biliyorsunuz değil mi? Bu hainlerin infaz şeklidir. Sizde de böyledir sanırım. Bu bekçiyi bir tramvay gibi düşünün Albay. Her

gece benim odanın altından kalkıyor. İlk istasyon benim. Oradan Karakolculara uğruyor. Sonra size geliyor. Siz sanıyorsunuz ki son istasyonsunuz. Ama değilsiniz. Sizden sonra Pera'da bir kiliseye gidiyor. Son durak Evanjelist bir rahip; Union Church'te Peder Frew!"

Ahmet Muhtar Ömer'i çoktan sorgulamış, öğreneceğini öğrenmiştir. Şimdi badem bıyıklı bekçinin ölüsünden de yararlanabileceği kadar yararlanacaktır. Sands'in şaşkın ve bocalayan yüz ifadesi, Ahmet Muhtar'a doğru yolda olduğunu hissettirmiştir.

– Şimdi siz bu adamın hain olduğunu nasıl anladınız? Elinizde kanıt var mı Bay Muhtar? Rahip Frew'ün kim olduğunu elbette biliyorum. Ona çalıştığını nasıl anladınız?

"Siz benim yazıp attığım şarkı sözlerine, günlüklerime, her şeye vakıftınız. Oysa bu bekçi Türk milliyetçilerin adamıydı. Hâl böyle olunca, bunu izlemeye karar verdim. Attığım kâğıtları, çöpleri aldı, Tophane'ye indi. Bir Ermeni kilisesine girip orada kâğıtların kopyalarını çıkardı. Bir kısmını yolda direnişçilerin bir adamına verdi.

– Bu mümkün değil. Elebaşlarını yakalayıp Malta'ya gönderdik. Kalanlar da çil yavrusu gibi dağıldı. Karakol bitti. Yok artık öyle bir örgüt.

"Siz Karakol'un tasfiye olduğunu sanıyorsunuz ama demek ki olmamış. Bakın bu gecenin küçük bir sürprizi de bu oldu size. Bu değerli bilgi için de ayrıca teşekkür edersiniz. Nerede kalmıştık? Hah, sonra Boğazkesen'den yukarı, Pera'ya doğru çıkarken yolda sizin Teğmen Barclay de kendi payına düşenleri aldı."

Teğmen Barclay onca dikkatine rağmen suçüstü yakalanmış olmanın, taşeron bir Türk casusa yakalanmanın ezikliğiyle eğer başını. Sands'in yüzüne bakamaz.

"Peki orada bitti mi? Başta öyle sanmıştım. Ama hayır. Postacılar Sokağa saptı, Union Kilisesi'ne girdi, kapının eşiğine evrakların kalanını bırakıp gerisin geri Tophane'ye indi. Önce anlamamıştım neden böyle saçma sapan bir şekilde yol uzattığını. Sonradan fark ettim ki Barclay'in yokuş yukarı, Pera'ya çıkmaya üşeneceğini düşünmüş

olmalı. Ayrıca onunla buluştukları yerden doğruca Union Kilisesi'ne çıkan Tomtom Sokağı'na girseydi, Frew'le ilişkilendirilme tehlikesi olacaktı. Hedef saptırmak için bu kadar yorucu bir yol izledi."

– Tahmin ettiğimden daha zekiymiş bu bekçi.

"Demek ki yeterince değilmiş. En azından zekâsı onu yaşatmaya yetmedi."

Sands hâlâ tam olarak ikna olmuş değildir. Kafasında oturtamadığı şeyler vardır. Örneğin, neden akşam bekçiyi karşısında sağ çıkarıp kendisinin de sorgulamasına izin vermemiştir. Bu sorunun geleceğini tahmin eden Ahmet Muhtar peşin peşin önlemini alır.

"Silah zoruyla buraya getirip sabaha kadar sorguladım bunu. Önce direndi ama sonra bülbül gibi şakıdı. Her şeyi anlattı. Sabah erkenden ilk iş kiliseye gittim tekrar. Ve tombala! Rahip evrakları kaptığı gibi soluğu Sen Pier Han'da aldı. Kısacası Albay, kandırıldın. Ben olmasam seni inek gibi sağmaya devam edeceklerdi."

Sands ne düşüneceğine karar verememektedir. Fener ışıklarının altında ışıl ışıl parlayan taze cesede bakar tekrar.

– Neden Binbaşı? Neden sorgulamama izin vermediniz?

"Evet, 'Bekçi Ömer'i kim öldürdü?' sorusuna geri dönersek; Sen Pier'dekiler olamaz. Altın yumurtlayan tavuklarını kesmezler. Karakol olabilir mi? Belki, ama sanmıyorum. Şu an silahlı gücü yer altına inmiş, saklanmaktadır. O hâlde nedir?"

– Açık konuşun Binbaşı!

"Biri daha var ve siz onun kim olduğunu biliyorsunuz Albay! Beni gözlerim bağlı ringe çıkardınız. Eğer bana değil de rakibime bahis oynadıysanız, söyleyin de bileyim."

Konunun buraya geleceğini, sorgularken bir anda sorgulanan durumuna düşeceğini hiç düşünmemiştir Albay Sands. Şaşkın ve müteredditdir.

"Bakın Albay, bu bekçi öldü. Yarın önünde sonunda onu öldürenle karşı karşıya geleceğim. Belki bu adam sizin heykellerin yerini biliyor. Ama karşılaştığımızda ya o beni ya da ben onu öldüreceğim.

Sırf gereksiz kuruntularla bilmem gerekenleri benden sakladığınız için heykeller de tarihin tozlu sayfalarına gömülüp gidecek. Şimdi ya bildiğiniz ve bilmem gerekenleri söylersiniz ya da ben önüme çıkanları temizleye temizleye, züccaciye dükkânına girmiş fil gibi, yoluma devam ederim. Tercih sizin."

Kendisini köşeye sıkışmış, yaptığı planı çöpe gitmiş hisseden Albay Sands elleri belinde, tabyanın içinde volta atmaya başlar. Belli ki parlak zekâsına güvenmekte, zaman kazanarak bir çıkış yolu bulmaya çalışmaktadır.

– Tamam Binbaşı. Her şey güzel, kurgun mükemmel. Peki bekçiyi senin öldürüp suçu başkasına atmadığın ne malûm? Senin doğru söylediğine inanmaktan başka çare bırakmamışsın bize.

"Yo, hayır. Bunu anlamak çok kolay."

Belinden revolverini çıkarıp Sands'e uzatır.

"Benim mermilerim 8 milimetre. Şu anda İstanbul'da bu mermileri kullanan tabanca bırakmadınız zaten. Kalıbımı basarım bu adamın ensesinden çıkacak mermi 7,65 olacak. Ya da Teğmen adamlarına söylesin. Arasınlar boş kovanı. Buyurun deneyin."

Volta atmayı keser Albay Sands. Dönüp Teğmen Barclay'e bakar. Ahmet Muhtar önce bir manga askerin yerlerde deliler gibi kovan arayacağını sanır. Oysa Sands çoktan teslim olmuştur. Ama durumu lehine çevirecek bir şeyler, söyleyecek bir yalan bulması gerekmektedir.

– Gelin Bay Muhtar. Sizinle biraz yürüyelim dışarıda.

Zeki casusunu yatıştıracak makul bir senaryo yazabilmek için zaman kazanmaya çalışmaktadır. Sakin, kontrolü yeniden ele almaya çalışan tavrının farkındadır Ahmet Muhtar.

– Vuranı tanımıyorum. Ama kimler olduğunu tahmin edebiliyorum. Dediğiniz gibi, Karakolcular ya da Askerî İstihbarat değil. En başından beri bu kartalların peşinde olan sadece biz değiliz. Bu heykeller Almanlar için de kıymetli. Hatta belki de şu an ellerinde. Belki de onlara ulaşmakta olduğumuzu anladılar ve…

"İzleri yok ediyorlar!"

– Evet. Sanırım doğru iz üzerindeyiz Bay Muhtar. Ve sonuca yaklaşmamız onları ürküttü.

"Peki, ya bu Rahip Frew? Onun bu işle ilgisi ne? Askerî İstihbarat da mı arıyor heykelleri?"

Sands cinayeti anonim şekilde Almanlara mal ederek aklı sıra Jugend'in kimliğini korumayı başarmıştır ama MI5 hakkındaki bu soruya hazırlıksız yakalanır. Baştan beri Ahmet Muhtar'a bunun İngiliz Hükümeti'nin planlı bir operasyonu olduğunu söylemiştir. Şimdi durumun böyle olmadığını, heykelleri herkesten, özellikle de Galata'daki istihbaratçılardan gizli aradığını nasıl söyleyecektir?

– Hayır. Onların tek derdi benimle. Her ülkede olduğu gibi bizde de birlikler, komutanlar ya da istasyonlar arası rekabet vardır. Bir şeylerin peşinde olduğumu anlamış olmalılar. Öğrenip üzerine konmak, başarıyı sahiplenmek istiyorlar. Bu sizin değil, benim meselem. Ama siz Bay Muhtar, Galata'dakilere özellikle de Frew'e karşı uyanık olmalısınız. Yaptıklarımızı, bulduklarımızı onlara kaptırırsak boş yere çabalamış oluruz. Ve o zaman da ben size verdiğim sözleri tutamam. Sen Pier Han'dakiler sadece kuru bir teşekkürle yetineceklerdir. Bu konuda da tercih sizin.

"*Tıpkı Jugend'i tanımadığı konusunda olduğu gibi, bu konuda da yalan söylüyor kavat!*"

Artık Ahmet Muhtar her şeyden emin olmuştur. Sands bu işe İngiltere'nin değil, kendi çıkarları için girmiştir. Jugend'e çalışmaktadır. Ama bir sebepten ötürü, patronu muhtemelen ona güvenmemekte ve heykellerden uzak tutmaya çalışmaktadır. Sands de Jugend'in kendisinden sakladığı heykellere ulaşmaya çalışmakta, bunun için kendisini kullanmaktadır. Galata'daki Askerî İstihbarat istasyonundan ise ödü kopmaktadır.

"Ben tercihimi en başta yapmıştım hatırlarsanız Bay Sands. Ama Frew ve Sen Pier Han'dakiler beni izliyorlarsa, önünde sonunda temasa da geçeceklerdir. O hâlde onları oyalayacak, sizden uzak tutacak bir şeylere ihtiyacım var."

Ahmet Muhtar'ın zekâsını hâlâ kendisi için kullanıyor olması memnun eder Sands'i. Görünüşe göre hâlâ aynı saftadırlar.

– Mesela bana ara sıra verdiğiniz küçük bilgilerden onlara da verebilirsiniz. Onların işi bu Bay Muhtar. Onlar istihbaratçı. Mutlaka sizinle benim bağlantımı kuracaklardır.

O anda Bennett'in Amiral De Robeck'in yanında yapılan ilk toplantıda kendisine nasıl bilendiğini hatırlar. Projeye itiraz etmeyi bırakıp oyuna sokacağı kusursuz ajanını öğrenmeye çabalaması gelir aklına.

– Hatta belki de en başından beri sizinle ilişkimizi biliyorlar. Bu durumda yapmanız gereken bakışları heykellerden uzak tutmak. Bırakın sizin bana çalışan bir ajan olduğunuzu bilsinler. Hatta dediğim gibi, ara sıra onlara oyalanacakları ufak tefek şeyler de verin. Ama bunu doğrudan Sen Pier'dekilerle yapın ve mutlaka her aşamasından bilgim olsun. Rahip'ten de uzak durun. O çok tekinsiz bir adamdır.

Badembıyıklı bir bekçiden ne alınabilirse almıştır Ahmet Muhtar. Hepsinden önemlisi bütün bu tezgâhın neden kurulduğunu, işvereninin ve kendisinin rolünü, ona vadedilenlere ulaşabilmesi için neleri bulması gerektiğini anlamıştır.

Dün gece öğrendiği ve az önce teyit ettiği bir bilgi ise, İngilizlerin İstanbul'da faaliyet gösteren tek Türk yeraltı örgütünün Karakol olduğunu sanıyor olmasıdır. İngilizlere göre Karakol da Kara Vasıf, Küçük Efendi ve Galatalı Şevket'in tutuklanıp Malta'ya sürülmesi ve bir haftadır devam eden baskınlar nedeniyle tümüyle etkisini kaybetmiştir. Ne Muğlalı Mustafa'dan ne de örgütün farklı hücrelerinin ortalık durulana kadar sütre gerisine çekildiğinden haberleri vardır. Silahhane'deki Binbaşı Eyüp'ün İmalat-ı Harbiye'sini ya da Yüzbaşı Neşet'in Moltke Grubu'nu zaten bilmemektedirler.

"Albay eğer burada işimiz bittiyse artık şehre dönsek iyi olur. Umarım hediyem hoşunuza gitmiştir. Eğer doğru iz olduğum konusunda mutabıksak, kaldığım yerden devam etmek istiyorum."

– Elbette Bay Muhtar. İşler yolunda gidiyor. Beni hayal kırıklığına uğratmadığınız için müteşekkirim. Burada mecburen ayrılacağız. Sizi Teğmen Barclay kamyonla Galata'ya bırakacak. Umarım sakıncası yoktur.

Aslında bu bereketli gece için beklediği final bu değildir ama çok da seçme şansı yoktur. Tanrı'nın unuttuğu bu dağ başında, üzerinde Devlet-i Âliyye'nin resmî üniforması olan bir cesetle baş başa kalmaktansa, tıkış tıkış bir kamyonun tahta sırasında mabadı çürüyerek şehre dönmeyi tercih etmek durumundadır.

"*Atla kamyona ama uyanık ol Ahmet Muhtar. Bu Sands kavatının oyunu bitmez.*"

İçinden gelen ses yanıltmamıştır. Kasımpaşa'ya geldiklerinde Sands'in otomobilinin Dereboyu Caddesi'ne dönmemesi dikkatini çeker.

"*Pangaltı'ya gitmiyorsun demek? Peki nereye?*"

Kavşağa, Büyük Hendek'in üst başına geldiklerinde kendiliğinden inmek ister kamyondan. Önce Barclay bir anlam veremez bu talebe.

– Neden erkenden iniyorsunuz Binbaşı? Kuleye bırakacaktık sizi.

Apartmana gitmeden kulüplerden birinden sigara alacağını söyler. Teğmen Barclay de fazla üstelemez. Bütün bunlardan habersiz, öndeki araçtaki Albay Sands ise Tepebaşı'na dönüp gözden kaybolmuştur.

"*Ya İngiliz Sefareti'ne gidiyorsun ya da Tarlabaşı'na. Birazdan anlarız. Ama içimden bir ses Pont d'Argent'a ya da Taksim Sokağa gidiyorsun diyor Bay Sands.*"

Emin olmanın tek yolu vardır. Sands otomobilde, kendisi ise yaya olduğuna göre, merakını gidererek huzurlu bir uyku uyumanın bedelini ayakları ve ciğerleri ödeyecektir. Barclay'in kamyonu iyice uzaklaşana kadar bekler.

"*Şimdi koş bakalım Ahmet Muhtar! Ama gösterme kendini.*"

Sands'in otomobili İngiliz Sefareti'nin önünden geçerken yavaşlamaz bile. Yolun sonundan sağa kıvrılarak Tarlabaşı Caddesi'ne girer.

"*Jugend'e bekçiyi öldürüp öldürmediğini sormaya kalkmazsın umarım! Bu acemiliği yapma Albay! Sonra seni ben bile kurtaramam.*"

Tam tahmin ettiği gibi, otomobil Pont d'Argent'ın önünde durur. Ancak Sands bu sefer içeri girmez. Kapıda beklerken bir sigara yakar. Sabırsız hareketlerinden birini beklediği bellidir. Az sonra kapıda Jugend görünür. Birlikte kaldırımda birkaç metre yürüyüp hararetle tartışmaya başlarlar.

"*Ah ulan, şunlara biraz yanaşsam, ne konuştuklarını duyabilsem!*"

Öylesine ters bir konumda kalmıştır ki, görülmeden yaklaşma şansı yoktur. Açığa çıkıp yakalanma riskini de almak istemez. Bir süre daha çaresizce çırpınır.

"*Jugend ne diyecek? Elbette 'ben yapmadım' diyecek. Eyüp'ten ya da diğer direniş örgütlerinden haberi yok ki Sands'in. Başka bir ihtimal aklının ucundan geçmez. O hâlde soru şu; Sands bana mı inanacak, Jugend'e mi? Bence ona inanacak olsaydı zaten en başında beni bu işe sokmazdı. Yani bu bekçinin ölüsü her şeyi belirleyecek bu gece. Sands yarın sabah ya benim ya da Jugend'in kucağında oturuyor olacak!*"

Oraya kadar gelmişken Yvette'e uğramak, geceyi onda geçirmek daha mantıklı gelir. İstemeye istemeye ayrılır oradan. Taksim Sokağa gelir. Bir umutla apartman kapısına dayanır ama Yvette daha kulüpten dönmemiştir. Aşağıda, kapının önünde beklerken gözü yan binaya takılır. Biri hariç tüm katların pencereleri ışıl ışıldır.

"*Tam Yvette'in yanındaki daire. Bu meymenetsiz Sands oraya girip çıkıyor. Ama onca bina varken neden orası? Bu nasıl bir tesadüf?*"

Şeytan âdeta bir omzundan ötekine dans ederek dolaşmakta, Ahmet Muhtar'ı baştan çıkarıp Sands'in dairesine doğru çekmektedir. Çok tehlikelidir, evet ama içeride bulacağı bazı şeyler muhtemelen kafasında yanıtsız soru bırakmayacaktır. Tam niyeti bozmuş, binaya doğru yönelmiştir ki, tanıdık bir ses onu âdeta ensesinden yakalayıp geri çeker.

– Bence heç o yanna yörüme Gumandan! O yolun sonu bombok bi yanna çıkıyo, bilesin!

"Sadık Efendi! Senin ne işin var burada? Nereden bildin burada olacağımı?"

– Nerden bilem yahu? Sen deyvermedin mi 'bu sarı oğlanla şo keltoşu gaybetme' deye? Aha birini Alaman Sarayı'nın oradan beri takip edip dururum. Geldi burda İngiliz keltoşuyla tokuştu. Soğunam keltoş yatsı olmadan çıktı, otomobiliynen bi yanna gitti. Ben de bu sarı zebaniyi izlemekteyim. Üstüne de sen geldin. Amma gördüm ki, sen de benim baktığım yanna bakıp durusun. Heç bakma. Bak aşağıdan gelivemekte zaten evin sahabısı.

Büyük şaşkınlık yaşamaktadır Ahmet Muhtar. Bir süredir içine düştüğü bu oyunun kurallarını koymaya soyunmuş ama daha kendi hesabının dışında gelişen ilk olayda bocalamıştır. O anda Sadık'ın ortaya çıkması ve kendisine omuz vermesi ise hoşuna gitmiştir aslında. Biraz geri çekilip karşı apartmanın girişine siper alırlar. Sands öfkeli bir şekilde gelir, kapıyı hışımla açarak apartmana girer. Ahmet Muhtar ve Sadık birkaç dakika daha, üst kattaki tek karanlık camdan da sarı ışığın püskürmesini beklerler.

"Doğru diyorsun. Pek iyi bir fikir değil. Gel madem, biz bir yere oturup birer çay içelim. Şu sarı Alman neler yaptı bütün gün, onu konuşalım."

Sokağın Pera tarafından ağır ağır çıkarlar. Sıra Selviler'le Kazancı Yokuşu'nun köşesindeki sabahçı kahvesine otururlar. Sadık etrafına tedirgince bakar.

– Beni istemezler burda. Aylar evvel bi geldiydim de guymadılardı içeri. Esvabımı beğenmediydiler. Bak yine laf ederler, başka yere gidelim Gumandan!

"Kimse bir şey diyemez sana! Ben neciyim burada? Bundan sonra da ne zaman istersen gelip otururbut."

Etrafına bakınır. Gözünden uyku akan çaycının yanlarına gelirken içinden sövdüğü her hâlinden bellidir. Sadık'ı tepeden tırnağa süzerken yüzünü ekşitmesi Ahmet Muhtar'ın gözünden kaçmaz.

– Ne var? Ne istiyonuz?

Topu topu birer bardak çay ve on dakika sohbet! Ahmet Muhtar'ın tüm istediği budur ama kader yine karşısına fazlasını çıkarmıştır. Sabrı ve derin bir nefesi birlikte çeker ciğerlerine.

"Şimdi bana iyi bak aslan parçası, senin adın ne?"

– N'etcen adımı? Ne istediğini söylesen ya sen?

"Adını n'etcem, öyle mi? Şimdi şöyle ki, ben elini kolunu kırdığım her adamın önce adını öğrenirim. O yüzden sordum."

– Ne elimi kırması? Ne diyors...

Daha cümlesini tamamlamaya fırsat bulamadan Ahmet Muhtar oturduğu tabureden fırlar, çaycının bileğini çevirip onu dizkapaklarının üzerine çöktürür. Kıvırdığı bileğinin verdiği acıyla çaycının feryadı bir anda gözünden fışkıran yaşlara karışır.

– Dur! Dur be herif! Allah bela...

"Bak bir de bela okuyor pezevenk! Ulan bu saatte gelen müşteriyi beğenmeyeceksen, kapat dükkânını defol git evine deyyus!"

– Dur! Tamam, kıracaksın elimi! Yalvarırım dur! Allah rızası için! Sen affet beyim, dur!

Ahmet Muhtar çaycıyı büyük bir soğukkanlılıkla kıvrandırırken, Köselerin Sadık gözleri fincan tabağı gibi açılmış, dehşet içinde onu izlemektedir.

"Bak! Bak ulan yanımdaki arkadaşıma! Bak o namlı bir askerdir ve gizli görevdedir. Benim gibi. Bize böyle yüzünü eğdirerek baktığında aslında Zat-ı Şâhane'ye öyle bakıyorsun, bildin mi? Sen kimsin ki yüce efendimiz Padişahımıza böyle tepeden bakma cüretini kendinde görürsün bre deyyus?"

– Tövbe beyim! Tövbe! Vallahi de, billahi de, tillahi de tövbe! Sal beni, sana bütün gece çayını, kahveni getireyim. Ben ettim, sen etme!

Bir anda bırakır çaycıyı. Bütün gecenin, Sands'e, Jugend'e yapmak isteyip de yapamadığının, bekçiden arta kalanın acısını çıkartmıştır. Çaycı kurtulduğu gibi ocağa koşar. Kafasını kaldırıp müşterilerine bakamamaktadır bile. Sadık bir çaycıya, bir de ona bu kadar hızlı şekilde insanlık dersi veren Ahmet Muhtar'a bakar.

– Sen de bildiğim delilerden değilmişsin ha! Beri bak. Gumandan, bana öyle eğri eğri baktı diye sen ona böyle elif be'yi baştan okuttun ya, Allah razı olsun. Gafam gidip geliveri ara sıra amma bunu unutmam. Eyvallah!

İki demli çayı önlerine elleri titreyerek bırakır çaycı. Sonra hızla uzaklaşır.

"Anlat bakalım Sadık Efendi. Belli ki gelmiş bizim sarı kafalı. Sonra ne yaptı? Nasıl düştün peşine de Pera'ya geldin?"

– Oho, Pera ne ki Gumandan? Adam bildiğin seyyah! Az param oleydi cebimde, daha neler neler öğreniverecektim de, moturculara verecek kuruşum olmayınca!

"Ne moturcusu? Motur ne yahu? Motor mu diyorsun? Nereye gittiniz yahu?"

– Eh işte o gidivedi de, ben gidemedim. Sefaret'ten çıktı bu, çok galmadı. Soğunam Dolmabahçe'ye indi gitti. Beşiktaş'ın orda bi binaya girived...

"Papazoglou Odunculuk, değil mi?"

– Vallahi sorduğumda ordakı kömürcülee de onu deyvedi, dooru. Orada bi yarım saat durdu durmadı, soğunam çıktı, iskeleden bulduğu ilk motura atladı gitti.

"Nereye gitti? Görebildin mi? Üsküdar tarafına mı?"

Sadık gözlerini kısar. Çok daha önemli bir şey başarmış da, tadını çıkararak söylemek ister gibi bir hâli vardır.

– Göremedim de, öğrendim Gumandan. Onu götüren moturcu, gittiği yerde kalacak değil elbet. Ben de onu bekledim. Bir saat soğuna iki Levanten garısını getirivedi iskeleye. Ben de onnaa inince yapıştım bunun yakasına.

"Eee, ne anlattı motorcu?"

– Bu sarı gafa Üsküdar'da inmiş. Moturcu 'bekleyem mi?' diye sormuş ama sarı gafa 'sen bekleme. Ben vapurla döncem' deyvemiş. Oradan bi faytona atlamış, Kadıköyü'ne doru basmış gitmiş. O sırada müşteri geliverince de moturcu dönmüş Beşiktaş'a.

Bu kadarı bile çok önemli bir bilgidir. Sadık'ı takıma almakla ne kadar doğru bir iş yaptığını düşünür. Hem onu hem kendini takdir eder.

"Aferin be Sadık Efendi! Şimdi bu herifin bunu sık sık yapıp yapmadığını, Kadıköyü'nde nereye gittiğini de öğrenirsek aliyyülâlâ!"

– Sen orayı merak etme Gumandan. Ben moturcuynan gonuştum. Bunna orda üç kişileemiş. Eğer günnük yevmiyesinden iki dene veriysek moturu bize veecek o gün. Yanisi, bu sarı gafa Beşiktaş'taki o Papaz'ın oğlunun yanına varınca ben gidip moturcu Hüseyin'den parasıynan alcam moturu. Soğunam o nereye, ben oraya. Girdiği deliği görene gadaa dönmem geri.

Sadık'ın anlattıkları kafasını karıştırmıştır. Ahmet Muhtar o zamana kadar heykelleri hep eski İstanbul ve Pera çevresinde aramıştır.

"*Bunlar kartalları Üsküdar ya da Kadıköyü'ne götürüp saklamış olmasınlar. Bu Herr Schwein ona mı gidip geliyor acaba?*"

– Bir de, bi sarı gafa daha vaa Gumandan.

"Ne? Nasıl? Bir Alman daha mı var?"

– Bu öbürsü sarı gafa ya Alaman değil ya da bildiğin ahraz. Gonuşmeyo bizim Alaman'la. Eliynen goluynan annatıveriyo meramını. Bu geldi, bekleyip duruudu Alaman Sarayı'nın önünde. Bizimki çıkınca ona eliynen koluynan bi şeylee annattı. Ama birbirlerini tanıyıp durulaamış, belli. Soğunam bu yeni, genç olan yokuştan aşağı gitti, bizim iri yarı Alaman bunu bekledi. İki rekât namaz gılasıya geri geldi bu ufak olan. Böyle başıynan 'tamam' der gibi bi şey etti, ikisi de yörüyüp gettilee. Ben bizim Alaman'ı takip ettim. Öbürü Cadde-i Kebir'e doğru yörüdü getti.

"Diğer sarı, ufak olan, daha önce gelmiş miydi? Görmüş müydün onu?"

– Çook! Hep gelip duru buraya. Emme o sefarete uğramaz. Yandaki yokuştan yörüyüp gidee. Nedense böğün bu diğer Alaman'la bi gonuşası tuttu.

Şimdi sarışın, ufak tefek biri daha çıkmıştır sahneye. Bu ya sağır dilsizdir ya da Almanca bilmeyen bir Türk. Her ne olursa olsun, izlenmesi gereken biri daha vardır artık.

"Bak, ilk evvela izleyeceğimiz bu sarı Alman, iri yarı olan. Onun Üsküdar'da ya da Kadıköyü'nde nereye gittiğini mutlaka öğreneceğiz Sadık Efendi. Ama sonra bu diğer sarıyı da takibe alalım. İlkini hâllettikten sonra bunu da izleyeceğiz."

Çaycı iki çay daha getirir. Bu sefer ne elleri titremekte ne de bir saygısızlık etmektedir.

"Aferin bak. İlle sağını solunu bükmemiz mi gerekiyor böyle hizmet almak için?"

– Kusura bakma beyim. Ettik bir eşeklik. Başka bir arzunuz, ihtiyacınız var mıydı?

"Tamam, sağ olasın. Kaçta kapatacaksın?"

– Yok beyim! Siz ne vakit kalkarsanız.

Ahmet Muhtar başta yaptığı terbiyesizliğin cezasını fazlasıyla çeken çaycıya daha fazla eziyet etmek istemez. Sadık'a tek bakışı yeter. İkisi de aynı anda kaynar çayları birer yudumda devirirler.

"Eyvallah kardeşim. Sen de kusura bakma. Ama kapıdan gelen müşterinin tipine, kıyafetine bakıp ona göre muamele edersen, daha elini kolunu büken çok olur, söyleyeyim. Haydi, sağlıcakla kal."

Dışarı çıkarlar. Ayaspaşa'ya doğru birkaç adım attıklarında Ahmet Muhtar'ın aklına Binbaşı Eyüp'ün anlattıkları gelir.

"*...Bir Ermeni Poladiyan'ın Zeytinburnu'ndaki dökümhanesi var, bir de Demetrios Survenos'un Hasköy'deki atölyesi...*"

Sonra elleri belinde, ağır ağır önünden yürüyen Sadık'a bakar.

"Sadık Efendi, sana diyeceğim bir şey var. Bak hele!"

Cebinden çıkardığı küçük bir parça kâğıda bir şeyler karalar.

"Bunu cebine, kaybetmeyeceğin bir yere koy. Benim başıma bir şey gelirse, bu kâğıdı polise ya da hekime ver. Tamam mı?"

Köselerin Sadık, kâğıdı alır, elinde çevirip sanki okuma yazma biliyormuş gibi bir göz atar.

– Tamam Gomutan. Senin başına bir şey gelmeyecek. Alnımızın akıynan çıkıvecez inşallah bu işten. Emme bi aksilik oluusa, alır bunu götürü polislere veririm.

"Ben buradan Galata'ya, evime doğru gidiyorum Sadık. Dediklerimi unutma. Ben yarın diğerlerinin peşinden gideceğim. Sarılar sende. Sakın yakalanma."

Vedalaşıp Yvette'in sokağına doğru yönelir. Pera yavaş yavaş uykuya çekilmektedir. Taksim Sokak'ta bir iki tekir kedinin bahara veda cilveleşmesi dışında yaprak bile kıpırdamamaktadır. Ahmet Muhtar'ın Sands'in dairesine baktığında tek gördüğü açık pencereden dışarı uçuşan tüldür. Ne bir ışık ne bir ses vardır.

Kapıyı çalarken açılıp açılmayacağı konusunda şüpheleri vardır. Ama bu bolca badireli günün sonunda, uykulu gözlerle de olsa, karşısında Yvette'i gördüğüne mutludur. Teklifsizce sarılır boynuna.

– Aamet! Mon amour, tu me manques beaucoup!* Gel, gel içeri!

"Biliyor musun Yvette, bana Ahmet Muhtar değil de, sadece Ahmet diyen herkesi dövdüm bugüne kadar. Sadece iki kişi var, onlar da gün saymakta!"

– Ne demek bu? Dövecek misin beni?

"Yok, hayır! Sadece sen söyleyince şirin geliyor, kızmıyorum. Ça me semble symphatique.** Sen o kategoriye dahil değilsin.

– Aaamet Muttar! Sen bana romantik bir şey mi söylüyor? Beni seviyor gibi?

Ahmet Muhtar o an boşboğazlığına, düşük çenesine lanet okur. Hayatta en iyi yaptığı şeyi yapmaktan, konuyu istediği yere çekmekten başka çaresi yoktur.

"Sen gelsene bakayım buraya! Ne zamandır apartmandakiler sesini duymadı, değil mi?"

Ne kadar yorucu ve uzun bir gece olursa olsun, Ahmet Muhtar'ın sabahına daha çok vardır.

---

* Fr. Ahmet, aşkım, seni çok özledim!

Fr. Bana sempatik geliyor.

31 Mart 1920
Pera, İstanbul

Ahmet Muhtar odaya girdiğinde tokat yemişçesine sarsılır. Poladiyan kanlar içinde masaya yığılmış, dünyayı fincan gibi açık gözlerle terk etmiştir. Önce öylece kalakalır, ne yapacağını bilemez. Aklına yine Sands'in sözleri gelir: "*Kurşun atmayacak, kurşun yemeyeceksiniz. Sizden tek istediğimiz bizim için bir şey bulmanız.*" Oysa şimdi karşısında boğazlanarak katledilmiş bir adam, kapısından girmiş bulunduğu bir cinayet mahalli vardır. "N'oluyor ulan? Nasıl bir boka bulaştım?"

– *Levon Poladiyan, demir tüccarı. İstanbul'da demir, çelik, hurda bundan sorulur. Aslında biri daha var, Galata tarafında. O Rum'dur. Bu ikisinden habersiz Payitahta tel çivi bile girmez. Hele işgal başladıktan beri neredeyse Pera'yı satın alacak servet yaptı bunlar. Bu Taksim Sokak'taki binaların tamamı bu Levon Efendinindir aslında. Ama pinti herif, daha bugüne kadar bir kuruş hayrını görmedim ben.*

Sabah duyduklarını tekrar tekrar düşünür. Tarlabaşı'ndan Pera'ya çıkarken gördüğü bir apartman kapısı dikkatini çekmiştir. Kapıcısı sıradan, gösterişsiz bir Anadolu çocuğudur da, kapı süslü, motifli, döküm demirden bir sanat eseridir. Nedensizce bir ilgi kurmuştur bu kapı ve zihninde dönüp duran kartal heykelleri arasında. Öylesine, yalancıktan kapının sağını solunu silmekte olan kavruk gencin göz ucuyla kendisini süzdüğünü görünce söze girmek istemiştir. "Ürkütmeden kapıyı kimin yaptığını, nerede yapıldığını nasıl sorarım" diye düşünürken kapıcının konuşkanlığı işini kolaylaştırmıştır.

– Kapı güzel değil mi? Her gören mutlaka durur, bi bakar. Binanın kendisi güzel bi yosmadır da, bu kapı da gözleri. Bak seni de yakaladı işte.

"Evet, hakikaten çok güzel. Heykel gibi. Kimdir bunun sanatçısı? Bura işine benzemiyor pek!"

– Yok be ya! Ne diye bura işi olmasınmış? Neyimiz eksik bizim? Bak bunu da Levon Efendi yaptırdı. Levon Poladiyan. Hem de burada yapıldı.

"*Levon Poladiyan.*"

Ahmet Muhtar gökte aradığını yerde bulmuştur. Ermeni demir tüccarı Poladiyan'ın, Levon Efendi'nin kim olduğunu sorunca ne bilmek istiyorsa, hatta daha fazlasını dökülüvermiştir kapıcı. Bir haftadır Dersaadet Ticaret Odası'nda Poladiyan ve Survenos'a ulaşmak için çalmadık kapı, didiklemedik dosya bırakmamış ama aradığı ilk isim tesadüfen çıkıvermiştir karşısına.

Bir ipucu bulmasına yardımcı olması ümidiyle çalmaya kalkmıştır kapısını. Oysa şimdi bulduğu beladan başka bir şey değildir.

Hızla gözünü odanın içinde gezdirir. Evet, maktulle yalnızdırlar. Kendini güvende hissedince kapıyı kapatır, Poladiyan'a tedirgin adımlarla yaklaşır. Yüzü kapıya dönük hâlde masasında oturan Levon Efendi'nin vücudundaki neredeyse tüm kan boğazındaki derin kesikten boşalmıştır. Masayı çeviren kan gölüne girmeden, uzanarak adamın başını kaldırır:

"*Arkasından gelmiş katil. Solakmış.*"

Maktulün boğazının sağında, bıçağın ete ilk temas ettiği yerde yara derindir ve gırtlağın solunda bir sıyrıkla vücuttan ayrılmaktadır.

Kapının solundaki sehpada kristal bir küllük, ortasında basılmış bir izmarit.

"*Sarma sigara içiyormuş. Herifin katili de sencileyin züğürtmüş be Ahmet Muhtar!*"

Sonra bir anda sigarayı, yerdeki külleri, Poladiyan'ın masasının durduğu yeri gözünde birleştirir.

"*Levon Efendi katilini tanıyor olmalı. Herif odada sigara tüttüre tüttüre dolanmış adamı kesmeden önce.*"

Daracık, izbe odaya sinen kan kokusu! Bulunduğu bu boğucu ortamda ne kadar rahatsız olduğunu anlaması için yüzüne dadanan bir sineğin yardımı gerekir. Daha fazla orada durmak istemez. İşte tam o anda içine bir "görülmüş olma" korkusu düşer.

"Ulan! Kapıcıyı ne yapacağız? Hatırlar mı ki suratımı? Kafasını kaldırıp yüzüme baktı mıydı hiç?"

Kapıyı usulca açıp binayı kolaçan eder. Kimsenin olmadığını görüp dışarıya adımını atarken binaya girişte başkalarıyla karşılaşıp karşılaşmadığını hatırlamaya çalışır. Paltosunun yakasını kaldırıp kendini dışarı atar. Bir an evvel sakin bir yerde oturup bir sigara sarmak, okkalı bir kahveyle olan biteni anlamaya çalışmak! Tek istediği budur.

Azapkapı'ya kadar ıslana ıslana yürür. Bulduğu ilk sobası tüten mekâna girer. Kastamonulu kayıkçıların kahvehanesidir burası. Paltosunu sobanın yanına kurumaya bırakıp tenha bir köşeye oturur. Ağır ağır sigarasını sararken suratsız kahveci getirip kahvesini önüne koyar. O an aklına kül tablasında gördüğü sigara izmariti gelir.

"*Poladiyan'ı kim kesmişse ortak zevklerimiz var. Peki kim bu? Türk mü, İngiliz mi? Yoksa Jugend mi? Para için mi?*"

Sonra bir ihtimal daha aklına gelir, bakışları sardığı sigarada donar kalır:

"*Lan! Yoksa aynı şeyi arıyor olmayalım?*"

'Jugend ondan önce gelmiş ve ona ulaşmasını sağlayacak bağlantıları ortadan kaldırmaya başlamış olabilir mi?' Bunu düşününce Sands'e ağız dolusu söver.

Sigarasını yakar, derin bir nefes çeker.

"*Eee... Şimdi ne olacak?*"

Tam bir iz bulma ihtimali olduğunu düşündüğü anda başladığı yere geri dönmüştür. Yakaladığını sandığı ipucunun onu götürdüğü yerse bir ceset ve yepyeni sorulardır.

"*Dur bakalım Ahmet Muhtar! Zaten kartalların bu adamda olduğunu sana kim söyledi ki? Sadece bilme ihtimaliydi seni ona getiren. Karartma enseyi. Buluruz başka bir yolunu.*"

Peki ya Poladiyan'ı öldüren... Jugend veya değil, sonuçta heykeller yüzündense, o hâlde doğru iz üstünde değil midir zaten? Ya da kartallar katilin elindeyse ve bunu bildiği için Levon'u ortadan kaldırdılarsa. E tamam işte! Bu da aynı kapıya çıkmaz mı?

"*Of! Sorular, sorular! Her şey Arap saçına döndü anasını satayım!*"

Fesini çıkarır, sigarasını öfkeyle küllükte öldürür. Daha da alamamıştır hırsını, saçlarını bir hışımla karıştırıp iki de tokat çarpar yüzüne.

"*Düşün Ahmet Muhtar, düşün! Neydi öteki demircinin adı, bunun arkadaşı? Hah, Survenos! Demetrios Survenos! Kule'nin orada, Cerrahpaşa Sokak'ta. Bir de ona gidelim. Mutlaka bu yol bir yere çıkacak. Mutlaka.*"

Kahveyi telvesiyle kafasına diker. Fesini başına kondurur, masaya bozukluğu bırakıp sert bir hareketle ayaklanır. Çıtırdayarak yanan meşelerin kokusu içini, ateşi de paltosunu ısıtmıştır. Ne yapacağını bilmenin kararlılığıyla fırlar gider kahveden. Çıkarken suratsız kahveciye bir yan bakış atmayı, dudağının kenarından da sövmeyi ihmal etmez.

"*Allah vere de bunu da tavana asmış olmasalar.*"

Adımlarını hızlandırır.

Voyvoda Caddesi'nin köşesinden onu izleyen sarı kafalı, iri yarı bir adamın varlığından haberi yoktur.

– Tun Sie das nicht, Herr Muhtar. Zwing mich nicht!*

Survenos'un aralık kapısını görünce, neyle karşılaşacağını anlamıştır aslında. Gıcırdayarak açılan kapı bir yere gelince takılmış, Ahmet Muhtar'ın, loş odaya girmek için omzuyla yüklenmesi gerekmiştir. İçeri girip de karanlığa gözlerini alıştırdığında kapının tam açılmasını engelleyenin bizzat Demetrios Survenos olduğunu görmüştür.

"Allah kahretsin! Diz kapaklarıma kadar kana battım be! Ulan nereden bulaştım bu pisliğe?"

Başı kapının hemen arkasında olacak şekilde yüzüstü düşüp ölmüştür Survenos. Ahmet Muhtar dışarıdan gelen geçene görülmemek için kapıyı kapatır. İçerideki ağır kan kokusuna tahammül

* Alm. Bunu yapmayın Bay Muhtar! Beni zorlamayın!

etmek zordur. İşini bir an evvel bitirmek, işe yarar bir şeyler bulup derhâl oradan uzaklaşmak için sabırsızlanır Ahmet Muhtar.

"*Buna da arkadan yaklaşmış. Beline bir, ensesine bir, iki bıçak darbesinde bitirmiş Demetrios'un işini.*"

Sonra Poladiyan'ın bürosunda gördüklerini hatırlar, sahneyi onlarla karşılaştırır.

"Evet, burada da sigara içmiş. Küllerini yere silkelemekte beis görmemiş. Ama en sonra küllüğe basmamış sigarayı. Yerde söndürmüş."

Eğilip Survenos'un cesedini inceler. İki yara da vücudunun sol tarafındadır.

"Aynı adam öldürmüş, belli. Solaklığı, içtiği sarma sigarası, her şeyi aynı. Ama bu sefer kesmemiş, saplamış."

Bir yandan hâlâ kendisine öfkelidir. Bu iki demirciyi ziyaret etmek için çok geç kalmış, Ticaret Odası'ndaki kayıtlarla çok vakit kaybetmiştir. Şimdi artık ikisi de yoktur. Başladığı yere geri dönmüştür!

O sırada fark eder bir ayrıntıyı; Survenos odanın ortasına değil, kapının ardına yığılmıştır. Bu nedenle içeri girerken zorlanmıştır Ahmet Muhtar. Ama ilk kan lekelerinin olduğu yerden, pencerenin önünden düştüğü yere kadar sürüklenme izi yoktur. Yani Demetrios Survenos katil dışarı çıktıktan sonra kapıya kadar yürümüş, orada düşerek ölmüştür.

"Haydi Dimitri! Yeteri kadar vaktin varmış! Bana işe yarar bir şeyler bırakmış ol. Bir şeyler ver ki intikamını alabileyim!"

Eğilir, önce avuçlarını kontrol eder. Sonra ceplerine, hatta ceketinin kol içlerine bile bakar. En ufak bir iz, bir ipucu, hiçbir şey bulamaz. Sonra yelek ceplerine bakmak ister ama ulaşamaz. Sırtüstü çevirmesi gerekmektedir. Ellerinden yakalayıp döndürmeye çalışır ama başaramaz. Ayak bileklerinden tutup çevireceği sırada çorabına sokuşturulmuş, sert bir cisim gelir eline. Paçasından tutup çıkarır.

"Bir anahtar!"

Tuhaf, döküm bir anahtardır. Ev kapısı için küçük, kasa veya benzeri bir kutu içinse büyük ve süslüdür. Evirir, çevirir. Gövdesinde işlemeli bir yazı ve namlusunda bir sayı vardır.

"Veronese / 7.BV.67"

Dakikalarca anahtarı elinde çevirir durur. Sayı hiçbir şey ifade etmemektedir ama gövdedeki yazı bir yerden, bir şekilde tanıdık gelmektedir. İsmi de, sayıyı da defalarca yüksek sesle tekrarlar. Bir çağrışım yapmasını bekler.

"Veronese! Bu neydi yahu? Nereden biliyorum ben bu lafı?"

Kafasını daha fazla dağıtmamak, bir ayrıntı atlamamak için anahtarı cebine koyar. Etrafı didik didik aramaktan başka çaresi yoktur. Masanın üstü, sümen takımının arası berisi, çekmeceler, raflar, hatta çöp kutusu...

"*Survenos'u da Poladiyan'ı da öldüren aynı adam ve katil her ikisini de tanıyormuş belli ki. Bu durumda ne aradığını da, nerede arayacağını da benden daha iyi bildiği kesin.*"

Yapacak bir şey yoktur. Etrafa son bir kez göz gezdirirken aklına cebine koyduğu anahtar gelir.

"*Yine de çoraba saklanan bu tuhaf anahtar bende. Ama neye, nereye ait? Muhtemelen herifin evinde bir odanın ya da dolabın anahtarı olmalı. Acaba nerede oturuyordu merhum?*"

Dikkatlice çıkar kapıdan. Etrafa bakınır. İzlenmediğinden emin olunca, başlar Yüksek Kaldırım'a doğru yürümeye. Sabah Poladiyan'ın, az önce de Survenos'un bürosunda burnuna yapışan kan kokusundan bir an evvel kurtulması lazımdır.

"*Buraya gelirken açtım. Şimdi ne iştah kaldı ne de afiyet!*"

Hamama gidip günün sırtına yüklediklerinden kurtulmaya, geceyi de Mersin Efendi'nin mekânında noktalamaya karar verir. Epeydir ihmal etmiştir Direklerarası'nı. Kuledibi Hamamı'na varana kadar, bir yandan akşam Ahmet Cemalettin'den isteyeceği parçayı düşünmüş, öte yandan sanki son derece sıradan ve keyifli bir günmüşçesine ıslık çalıp durmuştur. Tam elleri belinde, hamamın kapısından girerken bir anda durur. Dudağında dona kalan ıslığı akşam sazendeden isteyeceği şarkıyı bulmuştur.

"Tabii ya! Günün anlamına binaen, Nikağos Ağa'dan bir Acem Kürdî isteyelim."

Hamamda tek başınadır. Göbek taşıyla kurna arasında defalarca gider gelir, tadını çıkarır yalnızlığın. Bu sırada düşünecek bol bol vakti de olur. Özellikle Survenos'un cesedini bulduğu andan itibaren aklında bir tek isim, bir tek yüz dönüp durmaktadır.

"*Jugend! Bu herifin kim olduğu, ne olduğu çok önemli.*"

Ahmet Muhtar, her ne kadar elinde somut bir kanıt olmasa da, bu iki gayrimüslim demirci üzerinden heykellere ulaşmasını engellemek için cinayetleri Jugend'in işlediğinden emindir. Bir süredir içinde yine izlendiği hissi vardır ve peşindeki gölge öncekiler gibi dikkatsiz değildir.

Mersin Efendi'nin çayhanesine oturduğunda da kafası Jugend'le doludur. Eğer Poladiyan ve Survenos'u öldüren o ise, bunun iki sebebi olabilir; ya bu işe birlikte soyunduğu tüm ortaklarını birer birer ortadan kaldırmaktadır ya da sadece Ahmet Muhtar'ın ulaşabildiklerini. O hâlde Papazoglou neden hâlâ hayattadır?

Önce bekçi Ömer, ardından Poladiyan ve Survenos. Ne olursa olsun, artık ellerine kan değmiştir. Kimsenin temiz kalması mümkün değildir. Ve artık Ahmet Muhtar her zamankinden daha uyanık olmak zorundadır. Bir anlık dalgınlığı bu cesetlerden en az birini bir ömür boyu sırtında taşıması anlamına gelecektir.

"*Peki, Jugend sırf ben onlara ulaşmayayım diye iki demirciyi öldürdüyse, bu artık onlara ihtiyacı kalmadığı anlamına mı geliyor? Yani, heykelleri eritip eski hâline getirmeyi başardılar mı? Yoksa neden onları feda etsin?*"

Artık her iki demirci de ebediyen sustuğuna göre, sonuca yaklaştığını düşünerek girdiği yol çıkmaz sokak olmuştur. Elinde kala kala bir kelime ve bir sayı kalmıştır.

"Veronese / 7. BV.67"

Ahmet Cemalettin Efendi bu gece hiç nazlanmadan çalmaktadır. Ahmet Muhtar duman duman sigarasının ardına gizlenmiş, istek eserinin güfteleri arasında kaybolup gitmiştir.

Bâri felek ben yüzüne söyleyim
Bu güftârı niceye dek söyleyim
Aman felek sohbetini neyleyim
Gayrı felek nasıl dilek etmeyim
Aman felek denen elde gitmeyim.

Dalgın dalgın sahneyi izlerken Ahmet Cemalettin'in keman çalışında bir tuhaflık olduğunu görür. Bir yandan Nikağos Ağa'ya acem kürdî gözyaşları döktürmeye devam etmekte, öte yandan Ahmet Muhtar'a bakarak kaş göz işaretleri yapmaktadır. Kafasını çevirip kapıya doğru baktığı anda bu uyarının ne kadar doğru zamanda geldiğini görür.

"*Lan! Bunlar evvelsi gece bizim badem bıyığın Azapkapı'da selam verdiği gece bekçileri değil mi? Eee... Yanlarındakiler polis mi? Vay anasını! Lan, geberik bekçinin cenaze masrafı bize mi kaldı? Oğlum Ahmet Muhtar, kaybol, sana gelmiş bunlar!*"

Görünmeden köşeye, kuytuya çekilir. Ahmet Cemalettin uyarısının işe yaradığını görmekten mutlu, daha keyifle çalmaktadır kemanını. Polisler Mersin Efendi'ye yapışmıştır. Aralarındaki hararetli sohbet Ahmet Muhtar'ın az önce oturmakta olduğu masanın yanında, onun boşalttığı sandalye etrafında devam eder. Polis ve bekçiler etraflarına bakınsalar da aradıklarını göremezler. Bekçi cinayeti belli ki görgü şahitleri yüzünden Ahmet Muhtar'a fatura edilmektedir.

"*Ah be Eyüp! Herifin bedeni bana lazım dediysek, işimiz bitince leşinizi alsaydınız be kardeşim! Şimdi işin yoksa bir de badem bıyığın ölüsüyle uğraş!*"

Bekçi ve polisler çıktıktan on dakika kadar sonra Ahmet Muhtar da gizlendiği kuytuluktan çıkar. Ahmet Cemalettin'e yarı askerî bir selam çakıp sokağın karanlığına karışır.

Ara sokaklardan, karakolların uzaklarından geze geze Eminönü'ne ulaşır. Köprüden geçerken tedirgindir, çünkü evine giden en kestirme yol köprüden geçtiği için, polisin de bu yol üzerinde tertibat alması olasıdır. Ama korktuğu başına gelmez.

"*Olay henüz taze galiba. Şehrin tamamı seferber olmamış. Birkaç polis vakıf olaya herhâlde daha!*"

Alageyik Sokak'a girerken yine de etrafı kolaçan eder. Asayiş berkemaldir ama risk almak istemez.

Apartmana girdiğinde Haim Efendi'yi kendisini beklerken bulur.

– Kuzum hos geldin, sefalar getirdin. Ama bir de ha bunları getirdin. Sefa mı bunların hepsinin adı canim?

"Hayırdır Haim Efendi? Kimler geldi, anlamadım?"

– Bak evladim, yukarda, odana çıktılar. Orda varlar. Sokakta da varlardi. Seni burada kistiracaklar.

Kapana kısılmış gibidir. Etrafa, katlara, hatta çatıya bakar çaresiz gözlerle.

– Hani bana odayi kiralarken sormuştun ya, 'buranin başka çikişi var mi?' diye. İşte o sorunun cevabi 'hayir, yok' idi. Ama sen kimseye görünmeden benim karşıdaki odaya gir. Dolanma ortalikta. Hanın giriş kat pencerelerinden, demir parmaklığı olmayan tek oda benimkidir.

Daha fazla vakit kaybederse yakalanacak, belki de zindanı boylayacaktır. Haim Efendi'nin yanından ayrılırken elini cebine atar, çıkardığı tomardan bir yirmi lira ayırıp ev sahibine vermeye çalışır. O zamana kadar gördüğü Haim Efendi'nin en sinirli hâliyle o an tanışır.

– Ağir ol delikanli! Rüşvetçi memur değiliz şükür. Senden para mı istedik be?

"Yok, yani belki bir daha fırsat olmaz diye, önümüzdeki iki ayın kirasını birlikte vereyim demiştim."

– Kaçmiyoruz bir yere. Burdayiz hep. Biz Musa'nin ümmeti, parayi severiz evet, ama ruhumuzu kaybedecek kadar değil.

"Peki, bu iyiliği neden yapıyorsun Haim Efendi? Hani başını belaya sokarsam külahları değişirdik!"

– Yine değişiriz kuzum. Ama önce sen bir nefes al. Bak bizi bu İngilizlerle koyun koyuna yatan Rumlarla, Ermenilerle bir görürsen, işte asıl o zaman değişiriz külahlari. Bizim dinimiz farkli olabilir ama

çok şükür bayrağimizi da, ordumuzu da biliriz. Şimdi o ordunun eski bir zabitinin başı dertteyse, açariz elbette kapimizi. Haydi, az laf, çok iş! Yoksa enseleneceksin kuzum!

Ahmet Muhtar son bir minnettar bakışla vedalaşır ev sahibiyle. Onun odasının kapısını açıp karanlıkta kaybolur. O sırada apartmanın kapısından giren polislerin bulabilecekleri sadece Ahmet Muhtar'ın odasındaki birkaç parça kirli çamaşırı olacaktır.

Pencereden sokağa çıkan Ahmet Muhtar gerisin geri Yüksek Kaldırım'a çıkar. Yukarı Şişhane'ye yürüyüp Pera'ya, Yvette'e gidecektir. Bu geceyi atlatırsa Albay Sands onu bir şekilde bu işten sıyıracaktır ama sabaha kadar dayanması, yakalanmaması gerekmektedir.

Hızla Taksim Sokağa doğru yürürken, tam Botter Apartmanı'nın önüne geldiğinde olduğu yerde kalakalır. Baktığı vitrindeki yazıyı yüksek sesle okumadan edemez.

"Les Meubles Lux par VERONESE"* Veronese, Botter Apartmanı'nda! Bu şaka falan mı? Papazoglou'nun kömürcüsü, Cesar Jeofredy'nin yazıhanesi de burada değil mi?"

– Elbette burada. Bunda şaşılacak bir şey yok çünkü kendisi Joseph Botter'in ortanca damadıdır. Hatta o kadar da değil, Louis Decugis'nin dükkânı da bu binada. Yani Kadıköy Belle Vue çetesinin tamamının bu binada yeri vardır Bay Ahmet Muhtar.

Sesin geldiği yöne şaşkınlıkla döndüğünde, evvelsi gece badem bıyık bekçinin son kâğıt tomarını teslim ettiği Union Kilisesi baş rahibini, Rahip Frew'i karşısında bulur.

– Sadece sosyeteye dair bir merak mı, yoksa profesyonel bir sebebi var mı bu ilginin?

"Sadece merak bayım. Ama bilirsiniz, giderilmemiş merak kadar tehlikeli bir şey yoktur hayatta."

– Evet, siz de birkaç gündür tehlikeli mecralardasınız Bay Ahmet Muhtar. Hangi merakı gidermek adına böyle maceralara atılıyorsunuz bilmiyorum ama sizinle bir an evvel görüşmek isteyen

* Veronese İmzalı Lüks Mobilyalar.

dostlarım var. Ve şu an içinde bulunduğunuz zor durum dikkate alındığında, bence hemen şimdi onların yanına gitmemiz sizin güvenliğiniz açısından çok önemli. Ne dersiniz?

"Neresiymiş o gideceğimiz yer? Kimmiş bana yardım edecek o dostlarınız?"

– Galata'da, Sen Pier Han'a gideceğiz. Orada Albay Vivian sizi sabırsızlıkla beklemekte.

Ahmet Muhtar sonunda diğer ayağını da İngiliz Askerî İstihbarat'ının kalesine basmak üzeredir.

İşte o an, Ahmet Muhtar'ın Albay Sands karşısında avantajı ve inisiyatifi ele geçirdiği andır.

"Hay hay, aziz peder! Gidelim ve güçlü arkadaşlarınızla bir an evvel tanışalım."

8

Bedel

"Zekânın ölçütü değişebilme yeteneğidir."

–EINSTEIN

31 Mart 1920
Sen Pier Han, Galata

– Açıkçası Albay Sands'in yere göğe sığdıramadığı "kusursuz ajan" için yaptığımız tahminlere pek uyduğunuz söylenemez Bay Muhtar.

"Bay Ahmet Muhtar!"

– Anlamadım!

"Bay Ahmet Muhtar! Adım bu Yüzbaşı. Sadece Muhtar değil."

– Neyse ne! Hangi vasfınızla Karargâh'ın gözdesi oldunuz bilmiyorum ama bizim açımızdan pek de öneminiz olduğunu düşünmüyorum.

Ahmet Muhtar'ın oturduğu sandalyenin etrafında kimi elleri belinde, kimi göğsünde kavuşturmuş, köpekbalıkları gibi dolanıp duran İngiliz istihbarat subayları...

Yüzbaşı Bennett, en sinir bozucuları, bu grubun sözcüsü gibi sürekli konuşmakta. Ahmet Muhtar ise, köşe kapmaca oynarcasına odanın içinde bir oraya bir buraya yürüyüp duran Bennett'i izlemeyi çoktan bırakmıştır. Bu küstah MI5 subayının oynamaya çalıştığı psikolojik harp oyununun fazlasıyla farkındadır.

"Bunun için mi çağırdınız beni buraya gecenin bir vaktinde? Önem vermediğiniz için mi MI5 İstanbul İstasyonu bu saatte tam kadro karşımda Teğmen?"

– Teğmen değil! Yüzbaşı. Yüzbaşı Bennett!

"Neyse ne! Sizin geliştirmek için çaba sarf ettiğiniz bazı gerekli nitelikler bende doğuştan, Tanrı vergisi olduğundandır belki. Ama çabalarınız pek işe yaramıyor gibi, ne dersiniz? Mesela sorguya doğrudan beni aşağılayarak başladığınız ve muhtemel işbirliği kapısını kapadığınız için ben komutanınız olsam rütbenizi söker, Üsteğmen Bennett yapardım sizi."

Ahmet Muhtar attığı bombanın hasar tespitini yapmak için hızla odada göz gezdirir. Albay Vivian, odanın köşesinde, kollarını kavuşturmuş bu düelloyu izlemektedir.

"Hele ki geçmiş hatalarınızın, verdiğiniz onayların bugüne etkilerini düşününce, hâlâ nasıl İngiliz Askerî İstihbaratı'nda görev yaptığınız da benim için büyük merak konusu. Ben bu adam kayırma, rüşvet sadece bizim memlekette var sanıyord..."

Daha fazla dayanamaz Yüzbaşı Bennett. Soluk sarı benzi öfkeden kararmış bir hâlde dalar lafın ortasına. Odadaki diğer subaylardan, özellikle eş kıdemlisi Yüzbaşı Templer'dan kaçırdığı bakışlarını ok gibi sivrilterek saplar Ahmet Muhtar'ın gözlerine.

– Bu kadar gevezelik yeter Binbaşı. Burada olma sebebinizi az çok tahmin ediyorsunuzdur. Okmeydanı'nda iki gün önce bulunan ceset, gece bekçisi Ömer. Bunun zanlısı durumundasınız. Yerel polis dün akşamdan beri her yerde sizi arıyor. Son olarak Galata'da kaldığınız apartmandan kaçarken görülmüşsünüz. Sonra tesadüfe bakın ki, bizim oltamıza takıldınız.

"Ben de duydum. Çok üzüldüm. Allah günahlarını affetsin. Zanlı olduğumu söylediniz. Neye istinaden? Yerel polisin ya da sizin elinizde ne gibi bir kanıt var?"

– Sizi son olarak Kasımpaşa yönünde, aynı arabada giderken gören başka gece bekçileri var. Ayrıca sizi oraya götüren arabacı da

eşkâlinizi aynıyla verdi. Tekkeye kadar götürmüş sizi. Hatta bekçi fazlasıyla vermiş parasını.

"Doğru. Buraya kadar bir itirazım yok. Bu gece bekçisi arkadaş, benim oturduğum yerden geçerdi her gece. Karanlıktan korkuyormuş, refakat etmemi istedi."

Bennett sinirden dişlerini sıkmakta, Albay Vivian'ın önünde soğukkanlılığını kaybetmemek için büyük çaba sarf etmektedir. Ahmet Muhtar odada kontrolü ele almış gibidir. Son olarak bacak bacak üstüne atar. Bennett o sırada bir insanın sadece bakışlarla da evire çevire dövülebildiğini anlamaktadır.

"Tekkeye kadar götürüp bıraktım. Sonra da Kâğıthane'den Tarlabaşı'na, sevgilimin yanına döndüm. Sabah da zaten Maçka'daydım. Bu beni zanlı mı yapıyor? Mesela ben böyle bir durumda arabacıdan şüphelenirdim. Benim bekçinin yanından ayrılmamı beklemiş, sonra gelip soygun amaçlı olarak zavallı bekçiyi katletmiş. Ya da diğer bekçi arkadaşları! Takip etmişler bizi. Ben ayrılınca da 'fırsat bu fırsat' deyip çullanmışlar üstüne. Kesmişler adamcağızı!"

– Bu kadar yeter Yüzbaşı! Baksanıza, Bay Ahmet Muhtar daha bekçiyi kesmekten bahsediyor. Nasıl öldürüldüğünden bile haberi yok. Uzatmayalım. Asıl konuya gelelim. Templer, siz devam edin!

MI5 İstasyon Şefi'nin bu net müdahalesiyle Yüzbaşı Bennett bir kez daha kendini oyun dışı kalmış gibi hisseder. Gururu, kafasını kaldıramayacak derecede hırpalanmıştır ama o anda Templer'ın içinden kahkahalar attığına emindir.

– Binbaşı Ahmet Muhtar, ben Yüzbaşı Bennett'in aksine, sizin çok yetenekli biri olduğunuzu düşünüyorum. Bekçi konusundaki karşı taarruzunuz çok başarılıydı. Bu konuda değerli meslektaşımla aynı düşüncelere sahip olsam da onun aksine o kutunun kapağını kapatmayı ve bekçiye 'huzur içinde uyusun' demeyi tercih ediyorum. Şimdi asıl konumuza gelecek olursak...

Sen Pier Han'ın Pangaltı'dakilerle arasındaki sorun ve çekişmeler bir yana, kendi içinde de bölünmeler olduğu açıktır. Templer

kibar bir dille işbirliği zemini oluşturmaya çalışırken Ahmet Muhtar olanca dikkatiyle odadakilerin, özellikle Yüzbaşı Bennett'in tepkilerini, mimiklerini izlemektedir.

– ...sizin Karargâhtaki Albay Sands adına çalıştığınızı, onunla işbirliği yaptığınızı biliyoruz Bay Ahmet Muhtar. Bu açıdan bakınca aynı saftayız ve biz birlikte çalıştığımız dostlarımızı koruruz. Ancak Albay Sands'in birimi bu aralar bazı yetki çatışmalarına yol açmaya başladı ve bu İngiliz Hükümeti'nin çıkarlarının zedelenmesine neden oluyor. Çok yakında bu konuda yasal bazı adımlar atılacak ve Albay Sands de asıl görevine geri dönecek. Bu durumda İngiliz Hükümeti'yle işbirliğinizin doğru adreste devam etmesi gerek diye düşünüyoruz. Ne dersiniz?

Ahmet Muhtar diğer ayağını da Galata'daki karargâha sıkı sıkıya basmak üzere olduğunu fark etmiştir. "İçerdeyim" diye düşünür. Heyecanını bastırmaya çalışsa da, bu ancak bir yere kadar mümkün olabilir.

"Para... Almakta olduğum aylık aynen devam edecek mi? Bu sürecin sonunda İngiltere'de hayatıma devam etme garantisi devam edecek mi?"

Bu noktaya kadar söze pek karışmayan Albay Vivian kollarını çözerek Ahmet Muhtar'a doğru yürür. Karşısındaki sandalyeye oturur. Gülümseyen yüz ifadesi işlerin onun açısından yolunda gittiğini düşündürmektedir.

– Elbette bir aylığınız olacak. Ama bunun ötesinde, getirdiğiniz her bilgi için, önem derecesine göre sansasyonel primler alabileceksiniz. Ve evet, finalde mutlaka sizin geleceğiniz Majestelerinin teminatı altında olacak.

"Bakın, ben Albay Sands'le bir anlaşma yaptım. Onu yarı yolda bırakacak değilim. Aranızda nasıl sorunlar var bilmiyorum. Açıkçası ilgilenmiyorum da. Söylediğiniz gibi, onu cephe gerisine çekerlerse, getirdiğim bilgiler kim için kıymetli olacaksa ona çalışmaya devam ederim."

Az önce uğradığı mağlubiyetin sarsıntısını henüz atlatamamış olan Bennett dışında herkesin yüzü gülmektedir. Sessizliği bozan Yüzbaşı Templer olur.

– Anlaştık Bay Ahmet Muhtar. Bizim de istediğimiz bu. Yarın öğlen birlikte yemek yiyelim. Sonra da Taksim sahasında İrlanda ve İskoç alaylarının futbol maçı var. Onu seyrederiz, ne dersiniz?

Futbol maçı! Bunu duymak bile karnına sancı olup girmiştir Ahmet Muhtar'ın. Bir buçuk saat boyunca anlamsızca sağa sola koşturan onlarca adamdan daha sıkıcı ne olabilir?

"Çok sevinirim. Keyif alıyorum futboldan. Yeni öğreniyorum ama çok zevkli."

– Güzel. O hâlde, yarın öğlen görüşmek üzere. Sizi kapıya kadar geçirelim. Hah, bu arada, yerel polis konusunu düşünmeyin. Biz o konuyu hâlleriz.

Yüzbaşı Templer'la el sıkışır, diğerlerini başıyla selamlayarak kalkar. Dar ve dik merdivenlerden aşağı inerken bodrum kattaki nezarethaneden getirilmekte olan bir mahkûmla burun buruna gelirler. İki iri kıyım İngiliz muhafızın kolundaki adamın ayakta duracak dermanı yoktur. Beyaz içliğinin önü olduğu gibi idrar lekesi, ağzı burnu ise kan içindedir.

"Sizinle aynı safta olmak güzel Yüzbaşı. Aksi pek de hoş değilmiş. Ne yaptı bu adam? Suçu nedir?"

– Bu adam Hindistan'dan para getirmişti Kemalistlere. Onlara yardımcı olmak için Hindistan'daki Müslümanları örgütlüyordu. Karakol'dakilerle düşüp kalkıyordu. Ankara'ya gitmek üzereyken yakaladık. Adı Mustafa. Mustafa Saghir.

"Konuştu mu bari? Önemli olan örgütünü çökertmek. Bu olmazsa başkasını gönderir Hindistan Müslümanları."

– Merak etmeyin. Gereken ne ise yapıldı, yapılmakta.

"Siz iyi bir adamsınız Yüzbaşı Templer. Sizi sevdim. Şartlar farklı olsa gayet iyi dost olabilirdik. Ama Teğmen Bennett için aynı şeyi söyleyemeyeceğim."

– Yüzbaşı Bennett!

"Neyse ne!"

Gülerler. Templer dostça sıkar elini Ahmet Muhtar'ın. Kapıdan çıkarken sabah ezanı okunmaktadır.

"*Mustafa Saghir, Hindistan Müslümanı! Şimdi tam çıkarken bana gösterdiklerine göre, beni bu adamla aynı cümle içinde kullanacak bunlar. Ya birlikte ya karşılıklı. Yoksa dünyanın hiçbir enformasyon teşkilatı böyle acemice bir hata yapmaz. Hele ki MI5! Yazdık bir kenara seni de Mustafa Saghir.*"

Odasına gidip uzun uzun uyumaktan başka bir şey yoktur aklında.

Oysa uyunacak zaman değildir.

2 Nisan 1920
Alageyik Sokak, Galata

"Peki Haim Efendi, madem bu Galata'da, Pera'da kim var kim yok tanırsın, Veronese'yi de bilir misin? Cadde-i Kebir'deki."

– Bilmez miyim kuzum? Dimitri'nin lüks mobilya dükkanidir. Toprağı bol olsun, sevimsiz herifin teki idi. Ama mallari İstambol'un bir nümerosu idi her daim. Duydum, öldürmüşler yazıhanesinde. Çok paran olduğunu yüz kişi bilse, o yüzün bir tanesinin aklı parana kaysa yeter kuzum. Aliverir canini. Ortalikta fiyakayla gezersen, o fiyakanin atlari kadar yasarsin. Sonra da dört kolluya bindirirler kuzum.

Çok büyük laf etmiştir Haim Efendi;

"*Ortalıkta fiyakayla gezersen, o fiyakanın atları kadar yaşarsın. Sonra da bineceğin dört kollu olur!*"

"Peki bu Veronese… Biliyorsun ben antika işi yapıyorum. Orada var mıdır kıymetli antika mobilyalar?"

– Yok be kuzum, ne arasin Survenos'ta antika? O demir tüccarıydı ama karisinin İtalyan mobilya merakı var idi. Gel zaman git

zaman İtalya'dan getirteceğine İstanbul'da özel mobilyalar yaptirmaya basladi. Siparişe göre, dünyada tek modeller. İtalya'dan ustalar getirtti. Yaptiklari çok da pahali tabii. Herkesin parasi yetmez idi. Ama Veronese bu İstambol'da tektir. Veronese'de antika bulamazsin ama şimdi al bi Veronese masa, yüz sene sonra torunlarin sana dua etsin.

Alacağını almıştır Haim Efendi'den. Neredeyse yirmi dört saat deliksiz uyuduktan sonra ancak kendine gelmiş, bıraktığı yerden işe koyulmuştur Ahmet Muhtar. Dışarı çıkarken aklında cebindeki anahtarın peşine düşmek vardır ama bir başlangıç noktasına da ihtiyacı vardır. İşte o eksiğini de Haim Efendi gidermiştir.

Pera'ya çıkıp Veronese'ye geldiğinde, bordo kadife perdelerle sıkı sıkıya kapalı vitrinler karşılar Ahmet Muhtar'ı. Kapıda ise kendi sosyal sınıfı dışındakileri dikkate almayan bir duyuru kâğıdı yapıştırılmıştır.

"Fermé a cause de funeraille."*

Duraksamadan kapıyı çalar. İçeride hareket eden bir gölge vardır ama sanki kapıyı görmezden gelmektedir. Bir daha, daha kuvvetlice çalar kapıyı.

Nihayet karmakarışık, yağlı saçları ve kararmış göz altlarıyla aksi suratlı bir çalışan açar kapıyı.

– Görmüyor musunuz? Cenazemiz var, kapalıyız.

"Fransızca yazıyordu. O yüzden çaldım kapınızı. Sadece Fransız müşteriler için kapalı olduğunu düşündüm. Yoksa Türkçe ya da Rumca yazardınız, değil mi?"

– Bu tartışmanın ne yeri ne de zamanı. Sadece biraz saygı bekliyoruz. Şimdi iyi günl...

"Beyefendi, şu anda bütün İstanbul'da Demetrios Efendi'nin aziz hatırasına benden daha saygılı birini bulamazsınız. Hatta öyle ki, şu yas anında bile merhumun katilini bulmak için uğraşıyorum. Şimdi bana ne kadar yardımcı olursanız, ben de Demetrios Survenos'un ruhunun olabildiğince çabuk huzur bulmasını sağlarım. Bana yardımcı olacak mısınız?"

---

* Fr. Cenaze nedeniyle kapalıdır.

Veronese'nin çalışanı suratsız ama makul biridir. İstemeyerek de olsa kapıyı açıp Ahmet Muhtar'ı içeri alır.

– Ne istiyorsunuz? Nasıl bir yardımım olabilir?

"7.BV.67, bu sayılar size bir şey ifade ediyor mu?"

– Bu bir sıra numarası. '7', Şehremaneti'nin yedinci dairesi demek. Toplam dokuz daire var İstanbul'da. Yedinci daire Kadıköyü. 'BV' de muhitin kısaltması. Yani, 'Belle Vue'. Gazinonun karşısı, Kalamış'ta. Veronese yaptığı özel ürünlere bu şekilde plaka numarası gibi sıra numarası verir. Kadıköyü'nde, Belle Vue Gazinosu'nun sokağında 67 no'lu ev için özel bir ürün yapmışız. Bu onun sıra numarası. Ne ilgisi var peki bunun Bay Survenos'la?

"Çok teşekkür ediyorum. Toprağı bol olsun Demetrios Efendi'nin. Ben her şeyi çözüp ailesine bilgi vereceğim."

– Durun bir dakika! Siz kimsiniz? Polis misiniz?

"Hayır. Sigorta şirketindenim ben. Bu cinayeti çözerse para kazanacak olanım. Yani bu cinayeti çözmek zorunda olanım. Anladınız mı? Haydi başınız sağ olsun. Arayacağım sizi."

Elindeki anahtar artık bir anlam kazanmıştır. Son nefesinde Survenos katilinin peşine düşecek olana bir kolaylık yapmış olabilir mi? Bunu anlamanın tek yolu karşıya, Kadıköyü'ne gitmektir. Gümüşsuyu'ndan Kabataş İskelesi'ne inecektir ama önce Sadık'ı görmek ister. Görüşmedikleri zaman içerisinde o da bir şeyler bulmuş olabilir.

Her zaman yaptığı gibi Alman Sefareti'nin karşısına geçer, binayı seyretmeye koyulur. Bu hareket aslında Sadık için bir çağrı zili gibidir. Nitekim daha iki dakika dolmadan Yalvaçlı Sadık yanı başında bitiverir.

-Ben de seni bekler dururun gaç gündür. Nettin bakem? Vaa mı hevadislee?

"Bende var. Ama asıl sende ne var ne yok? Geldi mi sarı kafalar?"

– Gelme mi heç? Geldilee. Hem de Alaman'ın garşıda gettiği yeri de öğrenivedim. Üsküdar'da değilmiş.

"Kadıköyü'nde değil mi? Kalamış'taki gazinonun karşısında…"

– Madem her bi şeyi bilip durun, ne demeye beni goşturuveriyon peşlerinde? Essahtan da orası.

"Ben de soruştura soruştura orayı öğrendim. Nasıl bir yer? Atölye mi? Ev mi? Kalabalık mı?"

Sadık gözlerini kısıp hatırlamaya çalışır.

– Yemin olsun bizim sarı kafa dışında bi Allah'ın kulu yoğudu. Bizimki o eve uyumaya gidiyor. Zabahnan da erkenden çıktı, ilk vapora binip gerisin geri İstanbul'a geldi. Doğru Cadde-i Kebir'de bi binaya gitti.

Ahmet Muhtar sormaz ama Jugend'in Cadde'de gittiği binanın da Botter Apartmanı olduğuna emindir.

"*Survenos'u öte tarafa yolladığına göre binaya Cesar Jeofredy için gittin Herr Jugend. Peki, onu da öldürecek misin?*"

Karşıya geçip o eve girmekten başka çaresi yoktur. Elindeki anahtar muhtemelen o evde bir dolabı ya da bir kapıyı açacaktır.

"Sadık Efendi, ben şimdi Kadıköyü'ne gidiyorum. Gece de bu sarı kafalıyı izleyeceğim. Sabah o çıkıp buraya gelince de eve girip iyice bir karıştıracağım. Başka çaremiz yok. Sen bu adamı gözden kaybetme. Bir de, şu Çiftevav Sokağı'ndan inip nereye gidiyorlar, onu görmeye çalış."

– O sokak hem kısa hem dar. Peşine takılırım takılmasına da, inşallah anlamaz. Tenha oldu muydu ayağının çıtırtısı bile duyuluu orda.

Ayrılırlar. Birkaç ay önce sıkıntıdan patladığı günleri hatırlar Ahmet Muhtar. Oysa şimdi zaman ne kadar hızlı akmaya başlamıştır.

Vapur Kadıköyü İskelesi'ne yanaşırken etrafındaki herkesi dikkatle süzer. Kalamış'a doğru yürürken yol boyu beraber yürüdüklerine, karşıdan gelenlere dikkat kesilmiştir. Nihayet Belle Vue'nün karşısındaki kaldırıma geldiğinde yolda kim var, kim yok, âdeta hafızasına yazar. Özellikle bulunduğu noktada, hiçbir suratın tesadüfen orada olmadığını bilmektedir.

Akşam ezanını biraz geçe gelir Jugend. Bahçe içindeki üç evden ortadakinin kapısına gelir. Eğilip yerden bir şey alır ve sonra açtığı

kapının derinliğinde kaybolur. Ne bir ışık açılır ne kandil yanar. Sanki evde kimse yokmuşçasına, karanlık, yalnız, kasvetli...

"*Burada olduğunun bilinmesini istemiyor. Hayalet gibi girdi, kayboldu içeride.*"

Ürkekliğinin tek sebebi İngiliz işgalindeki bir şehirde kaçak bir Alman oluşu mudur, yoksa ayrıca bu evde davetsiz bir misafirlik de mi söz konusudur? Her ne olursa olsun, uzun bir gece olacağı bellidir. Sağına soluna bakınır Ahmet Muhtar. Geceyi gazinoda geçirecek değildir ama kaldırımda kabak gibi dikilmenin de bir alemi yoktur. Gece kulübünün yanındaki çay bahçesine girer. Ortalıkta kimsecikler görünmemektedir. Masaya yaslanmış sandalyelerden birini çeker, oturur.

"*Kimse yok gibi. Gelen olursa bir çay isterim. Gelmezlerse ne âlâ!*"

Kimse gelmez.

Sigaraları birbirine ekleyerek sabaha kadar oturur orada. Biraz üşür, biraz boynu tutulur ama dünyanın sonu değildir. Nihayet sabah ezanından hemen sonra, aynı girdiği gibi çıkar gider evden Jugend. Gittiğinden emin olmak için iskeleye kadar bu kez Ahmet Muhtar gölge olur sarı kafa Alman'a.

"Güzel! Şimdi yirmi dakika gidiş, yirmi dakika geliş, bir şey unutup geri dönmek istese bile en az kırk dakikam var. On dakikada Belle Vue'ye yürüsem, evi karıştırmak için yarım saat yeter bana. Haydi bakalım Ahmet Muhtar! Çocukken Feride Hanım'ın sakladığı tüm kurabiyeleri nasıl bulmuşsan, aynı beceriyi bekliyorum senden yine!"

Sağını solunu kontrol ederek girer büyükçe bahçeye. Evlerin tamamı terk edilmiş gibidir âdeta. Ortadaki villaya yönelir. Süslü, işlemeli, büyük ceviz kapıdan gözünü alamaz bir süre. Sonra eğilir, önceki akşam Jugend'in yaptığı gibi saksının sağını solunu yoklar.

"*Hah! Burada! Bir insan neden kendi evine girerken saksı dibinde anahtar arar her akşam? Demek ki bu sarı kafaya birisi 'git benim Kalamış'taki evi kullan' dedi. Acaba hangisi? Survenos mu? Jeofredy mi? Başka biri mi? Frew ne diyordu? Belle Vue Çetesi!*"

Sessizce süzülür içeri. Girer girmez birkaç basamakla inilen salonda tüm mobilyaların üstü beyaz çarşaflarla örtülüdür.

"*Sadece bir koltuk ve bir sehpa örtüsüz. Eee, Herr Schwein'a yeter de artar bile. Peki nerede uyuyor bu herif?*"

Üst kata çıkar, tek tek odaları dolaşır. Ev sahibinin yatak odasını beğenmiş, oraya çöreklenmiştir Jugend. Tabii bu davetsiz misafirliğin sorumluluğunu taşımadığı da, domuz ahırına dönmüş odadan bellidir.

"*Jugend gelip gitmese, epeydir bu evi kullanan yok, belli. Peki bu anahtar! Bu hangi dolabı açıyor acep?*"

Salondaki tüm dolap ve vitrinler kilitsizdir. Tek tek hepsini kontrol eder. Gizli gözleri olup olmadığına bakar. Ev sahibi kimse, gizli bir dolaba da pek ihtiyacı yok gibidir. Ardından mutfağa, banyoya, yatak odalarına girer çıkar.

"*Ulan bu anahtarı kullanmayı gerektirecek kapaklı bir dolabı yok ki bu herifin! Her şeyi apaçık ortada!*"

Aslında Jugend'in gelmesine daha saatler vardır ama Ahmet Muhtar her an baskına uğrayacakmışçasına acele etmektedir. Salonu, mutfağı, banyoları, yatak odalarını defalarca dolaşır.

Artık pes etmek üzereyken bir ayrıntıya takılır gözleri.

"*Şu yemek masası! Ne kadar süslü, gösterişli!*"

Gerçekten de evde bir sanatçı elinden çıkmış gibi görünen tek mobilya salonun ortasındaki büyük yemek masasıdır. Yanına gelip üzerindeki örtüyü sıyırdığında ne kadar haklı olduğunu görür. Masanın tabla kısmı olması gerekenden daha kalın ve ağırdır.

"*Neredeyse bütün bir tomruğu rendeleyip tabla yapmışlar! Bu kadar gereksiz ağırlığı yüklemenin bir nedeni olmalı.*"

Önce masanın dört tarafını dolaşarak tablada bir gizli göz arar. Ardından eğilir, tablayı aşağıdan yoklamaya koyulur. Sanki ne aradığını bilirmiş gibi ellerini masanın altında gezdirirken bir eklem yeri takılır parmaklarının ucuna. Hemen cebinden kibrit çıkartır. Masanın altına neredeyse yatacaktır. Kibriti çaktığı anda gözleri parlar, yüzü aydınlanır.

"Tombala! Veronese iftiharla takdim eder!"

Tam karşısında tablanın orta yerinde küçük, pirinç bir levha; "Veronese." Aradığı mobilya budur, ama anahtar deliği nerededir?

"Her yerine baktım masanın. Buralarda bir yerlerde olmalı, ama nerede?"

Parmağıyla ittirince, Veronese imzasını taşıyan küçük plaka perçininin etrafında döner ve bir anahtar yuvası ortaya çıkar.

"Vay akıl hastası Demetrios vay! Ulan kimin aklına gelir?"

Anahtarı yuvasında çevirince odada bir kilit sesi yankılanır. Masanın bir yerinde bir şey açılmıştır ama ne?

Masanın altında en ufak bir kıpırtı yoktur. Ağır ağır yattığı yerden çıkar Ahmet Muhtar. Elini masanın kenarlarında gezdirir. Pencere tarafındaki uzun kenara geldiğinde değişikliği fark eder.

"Lan! Masanın bu kenarı boydan boya ayrılmış."

Eliyle biraz daha yoklayınca, yemek masasının bu uzun kenarının aslında boydan boya bir çekmece olduğunu fark eder. Anahtar mekanizmayı gevşetmediği sürece bunu fark etmeye olanak yoktur. Kendine doğru çekince dosyalarla, defterlerle, kartlarla dolu bambaşka bir dünyaya adım atar.

"Vay vay vay! Tapular, bonolar, tahviller! Hepsi de Cesar Joffredy adına. Ama evin tapusu Joseph Botter'e ait. Kayınpederinin evinde yaşıyor Cesar Efendi. Adamın bütün mal varlığı şu an ellerimin altında. Hypolyte Decugis adına kesilmiş çekler! Vay anasını!"

Bulduğu onca evrak arasında Jugend'i, Sands'i, dahası kendisini ilgilendirecek bir şeyler arar Ahmet Muhtar. O arada bulduğu bazı şeyler ilgisini çeker. Bir ayrıntı atlamamak için, birine anlatıyormuşçasına, kendi kendine konuşmaktadır.

"Bak bu dikkat çekici; Botter burada dört dönüm araziyi Oppenheim diye bir Alman'dan satın almış. Adam da İngilizler gelince sırra kadem basmış tabii. Oppenheim'ın giderayak emlâk sattığı bir diğer tanıdık isim de Hypolyte Decugis."

Ahmet Muhtar bir yandan çekmecedeki evrakları incelerken, diğer yandan ulaşabildiği ilişkileri kurmaktadır.

"Alman Jugend'in saklandığı ev Botter'e ait. O da bu evi bir Alman'dan satın almış. Evde Botter'in damadı oturuyor ve o da Jugend'le bu heykel/kömür kaçakçılığı işinde."

İçinden bir ses bu Prusya Kartalları'yla ilgili operasyonun merkezinde Oppenheim ve Jugend'in bulunduğunu, geri kalan herkesin ve her şeyin bu ikilinin kurduğu oyunda birer piyondan ibaret olduğunu söylemektedir.

"Haydi Survenos! Son nefesinde bu anahtara böyle can simidi gibi yapıştığına göre, burada daha önemli şeyler olmalı! Haydi, çıkar sakladıklarını!"

Bir dosya gelir eline. *Thrak* adlı bir Yunan gemisine aittir. Önce üzerinde durmaz. Atar kenara. Ardından başka bir dosya; Papazoglou'nda gördüğünün aynısı, bir sevk irsaliyesi.

"Ben eksik görmüşüm. Toplam otuz ton kömür gelmiş Zeytinburnu'na. Üç farklı seferde, hepsi Joffredy'nin kabulüyle giriş yapmış. Marsilya'dan Pire'ye, oradan da *Thrak*'la İstanbul'a."

"*Thrak'la İstanbul'a!*"

Bir önceki dosyayı hatırlar. Heyecanla açar sayfalarını; *Thrak*'ın 1921 Eylül ayına kadar seyrüsefer programıdır önündeki. Buna göre İstanbul'a son iki seferini 11 Ocak ve 28 Mart'ta yapmıştır. Daha sonraki en yakın seferleri 30 Eylül ve 21 Aralık'ta görünmektedir.

"Bu *Thrak*, bunda bir şey var. Bu sadece kömür getiren basit bir şilep değil. En ince detayına kadar seyrüsefer takvimi burada. Benim devletteki dosyam bu kadar ayrıntılı değil!"

Thrak bir Yunan gemisidir. Aslında Panhellenik Vapur Şirketi'ne aittir ama İstanbul'daki acentası Galata'nın tanınmış Levantenlerinden Etienne Zichaliotti'ye aittir.

Dosyanın en sonunda araya sokuşturulmuş bir muhasebe defteri sayfası, sayfaları çevirirken kayar ve masanın öbür ucuna doğru süzülür. Elindeki dosyanın cazibesine kapılmış olan Ahmet Muhtar önce oralı olmaz. Dosyayı ve çekmecede ne varsa hepsini didik didik etmekle meşguldür.

"*Thrak*'ın İstanbul'daki acentesinin sahibi Zicchaliotti. Ama adamın asıl işi sigortacılık. Galata'da, Büyük Millet Han'da *Stettin* adında bir sigorta şirketi var. Ve adamın en çok iş yaptığı sigorta firmalarından biri de Cesar Joffredy'e ait!"

Bunların dışında çekmecedekilerin tümü Joffredy ve karısına ait kişisel evraklardan ibarettir. Ahmet Muhtar Survenos'tan miras kalan anahtar sayesinde oldukça değerli bilgiler elde etmiştir ama hâlâ Prusya kartallarına çok uzaktadır. Çekmeceyi yavaşça kapatıp anahtarı yuvasından çıkarır. Jugend'e ait bazı ipuçları bulmak için gerisingeri yatak odasına yöneleceği sırada masanın diğer ucunda, yerde o katlanmış tek sayfayı görür.

"*Thrak*'ın dosyasının arasından düşmüştü bu. O geminin peşine de bir düşm..."

Sayfayı açtığında karşısına çıkanlarla donar kalır Ahmet Muhtar. Az kalsın üstüne basıp geçeceği bu tek sayfada, aradığından da fazlasını bulduğunu düşünmektedir şimdi.

"Aman ya Rabbi! Yok yok, herkes var burada! Resmen liste yapmış Joffredy! Papazoglou, Poladiyan, Survenos, Zicchaliotti, kendisi, herkes!"

Sayfayı inceledikçe şaşkınlıktan ağzı açık kalır. Örneğin sarı kafa Jugend'le ilgi ayrıntılar fazlasıyla ilgisini çeker.

"Majeur Stephen Jugend! Vay anasını, herif Alman Ordusu'nda Binbaşı'ymış!"

Ama daha da ilginç olanı Herr Jugend'e ait adres bilgisidir.

"Saray Arkası, Nümero 20, Ayaspaşa. Lan orası tam Alman Sefareti'nin arkası. Demek Çiftevav'dan inip her seferinde gittiği yer orasıymış. Eee... Ne demeye burada kalıyor o zaman geceleri? Burada yazan adresinde hiç kalmıyor ki bu adam."

Organizasyonda yer alan herkesin adı, adresi açıkça sıralandıktan sonra, sayfanın sonuna âdeta bir bulmaca eklenmiştir.

"E.Co.Ss.e"

Ahmet Muhtar ise kâğıdı tepeden tırnağa bir kez daha taradıktan sonra çok gecikmeden çözer bulmacayı.

"Ecosse, yani İskoç! Güya Fransızca 'İskoç' yazmış!"

Joffredy bütün listeyi Fransızca yazarken Albay Sands'i de kökeni itibariyle 'İskoç' diye kaydetmiştir. Ama bunu yaparken de 'English; Colonel, Sands' kelimelerinin kısaltmalarından yararlanmıştır. Joffredy örgütün Pangaltı'daki ayağının adını açıkça yazmaya çekinmiştir belki ama adres bilgisine 'Ecole Militaire, 2éme Etage'* yazarak bu İskoç'un Albay Sands olduğunu teyit etmiştir.

Çekmecede bulduğu bir kalem ve kâğıt imdadına yetişir. *Thrak* dosyasındaki seyrüsefer programını, yük bilgilerini, organizasyondaki isimleri gösteren sayfayı, işine yarayabilecek ne varsa kopyasını çıkarır. Bu sırada dikkatini çeken iki isim daha olur.

"Sarı Emin! Yanında *Stettin* yazıyor. Bir de Sarı Avni var. Onda da Poladiyan'ın adı var. Ama adres kısmına bakınca ikisinin adresi aynı! İkisi de bizim orada, Ayvansaray'da oturuyor. Lan bu sarılardan biri kesin gelip Jugend'le görüşen. Sadık'ın söylediği, kısa boylu sarı kafa!"

Bu ikisinin ve Jugend'in bilgilerini ayrı bir sayfaya yazar. Hepsini özenle ceketinin iç cebine yerleştirdikten sonra masanın gizli bölmesini iterek yerine yerleştirir ve anahtarı geri, cebine koyar.

"Burada işim tamam. Şimdi derhâl Sadık'ın yanına gidip şu Binbaşı Jugend'in adresine bir bakalım. Ondan sonra da diğer sarılar! Neydi adresi? Majeur Stephen Jugend, Saray Arkası No 20, Ayaspaşa."

Kafasını uzatıp bahçeyi sakince kolaçan eder. Kimseciklerin olmadığından emin olunca sessizce kapıyı çekip çıkar. Bahçeden çıkarken son bir defa dönüp eve bakar. O sırada yandaki diğer evin şömine bacasından duman çıktığını görür.

"Ulan bahar gelmiş, daha ne sobası? Hem girerken yansa fark ederdim. Diğer evde birileri var demek ki."

Görülmemek için topuklarına yüklenir. Hızla geçer Yoğurtçu Mezarlığı'ndan, Kurbağalı Dere'den. Beşiktaş'tan gelen vapuru yarım saat kadar bekler. Tam gelen yolcular inerken aklı başına gelir.

---

* Fr. Askeri Okul, 2nci Kat.

"*Dur be Ahmet Muhtar! Tam Herr Schwein'ın geri dönüş vakti. Kelle gibi çıkma ortaya!*"

Bekleme salonunun genişçe sütunun arkasına siper aldığı sırada ne kadar büyük bir tehlikeyi son anda atlattığını görür.

"*Vay! Binbaşı Jugend! Ta kendisi. Az daha yakalanıyordun Ahmet Muhtar!*"

Jugend elleri cebinde vapurdan iner. Tam Moda istikametine yürüyecekken bir anda olduğu yerde durur. Gözleri Kalamış tarafında ufukta bir şeye takılmıştır. Ahmet Muhtar da o yana bakınca Jugend'in dikkat kesildiği şeyin ne olduğunu anlar.

"*Duman! Vay canına! Ulan bu duman aranızda şifre miydi?*"

Jugend tereddütsüz geri döner. İndiği vapura geri binmiş, Joffredy'nin Kalamış'taki evine gitmekten vazgeçmiştir. Belli ki ev açığa çıktığında kendisine bu şekilde 'gelme' mesajı verilecektir. Ahmet Muhtar'sa onunla aynı vapura binmek ya da iki saat daha beklemek arasında bir tercih yapmak durumundadır.

"*Aklını kullan Ahmet Muhtar! Ne kadar tehlikeli olursa olsun, zaten izlemek zorunda olduğun adam ayağına gelmiş. Tek yapman gereken görülmemek! Yapamaz mısın? Ondan uzak bir köşeye sinip şu avanak Alman'ı izleyemez misin?*"

Kendi kendiyle kısa bir mücadelenin ardından, kalkmakta olan vapura son anda atlar Ahmet Muhtar. Sancak güvertesine gidip bir sigara yakan Jugend'i gözden kaybetmeden, o da iskele güvertesine oturur. Ahmet Muhtar istemediği sürece sarı kafanın onu görmesine imkân yoktur. Yine de dikkat çekmemeye çalışarak, pencerelerin ötesinden avını izlemeye koyulur.

"*Ne tuhaf bir herifsin sen yahu! İnsan kafasını kaldırıp da şu Boğaz'a, yalılara falan bir bakmaz mı?*"

Ahmet Muhtar da Karaköy'ün, Fındıklı'nın o güzelim silueti önünde İngiliz zırhlılarını görmekten rahatsızdır. Mümkün olduğunca bakmamaya çalışmaktadır. Ama bu çevresine olan ilgisizliğinden değil, tam tersine sevdiğini acı çekerken görmeye dayanamamasındandır.

"*Sadece kadınlar! İşte onlara kayıtsız kalamıyorsun değil mi? Donu gevşek domuz seni!*"

Jugend'in çevresinde gördüğü her alımlı kadınla dikkatinin dağılması da bir şanstır Ahmet Muhtar için. Ara sıra Kadıköyü tarafına kayan gözlerinden aklının orada kaldığı bellidir ama yanından geçen her naylon çoraplı Rum kadınının peşi sıra göndermekten de alıkoyamamaktadır bakışlarını.

Beşiktaş'ta vapurdan indiğinde ne yapacağına karar verememiş bir hâli vardır Binbaşı Jugend'in. Ayaspaşa'ya çıkmak niyetindedir ama belli ki kafasındaki bir sorun onu bundan alıkoymaktadır. Aniden fikir değiştirip Keresteciler'e doğru yönelir.

"*Ooo, Nikos Papazoglou'na gidiyorsun demek! Bahse girerim Joffredy'nin evi az önce başına göçtüğü için kalacak yer derdine düştün.*"

Tam tahmin ettiği gibi, Jugend bir hışımla dalar Papazoglou'nun ofisinin olduğu döküntü binaya. Öylesine öfkeyle çıkar ki merdivenleri, Ahmet Muhtar bina çökecek sanır. Sonra Papazoglou'na önceki gidişinde kömür sevkiyatı konusunu çözdüğünü duyunca Jugend'in nasıl paniklediğini, peşine o beceriksiz hafiyeyi taktığını hatırlar.

"*Kendisine, yaptığı işe birazcık yaklaşılsa eli ayağına dolaşıyor. Şimdi de kaldığı ev açığa çıktı diye heyecandan geberecek. Biraz daha üstüne gitsen ne olur Ahmet Muhtar? İyice hata yapmaya zorlasan.*"

Sağına soluna bakınır. Etrafta sırtlarında küfelerle iskeleden arabalara odun ve kömür çeken amelelerden başka kimsecikler yoktur.

"Efendi, gel hele. Senden bir şey istesem yapar mısın? Karşılığında bu on kuruş senin olacak!"

Cebindekiler arasından Survenos ve Poladiyan'ın adreslerini yazdığı küçük kâğıdı çıkarır, küfeciye verir.

"Şimdi bunu yukarıdaki Papazoglou'na ya da karşısındaki sarı kafalı herife ver. De ki 'Ahmet Muhtar ne halt çevirdiğinizi biliyor.' Ne yaparlarsa yapsınlar, peşlerinde olduğumu söyle onlara."

Küfeci kâğıdı ve on kuruşu umursamaz bir tavırla alır, ağır ağır Papazoglou'nun ofisine çıkar. Ahmet Muhtar'sa hızla uzaklaşıp

karşıdan, Hayrettin Paşa Türbesi'nin servilerinin ardından olacakları izlemeye koyulur.

Çok geçmez; binadakiler arkalı önlü fırlarlar meydana. Papazoglou endişeli ve şaşkın, sağa sola bakınmakta, Jugend'in gözlerindense alev fışkırmaktadır. Öfkeden deliye dönmüş, bir o yana, bir bu yana koşturmakta, çevrede Ahmet Muhtar'ı aramaktadır. Öylesine kızgındır ki, burnunun dibinde bile olsa aradığını görecek durumda değildir. Sonunda yumruklarını sıkarak öyle bir nara atar ki, bütün Beşiktaş Meydanı dönüp ona bakar. O sırada elleri pardösüsünün cebinde, bıyık altından kıs kıs gülerek onu seyreden biri vardır.

"Evet Binbaşı Sarı Kafa! Bakalım tam da köşeye sıkıştığın bu anda ilk koşacağın yer neresi olacak?"

Kendince bir tahmini vardır. Doğru olup olmadığını anlamak için Ayaspaşa'nın, Alman Sefareti'nin yolunu tutar.

– Gumandan, şonu baştan anlat bakem. Bizim sarı gafayı mı tehdit ettin sen? Ne diye yaptın ki bunu? Şindi bizim onu izlediğimizi anlamaycak mı ya?

"Sadık Efendi, bu adam öfkelenince çok hata yapan bir adam. Şimdi iyice deliye döndü. Çok büyük bir hata yapıp sakladığı kuş heykellerinin yanına gitmesini bekliyorum. O da kesin burada, bu sokakta. 20 nümero diye görünüyor adresi ama sokakta 20 nümero yok!"

Bıyık altından gülme sırası Yalvaçlı Sadık'tadır.

– Eh biz de boş boş otuumadık herhâl de mi? Diğer sarı gafa geldi zabahınan. Takılıvedim bunun peşine. Bu indi bu sokaktan, döndü aha buudan. Yörüdü, gitti şordaki evin gapısını açtığıynan gayboldu ortadan.

"Sonra…"

– Soğunam öbürsü sokağın aşağısından başka bi sarı gafa daha geldi. Döndü, o da girdi aha o eve. Bak Gumandan, bunna hep gardaş gibi, hepsi sarı gafa! Bunlaa epey bi galdılaa buuda. Soğunam sen geldin, aha senden az soğuna da o Alaman geldi.

Saray Arkası'ndan Namık Paşa'ya dönerken, köşedeki eski taş Rum evinde bir şeyler olmaktadır. Panjurları sıkı sıkıya kapalı, bir tek mum dahi yanmayan eve giren çıkmak bilmemektedir. Ahmet Muhtar evin sağını, solunu, ötesini berisini dikkatle inceler. Aralarında doğrudan bir bağlantı olmasa da, az ötedeki küçük kiremit ocağı dikkatini çeker. 1870 Büyük Beyoğlu Yangını sonrası bölgenin yeniden yapılanması sırasında yapılan kiremit ocağı son birkaç yıldır fazla çalışmamakta, hatta Ayaspaşa'dan taşınmasından bahsedilmektedir.

"Bu ocağa hiç dikkat ettin mi Sadık Efendi? Hiç yandığını, bacasının tüttüğünü gördün mü?"

Ahmet Muhtar'ın sorusu Sadık'ın da kafasındaki tilkileri ayaklandırır. Gözlerini kısar; bir eve, bir kiremit ocağına bakar.

– Ne diyorsun Gumandan? Bu evle kiremit ocağı bağlı mı deyon?

"Bence bağlı. Aradığımız şeyler kömür ve bronz. Bunlara sahip olan adamlar bu eve giriyor ve çıkmıyor. Kömür ve bronz bir aradayken bu adamlara bir fırın lazım. O fırın da adamların girdiği evin hemen dibinde. Ama asıl atladığımız bir şey daha var."

– Neyimiş ki o?

"Her biri bir ton çeken on tane bronz kartal. Yekpare ya da parça parça, Sefaret'ten çıkarttıktan sonra bir yere taşımak için belki on, belki yirmi tane arabaya ihtiyaç duyarlardı. Ama bu kadar yakında, böyle bir yerin varsa? Ellerinle bile taşıyıp getirebilirsin. Sessizce. Her gece on parça getirsen, kim görecek, kim bilecek?"

– Eyi deyon, doğru deyon da, evden furuna bi yol, bi iz yok ki Gumandan! Eve giren de çıkmeyo ki furuna girsin. Hem furunun bacası da tütmeyo, bak!

"Kiremit fabrikasının her yeri kapalı Sadık Efendi. Kapısına nal gibi asma kilit takmışlar, bak. Pencereler kapalı. Amma velâkin bu ocak çalışıyor."

– Nerden bildin? Kimse yok ki içerde? Her yannı kapalı furunun.

"Bak, ta geçen kıştan kalma yapraklar yerlerde. Ama üstlerinde kurum var, is var. Yani bu birkaç ay içinde fırını yakmışlar ki bacadan çıkan is bu yaprakların üstüne çökmüş."

Sadık bir yerdeki isli yapraklara, bir Ahmet Muhtar'a bakar.

– Vaa ya, ben kendimi zeki sanırıdım. Sen nasıl bi şeymişsin böyle Gumandan? Şeytanın aklına gelmez! Maşallah maşallah!

"Gel Sadık Efendi. Bu adamlar içerdeyken yapabileceğimiz bir şey yok. Buradan kesin bir şey çıkacak ama önce bunlar buradan bir gitsin. Sonra bir şekilde içeri girip bakacağız."

– Şimdi ne yapcez? Goyverip gitcez mi öylece?

"Yok. Sen Çiftevav'ın köşesine, ben Namık Paşa'nın altına gidip şu sarı kafaların çıkışını bekleyeceğiz. Sonra sen yukarıdan gelenin, ben de diğerinin peşinden gidip nerede yaşarlar, ne yaparlar öğreneceğiz. Bendeki evraka bakılırsa bu iki sarı kafa aynı evde yaşıyorlar ya, dur bakalım."

Yaklaşık bir saat sonra evden iki kişi çıkar. İkisi de açık tenli, sarışın gençlerdir. Ancak Jugend gibi yapılı, iri yarı değil, ufak tefek, göbekli, alabildiğine Türk'türler. Ahmet Muhtar geldikleri yollardan, ayrı ayrı döneceklerini varsayarak takip planını yapmıştır ama ikisi birlikte sağa, Çiftevav'a doğru yönelirler.

"*Bunlar Emin ve Avni olmalı. Bu durumda büyük ihtimalle Ayvansaray'a, evlerine gidiyorlar. Gümüşsuyu'ndan Kabataş'a inip vapura binecekler herhâlde.*"

Yelek cebinden kösteğini çıkarıp bakar.

"*Son vapura daha yarım saat var. Hızlı yürürlerse yetişirler. Ne yapıp nedip aynı vapura binmeli. Bu Jugend'in organizasyonunda iş dönüp dolaşıp bu ikisinde düğümleniyor gibi. Ah neler konuştuklarını bir duyabilsem.*"

Çiftevav'ın köşesinden kendisine doğru gelen Emin ve Avni'yi gören Sadık kafasını kaldırır, bir an Ahmet Muhtar'la göz göze gelir. Ahmet Muhtar eliyle 'git, git' işareti yapınca Yalvaçlı Gümüşsuyu'na döner, iki sarı kafanın önü sıra Dolmabahçe'ye doğru yürümeye koyulur. Bu oyunu oynarken öylesine başarılıdır ki, adamları ürkütecek en ufak falso vermez Sadık. Elli metre kadar arkadansa Ahmet Muhtar diğer üçünü izlemektedir.

Haliç hattının son vapuru kalkmak üzereyken yetişirler. Önden Sadık gider, daha tenha olan kıç güvertesinin ortasına oturur. Ardından Emiṇ ve Avni binerler. Birinin sağa sola bakınıp yer beğendiği sırada öbürü onu kolundan çekip arka güverteye götürür. Ahmet Muhtar'ın binmesiyle vapurun hareket etmesi bir olur. Arkayı görecek şekilde sancak güvertesine oturur o da. Dönüp baktığında gördüğü manzara keyfini yerine getirir. Emin ve Avni yan yana oturmuş hararetli bir tartışma içerisindedirler. Hemen arkalarında ise banka boylu boyunca uzanmış, evsiz barksız bir berduş uyumaktadır.

O evsiz berduş Köselerin Sadık'tan başkası değildir.

"*Aferin ulan! Adamları ürkütmeden diplerine kadar nasıl da sokuldu! Hem nereden anladın 'önden yürü, onlardan önce vapura bin' diye içimden geçirdiğimi? Şunun tiyatroya bak, hiç kafasını kaldırıp bakıyor mu? Aferin ki, o kadar olur!*"

Yaklaşık yarım saat boyunca Sadık uyur, onlar iştahlı iştahlı konuşurlar. Neden sonra vapur Kasımpaşa iskelesine yanaşırken dillerinin ateşi söner, uyuklamaya başlarlar. O an Sadık kaldırır başını, sancak güvertesine bir bakış atar. Ahmet Muhtar'ın 'gel' işaretiyle de iki sarı kafayı vapurda yalnız bırakıp inerler.

"Sadık, duyabildin mi bir şeyler? Konuşup durdu iki sarı kafa. Vapur çok gürültülüydü ama. İnşallah duymuşsundur."

– Sakin ol Gomutan. Her bir şeyi duyuvedik evelallah. Şu geçen gettiğimiz çaycı yok mu? Ora gidiverelim de, her şeyi anlatıverem ben de. Sen bu gece çözcen bence bu tiyatoroyu.

Ahmet Muhtar'ın bekleyecek sabrı yoktur. Vapurdan inenleri bekleyen ilk faytonu çevirir. On beş dakika sonra Kazancı Yokuşu'nun köşesindeki sabahçı kahvesindedirler. Bu kez çaycı Ahmet Muhtar'ı kapıda saygıyla karşılar. Birer kahve söyleyip otururlar.

"Yak bakalım bir sigara Sadık Efendi. Anlatacak epey mevzun var. Kuru kuruya gitmesin."

– Yakalım, yakalım emme, bu işlee epiylen garışık, deyverem sana. Benim gafam basmadı, emme sen anlaasın. Şimdi, bunnaa

iki gardaş. Biri demirci ustası. Soğunadan, aşşağıdan gelen. Geçen Cadde'de iki demir tüccarı öldürüldüydü. Bu onlardan birinin ustabaşı. Diğeri, gardaşı olan, buna yakınıp durdu.

"Neden yakındı? Sorun neymiş?"

– Deyyordu ki, 'zaten gemi eylül sonu gelecek. O zamana kadar vakıt vaa. Ne demeye sıkıştırıp duru bunnaa' deyoru. Öbürküsü, gemi işini yüklenmiş, belli, deyordu ki 'sen garışma geminin geleceği vakıta! Benden duyduğunu belli etme. Alman 'acele etmen' deyor da, asıl dert öbürküsü. İngiliz sıkıştırıpduru'.

"Demek ki patron Alman olan. Bunlar bir geminin gelişini bekliyorlar. Büyük ihtimalle heykelleri yurtdışına kaçıracak olan gemi. O da şu Zicchaliotti'nin *Thrak*'ı olmalı. Gemi eylül sonu gibi geleceği için Jugend acele etmiyor. Ama İngiliz aceleci. Albay Sands İngiliz İşgal Komutanı değişince kurduğu tezgâh işe yaramayabilir korkusuyla hızlı hareket etmek istiyor. Aslında bu heykellerin yerini bilse, belki diğer herkesi devre dışı bırakacak ama bilmiyor. Bu yüzden de gemi gelmeden bizim bu heykelleri bulmamızı istiyor."

– Eh, biz de buluruz o vakıt.

Kafasını kaldırıp baktığında Sadık'ın yüzündeki sinsi ifadeyi görür.

"Duymuşsun zaten sen. Heykeller o evde değil mi? Ya da kiremit fırınındalar mı?"

– Duydum evet. Aslında orda da vaa amma böyük kısmını yaveş yaveş taşımışlaa.

"Taşımışlar mı? Nereye?"

– Unkapanı'nın orada, oduncuların az ilerisinde iki mavnaya yığıvemişlee.

Ahmet Muhtar'ın kafası iyice karışmıştır. Bahsettiği ardiyeyi de, iskelesini de çok iyi bilmektedir. Babasının Cibali'deki evine çok yakındır. Ama kiremit fırınından tuğla deposuna kadar olan yol, taşınması gereken ağırlık! Sadık'ın anlattıkları akla uygun gelmemektedir.

"Sadık Efendi bunun bir tek yolu var. O eve gireceğiz. Bu kiremit fırını sıradan seçilmiş bir yer değil. Burada bambaşka bir fırıldak dönüyor. Bir de heykellerin bir kısmını taşıdıklarını söylediğin mavnalar! Bu işin sonunda herkes cebini doldurma derdinde ve akılları sıra hepsi de birbirini atlatmaya çalışıyor. Bizim İngiliz de bizi çırak çıkaracak aklı sıra ama o kadar kolay değil o! Ben bunca meşakkate sonunda dımdızlak ortada kalakalmak için katlanmadım."

– Son gelen sarı kafa, senin Alaman, o evden çıkmadıydı biz giderken. O olmasa, eve girmek için bundan güzel vakıt yok. Diğerleri ta Fatih'te!

"Bu gece olmaz. O Alman'ın, Jugend'in, buradan başka kalacak yeri yok. Doğru zamanı bekleyeceğiz. Hata yapamayız Sadık Efendi. Bu herif tilki gibi. Akla gelmedik emniyet tedbirleri alıyor. Bugün evde bıraktığı rasıtının duman işaretini gördü de döndü iskeleden. Görülmeden uzaklaşalım buradan."

Yukarı, Taksim Meydanı'na doğru yürürken Ahmet Muhtar hem bir şeyler bulmanın mutluluğunu hem de Jugend'den beklediği hamleleri görmemenin huzursuzluğunu birlikte yaşamaktadır. Papazoglou'nun yanında adamın damarına basıp delirtmiştir ama koşa koşa gelip Ayaspaşa'daki bu eve sığınmaktan başka bir şey yapmamıştır sarı kafaların iri ve Alman olanı.

"Ben bu herifi öfkeden deliye döndürdüm Sadık Efendi. Çıldırdı, sağa sola saldırdı bağıra bağıra. Şimdi böyle süklüm püklüm eve sığınıp saklanacak adam değil bu."

Peşinde olduğu iki demir tüccarını gözünü kırpmadan öldüren de Jugend'dir. Birbirlerinin etrafında bir süre kuyruklarını değdirmeden dönüp durmuşlar ama nihayet Ahmet Muhtar'ın gönderdiği notla karşı karşıya gelmişlerdir.

"Sen burada kal, her zamanki yerinde. Benim de var aklımda bir şeyler. Önce bir iki şeyden emin olmalıyım. Sonra doğru zamanı bekleyip öyle harekete geçeceğiz. Harp zamanı taarruz ettiğimiz hâlleri düşün Sadık Çavuş! Düşmanın zayıf anını beklerdi komutan, sonra 'hücum' diye bağırırdı ya, biz de o hücum anını bekleyeceğiz.

Sen bu herifi gözden kaybetme. Aman gözünü seveyim dikkatli ol. Bu çakal çok fena, çok kurnaz!"

– Sen endişelenme Gumandan. Ne yapman gerekiyosa yap. Benim gözlerim aha bu sarı kafanın üstünde.

Artık o anda ne yapacağını bilen ama biraz şansa ihtiyacı olduğunun da farkında bir adamdır Ahmet Muhtar. Kararlı adımlarla Pera'ya yürümeye başlar. Gecenin geri kalanını Yvette'te geçirecek, sabah ise ilk iş Galata'ya, Sen Pier Han'a gidecektir.

Oyun kurma sırası Ahmet Muhtar'dadır.

13 Haziran 1920
Galata

Ahmet Muhtar, yaklaşık iki aydır kapanmış, sadece düşünmüş, izlemiş, plan yapmıştır.

Dışarı adım attığı nadir zamanlardan birinde Unkapanı'ndaki tuğla deposuna gitmiş, sabahtan akşama kadar geleni, gideni gözetlemiştir. Bir diğerinde ise Pangaltı'ya, Albay Sands'a uğramış, pimini çekerek Jugend'in eline tutuşturduğu bombanın infilakı sonrası hasar tespitini yapmaya çalışmıştır. Jugend'e yeteri kadar süre tanımasına rağmen, olanı biteni Sands'e anlatmadığı kesindir.

"*Ortada şeytanî bir müselles var; bir köşesinde Sands, diğerinde Jugend, ötekinde Galata'dakiler.*"

Jugend'in kıyıcılığı ortadadır. Poladiyan gibi, Survenos gibi ortaklarını bile tereddüt etmeden kesebilecek kadar acımasızdır. Sands ise kaypak, kendi canı tehlikede olmadıkça asla çatışmayacak biridir. Yani terazide bir dengesizlik vardır.

"*Alman'ın karşısına en az onun kadar acımasız bir İngiliz çıkartmadıkça bu denge kurulmaz. Ben de bu ipin üstünde yürüyemem.*"

Binbaşı Stephen Jugend'in karşısına çıkaracağı İngiliz katili bulacağı yer Galata'dır. Bu nedenle Jugend'in Ayaspaşa'daki gizli yerini

bulduğu günün hemen ertesinde Yüzbaşı Templer'ın davetine icabet etmiş, onunla o gün maç bile seyretmiştir.

On beş gündür neredeyse zamanının tamamını Galata çevresinde, Templer'la geçirmektedir. O gün de Yvette'in yanından öğleye doğru çıkmış, Pera'yı tadını çıkarta çıkarta geçmiş, Galata'ya ulaşmıştır. Saatlerdir İngiliz yüzbaşıyla beraberdir ve onun hızlı, ağdalı aksanını takip etmeye çalışmaktan âdeta beyni uyuşmuştur. Sonunda dinlemeyi bırakıp sigarasının dumanına dalmıştır. Bir anda bir zil sesiyle sıçrar, kendine gelir Ahmet Muhtar. Fatih-Harbiye tramvayı Voyvoda Caddesi'nin köşesinden Karaköy'e, köprüye dönmektedir. Atina Bankası'nın önündeki virajda Yüksek Kaldırım'dan kolkola frensiz inen iki şişman Rus kadın 12 nümeronun* önüne çıkmış, vatmanın çaldığı zile bile aldırmamıştır.

– Bol'shaya ulitsa! Tebe ne podoshlo?**

Tramvay, tiyatro perdesinin kalkması gibi, iki izleyicisinin önünden çekilip gider. Yüksek Kaldırım ahalisi bütün cümbüşüyle sahnedir. Lüleci Hendek'ten Voyvoda'ya kadar, Galata'nın atar damarıdır Yüksek Kaldırım. Burjuva Pera'nın, İstanbul ticaretinin denize açıldığı koridordur. Geniş Arnavut kaldırımı merdivenlerle Galata Rıhtımı'na inen caddeye bakanın ilk gördüğü bir karmaşa, bir insan salatasıdır. İstanbul'un bütün kozmopolit yapısını, telaşını yansıtan bir mahşer provası gibidir Yüksek Kaldırım. Tezatlar curcunasıdır. Galata'nın dik yaka gömlekli bankerleriyle kalıpsız fesli Arap küfeci yan yanadır. Yahudi Şişman Viktorya'nın evinde çalışan iri memeli Ermeni fahişenin çıktığı kapıdan İtalyan Mektebi'nin sıska müdiresi girer şapkacıya. Yokuş boyunca sağlı sollu üçer katlı binalar, mermer kapıları, cumbalı orta odaları ve bütün asaletleriyle inerler Voyvoda Caddesi'ne kadar. Ama binaların giriş katlarındaki mağazalar ve derme çatma çadır tenteleri bu abidevi yapılara yalınkılıç taarruz eden barbarlar gibidirler. Kırmızı fesleri ve ütülü temiz lacivert

* Fatih Harbiye Tramvayı'nın numarası 12'dir.

Rus. Koskoca cadde. Sığamadın mı?

takımlarıyla Seyr-ü Sefain memurları girer çıkar sahneye. Bu sıralar sıkça rastalanan bir diğer figüran grubu da Beyaz Rus kadınlardır. Zenginin fakirle, fesin fötr şapkayla, Türk'ün gayrımüslimle, askerin siville, namuslunun it kopukla herc-ü merç olduğu, eriyip Karaköy'e döküldüğü bir cehennem kazanıdır. Gündüz ticaretin vadeli sahtekârlıkları, gece ise etini peşin satanların dürüst ticareti. Gündüz yasal açıdan mevzuata uydurulan, gece karanlığa sarınıp gizlenen günahlar. Bu tezatlar cümbüşüne dışarıdan bakan birinin bir süre sonra hatırında kalacak tek şey karmaşa olur.

– Anlamıyorum sizi Binbaşı. Bu kadar güzel bir şehirde yaşıyor ama tadını çıkarmıyorsunuz. Asık suratlı insanlar şehri âdeta.

"Size öyle görünüyor olabilir Yüzbaşı ama biz eğlenmesini de iyi biliriz. Tabii bu eğlenceden ne anladığınıza bağlı. Keyif denen şey sadece Pera'da, Galata'da gayrımüslimlerin dans edip konyak içtiği lüks gece kulüplerine hapsolmuş değildir."

– Evet, buradan aynen böyle görünüyor Ahmet Muhtar. Karaköy'deki karakol sanki nizamiye kapısı, köprü de hudut. Karşıya, Eminönü'ne geçince ülke değiştirmiş gibi oluyorsunuz. Kapkara, sıkıntılı bir dünya başlıyor. Eğlence, ışık, ses Galata'dan öteye geçmiyor. O karanlık dünyada ne gibi bir zevk vadedebilirsiniz ki bana?

Ahmet Muhtar, Yüzbaşı Templer'ın zevkten, eğlenceden neyi kast ettiğini gayet iyi anlamıştır. Anlamazlığa vurarak onun dilini biraz daha çözmek gerektiğini de.

"O karanlık dediğiniz dünyada keyifler de, acılar da uluorta yaşanmaz Yüzbaşı Templer. Mesela siz benim sıkıcı hayatımın tek keyfinin bazı geceler gittiğim müzikholde dinlediğim iki şarkı ve attığım iki üç kadehten ibaret olduğunu mu düşünüyorsunuz?"

Templer'ın yüzündeki şaşkınlık ifadesi tam da Ahmet Muhtar'ın istediği şeydir. Tek yemle birkaç lüfer yakalamanın vaktidir. Usta bir balıkçı edasıyla oltasını hafifçe gevşetir.

"Dediğim gibi, bu biraz da sizin nasıl bir eğlence anlayışınız olduğuna bağlı. Anlatabiliyor muyum?"

Yüzündeki müstehzi ifade ve ses tonundaki ima karşı konulamaz yemlerdir. Templer acemi bir çinekop gibi oltaya takılır.

– Mesela hem konyak hem de o konyağa eşlik edecek güzel, egzotik bir kadın olsa. Lezzetli bir meze. Hem gece kulübüne hem de sonrasına ayıracak vaktim yok, biliyorsunuz. Zamanı iyi kullanmak lazım değil mi?

İngiliz subay düpedüz alem yapmak istemektedir. Ahmet Muhtar hem Bennett'in ensesindeki hafiyelerinin şüphelerini gidermek hem de Templer'la arasındaki hukuku bir adım ileri götürmek için bundan daha iyi bir fırsat olmayacağının farkındadır.

Oltayı çekmeye başlar.

"Şimdi gayet iyi anladım Yüzbaşı Templer. Ancak gerekli organizasyonu yapabilmem için bana bir gün gerek. Ben hazırlıklarımı yapıp size haber vereceğim. Yarın akşama da hayatınız boyunca unutamayacağınız bir gece geçirmeye hazır olun."

Ahmet Muhtar'ın hınzırca kırptığı göz ve İngiliz MI5 subayının tüm dişlerini ortaya çıkaran aptal sırıtışı...

Kahvelerinden son birer yudum daha alırlar. Templer hayalindeki egzotik zevk gecesine dair fantezilere dalmışken Ahmet Muhtar'ın kurduğu planın saati çoktan işlemeye başlamıştır bile. Daha yapacak çok işi vardır. Yüksek Kaldırım'dan yokuş çıkmaya üşenir. Karaköy'e inecek, oradan Tünel'le Şişhane'ye, oradan da tabana kuvvet Pera'ya gidecektir.

"*Yvette arıza çıkarmasa bari.*"

Tek sorun Yvette'in kabulü de değildir. Ne onun ne de kendisinin evini bu işe karıştırmak istemektedir.

"*Bize bir de tek gecelik bir mekân lazım. Feriköy ya da Teşvikiye tarafı, tenha bir yer...*"

Aklına Ohannes Efendi gelir. Pera'da, Büyük Parmakkapı Sokak'ta saatçilik yapan Ohannes Hanessian aynı zamanda Levanten sosyetesinin yeni gözdesi Şişli bölgesinin en hırslı emlak komisyoncusudur.

"*Zerre kadar da sevmiyorum pis herifi ama bu işi ondan başkası çözemez. Hıyarın önde gidenidir fakat eli kolu uzundur.*"

Sen Pier Han'ın sokağında kaybolan Templer'ın ardından son kez bakmak için durakladığında, onları fark eder.

"Hah! Karakol'unkiler bitti, Muğlalı Mustafa'nın Zabitan'ı başladı. Yahu bari azıcık saklanın, gizlenin be evladım! Neyse, gelin. Gelin bakalım aslan parçaları. Gezdireyim sizi birazcık."

Yokuş aşağı hızla inerken peşi sıra gelen gözler sadece Zabitan'ın fedailerinden ibaret değildir. Az ileride, bir apartmanın kapı eşiğine sinmiş öfkeli bir çift mavi göz, endişelerinde haklı olduğunu düşünmektedir.

– *Wer sind sie eigentlich Herr Muhtar?*[*]

"Yahu bunda bu kadar kızacak ne var? Tek yapman gereken sizin kulüpteki kızlardan oynaşmaya müsait iki tanesini ikna etmek. Bak bu İngiliz subayında çok para da var. Pişman olmazlar."

Tam tahmin ettiği gibi Yvette teklifi duyunca deliye dönmüş, uysal kedi gibi kızın içinden avına uzanacak eli paramparça etmeye hazır bir dişi aslan çıkmıştır. Binbir türlü dil dökerek kızları kendisi için değil, bir İngiliz subayı için istediğine ikna etmiştir ama Yvette karşısında alışageldiği Ahmet Muhtar'dan farklı bir adam görüyor olmaktan dolayı huzursuzdur.

– Ne oluyor, anlamıyorum kuzum. Nereden çıktı bu? Her yer Rus kadın dolu değil mi? Galata'da zaten Viktorya'nın evi yok mu? Sana ne bu İngiliz'den?

"Bir arkadaş işte be yavrum. Gizli saklı olsun istiyor. Güvendiği için bana söyledi. Bu İngilizlerle aramı iyi tutarsam çok rahat ederiz. Bak seni beni ilgilendiren bir şey yok. Kızları gece arabayla götürüp sabah getireceğim. Hem yapmadıkları şey mi?"

---

* Alm. Siz aslında kimsiniz Bay Muhtar?

Ahmet Muhtar bir yandan bütün ikna yeteneğini konuşturmaktadır ama kendi ağzından çıkanlara kendisi de inanmakta güçlük çekmektedir.

"*Bir İngiliz'e pezevenklik yapmadığımız kalmıştı anasını satayım! Hay ben böyle işin...*"

– Peki, d'accord, Kabul! Ama bak bir İngiliz'e iki kız istiyorsun. Birine iliştiğini duyarsam gözlerini oyarım. Kızları bıraktıktan sonra tıpış tıpış yanıma geleceksin.

Ne kadar kızarsa kızsın, yine de beklediğinden kolay olmuştur. Bir an bu hırçın kıskançlığın Yvette'in çekiciliğini nasıl karşı konulmaz hâle getirdiğini fark eder. Daha Saatçi Ohannes'e gitmesi gerekmektedir ama içinde uyanan arzu aklına baskın gelir. Ohannes Efendi bir iki saat daha bekleyebilir.

"Sen gelsene bakayım yanıma. Gel şuraya otur da geceyi beklemeden bir ön çalışma yapalım."

Ahmet Muhtar'ın yüzündeki sinsi ifade Yvette'in gamzelerindeki buzu çözer. Sinirli görünmek için çabalasa da ayakları çoktan bu davete icabet etmiştir. Az sonra başına gelecekleri düşününce iyice gevşer, teslim olur. Kendisini sevgilisinin kucağına bırakırken az önceki ürkütücü öfkeden eser kalmamıştır.

– Ne ön çalışmasıymış o? Ders miyim ben? Biraz romantik olamaz mıs...

Ahmet Muhtar daha fazla konuşmasına izin vermez. Tam da onun istediği gibi, romantik şekilde susturur. Yvette'in dudaklarından kurtulup baktığında eseriyle gurur duyan bir sanatçı kadar keyiflidir.

"Evet ma cherie. Evvela şu düğmelerden bir kurtulalım da, ilk sayfalarını çevirmeye başlayayım."

Öfkeli kadının arzulu bir sevgiliye dönmesi sadece birkaç dakika sürmüştür. Yvette bu teslim anlaşmasından kesinlikle pişman olmayacaktır.

– Mister Muhtar, bu aralar sizi Galata'da çok sık görüyoruz. Şimdi de burada, Sen Pier Han'dasınız. Nasıl girdiğinizi bilmiyorum ama umarım buranın gizli bir karargâh olduğunun farkındasınızdır. Pangaltı'daki girip çıktığınız Dingo'nun ahırına pek benzemez. Hem oradaki sahibiniz burada olduğunuzu öğrenirse ne der?

Bu küstah İngiliz yüzbaşısının her karşılaşmalarında kullandığı aşağılayıcı ifadeler Ahmet Muhtar'ın çileden çıkmasına yetmektedir. Yüzbaşı Bennett şimdi de ona "köpek" imasında bulunmaktadır ama Ahmet Muhtar her zaman yaptığı gibi kulaklarının kepengini indirmiş, nefret ettiği bu şımarık istihbaratçı bozuntusunun iğnelemelerini havada asılı bırakmıştır.

"Merhaba Yüzbaşı Bennett. Umarım iyisinizdir. Yüzbaşı Templer için gelmiştim. Benden öğrenmemi istediği şeyler vardı."

– Yüzbaşı Templer! İlginç. Sizden ne istemiş olabilir ki Yüzbaşı Templer?

Ahmet Muhtar karşısında kasım kasım kasılan bu iğrenç herifin burnunun üstüne nasıl olup da okkalı bir kroşe kondurmadığına hayret eder. Geçen zaman öfkesini mi törpülemiştir yoksa ruhu mu laçkalaşmaktadır?

"Milliyetçilerin karşıda, Sarayburnu-Zeytinburnu arasında kullandıkları iskeleler olduğundan şüpheleniyordu sanırım. Ben de onu öğrenmiştim. Hepsi bu."

– Eğer 'Kadırga İskelesi' diyeceksen hiç kendini yorma Muhtar. O eski bilgi. Artık oraya bizden habersiz martı bile konamıyor.

"Hayır Mr. Bennett. Hastanedeki casuslarınız da, istasyondaki zabitleriniz de boş yere bekliyorlar orada. Teşkilat artık Tülbentçi'deki kömür iskelesini kullanıyor."

Bennett'in yüzündeki kendini beğenmiş sırıtıştan geriye gizleyemediği at gibi dişleri kalır. Beklemediği anda, ummadığı kişiden aldığı bilgi çok kıymetlidir. Albay Sands'in, yani rakibinin adamı sandığı bu Türk onu çok büyük bir şaşkınlığa uğratmıştır.

– Sizi çözmekte güçlük çekiyorum Bay Muhtar. Sadece Sands'e çalışan sıradan bir muhbir misiniz, yoksa hem Pangaltı'yla hem de

Galata'yla aranızı iyi tutmanın daha kârlı olduğunu görecek kadar zeki bir adam mısınız?

Ses tonundan Bennett'in zihninde bu Türk casusu her fırsatta aşağılamaktansa ondan yararlanabileceği düşüncesinin uyandığını fark etmiştir Ahmet Muhtar. İngiliz istihbaratı için bu kadar önemli bir bilgiyi bu kadar sıradan bir olay gibi söyleyiveren bu ilginç adama ilk kez sıcak bir kelime eder.

– Çay...

"Anlamadım Bay Bennett."

– Çay, Bay Muhtar. Templer'la işiniz bittiğinde bana da uğrayın. Hem birer çay içeriz.

Ahmet Muhtar'ın tam olarak duymak istediği de budur. Surda gedik açmayı başarmıştır.

"Elbette Yüzbaşı. Hay hay. Albay Sands'e gelince; o merak ettiklerini soruyor, ben de öğrenebildiklerimi anlatıyorum. Siz sorarsanız, size de anlatırım. Zor zamanlar geçiriyoruz ve bu zor zamanlarda ancak cebinde para olanlar dik durabilir. Ben de cebimdeki paraya bakarım, onu kimin koyduğuna değil."

– Sadece kendi menfaatini düşünen sıradan bir muhbir gibi görünüyorsunuz ama farklısınız Bay Muhtar. Sanırım bundan sonra daha sık görüşeceğiz. Dediğim gibi, mutlaka bekliyorum.

Bennett kafasında bu Türk'e dair soru işaretleriyle odasına doğru uzaklaşırken Ahmet Muhtar sıka sıka kopma noktasına gelen sinirlerini bir anda bırakır.

"Ahmet Muhtar ulan, Ahmet Muhtar! Seni sıfatına tükürdüğümün Londra hıyarı seni! O 'Bay Muhtar' lafını da sana yedirmezsem cümle alem mezarıma işesin. Ama dur sen, dur hele, daha vakti var!"

Bennett'in sözlerindeki bazı ayrıntılar ise dikkatini çekmiştir. Belli ki Albay Sands'le Galata'daki İngiliz istihbaratı arasındaki sorunlar sandığından da büyüktür. Sonra aklına Galata'da ev tuttuğunu öğrenince Sands'in yüzünün nasıl ekşidiği gelir.

"*Başka yer mi bulamadın Binbaşı Muhtar?*"

Templer'ın yanına girerken bir yandan da İngilizlerin bu iki karargâhı arasındaki çekişmeyi nasıl kendi lehine kullanabileceğini düşünmektedir.

"*Sen işinle alâkadar ol Ahmet Muhtar. Bir cebine Sands'i, diğerine Bennett'i koymaya bak.*"

– Ahmet Muhtar. Senin ne işin var burada? Hem nasıl girdin binaya?

Yüzbaşı Templer bu eski Türk subayının İngiliz istihbaratının kalesine nasıl olup da girebilmiş olduğuna şaşırmakta haklıdır. Karargâhın gizliliğini ve güvenliğini sağlamak için özellikle bu iki ucu da kısa mesafede kontrol edilebilen dar sokağı ve Sen Pier Han'ı seçmişlerdir.

"Selamlar Yüzbaşı. Sorgu sual mi edeceksin yoksa vereceğim güzel haberlere sevinmeyi mi tercih edersin?"

Tipleri de, karakterleri de farklıdır ama Ahmet Muhtar konuştuğunda Bennett'in de Templer'ın da yüzüne aynı aptal ifade yerleşmektedir. İlk şaşkınlığı çabuk atar Templer.

– Gel, gel içeri lütfen. Umarım beni düşürdüğün zor duruma değer.

"Buna kendin karar vereceksin. Bu akşam için organizasyon tamam. Yalnız gizlilik için, gideceğimiz mekân biraz şehir dışında. Feriköy'e gideceğiz. Araba bulabilecek misin?"

– Oh Tanrım, gerçekten halletmişsin. Dert değil, sorun yok! Arabayı alırım ben.

"Dahasını ister misin?"

Kadınlarla deneyimi henüz yolun başındaki bir ergen seviyesinde olan Yüzbaşı Templer aldığı ilk müjdeye o kadar sevinmiştir ki, Ahmet Muhtar'ın sorusunu algılayamaz bile.

– Neyi? Neyin dahasını? Dahası mı var?

"İki gün önce Türk gizli örgütünün Marmara'da kullandığı iskeleyi sormuştun ya. Onu öğrendim. Duymak ister misin?"

Ağzını kulaklarından geri getirmekte güçlük çeken Templer, Ahmet Muhtar'ın sesindeki ciddiyetten kendisini nasıl bir aptal durumuna düşürdüğünü fark eder.

– Evet, konumuza geri dönersek, var mı önemli bir bilgi?

"Var. Kadırga İskelesi'nde boşa zaman harcıyorsunuz. Asıl kullandıkları yer az ötede, Tülbentçi'deki kömür iskelesi. Hatta Halil Paşa'yı da Anadolu'ya oradan kaçırmışlar."

– Oradan nereye götürdükleri belli mi?

"Hayır. Onu öğrenemedim. Hem bunun ne önemi var, kaçıktan sonra?"

Aslında karşılama iskelesinin kaçıştan daha önemli olduğunu bal gibi bilmektedir. Ancak Templer'ın vereceği cevap değildir Ahmet Muhtar'ın aklındaki. Çok daha karmaşık, stratejik bir sebep sonuç ilişkisi kurarak sorduğu soruyu İngiliz yüzbaşı yine ilgi budalası bir ergene yakışan şekilde yanıtlar.

– Ah Ahmet Muhtar, hayal etsene bir; Türk direniş liderlerinden biri kaçmış ve artık kurtulduğunu sanıyor. Ama 'her şey bitti' derken onu karşı tarafta kendi adamları değil, ben karşılıyorum. Nasıl müthiş bir şey olur, değil mi? Vivian da anlamış olur o embesil Bennett'la boşa zaman kaybettiğini. 'Asıl adamın benim' demiş olurum. Ah Tanrım, Ahmet Muhtar bunu bana öğrenirsen sen de benim asıl adamım olursun.

"*Tabii, bu da benim bu hayatta en çok istediğim şey geri zekâlı! Bu ahmaklıkla bizi nasıl böyle esir aldınız? Hiç aklım almıyor!*"

"Elbette. Kulaklarımı da gözlerimi de açtım. Bir şey öğrenirsem bunu sadece sana söyleyeceğim. Şimdi, başka bir şey yoksa ben gideyim. Akşama hazırlık yapmam lazım."

Templer sıkıcı geçen bir günün sonunda iki güzel haber birden almıştır. Şimdi Ahmet Muhtar'ı gönderdikten sonra önce Albay Vivian'ın yanına gidip güzel haberi verecek, ardından bu başarısını ve komutanının takdirini akşam güzel kadınlarla kutlayacaktır. İçi içine sığmayan sahte bir soğukkanlılıkla çıkar merdivenleri. MI5

İstasyon Şefi'nin yanına vardığında ise onu kötü bir sürpriz beklemektedir.

– Gel Templer. Bak güzel haberler var. Bennett güvenilir bir kaynaktan Türk milliyetçilerinin kullandığı kaçış iskelesini öğrenmiş. Biz de yapılacak olası bir operasyonu konuşuyorduk. Katıl bize.

Yüzbaşı Templer, sırıtık dudakları vidalarından kurtulup düşecekmiş gibi hisseder. Valentine Vivian'ın gösterdiği sandalyeye ilişirken "nasıl olur?" sorularıyla dolu kafasını kaldırıp bakamasa da, Bennett'in oturduğu yerde bir hindi gibi kabardığına emindir.

– Ahmet Muhtar Bennett'le de mi görüşüyor? Yoksa başka nereden öğrenmiş olabilir?

– Çok güzel bir haber bu. Tebrik ediyorum Yüzbaşı Bennett.

Bu samimiyetsiz ortamda kesin olan şey, MI5'in iki operasyon subayının da gerçek sonuca ulaşmak ve Sands'in çevrirdiği dolabın tüm ayrıntılarını öğrenmek için Ahmet Muhtar'a ihtiyaçları olduğudur.

O sırada çok uzakta, Moltke Grubu'nun Kuzguncuk'ta kullandığı bir evde, örgütün ileri gelenleri; Muzaffer Şakir, Yüzbaşı Neşet, Ekrem Beyler, Zabitan'ın lideri Yarbay Muğlalı Mustafa ve Hüsamettin Beyler bir aradadır. Onları acil görüşmeye çağıran ise İmalât-ı Harbiye Grubu'nun lideridir. Binbaşı Eyüp, elindeki kâğıdı göstererek, sözü dolandırmadan konuya girer.

– Arkadaşlar, ciddi bir bilgi aldık. Biliyorsunuz, biz sizin alanınıza girmiyoruz ama faaliyetlerimiz çoğu kez çakışıyor. Bundan sonra Tülbentçi'deki kömür iskelesini kullanmamanızı öneriyorum. Deşifre olmuş durumda. İstanbul tarafını bırakıp, sevkiyatları Üsküdar-Kadı Köyü tarafına taşımak daha doğru olacak.

Karakol'un büyük oranda tasfiye olmasından sonra Ankara Hükümeti adına İstanbul'daki yeraltı yapılanmasını eline alan Zabitan'ın liderlerinin kafası karışmıştır.

– Emin misin Eyüp? Bütün sistemi değiştirmemiz gerekecek. En az bir hafta yerimizden kıpırdayamayız. Haber kaynağın kim?

– Haber kaynağım mı? "Kömürcüzâde Hafız Mehmet Efendi"* diyeyim Yarbayım.

Gülüşürler.

– Pekâlâ, anlaşılmıştır. Yalnız, hedef saptırmak için, yarın gece son bir sevkiyat yapalım. Senin haber kaynağı zor durumda kalmasın. Hüseyin, sen yaşı küçük sekiz on çocuk bul. Çocukları üç beş parça tüfek ve bir iki sandık mermiyle yakalatalım. Onlara bir şey olmaz. En fazlasından birkaç tokat atar bırakırlar. Sonra gönüllerini alırız.

Sonra yeniden elindeki kağıda ve şarkı sözlerine bakar Binbaşı Eyüp.

Meclisde benimle mesela sohbet ederken
Ebrû ile etrâfa işâret sana mahsûs.

Başını gülerek iki yana sallar.

– Zaten bu mecliste revnak** da, şetaret*** de bir sana mahsus değil mi? Allah'ın delisi!

---

* Türk Sanat Musikisi bestekârı. Nev-eser ağır semaisinin bestecisidir.
** Parlaklık.
*** Neşe.

9

Karanlık

*"Viviare militare est."**

14 Haziran 1920
Taksim Sokak, Beyoğlu

"Şimdi, birbirinizi ilk defa görüyorsunuz. Yvette, Sadık benimle çalışıyor. Eski bir askerdir, benim gibi. Sırtımı yasladığım arkadaşım odur. Sadık, Yvette de benim yoldaşım. Sana güvendiğim kadar ona da güvenirim. Birbirinizi tanıyın istedim çünkü yolun bundan sonrasını beraber yürüyeceğiz."

Yvette'in Pera'daki evinde oturmuş, merakla Ahmet Muhtar'ın yapacağı önemli açıklamayı beklemektedirler.

"Yvette, bu konu benim kadar, bu şehirdeki Türkler kadar seni ve Fransızları da ilgilendiriyor. Yani bu konuda aynı taraftayız. Burada hikâyenin bir kötü adamı var ve o bir Alman; Binbaşı Jugend. Tanıyorsun. Hatta o adamı ilk deşifre eden sendin. Almanya adına burada ve ülkeden kaçırmaya çalıştığı on adet kartal heykeli var. Bunlar Prusya'nın eski güç sembolleri. Aylarca İngilizlerin de, sizinkilerin de İstanbul'da arayıp bulamadığı meşhur Alman Sefareti'nin bronz kartalları!"

– Bu heykeller neden benimle ilgili Aamet? Frans'la…

* Yaşamak savaşmaktır.

"Bu olaya beni dahil eden İngiliz subay, Albay Sands, bana konuyu böyle anlatmıştı. Aylarca bu kartalları aradım. Sonunda buldum da. Ama konu bana anlatıldığı gibi değilmiş. Yani 'Prusya'nın güç sembolü', 'Almanya'nın gururunu kırmak için', bunların hepsi hikâye! Almanlar kartalları değil, on ton bronzu istiyor! Savaş malzemesi yapımında kullanılan bir malzeme bronz ve Almanya'ya uygulanan ambargo nedeniyle adamlar ne ülkelerindeki demir madenlerini çalıştırabiliyorlar ne de ithal edebiliyorlar. Ama Yukarı Silesya'da Lehlerle savaşa tutuştular. Ordularını yeniden toparlamaya çalışıyorlar. Peki Alman Ordusu yeniden toparlanırsa, Krupp toplarını yapmak için aradığı malzemeleri bulmayı başarırsa, yeniden kimin karşısına dikilecek sence?"

– Kimin Aamet?

– Yenge sen de azcıcık saf mısın? Fransa'nın, seninkilerin karşısına dikilecek. Onu anlatıveriyo Aaamet Gumandan işte.

Yvette şaşkınlık içinde, nasıl bir belalı mevzunun ortasında kaldığını düşünmektedir. Ahmet Muhtar'a yardım ettiği durumlar olmuş ama bunları hep sonunda para getireceğini düşündüğü için yapmıştır. Ama şimdi Ahmet Muhtar'ın anlattıkları; Almanya, Fransa, silah üretimi, savaş...

– Aaamet ben anlamıyorum? Hani çok para kazanacaktın? Nereden çıktı bu savaş, silahlar? Dün de kadın istedin, İngiliz subay için. Sen ne yapıyorsun? Tehlikeli bunlar!

"Tehlike olmadan çok para kazanılır mı yavrucum? Neyse, ben durumu özetleyeyim. Bu Alman İstanbul'daki demircilerle, kömürcülerle ve nakliyecilerle bir ekip kurmuş. Hoş, demircileri sonra öldürüp ortadan kaldırdı ama neyse. Bu heykelleri on kiloluk parçalara bölüp her bir parçayı kiremit fabrikasında tuğlaların içine gömdü. Yani baktığın zaman ortada bronz değil, tuğla var. Ama eline aldığında, normalde yarım kilo gelmesi gereken tuğla on kilo!"

– Eh, yakalaması kolay o zaman! Eline alıp tartman yeterli. Aamet, aptal mı bu Alman?

"Aptal değil yavrum. Hem bizim tembel gümrükçüleri hem kibirli İngilizleri çok iyi tanıyor. Bu şekilde aylardır uğraşıp, beş tondan fazla bronzu parça parça tuğlaların içine saklamış. Bunlar şimdi iki mavnada, Unkapanı'ndaki iskelede. Önünden her gün yüz tane İngiliz askeri geçiyor ama kimse farkında değil. Olamaz da. Eylül sonunda gelecek *Thrak* adlı bir Yunan gemisini bekliyorlar. Bu geminin ve malın İstanbul'dan çıkışının güvenliği de beni bu işe sokan adamın, Albay Sands'in işi."

Sadık'la bunları defalarca konuşmuşlardır ve Yalvaçlı artık neredeyse tek başına, Ahmet Muhtar olmadan da Jugend'in başına bela olabilecek seviyeye gelmiştir. Ama tüm bu anlatılanlar Yvette için çok yeni şeylerdir. Ahmet Muhtar bir yandan anlatmakta, öte yandan karşısındakinin bakışlarında onay pırıltıları aramaktadır.

"Ancak Sands tam bir çakal. İlk andan itibaren kendisini bu işe ortak eden Jugend'i kazıklamanın hesabını yapmış. Beni de bu yüzden işe aldı. Heykellerin yerini bilmiyordu. Başta İngiliz Hükümeti arıyor bu kartalları sanmıştım. Oysa Albay Sands kendi devletinden gizli, devletine düşman bir ülkenin ajanıyla ortak ticaret yapmakta. Hesapta ben o heykelleri bulup ona söyleyeceğim, o da hepsinin üstüne konup tek başına satacak. Ama ne olursa olsun bu İngiliz subay Almanlarla ortak iş yapıyor."

– D'accord mon amour! J'ai tout compris!* Peki planın nedir?

"Sadık, sen bu zarfı alacaksın. Yarın sabah ilk iş Tophane-i Amire'ye gideceksin. Yerini biliyorsun, değil mi?"

– Bilirim elbet. Kabataş'tan Karaköy'e giderken. Karadaki Kız Kulesi var ya, onun karşısı işte.

"Karadaki Kız Kulesi nedir yahu?"

Ahmet Muhtar Tophane'deki Sancak Kulesi'ni gözünde canlandırınca aslında Yalvaçlı Sadık'ın ne kadar haklı olduğunu fark eder; Sancak Kulesi Üsküdar'daki Kız Kulesi'nin neredeyse karadaki bir kopyasıdır.

---

* Fr. Tamam sevgilim. Her şeyi anladım.

"Anladım, tamam, evet orası. İşte o karadaki Kız Kulesi'nin karşısındaki Tophane'ye gidip orada 'Yarbay Eyüp' adındaki müdürü bulacaksın. Benim arkadaşım. Onu bulacak ve bu zarfı ona vereceksin. Ona da diyeceksin ki, 'bu zarfı Kurban Bayramı'na kadar sakın açma. O vakte kadar eğer Ahmet Muhtar gelip seninle yüz yüze konuşmamışsa zarfı aç, gerekeni yap.' Ya da dur, ben bunu da bir kâğıda yazayım, iş sağlam olsun!"

– Bak Gumandan, çekip giderim ha! Sen de nağmeni aha bu saf yengemle göndermek durumunda galırsın. Bak bakem sen benim şu gözlerime? İngiliz yüzünden asit havuzunda ak indi emme beynimiz hâlâ pırıl pırıl çok şükür. O Topçu Kaymakamı Eyüp bu zarfı Kurban Bayramı'na kadar açmeycek. Bu da ağustosun sonu eder. Amma sen daha evvel gideesen durum başka!

– Aamet! Bu bana bi şey dedi? Saf dedi bana! Ne dedi bu bana?

"Yok yavrucum, saf derken, saf temiz anlamında. Sen de sobaya daha kömür atma Sadık Efendi. Bi dur, tamam anladım, eyvallah. Aklında tuttuğunu gidip Eyüp Yarbay'a anlatırsın."

– Ben ne yapacağım Aamet? Seninle mi geleceğim?

Ahmet Muhtar çıkarttığı bir zarfı da Yvette'e uzatır.

"Galata Kulesi'nden Karaköy'e inen sokağı biliyorsun değil mi? İngiliz denizcilerin hastanesi var hani. Şu yüksek kulesi olan, şato gibi."

– Mais oui, je le sais.*

"İşte orada, yokuştan inerken sağda bir sokak var. Orada Sen Pier Han var, İngiliz karargâhı. Sen de Kurban Bayramı'nın son günü, akşam olurken oraya git. Bu zarfı orada Albay Valentine Vivian var, ona ver. Ona de ki 'Mustafa Kemal'in vizesiyle düştüğünüz komik durumu telafi etme fırsatı! Ahmet Muhtar size karargâhınızdaki Alman casusunu veriyor. Ayrıntılar zarftaki belgelerde.' Ama sakın daha önce gitme. İkiniz de yapacaklarınızı anladınız değil mi?"

* Fr. Elbette, biliyorum onu.

Bakışlarda tedirginlik vardır belki ama vücutlar 'bir an evvel başlasa da, savaşsak' demektedir. Ahmet Muhtar bu duruşu daha önce onlarca defa görmüştür. Aynı sabırsızlık kendisinde de vardır.

– Gumandan, biz bu nağmeleri dediklerine verivecez de, sen ne etcen o arada?

"Seninle konuştuğumuz gibi Sadık Efendi. İti ite kırdıracağım ben. İki it birbirini kırıp bitirecek, kalan olursa da ben indireceğim. Bronz heykellerimizi alıp aradan çekileceğiz. Sonra da kim kime ne yapacaksa yapsın."

– Aaamet, ya bizi tutuklarlarsa? Biz suç şeyler mi yapıyoruz?

Güler Ahmet Muhtar. Şivesinden ziyade, aklına gelen ihtimaller komik gelmektedir. Komikliğiyse gerçek dışı olduklarından değil, tam tersine, hayatında duyduğu en olası ihtimallerin, en hesaba katılmadık kişiden gelmesindendir.

"İkiniz de merak etmeyin. Yasal olarak da, tarihe karşı da tüm sorumluluk bana aittir. Zaten sokaklarda bir namım var, malûm. Bir eksik, iki fazla, artık ok yaydan çıktı. Ben bu gece bir İngiliz subayla biraz vakit geçireceğim. Yvette konuyu biliyor. Onu doğru yemlersem İngiliz'i, Alman'ı birbirini kırar, biz de kenara çekilir kahvelerimizi içip seyrederiz."

Yalvaçlı Sadık mezar bekçiliği dışında bir şeyler yapmaktan, yeniden hareketli bir hayatın parçası olmaktan mutludur. Ama parçası olduğu planın her aşamasına da vakıf olmak istemektedir.

– Tamam, onu anladım da, öbür kel İngiliz'i neetcez? Bak Gumandan, beride duruyor emme yılanın beteri o çakır gözlü. Demedi deme!

"Ortada üç tane it var Sadık. Bunlardan hangi ikisi birbirini kırsa, bizim için uygundur. Kalanı da ben hâllederim. Yeter ki bu üçünden ikisi birbirini yesin. Biz de heykelleri aldığımız gibi aradan sıyrılalım."

Sadık gülümseyen gözlerle bakar Ahmet Muhtar'a.

– Senle tanış olduktan kelli merak ettim ben de, sordum soruşturdum seni. Aşağıdaki hastaneden tanıdık arkadaşlar bildilee seni. Dedilee ki 'hayındır o. İngiliz'in adamıdır'. Gece vaktı gittiğimiz, bana

ters baktı diye tutup bileğini gırdığın çaycıyla da konuştum soğuna, o da dedi ki 'senle derdim yoğudu. Yanındaki zabit İngiliz casusudur, hayındır.' Herkes deyvedi bi şeyler emme ben hep dinledim, izledim. Hayın mısın değil misin bilmem. Amma hayınsan da, gazıkladığın kendi adamın değil, İngiliz'in adamı, Alaman'ın adamı.

Ahmet Muhtar öylece dinler Sadık'ı. Hayatı ezbere yaşadığını sandığı bu çarıklı erkân-ı harbin muhakemesi, saptamaları tüm algısını sarsmıştır aslında. Onunla daha fazla vakit geçirmek, onu daha fazla dinlemek istediğini fark eder.

"Gel helâlleşelim Sadık. Bu vartayı atlatıp şu heykelleri alırsak, ondan sonra Allah ömür verdikçe birlikteyiz. Amma ölümlü dünya. Bronz peşinde koştururken kurşuna denk gelmek de var."

Sarılıp helâlleşirler.

Ahmet Muhtar Pera'ya doğru yürüyüp uzaklaşırken Yalvaçlı Köselerin Sadık ardından seslenir.

– Ölmeden gel Binbaşım. Bırak itler yesin birbirini. Aralarına elini kolunu uzatma!

Evet, yiyeceklerdir birbirlerini.

Aylardır peşinde koştuğu kemiği doğru zamanda, doğru şekilde aralarına bırakmayı başarabilirse!

"*Meymenetsiz herifin tekidir ama pezevengin de piriymiş! Daha iyisi olamazdı.*"

Ohannes Efendi'nin bulduğu ev âdeta bir saray yavrusudur. Büyük Harp başlayınca Viyana'ya giden enişteşinin Osmanbey'deki dairesini iki günlüğüne Ahmet Muhtar'a kiralayan saat tamircisi önce direnmiş ama müşterinin aslında bir İngiliz olduğunu duyunca yelkenleri suya indirmiştir. Yvette daha önce de Sands ve Jugend'in masasına oturttuğu Rus kızın yanına bu kez de işveli bir Hırvat katmış, bu da Yüzbaşı Templer'ın ayaklarının yerden kesilmesine yetmiştir.

"Nasıl? Eğlenmeyi biliyor muymuşuz Yüzbaşı? Beğendin mi organizasyonu?"

Konyağa, viskiye alışık bünye rakıyla buluşunca afallamıştır tabii. Hele bir de Ahmet Muhtar rakının üstüne su yerine votka katınca, Templer daha gecenin başında dalgalanmaya başlamıştır.

– Mükemmel Bay Ahmet Muhtar! Kusursuz bir organizasyon.

Amerika'yı yavaş yavaş sallamaya başlayan Paul Whitman'ın aykırı caz ezgileri loş ortamın cazibesiyle birleşince, Templer da kendisini iki kızın kollarında uçurumdan aşağı bırakır. Önce Romen kızla dans eder bir süre. Ardından Rus olan nöbeti devralır. Daha gece yarısı olmadan Yüzbaşı Templer Ahmet Muhtar'ın istediği kıvama gelmiştir.

"Sen burada böyle eğleniyorsun ama bundan sonra işiniz zor. Bak, Kemal Ankara'da meclisi de açtı. Sizinkileri de Gebze'ye kadar sürdü attı. Bu gecenin tadını çıkar Yüzbaşı. Yarın seni cepheye yollarlarsa şaşırma."

– Ah, dert değil sevgili Ahmet Muhtar. Bizim birim ayrı, biliyorsun. Bizim işimiz cephede değil, masa başında. Cepheye gidecek olanlar senin Albay Sands ve adamları.

"Sands için sıcak bir yaz olacak o hâlde. Hem buradaki ticarî işleri hem cephede Kemal'le savaş."

Templer Romen kızla oynaşırken öylesine kendinden geçmiştir ki, Ahmet Muhtar'ın attığı oltayı fark etmez bile. İşte o anda yardımına İngilizce bilen Rus kız yetişir. Sanki bilerek yapmışçasına Templer'ı sert bir hareketle kendine doğru çeker. Bir dakika önce kulağından giren Ahmet Muhtar'ın sesi nihayet beynine ulaşır.

– Cephede Kemal'le Sands savaşmayacak ki! Yunanlardan bir tümen istediler. Bizimkilerin emrinde olacak. İzmit'e kadar olan her yeri temizleyecekler Türk eşkıyalardan. Az kaldı Ahmet Muhtar. Sabret bir hafta daha. Hem sen de tadını çıkar, boş ver bunları.

"Ooo, bayağı savaş olacak desene! Zaten Sands sizin gibi değil. Yani yanlışlıkla asker olmuş gibi. O daha çok ticarette daha başarılı."

Bir an sessizlik olur. Arka fondaki susturuculu trompet sesi de olmasa sanki birkaç saniyeliğine zaman, mekân, her şey donmuştur.

– Az önce de Sands'e tüccar dedin Ahmet Muhtar. Şimdi tekrar söyledin. Ne demek istiyorsun?

Akla takılıp kalan soru, balığın yuttuğu yem gibidir. Soru işaretinin oltanın ucundaki iğneye benzemesi tesadüf müdür?

"Yok, bir şey demek istediğimden değil de, benden istediği bilgiler İstanbul'daki direnişçilerden ziyade bazı Levanten tüccarlarla ilgili de, ondan. Mesela Ermeni ve Rum demirciler. Tuhaftır ki onun için peşine düştüğüm iki demir tüccarı da öldürüldü."

Dumanlanmış zihnini toplayıp Ahmet Muhtar'ın söylediklerini anlamlandırmaya çalışsa da Pont d'Argent'ın iki tecrübeli kızının arasında sıkışıp kalmıştır Yüzbaşı Templer.

– Bu çok tuhaf. Oysa bizi devre dışı bırakıp Karargâh'ta yeni bir istasyon kurarken bambaşka vaatleri vardı. Bizim Almanları bile çökerten dinleme sistemlerimizin bir işe yaramadığını söylüyordu. Süper ajanına çok güveniyordu.

"O süper ajan ben miyim?"

– Elbette. Senin sinyalden çok daha başarılı olacağına Amiral De Robeck'i ikna etmişti.

Templer tam kafasını toplayıp konunun üzerine gideceği sırada işveli bir müdahaleyle yeniden ağın içine düşer. Katkılı rakıdan aldığı bir yudum ise Ahmet Muhtar'a avını daha rahat çekme fırsatı verir.

"Sands'in size verdiği sözlerin ne kadarını tuttuğunu bilemem ama sizin sinyal, her neyse, onun da çuvalladığı kesin sevgili Yüzbaşı. Baksana, daha kendi karargâhınızdakilerin neler yaptığından haberiniz yok."

Rakıdan bir yudum daha, Rus güzelden ateşli bir öpücük, Templer'ın dikkatini toplayıp sağlıklı düşünmesine imkân yoktur.

– Saçmalama Ahmet Muhtar! Sinyal çuvallamaz. Onu neden kendi karargâhımızı dinlemek için kullanalım ki?

"Dinlemek mi? Nasıl?"

– Sinyalin ne olduğunu bilsen, neden Kemal'in hiç şansının olmadığını anlardın benim kendini zeki sanan dostum. Casusçuluk

oyunları geçen yüzyılda kaldı. Elektriğin icat edildiğinden haberin yok mu?

"Sinyal elektrikli bir silah mı? Bunu da mı yaptınız?"

Templer'ın keyfine diyecek yoktur. Kibir denen tedavisi olmayan krize kapılmış, Ahmet Muhtar'ın safça sorusuyla kahkahalara boğulmuştur.

– Silah mı? Evet, silah! Yaşadığımız çağda istihbarat en güçlü silahtır Ahmet Muhtar. Adamın bütün şifreli telgraflarını okuyan elektronik bir sistemden daha güçlü silah mı olur?

Ahmet Muhtar içkisinden bir yudum alır, kadehini masaya bırakır.

"Neyse ne. Ben ne istihbaratçı ne de muhabereciyim. Ben askerim ve artık Sands'in demir ticaretiydi, Fransa'dan kömür ithalatıydı, bu saçma sapan işlerinden sıkıldım. Şu ölen tüccarlardan sonra iyice sıdkım sıyrıldı."

– Biliyor musun? Ben de senin bu karamsar ve hep şikâyet eden tavrından sıkıldım. Bana söz verdiğin eğlence bu muydu? Ölü tüccarlar, Sands'in demir ticareti!

Aslında bu tepki tam da Ahmet Muhtar'ın almak istediğidir. Yüzbaşı Templer iyice gevşemiş, muhabbeti tatsızlaşmaya başlamıştır. Kalkar, kapıya doğru yürür.

"Haklısın Yüzbaşı. Ben artık sizi yalnız bırakayım. Tadınızı kaçırmayayım. Yarın yine Sands için koşturmam gerekiyor. Yunanistan'dan gelen bir kömür gemisinin peşine düşeceğim."

Templer artık Ahmet Muhtar'ı dinlememektedir bile. O çoktan çıkmışçasına hayalini kurduğu eğlencenin kollarına bırakmıştır kendini.

"Sabah erkenden kahvaltılık bir şeyler getiririm ben. Sen de erken kalkarsan iyi edersin. Yoksa bu yaptığın son âlem olur."

Tam kapıyı kapatacakken duyduğu ses, balığın oltayı sonuna kadar yuttuğunun sesidir.

– Kanıt Ahmet Muhtar! Biz kanıtla çalışırız, hislerle değil!

Merdivenleri hızla inip apartmandan çıkınca bahar gecesinin serinliğini hisseder. Cebinden çıkardığı sigarasını yakarken keyfi yerindedir.

"*Kanıt ha! Az kaldı, bekle. Sonuna kadar hissedeceksin o kanıtı!*"

Pera'nın yolunu tutar. Yvette'e verdiği bir söz vardır.

Ve Ahmet Muhtar da bilmektedir ki, söz verilip de tutulmayan bir kadından daha tehlikeli bir şey yoktur.

15 Haziran 1920
Pangaltı, İstanbul

– Şimdi konuyu baştan ele alalım. Diyorsunuz ki 'heykelleri buldum ama parçalara ayrılmış', doğru mu anlıyorum Bay Muhtar?

Yüzüp yüzüp kuyruğuna gelmiştir ve sükûnetini korumalıdır. Ama yine de bu ukala İngiliz'in her 'Bay Muhtar' deyişinde içindeki tüm öfke bileklerine hücum etmektedir. Belli etmemek için zoraki de olsa gülümser.

"Evet Albay. Sarışın, iri yarı bir adam. Bütün araştırmalarım ona çıktı. Takip ettim günlerdir. Akşamları Kadı Köyü'nde bir köşkte kalıyor. Ama gündüzleri Alman Sefareti'nin arkasındaki bir kiremit fabrikasında heykelleri parçalıyorlar. Şu anda heykelleriniz orada."

Albay Sands heyecanla yerinden fırlar. Bir hışımla önce pencereye doğru yürür, sonra aynı hızla geri gelir. Sağlıklı düşünmeye çalışan ama sevincinden ne yaptığını bilemeyen bir hâldedir.

"Şu anda tek yapmanız gereken gidip onları oradan alıp bir gemiye yüklemek ve Majesteleri Kral George'a göndermek. Tabii o gemide benim ve ailemin de olacağına dair verdiğiniz sözü hatırlatmak isterim."

Sands'in o anda en az umursadığı şey Ahmet Muhtar'a verdiği sözdür. Elleri masada düşünmektedir ve lütfedip casusunun yüzüne bakmaz bile.

– Tabii, tabii! O kolay.

"Hemen şimdi, yanınıza yeteri kadar adam alarak giderseniz bir Alman ajanını da yakalamış olursunuz. Böyle bir başarıyı komutanınız elbette karşılıksız bırakmayacaktır."

Sands doğrulur, elleri belinde salonda volta atmaya başlar. Öneri caziptir ama onun kafasında bambaşka tilkiler dolaşmaktadır.

– Siz Türkler çok cesursunuz Binbaşı. Ama yüreğinizdeki bu cesarete stratejik düşünen bir beyin hükmetmeyince sonuç şu anda buradaki durumumuz oluyor. Yani o cesur asker benim paralı adamım olmaktan öteye gidemiyor.

'Yine başladı ukala ukala konuşmaya Allah'ın cezası' diye düşünür Ahmet Muhtar. Bir yem de Sands'e atmış ve tepkisini görmek istemiştir ama onun bu şımarıklığına tahammül etmekte artık zorlanmaktadır.

"Neymiş bende olmayan o stratejik düşünce Albay?"

– Birkaç güne yeni İşgal Kuvvetleri Komutanı geliyor. Eğer birine bir şey kanıtlayacaksam yarın gidecek olana mı, yeni gelecek olana mı kanıtlamalıyım bunu? Bu birincisi. İkincisiyse, bana bir yığın bronz parçası değil, bronz kartal heykelleri lazım. İşte bu yüzden, biraz daha bekleyeceğiz. Parçalar o kiremit fabrikasında heykele dönüşene kadar sabırla bekleyeceğiz. Siz de söz verdiğim rahat yaşama kavuşmak için gözünüzü dört açacaksınız. Söylediğinizi ben de araştıracağım. Eğer gerçekten *Thrak* adlı Yunan gemisi eylülden önce gelmeyecekse zaten endişeye yer yok. Hatta heykellere gemide el koymak çok daha mantıklı ve gösterişli olacaktır.

Aslında bunlar tam olarak Ahmet Muhtar'ın duymak istediği şeylerdir.

– Doğru yerdesin Binbaşı. Doğru taraftasın. Birkaç güne ortalık iyice karışacak ve Kemal'in önüne konan barışı kabul etmekten başka çaresi kalmayacak. İşte o andan sonra zaten burada, Konstantinapol'de yepyeni bir düzen kurulacak. Bak, sen şimdiden o düzenin bir parçası oldun bile.

"Açıkçası kim kimle barışmış, kim kiminle savaşmış, umurumda değil. Ama neticede askersiniz Albay. Yarın buradan başka bir göreve giderseniz ben ortada kalacağımı biliyorum. Bu nedenle de sizden verdiğiniz sözleri bir an evvel tutmanızı bekliyorum."

Kısa bir sessizlik olur. Ahmet Muhtar'ın gözlerinin gerisini görmeye çalışır bir hâli vardır Sands'in.

– Gerçekten hiç umurunda değil mi? Yani bu nasıl mümkün olabilir ki? Hiç mi bir şey hissetmiyorsun vatanı için savaşan eski silah arkadaşlarına karşı?

Mezardaki bir ölü kadar donuk, bir mezar taşı kadar soğuktur Ahmet Muhtar.

"Hiç! Sizinle bu ticarete girdiğimden beri tek hissettiğim şey rahatlık ve bunun bozulmasını istemiyorum."

Albay Sands yerine otururken masadan aldığı kutudan bir sigara çıkartır. Keyifle yakar ve derin bir nefes çeker.

– Anlaşıldı Bay Muhtar. Siz kiremit fabrikasından gözünüzü ayırmayın. Artık tek istediğim şey o parçalar bir araya gelip de kanatlanana kadar başlarına bir şey gelmemesi. Heykelleri yeniden bir araya getirecekleri yer o fabrikadan başka bir yer olamaz. Planlarında bir değişiklik olur da daha erken harekete geçecek olurlarsa biz de müdahale ederiz. Yoksa sabırla eylülü bekleyeceğiz. Sonrası sizin için de, benim için de mükemmel olacak! Bu arada, yine sağda solda kulağınıza çalınan ilginç şeyler olursa, elbette onları da dinlemek isterim, biliyorsunuz.

Daha cümlesini bitirmeden sinsi bir kıkırdamayla süsler kinayeli sözlerini.

"Elbette Albay. Sizin gibi başarılı bir kavat olmak için elimden geleni yapıyorum, görüyorsunuz."

Sands istediğini aldığını, amacına ulaşmasına bir adım kaldığını düşünedursun, Ahmet Muhtar'ın günlerdir ilmek ilmek dokuduğu plan saat gibi işlemeye başlamıştır. İngiliz İşgal Kuvvetleri Karargâhı'ndan çıkarken dönüp son kez alaycı bakışlarla göz gezdirir eski okulunun pencerelerinde.

"Sabretmek ha? Sabretmeyi benden daha iyi kim bilebilir? Onca zamandır sana sabrediyorum ben Sands Efendi! Üç ay dediğin nedir ki?"

Kararlı adımlarla yürür tramvay durağına. Aylardır onu doludizgin uçuruma koşturan atın dizginlerini nihayet yakalamayı başarmış, kendi kaderinin dümenine oturmuştur. Zaman artık onun için akmaktadır.

10 Temmuz 1920
Sen Pier Han, Galata

– Ankara'dan gelen haberlere bakılırsa sizinkiler yastaymış Binbaşı. Özellikle Bursa'ya Yunanların girmesi delirtmiş Kemal'i ve arkadaşlarını. Söylemiştim sana. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.

"Ama burada, şu anda karşınızda oturan bir Yunan değil, benim Yüzbaşı Bennett. Sahada ateşe sürecek maşa bulmakta zorluk çekmiyor olabilirsiniz fakat İstanbul'u yönetmek istiyorsanız benim gibilere hâlâ ihtiyacınız var. Yanılıyor muyum?"

Yaklaşık bir aydır Ahmet Muhtar'ın tek yaptığı Ayaspaşa'daki kiremit fabrikasını ve Unkapanı'ndaki mavnaları gözlemektir. Sarı Avni her sabah aksatmadan fabrikaya gelmekte, akşama kadar kalmakta ve yatsı namazına yakın buluştuğu Sarı Emin'le Ayvansaray'a, evlerine dönmektedir. Jugend ise bir hafta kadar ortadan kaybolmuş, ardından Unkapanı'ndaki depoda yeniden ortaya çıkmıştır. Kiremit fabrikasına da daha az gelmekte, Üsküdar'da bulduğu yeni bir evde kalmaktadır artık.

Ahmet Muhtar'ın kartalların peşinde koşmak dışında bir diğer mesaisi de Sen Pier Han'dakilere sahadan taze bilgi taşımak üzerinedir. Bir süredir Tarlabaşı'nda, eski bir Rus süvari subayının işlettiği bir barın müdavimi olmuştur. Neredeyse her gün buraya gidip diğer masalara kulak kabartmakta, onun mimli bir İngiliz ajanı olduğunu

bilen ve uzak duran Türk milliyetçilerinden bir şeyler öğrenmeye çalışmaktadır.

– Evet, geleneksel haber alma yöntemleri hâlâ ölmedi. En azından Konstantinapol şartlarında buna ihtiyaç duyuyoruz ve siz de bu açıdan gayet güzel işbirliği yaptığımız bir dost oldunuz. Var mı yeni bilgiler?

"Şu serbest bıraktığınız Hindistan Müslümanı, Saghir, neredeyse her gün Kemal'in adamlarıyla beraber. Tabiidir ki beni yanlarına yaklaştırmıyorlar ama bu Hintli teklifsizce oturup kalkıyor masalarına. Saatlerce fısır fısır konuşuyorlar. Bakın ben eğer bu adamların çalışma şeklini biliyorsam, bunlar bu Saghir aracılığıyla Hindistan'da size karşı bir ayaklanma tertip ediyor olabilirler."

Sessizce dinler Bennett. Arada önündeki kâğıda bir şeyler karalar ama Ahmet Muhtar'ın anlattıklarını pek de umursamaz bir havası vardır. Hiçbir yorum yapmaz.

– Peki ya Albay Sands. Onun tarafında neler olup bitiyor? Templer'a bahsettiğin ticari girişimlerinden ne haber?

"Eylül sonunda gelecek bir Yunan gemisi var. Thrak. Onu bekliyor. Bu geminin özelliği tam olarak nedir bilmiyorum ama onun için çok önemli. Bunun dışında sıklıkla Bursa Mudanya harekâtıyla meşguldü bir süredir, biliyorsunuz."

– Güzel. Önemli bir gelişme olursa bizi haberdar edersin. Başka bir şey yoksa müsaade sizin Binbaşı. Gördüğünüz gibi fazlasıyla meşgulüm. Yeni komutan General Harrington'a bir brifing hazırlamak zorundayım.

"Elbette Yüzbaşı. Size kolaylıklar dilerim."

Sen Pier Han'dan çıkınca ağır ağır iner Karaköy'e. Galata bankerleri evlerinin yolunu tutarken esnaf takımı da yavaş yavaş kapatmaktadır dükkânlarını. Yol boyunca insanları inceler. Türk'ü, ecnebisi, Müslümanı, Yahudi'si, neredeyse gülen bir tek yüz yoktur İstanbul sokaklarında. Son birkaç haftadır ıhlamur kokularıyla birlikte umut da terk etmiştir Dersaadet'i. İşgalin başlarında

mutsuzluktan muafmışçasına kahkahalar atarak dolaşan Rumlarda bile bir somurtkanlık vardır.

"*Savaşın bitmediğinin, Kemal'in diz çökmediğinin onlar da farkında. Bu iş uzadıkça güvende olmayacaklarını biliyorlar artık.*"

Cumbasının önündeki tellere kocasının ıslattığı çarşafı seren Ermeni kadınının suratı gibidir İstanbul'un çehresi. Aldığı bir okka bulgura sıkı sıkı sarılmış, kutsal bir emanet gibi evine götüren şu Hacı Amca'nın tedirginliği vardır bütün şehirde. Her gördüğü yüzde İstanbul'un bir haftalık öyküsünü okuyarak varır Direklerarası'na. Sazende gelene kadar gazetelere göz gezdirir. Sırf Mersin Efendi'nin fırçasını özlediği için yere atar izmaritini. O bile gününde değildir. Süpürür geçer. Neden sonra saz heyeti yerini alıp da neyzen giriş taksimine koyulunca sıyrılır düşüncelerden. Artık hicaz vaktidir.

Affeyle suçum ey gül-i ter, başıma kakma.
Bir bağrı yanık aşıkım, ettiğime bakma.

Bir saat kadar meşk iyi gelmiştir Ahmet Muhtar'a. Elinin altında tuttuğu bir parça kâğıda dileğini karalar. Sonra etrafına göz gezdirir ağır ağır. Bakışlarında şüphe değil, kararlılık vardır. Ceketinin cebinden çıkarttığı bir başka kâğıdı diğerinin arasına koyup baş kemancıya gönderir.

"*Çok belli etme üstadım. Oku, koy cebine!*"

Ahmet Cemalettin Efendi önce şaşırır. Bir an Ahmet Muhtar'la göz göze gelirler ve kâğıtları olduğu gibi cebine atar. Başıyla bir selam verir ve kemanını ağlatmaya başlar. Bir tebessüm geçer Ahmet Muhtar'ın dudaklarından.

"*Elbette, her zamanki gibi. Benim istediğimi değil, bana lâyık gördüğünü çalacaksın değil mi Ahmet Cemalettin Efendi?*"

Alışmıştır baş kemancıyla arasındaki bu tatlı inatlaşmaya. İşin tuhaf yanı, bir süredir dinlemek istediği şarkıyı yazmayı bırakmış, onun kendisi için çalacağı eseri merak eder olmuştur. Belki de Ahmet Cemalettin Efendi'ye bu kadar muhabbet beslemesinin sebebi müdanasız ama samimi tavrıdır.

O gece kalkıp gitmez. Sazende paydos dediğinde kapıdan çıkar ama içeriyi görecek şekilde bir kuytuya geçip beklemeye başlar. Çok geçmeden çakı gibi, kılığı kıyafeti düzgün, kaytan bıyıklı bir genç gelip girer Mersin Efendi'nin mekânına. Herkes birer ikişer çıkıp evinin yolunu tutarken o gidip Ahmet Cemalettin Efendi'yle sohbete koyulur. Birbirlerini tanısalar da birbirlerine fersah fersah uzak gibidirler. Tebessümsüz, taşlaşmış yüzlere takıldığı sırada baş kemancının cebindeki kâğıtları çıkarıp gencin eline tutuşturduğunu görür.

"*İşte bu kadar! Şimdi bakalım bu vapur hangi limana yanaşacak?*"

Genç mekâna girdiği hızla çıkıp Beyazıt'a doğru yürümeye başlar. Araya bir taş atımlık mesafe koyan Ahmet Muhtar kuytulara gire çıka takip eder onu.

"*Şu yürüyüşe bak! 'Ben zabitim' diye bağırsaydın bir de. Yalnız piyade, topçu ya da süvari değil bu. Sallanmadan dimdik yürüyor. Dalgalar teraziye getirmiş, kesin. Kalıbımı basarım bahriyeli bu. Eğer ki Eyüp'ün adamı değilse cümle âlem suratıma tükürsün!*"

Son aklından geçeni tekrar düşününce boğazına bir yumru oturur. Yutkunabilmek için boğazına hapsolanı dudaklarından salıvermesi gerekir.

"Zaten tükürecekler."

Tramvay durağında bir süre bekleyen genç, 23 numara gelince tereddüt etmeden biner. Artık Ahmet Muhtar'ın şüphesi kalmamıştır.

"Neyse, en azından bu gece kimse suratıma tükürmeyecek. Bu delikanlı Beşiktaş yolcusu. Ya Tophane'ye ya da Maçka'ya gidiyor. Haydi bakalım Eyüp Efendi. Gayrı şarkımızı sen söylersin."

Arkadan gelen 12 numaraya atlar, Karaköy'ün yolunu tutar. Bir gece olsun, huzurla uyumanın hayali vardır ağırlaşan gözlerinde.

Apartmana vardığında Haim Efendi'yi kapıda beklerken bulur.

"Hayrolsun Haim Efendi. Yatmamışsın hâlâ? Sağlığın sıhhatin yerindedir inşallah."

– Çok şükür evladim. Afiyetteyiz vesselam. Seni bekledim. Bir derdin yok değil mi? Polisle, İngiliz'le…

"Yok Haim Efendi. Bir vartaydı, atlattık çok şükür. İşimize bakıyoruz artık. Hayırdır, sanki bana diyeceğin bir şey var gibi?"

– Biri geldi, seni sordu kuzum. Kalem efendisi gibi, süklüm püklüm bi şey. Eee 'yok' dedim ben de. Sana bu zarfı birakip gitti. 'Üsküplü'nün selamı var deyin' dedi. Elçiye zeval olmaz. Al işte, ben de verdim gitti!

"Sağ ol Haim Efendi. Haber bekliyordum bir yerden. Üsküplü arkadaşım. Onu hâlletmiş olmalı. Eyvallah!"

Yukarı çıkarken tedirgindir.

"*Suratıma bakmayan Üsküplü, durup dururken bana ne haber getirdi? Yoksa, yoksa anneme bir şey mi oldu? Ya da babama…*"

Odaya varınca telaşla açar zarfı. İçinden sadece bir kâğıt parçası çıkar. Gaz lambasını aceleyle yakıp şavkına yanaşır. Yazı Üsküplü'nündür. İlk görüşte tanır.

"*Eyüp söyledi, Dersaadet Ticaret Odası'ndan araştırdım. Thrak bakım için Pire'de tersaneye çekilmiş. İstanbul'a gelişi 25 Ekim 1920.*"

Camın yanındaki sandalyeye oturur kalır. Daha üç ay daha bu saçma sapan heykel oyununun içinde olacaktır. Oysa bir an evvel alacağını alıp, İstanbul'dan savuşmaktır tek isteği.

"*Üç ay Ahmet Muhtar! Üç ay daha sıkacaksın dişini. Sands'e katlanman gereken üç ay daha. Sonra boğazını sıkan bu şehirden kurtulacaksın. Üç ay! Üç ay sonra olman gereken yerde olacaksın!*"

Tabancasını çıkarıp öylece yatağa uzanır. Bu gece de huzurla uyuyamayacaktır. Annesini, babasını, ağabeyini düşünür. Sonra Yvette gelir aklına. Bu ismin aynı anda hem yüzünü güldürüp hem de yüreğini sızlatmasına hayret eder. Bir diğer şaşırdığıysa Üsküplü'dür.

"*Gelmiş, namesini bırakmış ama hâlâ buz gibi. Eczacıya reçete yazar gibi yazmış avanak!*"

Salih'i hatırlar. Sonra Nazım'ı.

"*Ne yapmaktadırlar şimdi acep? Bir gün yine bir araya gelmek, dostça sarılmak nasip olur mu?*"

Sonra zorlar kendini. Yaşadığı dünyaya geri döner. Kafasındaki kilitli odalara gerisin geri hapseder tüm sevdiklerini. Bu son gelişmeden sonra planında ufak tefek değişiklikler yapması gerekecektir.

"*Kurban Bayramı'nda harekete geçecektik ama iki ay daha tehir etmemiz gerekecek. Bizimkilere de tembihleyeyim de açığa düşmeyelim. İki ay daha otursunlar evrakların üstüne.*"

Zaten yapacak başka işleri vardır. Ertesi gün yine Tarlabaşı'ndaki Rus'un mekânına gidecek, Mustafa Saghir denen kerameti kendinden menkul Hint horozunun peşine düşecektir.

Düşünceler içinde debelenirken uykuya teslim olur.

13 Ekim 1920
Postacılar Sokak, Beyoğlu

Siper aldığı duvarın gerisinden kilisenin girişini gözlerken, zihninde bir ay evvel Sadık'la yaptığı bir konuşma dönüp durmaktadır.

"Ben bir süre buralara uğrayamayacağım Sadık Efendi. Bu heykellerle bağlantılı bir iş daha var ve o tarafta izlemem gereken herif tilki gibi kurnaz. Ürkütmemem lazım. Anlıyorsun değil mi?"

– Alıştık gari senin bu alavere dalavere işlerine Gumandan. Ben netcem, sen onu deyve bakem bana?

"Burası ve sarı kafalar sana emanet. Sen de dikkatli ol. Kendini belli etme. Uzaktan izle. Her zamankinden farklı, tuhaf bir durum görürsen kime gideceğini biliyorsun."

– He, senin şu alık gâvur gızına gidivecem.

Sadık'ın bu sözünü anımsayınca, ilk duyduğundaki gibi bir gülümseme yayılır yüzüne. Bir başka kurnaz tilki de Yvette'tir ama kendini bir türlü Yalvaçlı'ya beğendirememiştir.

"Tastamam doğru! O ya bana ulaşır ya da bir şekilde seni bana ulaştırır. Ama sen yine de kızcağıza 'alık' deme."

– Tamam Gumandan. Helallaşıp duruyoz da, bi yanna gettiğimiz de yok. Yine de sen Allah'a emanet ol. İtin eniğin arasına elini, kolunu uzatma.

Ahmet Muhtar şu hayatta yüzünü güldüren iki insanı tuhaf bir şekilde yan yana getirdiğini o anda fark eder.

Mustafa Saghir kiliseye gireli iki saat olmuştur ve hava kararmış olsa da en ufak bir kıpırtı olmamıştır.

"*Ulan başka bir çıkışı olmasın bu kilisenin? Frew anasının gözü. Saghir'in tam bir çakal olduğu belli. Takip ettiğimi fark etmiş olabilirler mi?*"

Fyodor'un Tarlabaşı'ndaki mekânından çıktıktan sonra bir süre onu beklemiş, Sakız Ağacı'ndan itibaren de peşine takılmıştır. Sen Pier Han'a gideceğini düşünerek Saghir'i elli metre kadar geriden takip etmiş, Hintli onu dolaştıra dolaştıra Zowe'un birahanesinin de olduğu Postacılar Sokak'a getirmiştir. Mustafa Saghir nihayet kapısını çaldığı Rahip Frew'ün Birlik Kilisesi'nde sırra kadem basmıştır.

"*Burada olmasıyla Sen Pier'deki İngiliz Askerî İstihbaratı'nın yanında olması arasında ne fark var ki? Ha Frew'ün dizi dibinde, ha Bennett'in kucağında. Bu herif kesinlikle İngilizlere çalışıyor.*"

Sonra aklına bu adamı sürekli gözüne sokan tesadüfler gelir.

"*Bu herifi işkenceden geçmiş hâlde bana gösteriyorlar ve ardından gitmem için neredeyse Templer'ın beni zorladığı Fyodor'un mekânında karşıma çıkıyor. O günden beri adam hep orada, gözümün önünde. Sürekli Ankara'nın Dersaadet'teki uzantılarıyla birlikte.*"

Bu hafta içinde Saghir Rahip Frew'le biri vapurda, diğeri Azapkapı'da, Perşembe Pazarı'nda olmak üzere iki kez karşılaşmış, nihayet üçüncüde soluğu onun kilisesinde almıştır. Aynı zaman diliminde Taksim Topçu Kışlası'nda, Templer'ın önünde futbol maçı seyretmiş, Bennett'le aynı gümüşçüden alışveriş yapmıştır.

"*Bu kadar tesadüfle insan ancak hala kızıyla evlenir! Eğer ki bu Saghir'e bu kadar vakit ayırıyorlarsa, bu herif sıradan bir ajan değil. Bunun üzerinden sağlam bir tiyatro çevirecekler.*"

Aklından olasılıkları geçirir; bir ay önce Paris'te İtilaf Devletleri Devlet-i Âliyye temsilcilerine utanç verici bir barış antlaşması imzalatmış, Bursa'nın Yunanlarca işgalinin ardından bu hamleyle Ankara'nın diz çökeceğini ummuşlardır. Hatta bu sırada İngilizlerin ümitlerini artıran bir olay da Sevr'le aynı günde Sovyetlerin

Ermenilerle bir dostluk anlaşması imzalaması olmuştur. Londra ellerini ovuşturarak Mustafa Kemal Paşa'nın pes etmesini beklerken müttefiki Fransa kesin bir yol ayrımına doğru yürümektedir. Maraş ve Urfa'da uğradığı bozgunlardan ve Antep'te karşılaştığı direnişten sonra Pozantı'da da hezimeti yaşamış, gözünün bebeği Mesnil Taburu Toros Dağları'nda yok olup gitmiştir: Doğuda ise Türk Ordusu Ermenistan üzerine yürümüş, Laloğlu'na kadar Ermeni kuvvetlerini sürüp atmıştır. Kâzım Karabekir Paşa'nın muzaffer bir kumandan olarak Revan'a girmesi an meselesidir artık.

"*Bunlar sorunu kökten çözmek zorundalar. Sen olsan hem Doğu hem Güney cephesini nasıl tek hamlede kapatırdın? O uğursuz barışa nasıl ikna edip imzalatırdın Ankara'yı Ahmet Muhtar? İngilizler bütün bu darbelere rağmen eğilip bükülmeyenin, bir adım geri atmayanın kim olduğunu bilmiyorlar mı? Onu ortadan kaldırmadan bu sorunun çözülmeyeceğini sen görüyorsun da onlar görmüyorlar mı? O hâlde sen İngiliz Askeri İstihbaratı'nın yerinde olsan ne yapardın?*"

Birlik Kilisesi'nde daha fazla vakit harcamanın bir anlamı yoktur. Mustafa Saghir hakkında anlayacağını anlamıştır. Daha fazla onun çıkışını bekleyerek zaman kaybetmek istemez. Artık harekete geçme vaktidir. Bir an önce Maçka'ya, Eyüp Yarbay'ın yanına gitmeye karar verir. Pera'yı hızlı adımlarla geçip Taksim Meydanı'na varacakken bir an bakışı sola, Zambak Sokak'a kayar.

"*O ne be? Yvette'in balkonu mu o? Vallahi o! Mor saten çarşaf asılı. Bir şeyler oluyor!*"

Hiç düşünmeden Yvette'in apartmanına dalar. Koşar adım çıkar merdivenleri. Bu mor çarşaf daha önce kararlaştırdıkları "çabuk buraya gel" mesajıdır. Kapı, tam yumruklamaya hazırlanırken, kendiliğinden açılır. Belli ki Yvette onu ayak seslerinden tanımıştır.

"Ne oldu yavrucum? Mor çarşaf asmışsın?"

– Aamet senin tuhaf arkadaşın geldi. Şu deli gibi olan. Tuğlaları taşımaya başlamışlar. 'Komutan gelsin' dedi galiba. Anlamıyorum ben onun ne dediğini. Değişik konuşuyor o.

"Tamam Yvette, anladım ben. Şimdi gidip bakacağım. Eğer bir iki saate buraya geri gelmezsem sana verdiğim zarfı akşam hava kararmadan gidip Sen Pier Han'da Albay Vivian'a vereceksin, d'accord?"

– Tamam. D'accord. Ama her ne yapacaksan, sen de dikkatli ol.

Geldiği hızla çıkar apartmandan. Kışa dönmekle dönmemek arasında kararsız bir ekim akşamıdır ama üşümek şöyle dursun, her tarafından ter boşanmaktadır Ahmet Muhtar'ın. Aylardır beklediği olay hiç beklemediği bir anda gerçekleşmeye başlamış; kiremit fabrikasında tuğlalara gizlenen son parti bronz da sevkiyat aşamasına gelmiştir.

"*Thrak mı geldi? Çok erken! Hani aralıktan önce gelmeyecekti? Neler oluyor?*"

Koşa koşa iner Çiftevav'dan. Tam sağına soluna bakınıp Sadık'ı aranırken arkasından gelen ses işini kolaylaştırır.

– Psst! Gumandan! Beri bak, burdayım!

"Neler oluyor Sadık? Yvette dedi ki tuğlalar, yani bizim kartallar gidiyormuş."

– Valla Gumandan, içerde ne galdı bilmeyorum. Aha burdan en az on araba tuğla göttülee aşağya, iskeleye. Te hordaki iki goca duba gibi bi dene daha geldiydi. Onu yükleyverile iki gündür.

"Sarı kafalar… Bizim iri kıyım Alman… Onlar nerdeler?"

– Bizim sarı gafaların teki içerde. O kesin demirci ya da kiremitçi ustası. Öbürü akşam ezanı vaktı gelir. Sarı Alaman devesini deyyosan, o az evvel getti Beşiktaş tarafına. Bu onun Üsküdar'a vapor saatı zaten.

Bir kiremit fabrikasına, bir karşıya, Üsküdar tarafına bakar Ahmet Muhtar. Maçka Silahhanesi'ne gidip Yarbay Eyüp'ü görmek niyetiyle düştüğü yol döne dolaşa onu önemli bir ayrıma getirmiştir.

"Sadık Efendi, ben önce bir Pangaltı'ya gideceğim. Oradan da şu Binbaşı Jugend'in peşine düşeceğim. O bende. İngiliz itleri birbirini yerken, asıl ava kurtların çökmesi için senin de sana evvelce verdiğim zarfı o gün konuştuğumuz topçu kaymakamına götürmen gerekiyor. Neydi adı?"

– Kaymakam Eyüp. Topçu Kaymakamı Eyüp!

"Haydi göreyim seni. Bu iş bitince sana her şeyi en başından itibaren tafsilatıyla anlatacağım. O zamana kadar hata yapmadan bu işi nihayete erdirmemiz lazım."

– Eyvallah Binbaşım. Sen de kendine mukayyet ol. Allah eline de, belindekine de güç guvvat versin amma lüzum da bırakmasın.

Hızla fırlar yanından Yalvaçlı'nın. Şimdi Albay Sands'i ayaklandırma zamanıdır.

Albay Sands Ahmet Muhtar'ın telaşlı hâlinden, kan ter içinde kalmış çehresinden artık harekete geçmesi gerektiğini anlamıştır. Onu gönderdikten sonra geçer masasının başına, oyununu kurmaya başlar. Yüzündeki buz gibi ifadede kararlılık ve avını canlı canlı yemeye hazırlanan bir sırtlanın acımasızlığı vardır. Yanına çağırdığı Teğmen Barclay'in kendisini hatırlatmak için boğazını temizlemesi bile bu ürkütücü tavrını değiştirmez. Masa lambasına takılı kalan bakışlarını ona çevirmeye tenezzül etmeden söze girer.

– Binbaşı Muhtar söylediğinden beri gözetliyordunuz kiremit fabrikasını değil mi Teğmen?

– Evet Albayım. Bir an bile gözümüzü ayırmadık. Bir de Ahmet Muhtar'ın adamı, şu çolak olan, hep orada. O da izliyor. Son olarak bu sabah Ahmet Muhtar kendisi de geldi. Bunun dışında iki gündür fabrika biraz hareketli. Birkaç tuğla sevkiyatı oldu Beşiktaş iskelesine.

Tam olarak duymak istedikleri bunlardır. Ahmet Muhtar'la aylardır çalışmakta ve bir an evvel parasını alıp İstanbul'dan gitmek için bu işi sonlandırmak istediğinin farkındadır ama kayıtsız şartsız onun sözlerine teslim olmamak için de yeterince sebebi vardır.

– Yarın sabah erkenden yanına güvendiğin altı adam al. Sen de, onlar da, hepiniz sivil ve silahlı olacaksınız. Ama tüfek değil, tabanca alın. Kimseyi ürkütmeden fabrikanın köşesine geleceksiniz. Orada buluşuruz. Ne Yüzbaşı Giggs'in, ne de Albay Gribbon'un

bundan haberi olacak. Bu işi yarın hâlledeceğiz ve akşam da siz Teğmen, Yüzbaşı Barclay olacaksınız.

– Emredersiniz efendim!

Albay Sands'in hamlesini yapmak için elini kaleye uzattığı dakikalarda Ahmet Muhtar da tramvaya atlamış, Karaköy'e gitmektedir. Üsküdar vapuruna binecek ve her şeyin başındaki adamı, Jugend'i derdest edecektir.

"*Sakin ol Ahmet Muhtar. Ne olursa olsun adamı öldürme. Burunlarının dibinde gizli kapaklı iş çeviren bir Alman binbaşısını Bennett'e teslim edersen bir daha sırtın yere gelmez! Akıllı ol, duygusal değil!*"

Karşıya geçerken saçlarının arasında dolaşan rüzgârın tadını çıkarır. Bunca telaşı olmasa aslında mükemmel bir gündür. Yüzünü güneşe çevirir. Yüzüp yüzüp kuyruğuna geldiği işi berbat etmeyecek, bunca çakalı kendi avlarının başında avlayacaktır.

"*Avanak Sands! Bana istediklerimi verecek kimse, elbette ona çalışırım. Bu da senin gibi koskoca Britanya İmparatorluğu'nu dolandırabileceğini sanan bir ahmak değil, elbette bizzat İmparatorluğun kendisi olabilir.*"

Üsküdar'a varınca doğruca Sadık'ın gösterdiği evin yolunu tutar. Jugend bir aydır her gün yaptığı gibi akşama kadar Sefaret'te ya da kiremit fabrikasında işinin başında olacak, akşam namazını geçerek eve gelecektir. Tek katlı, terk edilmişçesine perişan görünümlü binanın tam karşısındaki camin avlusunda oturur bir süre. Servilerin arasından giriş kapısını izleyerek üç saate yakın zaman geçirir. Arada akşam namazına gelenlerle selamlaşır. Nihayet cemaat camiye dolup ortalık tenhalaşınca usulca doğrulur. Sokağa son bir kez etraflıca bakıp evin kapısına varır. Hafifçe zorlar ama kapalıdır. Arka cebinden çıkardığı çakısıyla kapının dilini biraz zorlayınca kilit düşer.

"*Evet Haupt Jugend, beni daha fazla bekletme. Bu gece burada bu hesabı kapatalım.*"

Süzülür açılan kapıdan. Sıkı sıkıya kapalı perdeler, sağa sola devrilmiş boş konyak şişeleri ve tozlu masanın üzerine savrulmuş bir sürü kâğıt…

"Şu pisliğe bak! Hoş, bütün cihanı boka batırmış adamlardan daha ne beklenir?"

Kuzinenin yanındaki koltuk belli ki Jugend'in bu viranedeki favori yeridir. Ayağıyla çevresindeki şişeleri sağa sola iterek kendine yer açar Ahmet Muhtar. Sofanın duvarlarındaki kasvetli tabloları, boş kitaplığa konmuş birkaç fotoğrafı inceleyerek vakit geçirir biraz. Otururken tabancasını çıkarıp koltuğun yanındaki sehpaya bırakır yavaşça. Sonra sokaktan gelen kalabalık sese kulak kabartır.

"*Cami dağıldı. Şimdi herkes evine çekilir. Yatsıya kadar sokaklarda kimsecikler olmayacak. Uzaktan sansar gibi izlediğin yeter. Gel artık Herr Jugend.*"

Gerçekten de Jugend sokağın köşesinden evlerine dağılan cemaati izlemektedir. Konu komşuyla karşılaşmamak, dikkat çekmemek için ayak sürüyerek, yüzünü gizleyerek bir süre oyalanır uzakta. Sonra usul usul yaklaşır, eve adımını atarken etrafı kolaçan etmeyi ihmal etmez. İçeri girip karanlık sığınağının kapısını kapatır.

– Sizi görmüyorum ama orada olduğunuzu biliyorum Herr Muhtar.

Sonra sanki kendisi o koltuğa oturtmuşçasına, döner yüzünü Ahmet Muhtar'a. Artık ne kendisini gizlemek için Fransızca konuşmaktadır ne de karşısındaki anlasın diye İngilizce. Teklifsizce ve en üst perdeden bir Prusyalı monoloğudur odaya dolan.

– Akıllı ve cesursunuz ama beceriksizsiniz. Kilit yerindeki bıçağınızın izi; görmemek için kör olmak lazım.

Sakince yürür, duvardaki gaz lambasını yakıp alevini hafifçe kısar.

– Buraya böyle susup beni izlemek için mi geldiniz? Konuşmayacak mısınız? Yoksa Sands mi yasakladı benimle sohbet etmenizi?

"Demek Almanca bildiğimi biliyorsunuz Haupt Jugend. Güzel. Tiyatroya gerek yok o hâlde."

– Almancanızı geliştirmek için mi geldiniz onca yolu? Yoksa Sands'in sizden istediklerini bulamayınca beni de mi kesmeye karar verdiniz?

"Ah evet! Poladiyan ve Survenos. Konuya doğrudan girmene sevindim Binbaşı Jugend. O adamları öldürdüğün için ayrı, hesabını bana bıraktığın için ayrı ceza kesmem gerekiyor sana."

Durduğu yerde pantolon askılarını tutup iki kere yaylanır Jugend. Odayı dolduran kahkahası tiksindirici derecede kibir kokmaktadır.

– Herr Muhtar, çok eğlenceli bir adamsınız. Bu ya da bundan sonraki, hangi hayatta bana ceza vermeye gücünüz yetebilir? Gerçekçi olalım. Buraya girerken kendi ölüm fermanınızı imzaladığınızı düşünmediniz mi?

Sakince yürür, boş kitaplığın altındaki dolaba uzanır. Çıkarttığı konyak şişesini büyük bir keyifle açar. Törensel bir edayla doldurduğu kadehten küçük bir yudum alır.

– Ah, kabalığımı bağışlayın. Ne diyordu küçük kızıl sevgiliniz bizim için? Hah evet; Alman öküzü! Size de ikram edebilir miyim bir kadeh?

O ana kadar kontrolü elinde tutan Ahmet Muhtar'ın kafası karışır bir anda. Bu sarı kafa nereden bilmektedir Yvette'i, onun Almanlar hakkındaki sözlerini?

"İstemez! Laf kalabalığına da gerek yok. Aslında söyleyecek çok şey var da, artık buna gerek yok. Çünkü konuşmaya başlarsam kıçına neft sürülmüş gibi koşarak sefaretine gidersin."

– Sanırım Fransız sevgilinizden bahsetmem canınızı sıktı. Ne sanıyordunuz? Aylardır siz benim etrafımda sinsi sinsi dolaşırken elim kolum bağlı oturacağımı mı? Hakkınızda her şeyi öğrenip ona göre önlemlerimi almayacağımı mı? Fabrikayı buldunuz, Sands'e söylediniz. O da günlerdir izliyor orayı. Ben bilmiyor muyum o domuzun heykelleri kendisi için istediğini. Peki gidip baktığında yarın heykelleri mi bulacak?

"Kendini zeki sanıyorsun ya Haupt Jugend, hiçbir halttan haberin yok! Sands ayrı ahmak, sen ondan da avanaksın. Neyse, uzatmayalım. Tak bakalım şu kelepçeleri bileğine. Seni görünce çok

sevinecek tanıdıklarım var. Tuğlaların çok umurlarında olmazdı ama ne yapmaya çalıştığını öğrendiklerinde bunu engelleyen adamı elbette ödüllendireceklerdir."

Jugend sohbetin başından beri ilk kez susup kalmıştır. Gözleriyle odayı taramakta, kapana kısılmışçasına bir çıkış aramaktadır.

"Dediğim gibi, uzun etme Binbaşı. Tak şunu bileğine. Beni zorlama."

Tabancanın horoz sesiyle daldığı düşüncelerden sıyrılır Jugend.

– Sands tam bir budala. On tane heykeli aradığımı sanıyor. Oysa en başından beri hiç umurumda olmadılar ki! Ama on ton bronz! İşte bu yeniden ayağa kalkacak olan Alman Ordusu için çok değerliydi. Ve her ne pahasına olursa olsun bunlar Essen'e, ait olduğu yere gidecek. Prusya gücünü her şekilde gösterir Herr Muhtar. Kartallarla olmazsa, bu bronzlarla kamalarını yapacağımız toplarla!

Her ne kadar anlattıkları ilginç olsa da canı sıkılmaya başlamıştır Ahmet Muhtar'ın. Sinirle ayağa fırlar.

"Benim işim seni İngilizlere teslim edince bitiyor Binbaşı. Ne diye anlatıyorsun bana bunları?"

O anda yanağında dayanılmaz bir acı hisseder. Yüzünde top mermisi patlamışçasına sarsılır. Bütün dünya üzerine yığılıp etrafında dönmeye başlar. Ayakta duramaz, suratının üstüne yığılır. Kuzinenin yanından belli etmeden aldığı döküm maşayı yerine koyarken Jugend'in gözlerinde ölüm vardır. Cebinden çıkardığı avcı bıçağını yerde yatan Ahmet Muhtar'ın boğazında gezdirmeye başlar.

– Çünkü aylardır peşinde koştuklarımı elimden alan adama benim de keseceğim bir ceza var. Sen sadece kendi milletine değil, milyonlarca Alman'a da ihanet ettin Ahmet Muhtar! Gerçek acıyla yüzleştiğinde sormanı istiyorum 'değdi mi?' diye. Bu yüzden anlattım. Şimdi sen burada mışıl mışıl uyurken ben o ömrünce unutamayacağın gerçek acıyı vermeye gidiyorum sana!

Ahmet Muhtar'ın gözleri kararır. Alnından akan kan gözlerine dolmaktadır.

Sonra…

Sonrası dipsiz bir karanlık!

14 Ekim 1920
Ayaspaşa, İstanbul

– Hey! Neredesiniz? Kimse yok mu?

Fırının yanında dizilmiş yüzlerce tuğla, yerlerde kil ve kül karışımı bir toz, panjurların arasından kiremit fabrikasına dolan ışık huzmeleri…

– Barclay! Şu yandaki odalara bakın! Mutlaka birileri olmalı.

Albay Sands, Teğmen Barclay ve altı adamı sabah erkenden Alman Sefareti'nin arkasındaki kiremit fabrikasına dayanmışlardır. Altı gürbüz İngiliz askeri ve iki subay, hepsi de sivil giyimli. Barclay kapıya iki kişi koyduktan sonra ellerinde tabancalarla fabrikaya dalmışlardır.

– Burada iki kişi var efendim, ama bunu görmeniz lazım!

– Nedir o? Neler oluyor burd…

Sarı Emin ve Sarı Avni, Jugend'in çetesinin sahadaki iki elemanı; elleri ayakları bağlı, ağızlarına tıkılmış birer çaputla birer sandalyeye oturtulmuşlardır.

– Hey! Size ne oldu böyle? Kim yaptı bunu? Binbaşı Jugend nerede?

Adamların ağızlarındaki bezleri çıkartır. Normal şartlarda böyle bir şeyi tiksinti duymadan yapması olanaksızdır ama içine düştüğü şaşkınlık etrafında olan biteni anlamasını engellemektedir.

Arkasında beliren gölgeleri görmesini de.

– Heykeller nerede? Taşıdınız mı hepsini? Konuşsanıza be! Benim, Albay Sands! Jugend nerede?

Barclay'in ve adamlarının yere attığı silahların taş zeminde çıkarttığı tok sese dönünce donar kalır.

– Alman Binbaşı, Stephen Jugend, o buraya gelemez Albay Sands. Az önce yukarıdaki mezarlıkta bulduk onu da. Tanınmayacak bir hâlde. Yaşayacak, ama tabii buna yaşamak denirse. Yani, suç ortağınız artık yok. Burada baş başayız. İngiliz Askeri İstihbaratı ve İngiliz asıllı bir Alman ajanı!

Elinde tabancası, etrafında Lee Enfield'lerini doğrultmuş bir manga askerle Yüzbaşı Bennett karşısındadır.

– Buraya kadar Albay! Sizin için yolun sonu burası. Uzun zamandır izliyorduk ama açıkçası bu kadar ileri gideceğinizi asla düşünmemiştik. Gece bizzat General Harrington'ın verdiği operasyon emriyle harekete geçtik. Majesteleri Kral adına sizi tutukluyorum.

Bir musalla taşı gibi soğumuş suratının üzerinde acıyla alev alev yanan gözler, Bennett'in ve fabrikadakilerin üzerinde defalarca dolaşır. Olduğu yere çakılmış gibidir Albay Sands. Özene bezene giydiği takım elbisesinin içinde kaskatı kesilmiş, ancak gözleri karşısındakilerin bakışlarında merhamet kırıntıları aramaktadır. Yalvarırcasına titreyen sesiyle son bir kez şansını denemeye kalkar.

– Yüzbaşı! Ben, ben Albay Sands! Bir operasyon için buradayız.

Her nasılsa yakaladığı bu dalın sağlam olduğu, uçurumdan düşmesine izin vermeyeceği hissine kapılmıştır.

– Sen ne halt ettiğini sanıyorsun? Biz buraya bu adaml…

– Bence şansınızı zorlamayın Bay Sands. Suçüstü yakalandığınızı, az önce kendi ağzınızdan duyduklarımızı yok saysak bile çete arkadaşlarınızın ifadeleri var. Eminim konuşacak duruma geldiğinde Alman Binbaşı Jugend de ayrıntıları anlatacaktır. Can derdine düştüğünde insanın ne kadar konuşkan olabildiğini siz de bilirsiniz. Gidelim mi?

– Bir dakika! Durun Yüzbaşı! Derhâl Albay Vivian'la konuşmak istiyorum. Bir hata yapıyorsunuz!

– Sen Pier Han'a götürün! Bay Sands askerî mahkemede yargılanana kadar sorgusu MI5'te devam edecek. Bütün bu tuğlaları da kırın. İçinden çıkanların tamamını kamyonlarla Taksim Kışlası'na getireceksiniz.

İri kıyım askerlerin kollarında bir kamyona bindirilen Sands ve adamları Galata'ya doğru uzaklaşırken Bennett arkalarından izlemektedir. Cebinden çıkardığı kutudan bir sigara çeker. Bir buçuk yıldır içtiği en keyifli sigara olacaktır.

13 Kasım 1920
Gümüşsuyu Asker Hastanesi, İstanbul

– Hekim bey! Hekim bey! Koş, yetiş! Açtı gözlerini!

Köselerin Sadık, çırpına çırpına hastaneyi ayağa kaldırmaktadır. Koridor boyunca bütün odalardan hastaların, refakatçilerin başları birer ikişer dışarı uzanmakta, ama ortalıkta bir tek beyaz önlüklü görünmemektedir. Yalvaçlı'nın yaygarası arşa ulaştığı sırada merdivenlerde kalabalık bir iskarpin patırtısı kopar.

– Tamam, dur be adam, yettim, sus bağırma!

Genç bir tabip teğmen koşarak girer odaya. Peşi sıra giren hastabakıcıya neşesiz bir yüzle döner.

– Koş, Yarbayıma haber ver. Kardeşi kendine geliyor.

Sadık şuursuzca odada bir ileri iki geri dolaşırken Osman Nuri Bey girer içeri.

– Oh be! Çok şükür! Ulan ömrümüzden ömür götürdün be adam! Bu nasıl uykuymuş? Ayı gibi, bahar gelmeden kalkmayacaksın sandık.

Çapaklı gözlerini belli belirsiz aralamaya çalışır Ahmet Muhtar. Pencereden dolan güneş yakar gözlerini.

"Su! Allah rızası için! Su!"

Sadık'ın alelacele doldurduğu bardaktan zorlukla birkaç yudum alır Ahmet Muhtar. Boğazının kuruluğu geçince odada göz gezdirir. Sadık, ağabeyi, genç bir tabip daha…

"Ağabey! Sen burada… Burası neresi? Sadık, neredeyiz biz?"

– Bir ay evvel, gece yarısı, Sadık Efendi buraya geldi. Kendini parçalıyor 'yetişin Binbaşımı vurdular' diye. İki askerle Teğmen

Niyazi'yi gönderdik bakmaya. Yukarıdaki mezarlıkta, kanlar içinde yatıyormuşsun. Alıp buraya getirdiklerinde ölüymüşsün aslında. Yıktı bu Sadık ortalığı, 'ölmeyecek o, işi var daha' diye.

"Hastanêde miyim? Gümüşsuyu mu?"

– Evet. Yanında da sarışın iri kıyım bir herif. Sabah ona bakmaya da adam yolladım ama ortadan kaybolmuştu. Ölmemiş demek. Seni bu hâle getiren o muydu Ahmet Muhtar?

Gözleri açılmış olsa da belli ki zihni hâlâ uykudadır. Ağabeyine, Sadık'a, genç tabibe bakar boş gözlerle. Birkaç saniye gözlerini kapayıp hafızasını zorlar.

"Bilmiyorum. Hiçbir şey hatırlamıyorum ağabey. Son aklımda kalan o herif, Alman Jugend. Onu kovalayıp orada sıkıştırmıştım. Sonrası yok."

– Neyse, tamam. Daha yeni kendine geliyorsun. Dinlen biraz. Ben de Eyüp Bey'e haber göndereyim.

"Eyüp mü? Bizim İmalat-ı Harbiyeci Eyüp Yarbay mı? Neden?"

– Buraya sen geldiğinde ölüydün Ahmet Muhtar. Çok uğraştık. Kaç cerrah, kaç ameliyat Allah bilir! Tam beş mermi çıkardık oğlum şuncacık gövdenden! Sağ olsun, her gün geldi Eyüp Bey. Benim de aklıma yatmıyor ya, Ankara'nın adamının seninle ne işi olur? Çıkar onun da kokusu yakında.

"Ağabey! Annem… Babam…"

Bir an duraksar Osman Nuri. Tam kapıdan çıkacakken geri döner. Bakışlarındaki şefkati saklamaya çalışsa da, kendini sesine öfke katmaya zorlasa da beceremez. Hain de olsa orada yatan kardeşidir.

– Onların hiçbir şeyden haberi yok. Bıraktığın gibi, sessiz, kırgın, öylece yaşıyorlar işte.

Çıkar kapıdan. Ardından teğmen, hastabakıcı da.

Ahmet Muhtar ve Yalvaçlı Sadık; bir Köroğlu bir Ayvaz kalırlar baş başa.

"Neler oldu Sadık? O Alman mı vurdu beni?"

– Seni o vurmuş, evet. Ben vardığımda sen bi yanda, o bi yanda yatıp durudunuz. Senin her yannın kan, onun her yannı kırılmış

dökülmüş. Baktım, inileyecek halı bile galmamış. Hani ölse daha eyi. Onu bıraktım, goştum geldim hastahaneye. Sonrası bu işte. Bir aydır senle uğraşıp durular. Daha gözünü yeni açtın.

"Peki Yvette… Bizim Fransız kız…"

Susar Sadık. Çevirir kafasını. Göz göze gelmek istemez Ahmet Muhtar'la. Belli ki verecek uygun bir cevap aramaktadır.

"Niye sustun? Ne oldu ona? Bir şey olmuş. Saklıyorsun benden! Ne oldu? Söylesene be adam!"

– Ne bilem ben ne oldu? Çıkınca gidee kendin bakaasın. Önce bi ayağa kalk hele. Başka başka İngilizle de gelip sorup durular seni. Hatta alıp kendi hastahanalarına götümeye galktıla da ağan vermedi. Kızdı kovaladı hatta.

Başı zonklamakta, vücudunun her yeri ayrı ayrı sızlamaktadır. Uyku ise bir aylık yarenlikten sonra o kadar kolay bırakmaya niyetli değildir Ahmet Muhtar'ı.

– De haydi, ben gapının önüne çıkem de bi cigara tüttürem. Senin gözlee ufaldı zaten. Uyu az daha. Gonuşuruz soğuna.

Dalar yine uykuya.

Yaralı, perişan, ölümden dönmüş hâlde uyuyarak geçirdiği bir ay, farkında olmasa da hayatının en rahat bir ayı olmuştur.

Önündeki aylar boyunca ise acı gerçekliğini sonuna kadar yaşayacaktır.

Özellikle Jugend'in ona söz verdiği gerçek acıyı.

19 Kasım 1920
İmalat-ı Harbiye Müfettişliği, Tophane

"Vay canına! Bugün tam iki sene oldu bile. Zaman ne çabuk geçiyor?"

– Neymiş o ikinci sene-i devriyesi olan? Neye efkârlandın yine?

Gözlerini Tophane açıklarında demirli İngiliz savaş gemilerine dikmiştir Ahmet Muhtar. Bakışları dalgın, hareketleri donuk, sesiyse hüzün doludur.

"İngiliz'i, Fransız'ı, Japon'u, Amerikalısı, İtalyan'ı; şu Dersaadet'i bize uçsuz bucaksız bir üsera kampı hâline getireli tam iki sene oldu bugün Yarbayım. Şu İngiliz Albay, Sands de bana geçen sene aynı gün kanca atmıştı. Oradan biliyorum."

İmalat-ı Harbiye Grubu'nun reisi Yarbay Eyüp bir yandan Ahmet Muhtar'ı dinlemekte, bir yandan önündeki kâğıda bir şeyler karalamaktadır. Arkadaşı suskunluğunu yanlış anlamasın diye ara sıra söze karışsa da aklı bambaşka diyarlarda gezmektedir. Oysa Ahmet Muhtar onun bu hâllerini çok iyi bilmektedir.

"Boş ver İngiliz'in bayramını şimdi. Sen bana şunu söyle; benim durumumu senden başka bilen var mı? Ağabeyime bir şey söyledin mi?"

Belki de bu soru Eyüp'ün nihayet sadede gelmesini sağlayacak olan bir fırsattır.

– Delirdin mi sen Ahmet Muhtar? Bu kimseye anlatılacak şey mi? Hele ki ağabeyine. Yalnızca Hamza Grubu'nun kurucularından Muzaffer Şakir biliyor. Şu iskeleleri değiştirdiğimiz sefer yaptığımız toplantıda mecburen ona söylemiştim. Ama ondan söz çıkmaz.

Cebinden sigara kutusunu çıkarır. Daha ilk nefeste öksürmekten ciğerlerinin sökülecekini bile bile bir tanesini çıkarır, yakar.

– Ne var aklında? İçme şu zıkkımı be! Mermilerin yarım bıraktığını tütünle mi yapacaksın? Bir derdin var senin. Dosdoğru söyle de kurtul be deli herif!

Öksürük krizinin geçmesini bekler bir süre. Nefesi tekrar toparlanınca gözlerini diker Eyüp'ünkilere.

"O Muzaffer Şakir'den o kadar emin olma Yarbayım. Benden sana tavsiye; onu dikkatle izleyin. Ekrem, Yüzbaşı Neşet, onlarda sorun yok ama Muzaffer Şakir bende cevabı olmayan bir sual. O iskele mevzuunun Bennett'ten bana geri dönüşü farklı oldu. Yani "birisi milliyetçilere iskeleleri değiştirmelerini söylemiş" cümlesi kafamı karıştırmıştı. Ardından bu Mustafa Saghir meselesi."

– Ne olmuş Saghir'e? Muzaffer Şakir'le ne alâkası var o Hintlinin?

Sigarasından derin bir nefes daha çeker Ahmet Muhtar.

"Bu Hint horozunu Ankara'ya pazarlamaya çalışan o. Bütün Hint Müslümanlarını temsil ettiğini, sınırsız para yardımı getireceğini o yayıyor ortalıkta. Bu yüzden her gün Fyodor'un Tarlabaşı'ndaki mekânındayım. O da orada. Sana söylemiştim; ben bu Saghir'i ilk Sen Pier Han'da görmüştüm. Deli gibi işkence yapmışlardı buna. Sonra İngiliz İstihbaratı bu herifi salıverdi. Daha o gün bu işin içinde bir bit yeniği olduğunu anlamıştım."

– Ve o günden sonra takıldın peşine. Var mı peki elle tutulur bir şeyler?

"Olmaz mı? Bu Saghir'in Bennett ve adamlarıyla öyle ilginç tesadüfi karşılaşmaları var ki, şaşarsın. Ama en açık olanı, şu kartallara operasyon yaptığımız gün bu Saghir'i kiminle gördüm, tahmin et."

Yarbay Eyüp gözleri fincan gibi açılmış, Ahmet Muhtar'ı ağzı açık dinlemektedir. Bu sorusuna ise cevap olabilecek pek çok isim gelir aklına. Onun yanıtını beklemeden Ahmet Muhtar devamını getirir.

"Robert Frew! Birlik Kilisesi'nin meşhur Rahip Frew'ü. Saghir Hint Müslümanı ama Pera'da, hususi istihbaratçı Rahip Frew'le birlikte. Bu adam bildiğin casus Yarbayım! Bu adam casus ve tek derdi Ankara'ya gidip Mustafa Kemal Paşa'nın huzuruna çıkmak. Sence neden?"

Aklından geçeni söylemeye korkar gibi, ancak fısıldayabilir Eyüp Yarbay.

– Suikast mi; Reis Paşa'ya?

"Suikast ya! Ben bu herifin gözlerinin içine baktım, hem de defalarca. Her normal insan bir yerden sonra gözünü kaçırır. Bu herifin gözünün gerisinde kapkara bir perde var Eyüp Yarbay. Hiç kaçırmıyor, bayat balık gibi bakıyor saatlerce. Soğukkanlı bir katili ancak böyle tanırsın."

– Eee tamam işte. Derdest edip alalım, konuşturalım deyyusu!

"İşte o olmaz Yarbayım. Bu herifi gittiği yere kadar izleyip tüm bağlantılarını, buna yol verenleri bulmamız lazım."

– Mesela Muzaffer Şakir mi? Ondan bu kadar huylandığına göre. İhtimal vermiyorum ama ciddi bulguların olmasa bu kadar kolay

isim vermezsin sen. Hatta bence eminsin ama sen de konduramıyorsun ona hain damgasını.

Sigarasından son bir nefes çekerken gözlerinin içine bakar Eyüp'ün.

"Seni bir türlü hain olduğuma inandıramadığım gibi mi?"

Gülerler.

"Biri daha var. Daha doğrusu iki kişi. Ermeni bir çift. Saghir'le haftada en az bir kez görüşüyorlar. Genelde gözden uzakta, mesela Ihlamur Köşkü'nün oralarda. Sordum soruşturdum; Maraş'tan gelmiş bunlar. Adam belinde tabancayla dolaşıyor. Bak bu İngilizler bir tezgâh kuruyorlar yine. Ucunu yakaladım."

– Şu senin şifreli telgrafları çözen elektronik aleti Ankara'ya bildirdim. Şaşkınlıktan hâlâ bir cevap veremediler. Bana söylenen bu ay sonunda iki teknisyen göndereceklermiş buraya, tafsilatını araştırmak için. Çok büyük iş çıkardın Ahmet Muhtar. Yunanların İngilizlerle yapacağı ileri harekâtı da tam zamanında haber verdin. On Dördüncü Kolordu mıntıkasındaki pek çok cephaneliği, hastaneyi, atölyeyi zamanında Eskişehir'e, Konya'ya kaçırma şansımız oldu.

Umut dolu bir tebessüm geçer Ahmet Muhtar'ın dudaklarından. Yüzünün çizgilerine yerleşen keder kalıcıdır ama ışıl ışıl parlayan gözlerinin üzerinde hiçbir hükmü yoktur.

"En azından sen mezarıma tükürmeyeceksin Yarbayım."

Güler Eyüp. Kalkıp dostça sarılmak ister eski dostuna, ama yapamaz.

– Evet. Baktım ki sıra çok kalabalık, vazgeçtim ben de. Neyse, dur birer kahve içelim. Sururi! Sururi! Kap iki sade kahve oğlum.

"Tükürmesin içine."

– Sururi! Sakın tükürme içine.

– Anlamadım kumandanım.

Gülerler.

– Benim de sana söyleyeceklerim var. Yunan tarafı karışık. Venizelos seçimi kaybetti. Yurt dışına kaçacağı söyleniyor. Eski düşmanı Kral Konstantin geri dönecek diyorlar. Ankara da Kuvay-ı Milliye'yi

nizamiye kıtalarına bağlamaya hız verdi. Ordu yeniden teşkilatlandırılıyor. Bu Kânunisani'den sonra pek çok şey değişecek. Belki bir yerden sonra benim de Ankara'ya, cepheye gitmem gerekebilir. Sen ne yapacaksın? Kararın aynı mı?

Köpüklü kahvesinden bir yudum almadan önce kokusunu doyasıya çeker içine. Ardından bir sigara daha çıkarır kutusundan. Yakıp derin bir nefes çeker, kahve kokusuna yoldaş olsun diye.

"Biliyor musun Eyüp Yarbayım, insan her şeyini, ama en çok da itibarını kaybedince, korkacak bir şeyi de kalmıyor. Orada ince bir hat var; ötesi kara, berisi aydınlık. Hattın aydınlık tarafında kalmayı başarırsan aldığın her nefesten, duyduğun her kuş cıvıltısından zevk almaya başlıyorsun. Bir fincan kahvenin kokusu seni hayata döndürüyor. Beş kurşun yiyip bir ay komada yatmışım. Sonra benim Sadık'ın başucumda içtiği kahvenin kokusuna ayıldım, biliyor musun?"

Güler Yarbay Eyüp.

– Tam Deli Ahmet Muhtar'a göre bir dönüş! Daha sıradanı zat-ı alinizin şanına yakışmazdı zaten. Ama bu sualimin cevabı değil. Ne yapacaksın Ahmet Muhtar? Bak Salih de, Nazım da seni bekliyor Ankara'da. Ankara kapısı tövbe kapısı!

"Benim durduğum yer belli Yarbayım. Benim girdiğim kör kuyunun merdiveni yok. İngilizlerle yarenlik edip onlara bilgiler götüreceğim. Sonra akşamları Mersin Efendi'ye gidip meşk dinleyeceğim. Arada gönlümden geçen bir şarkıyı isteyeceğim, o da yine bildiğini çalacak. İngiliz'e bile İngiliz'le ihanet edebilen başka hain var mı bildiğin? Benden daha mahirini bulamazsın. İşte ben de en iyi bildiğimi yapmaya devam edeceğim. Önceliğim şu Saghir ve Ermeni çift. Sonrası, Allah kerim. Bakarsın bu ihanet rüzgârı bizi sonunda Ankara'ya atar. Belli mi olur?"

– Ara sıra uğra yine Deli Binbaşı! Sadece Ahmet Cemalettin Efendi'ye yaptığın isteklerin kâğıtlarında aramayalım seni.

Sessiz ama delikanlıca gülerler. Dostça tokalaşmak ister Ahmet Muhtar. Arkadaşı da tereddütsüz sıkar kendisine uzatılan eli.

"Elbette uğrarım. Hem buraya girip çıkmazsam İngiliz İstihbaratına götürecek bilgileri nereden bulacağım?"

Kapıdan tam çıkacakken durur. Bir an düşünür, döner Eyüp'e, bir şey söyleyecek olur, vazgeçer. Çıkar kapıdan ama gidemez. Kapının önünde öylece dururken ardından gelir Eyüp. Elini omzuna koyar.

– Sor haydi!

Başı öne eğilir Ahmet Muhtar'ın. Genzine yanan bir kömür tıkılmış gibi, boğuk, pis bir ses çıkar dudaklarının arasından.

"Nerede? Nereye gömdüler onu?"

– Feriköy'de. Mezarlığa girince ikinci ya da üçüncü sıranın sonunda. Zaten taşı dikilmeyen tek mezar onunki. Ben yaptıracaktım ama sana sormadan yapmak istemedim.

"Eyvallah Yarbayım."

21 Kasım 1920
Feriköy, İstanbul

Tramvayla Pangaltı'ya gelmiş, Şehit Muhtar Caddesi'nin solundaki binaların arasından geçip kendini Feriköy bostanlarına vurmuştur. On dakika kadar yürüdükten sonra Rum Kilisesi'nin karşısındaki mezarlığa ulaşır. Kapıdan girerken Ahmet Muhtar'ın kalbi patlayacakmışçasına atmaktadır. Aramasına gerek kalmaz. Onca yapılı, gösterişli mermer taşın arasında mütevazı, sahibi gibi kimsesiz, hapsettiği beden kadar taze bir mezar; bir toprak yığını, âdeta 'ben buradayım' diye bağırmaktadır.

Sessizce yürür Ahmet Muhtar. Toprak yığınının önüne geldiğinde, onca zamandır içinde tuttuğu öfke, üzüntü, isyan, hayal kırıklığı, her ne varsa gözlerinden oluk oluk boşalmaya başlar. Daha fazla duramaz dizlerinin üzerinde, çöker kalır.

"Je t'en pris, pardonne moi mon amour! Je suis desolé! Je suis vraiment desolé! Je n'ai pas pu te protéger. Pardonne moi!"*

* Fr. Yalvarırım affet beni aşkım! Üzgünüm! Gerçekten üzgünüm. Seni koruyamadım. Affet beni!"

10

Darağacı

"İhanet asla değişmeyecek olan tek gerçektir."

–ARTHUR MILLER

4 Ağustos 1921
Ankara İstiklal Mahkemesi

– Reis Paşa'ya suikast maksadıyla Ankara'ya gelen ve derdest edilip idam olunan Hintli Mustafa Saghir'in ifadesinde adın geçiyor. Buna dair son bir diyeceğin var mı?

Sessizlik!

– Ankara Zir Köyü'nde iki Ermeni yurttaşı katletmişsin. Suç delili olan silah da üzerinde yakalanmış. Buna bir şey demeyecek misin?

– Binbaşı Ahmet Muhtar! Mahkeme heyeti senin İstanbul'dan Reis Paşa'ya suikast için geldiğin ve yakalanacağını anlayınca suç ortaklarını katlettiğin hususunda hemfikir. Bir diyeceğin var mı?

Diyeceği yoktur Ahmet Muhtar'ın. Anlatacağı çoktur ama, hiçbirini diyemez. Başını önüne eğer. Artık salondaki kesif acı tütün kokusu da genzini yakmamaktadır.

"*Son bir sigara içmeme izin verirler mi?*"

– Evladım, darağacına gidiyorsun. Urgana kafanı geçirdiklerinde göğsüne asılacak yaftada 'hain' yazacak. Susman bunu değiştirmeyecek. Anlatmayacak mısın ötesini berisini?

"Darağacına gitmek! Hain yazılı yafta!"

Yarbay Eyüp ve Köselerin Sadık gelir aklına. 'Onlar gerçeği biliyor' diye düşünür. Bir bilen daha vardır aslında. Her şeyi en başından beri bilen bir kişi daha.

Bir buçuk yıldır yutamadığı o kor ateşten lokmayı ona vereni hatırlar.

8 Eylül 1919
Sivas

– Halil, seni severim, bilirsin. İyi bir kumandan olduğunu da bilirim. Senin için iki vazife geliyor aklıma. İlki Garbî Kuvay-ı Milliye Kumandanlığı'dır. İkincisine gelince: Silahımız az, paramız yok, cephane durumumuz felaket. Şarkta senin namın malûm. Orada Garptakinden daha fazla fayda sağlayabilirsin. Rusya değişmiştir. Azerbaycan ve İran'la değişik koalisyonlar yapabiliriz ve böylece para, teçhizat temini mümkün olabilir. Şarkın yardımının önemi pek büyüktür. Orada bir nefes yolu açmak zorundayız. Gerekirse bu yoldan doğuya çekilmek bile düşünülebilir. Hem para durumumuz da bunu zarurî kılmaktadır. Sen gelmeden önce yenge hanım sana iletilmek üzere buraya beş yüz lira göndermişti. Heyet-i Temsiliye'deki arkadaşlar, on gündür idareli kullanarak bu parayla geçiniyorlar. Durumumuz işte böyledir. Ne diyorsun?

İki eski dost, iki sınıf arkadaşı çok uzun zaman sonra yeniden bir araya gelmiş, hasret gidermişlerdir. Mustafa Kemal Paşa'nın çağrısıyla yollara düşen Halil Paşa yaklaşık bir haftadır onunla birlikte, Sivas'tadır. Bu süre içinde Heyet-i Temsiliye'yi, Misak-ı Millî'yi, Müdafaa-i Hukuk'u, Kuvay-ı Milliye'yi duyar, öğrenir, benimser. Bunca yolu boşa gelmediğine memnundur. Vatan ayaklarının altından kayıp giderken hiçbir şey yapamadan geçirdiği aylara inat, yeniden dövüşmek için artık önünde bir yol vardır. "Taşlı, dikenli"

diye bu yoldan ayağını esirgeyecek değildir. Gün paranın pulun, geride bıraktıklarının hesabını yapacak gün de değildir.

"Sen gönlünü ferah tut kardeşim. Elde silah ve mühimmat olmadan Garba gitsem ne yapabilirim? Önemli olan önce bunları temin etmek. Vazifenin ehemmiyetini gayet iyi anladım. En kısa zamanda Şark yoluna düşeceğim."

Mustafa Kemal Paşa şimdi daha da rahatlamıştır. Arkadaşının göreve atılmak için tereddüt duymayacağından zaten emindir ama onun gibi harp meydanının tozu dumanı içinden gelen bir komutanın öncelikle cepheye koşmak isteyebileceğini de hesaba katmak zorundadır. Neyse ki Halil Paşa'nın aklı duygularına galip gelmiş, Mustafa Kemal Paşa'yla aynı yönde düşünerek kararını vermiştir. Şimdi Reis Paşa çok daha hassas bir konuyu arkadaşını rencide etmeden dile getirmek zorundadır.

– Bir sorunumuz da şu Halil. Dinleyince bana hak vereceğini ümit ediyorum. İstanbul, İngilizler ve diğer işgal devletleri bizim mücadelemizi bir İttihatçı hareketi gibi gösterip halkın bizimle bir araya gelmesini engellemeye çalışıyorlar. Aramızda Cemiyet'ten gelen pek çok arkadaşımız da var, doğrudur. Ama bütün siyasi ayrılıkları bir tarafa bırakıp bir olmadan bu ateş çemberinden çıkamayız. Geçmiş senelerde yaşananlar nedeniyle milletin büyük kısmında İttihat ve Terakki'ye karşı menfi duygular var. Daha yolun başında böyle bir damga yememiz çok fena sonuçlar doğurur. Sizin gibi İttihat ve Terakki'nin önemli isimlerinin Anadolu'da dolaşmaları da yanlış anlamalara sebebiyet verir. Heyet-i Temsiliye'nin yanlış değerlendirilmesine yol açabilir. Lütfen bunu da göz önüne al. Sözlerinde, davranışlarında dikkatli ol kardeşim.

"Bu konuda da müsterih ol. Gayrı isimler, şahıslar söz konusu olamaz. Topyekûn bir millî mücadelenin içindeyiz. Tek ehemmiyeti olan şey de millî gayeye ulaşmak. Bunun ziyadesiyle farkındayım."

Vatanseverliğinden asla şüphe etmediği dostunun tutumu Mustafa Kemal Paşa'ya güven vermiştir. Yine de kafasında hâlâ önemli bir soru işareti olduğu bakışlarından bellidir.

– Halil varlığın bana kuvvet verdi kardeşim, müteşekkirim. Lâkin kan bağı çok önemli bir bağ. Burada yeni yeni kurduğumuz bir yapı var ve sen de artık bunun bir parçasısın. Peki, yarın Enver ortaya çıkarsa ne yaparsın?

Bu soruyla önünde sonunda karşılaşacağından emin olan Halil Paşa da konunun nihayet açılmasından memnundur. Mustafa Kemal Paşa'nın tıpkı kendisininkinden etmediği gibi, Enver'in vatan sevgisinden de şüphe etmeyeceğini bilmektedir. Ancak fevrî mizacının, böyle durumlarda takındığı aceleci tavrın ve siyasete olan düşkünlüğünün öteden beri yeğeniyle Mustafa Kemal arasında hep sorun teşkil etmiş olduğunun da fazlasıyla farkındadır. Cihan Harbi'nin son deminde yaşananları, Mustafa Kemal gibi kendisine muhalefet edenlerin haklı olduğu hususları Berlin'de sakin kafayla değerlendirerek daha sağduyulu bir Enver'in ortaya çıkmış olduğuna inanmaktadır.

"Eminim ki Enver de benim gibi feragatle hareket edecek ve Millî Mücadele'ye yardımdan başka bir şey düşünmeyecektir. Bunu size temin ederim. Ancak teminatım dışında bir özel hırs ile hareket etmek niyetinde olduğunu anlarsam, ona katılmayacağım ve gereken ne ise onu yapacağım."

Etrafındaki siyaseti meslek edinmiş kişilerin etkisini, Enver'in bunlara karşı ne kadar direnebileceğini ve nasıl bir tutum takınacağını zaman gösterecektir. Ancak o an için gerçek olan şudur ki, Mustafa Kemal'in yanında artık ordu yönetme tecrübesine sahip bir büyük komutan daha vardır. Bu komutan hem ordu içerisinde sevilen hem de namı olan bir arkadaşıdır. Bu nedenle mutludur. Girişiği kavgaya olan inancı daha da kuvvetlenmiştir. Artık gençlik arkadaşı Halil'le değil, Kahraman-ı Kut'ül Amare muzaffer Halil Paşa'yla konuşma zamanıdır…

– Âlâ. O hâlde neler yapabiliriz, onları konuşma vaktidir Paşam. Samimiyetinize itimadım tamdır. Enver'in de serinkanlı düşüneceğini ve kendi başına işlere kalkışmayacağını ümit ediyorum. Şimdi bir parça istirahat ediniz.

Arkadaşının bu jestini Halil Paşa da fark etmiştir. Üslup değişse de, aralarındaki muhabbet aynıdır.

"Hay hay Paşa hazretleri. Dışarıda Enver, içeride cephede siz varsınız. Evelallah elbirliğiyle bu kara günleri atlatacağız. Ben şimdilik müsaadenizi istirham ediyorum."

– Rica ederim. Ben de muhafızınızla İstanbul'a dönüşünü konuşmak istiyorum.

Halil Paşa her zamanki mütebessim ifadesiyle odayı terk ederken Mustafa Kemal Paşa'ya çevrilmiş bir çift hayret dolu göz vardır.

"*İstanbul'a dönüş!*"

Bu iki kelime âdeta bir yumruk gibi kulaklarında patlamış, Ahmet Muhtar şaşkınlıkla hayal kırıklığı arasında bir yerlerde kaybolmuştur. Soran, endişeli bakışları yüzüne inen şaşkınlık perdesini yırtıp geçmektedir. Bir an cesaretini toplar ve ciğerindeki son nefesi titreyen bir sesle salona fısıldayıverir.

"Nasıl? Ben mi? İstanbul'a dönüş... Benim dönüşüm mü Paşa hazretleri?"

– Gel Binbaşı, otur şöyle.

Ahmet Muhtar darmadağın olmuştur. Tam hayata yeniden tutunduğu, tüm benliğini adayacağı bir davaya kavuştuğu anda reddedilmek! Tam boğulmak üzereyken derin bir nefes alma fırsatı yakalamış ama ayaklarından kapkara suların içine çekilmiş gibi.

– Şimdi evvela şunu söyleyeyim; seni kifayetsiz ya da muzır bulduğumuz için göndermiyoruz. Bilâkis, senden isteyeceğim vazifeyi senden başkası ifa edemeyeceği için dönmeni istiyoruz. Hatta şunu ifade edeyim; sırf bunun için özellikle seçilip buraya çağırıldın. Tahmin ediyorum, bu sana söylenmediği gibi nahoş tavırlarla da karşılaştın. Ama her şeyin tabii mecrasında seyretmesi için bunun böyle olması gerekiyordu.

Binbaşı sonunda o hasret kaldığı nefese kavuştuğunu hisseder. Kemal Paşa'nın sesindeki babacan şefkat ve yaptığı açıklama onu derin bir kâbustan uyandırır. Sandalyeye âdeta bir meyve posası gibi yığılmış Binbaşıya can gelir.

"Aman Paşam, bir an sandım ki... Müteşekkirim."

– Dur, hemen sevinme Binbaşı. Hele önce söyleyeceklerimi bir işit. Teşekkür mü edeceksin, kahır mı? Sonra karar verirsin.

Yine şaşkınlık, yine zulmet.

– De bakalım. Vatan için en fazla ne yapabilirsin?

"Ölürüm Paşam. Bugüne kadar ne yapmak için yaşamışsam, onu yaparım."

Bir an duraksamaksızın verilen cevap Mustafa Kemal Paşa'nın yüzündeki tebessümü dondurur. Bakışları bulutlanır.

– Bu kadar mı? Daha fazlasını yapamaz mısın?

Ahmet Muhtar'ın aklındakileri cümlelere dökmesine gerek yoktur. Paşa'nın ne kastettiğini "*Ölümden öte ne yapabilir ki bir insan? Canından fazla neden vazgeçebilir?*" bakışlarıyla sorgulamaktadır.

– Bugüne kadar ölmek deyince hep ruhunun bedeninden ayrılmasını bildin değil mi? Hani kalbin durur, beynin durur, düşersin. Hatta bu ecelle değil de bir kurşunla olsun istedin. Bu çoğu kez bir kurtuluştur da. Acılarına son verir.

"Paşam, idrak edemiyorum. Fedakârlıkta bunun ötesi var mıdır?"

Mustafa Kemal Paşa'nın yüzünde artık tebessümden eser yoktur. Ağlamaklı bir yüz ifadesi, acı çeken bir baba tereddüdü...

– Vardır çocuk. Ruhunun nefes alırken, kalbin atar ve aklın çalışırken bedeninden ayrılması. Anlıyor musun ne dediğimi?

"Mazur görün, anlayamıyorum Paşa hazretleri."

– Vatanına ihanet edeceksin Ahmet Muhtar. Kendini İngilizlere satacaksın. Neye yemin ettiysen tam tersini yapacaksın.

Sessizlik.

Dibini göremediği bir uçurumdan düşme hissi.

Ya da ne hissedeceğini bilememek.

Bir asker ettiği yemini bile isteye nasıl çiğner? Bir komutan askerinden ihanet etmesini nasıl ister?

Sorulara çarpa çarpa düşme hissi.

Ya da ne soracağını bilememek.

Ya da her sorunun bir tek cevabı olduğunu çaresizce görmek.

"İhanet!"

– Aslında Binbaşı, vatana değil, bu toprakları senin için vatan yapanlara, sevdiklerine ihanet edeceksin. Senden millî emellerimiz için İngilizlerin içine sızmanı, kendini bir hain gibi göstermeni istiyoruz. Bunu senden ve payitahttaki bir arkadaşımız dışında kimse ama hiç kimse bilmeyecek. Güvenliği için o arkadaşımızın kim olduğunu sana şimdi söylemeyeceğim. Vakti gelince zaten kendin anlarsın.

Durmaksızın düşerken aniden dibe vurma hissi.

Ve nereye düştüğünü anlayamamak.

Ahmet Muhtar'ın algısı kapanmış, nutku tutulmuştur.

– Bunun ne anlama geldiğini anlıyorsun değil mi Binbaşı? Annenin, babanın, dostlarının, sevdiğin kadının, silah arkadaşlarının, hatta şu andan itibaren benim nazarımda bile bir hain, bir İngiliz casusu olacaksın. Bunun doğru olmadığını sen ve o arkadaşımız dışında kimse bilmeyecek. Sokakta komşuların sana sövecek, yüzüne tükürecekler. Vazife sırasında ölürsen bir hain yaftasıyla gömüleceksin ve bir mezar taşın olmayacak. Ardından 'el Fatiha' diyecek bir yoldaşın da. Anan, baban bir hain evlada sahip olmanın acısıyla her gün tekrar tekrar ölecekler. İşte Ahmet Muhtar, ölmekten beter olan da budur insan olana. Yalan bir hayat yaşayacak, sevdiklerini acımadan kahredecek, her yaptığınla ağır ağır öldüreceksin. Bunu görecek ama tek kelime edemeyeceksin.

Anlattıklarını kendisi yapmış, yaşamışçasına yorulmuştur Paşa. Fikri bile öylesine ağır gelmiştir ki, kendisini sandalyeye bırakıverir. Ölüme defalarca koşmuş, yanında binlerce Mehmet'i koşturmuş olan tecrübeli komutan ilk kez böylesi bir emir vermekte, vermeye çalışmaktadır. Gözlerini Ahmet Muhtar'ınkilere diker. Yüzünde, bakışlarında cesaret – korku, kararlılık – tereddüt, insanî duygu kırıntıları yakalamaya çalışır.

Yoktur.

Neşteri acımasızca kullanmıştır. Nihayet yarayı dikme zamanıdır. Derin bir nefes alır.

– Ama aslında sen o sırada bizim için, vatanının istiklâli için çok değerli bilgileri alıyor ve bize iletiyor olacaksın. Bunun, bu girdiğimiz yolda bizim için ne kadar kıymetli olduğunu ileride anlayacaksın. Senden çok ama çok zor bir şey istediğimi biliyorum. Ama zekâna, bilgine, muhakemene güveniyorum. Umarım bu kara günlerin sonunda karşılıklı birer zafer kahvesi içmek ve bu acılara gülmek nasip olur. Ama bugün senden o gün gelene kadar her anı acıyla dolu, her saniyesi kahreden, her gün tekrar tekrar öleceğin bir vazife istiyorum.

Düştüğü yerde kalakalmak, bütün kemiklerinin kırılması hissi…

Ya da "keşke ölseydim" dedirten o karanlığın içinde kaybolmak.

Mustafa Kemal Paşa birkaç saniye Ahmet Muhtar'ı süzer. Buğulanmış mavi gözlerinde acıma, yüreğinde imkânsızı istemenin sancısı.

– Düşün, taşın Ahmet Muhtar. Yorucu bir seyahat yaptın. Birkaç gün dinlen. Bu arada biz de işimize bakalım burada. Sonra sana bir adam, elinde de benden bir pusula gelecek. Onu alınca derhâl yola çıkacaksın. Eğer vazife ağır gelmişse, döner İstanbul'da hayatına devam edersin. Ama unutma, bir daha kavgamızda yerin olmaz. Yok eğer "ben vatan için ödenebilecek bu en ağır bedeli ödemeye hazırım" dersen, o andan itibaren yapayalnız olacaksın. Ne yapacağını biliyorsun. Nasıl yapacağını kendin belirlersin. Zeki bir subaysın. Eminim ihtiyaç duyduğumuz bilgilere ulaşmanın da, onları bize ulaştırmanın da, istişare etmen gerektiğinde bizimle irtibat kurmanın da bir yolunu bulursun. Şimdi helâlleşelim. Girdiğimiz bu yolda bir daha birbirimizi göremememiz de kuvvetle muhtemeldir.

Reis Paşa ayağa kalkar. Tüm askerî teamülleri bir yana bırakıp Ahmet Muhtar'a bir baba şefkatiyle sarılır. Onun gibi binlerce oğlu vardır ve artık oğullarını bilinmezlere uğurlamaktan yorgundur. Ahmet Muhtar sert bir topuk selamı vererek çatık kaşlarıyla odadan ayrılır.

"*Anan, baban bir hain evlada sahip olmanın acısıyla her gün tekrar tekrar ölecekler!*"

Bir lokma boğazında takılı kalır.
Kor ateşten bir lokma!

4 Ağustos 1921
Ankara İstiklâl Mahkemesi

"Gereği düşünüldü!

Sanık Cevat Ömer oğlu Ahmet Muhtar, muhakemat süresince sükûtundan, üzerine atılı bulunan suçları kabul ettiği anlaşılmış, derdest edildiği vakitte suç delillerini beraberinde bulundurmasından, geçmiş tasarrufları da dikkate alınarak suçlu bulunmuştur. İstanbul'dan gelen istihbarat raporu da malûmdur. Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun mezkûr fıkraları muvacehesinde idamına, infazın 7 Ağustos Pazar günü sabah 8 evvelde..."

Yolun sonundadır.

Konuşmayan, gülmeyen, ağlamayan, hep susan bu tuhaf adam, Ahmet Muhtar, sırlarıyla birlikte bu dünyadan geçip gidecektir. Belli ki şimdi içeri iri kıyım iki jandarma girecek, kollarından sürüyerek iki aydır yattığı zindana götürecektir.

Sonrası...

Sonra Ahmet Muhtar'ın Balat'ta başlayan kısa öyküsü, Ankara'da Kuyulu Kahve'nin karşısındaki bir darağacında, tezek kokuları ve saksağan kahkahaları arasında nihayete erecektir.

Artık yalnızca beyninde yankılanıp duran bir ses ve ruhunu derin, kör bir kuyuya çeken o kelime vardır: "*Hain!*"

"*Bir bardak su istesem, içine tükürürler mi? Ben olsam tükürürdüm.*"

Sonra daha beteri gelir aklına.

"*Duyunca babam mezarıma tükürür mü?*"

O an düşer omuzları, başı. İşte o an biter takati. Ciğerleri çürümüş de bir tek nefese muhtaç olmuşçasına derin bir iç çeker.

Ve iç çekercesine bir gıcırtıyla açılır mahkeme salonunun kapısı.

Onu alıp sürüyerek götürecek iri kıyım jandarmaların ayak seslerini bekler.

Oysa tuhaf bir sessizlik basmıştır salonun dört yanını. Sanki bir anda mahkeme reisi, heyeti, izleyen bir iki zabit, hepsi nefesini tutmuştur. İstemsizce döner kapıya. Döner ve mütebessim yüzüyle onu görür.

– Salih Bey! Buyurun efendim. Muhakemat devam etmekte.

– Paşa hazretlerinden bir pusula getirdim Reis Bey. Kendisi rahatsızlığı nedeniyle Meclis'e de gelemeyecek bugün. Bunu size iletmem için beni vazifelendirdi. Mühimdir.

Mustafa Kemal Paşa'nın yaveri, dostu, sırdaşı Salih Bey elindeki pusulayı İstiklâl Mahkemesi Reisi İhsan Bey'e uzatır.

Sonra...

Sonra bir an dönüp Ahmet Muhtar'a bakar. Göz göze gelirler. O bir anda Ahmet Muhtar Salih Bey'in bakışlarında baba şefkatini, acıma hissini ve teşekkürü görür.

Salih Bey başıyla belli belirsiz bir selam verir Ahmet Muhtar'a. O bunun bir 'tamam' anlamına geldiğini bilmektedir.

Sonra...

Sonra geldiği gibi sessizce çıkıp gider Salih Bey. Salih Bey gitmiştir ama sessizliği salonda asılı kalır. Ahmet Muhtar'a bir yıl gibi gelen, geçmek bilmeyen dakikalar boyunca...

"*Ne yazmış acaba Reis Paşa? Neden şimdi getirdi Salih Bey? Neden bana başıyla öyle selam verdi?*"

Uzun yıllar yaşadığı onca acı, atlattığı onca badirenin ona öğrettiği en önemli gerçeklerden biridir oysa.

"*Umut yaşatır insanı. Ve umut öldürür!*"

Oysa ölmek değildir Ahmet Muhtar'ın korkusu.

"*Allah'ım, al canımı, senin emanetindir. Amma ak kefen içinde, alnım ak, başım dik gideyim.*"

Mahkeme Reisi'nin hayreti titreyen sesiyle salonda akis bulur.

– Binbaşı Ahmet Muhtar! Bunları bize neden anlatmadın evladım? Haftalardır susarak bizi oyaladın. Bugüne kadar görülmemiş

şey, bu mahkemenin bir davayla bu kadar zaman uğraşması. Bak burada bizzat Mustafa Kemal Paşa hazretleri tarafından yazılmış bir pusula var. Diyor ki 'Binbaşı Ahmet Muhtar Eylül 1919'da bizzat şahsım tarafından vazifelendirilerek İstanbul'a gönderilmiş ve orada kaldığı süre boyunca Milli Ordu namına çalışmış, önemli görevler yapmıştır.'

"Paşa Hazretleri ne demişse odur Reis Bey. İlâve edecek bir cümlem yoktur."

Aylarca karanlık bir kuyuda tutulduktan sonra yaz güneşine çıkmışçasına ışıkla dolar, yanar gözleri. Mutluluktan kalbinin duracağını sanır. İki yıldır hep susmuş, her şeyi içinde yaşamış, nihayetinde âdeta konuşmayı unutmuştur.

– Konuşmayacak mısın Binbaşı Muhtar?

"Ahmet Muhtar Reis Bey. Binbaşı Ahmet Muhtar. O mevzu hayli hassastır. İstirham ediy..."

– Evladım onca lafım arasında buna mı takıldın? Bak belli ki Paşa hazretleri sana orada ne vazife vermişse lâyıkıyla yerine getirmişsin ki İstanbul'daki millî teşkilatlar bile anlayamamış. Gelen tüm raporlarda hakkında ortak bir tek sıfat var, 'hain' diyorlar. Hatta orada görevli bazı yurtseverlerin katlinin de bizzat senin tarafından gerçekleştirildiği yazıyor. Neden işledin bu cinayetleri?

Düşünür Ahmet Muhtar. Hiçbirisi uluorta anlatılacak şeyler değildir. Millî Mücadele'nin seyri açısından bazılarının etkileri hâlâ devam etmektedir. Mustafa Kemal Paşa'nın ondan istediklerinden birisi Genelkurmay karargâhındaki İngiliz casusunu, 'Black Jumbo' kod adlı ajanı bulmasıdır mesela. Uzun uğraşılar sonunda Yüzbaşı Templer'dan bunun bir kişi değil, şifreli telgrafları çözen elektronik bir aygıt olduğunu öğrenmiştir. Aylarca uğraşarak Bennett'in kibri sayesinde de teyit etmiştir bu bilgiyi. Bunu ilettiği andan itibaren Türk Genelkurmayı şifreli telgrafları İngilizleri yönlendirmek için kullanmaya başlamıştır. Bu anlatılabilecek bir şey değildir.

Düşünür bu iki yılda eline bulaşan onca kanı. Hamza gibi, Moltke Grubu gibi millî örgütlere sızan İngiliz ajanları öğrenip bildiren de odur. Bunların bazılarını ise bizzat ortadan kaldırması

gerekmiştir. Bunlar gerçek hainlerdir ama ya aileleri? Çocukları... Adlarını uluorta ifşa ederse onların nasıl bir geleceği olacaktır?

"Bana 'Hain ol. Vatanın için vatanına ihanet et' dediler, ettim Reis Bey. Öğrenmem gerekenleri öğrenip bildirdim, millî davanın selameti adına ortadan kaldırmam gerekenleri de tereddütsüz kaldırdım. Fazlasını anlatacak kişi ben değilim. Tafsilatını ancak bana bu vazifeyi verenden öğrenebilirsiniz."

Aslında söylemek istediği o kadar çok şey vardır ki. Ama ne olursa olsun, sessizlik yeminini yine bozmayacaktır.

– Tam iki sene herkes seni hain bildi. Ailen bile. Bu yükle nasıl yaşadın çocuğum?

Susar Ahmet Muhtar. Başını önüne eğer, yutkunur. O iki yıl gözünün önünden geçer. Sesler yankılanır zihninde. Ama bir tek kelime her cümlenin içinden fırlayıp gelir, bir top mermisi gibi patlar kulaklarında.

"*Hain!*"

– Bir gün, her şey bittiğinde, senin hikâyenin tamamını mutlaka dinlemek isterim Binbaşı Ahmet Muhtar.

Aklına Mustafa Kemal Paşa'nın ona Sivas'ta ayrılırken söylediği iki kelime gelir, gülümser.

"Zaferden sonra Reis Bey."

– İnşallah, inşallah! Peki, bize anlatabileceğin, bu iki yıl çektiğin çileye 'değdi' diyebileceğin hiçbir şey yok mu evladım?

Çok fazla düşünmesine gerek yoktur. Artık askerî sır vasfı taşımayan birkaç şey bir çırpıda geliverir aklına.

"Var Reis Bey. Misal, Fevzi Paşa, Miralay İsmet Bey..."

– İsmet Paşa o artık.

"Pekâlâ, Fevzi Paşa, İsmet Paşa, Selahattin Adil Paşa...

– Yok, o daha olmadı.

"Anladım efendim. 'İstanbul'daki mühim isimlerin' diyeyim. Bunların İstanbul'dan kaçırılmaları esnasında İngilizlerin uyutulması işi ya da az önce sorduğunuz Mustafa Saghir vakası. Bunları

anlatabilirim. Saghir'in suikastçı olduğunu da, onunla işbirliği yapan yerli casusları da ortaya çıkaran bendim. Şüphelerimi Salih Bey aracılığıyla Paşa hazretlerine ilettiğimde tereddütsüz onun casus olduğunu anlamıştı kendileri. Onu da daha İstanbul'dayken bitirecektim ama Paşa hazretleri Ankara'ya gelmesinin ve İngilizler aleyhine bir koz olarak kullanılmasının daha iyi olacağını takdir buyurdular. Biz de ona yardım yataklık edenleri ebediyete tevdi ettik, Saghir'i de Ankara'ya selametle uğurladık. Ancak en baştan beri şüphelendiğim iki Ermeni daha vardı. Onların da bu işin içinde olduğunu, Saghir başarısız olursa devreye gireceklerini ya da Saghir'i susturacaklarını öğrenince Zir köyündeki saklandıkları evde onları da ortadan kaldırmam gerekti. Ankara'ya geliş sebebim de buydu, Reis Paşa'ya suikast değil. Vazifemin devamı ihtimaline binaen anlatabileceklerim bunlarla sınırlıdır. Mazur görün."

Sonra düşünür, yutkunur. Yüzünden geçen acı tebessümde iki yılın değil, iki asrın kahrı vardır sanki.

"Bir de Alman kartalları var tabii. Eğlenceli, hüzünlü ama gerçek bir hikâye duymak isterseniz onu anlatabilirim."

Mahkeme heyeti aylardır karşılaştıkları en ilginç vakanın şaşkınlığı içindeyken bu son duydukları cümleyle adamakıllı afallarlar. Reis İhsan Bey diğer üyelere bakar. Hiçbir şey anlamamışlardır.

– Alman kartalları mı? O nedir Binbaşım?

Güler Ahmet Muhtar. Bir hain olarak ölmeyeceğini, ölse bile artık kimsenin mezarına tükürmeyeceğini anladığından beri rahatlamıştır.

"Her şey bir İngiliz subayın, Albay Sands'in beni derdest edip Pangaltı'daki karargâha götürtmesiyle başladı Reis Bey. Bu olay Sivas'ta Mustafa Kemal Paşa tarafından vazifelendirilmemden iki ay sonraya denk gelmektedir."

En başından itibaren Alman Sefareti'nin çatısından kaybolan Prusya kartal heykellerini, onları aramak bahanesiyle Albay Sands tarafından satın alınmasını, kartal heykelleri için kimlerle ne şekilde

bir mücadeleye girdiğini anlatır. Bir yılı aşan serüveni mahkeme heyetine yarım saatte anlatıvermek tuhaf gelir önce. Ama o güne, o tüm hesapların görüldüğü uğursuz Pazar'a gelince donar kalır bir an. Boğazına aynı ateşten yumru gelir oturur. O an gözlerinde toplanan yağmur bulutları Yvette'in son bakışından alıntıdır. Bu sefer düşünmesine, hatırlamaya çalışmasına gerek yoktur çünkü hiç unutmamıştır, unutamayacaktır. İçindeki öfke volkanının en son böylesine şiddetle patladığı gün o meşum Pazar günüdür.

Tüm hesapların kapandığı o 13 Kasım günü!

14 Ekim 1920
Gece yarısı
Zambak Sokak, Pera

Yığılıp kaldığı duvar dibinden öylece izlemektedir çaresizliğini. Deli doluluğu, cesareti, korkuları, işvesi, zaman zaman soğukluğu ama her zaman sıcaklığıyla iki yıldır Ahmet Muhtar'a nefes olan Yvette, nefessiz yatmaktadır yatağın üzerinde.

"*Şerefsiz piç! 'Gerçek acı' derken kast ettiği buymuş! Allah belanı versin Jugend! Hayır, Allah'ı karıştırmayacağım bu sefer. Ben olacağım Azrail'in!*"

Üsküdar'daki evde sobanın döküm maşasıyla yüzüne aldığı darbeden sonra son hatırladığı Alman'ın o üç kelimesi olmuştur: "*Gerçek acıyla tanışacaksın!*"

Sonrası…

Gözünü açıp kendine geldiğinde odada sadece kendisi, alnından akan kanlar ve dayanılmaz bir baş ağrısı kalmıştır. Jugend'in gidebileceği yerleri düşünmüştür bir süre.

"Bronzunu kaybetmek üzere olduğunu anlayınca nereye gider? Elbette kiremit fabrikasına!"

Ancak tam ayaklanıp yola düşeceği sırada aklına bir kurt düşmüştür.

"*Konuşurken Yvette'le ilgili yaptığı ima neydi öyle?*"

Üsküdar İskelesi'nden zar zor bulduğu motorla Beşiktaş'a geçerken yol boyu beynini kemirip duran bu soruyla boğuşmuş, sonunda Pera'ya gitmeye, gerekirse Yvette'i alıp götürüp bir süre Galata'daki odasında saklamaya karar vermiştir. İskeleden atladığı fayton ağır ağır Gümüşsuyu'ndan çıkarken tuhaf bir tedirginlik, tarif edemediği bir telaş ağrıtmaya başlamıştır karnını. Yvette'in apartmanının önüne geldiğinde içinden bir ses 'koş Ahmet Muhtar!' demektedir ona. Üçer beşer çıkar merdivenleri. Aralık kalmış kapıdan tüm ışıkları yanan eve girdiğinde ise zaten aylardır sallanmakta olan dünyası başına çöker. Eli ayağı boşalır, yığılır kalır duvar dibine.

"Allahsız köpek! Ulan elinin altındaydım. Bana yapsaydın ya ne yapacaksan! Ne istedin şu garipten? Neden beni kesmedin lan, neden?"

Tıpkı Poladiyan'ın boğazındaki gibi, sağdan sola doğru incelen derin bir kesik ve kan gölüne dönmüş yatağın ortasında gözleri açık, masmavi bir hüzünle yatan Yvette…

Kirpiğini bırakmamakta direnen, donup kalmış bir damla yaş ve birkaç saat öncesine kadar Yvette'in çocuksu şımarıklıklarına, apansız kahkahalarına tanıklık etmiş olan duvarın dibine çöküp kalmış Ahmet Muhtar. O pencereden dolan sabah ışıklarıyla bembeyaz yıkanan ama şimdi kızıl kana boyanmış oda…

Neden sonra kendine gelir. Gözünü kırptığı anda yere düşer o inatçı damla da. Ayağa kalkar, uzanıp alnından son kez öper delimsek Fransız kızını. Otuz üç yılda içinde biriktirdiği, harcamadan sakladığı tüm sevgiyi dudaklarına, tüm ömrünün öfkesini bileklerine toplamıştır. Arkasına bakmadan çıkar odadan. Geldiği hızla fırlar caddeye. Hangi deliğe girerse girsin, araması bir ömür sürse de Jugend'i bulacak ve ona asıl gerçek acıyı tattıracak, onunla yaşamasını öğretecektir.

Pera'dan Ayaspaşa'ya koşar adım yürürken kaskatı bir bedenden ibarettir Ahmet Muhtar. Ruhsuz, kalbi merhametsiz, yüzü ifadesiz. Yürüyen bir kıyamet günüdür, tövbe kapısı çoktan kapanmış.

Gecenin karanlığında karşısına tek tük çıkan insanlar ürkerek çekilip yol verirler. Öylece döner köşeyi, iner Çiftevav Sokağı'ndan. O an bütün Almanya'yı yaksa yine de içi soğumayacaktır belki. Ama o bir tek Alman! Onu bulduğunda elinden Alman Ordusu bile alamayacaktır.

Kiremit fabrikasının kapısına geldiğinde panjurların arasından sızan cılız ışığı görür. Sessizce sokulur kapıya. Arka cebinden çıkardığı çakısıyla kilidin dilini düşürür. Bu sefer iz bırakma kaygısı da yoktur. Kapıyı omuzlayıp içeri girdiğinde görür onu ocağın başında.

– Hediyemi almışsın Muhtar. Güzel. Şimdi burada ölüp bu ağır yükten kurtulmak mı istiyorsun?

"Hayır şerefsiz köpek! Sana asıl acıyı öğretmeye geldim. İkramiyesi de Türk'ün payitahtında Türk'e tepeden bakmanın bedeli olacak. Gel bakalım er meydanına. Karşında silahsız bir kadın olmadığında ne kadar erkek olabiliyorsun bir görelim."

Yüzünde dolaşan gölgeli kızıllığın verdiği şeytani ürkütücülük ve olanca iriliğiyle koşar Jugend Ahmet Muhtar'ın üstüne. Bir kılıç gibi, sağ omzunun üzerinden kafasına doğru salladığı levyeyi son anda fark eder Ahmet Muhtar. Eğilmesiyle Alman'ın karın boşluğuna yumruğunu gömmesi bir olur. Bir anda nefessiz kalıp yere kapaklanır.

"Ne o, hayırdır? Elinde değnek olmadan dövüşemiyor musun? Ulan beyin fukarası! Kaz mıyız ki biz değnekten korkalım? Kalk! Kalk lan ayağa! Bitmedi işimiz! Gerekirse hekim çağırıp iyileştiririm, ama yine de döverim seni sabaha kadar! Kalk!"

Doğrulan Jugend sinsice yerden yüzüne doğru bir kez daha savurur levyeyi. Bir adım geri çekilip ondan da kurtulur Ahmet Muhtar. Sonra bir daha, bir daha. Sonuncusunda eli havadayken kulaklarından yakalayıp alnını olanca gücüyle gömer Alman'ın burnunun üstüne. Taş duvarlarda yankılanan bir kemik sesi ve Jugend'in acı feryadından başka ses yoktur o anda.

"Alnımdaki yarığa karşı burnundaki kırık! Ama dur, daha yeni başlıyoruz. Seni şu fırına sürüp de cayır cayır yakmazsam yüreğim soğumaz. Gel buraya!"

– Sağ çıkamayacaksın buradan! Seni Albay Sands de kurtaramayacak elimden. Pişman olacaksın Muhtar!

Tek yumrukta yere düşürür, altına alır Jugend'i. Bir yandan sağlı sollu yumruklamakta, bir yandan yüzüne eğilmiş bağırmaktadır.

"Muhtar değil ulan! Ahmet Muhtar! Pezevenge bak! Kulağıma bu adı ezanla okuyan sen misin ki selama talip oluyorsun?"

Defalarca vurur. Eli, kolu Alman'ın kanına boyanmıştır. Öylesine kendinden geçmiştir ki arkasından kafasına inen tuğlayı fark edemez bile.

Bir anda kararır dünyası. Kiremit fırınının alaca alevleri, Jugend'in kan kırmızı suratı, fabrikanın karanlık taş duvarları hepsi birbirine girer. Devrilir kenara. Patlayacakmış gibi ağrıyan başını tutarken elinde bir tuğlayla Sarı Emin'i görür, hayal meyal.

Öylesine gafil avlanmıştır ki, onu üstünden itip sendeleyerek kalkan Alman'a mani olamaz. Jugend, yüzü gözü, gömleği kan içinde, bir teşekkür bile etmeden öylece bırakır Sarı Emin'i orada. Fırlar çıkar kapıdan. Sağa dönüp Çiftevav Sokağa doğru koşmaya başlar.

Karanlık taş duvarlarda dans eden alevler, Ahmet Muhtar'ın ölümcül öfkesi ve sigortacı Sarı Emin yalnızdır fabrikanın içinde. Elindeki tuğlayı düşürür sarı kafalı sigortacı. Ensesinden damla damla Azrail'in aktığını hisseder. Ama Ahmet Muhtar'ın onunla kaybedecek zamanı yoktur. Ona bırakacağı tek hediye sabaha kadar deliksiz bir uyku uyumasını sağlayacak olan sağlam bir kroşedir. Sendeleye yalpalaya o da fırlar kapıdan. Koşmaya başlar Çiftevav'dan yukarı. Yokuşun başında Jugend'i gördüğü anda çeker belinden Bulldog'unu, tek el ateş eder, vuramaz.

"Koş bakalım Alman domuzu! Her yanımız deniz. Nereye kadar kaçabileceksin?"

Sokaktan çıkınca caddeyi geçer koşarak, dalar servilerin arasından karanlık mezarlığa.

"Nereye saklanabilirsin şerefsiz köpek? Bak, ayak çıtırtını duyuyorum. Kalmadı mı hiç erkekliğin? Gel, silahı da bırakayım istersen."

Tek el silah sesi ve istemsizce çöker bir ağacın dibine. Namlunun ateşini görmüştür. Ama emin olmak ister.

"Iskaladın Herr Schwein! Bak buradayım! Ne o, mermin mi bitti?"

– Hayır, buradayım. Belki sakinleşirsen, seninle bir anlaşma yapabiliriz Bay Ahmet Muhtar. Ne veriyor sana Sands? Ben vereyim onun verdiğinin iki katını!

"Kefenin cebi yok Stephen Jugend. Hoş, siz kefen nedir bilmezsiniz ama madem bu demir parçaları senin için bu kadar kıymetli, onları da yanında götüreceğin bir yol bulurum ben sana!"

Kahkaha atarak gizlendiği mezar taşının arkasında görünür Jugend.

– Buradayım. Gel al beni Binbaşı Muhtar!

Silahını doğrultur ve gecenin saten sessizliğini, patlayan bir Bulldog yırtıp atar. Sonra bir daha, bir daha, bir daha ve bir daha!

Uzaklarda bir yerlerde bir ishakkuşunun ıslığı duyulur.

– Sen de karavana nişancısıymışsın Ahmet Muhtar. Tabanca yerine yumruklarını kullanmalısın. Askerliği bırakıp ekmek fırınında hamur açmalısın.

Sonrası… Sonrası, yüzyıllık sessizliğiyle olan biteni izleyen servilerin arasından elinde tabancasıyla çıkar Ahmet Muhtar. Zihninde Mustafa Kemal Paşa'nın Sivas'tayken söyledikleri yankı yapmaktadır.

"*Bugüne kadar ölmek deyince hep ruhunun bedeninden ayrılmasını bildin değil mi? Hani kalbin durur, beynin durur, düşersin. Hatta bu ecelle değil de bir kurşunla olsun istedin. Bu çoğu kez bir kurtuluştur da. Acılarına son verir.*"

Yürür Jugend'e doğru. Ve bir el silah sesi uzaklardan seslenen ishakkuşunu susturur. Sonra bir daha, bir daha, bir daha ve bir daha! Olduğu yerde durur, kalakalır Ahmet Muhtar. Eğilir, karnına, göğsüne bakar. Sol eliyle yoklar gövdesini, eli kana bulanır ama en ufak bir acı hissetmemektedir.

– Tabancan altı patlar ama demin acemice tüm kurşunlarını kullandın Muhtar. Sanırım yollarımız burada ayrılıyor. Ne kadar

manidar değil mi? Hayatın koşturmakla geçti ama ölürken yorulmayacaksın. Geberdiğin yere gömecekler seni!

Kaldırır başını, karanlığa alışmış gözleri Jugend'in kana boyanmış suratında parıldayan gözlerini arar bulur.

"Kurtlar ecelleri gelince ölür, çakallar dileyince değil!"

Bir el silah sesi Ahmet Muhtar'ın cümlesini virgülle ayırır ve Alman acıyla feryat ederek tek dizinin üstüne çöker.

"Dahası, tam bir geri zekâlısın. Kendi ürettiğiniz silahı tanımaktan acizsin. Bu dokuz atışlı bir Bulldog, altı patlar değil. Bak bu da sekizinci kurşun!"

Bir silah sesi daha. Önünde, yere kapanmış, kıvranmakta olan sarı kafa ise tek elini 'yapma' dercesine kaldırmış, bakışlarıyla yalvarmaktadır.

"İki diz kapağını da parçaladım. Belki ben burada kendi vatanımda öleceğim ama sen ömrünün sonuna kadar ülkenden uzakta, buralarda sürünerek yaşayacaksın. Bir yerden bir yere gidebilmek için toprağı avuçlayarak emeklemen gerekecek."

Sonra acıyla debelenen Jugend'e bakar. Secdeye yatmış gibi kapanmıştır önünde. Dizlerinin takati kesilmek üzeredir.

"Vazgeçtim. Emeklemek bile senin gibi aşağılık köpeğe fazla gelir."

Sağına soluna bakar. Son gücüyle kenara devrilmiş bir mezar taşını kaldırır, Jugend'in ellerine olanca gücüyle bırakır. Duyulan kemik çatırtısı ve Jugend'in kan donduran çığlığı…

Ahmet Muhtar o uğursuz geceye son noktayı koymuştur.

"Muhtar değil lan! Ahmet Muhtar demeyi öğreneceksiniz, hepiniz!"

Sonra…

Sonrası, gözlerinin ışığı söner. Kararan dünyası gecenin karanlığıyla yekvücut olur. Sırtüstü yere düşerken gördüğü son şey gökteki yıldızlardır.

"Geliyorum!"

4 Ağustos 1921
Ankara İstiklal Mahkemesi

– Ama bir yere gitmedin. Sapasağlam karşımızdasın.

Güler Ahmet Muhtar. Bir dost yüzü gözünün önünden geçer.

"Gitmedim, evet. Sağ olsun benim bir can yoldaşım var. Aslında onu yolda edindim. Yalvaçlı, Köselerin Sadık. Şimdi buralarda bir yerde, muhtemelen Sarıkışla'da olmalı. Salih'in yanında…"

Salih'in adını anınca aklına Nazım gelir. Birkaç gün önce, mahpusken duymuştur haberini. Bir yanı da yiğit arkadaşıyla birlikte göçmüştür öte tarafa. Hatırlayınca onu, Salih'i, Üç Silahşörleri, 'gitmedim' sözü ağır gelir bir anda.

"Gidemedim, olmadı. Yoksa ilk giden ben olacaktım. Güzel kardeşim benim, 'hain' yaftasıyla gitmeme müsaade etmedi."

Dolar gözleri. Boğazındaki ateşten yumru yakar kavurur kursağını.

"Sonra bu Yalvaçlı çavuş, 'olmaz Gumandan, göndermeyom ben seni' dedi. Hayat tuhaf Reis Bey. Cenab-ı Hak bazen meleğini Köselerin Sadık vücudunda gönderiyor demek ki."

Salonda gülüşmeler olur. Kendisi de gülmeye çalışır ama içinde bir yerlerde, yüreğinin derinlerinde bir Nazım, sızım sızım sızlamaktadır.

– Aslına bakarsanız eğlenceli değil, çok üzücü bir öykü bu. Başınız sağ olsun. Ama açık kalan bir tek husus var. Şu meşhur Alman kartalları… Heykellere ne oldu Binbaşı?

Nazım'ın, Yvette'in hatıralarından Reis Bey'in sorusuna geçmek kolay olmaz. Öylece bakakalır bir an. İlk defa duyuyormuşçasına boş boş bakar gözleri.

– Prusya kartalları Binbaşı. Kime kaldı sonunda? İngilizler mi aldı onları?

"Ha yok, hayır efendim. Bir şey sormama müsaade edin; ben şu anda beraat mi ettim? Aklandım mı?"

– Evet. Bu sualime de ikna edici bir yanıt verirseniz serbestsiniz. Zaten Reis Paşa hazretleri de pusulanın altına not düşmüş. Diyor ki 'salıverilmesinin akabinde kendisini Direksiyon Binası'nda bekliyorum.'

Gülümser Ahmet Muhtar.

"O hâlde, zat-ı alinizle kısa bir yolculuk yapıp, istasyonun yanındaki İmalat-ı Harbiye atölyesine gidebilir miyiz? Bir istirhamım da, Erkân-ı Harbiye karargâhından Yarbay Salih Bey'i çağırabilir misiniz?"

– Aslında bu mahkeme böyle iş görmez Ahmet Muhtar Bey. Ama şahsi merakım ve konunun ilginçliği münasebetiyle bir istisna yapacağız. Mutabık mıyız efendiler?

Diğer mahkeme üyelerinin de kabulüyle heyet ve Ahmet Muhtar faytonlara doluşup, Ankara Garı'nın yolunu tutarlar. Yaklaşık yarım saatlik bir yolculuktan sonra İmalat-ı Harbiye atölyesinin önündedirler. Tasnif edilerek her tarafa yığılmış tekerlekler, aks demirleri, vagon parçaları ve çeşit çeşit hurda malzeme arasından geçerek atölyeye girerler. Kapıda ise Ahmet Muhtar'ı dost bir yüz beklemektedir.

– Ahmet Muhtar! Gel buraya Allah'ın delisi!

"Salih! Kardeşim!"

Birbirlerine erkekçe sarılırken gözyaşlarını içlerine akıtmaktadırlar. Her zaman gülen adam, Sofularlı Yarbay Salih başını kaldırıp Ahmet Muhtar'ın gözlerinin içine bakamaz. O gözlerde Nazım'la başlayan cümleler görmekten korkar.

– Başımız sağ olsun!

"Vatan sağ olsun!"

Sonra içeriden mühendis ve yanında silahhane ustaları çıkagelir.

"Yarbayım, İstanbul'dan gönderdiğimiz emanetler ulaştı değil mi?"

Güler Yarbay Salih.

– Ulaştı tastamam. Yarbay Eyüp sağ olsun. Zor oldu ama hepsini aldık.

Reis Bey'in şaşkın bakışları atölyeyi taramakta ama konuşulanlara bir anlam verememektedir.

"Reis Bey, Unkapanı'ndaki kiremit deposunda, bu Jugend'in iki mavna dolusu tuğlası vardı. Ama aslında bunlar paravandı. Tuğlalar bronz plakalarını gizlemek için dökülmüştü. İngilizler fabrikaya baskın yaptığında Sands'i yakalarken en fazla üç ton bronz ele geçirdiler. Geri kalanı, vasati yedi ton bu mavnalardaydı."

– Eee?

"Aslında Almanların derdinin heykeller değil, bronzun kendisi olduğunu anlamam Eyüp Yarbay sayesinde oldu. Anadolu'daki depolarda bulunan ama kaması olmadığı için kullanamadığımız toplardan, obüslerden bahsetmişti. O zaman fark ettim Jugend'in bu bronzu neden parçaladığını. Essen'deki fabrikalarında top yapımında kullanacaklardı. İngilizler, Fransızlar hammadde boykotu uygularken, yasağı böyle deleceklerdi. Biz de Eyüp Yarbay'la bir plan yapıp baskından önce bu mavnaları kaçırıp Üsküplü Hamdi'nin yardımıyla Cibali'deki tütün fabrikasının iskelesine çektirdik. Velhasıl, İngilizler bunları yakalayamadı. Jugend'i ele geçirdiler. Ya da en azından Jugend'den geri kalanı ama o da bir şey söyleyemezdi. Yani artık bronz plakalar bizimdi."

– Ne yaptınız evladım peki bronz plakaları?

"Olayın sıcağına İstanbul'dan çıkarmamıza imkân yoktu. Zaten plakaları Eskişehir'e nakletmek de çok zordu. Uygun şartlar oluşana kadar bekledik."

– Neymiş o uygun şartlar?

"Haziran sonunda Miralay Köprülülü Kâzım Bey kuvvetleri İzmit'e girince şartlar elverdi. İpsiz Recep Çetesi'yle irtibat kurduk. Dersaadet'teki bazı bahriyelilerin de yardımıyla 30 Haziran gecesi mavnaları Karamürsel'e geçirmeyi başardık. Sonrasını zaten Kâzım Bey hâlletti. Demiryolu, kağnılar derken bizim bronz plakaları Ankara'ya ulaştı. Sağ olsun Köprülülü Kazım Bey."

– O da artık Kazım Fikri Paşa oldu.

"Anladım. İsterseniz biz o konulara tekrar girmeyelim Reis Bey. Yokluğumda çok şey değişmiş, vakıf oldum."

– Evladım bunca çileye neden katlandınız peki? Ne oldu o bronzlara?

Salih'e döner Ahmet Muhtar. Onca yaşadığından sonra mutlu olmasa da, son iki yıldır hiç olmadığı kadar huzurludur.

"Burada var mı Salih? Gösterebilecek miyiz?"

Salih Yarbay'ın yüzünde de aynı huzurun ikizi vardır.

– Var, buyurun.

Yol gösterir Erkân-ı Harp'in genç yarbayı. 105 mm'lik bir Skoda obüsün önünde dururlar.

"İşte, o bronzlar bu oldu Reis Bey. İmalat-ı Harbiyeciler sağ olsun, o soba borusuna dönen toplara, obüslere kama yaptılar bunlardan. En ihtiyacımız olan zamanda, can pazarının arifesinde bir sürü yeni topumuz oldu Prusya kartalları sayesinde. Bakın, hatta üzerine de yazmışlar: 'Kartal Bataryası.'"

Donup kalmıştır Reis İhsan Bey, heyetin tamamı gibi. Bir toplara, bir Ahmet Muhtar'a bakar. Mahkeme heyetinin tamamı bir rüya âlemine dalmış gibidir. Belki o anda kendisini Ahmet Muhtar'ın yerine koyan, onun çektiklerini çektiğini farz eden bile olmuştur.

– Fevkalade! Diyecek söz bulamıyorum. 'Aferin evladım' desem kifayetsiz kalacak. Bunca meşakkatli bir vazife, ödediğin onca bedel ve sayende şu en sıkışık anımızda Hızır gibi yetişen Kartal Bataryası! Allah senden razı olsun. Allah seni yetiştiren anadan babadan razı olsun. Adınla yaşa Ahmet Muhtar! Müsaadenle alnından öpmek isterim. Senin için yapabileceğim bir şey var mı?

"Elbette Reis Bey. Çok şükür temizdir, aktır alnımız. Yalnız tek istirhamımdır; ailemin, annemin, babamın oğullarının, ağabeyimin de kardeşinin bir hain olmadığını bilmelerini isterim. Artık cephedeyim. Yarın ne olacak belli değil. Yolum her nereye çıkacaksa, anamın duasıyla gitmek isterim, o hatırımda kalan son bakışıyla değil."

– Tamamdır Binbaşım. Şimdi telgrafhaneye gidiyorum. Bir saat sonra annen de, baban da nasıl bir aslan yetiştirdiklerini biliyor olacaklar. Müsterih ol! Biz buradan ayrılalım. Bugün Meclis'te sıkıntı

var. Paşa Hazretleri'nin Başkomutan olarak ordunun başına geçmesini istiyor mebuslar. Orada olmamız lazım. Allah'a emanet ol.

"Sağ olun Reis Bey. Başkomutan'ın emrinde bu belayı da def edeceğiz Allah'ın izniyle. Sizler de müsterih olun. Meclis'te sorun büyürse bir haber vermeniz kâfidir, biliyorsunuz."

Kaşları çatılır İhsan Bey'in bir anda.

– Dur evladım! Aman! Şakası yapılacak şey mi bu? Hem de daha kelleni yeni ipten kurtarmışsın. Tövbe tövbe...

Gülüşürler.

Mahkeme heyeti ayrılır. Salih ve Ahmet Muhtar, Üç Silahşörler'in ikisi ve artık yanlarında olmayan üçüncünün Nazım'ın istasyona doğru yürümeye başlarlar. Konuşacak çok şey vardır ama ağızlarını bıçak açmaz. Neden sonra Salih'in aklına gelir.

– Yahu az kalsın unutuyordum. Paşa Hazretleri haber göndermiş, 'bekliyorum Ahmet Muhtar'ı, kahve içeceğiz' demiş. Haydi, oyalanma. Birazdan Meclis'e gidecek. Kaçırma!

Güler Ahmet Muhtar. Karşılaştıklarından beri ilk kez gözlerine bakar arkadaşının. Sonra da her daim alnına eğdirdiği kalpağına.

"Böyle eğmeyince olmuyor değil mi bunu? Ne ilginç adamsın be Sofularlı Salih Yarbay. Ama adamın hasısın. Seni yeniden gördüğüme çok sevindim kardeşim."

– Sen hisli bir adam olmuşsun basbayağı yahu! Cibali'nin bitirim Ahmet Muhtar'ına bak hele!

"Bana da bulsana şu kalpaktan. Ama seninki gibi dar olmasın. Benim kafa büyük ya, malûm."

Kahkaha atar Salih. Girer koluna arkadaşının.

– Tamam koca kafa Ahmet Muhtar. Haydi, acele et, Paşa bekletilmeye gelmez!

O anda durur Ahmet Muhtar. Bir şey hatırlamaya çalışır gibi eğer başını, gülümser.

"Yok! Gitmeyeceğim. Zaten eminim o da gitmemi beklemiyor."

– Nasıl yahu? Kahve içmeye çağırmış işte...

"Yok! Sen de ki 'Ahmet Muhtar şimdi gelmiyor. Daha sonra gelecekmiş' O anlar."

– Neden sonra?

Önce Salih'in çakır gözlerine, sonra batıya, İzmir istikametine bakar. Ani bir gülümsemeyle bütün yüzünün çizgileri gevşer. O çizgilere aylardır tutunan bütün hüzün, öfke dökülür tren raylarına. Sonra kaldırır başını, Direksiyon Binası'nın penceresine bakar.

"Zaferden sonra!"

– ☪ –

SOLUK SOLUĞA OKUNACAK BİR MİLLÎ MÜCADELE ROMANI: HAİN

Yıl: 1919. Tüm dünyanın her fırsatta gözünü diktiği, Türk milletinin gözbebeği olan İstanbul işgal atındadır. Evlerde tedirginlik, sokaklarda korku, insanlarda umutsuzluk hakimdir. Bir Türk zabiti olan Ahmet Muhtar, tıpkı mensubu olduğu millet gibi Balkan ve Cihan Harbi'nin tüm yaralarını, yorgunluğunu üzerinde taşımaktadır. İtilaf Devletleri'nin her geçen gün kuşattığı İstanbul'da inançları sarsılmış biçimde ayakta kalmaya çalışmaktadır.

Anadolu'daysa durum bambaşkadır. Umudun, cesaretin, vatan sevgisinin bir ateş gibi parladığı yürekler Mustafa Kemal Paşa'nın çevresinde bir daire çizmektedir. Paşa, Anadolu'da bir hareket başlatmaya ve cumhuriyete doğru giden yolda ne kadar engel varsa temizlemeye ant içmiştir. İstanbul'u çalkalayan bu gelişme, Ahmet Muhtar'ın da kulağına gelmiştir. O, bu hareketin başarıya ulaşacağından emin değildir, üstelik artık fikirleri değişmiş biri olarak değişime inanmaktadır. İngilizlerin kendisine sunduğu iş birliği teklifi de ayaklarını yerden kesecek kadar caziptir. Yoksa birçok cephede savaşmış, Enver Paşa'ya hayran, gözü karalığıyla meşhur olmuş Ahmet Muhtar hainlerin safına mı katılacaktır?

"Sakarya: Türk Bitti Demeden Bitmez", "Büyük Taarruz: Dağlarda Tek Tek Ateşler Yanıyordu" ve "İstiklal: Vatanımda Bir Tek Düşman Kalmasın" adlı eserleriyle tarihimizin en kritik sayfalarını cesurca aydınlatan Selim Erdoğan, bu kez "Hain: Mezarıma Tükürecekler" romanıyla okurları Millî Mücadele yıllarına götürüyor. Rum, Yahudi ve Ermeni tüccarlar, Türk savaş gazileri, İttihatçılar, Kuvvacılar, İngiliz subayları, Türk zabitleri, Kemal Paşa taraftarları, cami imamından berbere kadar pek çok mahalle figürü, Beyaz Rus göçmenler, Pera'nın müdavimi Avrupalılar ve Levantenler, şöhretli paşalar, hainler ve kahramanlar; dönemin İstanbul'u ve Anadolu'su arasında sinematog[illegible]ara sunuluyor. Güçlü bir tarihçinin güçlü bir romancıya dönüştüğü[illegible]a okunacak ve uzun yıllar tarih severlerin başucundan eksik olmayacak...

120.00₺

2022 THG 0128884 VDI

Kronik
kronikkitap.com kronikkitap
ISBN: 978-625-6989-96-2
9 786256 989962